

2022

การพยากรณ์ราคาเมล็ดพลาสติกพอลิโพรพิลีนในประเทศไทยโดยใช้วิธีการเรียนรู้ของเครื่อง

ภัทรพล ภัทรอัมพรชัย
คณะวิศวกรรมศาสตร์

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd>

Part of the [Industrial Engineering Commons](#), and the [Operational Research Commons](#)

Recommended Citation

ภัทรอัมพรชัย, ภัทรพล, "การพยากรณ์ราคาเมล็ดพลาสติกพอลิโพรพิลีนในประเทศไทยโดยใช้วิธีการเรียนรู้ของเครื่อง" (2022).
Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD). 6609.
<https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/6609>

This Thesis is brought to you for free and open access by Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD) by an authorized administrator of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

อนาคตภาพระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย

พ.ศ. 2573

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2565

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

FUTURE SCENARIOS OF EDUCATIONAL QUALITY SUPERVISIONS
OF THAI HIGHER EDUCATION IN 2030

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy in Higher Education
Department of Educational Policy, Management, and Leadership
FACULTY OF EDUCATION
Chulalongkorn University
Academic Year 2022
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	อนาคตภาพระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของ
	สถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573
โดย	นายวุฒิภูมิ จุฬางกูร
สาขาวิชา	อุดมศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารมัย
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	รองศาสตราจารย์ดำรงค์ ทวีแสงสกุลไทย

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อรุณี หงษ์ศิริวัฒน์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารมัย)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(รองศาสตราจารย์ดำรงค์ ทวีแสงสกุลไทย)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรเนตร อารีโสภณพิเชฐ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริฉันท สติรกุล เตชะพาหพงษ์)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ดร.วิทยา เจียรพันธุ์)

2573. (FUTURE SCENARIOS OF EDUCATIONAL QUALITY SUPERVISIONS OF THAI

วิทยานิพนธ์เรื่องอนาคตภาพระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย
นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อวิเคราะห์ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย
เขต 2) เพื่อวิเคราะห์ระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษา
งประเทศ และ 3) เพื่อนำเสนออนาคตภาพระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา
2573 งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายการวิจัยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้ทรงคุณวุฒิ
วชาญด้านระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 6 คน และ
นวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา
คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์ แนว
การประชุมกลุ่มย่อย (FDG) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาและการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1.ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ พบว่า ลักษณะระบบประกันคุณภาพประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) องค์ประกอบ 4) มาตรฐานและเครื่องมือ 5) ระเบียบวิธีการ 6) บริบท และ 7) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2.ระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศพบว่า ลักษณะระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) องค์ประกอบ 4) มาตรฐานและเครื่องมือ 5) ระเบียบวิธีการ 6) บริบทและ 7) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ 3. อนาคตภาพระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 พบว่า รูปแบบของระบบกำกับคุณภาพประกอบไปด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านหลักการ (หลักการ, มโนทัศน์, ขอบข่าย, จุดมุ่งหมาย) 2) ด้านองค์ประกอบ 3) ด้านมาตรฐานและเครื่องมือ 4) ด้านการดำเนินการ 5) ด้านบริบท และ 6) ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาร่วม

5884249027 : MAJOR HIGHER EDUCATION

KEYWORD: Educational quality assurance system, Future scenario, 2030

Wutthiphum Jurangkool : FUTURE SCENARIOS OF EDUCATIONAL QUALITY
SUPERVISIONS OF THAI HIGHER EDUCATION IN 2030. Advisor: Asst. Prof. PANSAK
POLSRAM, Ph.D. Co-advisor: Assoc. Prof. Damrong Thawesaengskulthai, M.Eng.

This research aims to perform the following; 1) to analyze the educational quality assurance system in Thailand and ASEAN 2) to analyze the qualifications accreditation system in Thailand and the United States of America and 3) to propose future educational quality supervision scenarios to implement in Thailand's higher education system within 2030. The research is a qualitative based research consisting of 2 focus groups including 1.) 6 experts in the quality assurance system of higher education system field and 2.) 4 experts specialized in the education quality supervision system for higher education. Both groups were selected through a purposive selection process tailored explicitly for the research. This research involved the use of documentary analysis form, interview guideline question and focus group discussion. Descriptive analysis was applied to use as analytical techniques in order to produce the findings.

Through the research conducted, the following findings were discovered including; 1) the educational quality assurance system in Thailand and ASEAN consists of 7 components including principle, goals, components, standard and tools, procedures, contexts and stakeholders 2) the qualifications accreditation system in Thailand and the United States of America consists of 7 components including principle, goals, components, standard and tools, procedures, contexts and stakeholders and 3) as part of the future educational quality supervision scenarios in Thai higher education in 2030, the systematic model consists of 6 components including principle (principle, concept, scope, goal), components, standard and tools, operations, contexts and stakeholders,

Field of Study: Higher Education

Academic Year: 2022

Student's Signature

Advisor's Signature

Co-advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “อนาคตภาพระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573” สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความกรุณาจากคณะปรีกษาวิทยานิพนธ์ ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารมัยและรองศาสตราจารย์ ดำรงค์ ทวีแสงสกุลไทย ผู้วิจัยขอบพระคุณอย่างสูงที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำและชี้แนะแนวทางในการทำงานวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาที่ศึกษา ณ สถาบันแห่งนี้ จวบจนสำเร็จการศึกษา

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้เสียสละเวลาให้การสัมภาษณ์ ได้แก่ คุณวันนี นันทศิริ คุณนุชนภา รื่นอบเชย คุณทศไทย ไชยแขวง คุณวิรัตน์ รัตนกร คุณมุกดาวรรณ เอี้ยววิจิตรจารุ และ Mr. Sonny Ramaswamy รวมถึงหน่วยงานต่าง ๆ ที่อนุเคราะห์ข้อมูลและให้ความร่วมมือต่าง ๆ ระหว่างการดำเนินการวิจัย รวมทั้งเพื่อนมิตรสหายทุกท่านที่ได้ช่วยเหลือด้านข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่าง ๆ ต่อการวิจัยและเป็นเพื่อนสนิมิตรสหายระหว่างที่ศึกษาจนกระทั่งสำเร็จลุล่วงด้วยดี

วุฒิภูมิ จุฬางกูร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญรูปภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	8
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
กรอบแนวคิดการวิจัย	14
คำอธิบายกรอบแนวคิดการวิจัย.....	15
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	36
2.1. ระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย	36
2.1.1 ความจำเป็นและวัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	36
2.1.2 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กับ การประกันคุณภาพการศึกษา	38
2.1.3 กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2551-2565	39

2.1.4 การประกันคุณภาพกับมาตรฐานการศึกษา.....	40
2.1.5 การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน.....	42
2.1.6 การเชื่อมโยงระหว่างการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและการประเมินคุณภาพ ภายนอก	46
2.1.7 แนวทางการจัดการกระบวนการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน.....	47
2.1.8 ขั้นตอนการประเมินคุณภาพการศึกษา	48
2.2. ระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาอาเซียน	53
2.2.1 กระบวนการประเมินคุณภาพกระบวนการ PDCA	53
2.2.2 ระยะเวลาการวางแผน.....	58
2.2.3 ประเภทของการประเมิน	58
2.2.4 ทีมงานประเมิน.....	60
2.2.5 ระยะการดำเนินการให้เหมาะสม	60
2.2.6 แผนการประเมินและค่าธรรมเนียม.....	68
2.3. ระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาสหรัฐอเมริกา.....	71
2.3.1 ระบบการประกันคุณภาพของสหรัฐอเมริกา	71
2.3.2 ประเภทของระบบการประกันคุณภาพของสหรัฐอเมริกา.....	72
2.4. ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา.....	78
2.4.1 หลักการเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษา	78
2.4.2 องค์ประกอบของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา	79
2.4.3 ระเบียบวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา.....	83
2.4.4 มาตรฐานและเครื่องมือที่ใช้ในระบบการประกันคุณภาพ	84
2.5. ระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะ.....	85
2.5.1 บทบาทของรัฐในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัย	85
2.5.2 หน่วยงานทางปกครอง/องค์กรที่เกี่ยวข้องในการกำกับมหาวิทยาลัย	87

2.5.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับมหาวิทยาลัยในประเทศไทย	96
2.6. แนวคิดการพัฒนาระบบการกำกับคุณภาพการศึกษา	98
2.6.1 Performance Management and Quality Improvement	98
2.6.2 แนวคิดการกำกับคุณภาพการศึกษา	98
2.7. ยุทธศาสตร์และระบบเกี่ยวกับการกำกับคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาไทย	100
2.7.1 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579	100
2.7.2 มาตรฐานการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565	105
2.7.3 ประกาศกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมเรื่องการกำหนดให้ สถาบันอุดมศึกษาสังกัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2565	107
2.7.4 กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualification Framework for Higher Education)	108
2.8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	108
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	115
ระยะที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์ระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยและ ต่างประเทศ.....	115
ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์ระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ไทย และต่างประเทศ โดยใช้แบบวิเคราะห์เอกสารจากเอกสารชั้นทุติยภูมิ	115
ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาและวิเคราะห์แผนแม่บทยุทธศาสตร์และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับ สถาบันอุดมศึกษาโดยศึกษาจากเอกสารชั้นทุติยภูมิ	116
ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาและวิเคราะห์ระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ไทย และต่างประเทศ โดยวิธีการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ	118
ระยะที่ 2 การพัฒนาระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยปี พ.ศ. 2573	121
ขั้นตอนที่ 1 การร่างระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2573	121

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573.....	121
ขั้นตอนที่ 3 การปรับปรุงระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573.....	123
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	125
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยและ อาเซียน	125
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของ สถาบันอุดมศึกษาไทยและสหรัฐอเมริกา	166
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแผนแม่บทยุทธศาสตร์และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการกำกับคุณภาพ ของสถาบันอุดมศึกษาไทย.....	208
ตอนที่ 4 ศึกษาและวิเคราะห์ระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยและ ต่างประเทศ โดยผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ.....	216
ตอนที่ 5 การร่างระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2573	237
ตอนที่ 6 การพัฒนาระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย.....	324
บทที่ 5 สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	358
สรุปผลการวิจัย.....	358
ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยและอาเซียน	358
ระบบการรับรองคุณวุฒิและการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาไทยและสหรัฐอเมริกา	360
อนาคตภาพระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยปี พ.ศ. 2573....	363
การอภิปรายผล	366
ด้านระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยและอาเซียน	366
ด้านการรับรองคุณวุฒิและการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาไทยและสหรัฐอเมริกา	369
ด้านอนาคตภาพระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573	373

ข้อเสนอแนะการวิจัย	375
1) ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์	375
2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	375
บรรณานุกรม.....	377
ภาคผนวก เครื่องมือในการวิจัย	385
ประวัติผู้เขียน	414

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 การรับรองวิทยฐานะของสถาบันการศึกษาและหลักสูตรขององค์กรที่ทำหน้าที่รับรอง วิทยฐานะ.....	75
ตารางที่ 2 แสดงกลุ่มผู้ให้ข้อมูลระยะที่ 1 (การสัมภาษณ์).....	119
ตารางที่ 3 แสดงผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญที่ร่วมประชุม (ระยะที่ 2).....	122

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 กระบวนการ PDCA.....	54
ภาพที่ 2 ขั้นตอนของ PDCA	61

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันบริบททางสังคมโลกเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ (globalization) อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้สังคมกลายเป็นสังคมแบบพหุวัฒนธรรม มีการผสมผสานทางเชื้อชาติและวัฒนธรรมที่หลากหลาย (multiculturalism society) วิถีชีวิตมนุษย์โดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศหรือยุคดิจิทัล (digital era) เกิดการเปลี่ยนแปลง ขณะเดียวกันยังเกิดสถานการณ์การระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID-19) ยิ่งส่งผลให้สังคมโลกเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งส่งผลทางตรงต่อทิศทางการพัฒนาการศึกษาในสังคมโลก (global education goal) อย่างเห็นได้ชัด ประกอบกับหลายประเทศทั่วโลกยังมีเป้าหมายที่จะพัฒนาระบบการศึกษาเพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงการศึกษาอย่างเสมอภาค มีคุณภาพ และลดความเหลื่อมล้ำในด้านนี้ (UNESCO, Education 2030 framework for action, 2016: 17-18) ดังนั้นสิ่งที่ได้กล่าวมาข้างต้น จึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดแนวคิดและหลักการที่ต้องเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษา เพื่อตอบสนองความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคมโลกด้วย ซึ่งผลกระทบข้างต้นทำให้เกิดแนวคิดว่าจะทำอย่างไรให้พลเมืองโลกเรียนรู้เท่าเทียมกันและสามารถเตรียมความพร้อมและเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ปัจจุบันและรู้เท่าทันกับสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคต (Neubauer, 2012)

สิ่งที่มีผลต่อการตั้งรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นคือความรู้ความเข้าใจของมนุษย์ รวมถึงคุณภาพของมนุษย์ การจัดการศึกษาที่ทำให้คนมีคุณภาพ จึงได้กลายเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง และต้องเน้นถึงคุณภาพ เพื่อส่งเสริมศักยภาพที่มีอยู่ในตัวบุคคลให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้เป็นคนที่มีจิตคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น ทั้งด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เรียนรู้ คิดสร้างสรรค์ อีกทั้งท้ายที่สุดเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างรู้เท่าทันสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ยอมรับและปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงได้ และดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปกติสุข ทั้งนี้ประเทศไทยได้ตั้งเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) จากการประชุมสุดยอดสหประชาชาติ สมัยสามัญ (UN General Assembly) ครั้งที่ 70 ณ เมืองนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2558 ประกอบด้วย 17 เป้าหมาย (goals) 169 เป้าประสงค์ (targets) โดยเริ่มมีการดำเนินการตั้งแต่ พ.ศ. 2558-2573

โดยประเทศไทยได้มีการดำเนินการเพื่อกำหนดและจัดทำกรอบแนวทางตามกลไกติดตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เพื่อให้เกิดกลไกการติดตามผลการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม (United Nations, 2015: 14) โดยได้แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน เพื่อการขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนและมีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการภายใต้คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) 3 คณะ ทั้งนี้คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการมีการประชุมเป็นระยะเพื่อมอบหมายให้หน่วยงานหลักและหน่วยงานร่วมได้ร่วมกันหาแนวทางการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในแต่ละ

เป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป้าหมายที่ 4 เป็นเป้าหมายด้านการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้รับผิดชอบหลักและมีหน่วยงานอื่นเป็นหน่วยงานสนับสนุน (ราชกิจจานุเบกษา (เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก, 2562: 102-104)

กระทรวงศึกษาธิการได้แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการศึกษาเพื่อรับผิดชอบตัวบ่งชี้ด้านการศึกษามากอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนดังนี้

1) กำหนดนโยบายและอำนวยการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2) กำหนดเป้าหมายและตัวบ่งชี้การพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 4 ด้านการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทการศึกษาและแนวทางการจัดการศึกษาของประเทศ

3) จัดทำโรดแมปการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในเป้าหมายที่ 4

4) ให้คำปรึกษาและกำหนดกรอบการติดตามประเมินและการรายงานผลการดำเนินงานการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ 4 เป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

5) ทำหน้าที่กำกับติดตามการดำเนินการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการศึกษาของส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปตามโรดแมป การขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการศึกษาและข้อตกลงความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการศึกษา ซึ่งยังอยู่ในกระบวนการดำเนินงานการ

การกำหนดตัวบ่งชี้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการศึกษาเป้าหมายที่ 4 เป็นไปเพื่อกำหนดกรอบตัวบ่งชี้สำหรับการติดตามผลและทบทวนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการศึกษา (เป้าหมายที่ 4: SDG4) โดยพิจารณากำหนดตัวบ่งชี้ออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกคือส่วนที่เป็นตัวบ่งชี้ระดับโลกที่ทุกประเทศจะต้องรายงานเพื่อการใช้เปรียบเทียบกันในระดับโลกที่พิจารณาจากกรอบตัวบ่งชี้ในแต่ละเป้าประสงค์ขององค์การสหประชาชาติ (United Nations: UN) ร่วมกับการพิจารณาผลการดำเนินงานเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals: MDGs) ตามเป้าหมายที่ 2 (MDG2) ความสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศและบริบทของประเทศไทย และส่วนที่ 2 คือ ส่วนที่กำหนดตัวบ่งชี้ด้านการศึกษามากอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ตัวบ่งชี้ทดแทนและตัวบ่งชี้เพิ่มเติมเพื่อให้สอดคล้องกับความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูลในประเทศและการจัดทำฐานข้อมูลของประเทศที่มีอยู่แล้วรวมทั้งมอบหมายผู้รับผิดชอบในการดำเนินการในแต่ละประเด็น (UNESCO, Education 2030 framework for action, 2016: 17-18) ปัจจุบันการกำหนดตัวบ่งชี้เป้าหมายที่ 4 ด้านการศึกษาคือสร้างหลักประกันให้การศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมและครอบคลุมและส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับทุกคน ประกอบด้วย SDG สร้างหลักประกันว่าเด็กชายและเด็กหญิงทุกคนสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่มีคุณภาพ เท่าเทียม และไม่มีค่าใช้จ่าย นำไปสู่ผลลัพธ์ทางการเรียนที่มีประสิทธิผลภายในปี พ.ศ. 2573

การรวมกันของสมาชิกทั้ง 10 ประเทศในภูมิภาคเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี เสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนในภูมิภาค ยกย่องได้ความเป็นอยู่ของประชาชนเพื่อวางรากฐานความมั่นคงให้กับอาเซียน สามารถสร้างโอกาสและรับมือกับความท้าทายในทุกด้านของโลกปัจจุบันนี้

เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รวมถึงเพิ่มอำนาจการต่อรองและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับภูมิภาคอื่นได้ ซึ่งผลจากกระแสโลกาภิวัตน์และสังคมแบบสื่อสารไร้พรมแดนนั้นได้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงซ้อนและหลายมิติไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี ความมั่นคงหรือแม้แต่ระบบการศึกษา Seameo Rihed (2013) สถานการณ์ดังกล่าวจะมีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมกับทิศทางการพัฒนาในทุก ๆ สมาชิกแต่ละประเทศ เช่น การร่วมมือกันทางการศึกษาไม่ว่าจะเป็นเครือข่ายมหาวิทยาลัยคุณภาพของอาเซียน Asian University Network (AUN-QA) หรือเครือข่ายการประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยอาเซียน เพื่อสร้างคุณภาพหรือมาตรฐานทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้ทัดเทียม เท่าเทียม และมีมาตรฐานร่วมกัน (Asian University Network, 2559: 7-16) ดังนั้นการสร้างเครือข่ายมหาวิทยาลัยเพื่อยอมรับมาตรฐานการศึกษาร่วมกันนำไปสู่การแลกเปลี่ยนนักศึกษา (student exchange) การถ่ายโอนหน่วยกิต (credit transfer) การสะสม/ธนาคารหน่วยกิตการเรียนรู้ credit bank และระบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ทั้งรูปแบบการศึกษาทางไกล หลักสูตรออนไลน์และมหาวิทยาลัยออนไลน์ (online courses, distance learning, cyber university) เพราะการสร้างเครือข่ายทางการศึกษาเป็นผลให้เกิดแนวคิดการจัดการศึกษาแบบใหม่ ๆ เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาเพื่อสนองตอบสังคม ยุคสมัยและการเปลี่ยนแปลง

เพื่อให้บริบททางการศึกษาสามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวการควบคุมคุณภาพการศึกษาเป็นเรื่องที่สำคัญมาก มโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาโดยตรงคือ กระบวนการกำกับคุณภาพการศึกษาที่ประกอบด้วย การประกันคุณภาพการศึกษา (quality assurance) และการรับรองคุณวุฒิการศึกษา การรับรองวิทยฐานะ (accreditation) โดยการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยในการกำกับควบคุมมาตรฐานของการศึกษาให้มีคุณภาพอยู่เสมอ (Nicholson, 2011) ซึ่งการประกันคุณภาพการศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษามีความรับผิดชอบต่อกระบวนการและความเป็นไปที่เกิดขึ้นในการจัดการศึกษา จากนั้นจึงนำผลที่ได้จากกระบวนการประกันคุณภาพมาใช้ในการปรับปรุงเพื่อพัฒนาสถาบันการศึกษาให้ดียิ่งขึ้นและยังคงรักษามาตรฐานคุณภาพให้ดียิ่งอยู่เสมออีกด้วย และเมื่อพิจารณาตามสารบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ในหมวดที่ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ย่อมจะเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา กล่าวคือให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ (ราชกิจจานุเบกษา (เล่ม 135 ตอนที่ 11 ก), 2561: 3-4) ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา โดยให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษาโดยมุ่งหวังให้สถานศึกษาดำเนินการตามจุดมุ่งหมาย หลักการ และแนวทางการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ รวมถึงให้มีการจัดทำข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัดเมื่อพบว่าผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาไม่ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด

ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษามีความสำคัญ 3 ประการ กล่าวคือ ประการแรกทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลคุณภาพการศึกษาที่เชื่อถือได้ ประการต่อมาทำให้เกิดความเชื่อมั่นและสามารถตัดสินใจเลือกใช้บริการที่มีคุณภาพมาตรฐาน เพื่อการป้องกันการจัดการศึกษาที่ไม่มี

คุณภาพ ซึ่งจะเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคและเกิดความเสมอภาคในโอกาสที่จะได้รับการบริการ การศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง และประการสุดท้ายทำให้ผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษามุ่งบริหารจัดการศึกษาสู่คุณภาพและมาตรฐานอย่างจริงจัง ซึ่งมีผลให้การศึกษาที่มีพลังที่จะพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง ดังนั้น การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นการบริหารจัดการ และการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นให้ผู้รับบริการการศึกษา ทั้งยังเป็นการป้องกันการจัดการศึกษาที่ด้อยคุณภาพและสร้างสรรค์การศึกษาให้เป็นกลไกที่มีพลังในการพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพสูงยิ่งขึ้น (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2542)

ความสำคัญอีกประการหนึ่งของระบบการประกันคุณภาพ คือระบบยังเป็นกลไกการบริหาร จัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐาน การศึกษา ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนเกิดความมั่นใจในระบบการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษาจึง เป็นระบบที่มีการดำเนินการโดยบุคลากรในสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดควบคู่กับการ ดำเนินการตรวจสอบและประเมินผลจากหน่วยงานภายนอก ซึ่งปัจจุบันผลการประกันและการกำกับ คุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาสามารถนำไปใช้จัดมาตรฐานทางด้านวิชาการได้ ทำให้หลาย สถาบันทั่วโลกมีความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาและหาวิธีการที่จะปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษาให้ มีความเป็นเลิศทางด้านวิชาการและผลผลิตที่ออกไปสู่สังคมที่มากขึ้น โดยเฉพาะประเทศที่กำลัง พัฒนาจำเป็นต้องดำเนินการตามกลยุทธ์ในสภาพการณ์ทางสังคมที่เปลี่ยนไปในทิศทางที่จะช่วยให้ สถาบันการศึกษาพัฒนาขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเติบโตทางด้านเทคโนโลยีและทางเศรษฐกิจ (Ezeokoli & Ayodele, 2014) นอกจากนี้ในโลกปัจจุบันกำลังคนและแรงงานสามารถย้ายถิ่นได้อย่าง เสรี จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่กรอบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาต้องมีมาตรฐาน มี คุณภาพและได้รับการยอมรับในระดับสากล ด้วยเหตุนี้การพัฒนารูปแบบการกำกับคุณภาพการศึกษา ของสถาบันอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงด้านการเติบโตทางด้านเทคโนโลยีและทาง เศรษฐกิจจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น

สถาบันอุดมศึกษามากกว่า 100 ประเทศทั่วโลกได้จัดให้มีระบบประกันคุณภาพ ระบบ ควบคุมคุณภาพและระบบรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาแต่มีระบบและกลไกที่แตกต่างกัน (U.S. Department of Education Office of Postsecondary Education Accreditation Group, 2020: 12-16) โดยต้นกำเนิดของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา การรับรองคุณภาพ การศึกษาและระบบรับรองวิทยฐานะ เริ่มต้นจากประเทศสหรัฐอเมริกาทศวรรษที่ 1980s ชื่อว่า ระบบ Council for Higher Education Accreditation (CHEA) (Council for Higher Education Accreditation, 2010: 4-8) ระบบนี้ยังคงพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและใช้มาจนถึงปัจจุบัน ในขณะที่ภูมิภาคยุโรปมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่เรียกว่า Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG) ที่เป็นมาตรฐานและ ได้รับการยอมรับจากภูมิภาคในการนำมาควบคุมระบบการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาสำหรับการ ประกันคุณภาพการศึกษา ส่วนในเอเชียหลายประเทศมีระบบการประกันคุณภาพแต่ที่โดดเด่นและ น่าจะส่งผลกระทบต่อประเทศไทยมากที่สุด คือระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาของ สถาบัน อุดมศึกษา ของอาเซียน (The ASEAN University Network Quality Assurance

Guidelines) ที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นคู่มือหรือแนวทางในการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพในภูมิภาคที่สำคัญ (Asian University Network, 2563: 6) นอกจากนี้ยังเป็นระบบที่ได้รับการพัฒนาเมื่อไม่กี่ปีที่ผ่านมา

ทั้งนี้ ประเทศไทยมีระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาเช่นเดียวกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก หลักการและความจำเป็นของกระบวนการนี้ได้บรรจุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยกลไกการประกันคุณภาพของไทยจำแนกออกเป็น 2 ระบบ คือ ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาภายในที่ดำเนินการภายในสถานศึกษาในการกำกับติดตามควบคุมและตรวจสอบผลการดำเนินงานภายในสถาบัน และระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาภายนอกที่ดำเนินการประเมินผลการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพสถานศึกษา (สมศ.) โดยในบริบทประเทศไทยระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาจะดำเนินการครอบคลุมวิทยาลัย (college) และมหาวิทยาลัย (university) เท่านั้น นอกจากนี้ การประกันคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษายังได้รับการบรรจุไว้ในกรอบแผนอุดมศึกษา 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565) (อรสา ภาวิมล, 2552) ส่วนการรับรองวิทยฐานะในประเทศไทยการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาเป็นเกณฑ์การรับรองวิทยฐานะเพื่อทำการสอนในระดับชั้นปริญญาและในสาขาวิชาต่าง ๆ การรับรองวิทยฐานะในระดับสถาบัน โดยคณะกรรมการอุดมศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตามคำแนะนำของคณะกรรมการด้านมาตรฐานอุดมศึกษา ซึ่งจะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่ไม่มีส่วนได้เสียกับกิจการของสถาบันอุดมศึกษาทำหน้าที่พิจารณาและยืนยันผลการประกันคุณภาพที่สถาบันดำเนินการจากรายงานผ่านระบบ CHE QA online และรวมทั้งข้อมูลที่ได้จากการตรวจเยี่ยม เพื่อให้การรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและสามารถนำผลการพิจารณาไปประกอบการขึ้นทะเบียนหลักสูตรมีรอบระยะเวลาคร่าวละไม่เกิน 5 ปีการศึกษา ด้วยหลักเกณฑ์และเหตุผลว่าปัจจัยและเงื่อนไขสำคัญต่อการให้การรับรองนั้นอาจเปลี่ยนแปลงได้ การกำหนดกรอบระยะเวลาการรับรองจึงเท่ากับให้กระทรวงศึกษาธิการมีโอกาสทบทวนว่าสถาบันอุดมศึกษาทุกสถาบันยังคงสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพมาตรฐานหรือไม่ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558: 47) แต่ปัจจุบันทิศทางการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาของไทยกลับมีทิศทางสวนทางกับการพัฒนาของโลก

ปัจจุบันประเทศไทยใช้กรอบแผนอุดมศึกษา 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565) และกระทรวงศึกษาธิการได้มีประกาศมาตรฐานการอุดมศึกษาฉบับล่าสุดในปี พ.ศ. 2561 จุดมุ่งหมายการพัฒนาการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาที่ตอบสนองกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนและสังคมไทยให้เป็นรากฐานที่แข็งแกร่งของประเทศ มีความพร้อมทางกายใจ สติปัญญาและทักษะศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ กำลังคนยังต้องมีคุณธรรมจริยธรรม เคารพกฎหมาย มีภาวะผู้นำ รักษาคุณค่าความเป็นไทยและรู้บริบทสากล โดยมุ่งหวังให้การจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต สร้างวิถีการเรียนรู้ของคนไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้สู่การร่วมกันสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม มาตรฐานการศึกษาอุดมศึกษาปี พ.ศ. 2561 ซึ่งมีจุดมุ่งเน้นมาตรฐาน 5 มาตรฐานดังนี้ (ราชกิจจานุเบกษา (ตอนพิเศษ 199 ง), 2561: 19-21)

มาตรฐานที่ 1 ผลลัพธ์ของผู้เรียน โดยผู้เรียนจะต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และ ความรอบรู้ด้านต่าง ๆ ในการสร้างสัมมาอาชีพความมั่นคงและคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคม มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเป็นผู้มีคุณธรรม ความเพียร มุ่งมั่น มานะ บากบั่น และยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม มีทักษะศตวรรษที่ 21 มีความสามารถในการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาสังคม มีคุณลักษณะรู้เท่าทัน การเปลี่ยนแปลงของสังคมและของโลก สามารถสร้างโอกาสและเพิ่มมูลค่าให้กับตนเอง ชุมชนสังคม และเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีความกล้าหาญทางจริยธรรม ยึดมั่นในความถูกต้อง รู้คุณค่าและรักษ์ ความเป็นไทย ร่วมมือรวมพลังเพื่อสร้างสรรค์การพัฒนาและเสริมสร้างสันติสุขอย่างยั่งยืนทั้งในระดับ ครอบครัว ชุมชน สังคมและประชาคมโลก

มาตรฐานที่ 2 การวิจัยและนวัตกรรม สถาบันอุดมศึกษาจะต้องมีผลงานวิจัยที่เป็นการสร้าง และประยุกต์ใช้องค์ความรู้ใหม่ สร้างสรรค์นวัตกรรมหรือทรัพย์สินทางปัญญาที่เชื่อมโยงกับสภาพ เศรษฐกิจ สังคม ศิลปวัฒนธรรมหรือสิ่งแวดล้อม ตามศักยภาพและอัตลักษณ์ของประเภทสถาบัน มี เครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษา องค์กรภาครัฐและเอกชนทั้งในและต่างประเทศ ผลงานวิจัยและนวัตกรรมตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติ ความต้องการจำเป็นของสังคม ชุมชน ภาครัฐ เอกชน และประเทศ ผลลัพธ์ของการวิจัยและนวัตกรรมมีผลกระทบสูงต่อการพัฒนาผู้เรียน การสร้าง คุณภาพชีวิตหรือการสร้างโอกาส มูลค่าเพิ่มและขีดความสามารถของประเทศในการแข่งขันระดับ นานาชาติ

มาตรฐานที่ 3 การบริการวิชาการสถาบันอุดมศึกษาให้บริการวิชาการเหมาะสมสอดคล้องกับ บริบทและตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ชุมชน และสังคม ตามระดับความเชี่ยวชาญและอัต ลักษณ์ของประเภทสถาบัน โดยมีการบริหารจัดการที่ประสานความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษา ภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในและต่างประเทศ และมีความโปร่งใส ชัดเจนและตรวจสอบได้ ผลลัพธ์ ของการบริการวิชาการนำไปสู่การเสริมสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนของผู้เรียน ครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ

มาตรฐานที่ 4 ศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทยของสถาบันอุดมศึกษามีการจัดการเรียนรู้ การวิจัย หรือการบริการวิชาการซึ่งนำไปสู่การสืบสานการสร้างความรู้ ความเข้าใจในศิลปวัฒนธรรม การปรับและประยุกต์ใช้ศิลปวัฒนธรรมทั้งของไทยและต่างประเทศอย่างเหมาะสม ตามศักยภาพ และอัตลักษณ์ของประเภทสถาบัน ผลลัพธ์ของการจัดการศิลปวัฒนธรรมทำให้เกิดความภาคภูมิใจใน ความเป็นไทย หรือการสร้างโอกาสและมูลค่าเพิ่มให้กับผู้เรียน ชุมชน สังคมและประเทศชาติ

มาตรฐานที่ 5 การบริหารจัดการ โดยสถาบันอุดมศึกษามีหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่ เน้นการพัฒนาผู้เรียนแบบบูรณาการเพื่อให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติ และความต้องการที่หลากหลายของประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนสังคม สถานประกอบการทั้งภาครัฐและภาคเอกชน สถาบันอุดมศึกษามีการบริหารงาน ตามพันธกิจและวิสัยทัศน์ ตลอดจนมีการบริหารจัดการบุคลากรและทรัพยากรการเรียนรู้เป็นไปตาม หลักธรรมาภิบาล คำนึงถึงความหลากหลายและความเป็นอิสระทางวิชาการ มีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ ยึดหยุ่น คล่องตัว โปร่งใสและตรวจสอบได้ สถาบันอุดมศึกษามีระบบการประกันคุณภาพ มีการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินและพัฒนาการจัดการศึกษาระดับหลักสูตร คณะ และสถาบันที่มี

ประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีการกำกับให้การจัดการศึกษาและการดำเนินงานตามพันธกิจเป็นไปตามกฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องสอดคล้องตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษา กรอบมาตรฐานคุณวุฒิของสถาบันอุดมศึกษาแห่งชาติและมาตรฐานอื่น ๆ ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

จากสาระมาตรฐานทั้ง 5 ในประกาศมาตรฐานการอุดมศึกษาเป็นมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพและการกำกับคุณภาพการศึกษาโดยตรง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันการศึกษาไทยควรได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการอุดมศึกษานับใหม่ ปี พ.ศ. 2561 ที่ร่างขึ้น และยังคงต้องเป็นระบบการกำกับคุณภาพที่สามารถสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในปัจจุบันและมีคุณภาพทัดเทียมกับนานาชาติ

ความสำคัญที่กล่าวมา จึงทำให้เกิดความสำคัญอันนำไปสู่เรื่องที่จะศึกษาในประเด็นดังกล่าวนี้ เนื่องจากขณะนี้โลกมีทิศทางเน้นในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจมากขึ้นทุกมิติ จึงเป็นเหตุผลให้ย้อนกลับมาถามถึงระบบการกำกับคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาไทยว่าในปัจจุบันนี้มีคุณภาพเทียบเท่ากับระบบและกลไกการประกันคุณภาพของภูมิภาคอื่น ๆ หรือประเทศที่เจริญแล้วหรือไม่ อย่างไร และระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยในปัจจุบันมีความเหมือนหรือแตกต่างกันในด้านใดบ้าง ไม่ว่าจะเป็นหลักการ องค์ประกอบ ระเบียบวิธีการ เครื่องมือและมาตรฐานหรือบริบทที่เกี่ยวข้องอย่างไร ประเด็นนี้จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจนำไปสู่การค้นหาคำตอบ

จากสภาพปัญหาแนวคิด หลักการ ความต้องการพัฒนา อันเป็นเหตุให้ผู้วิจัยได้พัฒนาเป็นการวิจัยเรื่องอนาคตภาพระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย ปี พ.ศ. 2573 โดยกระบวนการศึกษาจะเจาะจงเลือกระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาและระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาที่โดดเด่นและนำไปใช้กันอย่างแพร่หลายในปัจจุบันหรือการถอดบทเรียนจากรูปแบบระบบที่ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน โดยเลือกจากบริบทของประเทศไทย เอเชียตะวันออกเฉียใต้ (อาเซียน) และสหรัฐอเมริกา เพื่อนำระบบที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นมาวิเคราะห์ดูความเหมือน ความต่างและวิเคราะห์ถึงข้อเด่นและข้อด้อย ปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นในระบบหรือกฎเกณฑ์ย่อยต่าง ๆ เพื่อหาข้อเด่นและประสิทธิภาพของแต่ละกฎเกณฑ์และนำระบบทั้ง 2 มาบูรณาการและสังเคราะห์ร่วมกันเพื่อการพัฒนาไปเป็นระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยที่สอดคล้องกับบริบทความต้องการและตอบโจทย์สังคมในอนาคต (future scenario) ตอบโจทย์เป้าประสงค์ของการวิจัยนำเสนออนาคตภาพระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย ปี พ.ศ. 2573

ผลผลิตที่เกิดจากการวิจัย ได้แก่ 1. องค์กรความรู้ใหม่ที่เกิดจากการวิเคราะห์ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย อาเซียน 2. องค์กรความรู้ใหม่ที่เกิดจากการวิเคราะห์ระบบการรับรองคุณวุฒิและวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาไทยและสหรัฐอเมริกา 3. รูปแบบอนาคตภาพของระบบการกำกับคุณภาพทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยปี พ.ศ.2573 ส่วนผลลัพธ์ (Outcome) รูปแบบอนาคตภาพของระบบการกำกับคุณภาพทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยปี พ.ศ. 2573 ทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่วนราชการและองค์กรทางการศึกษาทั้งภาครัฐและภาคเอกชนสามารถนำรูปแบบอนาคตภาพของระบบการกำกับคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาไทยปี

พ.ศ. 2573 เป็นตัวแบบระบบการกำกับคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาไทยไปขับเคลื่อนการปรับปรุงพัฒนาและนำไปปฏิบัติหรืออาจปรับประยุกต์เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ให้สามารถใช้จริงเพื่อใช้ประโยชน์อย่างสูงสุดต่อระบบการบริหารสถาบันอุดมศึกษาไทยอย่างมีประสิทธิภาพในอนาคตอันใกล้

คำถามการวิจัย

1. ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศมีลักษณะเป็นอย่างไร
2. ระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศมีลักษณะเป็นอย่างไร
3. อนาคตภาพของระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 ควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ
2. เพื่อวิเคราะห์ระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ
3. เพื่อนำเสนออนาคตภาพระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีเป้าหมายสำคัญในการนำเสนออนาคตภาพระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันการศึกษาแต่เนื่องจากมาตรฐานการอุดมศึกษา ปี พ.ศ. 2561 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพ มีการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินและพัฒนากิจการศึกษาระดับหลักสูตรและสถาบัน ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้ จึงจำกัดขอบเขตของการศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ จะดำเนินการวิเคราะห์ระบบการประกันคุณภาพในระดับหลักสูตรและระดับสถาบันเท่านั้น ที่ไม่ได้ครอบคลุมไปถึงระดับคณะ โดยวิธีการศึกษาจะใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เพื่อวิเคราะห์ ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาจากแหล่งที่เกี่ยวข้องอย่างเจาะจง เนื่องจากระบบการกำกับคุณภาพการศึกษามีอย่างแพร่หลายในทั่วทุกภูมิภาคของโลก งานวิจัยนี้จะจำกัดแหล่งที่มาของการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา โดยวิเคราะห์ระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยและภูมิภาคอาเซียนที่มีความโดดเด่นใน 2 ระบบ โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (purposive selection) ดังต่อไปนี้

1. บริบทของไทยใช้กรณีศึกษาจากรูปแบบการประกันคุณภาพภายในระดับอุดมศึกษา (สำนักงานปลัดกระทรวง อว.)

1.1 การประกันคุณภาพระดับหลักสูตร

1.2 การประกันคุณภาพระดับสถาบัน

2. บริบทของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ใช้กรณีศึกษาจากรูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาภูมิภาคอาเซียน (ASEAN University Network Quality Assurance (AUN-QA))

2.1 การประกันคุณภาพระดับหลักสูตร

2.2 การประกันคุณภาพระดับสถาบัน

2. ระบบการรับรองคุณวุฒิการศึกษาและการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ โดยการรับรองคุณวุฒิการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาจะดำเนินการศึกษาเปรียบเทียบระดับหลักสูตร และการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาจะดำเนินการศึกษาเปรียบเทียบระดับหลักสูตรและระดับสถาบัน วิธีการศึกษาในส่วนนี้ยังคงดำเนินงานจะใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เพื่อวิเคราะห์ระบบการรับรองคุณวุฒิการศึกษาและการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาจากแหล่งที่เกี่ยวข้องอย่างเจาะจง เนื่องจากการรับรองคุณวุฒิการศึกษาและการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษามีอย่างแพร่หลายในทั่วทุกภูมิภาคของโลก งานวิจัยนี้จะจำกัดแหล่งที่มาของระบบการรับรองคุณวุฒิการศึกษาและการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษา โดยวิเคราะห์ระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยและระบบสากลที่มีความโดดเด่นใน 2 ระบบ โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (purposive selection) ดังต่อไปนี้

2.1 บริบทของไทย ใช้กรณีศึกษาจากรูปแบบการรับรองคุณวุฒิการศึกษาและการรับรองวิทยฐานะการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

2.1.1 การรับรองระดับหลักสูตรและวิทยฐานะสถาบัน (สำนักงานปลัดกระทรวง อว.)

2.1.2 การรับรองคุณวุฒิของสำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)

2.1.3 การรับรองคุณวุฒิ/วิชาชีพ โดยสภาวิชาชีพ

2.2 บริบทของสหรัฐอเมริกา (CHEA) และ (USDE) ใช้กรณีศึกษาจากรูปแบบการรับรองคุณวุฒิการศึกษาและการรับรองวิทยฐานะการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา (Council for Higher Education Accreditation, 2010 : 4-8)

2.2.1 การรับรองระดับหลักสูตร

2.2.1 การรับรองวิทยฐานะระดับสถาบัน

3. การนำเสนออนาคตภาพระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันการศึกษาไทย ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันการศึกษา โดยยึดหลักตามกรอบหลักการเชิงระบบและการดำเนินงาน 5 องค์ประกอบเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ซึ่งประกอบด้วย 1) หลักการ 2) องค์ประกอบ 3) ระเบียบวิธีการดำเนินงาน 4) มาตรฐานและเครื่องมือ 5) บริบทที่เกี่ยวข้อง โดยจะใช้วิธีการสนทนากลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการกำกับการนโยบายด้านการบริหาร

ศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาและนำเสนอร่างอนาคตภาพระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้แนวความคิดระหว่างผู้วิจัยกับผู้ศึกษางานเล่มนี้ได้เกิดความเข้าใจและเน้นความหมายเป็นไปในทิศทางตรงกันจึงได้จำกัดความหมายของคำดังต่อไปนี้

อนาคตภาพระบบการกำกับคุณภาพการศึกษา หมายถึง ภาพอนาคตของรูปแบบระบบการกำกับคุณภาพทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาของบริบทไทยและสังคมโลก ปีพุทธศักราช 2573 รูปแบบอันนี้จะเป็นประโยชน์กับหน่วยงานด้านการอุดมศึกษา ได้แก่ สำนักปลัดกระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม และสถาบันอุดมศึกษา โดยสามารถเป็นแม่แบบในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงและพัฒนาต่อยอดระบบให้ได้ระบบที่มีประสิทธิภาพ เต็มเต็มความสมบูรณ์เพื่อให้เกิดมาตรฐานที่ทัดเทียมกับสากล

ระบบการกำกับคุณภาพ หมายถึง ตัวแบบระบบที่เป็นองค์ประกอบเชิงกระบวนการหรือเครื่องมือที่ใช้ในการควบคุมมาตรฐานและการกำกับติดตามคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา รวมทั้งการส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา โดยแบ่งดป็น 2 ระดับ ได้แก่ ระดับหลักสูตรและระดับสถาบัน

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา หมายถึง ระบบที่แสดงถึงคุณภาพและการรับรองการศึกษาที่มีคุณภาพ ศักยภาพและความสามารถในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ เป็นหลักฐานการปฏิบัติว่าได้ดำเนินการตามกรอบมาตรฐานที่กำหนด และการดำเนินงานตามพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษา ในกรณีศึกษาครั้งนี้เจาะจงเลือกระบบการประกันคุณภาพใน ซึ่งแบ่งเป็น 2 ระดับของสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรมได้แก่ การประกันภายในระดับหลักสูตรและการประกันภายในระดับสถาบัน รวมทั้งระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของ AUN-QA แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ

การรับรองหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษา หมายถึง แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ เกิดความรู้ความเข้าใจเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษา กำหนดกฎเกณฑ์ของการรับรองหลักสูตรเพื่อเป็นแนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา ตาม พ.ร.บ.ระเบียบการบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ การรับรองหลักสูตรสามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรี (วิชาการและวิชาชีพ) และระดับบัณฑิตศึกษา (ระดับปริญญาโทและปริญญาเอก)

การรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน หมายถึง การควบคุมมาตรฐานการศึกษาให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข ตามแนวทางปฏิบัติตามเกณฑ์ประเมินคุณภาพเพื่อธำรงรักษามาตรฐาน ควบคุมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา แนวคิดตาม พ.ร.บ.สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2562 เป็นบทบัญญัติในการกำกับ ควบคุม การดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยมีเกณฑ์มาตรฐาน ประกอบด้วย 1. ศักยภาพและความพร้อมในการจัดการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานการรับรองวิทยฐานะ ได้แก่ ด้าน

กายภาพ ด้านวิชาการ ด้านการเงิน ด้านการบริหารจัดการ 2. การดำเนินการตามภารกิจของ
อุดมศึกษาเอกชน ได้แก่ ด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัย ด้านการบริการวิชาการ และด้านการทำนุ
บำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

การรับรองคุณวุฒิ (ก.พ.) หมายถึง หลักเกณฑ์วิธีการเพื่อรับรองคุณวุฒิปริญญาเพื่อ
ประโยชน์ในการบรรจุแต่งตั้งข้าราชการ กำหนดเงินเดือน ค่าตอบแทนและตำแหน่งสำหรับคุณวุฒิ
ตาม พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 เพื่อให้ทางราชการได้บุคลากรที่มีความรู้
ความสามารถไม่ต่ำกว่ามาตรฐานที่ ก.พ. กำหนด มาปฏิบัติราชการกำหนดเงินเดือนที่ควรได้รับที่
เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ซึ่งการรับรองคุณวุฒิของ สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) แบ่ง
ออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ การรับรองคุณวุฒิภายในประเทศและการรับรองคุณวุฒิต่างประเทศ

การรับรองคุณวุฒิ/วิชาชีพ หมายถึง การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ตรวจสอบรับรอง
ปริญญาของหลักสูตรในวิชาชีพนั้น ๆ ตาม พ.ร.บ.วิชาชีพเฉพาะสมาคมวิชาชีพมีอำนาจหน้าที่ในการ
ควบคุมการประกอบวิชาชีพให้ถูกต้องตามจรรยาบรรณ การขึ้นทะเบียน ออกใบอนุญาต การรับรอง
วิทยฐานะสถาบันและปริญญาวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพ ควบคุมความประพฤติของผู้
ประกอบวิชาชีพ ควบคุมความถูกต้องตามมาตรฐาน จรรยาบรรณวิชาชีพ ช่วยให้คำแนะนำบริการ
ทางวิชาการเกี่ยวกับวิชาชีพที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยสามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ 1.
การรับรองหลักสูตร 2. การรับรองวิทยฐานะสถาบัน

การรับรองคุณวุฒิการศึกษาและการรับรองวิทยฐานะการศึกษาในสหรัฐอเมริกา
หมายถึง การควบคุมมาตรฐานและคุณภาพการศึกษา การวางกฎเกณฑ์ บรรทัดฐาน เพื่อควบคุมและ
ส่งเสริมมาตรฐานของสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เป็นการคุ้มครองประโยชน์ของ
สาธารณชน การรับรองมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา รัฐบาลได้สร้างความมั่นใจคุณภาพ
ของสถาบันการศึกษาและหลักสูตรให้แก่พลเมือง ประกอบไปด้วย 1. ระบบการรับรองมาตรฐาน
วิชาชีพ/สาขาอาชีพ เป็นการรับรองระดับหลักสูตรการศึกษาหรือคุณวุฒิซึ่งดำเนินการโดยสมาคม
รับรองของแต่ละวิชาชีพหรือองค์การการรับรองทางวิชาชีพ 2. ระบบการรับรองวิทยฐานะสถาบันเป็น
การรับรองระดับองค์กรหรือระดับหน่วยงาน ซึ่งดำเนินการโดยสมาคมรับรองวิทยฐานะ
สถาบันอุดมศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประโยชน์จากการวิจัย ได้องค์ความรู้จากผลการวิเคราะห์ระบบการประกันคุณภาพและ
ระบบการรับรองคุณวุฒิและการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาไทย อาเซียนและ
สหรัฐอเมริกาพร้อมกันได้รูปแบบอนาคตภาพระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของ
สถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 ซึ่งองค์ความรู้ทั้งสองด้านทั้งเรื่องของระบบการประกันคุณภาพ
และการรับรองคุณวุฒิและการรับรองวิทยฐานะ สามารถเป็นข้อมูลสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ให้เห็น
ผลการวิเคราะห์ข้อเด่นและข้อด้อยของแต่ละระบบ และการบูรณาการเพื่อประกอบสร้างเป็นระบบ
ใหม่ ซึ่งแนวคิดนี้จะเป็นประโยชน์ต่อวงการวิชาการอุดมศึกษาของไทย

2. ประโยชน์จากการนำผลการวิจัยไปใช้ เป็นผลลัพธ์จากการวิจัย คือรูปแบบอนาคตภาพ
ของระบบการกำกับคุณภาพทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาของไทย ปี พ.ศ. 2573 สามารถนำ

ผลการวิจัยไปนำเสนอให้หน่วยงานทั้งส่วนราชการและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษา ได้แก่ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สำนักปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.)) สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) และสถาบันอุดมศึกษา สามารถนำรูปแบบ อนาคตภาพของระบบการกำกับคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาของไทย ปี พ.ศ. 2573 ไปเป็นตัวอย่าง เพื่อใช้ในการขับเคลื่อนการแก้ไข ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงและพัฒนาหรืออาจปรับและประยุกต์ใช้เพื่อ ประสิทธิภาพ ความเหมาะสม และความคล่องตัวอันเป็นการเติมเต็มระบบให้เกิดความสมบูรณ์และ เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างแท้จริงต่อสถาบันอุดมศึกษาไทยที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่องอนาคตภาพระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 ผู้วิจัยได้พัฒนากรอบการวิจัยจากการทบทวนเอกสารในเชิงแนวคิด หลักการ ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อวางกรอบแนวคิดในภาพรวมของการศึกษาและดำเนินการตามรายวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งแบ่งออกเป็นประเด็นในการศึกษา 4 ประเด็นหลัก ได้แก่

1. ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ

กรอบการวิจัยเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาจะเจาะจงเลือกมาจากระบบที่มีความโดดเด่นและมีการใช้กันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน โดยการถอดบทเรียนจากรูปแบบระบบที่ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ โดยเจาะจงเลือกจาก

1.1 บริบทของประเทศไทย การประกันคุณภาพภายใน (สำนักงานปลัดกระทรวง อว.) มีกรอบของการศึกษาดังนี้

1.1.1 การประกันคุณภาพระดับหลักสูตร

1.1.2 การประกันคุณภาพระดับสถาบัน

1.2 บริบทของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ASEAN University Network Quality Assurance (AUN-QA) มีกรอบของการศึกษาดังนี้

1.2.1 การประกันคุณภาพระดับหลักสูตร

1.2.2 การประกันคุณภาพระดับสถาบัน

2. ระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ

กรอบการวิจัยเกี่ยวกับการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษา โดยเจาะจงเลือกมาจากระบบที่มีความโดดเด่นและมีการใช้กันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน โดยการถอดบทเรียนจากรูปแบบระบบที่ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ โดยเลือกจาก

2.1 บริบทของประเทศไทย ได้กำหนดกรอบของการศึกษาดังนี้

2.1.1 การรับรองระดับหลักสูตรและวิทยฐานะสถาบัน (สำนักงานปลัดกระทรวง อว.)

2.1.2 การรับรองคุณวุฒิของสำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)

2.1.3 การรับรองคุณวุฒิ/วิชาชีพ โดยสภาวิชาชีพ

2.2 บริบทของสหรัฐอเมริกา (CHEA) และ (USDE) ได้กำหนดกรอบของการศึกษาดังนี้

2.2.1 การรับรองระดับหลักสูตร

2.2.1 การรับรองวิทยฐานะสถาบัน

3. หลักการแนวคิดยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของไทยและต่างประเทศ

ผู้วิจัยเน้นศึกษาจากแหล่งข้อมูลชั้นทุติยภูมิ ได้แก่ แนวคิดการกำกับคุณภาพการศึกษาของ SEAMEO RIHED หลักการพัฒนาระบบและแนวคิดการกำกับคุณภาพการศึกษา Performance Management and Quality Improvement (PMQI) ยุทธศาสตร์และระบบที่เกี่ยวกับการกำกับ

คุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาไทย แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 กรอบมาตรฐานคุณวุฒิของสถาบันอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualification Framework for Higher Education) และแผนการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับระบบการกำกับคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ ได้แก่ มาตรฐานคุณวุฒิของสถาบันอุดมศึกษาอาเซียน แผนพัฒนาการศึกษาสำหรับอาเซียน มาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาสหรัฐอเมริกา และแผนการศึกษาแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา

4. อนาคตภาพระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย ปี พ.ศ. 2573

ผู้วิจัยนำระบบมาวิเคราะห์ดูความเหมือน ความต่างและวิเคราะห์ถึงข้อเด่นและข้อด้อย ปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดภายในระบบและตัวบทกฎหมายต่าง ๆ เพื่อหาข้อเด่นและประสิทธิภาพของแต่ละระเบียบกฎหมาย และนำ 2 ระบบนั้นมาบูรณาการและสังเคราะห์ร่วมกันเพื่อการพัฒนาไปเป็นระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการและตอบโจทย์การเปลี่ยนแปลงของสังคมในอนาคต (future scenario) โดยนำเสนอเป็นอนาคตภาพระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันการศึกษาไทยปี พ.ศ. 2573 โดยยึดหลักตามกรอบระบบและการดำเนินงาน 5 องค์ประกอบ ซึ่งประกอบด้วย

- 1) หลักการ
- 2) องค์ประกอบ
- 3) ระเบียบวิธีการ
- 4) มาตรฐานและเครื่องมือ
- 5) บริบทที่เกี่ยวข้อง

คำอธิบายกรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่องอนาคตภาพระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 ผู้วิจัยได้พัฒนากลอบแนวคิดของการวิจัยจากการทบทวนเอกสารในเชิงแนวคิด หลักการ ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อวางกรอบแนวคิดในภาพรวมของการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้ให้คำอธิบายแต่ละกรอบการวิจัยเพื่อจะได้เข้าใจในรายละเอียดที่ชัดเจนดังต่อไปนี้

1. ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ

โดยกรอบของการวิจัยเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษานั้นจะเจาะจงเลือกมาจากระบบที่มีความโดดเด่นและมีการใช้กันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน โดยการถอดบทเรียนจากรูปแบบระบบที่ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพดังคำอธิบายที่สามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 81 ได้กำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิด “ความรู้คู่คุณธรรม” และจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งนำไปสู่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ก่อให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาครั้งใหญ่ที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา คือ ได้กำหนดให้มีระบบการ

ประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 34 ก), 2542: 7)

1.1 ความหมายของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

หมายถึง การบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง สร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษา ทั้งผู้รับบริการโดยตรง ได้แก่ ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชน และสังคมโดยรวม

1.2 ความสำคัญของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

1) ทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลคุณภาพการศึกษาที่เชื่อถือได้ เกิดความเชื่อมั่นและสามารถตัดสินใจเลือกใช้บริการที่มีคุณภาพมาตรฐาน

2) ป้องกันการจัดการศึกษาที่ไม่มีคุณภาพ ซึ่งจะเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคและเกิดความเสมอภาคในโอกาสที่จะได้รับการบริการการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง

3) ทำให้ผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษามุ่งบริหารจัดการศึกษาสู่คุณภาพและมาตรฐานอย่างจริงจัง ซึ่งมีผลให้การศึกษาที่มีพลังที่จะพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้าง ความมั่นใจให้ผู้รับบริการการศึกษา ทั้งยังเป็นการป้องกันการจัดการศึกษาที่ด้อยคุณภาพและสร้างสรรค์ การศึกษาให้เป็นกลไกที่มีพลังในการพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพสูงยิ่งขึ้น

1.3 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย

เกี่ยวข้องกับการดำเนินการที่สำคัญ 2 เรื่องดังนี้

1) การกำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาซึ่งหลักปฏิบัติทั่วไปจะกำหนดโดยองค์คณะบุคคล ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้มีประสบการณ์ (Murgatroyd, 1994: 45) ในระบบการศึกษาไทยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้กระทรวงการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นผู้กำหนดมาตรฐานการศึกษา โดยมีสภาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมแห่งชาติ คณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะกรรมการการอุดมศึกษาเป็นผู้พิจารณาเสนอตามลำดับสายงาน

2) กระบวนการตรวจสอบและประเมินการดำเนินการจัดการศึกษาว่าเป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษามากน้อยเพียงไร พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่า ระบบการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการ อย่างต่อเนื่อง และให้มีการประเมินคุณภาพภายนอก ของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุก 5 ปี โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาเป็นผู้ดำเนินการ ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาไทยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 47 ประกอบด้วย 2 ระบบคือ ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอกหรือระบบการ ประเมินคุณภาพภายนอก (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 34 ก, 2542: 14)

1.4 ระบบการประกันคุณภาพภายใน

ระบบการประกันคุณภาพภายใน หมายถึง ระบบการประเมินผล และการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายในโดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเองหรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น สถานศึกษาจะต้องพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารและการปฏิบัติงาน โดยคำนึงถึงหลักการและกระบวนการดังต่อไปนี้

1) หลักการสำคัญของระบบการประกันคุณภาพภายในมี 3 ประการ ได้แก่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2543: 11)

1.1) จุดมุ่งหมายของระบบการประกันคุณภาพภายใน คือ การที่สถานศึกษาร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ไม่ใช่การจับผิดหรือทำให้บุคลากรเสียหน้า โดยเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

1.2) การที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามข้อ 1.1 ต้องทำให้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการและการทำงานของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาไม่ใช่เป็นกระบวนการที่แยกส่วนมาจากการดำเนินงานตามปกติของสถานศึกษาโดยสถานศึกษาจะต้องวางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการที่มีเป้าหมายชัดเจน ทำตามแผน ตรวจสอบประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเป็นระบบที่มีความโปร่งใสและมีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน

1.3) ระบบการประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู อาจารย์และบุคลากรอื่น ๆ ในสถานศึกษา โดยในการดำเนินงานจะต้องให้ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชน เขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานที่กำกับดูแลเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน ติดตามประเมินผลพัฒนาปรับปรุง ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ เป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง สังคม และประเทศชาติ

2) กระบวนการระบบการประกันคุณภาพภายใน มี 3 ขั้นตอนได้แก่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2543 :7)

2.1) การควบคุมคุณภาพเป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐาน

2.2) การตรวจสอบคุณภาพ เป็นการตรวจสอบ และติดตามผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

2.3) การประเมินคุณภาพ เป็นการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดในระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับกระทรวง

3) กระบวนการระบบการประกันคุณภาพภายในตามแนวคิดของหลักการบริหารกระบวนการ (PDCA) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่

3.1) การร่วมกันวางแผน (planning)

3.2) การร่วมกันปฏิบัติตามแผน (doing)

3.3) การร่วมกันตรวจสอบ (checking)

3.4) การร่วมกันปรับปรุง (action)

เมื่อพิจารณากระบวนการระบบการประกันคุณภาพภายในตามแนวคิดของการประเมินคุณภาพและแนวคิดของการบริหารแบบครบวงจรจะเห็นว่ามีคุณสมบัติคล้องกัน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับชาติ 2543: 10)

1.5 ระบบการประกันคุณภาพของ AUN-QA (ASEAN University Network Quality Assurance)

ระบบการประกันคุณภาพของ AUN-QA หมายถึง การสร้างระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในอาเซียนถือเป็นกลไกหนึ่งที่น่ามาใช้เป็นกลไกในการตรวจสอบและประเมินการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยตามที่ได้กำหนดเอาไว้ในระดับอาเซียน ซึ่งการประกันคุณภาพการศึกษานั้นได้ดำเนินการใน 2 รูปแบบ คือ เครือข่ายการประกันคุณภาพการศึกษา ASEAN University Network Quality Assurance (AUN-QA) และ The ASEAN Quality Assurance Network (AQAN) (Asian University Network, 2563: 16-39)

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานการอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยสมาชิกเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ประกอบด้วย 3 มิติ ได้แก่

- 1) Strategic เป็นการประกันคุณภาพของสถาบันการศึกษา
- 2) Systemic เป็นการประกันคุณภาพระบบการประกันคุณภาพภายใน
- 3) Tactical เป็นการประกันคุณภาพระดับโปรแกรมหรือระดับหลักสูตร

โดยเห็นได้ว่า AUN-QA นั้นเป็นแนวทางที่สามารถนำหลักสูตรสู่ความเป็นสากลหรือ internalization ได้ ซึ่งหลักการและเหตุผลของ AUN-QA นั้นมุ่งเน้นและให้ความสำคัญ 8 ประการคือ

- 1) คุณภาพของบัณฑิต
- 2) ความคาดหวังของตลาดแรงงาน
- 3) การสร้างความเป็นสากลให้กับสายอาชีพและการมุ่งสู่ความเป็นโลกาภิวัตน์ (globalization)
- 4) การปกป้องลูกค้าหรือผู้ใช้บัณฑิต
- 5) การขยายขอบเขตการศึกษาจากมหาวิทยาลัยขึ้นสู่การอุดมศึกษาในระดับมวลชน
- 6) การตอบสนองต่อความต้องการของสังคม
- 7) การให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา
- 8) การสร้างโอกาสในการแลกเปลี่ยนผู้เรียนและความร่วมมือระหว่างประเทศ

หลักการสำคัญของ AUN-QA ได้แก่ การมุ่งเน้นให้เกิดการจัดการศึกษาแบบมุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้หรือ outcome-based learning กล่าวคือมุ่งเน้นการพิจารณาการออกแบบผลลัพธ์จากการเรียนรู้ และการออกแบบกระบวนการต่าง ๆ เพื่อมุ่งสู่ผลลัพธ์ดังกล่าวอย่างเป็นระบบ โดยระบบการดำเนินการของ AUN-QA นั้นมีใจความสำคัญของการดำเนินการโดยสรุปดังนี้

- 1) เป้าหมายเป็นไปเพื่อการพัฒนา (มิใช่การประเมินเพียงให้ได้คะแนน)
- 2) พิจารณาผลสำเร็จของหลักสูตรที่เห็นแนวโน้มดีขึ้นในช่วงอย่างน้อย 3-5 ปี (หรือจบแล้ว

3-5 รุ่น)

องค์ประกอบของการประกันคุณภาพระดับหลักสูตร มี 8 องค์ประกอบ ได้แก่

- 1) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Expected Learning Outcomes)
- 2) โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร (Program Structure and Content)
- 3) กลยุทธ์เกี่ยวกับการเรียนและการสอน (Teaching and Learning Approach)
- 4) การประเมินผู้เรียน (Student Assessment)
- 5) บุคลากรสายวิชาการ (Academic Staff)
- 6) การบริการและสนับสนุนนักศึกษา (Student Support Service)
- 7) สิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐาน (Facilities and Infrastructure)
- 8) ผลผลิตและผลลัพธ์ (Output and Outcomes)

การประกันคุณภาพระดับหลักสูตร ประกอบด้วย 53 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

- 1) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Expected Learning Outcomes) มี 5 ตัวบ่งชี้
- 2) โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร (Program Structure and Content) มี 7

ตัวบ่งชี้

- 3) กลยุทธ์เกี่ยวกับการเรียนและการสอน (Teaching and Learning Approach)

มี 6 ตัวบ่งชี้

- 4) การประเมินผู้เรียน (Student Assessment) มี 7 ตัวบ่งชี้

- 5) บุคลากรสายวิชาการ (Academic Staff) มี 8 ตัวบ่งชี้

- 6) การบริการและสนับสนุนนักศึกษา (Student Support Service) มี 6 ตัวบ่งชี้

- 7) สิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐาน (Facilities and Infrastructure)

มี 9 ตัวบ่งชี้

- 8) ผลผลิตและผลลัพธ์ (Output and Outcomes) มี 5 ตัวบ่งชี้

เกณฑ์ระดับหลักสูตร AUN-QA	คำอธิบาย
1. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Expected Learning Outcomes)	<p>ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังคือ ความสำเร็จหรือคุณภาพของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตร อันเป็นคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ โดยเน้นผลสำเร็จของผู้เรียนเป็นหลักการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้ในหลักสูตรไว้ตั้งแต่การออกแบบหลักสูตร มุ่งเน้นไปที่ผลสำเร็จของบัณฑิตให้เป็นไปตามเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งเป็นความสำเร็จที่สามารถสังเกตและวัดได้นั่นเอง โดยเกณฑ์คุณภาพตัวที่ 1 ด้านผลการเรียนรู้ เป็นเกณฑ์มาตรฐานที่ต้องสอดคล้องกับความต้องการและความประสงค์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของบัณฑิต การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และทักษะการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21</p>
2. โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร (Program Structure and content)	<p>หลักสูตรมีความทันสมัย ทุกรายวิชามีความเชื่อมโยงและเอื้อประโยชน์แก่กัน เพื่อนำไปสู่ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง โดยโครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตรสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจของมหาวิทยาลัย จำนวนรายวิชาในหลักสูตรมีสัดส่วนที่เหมาะสมระหว่างรายวิชาทั่วไป กับวิชาที่สร้างทักษะเฉพาะทาง มีการจัดเรียงรายวิชาอย่างเป็นระบบ การจัดโครงสร้างของหลักสูตรแสดงถึงความกว้างและลึกเชิงวิชาการที่กระจายลงสู่รายวิชาของหลักสูตร โดยเกณฑ์คุณภาพตัวที่ 2 เป็นเกณฑ์มาตรฐานที่ต้องสอดคล้องกับหลักสูตร ควรส่งเสริมให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังแบบการประกอบสร้างความหมายและความรู้ (constructive alignment) ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้</p>
3. กลยุทธ์เกี่ยวกับการเรียนและการสอน (Teaching and Learning Approach)	<p>อาจารย์ในหลักสูตรควรร่วมกันพิจารณาและกำหนดกลยุทธ์ของการจัดการเรียนการสอนที่ชัดเจนของหลักสูตรมุ่งเน้นให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพแก่ผู้เรียน วิธีการเรียนการสอนควรมีหลากหลายตามลักษณะของแต่ละรายวิชา เน้นให้ผู้เรียนเกิดความตื่นตัว อยากรู้ อยากเรียนและพร้อมรับการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ประสานความรู้เก่าและใหม่และการประยุกต์ความรู้ การรู้จักแก้ปัญหา มีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยอาจารย์ควรสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่นและฝึกเป็นผู้ใฝ่รู้ตลอดชีวิต</p>
4. การประเมินผู้เรียน (Student Assessment)	<p>การประเมินผู้เรียนเป็นกลไกสำคัญในการจัดการศึกษา ผลลัพธ์ของการประเมินผลที่ส่งผลโดยตรงต่ออนาคตนักศึกษา หลักสูตรต้องมั่นใจว่าผลลัพธ์การประเมินสะท้อนความสำเร็จของผู้สอนในการจัดการเรียน</p>

เกณฑ์ระดับหลักสูตร AUN-QA	คำอธิบาย
	การสอนและความสำเร็จของผู้เรียนตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จึงต้องพิจารณาความเหมาะสมของเกณฑ์ วิธีการประเมินของแต่ละรายวิชา กำหนดล่วงหน้าก่อนการจัดการเรียนการสอน มีกระบวนการที่เหมาะสมให้ผู้เรียนสามารถอุทิศทรัพยากรการเรียนรู้ได้ และมีความชัดเจนของการประเมิน ควรมีการตั้งเกณฑ์ วิธีการประเมินและช่วงเวลาของการประเมินให้ครอบคลุมและสมบูรณ์ที่สุด
5. บุคลากรสาย วิชาการ (Academic Staff)	ผู้สอนมีความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร คุณภาพของผู้สอนขึ้นกับคุณวุฒิทางการศึกษาที่ตรงกับหลักสูตรที่สอน ความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญ ความเชี่ยวชาญในศาสตร์ที่สอนรวมทั้งทักษะในการถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียน รวมทั้งจรรยาบรรณวิชาชีพ ความสามารถในการนำผลการประเมินการสอนมาปรับปรุงพัฒนาการสอนอย่างต่อเนื่อง โดยมีระบบการบริหารงานบุคคลด้านต่าง ๆ ที่กำหนดตามคุณภาพของบุคลากรสายวิชาการ
6. การบริการและ สนับสนุนนักศึกษา (Student Support Service)	หลักสูตรพึงให้คำแนะนำและสนับสนุนด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อพัฒนาการของผู้เรียน เพื่อให้มั่นใจว่าผู้เรียนมีสภาพแวดล้อมทั้งทางด้านกายภาพ สังคมและสภาวะจิตใจที่ดี มีการติดตามพัฒนาการของผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรมระหว่างที่ทำการศึกษา มีระบบการแจ้งผลสะท้อนกลับให้ผู้เรียน หากจำเป็นควรมีวิธีการแก้ปัญหาซึ่งนับเป็นกระบวนการสำคัญต่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเสริมคุณภาพของนักศึกษา มีการให้คำแนะนำสนับสนุนครอบคลุมไปถึงด้านเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการด้านต่าง ๆ ทั้งด้านวิชาการ ด้านทุนการศึกษา ด้านหอพัก ด้านบริการผู้เรียน การวิจัย การให้คำปรึกษา ด้านนันทนาการและกีฬา ด้านสุขภาพและอนามัย
7. สิ่งอำนวยความสะดวกและ โครงสร้างพื้นฐาน (Facilities and Infrastructure)	สิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐานเป็นสิ่งจำเป็นต่อการบริหารจัดการหลักสูตรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ควรมีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่จำเป็น ได้แก่ ห้องเรียน พร้อมอุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์ ห้องสมุดสารสนเทศ เครื่องคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการ ตลอดจนการจัดการด้านมาตรฐาน สภาพแวดล้อม ความปลอดภัย โดยคำนึงถึงความพอเพียง เหมาะสมและทันสมัย

เกณฑ์ระดับหลักสูตร AUN-QA	คำอธิบาย
8. ผลผลิตและ ผลลัพธ์ (Output and Outcomes)	การวัดผลประเมินผลเกี่ยวกับการประกันคุณภาพด้านวิชาการของหลักสูตรเป็นสิ่งที่สำคัญ การวัดผลผลิตและผลลัพธ์เป็นสิ่งที่สำคัญรวมไปถึงการประเมินความสำเร็จของผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง การสอบผ่าน การออกกลางคัน การสำเร็จการศึกษา การจ้างงาน รวมไปถึงการวิจัยเป็นสิ่งที่สำคัญในผลผลิตของกระบวนการ กิจกรรมแต่ละประเภทของการวิจัยของนักศึกษาและอาจารย์ควรตอบโจทย์ความต้องการและความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยกระบวนการและผลลัพธ์ มหาวิทยาลัยควรวิเคราะห์ถึงระดับความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ควรมีระบบจัดเก็บข้อมูลความพึงพอใจและนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนา

1.6 แนวคิดระบบการประกันคุณภาพระดับหลักสูตรของ AUN-QA (ASEAN University Network Quality Assurance)

เกณฑ์ AUN-QA ระดับหลักสูตร เป็นเกณฑ์ที่เน้นผลการเรียนรู้คาดหวัง (Expected Learning Outcome หรือ ELO) ที่พัฒนาขึ้นจากความจำเป็น (needs) ต่าง ๆ ของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders) ในหลักสูตรและข้อกำหนดมาตรฐานคุณภาพต่าง ๆ ทั้งในระดับชาติหรือระดับนานาชาติ เช่น ข้อกำหนดมาตรฐานหลักสูตร/มาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษา หรือข้อกำหนดจากสภาวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตร ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตร ซึ่งประกอบไปด้วย 8 องค์ประกอบอาจเรียกได้ว่าเป็นเกณฑ์คุณภาพ (Criteria) ของแต่ละบริบทที่ใช้ โดยองค์ประกอบทั้ง 8 องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องเชิงระบบสามารถแยกปัจจัยที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ได้แก่

- 1) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Expected Learning Outcomes)
- 2) โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร (Program Structure and Content)
- 3) กลยุทธ์เกี่ยวกับการเรียนและการสอน (Teaching and Learning Approach)
- 4) การประเมินผู้เรียน (Student Assessment)
- 5) บุคลากรสายวิชาการ (Academic Staff)
- 6) การบริการและสนับสนุนนักศึกษา (Student Support Service)
- 7) สิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐาน (Facilities and Infrastructure)
- 8) ผลผลิตและผลลัพธ์ (Output and Outcomes)

โดยเกณฑ์คุณภาพทั้ง 8 องค์ประกอบที่กล่าวมานั้นเป็นมาตรฐานที่ต้องสอดคล้องกับความต้องการและความประสงค์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต แบบการประกอบสร้างความหมายและความรู้ (constructive alignment) ทักษะการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่

ระบบการประกันคุณภาพหลักสูตรตามแนวทาง AUN-QA ดำเนินงานโดยนำ ELO ที่พัฒนาขึ้นมาเป็นเป้าหมายหลักของการดำเนินงานในหลักสูตร โดยถ่ายทอด ELO ลงในการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อให้บัณฑิตที่จบจากหลักสูตรมี ELO หรือผลการเรียนรู้คาดหวังที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งเกณฑ์จะกำหนดให้ถ่ายทอด ELO ลงในข้อกำหนดหลักสูตร (Program Specification) โครงสร้าง และเนื้อหาของหลักสูตร (Programmed Structure and Content) รวมถึงใช้ ELO ในการกำหนดให้แนวทางในการจัดการเรียนการสอน (Teaching and Learning Approach) และวิธีการวัดผล (Student Assessment) ที่สามารถวัดว่าผู้เรียนได้มี ELO ที่กำหนดให้หรือไม่ โดยรวมคือเพื่อให้บัณฑิตที่จบการศึกษาจากหลักสูตรมีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ (graduate attributes) ตามผลการเรียนรู้คาดหวังรวมของหลักสูตร (programme outcomes) หรือคุณสมบัติของบัณฑิตที่จบการศึกษาจากหลักสูตร การบริหารจัดการคณาจารย์ (academic staff) และบุคลากรสายสนับสนุน (support staff) นิสิตนักศึกษาและสนับสนุนการเรียนรู้ต่าง ๆ ของหลักสูตร (student quality & supports and facilities & infrastructure) ล้วนแล้วแต่เป็นการดำเนินงานสำคัญที่ส่งผลถึงการประกันคุณภาพหลักสูตร และการพัฒนาให้คุณภาพของการดำเนินงานในหลักสูตรดียิ่งขึ้น (quality enhancement) และตรวจสอบผลลัพธ์ (output) ของหลักสูตร เป็นกระบวนการที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งในการประกันคุณภาพระดับหลักสูตร

1.7 ระดับการประเมินตามเกณฑ์ AUN-QA (ASEAN University Network Quality Assurance)

เพื่อให้หลักสูตรสามารถประเมินถึงระดับคุณภาพของหลักสูตรในแต่ละเกณฑ์ และสามารถปรับปรุงพัฒนาการดำเนินการในหลักสูตรได้อย่างต่อเนื่อง การประเมินคุณภาพหลักสูตรจะใช้เกณฑ์ 7 ระดับ ดังต่อไปนี้

การประกันคุณภาพระดับสถาบันตามมาตรฐาน AUN-QA หรือระดับมหาวิทยาลัย ได้แบ่งหมวดหรือระดับของระบบการประกันคุณภาพไว้เป็น 4 ระดับหรือลักษณะ (Asian University Network, 2559: 16-74) ดังต่อไปนี้

- 1) ระดับกลยุทธ์องค์กร (Strategic QA) ประกอบไปด้วย 8 มาตรฐาน (Criteria) และ 37 ตัวบ่งชี้
- 2) ระดับระบบการประกันภายใน (Systematic QA) ประกอบไปด้วย 4 มาตรฐาน (Criteria) และ 19 ตัวบ่งชี้
- 3) ระดับภารกิจ/ปฏิบัติการ/หน้าที่ (Functional QA) ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเรียนการสอน ด้านการวิจัย ด้านการบริการวิชาการ ประกอบไปด้วย 9 มาตรฐาน (Criteria) และ 39 ตัวบ่งชี้
- 4) ด้านผลลัพธ์ (Results) ประกอบไปด้วย 4 มาตรฐาน (Criteria) และ 16 ตัวบ่งชี้ ดังนั้นทำให้ทราบได้ว่า มาตรฐานและตัวบ่งชี้ของการประกันคุณภาพระดับสถาบันตามมาตรฐาน AUN-QA มีทั้งสิ้น 25 องค์ประกอบ หรือมาตรฐานอันเป็นเกณฑ์มาตรฐานหรือคุณภาพ Criteria นอกจากนั้นยังมีตัวบ่งชี้ทั้งหมด 111 ตัวบ่งชี้ (Sub-Criteria)

เกณฑ์ระดับสถาบัน AUN-QA	คำอธิบาย
1.ระดับกลยุทธ์ องค์กร (Strategic QA)	<p>มี 8 มาตรฐาน (Criteria) และ 37 ตัวบ่งชี้ (Sub-Criteria)</p> <ul style="list-style-type: none"> - มาตรฐานด้านวิสัยทัศน์พันธกิจและวัฒนธรรม 5 ตัวบ่งชี้ (Sub-Criteria) - มาตรฐานด้านธรรมาภิบาล 4 ตัวบ่งชี้ (Sub-Criteria) - มาตรฐานด้านภาวะผู้นำและการจัดการ 4 ตัวบ่งชี้ (Sub-Criteria) - มาตรฐานด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์ 4 ตัวบ่งชี้ (Sub-Criteria) - มาตรฐานนโยบายด้านการเรียนการสอนการวิจัยและการบริการวิชาการ 4 ตัวบ่งชี้ (Sub-Criteria) - มาตรฐานด้านการจัดการทรัพยากรบุคคล 7 ตัวบ่งชี้ (Sub-Criteria) - มาตรฐานด้านการเงินและด้านทรัพยากรทางกายภาพ 7 ตัวบ่งชี้ (Sub-Criteria) - มาตรฐานด้านเครือข่ายและความสัมพันธ์กับองค์กรภายนอก 4 ตัวบ่งชี้
2. ระดับระบบการ ประกันภายใน (Systematic QA)	<p>มี 4 มาตรฐาน (Criteria) และ 19 ตัวบ่งชี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - มาตรฐานด้านระบบการประกันคุณภาพ 6 ตัวบ่งชี้ - มาตรฐานด้านการประเมินการประกันคุณภาพภายในและภายนอก 4 ตัวบ่งชี้ - มาตรฐานด้านการจัดการสารสนเทศข้อมูลการประกันคุณภาพภายใน 4 ตัวบ่งชี้ - มาตรฐานด้านการส่งเสริมคุณภาพ 5 ตัวบ่งชี้
3. ระดับภารกิจ/ ปฏิบัติการ/หน้าที่ (Functional QA) ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเรียนการ สอน ด้านการวิจัย ด้านการบริการ วิชาการ	<p>มี 9 มาตรฐาน (Criteria) และ 39 ตัวบ่งชี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - มาตรฐานด้านการเรียนการสอน 5 มาตรฐาน (Criteria) และ 19 ตัวบ่งชี้ - มาตรฐานด้านการวิจัย 3 มาตรฐาน (Criteria) และ 12 ตัวบ่งชี้ - มาตรฐานด้านการบริการวิชาการ 1 มาตรฐาน (Criteria) และ 12 ตัวบ่งชี้
4. ด้านผลลัพธ์ (Results)	<p>มี 4 มาตรฐาน (Criteria) 16 ตัวบ่งชี้ (Sub-Criteria)</p> <ul style="list-style-type: none"> - มาตรฐานด้านผลลัพธ์การเรียนการสอน 4 ตัวบ่งชี้ (Sub-Criteria) - มาตรฐานด้านการวิจัย 6 ตัวบ่งชี้ (Sub-Criteria) - มาตรฐานด้านบริการวิชาการ 4 ตัวบ่งชี้ (Sub-Criteria) - มาตรฐานด้านการเงินและการตลาด 2 ตัวบ่งชี้ (Sub-Criteria)

1.8 แนวทางการประเมินระดับคะแนน

ระดับคะแนน 1-4 ข้างต้น เป็นการแสดงถึงระดับคุณภาพของการดำเนินงาน (QA Practice) ตามเกณฑ์ หรือสถานะการดำเนินงานในหลักสูตร ว่าได้ดำเนินงานถึงในระดับใด ตั้งแต่ระดับไม่เพียงพออย่างยิ่ง (ระดับ 1) หรือยังไม่ได้ดำเนินงานตามเกณฑ์ ไม่มีแผนงาน ไม่มีหลักฐานว่าได้ดำเนินงานตามเกณฑ์ จนถึงเพียงพอตามความคาดหวัง (ระดับ 4) หรือมีหลักฐานว่าได้ดำเนินงานตามเกณฑ์อย่างเป็นระบบ และมีแนวโน้มผลการดำเนินงานที่สม่ำเสมอตามคาดหวัง

ทั้งนี้ ในการประเมินจะเป็นการตรวจหาหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงระดับการดำเนินงานต่าง ๆ โดยจะไม่ใช้การตรวจเอกสารทุกชั้นที่เกี่ยวข้อง แต่เป็นการสุ่มตรวจเอกสารสามัญและสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องเพื่อยืนยันการดำเนินงานตามเกณฑ์

ส่วนระดับ 5-7 เป็นการบ่งชี้ถึงการดำเนินงานที่เหนือกว่าเกณฑ์ที่กำหนด โดยมีหลักฐานแสดงให้เห็นว่าได้ดำเนินการตามเกณฑ์อย่างมีประสิทธิภาพ มีผลลัพธ์การดำเนินการที่ดีและมีแนวโน้มผลการดำเนินการในเชิงบวก (ระดับ 5) จนได้รับการยอมรับจากผู้อื่นว่าเป็นตัวอย่างของแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (ระดับ 6) หรือเป็นแนวปฏิบัติชั้นนำหรือดีเยี่ยม มีการดำเนินการตามเกณฑ์อย่างมีนวัตกรรม มีผลลัพธ์ที่โดดเด่นในระดับโลก (ระดับ 7) ทั้งนี้ สามารถใช้ระดับคะแนนในการประเมินกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินการเพื่อปรับปรุงคุณภาพของหลักสูตรหรือในการประเมินสิ่งที่ดำเนินการเพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพ (quality and improvement activities)

2. ระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ

โดยการถอดบทเรียนจากรูปแบบระบบที่ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพบริบทของสหรัฐอเมริกา (CHEA) และ (USDE) ดังคำอธิบายที่สามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้ (U.S. Department of Education Office of Postsecondary Education Accreditation Group, 2020: 12-16) (Council for Higher Education Accreditation, 2010: 4-8)

สถาบันอุดมศึกษาในสหรัฐอเมริกาคือองค์กรที่มีความอิสระในการดำเนินงานที่ไม่ขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ ด้วยสหรัฐอเมริกาปกครองในระบอบประชาธิปไตยภายใต้รัฐบาลสหพันธรัฐที่มีอิสระในการปกครองตนเอง ดังนั้นการควบคุมคุณภาพการศึกษาของแต่ละรัฐจะมีระดับการควบคุมที่แตกต่างกัน ในปี 1965 รัฐสภาของสหรัฐอเมริกาได้เห็นความสำคัญของการรับรองมาตรฐานการศึกษาจึงได้กำหนดให้มืองค์กรที่ทำหน้าที่ตรวจประเมินคุณภาพการศึกษา ทำหน้าที่ดูแลควบคุมและตรวจสอบมาตรฐานการศึกษาในระดับอุดมศึกษา แล้วรายงานกลับไปยังรัฐบาลสหรัฐอเมริกาเป็นต้นแบบของการรับรองมาตรฐานการศึกษาหรือการรับรองวิทยฐานะ (accreditation) โดยหน่วยงานภายนอกที่มีได้เป็นหน่วยงานของรัฐ กล่าวคือ หน่วยงานเอกชนจะพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานขึ้น แล้วไปตรวจสอบว่าสถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ ได้ปฏิบัติตามหรือไม่ หากปฏิบัติตามเกณฑ์จึงให้การรับรอง ดังนั้น แม้รัฐจะมีอำนาจตามกฎหมายในการควบคุมดูแลอนุมัติการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา แต่การให้ใบอนุญาตดำเนินการก็มิได้หมายความว่า เป็นการรับรองมาตรฐานการศึกษาแต่อย่างใด สถาบันการศึกษาจึงจำเป็นต้องได้รับการควบคุมคุณภาพ

มาตรฐานการศึกษาและรักษามาตรฐานการศึกษาจากหน่วยงานที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย ซึ่งหน่วยงานดังกล่าวเป็นองค์กรอิสระที่เกิดจากการรวมตัวของผู้แทนมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาที่จะทำการรับรองมาตรฐาน สถาบันอุดมศึกษา ซึ่งต่อมาจะประกาศรายชื่อสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับการรับรองมาตรฐานแล้วนั้นเผยแพร่ต่อสาธารณชนเป็นประจำทุกปี โดย American Council on Education for the Council on Postsecondary Accreditation เพื่อเป็นข้อมูลของประชาชนในการประกอบการตัดสินใจเลือกเข้าเรียนในสถาบันอุดมศึกษาที่ต้องการ

ส่วนองค์กรที่ไม่เป็นส่วนราชการ คือ คณะกรรมการรับรองมาตรฐานการศึกษาหลังมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นคณะกรรมการที่เกิดจากการรวมตัวกันของคณะกรรมการรับรองมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติและสมาคมรับรองมาตรฐานของภูมิภาคต่าง ๆ ซึ่งมีหน้าที่ให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกแก่สมาคม รับรองมาตรฐานการศึกษา ในการดำรงไว้ซึ่งความหลากหลายและคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษา โดยต่อมาได้ยกเลิกคณะกรรมการรับรองมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ และจัดตั้ง the Association of Specialized and Professional Accreditors (ASPA) ในปี ค.ศ. 1993 และในปี ค.ศ. 1996 ได้จัดตั้ง the Commission for Higher Education Accreditation (CHEA) เพื่อทำหน้าที่ประสานและวางบรรทัดฐานกลางในการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาของสมาคมต่าง ๆ รวมทั้งกำหนดกลไกตรวจสอบและประเมินเพื่อรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษา สมาคมรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาและสถาบันวิชาชีพเฉพาะทางด้วย องค์กรที่เป็นราชาระนั้น รัฐบาลกลางและรัฐบาลรัฐจะตรวจสอบสมาคมหรือองค์กรดังกล่าว เป็นระยะ ๆ ทุก 3-5 ปี เพื่อตรวจสอบว่าองค์กรเหล่านี้ทำงานอย่างมีหลักการและคุณภาพมาตรฐานตาม เกณฑ์ที่รัฐบาลกลางและรัฐบาลรัฐกำหนดหรือไม่

2.1 บทบาทขององค์กรที่มีหน้าที่ให้การรับรองมาตรฐานการศึกษา ระดับอุดมศึกษา มีดังนี้

- 1) ให้การรับรองหลักสูตรหรือสถาบันการศึกษาที่ผ่านมาตรฐานตามเกณฑ์ที่กำหนด
- 2) การให้การรับรองช่วยเป็นสิ่งยืนยันให้นักศึกษาได้มั่นใจในสถาบันอุดมศึกษาที่จะเข้าเรียน
- 3) การให้การรับรองช่วยเป็นตัวกลางในการประเมินความน่าเชื่อถือของสถาบัน ในกรณีที่ให้นักศึกษาสามารถโอนหน่วยกิตการเรียนในแต่ละวิชาหรือหลักสูตรไปยังสถาบันการศึกษาอื่นได้
- 4) การให้การรับรองเป็นตัวช่วยให้องค์กรต่าง ๆ มั่นใจในการลงทุนทางด้านหลักสูตรหรือสถาบัน
- 5) การให้การรับรองปกป้องสถาบันจากสิ่งรุ่มร่าที่มามีทำลายสถาบัน
- 6) การให้การรับรองเป็นตัวกำหนดการสร้างเป้าหมายให้กับหลักสูตรและสถาบันในการพัฒนาหลักสูตรและสถาบันด้วยตัวเอง
- 7) การให้การรับรองเป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างการศึกษาที่มีส่วนร่วมกับผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาในการวางแผนและประเมินผล

8) จัดสร้างเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพการศึกษา ออกใบประกาศนียบัตร ออกใบรับรอง สำหรับการพัฒนาการเรียนต่าง ๆ

9) เป็นหนึ่งในทางเลือกที่รัฐบาลกลางจะให้ความช่วยเหลือ

2.2 การรับรองมาตรฐานการศึกษาหรือการรับรองวิทยฐานะ (accreditation)

ในประเทศสหรัฐอเมริกา ในระดับมหาวิทยาลัยนั้น จะมีหน่วยงานที่รับรองมาตรฐานขั้นตอนและกระบวนการในการดำเนินงาน ดังนี้

1) หน่วยงานรับรองมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา (accrediting agencies) หน่วยงานรับรองมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาซึ่งเป็นองค์กรอิสระที่ได้รับการรับรองจากรัฐบาลสหรัฐอเมริกา จะเป็นผู้รับรองมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา หน่วยงานรับรองมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาที่จะมีอำนาจรับรองมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาได้นั้นจะต้องผ่านเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพที่หน่วยงานรับรองมาตรฐานกำหนดขึ้น และหากจะให้การรับรองมาตรฐานมีผลลงสภาพต่อไป สถาบันอุดมศึกษาจะต้องแสดงให้เห็นเป็นระยะ ๆ ว่าสามารถผ่านเกณฑ์มาตรฐานหรือทำได้สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน โดยองค์กรรับรองมาตรฐานการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของสหรัฐอเมริกาแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1.1) สมาคมรับรองมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา (Institutional Accrediting Association) เกิดจากการรวมตัวของสถาบันอุดมศึกษาในแต่ละภูมิภาคและจัดตั้งเป็นสภาสถาบันอุดมศึกษา (College Delegate Assembly) โดยสถาบันอุดมศึกษา 1 แห่งเป็นผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาในสภา และสถาบันอุดมศึกษาจะเลือกสมาชิกในสภาสถาบันอุดมศึกษาเป็นตัวแทนในสมาคมรับรองมาตรฐาน

1.2) สมาคมรับรองมาตรฐานสถาบันวิชาชีพเฉพาะทาง (Specialized Accrediting Agencies) เป็นการรวมตัวกันขององค์กรวิชาชีพแห่งชาติ มีหน้าที่ตรวจสอบ ประเมิน และรับรองมาตรฐานคณะวิชา หรือหลักสูตรวิชาชีพเฉพาะทางหลักสูตรหนึ่งหลักสูตรใดเท่านั้น ตามแต่สถาบันการศึกษานั้น ๆ จะสมัครขอเข้ารับการประเมิน เช่น กลุ่มวิชาชีพแพทยศาสตร์และสาธารณสุข นิติศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ หนังสือพิมพ์และสื่อสารมวลชน เป็นต้น สภา/องค์กร/สมาคมรับรองมาตรฐานวิชาชีพเฉพาะทางที่กระทรวงการศึกษาแห่งรัฐบาลกลางและรัฐบาลพิจารณาเห็นว่า เป็นสภา/องค์กร/สมาคมที่เชื่อถือได้ในเชิงคุณภาพ จะได้รับการตีพิมพ์รายชื่อเผยแพร่แก่สาธารณชน

2) กระบวนการรับรองมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา

สมาคมรับรองมาตรฐานการศึกษาโดยทั่วไปและสถาบันอุดมศึกษาจะร่วมกันกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน โดยสถาบันการศึกษาต้องยื่นคำร้องเพื่อขอรับการประเมินจากสมาคมรับรองมาตรฐานการศึกษา เมื่อได้รับคำตอบรับจากสมาคมฯ โดยคณะกรรมการรับรองมาตรฐานการศึกษาของเขตหรือภูมิภาคของสถาบันการศึกษาแล้ว สถาบันการศึกษาจะต้องประเมินตนเองอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งกระทำการประเมินโดยทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในสถาบันการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมิน ตั้งแต่คณาจารย์ ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่สนับสนุนและนักศึกษาโดยในเบื้องต้นจะพิจารณาในด้านความถูกต้องเหมาะสมของปณิธานของสถาบันการศึกษา ที่จะต้องชัดเจนและสอดคล้องกับภารกิจของ

สถาบันอุดมศึกษา รวมถึงแผนงานการจัดการศึกษา แผนงานวิจัย แผนงานบริหารและสนับสนุน โดยเทียบเคียงกับเกณฑ์ที่สมาคมรับรองมาตรฐานการศึกษาได้กำหนดขึ้น

เมื่อสถาบันการศึกษาส่งผลการประเมินตนเองให้สมาคมฯ แล้ว สมาคมฯ จะส่งคณะกรรมการตรวจสอบมาตรวจเยี่ยมสถาบัน คณะวิชา สาขาวิชา เพื่อประเมินคุณภาพของสถาบันทุกด้าน เช่น หลักสูตร การเรียนการสอน การวิจัย คณาจารย์ บุคลากร นักศึกษา อาคารสถานที่ ห้องสมุด รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ฯลฯ ทั้งนี้ สถาบันอุดมศึกษามีสิทธิเสนอชื่อกรรมการตรวจเยี่ยมและให้ความเห็นขอรายชื่อ คณะกรรมการที่จะมาประเมินคุณภาพมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา เมื่อคณะกรรมการตรวจสอบตรวจเยี่ยมเรียบร้อยแล้ว จะส่งรายงานการประเมินต่อสมาคมเพื่อพิจารณาขั้นสุดท้าย ให้เป็นตามหลักเกณฑ์ของสมาคมฯ ซึ่งโดยปกติผลการประเมินจะมีผลครอบคลุม 5-10 ปี และสถาบันอุดมศึกษามีสิทธิยื่นอุทธรณ์ผลการประเมินได้ อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการมีสิทธิที่จะตรวจเยี่ยมสถาบันเพื่อประเมินคุณภาพเมื่อใดก็ได้โดยไม่ต้องแจ้งให้สถาบันอุดมศึกษาทราบล่วงหน้า ทั้งนี้ เพื่อเป็นการประกันคุณภาพว่า สถาบันอุดมศึกษายังมีมาตรฐานและสามารถปฏิบัติการกิจได้ครบถ้วนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3) การตรวจสอบหน่วยงานที่ทำหน้าที่รับรองมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา

สมาคมรับรองมาตรฐานการศึกษาซึ่งเป็นองค์กรอิสระที่ทำหน้าที่ตามกฎหมายจะถูกตรวจสอบ และถ่วงดุลอย่างโปร่งใส (transparent check and balance) ทั้งจากองค์กรที่ไม่ใช่ส่วนราชการและที่เป็นส่วนราชการ รัฐบาลกลางและรัฐบาลรัฐ จะประกาศรายชื่อสมาคมที่ผ่านการตรวจสอบและประเมินแล้วว่า มีคุณภาพมาตรฐานตามเกณฑ์ เพื่อเผยแพร่แก่สาธารณชนเช่นเดียวกัน

เห็นได้ว่า ทั้งสถาบันอุดมศึกษา และสมาคมรับรองมาตรฐานสถาบันการศึกษาและสถาบันวิชาชีพเฉพาะทาง ต่างก็ถูกองค์กรภายนอกตรวจสอบอีกชั้นหนึ่ง การตรวจสอบหลายชั้นเช่นนี้จึงเป็นกลไกที่สำคัญในการประกันคุณภาพการศึกษา โดยขั้นตอนกระบวนการในการตรวจสอบและรับประกันคุณภาพ สมาคมรับรองมาตรฐานสถาบันการศึกษาและสถาบันวิชาชีพเฉพาะทาง สรุปรายย่อได้ดังนี้

1) กระทรวงการศึกษา อาศัยอำนาจตามกฎหมายอุดมศึกษา มาตรา 1205 และแก้ไขในกฎหมายมหาชน 102-325 (20U.S.C.1145) จัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาแห่งชาติว่าด้วยหลักการและคุณภาพของ สถาบันการศึกษา (National Advisory Committee on Institutional Quality and Integrity) ซึ่งเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีกระทรวงการศึกษาเกี่ยวกับการกำหนดเกณฑ์การรับรองสมาคมรับรองมาตรฐาน สถาบันการศึกษาและสถาบันวิชาชีพเฉพาะทาง และการบังคับใช้เกณฑ์รวมทั้งมีหน้าที่ประกาศรายชื่อสมาคมที่ผ่านการรับรอง รวมถึงเงื่อนไข กฎ ระเบียบและกระบวนการที่สถาบันอุดมศึกษาจะเข้าร่วม โครงการที่รัฐบาลกลางสนับสนุนงบประมาณ

2) สมาคมนำเสนอรายงานผลการดำเนินการของสมาคม พร้อมทั้งยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาแห่งชาติฯ เพื่อขอให้พิจารณาและทบทวนการให้การรับรองสมาคม (renewal of recognition) เมื่อใกล้จะถึงรอบปีที่จะต้องถูกตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง (ปกติกำหนดรอบทุก 3-5 ปี)

3) กระทรวงการศึกษาประกาศเชิญชวนให้ประชาชนส่งความเห็นเกี่ยวกับสมาคมนั้น ๆ เป็นลายลักษณ์อักษรไปที่กระทรวงการศึกษา เพื่อประมวลผลและนำเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาแห่งชาติ และรัฐมนตรีกระทรวงการศึกษาเพื่อพิจารณา

4) กระทรวงการศึกษาจะตีพิมพ์ประกาศแจ้งวัน เวลา ที่จะมีการพิจารณาและทบทวนการให้การรับรองสมาคม และเชิญชวนให้บุคคลที่สาม และ/หรือกลุ่มบุคคล ยื่นเรื่องเพื่อขออนุญาตเสนอความเห็นด้วยว่าจําต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาแห่งชาติ รวมทั้งเชิญชวนให้ประชาชนทั่วไปเข้าฟังการพิจารณาด้วย

5) ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลของรัฐได้โดยสามารถขอตรวจสอบและทำสำเนาเอกสารคำร้องขอต่อสมาคมเพื่อขอให้รัฐบาลกลางและรัฐบาลรัฐให้การรับรองสมาคม รวมถึงรายงานผลการดำเนินงานของสมาคม และความเห็นที่ประชาชนส่งไปที่กระทรวงการศึกษาเป็นลายลักษณ์อักษร

นอกจากนี้ สหรัฐอเมริกายังมีองค์กรภายนอกที่มีการประเมินผลสถาบันอุดมศึกษาอีกประเภทหนึ่ง คือ องค์กรสื่อมวลชน เช่น News & World Report ซึ่งเป็นวารสารที่ทำการประเมินผลและจัดอันดับ มหาวิทยาลัยหลักสูตร 4 ปี ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานแล้วเป็นประจำทุกปี โดยมีหลักเกณฑ์สำคัญที่ใช้ในการจัดอันดับ เช่น ชื่อเสียงทางด้านวิชาการ โอกาสเลือกสรรนักศึกษา ทรัพยากรด้านคณาจารย์ อัตราการคงอยู่ ทรัพยากรด้านการเงิน เงินบริจาคโดยศิษย์เก่า ส่วนนิตยสาร Business Week เน้นจัดอันดับมหาวิทยาลัยบริหารธุรกิจในสหรัฐอเมริกาที่มีการเรียนการสอนสาขาบริหารธุรกิจในระดับปริญญาโท (MBA) โดยจัดอันดับทุก ๆ 2 ปี โดยเริ่มจัดอันดับ ตั้งแต่ ค.ศ. 1988 หรือการจัดอันดับของ the Goveman Report ที่มุ่งพิจารณาระบบการบริหารของมหาวิทยาลัย และการแข่งขันกีฬา โดยเริ่มจัดอันดับประมาณปี ค.ศ. 1980 สำหรับการจัดอันดับของมหาวิทยาลัยของนิตยสาร Money Magazine จะพิจารณาคุณภาพของมหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพสูงสุดเทียบกับค่าเล่าเรียนหรือจัดอันดับมหาวิทยาลัยที่คุ้มค่าการลงทุนของ นักศึกษามากที่สุด อีกทั้งยังมีการจัดอันดับของมหาวิทยาลัยทางด้านเทคโนโลยีโดยคณะกรรมการบริหาร Yahoo ! Internet Life โดยการทำการสำรวจร่วมกับสำนักพิมพ์ Peterson's โดยพิจารณาเกี่ยวกับฮาร์ดแวร์ วิชาการ บริการให้เปล่าและอื่น ๆ และการจัดอันดับมหาวิทยาลัยที่มีสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนที่ดีที่สุด สำหรับชาวแอฟริกัน-อเมริกันมีการจัดอันดับของมหาวิทยาลัยโดย Black Enterprise ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้ปกครองและนักเรียนใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้

2.3 การรับรองมาตรฐานการศึกษา

การรับรองมาตรฐานการศึกษา มี 2 ประเภท คือ 1) การรับรองมาตรฐานภาควิชาหรือคณะ (specialized or units accreditation) เป็นการรับรองคุณวุฒิระดับหลักสูตรมากกว่าการรับรองในระดับสถาบัน ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ทำให้นักศึกษามั่นใจในคุณภาพของหลักสูตรที่ผ่านการรับรองได้มากขึ้น ไม่ใช่เลือกจากสถาบันที่ได้รับการรับรอง แต่กระนั้นทุกสถาบันที่ได้รับการรับรองวิทยฐานะระดับสถาบัน อาจจะไม่ได้รับการรับรอง คุณวุฒิระดับหลักสูตร ทุกหลักสูตรเสมอไป การรับรองคุณวุฒิระดับหลักสูตรในบางหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับบางสาขาเฉพาะทาง เช่น แพทย์ วิศวกรรม จะต้องผ่านเกณฑ์และมาตรฐานของการรับรองคุณวุฒิระดับหลักสูตรวิชาชีพถึงจะได้ไปประกอบวิชาชีพในสาขา

นั้น ๆ โดยปกติวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกานอกจากจะได้รับการรับรองมาตรฐานสถาบันแล้ว มักจะขอรับการรับรองมาตรฐานในสาขาวิชาหรือวิชาชีพที่สถาบันเปิดสอนด้วย เช่น วิทยาลัยพยาบาลได้รับการรับรองจาก the National league for Nursing วิชาดนตรีได้รับการรับรองจาก National Association of Schools of Music เป็นต้น 2) การรับรองมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา (institutional accreditation) เป็นการรับรองมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาในระดับสถาบัน แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ ระดับภูมิภาค (regional) และระดับชาติ (national) ซึ่งการรับรองในระดับภูมิภาค (regional) จำแนกตามภูมิภาคของสหรัฐอเมริกามี 6 องค์กรที่ทำการประเมินคุณภาพตามคำร้องขอของสถาบันอุดมศึกษาในรัฐที่องค์กรรับรองมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษารับผิดชอบเท่านั้น โดยมีรายละเอียดดังนี้การศึกษา (U.S. Department of Education Office of Post secondary Education Accreditation Group, 2020: 12-16) (Council for Higher Education Accreditation, 2010: 4-8)

1) Middle State Association of Colleges and Schools: รัฐที่อยู่พื้นที่การดำเนินงานคือ เดลาแวร์ ดิสตริกต์ออฟโคลัมเบีย แมริแลนด์ นิวเจอร์ซีย์ นิวยอร์ก เพนซิลเวเนีย เพอร์โตริโก เวอร์จิเนียไอส์แลนด์ สาธารณรัฐปานามา

2) New England Association of Schools and Colleges: พิจารณารับรองสถาบันอุดมศึกษา ในรัฐคอนเนตทิคัต แมสซาชูเซตส์ นิวแฮมป์เชียร์ โรดไอส์แลนด์ เวอร์มอนต์

3) North Central Association of Colleges and Schools: พิจารณารับรองสถาบันอุดมศึกษา ในรัฐแอริโซนา อาร์คันซอ โคโลราโด อิลลินอยส์ อินดีแอนา ไอโอวา แคนซัส มิชิแกน มินนิโซตา มิสซูรี เนแบรสกา นิวเม็กซิโก นอร์ทดาโคตา โอไฮโอ โอคลาโฮมา เซาท์ดาโกตา เวสต์เวอร์จิเนีย วิสคอนซิน ไวโอมิง

4) Northwest Association of Schools and Colleges: พิจารณารับรองสถาบันอุดมศึกษา ในรัฐอะแลสกา ไดาโฮ มอนแทนา เนวาดา โอเรกอน ยูทาห์ วอชิงตัน ดี.ซี.

5) Southern Association of Colleges and Schools: พิจารณารับรองสถาบันอุดมศึกษา ในรัฐแอละแบมา ฟลอริดา จอร์เจีย เคนทักกี ลุยเซียนา มิสซิสซิปปี นอร์ทแคโรไลนา เซาท์แคโรไลนา เทนเนสซี เท็กซัส เวอร์จิเนีย

6) Western Association of Schools and Colleges: พิจารณารับรองสถาบันอุดมศึกษา ในรัฐแคลิฟอร์เนีย ฮาวาย อเมริกัน ซามัว กวม สาธารณรัฐปาเลา สหพันธรัฐแห่งไมโครนีเชีย สาธารณรัฐหมู่เกาะมาร์แชลล์ ส่วนการรับรองในระดับชาติ (national) ดำเนินการโดยองค์กรหรือสมาคมที่รัฐบาลกลางยอมรับในคุณภาพมาตรฐาน มีจำนวนมากกว่า 50 องค์กร หรือสมาคม เช่น Liaison Committee on Medical Education of the Council on Medical Education of the American Medical Association and the American Medical Colleges ซึ่งเป็นองค์กรที่พิจารณารับรอง หลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต American Bar Association, Council of the Section of Legal Education and Admissions to the Bar เป็นสมาคมพิจารณารับรองคณะนิติศาสตร์ Accreditation Board for Engineering and Technology เป็นองค์กรพิจารณารับรองหลักสูตร ที่เกี่ยวกับวิศวกรรมและเทคโนโลยี ทั้งในระดับปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี National

Association of Schools of Music, Commission on Accreditation, Commission on Non-Degree-Granting Accreditation, and Commission on Community /Junior College Accreditation ให้การรับรองหลักสูตรดนตรี และหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับดนตรีให้กับวิทยาลัยชุมชน และสถาบันการศึกษา ทั้งแบบมีปริญญาและแบบไม่มีปริญญา ส่วนสภาหรือองค์กรที่รัฐบาลรัฐให้การรับรอง มีทั้งสิ้น 16 สภา ส่วนใหญ่จะพิจารณา รับรองสถาบันการศึกษาระดับหลังมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นวิชาชีพเป็นส่วนมาก เช่น สภายาบาลแห่งโคโลราโด/ไวโอมิง แมริแลนด์ มิสซูรี ฯลฯ และสภาวิชาอาชีพแห่งอาร์คันซอ โอกลาโฮมา ยูทาห์ เป็นต้น

สมาคมมีบทบาทหน้าที่รับรองมาตรฐานการศึกษา ไม่มีอำนาจทางกฎหมายที่จะสั่งการและควบคุมดูแลสถาบันอุดมศึกษา แต่สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่เห็นความจำเป็นของการรับรองมาตรฐาน จึงสมัครเพื่อขอรับการประเมิน เนื่องจากสถาบันการศึกษาที่ผ่านการประเมินและได้รับการรับรองมาตรฐานจะมีชื่อของสถาบันการศึกษาของตนในสิ่งพิมพ์ของสมาคม ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นสัญลักษณ์แห่งคุณภาพที่ทุกฝ่ายยอมรับ เช่น ผู้ปกครอง นักศึกษา และนักแนะแนว เพื่อที่จะนำการพิจารณาและจัดอันดับของสมาคมไปใช้ประโยชน์ในการประกอบการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย แม้แต่การเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโทและปริญญาเอก สถาบันอุดมศึกษาก็มักจะกำหนดเป็นเงื่อนไขเบื้องต้นว่า จะรับเฉพาะผู้สำเร็จปริญญาตรีจากสถาบันที่ได้รับการประกันคุณภาพมาตรฐานเท่านั้น หรือการเทียบโอนหน่วยกิตที่บางวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยจะไม่รับเทียบโอนหน่วยกิตให้หากนักศึกษามาจากสถาบันที่ไม่ได้รับการรับรอง นอกจากนั้นการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการแพทย์และสาธารณสุข กฎหมาย และวิศวกรรม จะออกให้เฉพาะผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันที่สมาคมหรือองค์กรวิชาชีพให้การรับรองเท่านั้น

สมาคมรับรองมาตรฐานการศึกษาซึ่งเป็นองค์กรอิสระที่ทำหน้าที่ตามกฎหมายจะถูกตรวจสอบ และถ่วงดุลอย่างโปร่งใส (transparent check and balance) ทั้งจากองค์กรที่ไม่ใช่ส่วนราชการ และที่เป็นส่วนราชการ โดยองค์กรที่ไม่เป็นส่วนราชการ คือ คณะกรรมการรับรองมาตรฐานการศึกษาหลังมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นคณะกรรมการที่เกิดจากการรวมตัวกันของคณะกรรมการรับรองมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติและสมาคมรับรองมาตรฐานของภูมิภาคต่าง ๆ มีหน้าที่ให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกแก่สมาคม รับรองมาตรฐานการศึกษา ในการชำระไว้ซึ่งความหลากหลายและคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งต่อมาได้ยกเลิกคณะกรรมการรับรองมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ และจัดตั้ง the Association of Specialized and Professional Accreditors (ASPA) ในปี ค.ศ. 1993 และในปี ค.ศ. 1996 ได้จัดตั้ง the Commission for Higher Education Accreditation (CHEA) เพื่อทำหน้าที่ประสานและวางบรรทัดฐานกลางในการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาของสมาคมต่าง ๆ รวมทั้งกำหนดกลไกตรวจสอบและประเมินเพื่อรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษา สมาคมรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาและสถาบันวิชาชีพเฉพาะทางด้วย องค์กรที่เป็นราชการนั้น รัฐบาลกลางและรัฐบาลรัฐจะตรวจสอบสมาคมหรือองค์กรดังกล่าว เป็นระยะ ๆ ทุก 3-5 ปี เพื่อตรวจสอบว่าองค์กรเหล่านั้นทำงานอย่างมีหลักการและคุณภาพมาตรฐานตามเกณฑ์ที่รัฐบาลกลางและรัฐบาลรัฐกำหนดหรือไม่ โดยรัฐบาลกลางและรัฐบาลรัฐจะพิมพ์รายชื่อสมาคมที่ผ่านการตรวจสอบและประเมินแล้วว่ามีความคุณภาพมาตรฐานตามเกณฑ์ เพื่อเผยแพร่แก่สาธารณชนเช่นเดียวกัน เห็นได้ว่า

ทั้งสถาบันอุดมศึกษา และสมาคมรับรองมาตรฐานสถาบันการศึกษาและสถาบันวิชาชีพเฉพาะทาง ต่างก็ถูกองค์กรภายนอกตรวจสอบอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งการตรวจสอบหลายชั้นเช่นนี้จึงเป็นกลไกที่สำคัญในการประกันคุณภาพการศึกษา

3. ยุทธศาสตร์และระบบเกี่ยวกับการกำกับคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาไทย

3.1 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ซึ่งเป็นแผนระยะยาว 20 ปีเพื่อเป็นแผนแม่บทสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการศึกษา ในการดำเนินการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อสร้างการรับรู้ความเข้าใจ การยอมรับ และเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนฯ เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้ศึกษาสถานการณ์และบริบทแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศ ทั้งด้านความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลแบบก้าวกระโดดที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และโลก การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไปสู่สังคมสูงวัยและทักษะของประชากรในศตวรรษที่ 21 ที่ทั่วโลกต่างต้องเผชิญกับความท้าทายและมุ่งพัฒนาประเทศไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมยุค 4.0 และนำผลการติดตามประเมินแผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2552-2559 ซึ่งครอบคลุมประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบริบทการจัดการศึกษา โอกาสทางการศึกษา คุณภาพการศึกษา ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการสถานศึกษาและการใช้จ่ายงบประมาณรวมทั้งการพัฒนาการศึกษากับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ นอกจากนี้ ยังได้ศึกษาปัญหาและความท้าทายของระบบการศึกษา ทั้งที่เกิดจากปัญหาของระบบการศึกษา และจากสถานการณ์ของโลกที่ประเทศต้องเผชิญ เพื่อนำมากำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการศึกษาทั้งสิ้น 6 ยุทธศาสตร์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 93-139)

3.2 การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561

การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษา (ราชกิจจานุเบกษา (เล่ม 135 ตอนที่ 11 ก) , 2561: 3-4) โดยมีกลไกในการควบคุมตรวจสอบระบบการบริหารคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษาจัดขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนว่าสถานศึกษานั้นสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และบรรลุเป้าประสงค์ของหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแล ให้สถานศึกษาแต่ละแห่งจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษาที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด พร้อมทั้งจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้จัดให้มีการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาเป็นประจำทุกปี เพื่อให้การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นไปอย่างมี

ประสิทธิภาพ ให้หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษามีหน้าที่ในการให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ และแนะนำสถานศึกษา เพื่อให้การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาจัดส่งรายงานดังกล่าวพร้อมกับประเด็นต่าง ๆ ที่ต้องการให้มีการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบซึ่งรวบรวมได้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับสถานศึกษาแห่งนั้นให้แก่สำนักงานเพื่อใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการประเมินคุณภาพภายนอก ให้สำนักงานดำเนินการประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และจัดส่งรายงานผลการประเมินและการติดตามตรวจสอบดังกล่าว พร้อมข้อเสนอแนะให้แก่สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น ๆ เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

3.3 กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อเป็นกรอบมาตรฐานให้สถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและเพื่อประโยชน์ต่อการรับรองมาตรฐานคุณวุฒิในระดับอุดมศึกษา โดยกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติประกอบด้วย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 1)

1) ระดับคุณวุฒิ 6 ระดับ ได้แก่ อนุปริญญา ปริญญาตรี ประกาศนียบัตรบัณฑิต ปริญญาโท ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูงและปริญญาเอก

2) คุณภาพของบัณฑิตทุกระดับคุณวุฒิและสาขา/สาขาวิชาต่าง ๆ ต้องเป็นไปตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด และต้องครอบคลุมอย่างน้อย 5 ด้าน คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ให้คณะกรรมการการอุดมศึกษานำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติไปพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาต่าง ๆ ของแต่ละระดับคุณวุฒิเพื่อสถาบันอุดมศึกษาได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงรายละเอียดของหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนเพื่อให้คุณภาพของบัณฑิตที่ผลิตในสาขา/สาขาวิชาของระดับคุณวุฒิเดียวกันมีมาตรฐานที่เทียบเคียงกันได้ทั้งในระดับชาติและระดับสากล จากนั้นให้สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาหรือปรับปรุงรายละเอียดของหลักสูตรตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยมาตรฐานคุณวุฒิตามระดับคุณวุฒิของแต่ละสาขา/สาขาวิชา โดยจัดทำรายละเอียดของหลักสูตร รายละเอียดของรายวิชา และรายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม (ถ้ามี) รายงานผลการดำเนินการของรายวิชา รายงานผลการดำเนินการของประสบการณ์ภาคสนาม (ถ้ามี) และรายงานผลการดำเนินการของหลักสูตร โดยมีหัวข้ออย่างน้อยตามที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด และดำเนินการจัดการเรียนการสอนตลอดจนการวัดและการประเมินผลเพื่อให้มั่นใจว่าบัณฑิตมีมาตรฐานผลการเรียนรู้

3.4 แนวคิดการพัฒนาระบบการกำกับคุณภาพการศึกษา

Performance Management and Quality Improvement การบริหารผลการปฏิบัติงาน (Performance Management-PM) (Lepak and Gowan, 2010: 260-261) เป็นกระบวนการที่มีระบบซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้บรรลุภารกิจและเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ขององค์กรโดยการเพิ่มประสิทธิภาพการเพิ่มขีดความสามารถของพนักงานและการทำให้ขั้นตอนการตัดสินใจเป็นไปอย่างราบรื่น การปรับปรุงคุณภาพ (Quality Improving-QI) มุ่งเน้นไปที่กระบวนการเพื่อช่วยนำบริการไปสู่ระดับต่อไปโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาสุขภาพโดยรวมของชุมชน มูลนิธิสาธารณสุข (PHF) ได้ให้ความช่วยเหลือองค์กรในการปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพการทำงานของบริการต่าง ๆ มานานหลายปี

3.5 แนวคิดการกำกับคุณภาพการศึกษา

จากการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของศูนย์ภูมิภาคว่าด้วยการอุดมศึกษาและการพัฒนา องค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือซีมิโอ ไรเฮด (SEAMEO RIHED) (Seameo Rihed, 2013) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยกระตุ้นให้ประเทศสมาชิกร่วมมือกันในการพัฒนากิจกรรมประกันคุณภาพการศึกษาของอาเซียน ซึ่งส่งผลให้เกิดการก่อตั้งเครือข่ายประกันคุณภาพการศึกษาของอาเซียน (ASEAN Quality Assurance Network หรือ AQAN) โดย AQAN ตั้งเป้าหมายไว้ว่าจะส่งเสริมการสร้าง ความกลมกลืน (harmonization) และการยอมรับคุณวุฒิ (mutual recognition of qualifications) ในระดับอุดมศึกษาภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อพร้อมรับการเคลื่อนย้ายกำลังคนของประชาคมอาเซียนในปีพ.ศ. 2558 ผลของการศึกษาของ SEAMEO RIHED ชี้ให้เห็นแนวโน้มของการประกันคุณภาพภายนอก 3 ประการ กล่าวคือ ประการแรก การประกันคุณภาพภายนอกดำเนินการในลักษณะให้การ “รับรอง” หรือ “ไม่รับรอง” ในระดับหลักสูตร หรือระดับสถาบันซึ่งในบางประเทศ การประเมินมีลักษณะการให้เป็นคะแนนระบบสมัครใจโดยมหาวิทยาลัยในภูมิภาคที่ประสงค์เข้าร่วมยินดีเสียค่าใช้จ่าย เพื่อเข้ารับการจัดอันดับหรือเป็นลักษณะการรับรองสถาบันแบบพิเศษ ประการต่อมาการประกันคุณภาพเป็นความรับผิดชอบของสถานศึกษา โดยมุ่งสร้างกระบวนการเพิ่ม และสร้างความเข้มแข็งของการประกันคุณภาพภายใน ซึ่งเป็นแนวโน้มที่สำคัญเพื่อแสดงให้เห็นการตรวจสอบได้ (accountability) ของสถานศึกษา และสะท้อนให้เห็นอิสระในการบริหาร ประการสุดท้ายคือการสร้างกระบวนการ “รับรอง” ภายในสถานศึกษาเอง AQAN ได้ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกในการพัฒนากิจกรรมประกันคุณภาพ การศึกษาของอาเซียน โดยการพัฒนาองค์ประกอบของกรอบการประกันคุณภาพเพื่อให้สอดคล้องกับคุณลักษณะ คล้ายคลึงกัน ดังนี้

1) หน่วยงานการประกันคุณภาพภายนอก (external quality assurance agency) เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งตามกฎหมาย มีพันธกิจที่เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานในระดับชาติ สาธารณะ และประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น ๆ มีความอิสระในการดำเนินการ การตัดสินใจในการดำเนินการต้องปลอดการแทรกแซงจากหน่วยงานภายนอก มีปรัชญา พันธกิจ เป้าประสงค์ และเป้าหมายการดำเนินการที่ชัดเจน มีเกณฑ์มาตรฐานและตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับของ

สังคม อีกทั้งการบริหารจัดการต้องยึดมั่นหลักการธรรมาภิบาลโปร่งใสและตรวจสอบได้ มีทรัพยากรบุคคลและงบประมาณดำเนินการที่เพียงพอ มีความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ และต้องมีระบบการตรวจสอบคุณภาพภายในเพื่อการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง มีการติดตามความเคลื่อนไหวพัฒนาการและนวัตกรรมของการประกันคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ เพื่อที่จะก้าวให้ทันการเปลี่ยนแปลง และมุ่งที่จะพัฒนาในแนวทางการปฏิบัติงานที่ดี (good practices)

2) กระบวนการประกันคุณภาพภายนอก (external quality assurance processes) การพัฒนาเกณฑ์และมาตรฐานต้องมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีการประกาศเกณฑ์และมาตรฐานล่วงหน้า และสาธารณชนสามารถสืบค้นข้อมูลได้ตลอดเวลา โดยเกณฑ์และมาตรฐานใช้กับทุกสถานศึกษาอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม และควรคำนึงถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยกระบวนการควรจะมีองค์ประกอบ ดังนี้

- 1) การประเมินตนเอง (self-assessment) หรือเทียบเท่า
- 2) การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกและมีการตรวจเยี่ยมสถานศึกษาตามที่ตั้ง
- 3) การให้ข้อมูลป้อนกลับ (feedback) และข้อเสนอแนะเพื่อเสนอศึกษานำไปปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้น
- 4) การติดตามผลการนำข้อเสนอแนะไปใช้
- 5) ผลของการประเมินภายนอกต้องแจ้งให้สาธารณะได้รับทราบการประกันคุณภาพอยู่บนพื้นฐานของรอบเวลา (cyclical basis) โดยผู้ประเมินต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับสถานศึกษา

3) หลักการการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา (institutional principles) สถานศึกษาควรสร้างวัฒนธรรมคุณภาพในทุกภารกิจ รวมทั้งการเรียน การสอน การวิจัย การให้บริการและการบริหารจัดการ มีโครงสร้างการประกันคุณภาพอย่างเป็นระบบและกำหนดผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน ทุกคนรับรู้ระบบการประกันคุณภาพ ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูงและมีการดำเนินการอย่างยั่งยืน ซึ่งระบบการประกันคุณภาพเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกคน และทุกระดับ ทั้งอาจารย์ เจ้าหน้าที่ นักศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีการติดตามผลเป็นประจำ เพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่องในทุกระดับ โดยควรเผยแพร่ให้สาธารณะทราบข้อมูลข่าวสารที่เป็นปัจจุบันเกี่ยวกับสถานศึกษา หลักสูตรความสำเร็จต่าง ๆ รวมทั้งการประกันคุณภาพ

4) หลักการผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (learners focus generic principles) สนับสนุนการยอมรับคุณวุฒิระหว่างประเทศสมาชิก ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมการถ่ายโอนหน่วยกิต การเคลื่อนย้ายผู้เรียน และส่งเสริมการเคลื่อนย้ายแรงงาน

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องอนาคตภาพระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 โดยวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 3 วัตถุประสงค์ ได้แก่ 1) เพื่อวิเคราะห์ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ 2) เพื่อวิเคราะห์ระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ 3) เพื่อนำเสนออนาคตภาพระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 ซึ่งผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมากำหนดขอบเขตการศึกษาและกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

- 1) ระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย
- 2) ระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาอาเซียน
- 3) ระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาสหรัฐอเมริกา
- 4) ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
- 5) ระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะ
- 6) แนวคิดการพัฒนาระบบการกำกับคุณภาพการศึกษา
- 7) ยุทธศาสตร์และระบบเกี่ยวกับการกำกับคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาไทย
- 8) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ

2.1. ระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย

2.1.1 ความจำเป็นและวัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

ภารกิจหลักที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องปฏิบัติมี 4 ประการ ได้แก่ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคมและการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม การดำเนินการตามภารกิจทั้ง 4 ประการดังกล่าว (ราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ 57 ก, 2562: 61-65) มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศทั้งระยะสั้นและระยะยาว ปัจจุบันมีปัจจัยภายในและภายนอกหลายประการที่ทำให้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องดำเนินการเพื่อธำรงรักษามาตรฐานและคุณภาพการจัดการศึกษา โดยปัจจัยดังกล่าว ได้แก่

- 1) คุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาและบัณฑิตภายในประเทศมีแนวโน้มที่จะมีความแตกต่างกันด้านคุณภาพมากขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดผลเสียแก่สังคมโดยรวมของประเทศในระยะยาว
- 2) ความท้าทายของโลกาภิวัตน์ต่อการอุดมศึกษาทั้งในประเด็นการบริการการศึกษา ข้ามพรมแดนและการเคลื่อนย้ายนักศึกษา อันเป็นผลจากการรวมตัวของประเทศในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งทั้งสองประเด็นต้องการการยอมรับและความเชื่อมั่นระหว่างกันของคุณภาพการศึกษา

3) สถาบันอุดมศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความมั่นใจแก่สังคมว่าสามารถพัฒนาองค์ความรู้และผลิตบัณฑิต ตอบสนองต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศให้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันระดับสากล การพัฒนาภาคการผลิตทั้งอุตสาหกรรมและบริการ การพัฒนาอาชีพ คุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ระดับท้องถิ่นและชุมชน

4) สถาบันอุดมศึกษาจะต้องให้ข้อมูลสาธารณะ (public information) ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนักศึกษา ผู้ปกครอง ผู้ประกอบการ รัฐบาลและประชาชนทั่วไป

5) สังคมต้องการระบบอุดมศึกษาที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วม (participation) มีความโปร่งใส (transparency) และมีความรับผิดชอบซึ่งตรวจสอบได้ (accountability) ตามหลักธรรมาภิบาล

6) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในรวมถึงให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาทำหน้าที่ประเมินคุณภาพภายใน โดยการประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

7) คณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ประกาศใช้มาตรฐานการอุดมศึกษาเมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2549 เพื่อเป็นกลไกกำกับมาตรฐานระดับกระทรวง ระดับคณะกรรมการการอุดมศึกษา และระดับหน่วยงาน โดยทุกหน่วยงานของสถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นกรอบการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา

8) กระทรวงศึกษาธิการได้มีประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2551 เพื่อเป็นกลไกส่งเสริมและกำกับให้สถาบันอุดมศึกษาจัดการศึกษาให้มีมาตรฐานตามประเภทหรือกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา 4 กลุ่ม ได้แก่ วิทยาลัยชุมชน สถาบันที่เน้นปริญญาตรี สถาบันเฉพาะทาง และสถาบันที่เน้นการวิจัยขั้นสูงและผลิตบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษาโดยเฉพาะปริญญาเอก

9) กระทรวงศึกษาธิการได้มีประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2552 และคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ประกาศแนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2552 เพื่อให้การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานการอุดมศึกษาและเพื่อการประกันคุณภาพของบัณฑิตในแต่ละระดับคุณวุฒิและสาขาวิชา รวมทั้งเพื่อใช้เป็นหลักการในการจัดทำมาตรฐานด้านต่างๆ เพื่อให้การจัดการศึกษามุ่งสู่เป้าหมายเดียวกันในการผลิตบัณฑิตได้อย่างมีคุณภาพ

ด้วยความจำเป็นดังกล่าว สถาบันอุดมศึกษาร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ (ราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ 57 ก, 2562: 69-72-73)

1) เพื่อตรวจสอบและประเมินการดำเนินงานของภาควิชา คณะวิชาหรือหน่วยงานเทียบเท่า และสถาบันอุดมศึกษาในภาพรวม ตามระบบคุณภาพและกลไกที่สถาบันนั้น ๆ กำหนดขึ้น โดย

วิเคราะห์เปรียบเทียบผลการดำเนินงานตามตัวบ่งชี้ในทุกองค์ประกอบคุณภาพว่าเป็นไปตามเกณฑ์ และได้มาตรฐาน

2) เพื่อให้ภาควิชา คณะวิชาหรือหน่วยงานเทียบเท่าและสถาบันอุดมศึกษาทราบสถานภาพของตนเองอันจะนำไปสู่การกำหนดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพไปสู่เป้าหมาย (targets) และเป้าประสงค์ (goals) ที่ตั้งไว้ตามจุดเน้นของตนเองและเป็นสากล

3) เพื่อให้ภาควิชา คณะวิชาหรือหน่วยงานเทียบเท่าและสถาบันอุดมศึกษาทราบจุดแข็ง จุดที่ควรปรับปรุง ตลอดจนได้รับข้อเสนอแนะในการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อเสริมจุดแข็งและพัฒนาจุดที่ควรปรับปรุงของสถาบันอย่างต่อเนื่อง

4) เพื่อให้ข้อมูลสาธารณะที่เป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทำให้มั่นใจว่าสถาบันอุดมศึกษาสามารถสร้างผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานตามที่กำหนด

5) เพื่อให้หน่วยงานต้นสังกัดหรือสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการอุดมศึกษาเพื่อให้เป็นไปในแนวทางที่เหมาะสม

2.1.2 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.

2545 กับการประกันคุณภาพการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพและมาตรฐาน โดยกำหนดรายละเอียดไว้ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย “ระบบการประกันคุณภาพภายใน” และ “ระบบการประกันคุณภาพภายนอก” เพื่อใช้เป็นกลไกในการผดุงรักษาคุณภาพและมาตรฐานของสถาบันอุดมศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: ค-ฉ)

ทั้งนี้ การประกันคุณภาพภายใน เป็นการสร้างระบบและกลไกในการพัฒนา ติดตาม ตรวจสอบและประเมินการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย เป้าหมายและระดับคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดโดยสถานศึกษาและหรือหน่วยงานต้นสังกัด โดยหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษากำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในเสนอต่อสภาสถาบัน หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาและเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

ขณะที่การประกันคุณภาพภายนอก เป็นการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการติดตามและตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมาย หลักการ และแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ ซึ่งประเมินโดย “สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือเรียกชื่อย่อว่า “สมศ.” พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างน้อย 1 ครั้งในทุกกรอบ 5 ปี นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และ

เสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน ซึ่ง สมศ. ได้ดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบแรก (พ.ศ. 2544-2548) เสร็จสิ้นไปแล้ว ปัจจุบันการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบที่สอง (พ.ศ. 2549-2553) และการเตรียมการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบที่สาม (พ.ศ. 2554-2558) ในการประเมินรอบที่สามของ สมศ. เป็นการประเมินทั้งระดับสถาบันและคณะวิชา แต่หากสถาบันใดจัดการศึกษานอกสถานที่ตั้งหลัก เช่น วิทยาเขต หรือศูนย์ หรือหน่วยจัดการศึกษานอกที่ตั้ง การประเมินจะครอบคลุมการจัดการนอกลูกข่ายที่ตั้งหลักทั้งหมด นอกจากนั้น การประเมินคุณภาพจะมีความสอดคล้องกับจุดเน้นหรือกลุ่มสถาบันในแต่ละสถาบันเลือกตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

รูปแบบและวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกจะเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ซึ่งมีหลักการสำคัญ 5 ประการดังต่อไปนี้

- 1) เป็นการประเมินเพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไม่ได้มุ่งเน้นเรื่องการตัดสินการจับผิด หรือการให้โทษ
- 2) ยึดหลักความเที่ยงตรง เป็นธรรม โปร่งใส มีหลักฐานข้อมูลตามสภาพความเป็นจริง (evidence-based) และมีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (accountability)
- 3) มุ่งเน้นในเรื่องการส่งเสริมและการประสานงานในลักษณะกัลยาณมิตรมากกว่าการกำกับควบคุม
- 4) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพและการพัฒนาการจัดการศึกษาจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
- 5) มุ่งสร้างความสมดุลระหว่างเสรีภาพทางการศึกษากับจุดมุ่งหมายและหลักการการศึกษาของชาติตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้เอกภาพเชิงนโยบาย แต่ยังคงมีความหลากหลายในทางปฏิบัติ โดยสถาบันการศึกษาสามารถกำหนดเป้าหมายเฉพาะและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เต็มตามศักยภาพของสถาบันการศึกษาและผู้เรียน

2.1.3 กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2551-2565

กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2551-2565 ได้กำหนดแนวทางการแก้ปัญหาอุดมศึกษาที่ไร้ทิศทาง ขาดคุณภาพและขาดประสิทธิภาพ โดยใช้กลไกการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเป็นกลไกหลักในการดำเนินการ กล่าวคือให้มีการสร้างกลไกการประเมินคุณภาพสถาบันอุดมศึกษาตามพันธกิจของสถาบันในแต่ละกลุ่ม ซึ่งมีพื้นที่บริการและจุดเน้นระดับการศึกษาที่ต่างกัน รวมทั้งมีพันธกิจและบทบาทในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศต่างกันตามความหลากหลาย ทั้งการพัฒนารากฐานสังคม เศรษฐกิจ รวมถึงการกระจายอำนาจในระดับท้องถิ่น การขับเคลื่อนภาคการผลิตในชนบท ท้องถิ่นและระดับประเทศ จนถึงการแข่งขันในโลกาภิวัตน์ ซึ่งระบบอุดมศึกษาแต่ละกลุ่มเหล่านี้ จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอุดมศึกษา และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศอย่างมีนัยสำคัญ อาทิ สามารถสร้างความเป็นเลิศได้ตามพันธกิจของตนเอง สามารถตอบสนองต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศดีขึ้น ส่งผลเชิงบวกต่อการผลิต พัฒนาและการทำงานของอาจารย์ สามารถปรับจำนวนของบัณฑิตให้เหมาะสมต่อความต้องการของสังคม ลดการว่างงาน โดยที่สถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มเหล่านี้มีกลไกร่วมกันในการประกันคุณภาพ เพื่อให้นักศึกษา

สามารถต่อยอด ถ่ายโอนแลกเปลี่ยนกันได้ระหว่างกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาและในระยะยาวการประเมินคุณภาพควรนำไปสู่ระบบรับรองวิทยฐานะ (accreditation) ที่นักศึกษาและประชาชนให้ความเชื่อถือ เป็นฐานและเงื่อนไขในการจัดสรรงบประมาณของรัฐ และการสนับสนุนจากภาคเอกชน รวมทั้งการโอนย้ายหน่วยกิตระหว่างสถาบันการศึกษา

จากกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปีดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการได้มีประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา ในปี 2551 กำหนดประเภทหรือกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ (ราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ 57 ก, 2562: 60-61)

1) กลุ่ม ก วิทยาลัยชุมชน หมายความว่า สถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จัดฝึกอบรมสนองตอบความต้องการของท้องถิ่น เพื่อเตรียมกำลังคนที่มีความรู้เข้าสู่ภาคการผลิตจริงในชุมชน สถาบันสนับสนุนรองรับการเปลี่ยนอาชีพพื้นฐาน เช่น แรงงานที่ออกจากภาคเกษตร เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ประชาชนได้มีโอกาสเรียนรู้ตลอดชีวิตอันจะนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนและการพัฒนาที่ยั่งยืน

2) กลุ่ม ข สถาบันที่เน้นระดับปริญญาตรี หมายความว่า สถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรี เพื่อให้ได้บัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถเป็นหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงในระดับภูมิภาค สถาบันมีบทบาทในการสร้างความเข้มแข็งให้กับหน่วยงาน ธุรกิจ และบุคคลในภูมิภาค เพื่อรองรับการดำรงชีพ สถาบันอาจมีการจัดการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาโดยเฉพาะระดับปริญญาโทด้วยก็ได้

3) กลุ่ม ค สถาบันเฉพาะทาง หมายความว่า สถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตเฉพาะทางหรือเฉพาะกลุ่มสาขาวิชา ทั้งสาขาวิชาทางวิทยาศาสตร์กายภาพ วิทยาศาสตร์ชีวภาพ สังคมศาสตร์หรือมนุษยศาสตร์ รวมทั้งสาขาวิชาชีพเฉพาะทาง สถาบันอาจเน้นการทำวิทยานิพนธ์หรือการวิจัย หรือเน้นการผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะและสมรรถนะในการประกอบอาชีพระดับสูงหรือเน้นทั้งสองด้าน รวมทั้งสถาบันอาจมีบทบาทในการพัฒนาภาคการผลิตจริงทั้งอุตสาหกรรมและบริการ ซึ่งสถาบันในกลุ่มนี้อาจจำแนกได้เป็น 2 ลักษณะคือ ลักษณะที่ 1 เป็นสถาบันที่เน้นระดับบัณฑิตศึกษา และลักษณะที่ 2 เป็นสถาบันที่เน้นระดับปริญญาตรี

4) กลุ่ม ง สถาบันที่เน้นการวิจัยขั้นสูงและผลิตบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษาโดยเฉพาะระดับปริญญาเอก หมายความว่า สถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษาโดยเฉพาะระดับปริญญาเอก และเน้นการทำวิทยานิพนธ์และการวิจัยรวมถึงการวิจัยหลังปริญญาเอก สถาบันเน้นการผลิตบัณฑิตที่เป็นผู้นำทางความคิดของประเทศ และสถาบันมีศักยภาพในการขับเคลื่อนอุดมศึกษาไทยให้อยู่ในแนวหน้าระดับสากล มุ่งสร้างองค์ความรู้ทฤษฎี และข้อค้นพบใหม่ทางวิชาการ ดังนั้นการประกันคุณภาพการศึกษาจึงต้องสร้างกลไกการประเมินคุณภาพให้สอดคล้องกับการแบ่งกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา 4 กลุ่มดังกล่าว

2.1.4 การประกันคุณภาพกับมาตรฐานการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในหมวด 5 ที่ว่าด้วยการบริหารและการจัดการศึกษา มาตรา 34 ได้กำหนดให้คณะกรรมการการ

อุดมศึกษามีหน้าที่พิจารณาเสนอมาตรฐานการอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยคำนึงถึงความเป็นอิสระและความเป็นเลิศทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา คณะกรรมการการอุดมศึกษาจึงได้จัดทำมาตรฐานการอุดมศึกษาเพื่อใช้เป็นกลไกระดับกระทรวง ระดับคณะกรรมการการอุดมศึกษา และระดับหน่วยงาน เพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายการพัฒนาการอุดมศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาต่อไป โดยมาตรฐานการอุดมศึกษาที่จัดทำขึ้นฉบับนี้ได้ใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติที่เปรียบเสมือนเป็นกรอบในการพัฒนา โดยมีสาระสำคัญที่ครอบคลุมเป้าหมายและหลักการของการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยและเป็นมาตรฐานที่คำนึงถึงความหลากหลายของกลุ่มหรือประเภทของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้ทุกสถาบันสามารถนำไปใช้กำหนดพันธกิจและมาตรฐานของการปฏิบัติงานได้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558: 44)

ทั้งนี้ มาตรฐานการอุดมศึกษาที่ปรากฏตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 7 สิงหาคม 2549 ประกอบด้วยมาตรฐาน 3 ด้าน ได้แก่ มาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิต มาตรฐานด้านการบริหารจัดการการอุดมศึกษา และมาตรฐานด้านการสร้างและพัฒนาสังคมฐานความรู้และสังคมแห่งการเรียนรู้ มาตรฐานย่อยทั้ง 3 ด้านนี้ อยู่ในมาตรฐานการศึกษาของชาติที่ประกอบด้วยมาตรฐานย่อย 3 มาตรฐานเช่นกัน คือ มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก มาตรฐานที่ 2 แนวการจัดการศึกษา มาตรฐานที่ 3 แนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้/สังคมแห่งความรู้ แต่ละมาตรฐานย่อยของมาตรฐานการอุดมศึกษาจะมีความสอดคล้องและสัมพันธ์กับมาตรฐานย่อยของมาตรฐานการศึกษาของชาติเพื่อให้การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาบรรลุตามจุดมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาของชาติ

นอกเหนือจากมาตรฐานการอุดมศึกษาที่เป็นมาตรฐานแม่บทแล้ว คณะกรรมการการอุดมศึกษาได้จัดทำมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2551 เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาตามกลุ่มสถาบันที่มีปรัชญา วัตถุประสงค์ และพันธกิจในการจัดตั้งที่แตกต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบด้วยมาตรฐานหลัก 2 ด้าน คือ มาตรฐานด้านศักยภาพและความพร้อมในการจัดการศึกษา และมาตรฐานด้านการดำเนินการตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาและกำหนดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่ม ก วิทยาลัยชุมชน กลุ่ม ข สถาบันที่เน้นระดับปริญญาตรี กลุ่ม ค สถาบันเฉพาะทาง และกลุ่ม ง สถาบันที่เน้นการวิจัยขั้นสูงและผลิตบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษาโดยเฉพาะระดับปริญญาเอก นอกจากนั้น ยังได้จัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานการอุดมศึกษาและเพื่อเป็นการประกันคุณภาพบัณฑิตในแต่ละระดับคุณวุฒิและสาขาวิชา โดยกำหนดให้คุณภาพของบัณฑิตทุกระดับคุณวุฒิและสาขาวิชาต้องเป็นไปตามมาตรฐานผลการเรียนรู้อย่างน้อย 5 ด้าน คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

คณะกรรมการการอุดมศึกษายังได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานอื่น ๆ อาทิ เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา หลักเกณฑ์การขอเปิดและดำเนินการหลักสูตรระดับปริญญาในระบบ

การศึกษาทางไกล หลักเกณฑ์การกำหนดชื่อปริญญา หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการพิจารณาประเมินคุณภาพการจัดการศึกษานอกสถานที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาได้พัฒนาด้านวิชาการและวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพและยกระดับมาตรฐานในการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาให้มีความทัดเทียมกันและพัฒนาสู่สากล ซึ่งทำให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างยืดหยุ่น คล่องตัว และต่อเนื่องในทุกระดับการศึกษา ตลอดจนสะท้อนให้เห็นถึงมาตรฐานคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาทุกระดับและทุกประเภทมีคุณภาพและได้มาตรฐานตามที่กำหนดทั้งมาตรฐานการศึกษา ระดับชาติ มาตรฐานการอุดมศึกษา มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา และสัมพันธ์กับมาตรฐานและหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาอื่น ๆ รวมถึงกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ จึงจำเป็นต้องมีระบบประกันคุณภาพที่พัฒนาขึ้นตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553

2.1.5 การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

ก่อนมีประกาศพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ทบวงมหาวิทยาลัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาและได้จัดทำประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่องนโยบายและแนวปฏิบัติในการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษามาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 เพื่อเป็นแนวทางในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาตามหลักการสำคัญ 3 ประการ คือ การให้เสรีภาพทางวิชาการ (academic freedom) ความมีอิสระในการดำเนินการของสถาบัน (institutional autonomy) และความพร้อมของสถาบันที่จะรับการตรวจสอบคุณภาพจากภายนอกตามหลักการของความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (accountability)

ต่อมาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ระบุให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประกอบกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา มีหน้าที่พิจารณาเสนอแนะนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ สนับสนุนทรัพยากร ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยคำนึงถึงความเป็นอิสระและความเป็นเลิศทางวิชาการของสถานศึกษาระดับปริญญาตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถานศึกษาแต่ละแห่งและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจึงมีหน้าที่ร่วมกับสถานศึกษาในการจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) กฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา

หลังจากที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (ทบวงมหาวิทยาลัยเดิม) ในฐานะหน่วยงานต้นสังกัดที่ทำหน้าที่กำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษา ได้เสนอระบบการประกันคุณภาพการศึกษาให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาเพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว ซึ่งคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 21

มีนาคม พ.ศ. 2543 ได้มีมติเห็นชอบกับระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (ทบวงมหาวิทยาลัยเดิม) ซึ่งต่อมาได้จัดทำเป็นประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่องระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2545 เพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติ โดยสาระสำคัญของประกาศฉบับนี้ระบุให้ทบวงมหาวิทยาลัยสนับสนุนและส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาจัดทำระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งให้มีการประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาจากภายใน หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถาบันการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการประเมินคุณภาพจากภายนอก รวมถึงสนับสนุนให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับอุดมศึกษาขึ้นในแต่ละคณะวิชาหรือสถาบันอุดมศึกษา เพื่อกำหนดนโยบายหลักเกณฑ์ แนวทาง วิธีการตรวจสอบและประเมินระบบกลไกและประเมินผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของแต่ละคณะวิชาหรือสถาบันอุดมศึกษา

หลังจากดำเนินการตามประกาศฉบับปี พ.ศ. 2545 ไประยะหนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจึงได้จัดทำกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2546 เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในมาตรา 5 และมาตรา 47 วรคสอง โดยสาระสำคัญเกี่ยวกับระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของกฎกระทรวงฉบับนี้ยังคงไว้ตามประกาศทบวงมหาวิทยาลัยฯ พ.ศ. 2545 ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ถือปฏิบัติมาอย่างต่อเนื่อง ต่อมาในปี 2553 กระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 แทนฉบับเดิม โดยรวมการประกันคุณภาพภายในและภายนอกของการศึกษาทุกระดับไว้ในฉบับเดียวกัน มีคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับอุดมศึกษาทำหน้าที่หลัก 2 ประการคือ 1) วางระเบียบหรือออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการประกันคุณภาพภายในระดับอุดมศึกษา โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการอุดมศึกษา และ 2) เสนอแนะแนวทางปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาแก่สถานศึกษา โดยนำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังมีการปรับเปลี่ยนให้ระบบการประกันคุณภาพภายในประกอบด้วย การประเมินคุณภาพ การติดตามตรวจสอบคุณภาพ และการพัฒนาคุณภาพ และกำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกสามปีและแจ้งผลให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาทราบ รวมทั้งเปิดเผยผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาต่อสาธารณชน (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 11 ก, 2561: 4)

หลักเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาภายในที่ระบุในกฎกระทรวงให้พิจารณาจากประเด็นต่อไปนี้

1) การประกันคุณภาพภายในของคณะวิชาและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยคำนึงถึงมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษาตามที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด

2) ผลการปฏิบัติงานของคณะวิชาและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพภายในที่กำหนดไว้

3) ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาตามตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษา

วิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในที่ระบุในกฎกระทรวงให้ใช้แนวปฏิบัติดังนี้

1) ให้คณะวิชาและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาจัดให้มีหน่วยงานหรือคณะกรรมการที่รับผิดชอบการดำเนินการด้านการประกันคุณภาพขึ้น โดยมีหน้าที่พัฒนา บริหาร และติดตามการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ตลอดจนประสานกับหน่วยงานภายนอก เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าการจัดการศึกษาจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2) ให้คณะวิชาและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาพัฒนาการประกันคุณภาพภายในเพื่อใช้กำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพภายใต้กรอบนโยบายและหลักการที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด

3) ให้คณะวิชาและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพภายใน โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา

4) ให้คณะวิชาและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาจัดให้มีระบบและกลไกควบคุมคุณภาพขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่ใช้ในการผลิตบัณฑิต ดังนี้

- 1) หลักสูตรการศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ
- 2) คณาจารย์และระบบการพัฒนาคณาจารย์
- 3) สื่อการศึกษาและเทคนิคการสอน
- 4) ห้องสมุดและแหล่งการเรียนรู้อื่น
- 5) อุปกรณ์การศึกษา
- 6) สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้และบริการการศึกษา
- 7) การวัดผลการศึกษาและสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักศึกษา
- 8) องค์ประกอบอื่นตามที่แต่ละสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาเห็นสมควร

ทั้งนี้ ให้แต่ละคณะวิชาและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาจัดให้มีระบบการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาตามที่เห็นสมควร โดยให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาด้านการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับคณะวิชาของสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง

การรายงานผลการประกันคุณภาพการศึกษาของการประกันคุณภาพภายในถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่คณะวิชาและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาต้องดำเนินการอย่างมีระบบและต่อเนื่อง สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาต้องจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อสภาสถาบัน หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาและเปิดเผยต่อสาธารณชน โดยให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์และแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

การติดตามตรวจสอบของต้นสังกัด ให้นิวยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษานั้นอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกสามปีและแจ้งผลให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาทราบ รวมทั้งเปิดเผยผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาต่อสาธารณชน

2) แนวทางการพัฒนาระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

2.1) ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาอาจพัฒนาระบบประกันคุณภาพที่เหมาะสมสอดคล้องกับระดับการพัฒนาของสถาบัน โดยอาจเป็นระบบประกันคุณภาพที่ใช้กันแพร่หลายในระดับชาติหรือนานาชาติ หรือเป็นระบบเฉพาะที่สถาบันพัฒนาขึ้นเอง แต่ไม่ว่าจะเป็นระบบคุณภาพแบบใดจะต้องมีกระบวนการทำงานที่เริ่มต้นจากการวางแผน การดำเนินงานตามแผน การตรวจสอบประเมิน และการปรับปรุงพัฒนา ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการกิจของสถาบันบรรลุเป้าประสงค์และมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกันก็เป็นหลักประกันแก่สาธารณชนให้มั่นใจว่าสถาบันอุดมศึกษาสามารถสร้างผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558: 26-30)

2.2) มาตรฐาน ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ประเมินคุณภาพ

มาตรฐาน เป็นกรอบสำคัญในการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา คือมาตรฐานการอุดมศึกษา อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ยังต้องดำเนินการให้ได้ตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอีกมาก เช่น มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา มาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. กรอบการปฏิบัติราชการตามมิติด้านต่าง ๆ ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ในกรณีมหาวิทยาลัยของรัฐ เป็นต้น

ตัวบ่งชี้ เป็นข้อกำหนดของการประกันคุณภาพภายในที่พัฒนาขึ้นในองค์ประกอบคุณภาพ 9 ด้านที่มีความครอบคลุมพันธกิจหลัก 4 ประการของการอุดมศึกษาและพันธกิจสนับสนุน ได้แก่ 1) ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์และแผนดำเนินการ 2) การผลิตบัณฑิต 3) กิจกรรมการพัฒนานักศึกษา 4) การวิจัย 5) การบริการทางวิชาการแก่สังคม 6) การทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม 7) การบริหารและการจัดการ 8) การเงินและงบประมาณ และ 9) ระบบและกลไกการประกันคุณภาพ ซึ่งตัวบ่งชี้ดังกล่าวสามารถชี้วัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการอุดมศึกษา มาตรฐานและหลักเกณฑ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบคุณภาพนั้น ๆ ได้ทั้งหมด ดังนั้น ในบทที่ 3 ของงานวิจัยนี้จึงได้พัฒนาตัวบ่งชี้ที่สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องใช้ประเมินคุณภาพภายใน ทั้งตัวบ่งชี้ที่ใช้ประเมินปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิตหรือผลลัพธ์ นอกจากนี้ ตัวบ่งชี้ที่ใช้ประเมินกระบวนการยังได้นำเสนอตัวอย่างแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานไว้ด้วยในบทที่ 4 เพื่อประโยชน์ของสถาบันอุดมศึกษาในการนำตัวบ่งชี้ดังกล่าวไปใช้

เกณฑ์การประเมิน เป็นมาตรวัดของแต่ละตัวบ่งชี้ซึ่งพัฒนาจากเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานซึ่งกำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา หรือโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ สมศ. ทั้งนี้ เพื่อให้การประเมินคุณภาพการศึกษามีความสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน

2.3) กลไกการประกันคุณภาพ

ในด้านของกลไกการประกันคุณภาพ ผู้ที่มีความสำคัญส่งผลให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จและนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องคือ คณะกรรมการระดับนโยบายและผู้บริหารสูงสุดของสถาบันที่จะต้องให้ความสำคัญและกำหนดนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจนและเข้าใจร่วมกันทุกระดับ โดยมอบหมายให้หน่วยงานหรือคณะกรรมการรับผิดชอบในการติดตาม ตรวจสอบ ประเมิน และกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง หน้าที่สำคัญประการหนึ่งของคณะกรรมการหรือหน่วยงานนี้ คือ การจัดระบบประกันคุณภาพพร้อมทั้งตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินคุณภาพที่เหมาะสมสำหรับสถาบัน ระบบประกันคุณภาพที่ใช้ต้องสามารถเชื่อมโยงให้เกิดคุณภาพของการปฏิบัติงาน ตั้งแต่ระดับบุคคล ระดับภาควิชาหรือสาขาวิชา ระดับคณะวิชาไปจนถึงระดับสถาบัน โดยอาจจำเป็นต้องจัดทำคู่มือคุณภาพในแต่ละระดับเพื่อกำกับการดำเนินงาน แต่ที่สำคัญคณะกรรมการหรือหน่วยงานนี้ต้องประสานงานและผลักดันให้เกิดระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพซึ่งสามารถใช้งานร่วมกันได้ในทุกระดับ

2.4) ระบบฐานข้อมูลและระบบสารสนเทศ

การวิเคราะห์และวัดผลดำเนินงานเป็นสิ่งจำเป็นในกระบวนการประกันคุณภาพ การวัดและวิเคราะห์ผลการดำเนินงานจะไม่สามารถทำได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพหากปราศจากฐานข้อมูลและระบบสารสนเทศที่เป็นจริง ถูกต้องตรงกันทุกระดับตั้งแต่ระดับบุคคล ภาควิชา คณะวิชาและสถาบัน ตลอดจนเป็นข้อมูลที่สามารถเรียกใช้ได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้น ระบบสารสนเทศที่ดี มีประสิทธิภาพจึงเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งที่จะส่งผลต่อความสำเร็จของการประกันคุณภาพการศึกษา และส่งผลต่อคุณภาพในทุกขั้นตอนการดำเนินงานตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติงานประจำ การตรวจสอบ ประเมิน ตลอดจนถึงการปรับปรุงและพัฒนา

2.1.6 การเชื่อมโยงระหว่างการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก

ตามมาตรา 48 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ระบุว่า “ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง” ในขณะที่มาตรา 49 ของพระราชบัญญัติฉบับเดียวกันระบุถึงการประเมินคุณภาพภายนอกไว้ว่า “ให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานะเป็นองค์การมหาชนทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา”

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่าการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาปกติที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการควบคุมดูแลปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพ มีการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ ด้วยเหตุนี้ระบบประกันคุณภาพภายในจึงต้องดูแลทั้งปัจจัยนำเข้า (input) กระบวนการ (process) และผลผลิตหรือผลลัพธ์ (output/outcome) ซึ่งต่างจากการ

ประเมินคุณภาพภายนอกที่เน้นการประเมินผลการจัดการศึกษา ดังนั้น ความเชื่อมโยงระหว่าง การประกันคุณภาพภายในกับการประเมินคุณภาพภายนอกจึงเป็นสิ่งจำเป็น

เมื่อสถาบันอุดมศึกษามีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในแล้ว จะให้มีการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน ซึ่งเป็นผลจากการประกันคุณภาพภายในหรือเรียกว่า รายงานการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report: SAR) เพื่อนำเสนอสภาสถาบัน หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เอกสารดังกล่าวจะเป็นเอกสารเชื่อมโยงระหว่าง การประกันคุณภาพภายในของสถาบัน การติดตามตรวจสอบของต้นสังกัดและการประเมินคุณภาพภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องจัดทำรายงานการประเมินตนเองที่มีความลุ่มลึก สะท้อนภาพที่แท้จริงของสถาบันในทุกองค์ประกอบคุณภาพ

2.1.7 แนวทางการจัดการกระบวนการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน

จุดมุ่งหมายของการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน คือ เพื่อตรวจสอบและประเมินการดำเนินงานของสถาบันตามระบบและกลไกที่สถาบันนั้น ๆ ได้กำหนดขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้สถาบันได้ทราบสถานภาพที่แท้จริง อันจะนำไปสู่การกำหนดแนวทางและพัฒนาคุณภาพตามเกณฑ์และมาตรฐานที่ตั้งไว้อย่างต่อเนื่อง การประเมินคุณภาพที่มีประสิทธิภาพนั้น ทั้งคณะผู้ประเมินและสถาบันที่รับการประเมินจำเป็นต้องกำหนดบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553

ทั้งนี้ สถาบันต้องวางแผนจัดกระบวนการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในให้เสร็จก่อนสิ้นปีการศึกษาที่จะเริ่มวงรอบการประเมิน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถาบัน ดังนี้

1) เพื่อให้สามารถนำผลการประเมินและข้อเสนอแนะไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาได้ทันในปีการศึกษาถัดไป และตั้งงบประมาณได้ทันก่อนเดือนตุลาคม (กรณีที่เป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ)

2) เพื่อให้สามารถจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในส่งให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและเผยแพร่ต่อสาธารณชนได้ภายใน 120 วัน นับจากวันสิ้นปีการศึกษาของแต่ละสถาบัน

เพื่อให้การประกันคุณภาพการศึกษาเกิดประโยชน์ดังที่กล่าวข้างต้น จึงควรมีแนวทางการจัดกระบวนการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน สามารถแยกได้เป็น 4 ขั้นตอนตามระบบการพัฒนาคุณภาพ PDCA คือ การวางแผน (plan) การดำเนินงานและเก็บข้อมูล (do) การประเมินคุณภาพ (check) และการเสนอแนวทางปรับปรุง (act) โดยมีรายละเอียดดังนี้

P = กิจกรรมข้อที่ 1 เริ่มกระบวนการวางแผนการประเมินตั้งแต่ต้นปีการศึกษา โดยนำผลการประเมินปีก่อนหน้ามาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนด้วยกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงระบบประกันคุณภาพหรือตัวบ่งชี้หรือเกณฑ์การประเมิน จะต้องมีการประกาศให้ทุกหน่วยงานในสถาบันได้รับทราบและถือปฏิบัติโดยทั่วกันก่อนเริ่มปีการศึกษา เพราะต้องเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนมิถุนายน

- D = กิจกรรมข้อที่ 2 ดำเนินงานและเก็บข้อมูลบันทึกผลการดำเนินงานตั้งแต่ต้นปีการศึกษาคือเดือนที่ 1 ถึงเดือนที่ 12 ของปีการศึกษา (เดือนมิถุนายน-เดือนพฤษภาคม ปีถัดไป)
- C = กิจกรรมข้อที่ 3-8 ดำเนินการประเมินคุณภาพในระดับภาควิชา คณะวิชาหรือหน่วยงานเทียบเท่า และสถาบัน ระหว่างเดือนมิถุนายน-สิงหาคม ของปีการศึกษาถัดไป
- A = กิจกรรมข้อที่ 9 วางแผนปรับปรุงและดำเนินการปรับปรุงตามผลการประเมิน โดยคณะกรรมการบริหารของสถาบันอุดมศึกษานำข้อเสนอแนะและผลการประเมินของคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในมาวางแผนปรับปรุงการดำเนินงาน (รวมทั้งข้อเสนอแนะของสภามหาวิทยาลัย) มาทำแผนปฏิบัติการประจำปีและเสนอตั้งงบประมาณปีถัดไป หรือจัดทำโครงการพัฒนาและเสนอใช้งบประมาณกลางปีหรืองบประมาณพิเศษก็ได้

ทั้งนี้ กิจกรรมต่าง ๆ เป็นกิจกรรมที่สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการตามกฎหมายเพื่อประโยชน์ของสถาบันในการปรับปรุงคุณภาพ และเพื่อประโยชน์ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบาย เพื่อการส่งเสริมสนับสนุนคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของชาติให้ทัดเทียมกับนานาชาติและมีความเป็นสากล

2.1.8 ขั้นตอนการประเมินคุณภาพการศึกษา

1) การเตรียมการของสถาบันก่อนการตรวจเยี่ยมของผู้ประเมิน

1.1) การเตรียมรายงานประจำปี

ก. จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายใน โดยใช้รูปแบบการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายในตามที่กำหนดในระบบฐานข้อมูลด้านการประกันคุณภาพ (CHE QA Online) (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558: 47-92)

ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้พัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านการประกันคุณภาพ (CHE QA Online) เป็นฐานข้อมูลกลางเพื่อใช้ประโยชน์ในเชิงนโยบายและการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพอุดมศึกษา ตลอดจนอำนวยความสะดวกให้กับสถาบันอุดมศึกษาในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาผ่านทางระบบออนไลน์ ตั้งแต่การจัดเก็บข้อมูลพื้นฐาน (common data set) และเอกสารอ้างอิง การประเมินตนเอง การประเมินของคณะกรรมการประเมินคุณภาพ รวมทั้งการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายในบนระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (e-SAR) รวมทั้งเปิดเผยต่อสาธารณะเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค โดยมีนโยบายให้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งในสังกัดใช้ฐานข้อมูลดังกล่าวในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในและจัดส่งรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายในผ่านทางระบบออนไลน์และเปิดเผยต่อสาธารณชนตามกฎหมาย

ข. จัดการเตรียมเอกสารหรือหลักฐานอ้างอิงในแต่ละองค์ประกอบคุณภาพ

1) เอกสารหรือหลักฐานอ้างอิงในแต่ละตัวบ่งชี้ต้องเป็นข้อมูลในช่วงเวลาเดียวกับที่นำเสนอในรายงานการประเมินตนเอง ตลอดจนสาระในเอกสารต้องตรงกับชื่อเอกสารที่ระบุในรายงานการประเมินตนเอง

2) การนำเสนอเอกสารในช่วงเวลาตรวจเยี่ยมอาจทำได้ในสองแนวทาง คือ จัดเอกสารให้อยู่ในที่อยู่ปกติตามหน่วยงาน ในกรณีนี้ต้องระบุให้ชัดเจนว่าจะเรียกดูเอกสารได้จากผู้ใด หน่วยงานไหน ชื่อหรือหมายเลขเอกสารอะไร หรืออาจจัดในแนวทางที่สอง คือ นำเอกสารมารวมไว้ที่เดียวกันในห้องทำงานของคณะผู้ประเมิน โดยจัดให้เป็นระบบที่สะดวกต่อการเรียกใช้ การนำเสนอเอกสารในแนวทางนี้เป็นที่นิยมกว่าแนวทางแรก เพราะสามารถเรียกหาเอกสารได้รวดเร็วและดูความเชื่อมโยงในเอกสารฉบับต่าง ๆ ได้ในคราวเดียว

ปัจจุบัน เอกสารหรือหลักฐานอ้างอิงที่เกี่ยวข้องกับตัวบ่งชี้แต่ละตัวและองค์ประกอบคุณภาพแต่ละองค์ประกอบสามารถบรรจุหรือจัดเก็บ (upload) หรือเชื่อมโยง (link) ไว้บนระบบฐานข้อมูลด้านการประกันคุณภาพ (CHE QA Online) ซึ่งทำให้การจัดเก็บเป็นระบบและง่ายต่อการค้นหาของคณะกรรมการประเมิน และไม่เป็นภาระเรื่องการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานของสถาบัน

1.2) การเตรียมบุคลากร

ก. การเตรียมบุคลากรในสถาบัน ควรมีความครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) ทำความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพในประเด็นสำคัญ อาทิ การประเมินคุณภาพคืออะไร มีความสำคัญต่อการพัฒนาอย่างไร ขั้นตอนการประเมินคุณภาพ

2) เน้นย้ำกับบุคลากรในการให้ความร่วมมือการตอบคำถามหรือการสัมภาษณ์ โดยยึดหลักว่าตอบตามสิ่งที่ปฏิบัติจริงและผลที่เกิดขึ้นจริง

3) เปิดโอกาสให้มีการอภิปราย ชักถาม แสดงความคิดเห็น เพื่อสร้างความกระจ่างในการดำเนินงานของทุกหน่วยงานในทุกประเด็น เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องของบุคลากร

4) เน้นย้ำให้บุคลากรทุกคนตระหนักว่าการประกันคุณภาพ คือภารกิจประจำของทุกคนที่ต้องร่วมมือกันทำอย่างต่อเนื่อง

ข. การเตรียมบุคลากรผู้ประสานงาน ในระหว่างการตรวจเยี่ยมจำเป็นต้องมีบุคลากร จำนวน 1-3 คน ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างคณะผู้ประเมินกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ผู้ประสานงานควรเตรียมตัวดังนี้

1) ทำความเข้าใจทุกกิจกรรมของแผนการประเมินอย่างละเอียด

2) ทำความเข้าใจอย่างดีกับภารกิจของคณะวิชาและสถาบันเพื่อสามารถให้ข้อมูลต่อผู้ประเมิน รวมทั้งต้องรู้ว่าจะต้องติดต่อกับใครหรือหน่วยงานใด หากผู้ประเมินต้องการข้อมูลเพิ่มเติมที่ตนเองไม่สามารถตอบได้

3) มีรายชื่อ สถานที่ หมายเลขโทรศัพท์ของผู้ที่คณะกรรมการประเมินจะเชิญมาให้ข้อมูลอย่างครบถ้วน

4) ประสานงานล่วงหน้ากับผู้ที่จะให้ข้อมูลที่เป็นบุคลากรภายในและภายนอกสถาบันว่าจะเชิญมาเวลาใด ห้องใด หรือพบกับใครตามตารางการประเมินที่คณะกรรมการประเมินกำหนด

5) เมื่อมีปัญหาในการอำนวยความสะดวกแก่คณะผู้ประเมินจะต้องสามารถประสานงานแก้ไขได้ทันที

1.3) การเตรียมสถานที่สำหรับคณะผู้ประเมิน

ก. ห้องทำงานของคณะผู้ประเมิน ได้แก่

1) จัดเตรียมห้องทำงานและโต๊ะที่กว้างพอสำหรับวางเอกสารจำนวนมากโดยเป็นห้องที่ปราศจากการรบกวนขณะทำงานเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการ

2) จัดเตรียมคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์เครื่องเขียนในห้องทำงานและอุปกรณ์เสริมอื่น ๆ ให้คณะผู้ประเมินพร้อมใช้งานได้ตามความต้องการ

3) จัดเตรียมโทรศัพท์พร้อมหมายเลขที่จำเป็นไว้ในห้องทำงานหรือบริเวณใกล้เคียง

4) ห้องทำงานควรอยู่ใกล้กับที่จัดเตรียมอาหารว่าง อาหารกลางวัน ตลอดจนบริการสาธารณูปโภคอื่น ๆ

5) ควรประสานงานกับคณะผู้ประเมิน เพื่อทราบความต้องการพิเศษอื่นใดเพิ่มเติม

ข. ห้องที่ใช้สัมภาษณ์ผู้บริหาร อาจารย์ บุคลากร นักศึกษา ฯลฯ ควรจัดไว้เป็นการเฉพาะให้เหมาะสมกับการใช้งาน

1.4) การเตรียมการประสานงานกับทีมคณะกรรมการประเมินคุณภาพ

ก. สถาบันอุดมศึกษาจัดทำคำสั่งแต่งตั้งและจัดส่งให้คณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในทราบ ทั้งนี้ แนวทางการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมิน เป็นดังนี้

1) คณะกรรมการประเมินระดับภาควิชาหรือหน่วยงานเทียบเท่า

1.1) มีกรรมการประเมินฯ อย่างน้อย 3 คน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับขนาดของภาควิชาหรือหน่วยงานเทียบเท่า

1.2) เป็นผู้ประเมินจากภายนอกภาควิชาหรือหน่วยงานเทียบเท่าที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรผู้ประเมินของ สกอ. อย่างน้อย 1 คน ในกรณีที่ผู้ประเมินจากภายนอกภาควิชาหรือหน่วยงานเทียบเท่าเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์สูง ซึ่งสามารถให้คำแนะนำที่จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อภาควิชาหรือหน่วยงานเทียบเท่าที่รับการประเมิน อาจอนุโลมให้ไม่ต้องผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรผู้ประเมินของ สกอ. ก็ได้ ส่วนผู้ประเมินจากภายในภาควิชาหรือหน่วยงานเทียบเท่าต้องผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรผู้ประเมินของ สกอ. หรือที่สถาบันจัดฝึกอบรมให้โดยใช้หลักสูตรของ สกอ.

1.3) ประธานคณะกรรมการประเมินฯ เป็นผู้ประเมินจากภายในหรือภายนอกภาควิชาหรือหน่วยงานเทียบเท่าก็ได้ โดยต้องเป็นผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรผู้ประเมินของ สกอ. หรือที่สถาบันจัดฝึกอบรมให้โดยใช้หลักสูตรของ สกอ.

2) คณะกรรมการประเมินระดับคณะวิชาหรือหน่วยงานเทียบเท่า

2.1) มีกรรมการประเมินฯ อย่างน้อย 3 คน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับขนาดของคณะวิชาหรือหน่วยงานเทียบเท่า

2.2) เป็นผู้ประเมินจากภายนอกสถาบันที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตร ผู้ประเมินของ สกอ. อย่างน้อย 1 คน ในกรณีที่ผู้ประเมินจากภายนอกสถาบันเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์สูง ซึ่งสามารถให้คำแนะนำที่จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อคณะที่รับการประเมิน อาจอนุโลมให้ไม่ต้องผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรผู้ประเมินของ สกอ. ก็ได้ ส่วนผู้ประเมินจากภายในสถาบันต้องผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรผู้ประเมินของ สกอ. หรือที่สถาบันจัดฝึกอบรมให้โดยใช้หลักสูตรของ สกอ.

2.3) ประธานคณะกรรมการประเมินฯ เป็นผู้ประเมินจากภายในหรือนอกสถาบันก็ได้ ในกรณีที่ผู้ประเมินภายในสถาบันต้องอยู่นอกสังกัดคณะที่ประเมิน โดยประธานต้องเป็นผู้ที่ขึ้นบัญชีประธานคณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในของ สกอ.

3) คณะกรรมการประเมินระดับสถาบัน

3.1) มีกรรมการประเมินฯ อย่างน้อย 5 คน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับขนาดของสถาบัน

3.2) เป็นผู้ประเมินจากภายนอกสถาบันที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรผู้ประเมินของ สกอ. อย่างน้อยร้อยละ 50 ส่วนผู้ประเมินจากภายในสถาบันต้องผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรผู้ประเมินของ สกอ. หรือที่สถาบันจัดฝึกอบรมให้โดยใช้หลักสูตรของ สกอ.

3.3) ประธานคณะกรรมการประเมินฯ เป็นผู้ประเมินจากภายนอกสถาบันที่ขึ้นบัญชีประธานคณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในของ สกอ.

ข. สถาบันอุดมศึกษาแจ้งให้คณะกรรมการประเมินคุณภาพทราบว่าจะต้องประเมินคุณภาพการศึกษาภายในระดับคณะวิชาหรือหน่วยงานเทียบเท่าและระดับสถาบัน ผ่านทางระบบ CHE QA Online พร้อมทั้งจัดส่ง username และ password ให้คณะกรรมการประเมินฯ ทุกท่านและทุกระดับทราบเพื่อเข้าไปศึกษารายงานการประเมินตนเองล่วงหน้าก่อนวันรับการตรวจเยี่ยมอย่างน้อย 2 สัปดาห์ โดยในส่วนของผู้ทำหน้าที่ประธานคณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในระดับสถาบัน สถาบันอุดมศึกษาจะต้องแจ้งให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจัดส่งรหัสประจำตัว (ID code) ให้ด้วย เพื่อให้ประธานฯ ทำหน้าที่ตรวจสอบและยืนยันความถูกต้องของข้อมูลพื้นฐาน (common data set) และผลการประเมินก่อนส่งรายงานการประเมินคุณภาพของคณะกรรมการประเมินฯ เข้าสู่ระบบ

นอกจากนั้น ให้สถาบันแจ้งรายชื่อผู้ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างสถาบัน คณะวิชาหรือหน่วยงานเทียบเท่ากับคณะกรรมการประเมินฯ รวมทั้งเบอร์โทรศัพท์และ e-mail address สำหรับติดต่อ

ค. ประสานงานกับประธานหรือตัวแทนของคณะกรรมการประเมินคุณภาพเพื่อร่วมเตรียมแผนการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน อาทิ การจัดตารางเวลาเข้าตรวจเยี่ยม การให้ข้อมูลที่คณะกรรมการประเมินฯ ต้องการเพิ่มเติมก่อนการตรวจเยี่ยม การนัดหมายต่าง ๆ เป็นต้น

2) การดำเนินการของสถาบันระหว่างการตรวจเยี่ยมเพื่อประเมินคุณภาพ

2.1) เปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนได้ร่วมรับฟังคณะกรรมการประเมินคุณภาพชี้แจงวัตถุประสงค์และวิธีการประเมินในวันแรกของการตรวจเยี่ยม

2.2) บุคลากรพึงปฏิบัติงานตามปกติระหว่างการตรวจเยี่ยม แต่เตรียมพร้อมสำหรับการนำเยี่ยมชม หรือตอบคำถาม หรือรับการสัมภาษณ์จากคณะกรรมการประเมินคุณภาพ

2.3) จัดให้มีผู้ประสานงานทำหน้าที่ตลอดช่วงการตรวจเยี่ยม ทั้งนี้ เพื่อประสานงานกับบุคคลหรือหน่วยงานที่คณะกรรมการประเมินฯ ต้องการข้อมูลและเพื่อนำการเยี่ยมชมหน่วยงานภายในตลอดจนอำนวยความสะดวกอื่น ๆ

2.4) ในกรณีที่คณะกรรมการประเมินฯ ทำงานต่อหลังเวลาราชการ ควรมีผู้ประสานงานส่วนหนึ่งอยู่อำนวยความสะดวก

2.5) บุคลากรทุกคนควรมีโอกาสรับฟังการให้ข้อมูลป้อนกลับจากคณะกรรมการประเมินฯ เมื่อสิ้นสุดการตรวจเยี่ยม ตลอดจนเปิดโอกาสให้ซักถามหรือขอความเห็นเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม

3) การดำเนินการของสถาบันภายหลังการประเมินคุณภาพ

3.1) ผู้บริหารระดับภาควิชา คณะวิชาหรือหน่วยงานเทียบเท่า และระดับสถาบัน รวมทั้งผู้เกี่ยวข้อง นำผลการประเมินและข้อเสนอแนะเข้าสู่การประชุมหรือสัมมนาในระดับต่าง ๆ เพื่อวางแผนพัฒนาหรือปรับปรุงการดำเนินการกิจอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป โดยอาจจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการในการแก้ไขจุดที่ควรปรับปรุง และเสริมจุดแข็ง ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมที่ต้องดำเนินการ กำหนดเวลาเริ่มต้นจนถึงเวลาสิ้นสุดกิจกรรม งบประมาณสำหรับแต่ละกิจกรรม ตลอดจนผู้รับผิดชอบกิจกรรมเหล่านั้น ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถติดตามตรวจสอบผลการพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง

3.2) พิจารณาการจัดกิจกรรมเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ โดยแสดงให้เห็นว่าสถาบันชื่นชมผลสำเร็จที่เกิดขึ้น และตระหนักว่าผลสำเร็จทั้งหมดมาจากความร่วมมือร่วมใจของทุกฝ่าย

3.3) ภาควิชา คณะวิชาหรือหน่วยงานเทียบเท่า และสถาบันควรให้ข้อมูลย้อนกลับแก่คณะกรรมการประเมินคุณภาพเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาภายในต่อไป

การวิจัยเกี่ยวกับอนาคตภาพระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 ผู้วิจัยจึงได้พัฒนารอบแนวคิดการวิจัย เกี่ยวกับระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย เห็นว่าระบบที่มีความโดดเด่นและมีการใช้กันอยู่ในปัจจุบันเพื่อใช้เป็นประเด็นในการศึกษาและถอดบทเรียนรูปแบบระบบที่มีประสิทธิภาพ โดยบริบทของประเทศไทย สามารถกำหนดกรอบการวิจัยได้ว่าระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยมี 2 ลักษณะ ได้แก่ การประกันคุณภาพภายใน (สกอ.) ประกอบด้วย การประกันคุณภาพระดับหลักสูตร การประกันคุณภาพระดับคณะและการประกันคุณภาพระดับสถาบัน และระบบการประเมินคุณภาพภายนอก (สมศ.) คือการประกันคุณภาพภายนอกระดับสถาบัน การทบทวนนี้ทำให้ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นของการศึกษาเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษามี 2 ลักษณะ ได้แก่ การประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพ

ภายนอก ซึ่งการทบทวนบริบทของไทยดังกล่าวทำให้กำหนดขอบเขตการศึกษาได้ชัดเจนและตรงประเด็นขึ้น

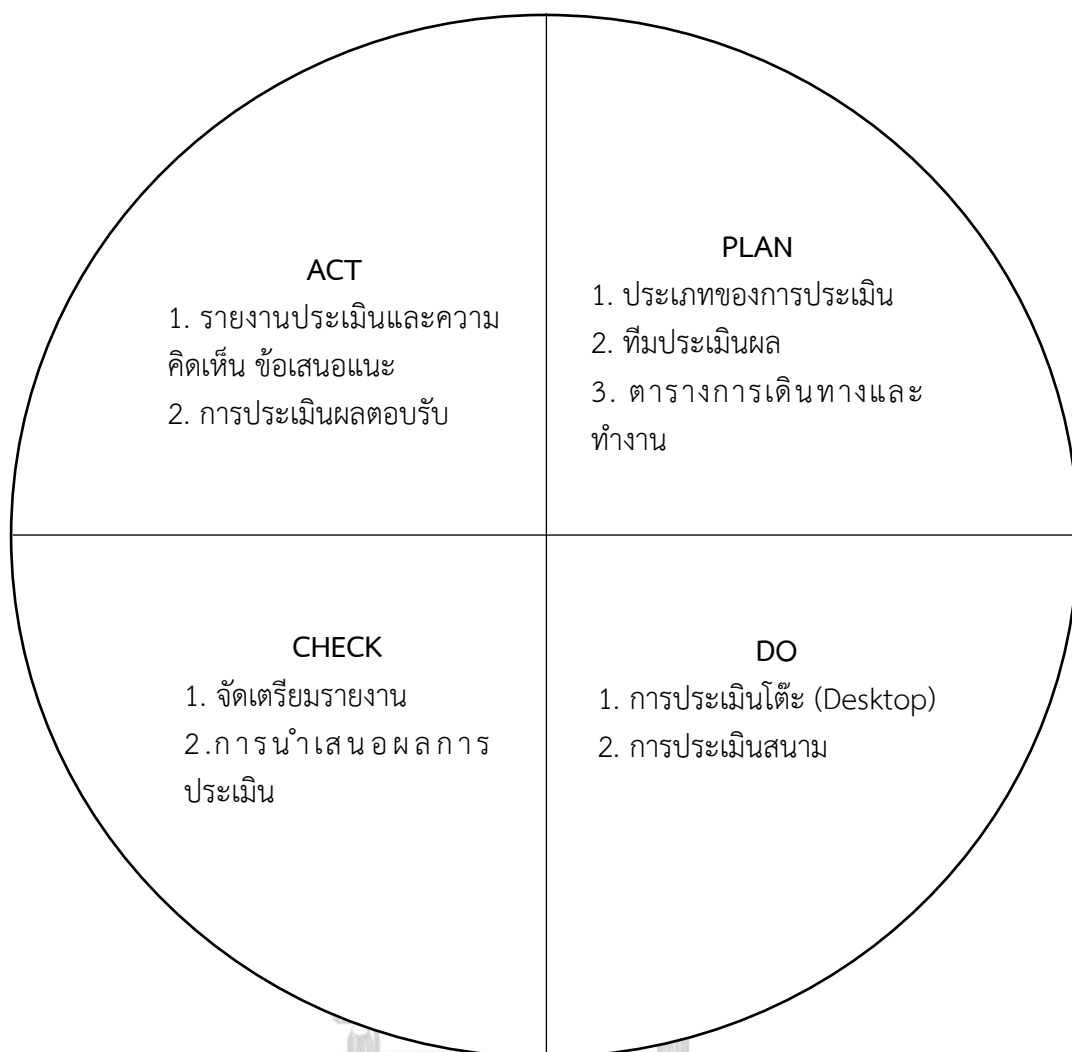
2.2. ระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาอาเซียน

ระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาอาเซียนหรือ AUN-QA เป็นระบบการประกันคุณภาพของเครือข่ายการประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยอาเซียน Asian University Network Quality Assurance เป็นความร่วมมือของสถาบันอุดมศึกษาระหว่างสมาชิกแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน จุดมุ่งหมายการจัดตั้งเครือข่ายการประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยอาเซียน เพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางด้านการศึกษา เป็นกลไกสำคัญในการสร้างรากฐานให้กับสังคมและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระดับภูมิภาค ซึ่งหน่วยงานนี้ได้ก่อตั้งขึ้นพ.ศ.2538 รวม 13 สถาบัน ต่อมาได้ขยายความร่วมมือเพิ่มมากขึ้นระหว่างมหาวิทยาลัยในประเทศสมาชิกอาเซียน ในปี พ.ศ. 2541 มีสมาชิกกลุ่มมหาวิทยาลัยทั้ง 7 ประเทศ วัตถุประสงค์เพื่อสร้างกลไกการประกันคุณภาพและมาตรฐานอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยในกลุ่มประเทศสมาชิกให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยตั้งแต่ พ.ศ.2556 มีสมาชิกสมทบ (Associate Membership) ที่เป็นมหาวิทยาลัยรวมทั้งสิ้น 27 มหาวิทยาลัย

2.2.1 กระบวนการประเมินคุณภาพกระบวนการ PDCA

ระบบการประเมินคุณภาพของ Asian University Network Quality Assurance (AUN-QA) จะดำเนินงานโดยใช้วงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ซึ่งเป็นแนวคิดการพัฒนาระบบการสำหรับการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาทั้งระดับหลักสูตรและสถาบัน ดังที่แสดงไว้ในรูปภาพด้านล่างนี้ (Asian University Network, 2563 : 12-13)

ตารางต่อไปนี้แสดงลำดับเวลาตามแบบฉบับและการปฏิบัติงานที่สำคัญที่ใช้ในการประเมิน
คุณภาพตามกระบวนการ PDCA

ขั้นตอน	ลำดับเวลา	การปฏิบัติงานที่สำคัญ	หน่วยงาน
การวางแผน	6-12 เดือน ก่อนที่จะ ประเมิน	ดำเนินการหาระบบปฏิบัติการที่ ใช้สำหรับประเมิน	สำนักเลขาธิการ AUN
		การสมัครประเมิน	การสมัครมหาวิทยาลัย
		ดำเนินการระบบปฏิบัติการตาม ขั้นตอน และตามตารางของ มหาวิทยาลัยที่ใช้สำหรับ ประเมิน	สำนักเลขาธิการ AUN
		ยืนยันตารางการประเมิน	การสมัครมหาวิทยาลัย สำนักเลขาธิการ AUN
	6 เดือนก่อนที่จะ ประเมิน	เชิญผู้ประเมินมาทำการประเมิน	สำนักเลขาธิการ AUN
		ผู้ประเมินตอบรับหรือปฏิเสธคำ เชิญ พร้อมยืนยันการยินยอม เปิดเผยข้อมูล เพื่อป้องกันกรณี ความขัดแย้งของผลประโยชน์	ผู้ประเมิน
		แต่งตั้งและยืนยันผู้ประเมินและ ทีมงานประเมิน	สำนักเลขาธิการ AUN ผู้ประเมิน
	2-3 เดือนก่อนที่ จะประเมิน	ยืนยันการประเมินการเดินทาง, ที่พัก และการจัดการโลจิสติกส์ กับการสมัครมหาวิทยาลัย	สำนักเลขาธิการ AUN การสมัครมหาวิทยาลัย ผู้ประเมิน
		ส่งแบบฟอร์มลงทะเบียนให้กับผู้ ประเมิน	สำนักเลขาธิการ AUN
		ตอบรับแบบฟอร์มลงทะเบียน พร้อมกับข้อมูลเที่ยวบิน, ที่พัก และอาหารพิเศษ	ผู้ประเมิน
	1 ½ - 2 เดือน ก่อนที่จะ ประเมิน	ตอบรับรายงานการประเมินด้วย ตนเอง (SAR) ส่งให้ที่สำนัก เลขาธิการ AUN และผู้ประเมิน	การสมัครมหาวิทยาลัย
	1 ½ - 2 เดือน	ดำเนินการประเมินโต๊ะ (desktop) และแยกกับการ	ผู้ประเมิน

ขั้นตอน	ลำดับเวลา	การปฏิบัติงานที่สำคัญ	หน่วยงาน
	ก่อนที่จะ ประเมิน	สมัครมหาวิทยาลัย ถ้าจำเป็น	
	1 วันก่อนที่จะ ประเมิน	ผู้ประเมินและสำนักเลขาธิการ AUN เข้ามา	สำนักเลขาธิการ AUN การสมัครมหาวิทยาลัย ผู้ประเมิน
	วันที่ 1 ของการ ประเมิน	เปิดสมัยประชุม และประเมิน ภาคสนาม	สำนักเลขาธิการ AUN การสมัครมหาวิทยาลัย ผู้ประเมิน
การ ดำเนินการ ให้ เหมาะสม / การ ตรวจสอบ	วันที่ 2 ของการ ประเมิน	การประเมินภาคสนามและการ จัดเตรียมรายงานการประเมิน	สำนักเลขาธิการ AUN การสมัครมหาวิทยาลัย ผู้ประเมิน
การ ตรวจสอบ	วันที่ 3 ของการ ประเมิน	ปิดการประชุม ผู้ประเมินและ สำนักเลขาธิการ AUN กลับ	สำนักเลขาธิการ AUN การสมัครมหาวิทยาลัย ผู้ประเมิน
การปฏิบัติ	ภายใน 4 สัปดาห์หลังจาก ประเมิน	ตอบรับรายงานการประเมินต่อ สำนักเลขาธิการ AUN และ จัดการผลตอบรับจากการ ประเมินให้กับสำนักงาน เลขาธิการ AUN ถ้าจำเป็น ใน คำขอชำระค่าธรรมเนียม และ ตอบรับข้อเรียกร้อง ถ้ามี	ผู้ประเมิน
	ภายใน 6 สัปดาห์หลังจาก ประเมิน	ส่งรายงานการประเมินและผล ตอบรับจากการประเมินไปยัง การสมัครมหาวิทยาลัย	สำนักเลขาธิการ AUN
	ภายใน 10 สัปดาห์หลังจาก ประเมิน	ตอบรับผลตอบรับจากการ ปฏิบัติตามขั้นตอนการประเมิน และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น	การสมัครมหาวิทยาลัย สำนักเลขาธิการ AUN
	ภายใน 12 สัปดาห์หลังจาก ประเมิน ภายใน 12	ตรวจทานผลตอบรับและแจ้ง การสมัครมหาวิทยาลัย ถ้ามี ตรวจทานผลตอบรับและแจ้ง การสมัครมหาวิทยาลัย ถ้ามี	สำนักงานเลขาธิการ AUN ผู้ประเมิน

ขั้นตอน	ลำดับเวลา	การปฏิบัติงานที่สำคัญ	หน่วยงาน
การปฏิบัติ	สัปดาห์หลังจากประเมิน		
	ภายใน 14 สัปดาห์หลังจากประเมิน	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะตามรายงานการประเมินล่าสุดที่ออก และการรับรองสถานะต่อสำนักงาน QA เพื่อสัปดาห์	สำนักงานเลขาธิการ AUN
		สัปดาห์หลังรายงานการประเมินล่าสุดที่ออกและการรับรองสถานะ	สำนักงาน QA
	ภายใน 16 สัปดาห์หลังจากประเมิน	รายงานการประเมินล่าสุดที่ออก และการรับรองสถานะเพื่อที่จะสมัครมหาวิทยาลัย และตีพิมพ์สถานการณ์รับรองในเว็บไซต์ของ AUN	สำนักเลขาธิการ AUN
	ภายใน 30 สัปดาห์หลังจากประเมิน	การออกรูปแบบที่ดีที่สุดของการสมัครมหาวิทยาลัยในฐานะข้อมูลมาตรฐานที่ใช้อ้างอิง AUN-QA	สำนักเลขาธิการ AUN
	ภายใน 9-12 เดือนหลังจากประเมิน	คำขอรายงานความคืบหน้าจากการสมัครมหาวิทยาลัยตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของทีมงานประเมิน	สำนักเลขาธิการ AUN
		ตอบรับรายงานความคืบหน้าจากการสมัครมหาวิทยาลัย	การสมัครมหาวิทยาลัย
		ตรวจสอบและติดตามสถานะของมหาวิทยาลัยที่รับรอง	สำนักเลขาธิการ AUN

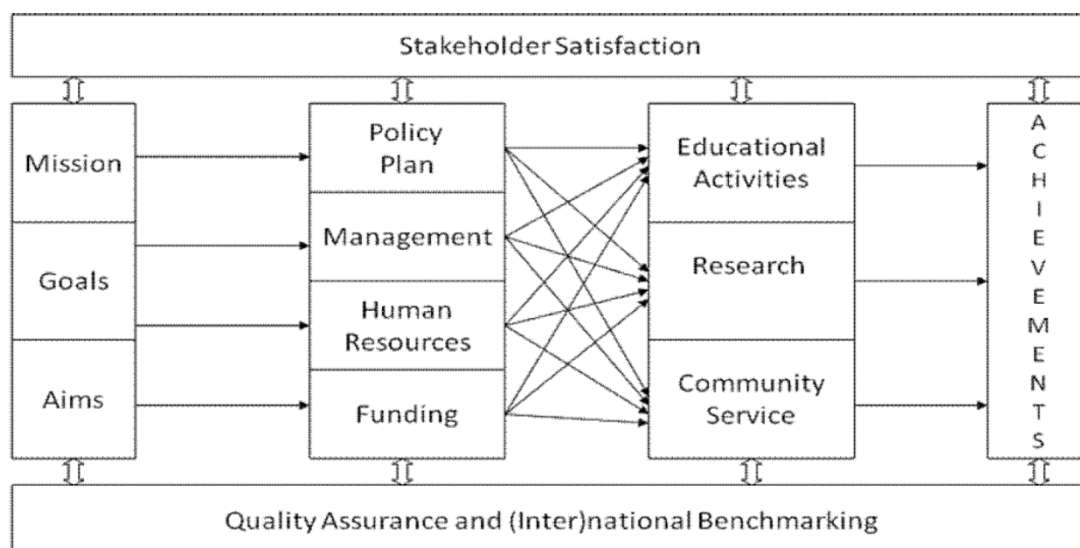
2.2.2 ระยะเวลากการวางแผน

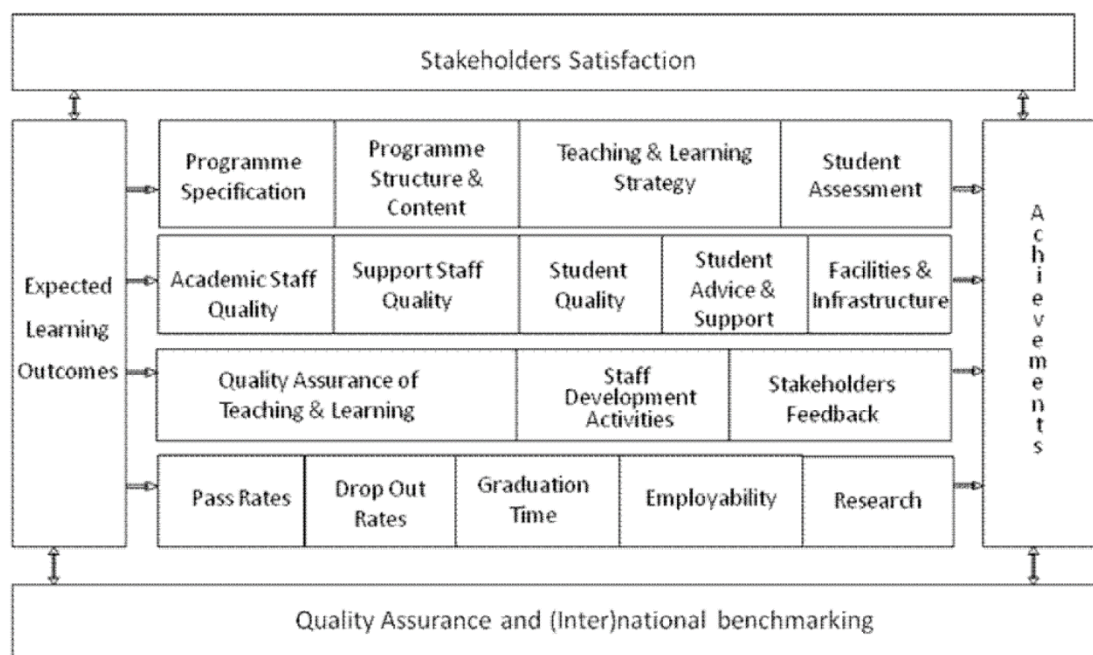
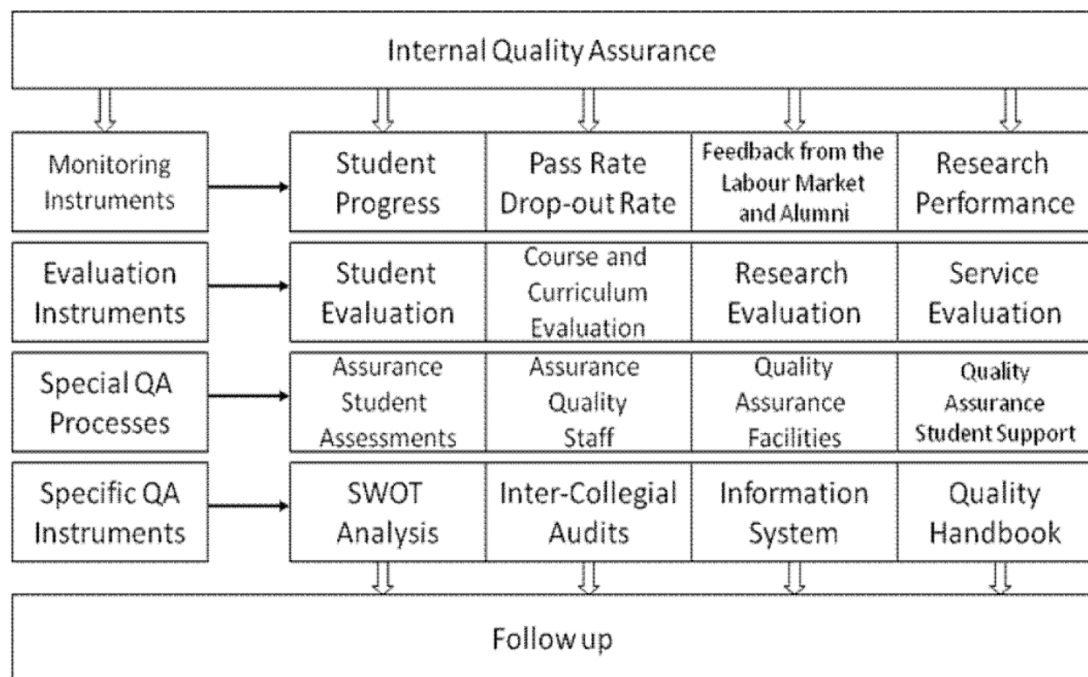
ระยะวางแผนประกอบด้วย

- 1) ประเภทของการประเมิน
- 2) ทีมงานประเมิน
- 3) ตารางการทำงาน & เส้นทาง

2.2.3 ประเภทของการประเมิน

เมื่อเริ่มต้นลงมือปฏิบัติการวางแผนงานประจำปี สำนักงานเลขาธิการ AUN จะได้ออกแบบประเมินผลประโยชน์ของมหาวิทยาลัยไว้ในรายงานการประเมิน AUN-QA โดยที่การประเมินคุณภาพ AUN จะมีอยู่สามประเภท ได้แก่ สถาบันการศึกษา, ระบบ IQA และระดับโปรแกรม ซึ่งจะมีรายละเอียดของแบบจำลองที่ใช้อยู่ในคู่มือพัฒนาระบบของ AUN-QA ที่ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติและแนะนำวิธีการประเมินคุณภาพ AUN ตามปกติที่ระดับโปรแกรม (Asian University Network, 2563 : 9)

2.2.4 ทีมงานประเมิน

สำนักเลขาธิการ AUN เป็นผู้แต่งตั้งทีมงานประเมินล่วงหน้าตามภูมิหลังของผู้ประเมิน ประสบการณ์และความสามารถในการใช้ภาษา แต่ละทีมควรประกอบไปด้วยสมาชิกอย่างน้อย 2 คน ที่มาจกคนละมหาวิทยาลัย โดยที่แนวทางการประเมินจะได้รับมอบหมายให้ดำเนินการตามประเภทของการประเมินคุณภาพดังต่อไปนี้

ประเภทการประเมิน	ระบบ IQA/สถาบันการศึกษา	หลักสูตร
จำนวนทีมที่ประเมิน	2-3 ทีม	1 ทีมต่อหลักสูตร
จำนวนวันที่ประเมิน	4-5 วัน	3 วัน

โดยทั่วไปแล้ว ผู้ประเมินจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

- 1) จัดเตรียมแผนการประเมิน & ตรวจสอบตามรายการ
- 2) ติดต่อสื่อสารและอธิบายสิ่งที่ต้องการประเมินให้ชัดเจน
- 3) วางแผนและดำเนินการตามหน้าที่และความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลผ่านทำงานประเมิน และนำเสนอต่อที่ประชุมทั้งเปิดและปิดสมัยประชุม
- 4) ดำเนินการสังเกตหลักสูตรและขั้นตอนการปรับปรุงคุณภาพ
- 5) รายงานผลการประเมิน
- 6) เก็บรักษาเอกสารในเรื่องที่เกี่ยวกับการประเมินไว้ในที่ปลอดภัยขณะที่ผู้ประเมินจำเป็นต้องติดต่อกับสมาชิกของทีมงานประเมิน และสำนักเลขาธิการ AUN ซึ่ง SAR จะดำเนินการอย่างน้อย 1 ½ ถึง 2 เดือนก่อนที่จะประเมิน เพื่อที่ผู้ประเมินจะได้มีเวลาเพียงพอที่จะประเมินโต๊ะ (desktop) และเตรียมหาคำอธิบายให้กับมหาวิทยาลัยที่ถูกประเมิน ถ้าจำเป็น

2.2.5 ระยะเวลาการดำเนินการให้เหมาะสม

หลังจากระยะวางแผนไปแล้ว ก็จะเป็นระยะการดำเนินการให้เหมาะสม ซึ่งการทำงานส่วนใหญ่ที่สำเร็จไปแล้วจะเกี่ยวข้องกับโต๊ะ (desktop) และการประเมินภาคสนาม มีดังนี้

1) การประเมินโต๊ะ (desktop)

การประเมินโต๊ะ (desktop) เป็นขั้นตอนแรกเริ่มครั้งแรกก่อนที่จะประเมินภาคสนาม ซึ่งเป็นการตรวจทานเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินขั้นพื้นฐานของระบบประกันคุณภาพที่ปฏิบัติตามรายงานการประเมินด้วยตนเอง (SAR) และเอกสารที่มีอยู่จัดหาได้ การประเมินโต๊ะ (desktop) จะช่วยให้แผนการพัฒนากการประเมินง่ายขึ้นโดยใช้เทมเพลตการวางแผนการประเมิน AUN-QA โดยที่วัตถุประสงค์ของการวางแผนการประเมินนี้ต้องการที่จะรวบรวมหลักฐานการปฏิบัติที่ถูกต้องตามคู่มือการใช้งาน AUN-QA และกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งแผนงานดังกล่าวควรประกอบไปด้วย

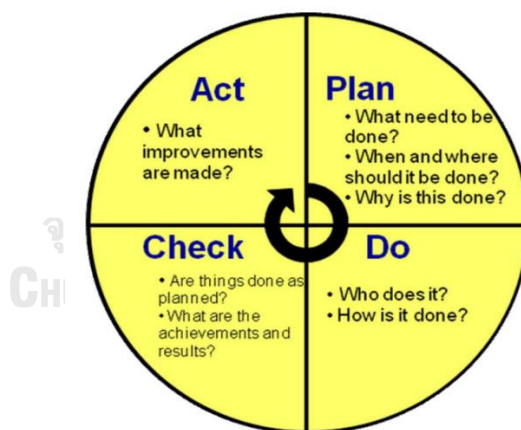
- 1) แหล่งที่มาของข้อมูลและหลักฐาน

2) กลยุทธ์ในการรวบรวมหลักฐานไปพร้อมกับการจำแนกเอกสารและการเก็บบันทึกเพื่อใช้สำหรับตรวจทาน กลยุทธ์ที่ใช้อาจรวมไปถึงการสัมภาษณ์, การเยี่ยมชมภาคสนาม, การตรวจทานเอกสาร และการเข้าถึงเว็บไซต์ เป็นต้น

3) การจำแนกบุคคลแต่ละรายเพื่อสัมภาษณ์ จัดตารางการสัมภาษณ์ และการเดินทางเยี่ยมชมในพื้นที่

4) จัดเตรียมคำถามที่จำเป็นเพื่อรวบรวมหลักฐาน

SAR เป็นเอกสารที่สำคัญที่สุดสำหรับการประเมินโต๊ะ (desktop) และควรกำหนดให้กับผู้ประเมินล่วงหน้าก่อนที่จะมีการประเมินเป็นปกติ นอกจากนี้ ยังเป็นเอกสารที่แสดงให้เห็นถึงภาพรวมของมหาวิทยาลัย, คณะ, ภาควิชา และหลักสูตรที่จะประเมิน นอกจากนี้ SAR ยังต้องครอบคลุมกลยุทธ์ทั้งหมดที่มีรายชื่ออยู่ภายใต้กรอบแนวคิด AUN-QA ซึ่งหากพบว่ากลยุทธ์ใดก็ตามไม่ปรากฏอยู่ในเอกสารแล้ว ผู้ประเมินก็ต้องอธิบายให้ผู้ติดต่อของมหาวิทยาลัยนั้นได้ ดังนั้น การจำแนกข้อมูลและเอกสารที่กล่าวถึงในรายงานและพิจารณาเป็นเอกสารที่ใช้ในระหว่างการประเมินในพื้นที่ ยิ่งไปกว่านั้น การใช้โครงร่างคำถามที่แก้ไขปัญหาในกรอบแนวคิด AUN-QA นั้นก็เพื่อพัฒนาการตั้งคำถามและสามารถจำแนกหลักฐานที่จะใช้รับรองได้ โดยที่ผู้ประเมินอาจร้องขอให้มีการแปลภาษาในเอกสารฉบับใดก็ได้ก่อนที่จะประเมินตามปกติกรณีที่เป็น ซึ่งจะช่วยเพิ่มระดับการกำหนดวัตถุประสงค์ที่จะค้นหาคำตอบและประเมินได้ ทั้งนี้ แนวคิด PDCA เป็นเครื่องมือที่ดีที่ใช้วางแผนการประเมิน สามารถตั้งคำถามในแต่ละขั้นตอนของ PDCA ได้ดังนี้

ภาพที่ 2 ขั้นตอนของ PDCA

ดังตัวอย่างในระยะวางแผนที่ถามคำถามว่าสิ่งใด/เมื่อใด และเพราะเหตุใด ก็เพื่อกำหนดให้ตั้งวัตถุประสงค์และขั้นตอนที่จะได้ผลลัพธ์ให้เป็นไปตามคู่มือการปฏิบัติงาน AUN-QA และกลยุทธ์และนโยบายองค์กร สำหรับในขั้นตอนการดำเนินการอย่างเหมาะสม คำถามที่เกิดขึ้นจะมีลักษณะคำถามวนในเรื่องของการพัฒนาระบบและเกี่ยวข้องกับใคร ขณะที่ในขั้นตอนตรวจสอบ ก็จะมีคำถามเกี่ยวกับการติดตามควบคุม และการวัดผลการดำเนินงาน และการสร้างขั้นตอนปฏิบัติงานขึ้นมา ขณะที่ส่วนท้ายสุด ขั้นตอนการปฏิบัติ ผู้ประเมินสามารถวางแผนคำถามที่จะลงมือปฏิบัติอย่าง

ต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงผลการดำเนินงาน การใช้ 5Ws (ทำไม, อะไร, ที่ไหน, ใคร และเมื่อไหร่) และ 1H (อย่างไร) ก็เป็นเทคนิคการตั้งคำถามที่จะช่วยผู้ประเมินวางแผนคำถามของตนเพื่อพร้อมที่จะสัมภาษณ์ได้ ในการที่จะทำให้การประเมินโต๊ะ (desktop) และการวางแผนง่ายขึ้น AUN ได้จัดระบบเทมเพลตการวางแผนขึ้นมาสำหรับใช้ประเมินแต่ละประเภท โดยจะใช้เทมเพลตเหล่านี้ในระหว่างอบรมภาคปฏิบัติของผู้ประเมิน AUN และต้องส่งสำเนาไปให้ผู้ประเมินได้ดูก่อนล่วงหน้าที่สำคัญ เลขาธิการ AUN จะประเมิน

2) การประเมินภาคสนาม

การประเมินทั่วไปหรือการเยี่ยมชมพื้นที่ประกอบด้วยการเปิดการประชุมด้วยตัวแทนฝ่ายบริหารคนสำคัญของมหาวิทยาลัย ปกติแล้วการเปิดการประชุมก็มักเป็นการนำเสนอของมหาวิทยาลัยและหลักสูตร หลังจากนั้นก็จะใช้การสัมภาษณ์กับผู้ที่มีส่วนได้เสียหลาย ๆ รูปแบบ ซึ่งการเดินทางเยี่ยมชมอาจจะใช้ได้พร้อมกันระหว่างการสัมภาษณ์หรือหลังการสัมภาษณ์ได้ ซึ่งการประเมินจะรวมไปถึงการเปิดการประชุมด้วย (Asian University Network, 2559: 95-97)

การเปิดการประชุมกับตัวแทนฝ่ายบริหารของมหาวิทยาลัยเจ้าภาพควรจัดขึ้นก่อนที่จะเริ่มการประเมินตามปกติ โดยวัตถุประสงค์ของการสรุปการเปิดประชุมนี้ มีรายละเอียดดังนี้

- 1) แนะนำสมาชิกของทีมประเมินต่อตัวแทนฝ่ายบริหารของมหาวิทยาลัยเจ้าภาพ
- 2) จัดตั้งการติดต่อสื่อสารอย่างเป็นทางการเชื่อมต่อระหว่างทีมงานประเมินและมหาวิทยาลัยเจ้าภาพ
- 3) ขอบเขตการตรวจทานและวัตถุประสงค์ของการประเมิน
- 4) อธิบายรายละเอียดของตารางและแผนงานประเมิน
- 5) ยินยอมให้มหาวิทยาลัยเจ้าภาพได้แนะนำมหาวิทยาลัยและหลักสูตรที่เปิดการสอนให้เสร็จในระหว่างที่นำเสนอ

2.1) การเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์กับผู้มีส่วนได้เสียที่หลากหลาย โดยทางมหาวิทยาลัยเจ้าภาพจะได้จัดเตรียมไว้ก่อนล่วงหน้าที่จะประเมินตามปกติ โดยการสัมภาษณ์อาจเริ่มจากการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้เขียนรายงานประเมินด้วยตนเองทั้งก่อนและระหว่างการประเมินตามปกติ ในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ ทีมสามารถถามขอให้อธิบายสิ่งใดก็ตามที่ยังสับสนอยู่ และอธิบายหัวข้อใดก็ได้ที่ยังไม่เข้าใจกันได้ ซึ่งการสัมภาษณ์กับนักเรียนจะต้องใช้ข้อมูลจำนวนมาก และต้องมีการตรวจสอบข้อมูลก่อนและทดสอบกับทีมงานว่าจะมีความคิดกันอย่างไรบ้าง ดังนั้น การสัมภาษณ์นักเรียนจึงมีความสำคัญที่จะทำให้เข้าใจความคิดของผู้ที่มีส่วนได้เสียได้ รวมถึงคุณสมบัติการสอนของทีมงาน และความเชื่อมโยงกับหลักสูตร เพื่อที่จะได้ค้นหาคำตอบในกรณีที่เราไม่รู้จักเป้าหมายและวัตถุประสงค์, สถาบันการศึกษาเจ้าของหลักสูตร และคณะวิชาแล้ว

การสัมภาษณ์นักเรียนเหล่านี้ควรจัดขึ้นในเวลาที่ไม่มีคนของทีมงานอยู่ด้วย เพื่อที่ว่านักเรียนจะได้พูดกันอย่างเต็มที่ กลุ่มหนึ่งควรมีประมาณ 5 คน ซึ่งดีที่สุดที่คุยกับนักเรียน 5 คนในปีแรก และในปีที่ 2 และ 3 ก็ยังคงเป็นกลุ่มละ 5 คนอยู่ จนกระทั่งใกล้ปีที่จะสำเร็จการศึกษาก็ยังเป็น 5 คนอีก ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะแผนผังการสร้างกลุ่มนักเรียนขนาดนี้ก็เพื่อต้องการให้สมาชิกทุกคนสามารถสนใจ

เรื่องใดเรื่องหนึ่งได้เป็นพิเศษ และเป็นสิ่งสำคัญว่าเป็นไปได้ว่ากลุ่มที่สัมภาษณ์นี้อาจทำหน้าที่แทนนักเรียนทั้งหมดในสาขาวิชานี้ได้ กระนั้น ไม่เพียงแต่การรวมกลุ่มนักเรียนลักษณะนี้จะทำให้ได้เฉพาะนักเรียนที่ดีเท่านั้น แต่ยังได้นักเรียนที่มีพรสวรรค์ไม่มากรวมเข้าไปด้วย ดังนั้น การเลือกนักเรียนควรปฏิบัติตามคู่มือการปฏิบัติงานของ AUN ดังกล่าวไว้ในย่อหน้าหัวข้อ 3.4 ผู้ประเมินควรลงรายชื่อนักเรียนและรายละเอียดที่เกี่ยวข้องในปีการศึกษานั้น ๆ ทำคู่กันไปพร้อมกับการสัมภาษณ์

ทั้งนี้ การสัมภาษณ์กับสมาชิกของทีมงานก็เพื่อแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาของหลักสูตร เป้าหมายและวัตถุประสงค์ รวมถึง “สาเหตุและวิธีการที่เลือกหลักสูตรนี้” ส่วนหัวข้ออื่นที่นำมาพูดคุยกันต่อไปนั้นจะรวมไปถึงเรื่องของการสอบ การทำรายงานชิ้นสุดท้าย (ถ้ามี เช่น วิทยานิพนธ์) โครงการงานวิจัยชิ้นสุดท้าย เป็นต้น ซึ่งแนะนำให้นำไปพูดคุยกับกลุ่มที่มีสมาชิกต่ำกว่า 25 คน

สำหรับการสัมภาษณ์อื่นๆ ที่จัดขึ้นกับสมาชิกของคณะกรรมการการศึกษา และสมาชิกของคณะกรรมการที่ดูแลเรื่องการสอน ในขณะที่สัมภาษณ์กับคณะกรรมการการศึกษา คำถามที่เกี่ยวกับหลักสูตรจะต้องปรับปรุงให้เป็นข้อมูลล่าสุดทุกครั้ง เพื่อที่จะได้เข้าใจลักษณะของคำถาม และการวางแผนใช้نواتถกรรมต่างๆ ตลอดจนการรับรู้ว่าจะนำไปใช้อย่างไร ส่วนการสัมภาษณ์กับคณะกรรมการการสอนต้องจัดการให้ชัดเจน แสดงให้เห็นว่าการสอบมีคุณภาพและได้รับปริญญาบัตรเป็นเครื่องยืนยัน

นอกจากนี้ การสัมภาษณ์กับนายจ้างและสมาคมศิษย์เก่าก็เป็นดัชนีชี้วัดที่ดีสำหรับการได้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาที่มีคุณภาพ และมีความเกี่ยวเนื่องกับหลักสูตร โดยสามารถทำหน้าที่เป็นแหล่งทรัพยากร (บุคคล) ที่ดีให้กับสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ได้ปรับปรุงวิธีการทำงาน ระบบสิ่งอำนวยความสะดวก และหลักสูตร เป็นต้น

ในการสัมภาษณ์แต่ละครั้ง โดยปกติผู้ประเมินจะมีขั้นตอนการปฏิบัติอยู่หลายลำดับ รวมถึงการแจ้งว่าจะเข้าไปสัมภาษณ์ เพื่อให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ การรวบรวมข้อมูลความเป็นมาของผู้ถูกสัมภาษณ์ และการดำเนินการสัมภาษณ์ตามปกติ มีวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์มีดังนี้

- 1) เก็บรวบรวมข้อมูลและหลักฐาน
- 2) อธิบายและยืนยัน SAR และระเบียบปฏิบัติ
- 3) ให้โอกาสแก่ผู้ถูกสัมภาษณ์ที่จะแสดงให้เห็นภาพทั้งหมด

ทั้งนี้ เป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้ประเมินที่จะได้พุดน้อยแต่รับฟังมากขึ้น โดยที่ยังคงวัตถุประสงค์เดิมที่การสัมภาษณ์นั้นต้องการให้เชื่อมั่นว่าการสัมภาษณ์เป็นกลางและสามารถประเมินมุมมองที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ได้ในการเตรียมการสัมภาษณ์

2.2) หลักฐานข้อเท็จจริง

ควรเก็บหลักฐานในทุกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการประเมินวัตถุประสงค์และขอบเขต ซึ่งสามารถใช้ใบตรวจสอบรายการต่าง ๆ ช่วยเพื่อรวบรวมหลักฐานได้ ซึ่งจะเก็บหลักฐานได้ดังนี้

- 1) การสัมภาษณ์

- 2) เอกสารแบบทดสอบ / ข้อมูลที่เก็บบันทึก (ทางกายภาพและอิเล็กทรอนิกส์)
- 3) การสังเกตการณ์จากกิจกรรมและสิ่งอำนวยความสะดวก
- 4) การเยี่ยมชมสถานที่

การใช้วิธีทางสถิติ เช่น การสุ่มตัวอย่าง ในระหว่างการประเมินเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ข้อมูลจากการสุ่มตัวอย่างก็ถือว่าทำหน้าที่แทนสิ่งที่ทำการทดสอบได้เป็นอย่างดี โดยสามารถวางแผนเข้าเยี่ยมชมสถานที่ได้ในระหว่างที่สัมภาษณ์ หรือเมื่อปิดการสัมภาษณ์ ซึ่งโดยปกติการเข้าเยี่ยมชมรวมไปถึงการเข้าไปเยี่ยมชมที่ห้องเรียน, ห้องติวหนังสือ, ห้องทดลอง, ห้องปฏิบัติการ หรือห้องฝึกภาคปฏิบัติ, ห้องสมุด และห้องแล็บคอมพิวเตอร์ ดังนั้น ในกรณีเหล่านี้ควรตั้งใจเป็นพิเศษ ภายใต้เงื่อนไขสภาพแวดล้อมที่ได้รับการอำนวยความสะดวก การจัดให้มีเครื่องมืออุปกรณ์ การทำความสะอาดและการบำรุงรักษา นอกจากนี้ การเข้าเยี่ยมชมสถานที่ยังให้ผู้ประเมินได้มีโอกาสอธิบายสิ่งที่ค้นพบหรือ SAR ให้ทีมงานได้ทราบ

3) ระยะเวลาตรวจสอบ

ระยะเวลาตรวจสอบจะเกี่ยวข้องกับการจัดเตรียมรายงานและการนำเสนอสิ่งที่พบจากการประเมิน ในช่วงท้ายของการประเมิน ก่อนที่จะเตรียมทำรายงานครั้งสุดท้าย ทีมงานประเมินจะได้จัดประชุมกับตัวแทนฝ่ายบริหารของมหาวิทยาลัยเจ้าภาพและฝ่ายที่รับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่นั้น โดยการประชุมนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (Asian University Network, 2563: 59)

- 1) เสนอผลการประเมินเบื้องต้นให้ตัวแทนฝ่ายบริหารและฝ่ายที่รับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่นั้นได้รับทราบ
- 2) ทำให้แน่ใจว่าผลการประเมินนั้นสามารถทำความเข้าใจได้ชัดเจน
- 3) เปิดโอกาสให้มีการอธิบาย
- 4) สรุปการประเมิน

ทั้งนี้ การประชุมนี้เป็นส่วนหนึ่งของระยะเวลาตรวจสอบและช่วยให้ผู้ประเมินได้จัดเตรียมวัตถุประสงค์และรายงานข้อเท็จจริง ซึ่งทำให้ผู้ประเมินและการสมัครมหาวิทยาลัยได้มีโอกาสดูข้อสงสัยและค้นหาความรู้ความเข้าใจที่ดีกว่าของกระบวนการ QA และวิธีการใช้กลยุทธ์ AUN-QA ให้เกิดผลสำเร็จ ซึ่งจะได้แยกแยะและยอมรับส่วนที่ต้องปรับปรุง และดำเนินการสร้างแรงจูงใจให้กับมหาวิทยาลัยได้ปรับปรุงระบบ QA ของตน ทั้งนี้ การติดต่อสื่อสารแบบสองทางในระยะเวลาตรวจสอบนี้จะช่วยให้มหาวิทยาลัยมีการรับรู้ที่จะค้นหาคำตอบและช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ประเมินและมหาวิทยาลัยให้ใกล้ชิดกันและแข็งแกร่งยิ่งขึ้น

3.1) รายงานการประเมิน

รายงานการประเมินมีวัตถุประสงค์ คือ

- 1) ระดับของผลการดำเนินงานตามคู่มือการปฏิบัติงาน AUN-QA และกลยุทธ์
- 2) จุดแข็งของมหาวิทยาลัยที่สำคัญ / คณะวิชา / หลักสูตร
- 3) ขอบเขตที่ปรับปรุง

ขั้นตอนการจัดเตรียมรายงานการประเมินสามารถอธิบายได้ดังนี้

การจัดเตรียมวัตถุประสงค์และความน่าเชื่อถือของรายงาน ทีมงานประเมินต้องตรวจสอบหลักฐานที่เก็บรวบรวมและเห็นด้วยกับจุดแข็งและจุดอ่อนตามรายงาน QA ของมหาวิทยาลัย จากนั้นก็ต้องกำหนดช่องว่างที่ใช้กลยุทธ์ AUN-QA และแนะนำขอบเขตที่ต้องการปรับปรุง ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับการค้นหาคำตอบ โดยที่ทีมงานประเมินต้องจัดตั้งและเห็นด้วยกับระดับของผลการดำเนินงานหรือการจัดอันดับ เมื่อเกิดข้อแตกต่างก็ต้องแก้ไขตามข้อเท็จจริงและตามวัตถุประสงค์ของหลักฐานตามระเบียบปฏิบัติที่เป็นที่รู้จักกันดีที่สุด ขณะที่การตรวจการจัดอันดับซ้ำก็เป็นวิธีการทั่วไปที่ใช้ในการบริหารหลักสูตร เพื่อให้มั่นใจว่าสอดคล้องตรงตามกับผลที่ได้รับ

AUN ใช้การจัดช่วงคะแนน 7 อันดับสำหรับการประเมินคุณภาพ โดยที่ช่วงคะแนนนั้นตั้งใจใช้แทนมหาวิทยาลัยและเป็นเครื่องมือของผู้ประเมินจากภายนอกที่ได้ให้คะแนนตัดสินในเรื่องนั้น ๆ และแสดงให้เห็นว่าจากการประชุมหารือแล้วมีผลคืบหน้าอย่างไรบ้าง และสามารถเข้าใจถึงวิธีการประกันคุณภาพที่เกิดขึ้น ซึ่งช่วงคะแนนทั้ง 7 อันดับมีความหมายดังต่อไปนี้

- 1 = ไม่มีสิ่งใดเสนอ (ไม่มีเอกสาร, ไม่มีแผนงาน, ไม่มีหลักฐาน)
- 2 = หัวข้อนี้อยู่ในขั้นตอนการวางแผน
- 3 = เอกสารมีอยู่ แต่ไม่มีหลักฐานชัดเจนว่ามีนำไปใช้
- 4 = เอกสารมีอยู่ และมีหลักฐานเด่นชัดว่ามีนำไปใช้
- 5 = หลักฐานชัดเจนตามประสิทธิผลของมุมมอง
- 6 = ตัวอย่างวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด
- 7 = ดีเยี่ยม (ขั้นระดับโลก หรือระเบียบปฏิบัติชั้นนำ)

สำหรับการประเมินคุณภาพสำหรับการสอนและการเรียนรู้ นั้น จะมีการใช้ข้อความที่แตกต่างกันอยู่ แต่จะมากหรือน้อยก็มีความหมายเดียวกัน นอกจากนี้ การประเมินคุณภาพของหลักสูตรยังใช้การจัดช่วงคะแนน 7 อันดับอีกด้วย ซึ่งเมื่อมองหาคำคุณภาพและต้องการปรับปรุงการทำงาน การจัดช่วงคะแนน 7 อันดับสามารถอ่านได้ดังต่อไปนี้

- 1 = ไม่เพียงพอโดยสิ้นเชิง ต้องดำเนินการปรับปรุงทันที
- 2 = ไม่เพียงพอ ปรับปรุงเท่าที่จำเป็น
- 3 = ไม่เพียงพอ แต่ต้องปรับปรุงเล็กน้อยเพื่อที่จะทำให้เพียงพอ
- 4 = เพียงพอตามที่คาดหวังไว้ (ปฏิบัติตามคู่มือการใช้งาน AUN-QA และกลยุทธ์)
- 5 = ดีกว่าเพียงพอ (มีมากกว่าคู่มือการใช้งาน AUN-QA และกลยุทธ์)
- 6 = ตัวอย่างวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด
- 7 = ดีเยี่ยม (ขั้นระดับโลก หรือระเบียบปฏิบัติชั้นนำ)

ขณะเดียวกัน ก็มีการเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักตามกลยุทธ์แต่ละวิธี โดยที่ความคิดเห็นทั้งหมดควรอยู่บนพื้นฐานของการดำเนินการให้เป็นผลสำเร็จหรือการปฏิบัติตามกลยุทธ์ทั้งหมดที่มีอยู่ แต่จะไม่ได้คำนวณมาจากค่าเฉลี่ยคะแนนตามที่ระบุไว้ในแต่ละกลยุทธ์

ก่อนที่จะได้นำเสนอต่อฝ่ายบริหารของมหาวิทยาลัยในขั้นตอนสุดท้ายแล้ว ทีมงานประเมินควรได้อธิบายข้อสงสัยใดก็ตามให้ชัดเจน และตกลงยอมรับขอบเขตที่ต้องปรับปรุงร่วมกับทีมงานสำคัญหรือคณะวิชาหรือฝ่ายภาควิชา นอกจากนี้ ในรายงานไม่ควรใช้คำที่มาจากอารมณ์ เช่น การใช้คำว่า “อยู่บ่อยครั้ง” แต่ควรกล่าวด้วยข้อเท็จจริงมากกว่า และชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการปฏิบัติหรือความก้าวหน้าที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ การจัดเตรียมรายงานฉบับสมบูรณ์นี้สามารถใช้เทมเพลต AUN-QA จัดการได้

ทั้งนี้ รายงานตอบรับ คือ ต้องการช่วยปรับปรุงขั้นตอนการประเมิน ดังนั้น อย่าใช้ผลตอบรับเป็นการประเมินผลส่วนตัวเกี่ยวกับผลการดำเนินการของผู้ประเมินที่จะนำไปใช้ในการประเมินคุณภาพ เนื่องจากผลตอบรับเป็นวิธีการปรับปรุงในขั้นตอนการประเมินของ AUN-QA และทำอยู่บนแพลตฟอร์มสำหรับการเรียนรู้

ภายใน 9-12 เดือน หลังจากการประเมิน การสมัครมหาวิทยาลัยกำหนดให้ต้องรับรองรายงานความคืบหน้า และความคิดเห็นของทีมงานประเมินในการประเมินที่ยื่นต่อสำนักเลขาธิการ AUN อีกด้วย ทั้งนี้ สภา QA มีสิทธิที่จะยกเลิกสถานการณรับรองปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัย เมื่อพบว่าขาดความซื่อสัตย์ ดังนั้นก็จะแจ้งให้สาธารณชนทราบและหน้าที่ทางสังคม, ความรับผิดชอบ และกฎระเบียบที่มีต่อผู้ที่มีส่วนได้เสีย รวมไปถึงเครือข่ายของ AUN-QA อีกด้วย

4) ข้อกำหนดการประเมินคุณภาพ

การประเมินให้เหมาะสมภายใต้เครือข่ายของ AUN-QA การสมัครมหาวิทยาลัยจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้

- 1) มหาวิทยาลัยที่เป็นสมาชิกของ AUN หรือสมาชิกในสมาคมของเครือข่าย AUN-QA
- 2) ต้องมีอย่างน้อยสามกลุ่มที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรเดียวกันในช่วงเวลาที่ได้สมัคร

5) ข้อกำหนดสำหรับการประเมิน

การสมัครมหาวิทยาลัยจะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดดังต่อไปนี้ โดยที่สำนักเลขาธิการ AUN และผู้ประเมินต้องแน่ใจว่าการประเมินคุณภาพนั้นสามารถดำเนินการจนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

- 1) ยอมรับรายงานการประเมินด้วยตนเอง (SAR) ที่เขียนเป็นภาษาอังกฤษ อย่างน้อย 1 ½ - 2 เดือนก่อนที่จะเริ่มเข้าประเมินในพื้นที่ พร้อมกับเอกสารสำคัญ และหลักฐานที่เป็นภาษาอังกฤษ (เช่น ผลลัพธ์การเรียนรู้ ข้อกำหนดหลักสูตร และหลักสูตรออนไลน์)
- 2) หลักฐานและเอกสารสำคัญทั้งหมดที่ติดป้ายบอกอย่างเหมาะสม และตั้งอยู่ในห้องเดียวที่ทีมงานประเมินแต่ละคนสามารถเข้าไปเพื่อตรวจสอบหลักฐานได้
- 3) จัดหาล่ามภาษา และผู้ชี้แนะได้ในระหว่างการประเมินในพื้นที่
- 4) การปฏิบัติตามการประเมินทั้งหมด, การบริหารจัดการ และการร้องขอการจัดการโลจิสติกส์ที่สำนักเลขาธิการ AUN และผู้ประเมินจะใช้สำหรับวัตถุประสงค์ในการประเมินคุณภาพให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- 5) การดำเนินการและแลกเปลี่ยนวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในฐานะข้อมูลที่ใช้อ้างอิงของ AUN ไปพร้อมกับสมาชิกของ AUN-QA และสมาชิกในกลุ่มที่สัมพันธ์กัน
- 6) ชำระค่าประเมินเต็มจำนวนก่อนที่จะเข้าประเมินในพื้นที่ และจ่ายเงินคืน ถ้ามี ภายใน 30 วัน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับการออกไปเรียกร้องของสำนักเลขาธิการ AUN
- 7) รับรองรายงานความคืบหน้าตามคำแนะนำของทีมงานประเมินที่ยื่นต่อสำนักเลขาธิการ AUN ภายใน 9-12 เดือน หลังจากประเมินแล้ว

6) ข้อกำหนดสำหรับรายงานการประเมินด้วยตนเอง (SAR)

การรับรอง SAR เพื่อสมัครมหาวิทยาลัยจะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดดังต่อไปนี้

- 1) SAR ควรจะเขียนและแปลเป็นภาษาอังกฤษที่ง่ายสำหรับผู้ประเมินสามารถเข้าใจคำศัพท์ของคำย่อและอภิธานศัพท์ต่าง ๆ ก็ควรที่จะมีอยู่ในรายงานด้วย
- 2) การรับรอง SAR และจัดพิมพ์นั้นควรจัดทำไว้ทั้งในรูปเอกสารต้นฉบับ และเก็บบันทึกไว้ในรูปของไฟล์ ให้กับผู้ประเมิน และสำนักเลขาธิการ AUN อย่างน้อย 1 ½ - 2 เดือน ก่อนที่จะเข้าประเมินพื้นที่
- 3) จะต้องจัดเตรียมเอกสารต้นฉบับของ SAR ให้กับผู้ประเมินในพื้นที่ประเมินพร้อมกันกับเอกสารสนับสนุน และหลักฐานที่ติดป้ายกำกับชัดเจน รวมถึงที่แสดงความคิดเห็นกันในที่ประชุม โดยส่งสิ่งเหล่านี้ให้กับผู้ประเมิน
- 4) รายงาน SAR ไม่ควรจัดทำมากกว่า 50 หน้ากระดาษ A4 และจัดพิมพ์ตามรูปแบบด้วยขนาดตัวอักษร 12 และรายละเอียดในรายงาน SAR

7) ข้อกำหนดสำหรับการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนได้เสีย

การสัมภาษณ์กับผู้ที่มีส่วนได้เสีย เช่น ทีมงานบริหารคนสำคัญ ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารจัดการ, คณะกรรมการ, ทีมงานสนับสนุน, นักเรียน, สมาคมศิษย์เก่า และนายจ้าง ที่จัดการให้เป็น

ส่วนหนึ่งของการประเมินที่เข้าไปที่พื้นที่ พร้อมทั้งนำส่งข้อมูลและแบบฟอร์มผลตอบรับในส่วนของหลักฐานที่เป็นวัตถุ จึงเป็นสิ่งสำคัญในการเลือกผู้ถูกสัมภาษณ์ โดยขึ้นอยู่กับข้อกำหนดดังต่อไปนี้

1) ทำหน้าที่แทนประชากร (ข้อมูล) ที่แท้จริง ตัวอย่างเช่น ถ้ามีการประเมินหลักสูตรระดับปริญญา 4 ปี ดังนั้น ก็ต้องเลือกนักเรียนจากแต่ละกลุ่มในปีที่ 1, ปีที่ 2, ปีที่ 3 และปีที่ 4 นอกจากนี้ ในกลุ่มประชากรนี้ก็จะเป็นเพศชายและเพศหญิงรวมกันในมหาวิทยาลัยหลายแห่ง เช่นเดียวกันกับทีมงานสนับสนุน การเลือกคนที่ถูกสัมภาษณ์ก็จะมาจากกลุ่มในทีมงานและในส่วนของผู้บริหารจัดการ

2) สำหรับการเลือกสมาคมศิษย์เก่า มหาวิทยาลัยควรดำเนินการเลือกศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษาภายใน 5 ปี, ระหว่าง 5 และ 10 ปี และนานกว่า 10 ปี

3) สำหรับการเลือกนายจ้าง มหาวิทยาลัยไม่ควรนำในส่วนนี้มากเกินไปเกินกว่า 30% ของนายจ้างที่เป็นศิษย์เก่าของมหาวิทยาลัย

4) ในแต่ละสมัยประชุมควรมีผู้ถูกสัมภาษณ์ระหว่าง 15 และ 25 คน โดยที่ไม่ควรเกิน 25 คนต่อหนึ่งสมัยประชุม

5) ในรายชื่อผู้ถูกสัมภาษณ์ที่ถูกถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของตนเอง จะต้องจัดเตรียมให้กับผู้ให้สัมภาษณ์

6) ประเมินก่อนที่จะเริ่มสัมภาษณ์ โดยที่ข้อมูลจะรวมไปถึงรายละเอียดในตารางด้านล่างนี้

ผู้ที่มีส่วนได้เสีย	ข้อมูลของผู้ถูกสัมภาษณ์
ทีมงานมหาวิทยาลัย	ชื่อ, ชื่อแต่งตั้ง, การแต่งตั้ง และภาควิชา
นักเรียน	ชื่อ, ปีที่ศึกษา และหลักสูตร
สมาชิกสมาคมศิษย์เก่า	ชื่อ, ปีที่สำเร็จการศึกษา และปริญญาบัตรที่สำเร็จการศึกษา
นายจ้าง	ชื่อ, ชื่อแต่งตั้ง และชื่อนายจ้าง

ในการดำเนินการสัมภาษณ์จะต้องถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด และเป็นข้อมูลความลับ ไม่อนุญาตให้บันทึกเสียง หรือวิดีโอในสมัยประชุม เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา จะไม่มีทีมงานของมหาวิทยาลัยได้ไปสมัครมหาวิทยาลัยที่อนุญาตให้สัมภาษณ์กับนักเรียน, สมาคมศิษย์เก่าและนายจ้าง

2.2.6 แผนการประเมินและค่าธรรมเนียม

1) รูปแบบการประเมิน

สำนักเลขาธิการ AUN จะออกปริญญาบัตรให้หลังจากที่ประเมินเสร็จสิ้นลง โดยมีผลบังคับใช้ได้ 4 ปีเท่านั้น (Asian University Network, 2563: 6)

2) ใช้โลโก้ AUN-QA และปริญญาบัตร

มหาวิทยาลัยได้กำหนดการใช้โลโก้และปริญญาบัตรข้างต้นภายในเวลาที่กำหนด โดยสามารถใช้กับเนื้อหาของกิจการ, โบรชัวร์, การตีพิมพ์สื่อวัสดุ, เว็บไซต์, การมอบรางวัลของมหาวิทยาลัย โดยที่ต้องได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากสำนักเลขาธิการ AUN ทั้งนี้ การใช้โลโก้และปริญญาบัตรดังกล่าวจะต้องใช้ทั้งหมดในบางส่วนหนึ่ง ๆ ไม่ชำรุด หรือดัดแปลงส่วนหนึ่งส่วนใด ซึ่งภาพด้านล่างนี้เป็นตัวอย่างปริญญาบัตรของ AUN-QA

3) ค่าใช้จ่ายในการประเมิน

เพื่อรักษาให้ระบบ AUN-QA ดำเนินการต่อไปได้อย่างยั่งยืน จึงเห็นว่าจะต้องมีเงินทุนเพียงพอและมีงบประมาณสนับสนุนเพื่อให้เกิดความมั่นคงทางการเงิน และสามารถปฏิบัติงานได้สอดคล้องตามกฎระเบียบ

3.1) รูปแบบค่าใช้จ่ายในการประเมิน

ได้มีการทบทวนรูปแบบค่าประเมินสำหรับสมาชิก AUN ประเภทยุทธศาสตร์ที่ดำเนินการประเมิน AUN-QA มีดังต่อไปนี้

รายการ	สมาชิก	สมาชิกร่วม
1. ค่าบริการทางวิชาชีพสำหรับผู้ประเมินที่ทำหน้าที่เป็นลีด	USD 750 ต่อหลักสูตร (คิดต่อคน)	USD 750 ต่อหลักสูตร (คิดต่อคน)
2. ค่าบริการทางวิชาชีพสำหรับผู้ประเมิน	USD 500 ต่อหลักสูตร (คิดต่อคน)	USD 500 ต่อหลักสูตร (คิดต่อคน)
3. ค่าเครื่องบินสำหรับผู้ประเมินและสำนักเลขาธิการ AUN จำนวน 2 คน	คิดต่อคน (ขึ้นประหยัด)	คิดต่อคน (ขึ้นประหยัด)
4. ที่พักสำหรับผู้ประเมินและสำนักเลขาธิการ AUN จำนวน 2 คน	คิดต่อคน	คิดต่อคน
5. ค่าธรรมเนียมบริหารจัดการกับสำนักเลขาธิการ AUN	USD 1,000 ต่อการประเมิน (คิดต่อคน)	USD 1,000 ต่อการประเมิน (คิดต่อคน)
6. ค่ารักษาพยาบาลโรงพยาบาลท้องถิ่น (อาหารเช้าและขนส่ง)	คิดต่อคน	คิดต่อคน
7. กองทุนพัฒนา	ไม่มี	USD 1,000 ต่อหลักสูตร (คิดต่อคน)

การวิจัยเกี่ยวกับอนาคตภาพระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 ผู้วิจัยจึงได้พัฒนารอบแนวคิดและขอบเขตของการวิจัย จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับประเด็นระบบการกำกับคุณภาพการศึกษามหาวิทยาลัยของอาเซียน จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไปแล้วนั้น ทำให้ผู้วิจัยได้วางกรอบในภาพรวมของการศึกษาด้านบริบทของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือเครือข่ายการประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยอาเซียน ASEAN University Network Quality Assurance (AUN-QA) ทำให้ได้กรอบของการศึกษาว่า บริบทอาเซียนนั้นมีระบบการกำกับคุณภาพทางการศึกษาที่เป็นระบบการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งระดับหลักสูตรและระดับสถาบัน

2.3. ระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาสหรัฐอเมริกา

2.3.1 ระบบการประกันคุณภาพของสหรัฐอเมริกา

จากการศึกษาบทความของ Eaton ใน National Institution of Academic Degrees and University Evaluation สามารถสรุประบบการประกันคุณภาพของสหรัฐอเมริกา การศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในสหรัฐอเมริกาเป็นระบบที่มีหลากหลายมากที่สุดในโลก ระบบการประกันคุณภาพของการศึกษาระดับอุดมศึกษาในสหรัฐอเมริกาก็ประกอบด้วยหลายสิ่งหลายอย่างเช่นเดียวกับองค์กร แต่ก็ไม่เหมือนกับประเทศส่วนใหญ่ที่เดียวเพราะว่าสหรัฐอเมริกาไม่มี “กระทรวงศึกษาธิการ” ที่ทำหน้าที่สร้างมาตรฐานการศึกษาให้กับประเทศของตน ดังนั้นหน้าที่ของการประกันคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่หลายหน่วยงานต้องเข้ามาช่วยกันทั้งรัฐบาลกลางและหน่วยงานตัวแทนของรัฐต่าง ๆ หรือองค์กรที่ไม่แสวงกำไรที่ไม่ใช่ของรัฐบาลและองค์กรการค้าต่าง ๆ ซึ่งระบบการประกันคุณภาพของสหรัฐอเมริกามี 2 ระบบ คือ (Judith S. Eaton, 2015: 2)

1) ระบบการประกันคุณภาพภายนอก

ระบบการประกันคุณภาพภายนอก หมายถึง การดำเนินการขององค์กรหรือหน่วยงานภายนอกของวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหรือโครงการใดก็ตามที่วัดผล ติดตามผลสำเร็จ หรือการประกันคุณภาพในเรื่องใดก็ตาม ดังนั้น การตรวจทานภายนอกจึงมีรูปแบบได้หลายอย่าง ทั้งเป็นการรับรองคุณวุฒิการศึกษาจากข้อมูลของรัฐบาลกลางและในส่วนตัวรับผิดชอบของรัฐบาลกลาง และการออกใบอนุญาตให้ทบทุนการสำรวจการจัดอันดับสถาบันการศึกษา นอกจากนี้ การตรวจทานภายนอกยังมีวัตถุประสงค์อื่น ๆ ได้แก่

- 1) ส่งเสริมให้สถาบันการศึกษามีความรับผิดชอบ
- 2) ทำให้มั่นใจได้ว่าสถาบันการศึกษาได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดของการรับรองและการได้รับใบอนุญาตตามระเบียบปฏิบัติ
- 3) จัดตั้งสถาบันการศึกษาที่ถูกต้องตามกฎหมายที่สามารถประสิทธิ์ประสาทความรู้มอบประกาศนียบัตรและรับรองวิทยฐานะ
- 4) เพื่อให้สถาบันการศึกษาหรือหลักสูตรทางการศึกษานั้นได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐบาล
- 5) เพื่อให้เกิดมาตรฐานการเงินและการจัดการขั้นพื้นฐาน
- 6) เพื่อจัดหาข้อมูลด้านการศึกษาให้กับผู้บริโภค เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ
- 7) ปรับปรุงคุณภาพภายในสถาบันการศึกษาและหลักสูตร

2) ระบบการประกันคุณภาพภายใน

ระบบการประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพนั้นเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมของการศึกษาระดับอุดมศึกษา ตัวอย่างเช่น สิทธิในการดำรงตำแหน่งและการตรวจทานการสนับสนุน, การตรวจทวนงานวิจัยของผู้เชี่ยวชาญด้วยกัน, การประเมินผลนักศึกษา และการตรวจทานหลักสูตร นอกจากนี้ คณะกรรมการยังทำหน้าที่ในการรับประกันคุณภาพอีกด้วย

2.3.2 ประเภทของระบบการประกันคุณภาพของสหรัฐอเมริกา

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสหรัฐอเมริกาจำแนกออกเป็น 6 ประเภท ได้แก่ การรับรองวิทยฐานะ การรับรู้ขององค์กรที่ทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะ แนวคิดของรัฐบาลกลางที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา การประกันคุณภาพของรัฐเกี่ยวกับการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา อำนาจอธิปไตย และการรับประกันคุณภาพของสหรัฐอเมริกา โดยแต่ละประเภทมีรายละเอียดดังนี้ (CHAE, Council for Higher Education Accreditation, 2021)

1) การรับรองวิทยฐานะ

การรับรองวิทยฐานะเป็นกระบวนการหนึ่งของระบบการประกันคุณภาพภายนอกของการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาสำหรับใช้สร้างและใช้ดูแลวิทยาลัย มหาวิทยาลัย และหลักสูตรต่าง ๆ ในการรับประกันคุณภาพและปรับปรุงคุณภาพ ทั้งรัฐบาลกลางและรัฐได้พิจารณาการรับรองวิทยฐานะว่าเป็นการสร้างเชื่อมั่นในสถาบันการศึกษา โดยที่รัฐบาลกลางจะใช้การรับรองวิทยฐานะเพื่อยืนยันคุณภาพของสถาบันการศึกษาและหลักสูตรที่รัฐบาลกลางได้จัดงบประมาณการศึกษาในส่วนนี้ไว้ และในส่วนของนักเรียนทุนรัฐบาลด้วยเช่นกัน ขณะที่รัฐส่วนใหญ่จะออกใบอนุญาตให้กับสถาบันการศึกษาและหลักสูตรในครั้งแรกเท่านั้นโดยไม่มีการรับรองคุณวุฒิการศึกษา อย่างไรก็ตามรัฐก็ต้องการการรับรองคุณวุฒิการศึกษาเพื่อเป็นเครื่องมือสร้างงบประมาณการศึกษาให้กับสถาบันการศึกษาและนักศึกษาด้วยเช่นกัน (Judith S. Eaton, 2015: 2)

1.1) คุณค่าและความเชื่อในการรับรองวิทยฐานะ

การรับรองวิทยฐานะในสหรัฐอเมริกามีพื้นฐานจากการรับรู้ในคุณค่าและความเชื่อในระบบการศึกษาในอดีต โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีหน้าที่ขั้นพื้นฐานดูแลและรับผิดชอบคุณภาพของสถาบันการศึกษา วิทยาลัยและมหาวิทยาลัยที่เป็นผู้นำและเป็นแหล่งการบริหารจัดการกิจการในสถาบันการศึกษาที่สำคัญ

2) การกิจของสถาบันการศึกษาคือเป็นศูนย์กลางการตัดสินใจคุณภาพของสถาบันการศึกษา การบริหารจัดการของสถาบันการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญต่อการดำเนินงานของสถาบันการศึกษาและเพิ่มคุณภาพให้กับสถาบันการศึกษา

3) การให้อิสระในการบริหารจัดการของสถาบันการศึกษาในสภาพแวดล้อมของสถาบันการศึกษาชั้นนำ สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาและการกระจายอำนาจของสังคม และวัตถุประสงค์และการกิจของสถาบันการศึกษาที่มีอยู่หลากหลาย

1.2) บทบาทของการรับรองวิทยฐานะ

1) การประกันคุณภาพ: การรับรองวิทยฐานะเป็นวิธีการขั้นพื้นฐานที่วิทยาลัย มหาวิทยาลัย และโครงการรับประกันคุณภาพให้กับนักศึกษาและรัฐ โดยสถานะของการรับรองคุณวุฒิการศึกษานั้นเป็นการส่งสัญญาณให้กับนักศึกษาและรัฐได้รับรู้ว่าสถาบันการศึกษาหรือหลักสูตรที่เขาต้องการนั้น

เป็นไปตามมาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนดไว้ ไม่ว่าจะเป็นสาขาวิชา หลักสูตร หรือบริการทางการศึกษา และการใช้ห้องสมุด กระนั้น สถานะดังกล่าวจะรับรองเฉพาะสถาบันการศึกษาและหลักสูตรที่แสดงหลักฐานให้เห็นว่ามีฐานะการเงินที่มั่นคงเท่านั้น

2) การที่จะได้เงินงบประมาณการศึกษาจากรัฐบาลกลางและรัฐ เนื่องจากการรับรองวิทยฐานะก็เพื่อให้ได้เงินงบประมาณจากรัฐบาลกลาง เช่น ในรูปของทุนการศึกษาและโครงการอื่น ๆ ของรัฐบาล ซึ่งนักเรียนทุนรัฐบาลก็จะได้รับสิทธิ (การรับรองคุณวุฒิ) เหมือนกับนักศึกษาอื่น ในกรณีที่สถาบันการศึกษาและหลักสูตรนั้นได้รับการรับรองวิทยฐานะจากหน่วยงานที่ทำหน้าที่นี้

3) สร้างความเชื่อมั่นให้กับภาคเอกชน: สถานะการรับรองวิทยฐานะของสถาบันการศึกษาหรือหลักสูตรมีความสำคัญสำหรับนายจ้างที่จะใช้ข้อมูลในการพิจารณารับสมัครเข้าทำงาน รวมทั้งการที่จะอบรมและพัฒนาลูกจ้างใหม่และที่มีอยู่เพื่อให้ได้รับการพัฒนาการศึกษาเพิ่มขึ้น ดังนั้น ภาคเอกชนแต่ละรายและองค์กรต่าง ๆ จะต้องการหลักฐานที่แสดงการรับรองวิทยฐานะเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ

4) สามารถโอนสิทธิการศึกษาได้ง่ายขึ้น การรับรองวิทยฐานะมีความสำคัญกับนักศึกษาที่สามารถโอนหน่วยกิตและหลักสูตรรายวิชาต่าง ๆ ได้ไม่ยากในระหว่างวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย โดยที่สถาบันการศึกษาที่รับโอนก็จะพิจารณาความน่าเชื่อถือของนักศึกษาที่โอนและสถาบันการศึกษาที่รับรองวิทยฐานะ อย่างไรก็ตาม การรับรองวิทยฐานะก็ไม่ใช่ว่าจะง่ายอย่างที่สถาบันการศึกษาที่จะรับโอนใช้พิจารณา แต่ก็ถือว่าการรับรองวิทยฐานะนั้นมีความสำคัญสำหรับการสร้างคุณภาพให้เกิดขึ้น ดังนั้นจึงต้องพิจารณาเรื่องนี้อย่างรอบคอบ

1.3) ความถี่ในการทำงาน

รอบในการตรวจทานจะแตกต่างกันไป ผู้รับรองวิทยฐานะบางท่านต้องการตรวจทานเป็นประจำทุกสามปี บ้างก็ห้าปี หรือแม้กระทั่งต้องการที่จะทบทวนสิบปีต่อครั้ง กระนั้น ที่ผ่านมาก็ดูเหมือนกับต้องการตรวจทานในระยะกลาง ๆ มากกว่า (CHEA, 2015)

1.4) มาตรฐานและนโยบาย

ขณะที่องค์กรที่ทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะได้จัดตั้งขึ้นมาตามมาตรฐานของตนเองเป็นหลัก ซึ่งเมื่อสถาบันการศึกษาหรือหลักสูตรใดก็ตามได้รับการรับรองวิทยฐานะ ก็ล้วนจะมีมาตรฐานทั้งหมดเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เช่น ความคาดหวังให้นักศึกษาประสบความสำเร็จ, หลักสูตรวิชา คณะวิชา การให้บริการทางการศึกษา และการสนับสนุนทางการศึกษาของวิทยาลัยให้กับนักศึกษา และการสนับสนุนทางการเงิน (เช่น ทุนการศึกษา) ซึ่งการใช้และพัฒนามาตรฐาน หรือเปลี่ยนแปลงได้ก็เป็นไปตามขั้นตอนปฏิบัติที่ภาครัฐจะให้คำปรึกษา อย่างเช่น การตั้งคณะวิชา ผู้บริหารการศึกษานักศึกษา และผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษา เป็นต้น คณะกรรมการภาครัฐ และสมาชิกสภา (รัฐ) ทั้งนี้ รูปแบบขั้นตอนดังกล่าวจะมีลักษณะเป็นการซื้อเชิญ หรือแนะนำให้มา เช่น หนังสือพิมพ์ หรือการส่งจดหมายทั่วไป แต่ละองค์กรที่ทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะจะกำหนดกรอบความคาดหวังและรูปแบบที่ต้องการดำเนินการและกำหนดไว้ในการตรวจทานการรับรองวิทยฐานะ นโยบายเหล่านี้รวมไปถึงความขัดแย้งทางผลประโยชน์และการเผยแพร่ข้อมูล

1.5) ขั้นตอนการรับรองวิทยฐานะ (CHEA, 2015; Ewell, 2001)

1) จัดตั้งขึ้นอย่างเหมาะสม องค์กรที่ทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะได้กำหนดคุณสมบัติพื้นฐานไว้ว่า สถาบันการศึกษาหรือหลักสูตรต้องเข้ากันได้ก่อนที่จะมีการตรวจทานเกิดขึ้น กระนั้นก็เชื่อว่าองค์กรที่ทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะทั้งหมดจะมีคุณสมบัติที่เหมาะสม แต่ผู้รับรองวิทยฐานะที่ทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะจะต้องทำให้สถาบันการศึกษาได้รับใบอนุญาตหรือได้รับมอบอำนาจจากรัฐในพื้นที่ที่องค์กรนั้นตั้งอยู่ และวัตถุประสงค์พื้นฐานคือการศึกษาที่ตนเอง ดังนั้น สถาบันการศึกษาหรือหลักสูตรที่เหมาะสมจะทำหน้าที่คัดกรองคุณภาพในเบื้องต้นก่อน

2) การศึกษาด้วยตนเอง ในการยอมรับการตรวจทาน แต่ละสถาบันการศึกษาและหลักสูตรต้องจัดเตรียมการประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานหรือกลยุทธ์ที่องค์กรที่ทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะได้จัดตั้งขึ้น การศึกษาด้วยตนเองนี้เกี่ยวข้องกับที่เตรียมการเขียนรายละเอียดในรายงานแสดงให้เห็นถึงวิธีการที่สถาบันการศึกษาหรือหลักสูตรใช้ตัดสินหรือเป็นหลักเกณฑ์อะไรที่นอกเหนือจากที่มาตรฐานกำหนดไว้ พร้อมกับกำหนดทิศทางในอนาคตเพื่อปรับปรุงไปในคราวเดียวกัน และรายงานที่จัดเตรียมนี้ถือว่าเป็นเอกสารความลับ แม้ว่ามีสถาบันการศึกษาหลายแห่งจะได้ตีพิมพ์เผยแพร่ภายหลังที่ครบรอบการตรวจทานการรับรองวิทยฐานะเสร็จสมบูรณ์แล้วก็ตาม

3) การส่งทีมเข้าพื้นที่ การศึกษาด้วยตนเองเป็นเครื่องมือตรวจสอบขั้นพื้นฐานที่องค์กรที่ทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะได้ส่งทีมงานเข้าไปตรวจทานในระหว่างที่เข้าไปที่วิทยาลัย ทีมงานได้มีโอกาสพูดคุยตามคณะวิชา นักศึกษา ทีมงานผู้สอนและผู้บริหารเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ และมีคำถามที่เกิดขึ้นจากการศึกษาด้วยตนเอง ปกติแล้ว ทีมงานดังกล่าวจะสัมภาษณ์ปิดท้ายกับประธานหรือตัวแทนเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างการตรวจทาน

4) ทีมเขียนรายงาน การส่งทีมเข้าพื้นที่นั้นก็เพื่อเตรียมการจัดทำรายงานความรู้ความเข้าใจที่จะรับรองวิทยฐานะของสถาบันการศึกษาหรือหลักสูตรนั้น ซึ่งรวมถึงเกณฑ์ตัดสินว่าสถาบันการศึกษาหรือหลักสูตรนั้นมีจุดแข็ง จุดอ่อนอย่างไร และแนวโน้มที่จะนำไปปรับปรุงได้ ขณะที่ระหว่างวิทยาลัยเองก็จะมีการแลกเปลี่ยนหรือส่งต่อรายงานฉบับร่างให้กันก่อนที่จะจัดทำเป็นรายงานสรุปที่สมบูรณ์ ซึ่งทางองค์กรที่ทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะก็จะเป็นผู้รับรองรายงานฉบับสมบูรณ์นั้น พร้อมกับแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้น

5) การตัดสินเป็นที่สุด/การอุทธรณ์ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับรายงานของทีมงาน การศึกษาด้วยตนเอง และหลักฐานอื่น ๆ ที่ทีมงานขององค์กรที่ทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะได้จัดทำไว้ในรายงาน ซึ่งการรับรองดังกล่าวสามารถทำได้หลายรูปแบบ และรวมถึงอำนาจในการถอนการรับรองออกจากสถานะได้ กระนั้น องค์กรที่ทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะก็ยินยอมให้มีการอุทธรณ์คำตัดสินดังกล่าวได้

6) การตรวจสอบ องค์กรที่ทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะทั้งหมดยังต้องตรวจสอบสถาบันการศึกษาและหลักสูตรในระหว่างที่เข้าพื้นที่ด้วย ในการตรวจสอบอาจจัดทำในแบบฟอร์มตามที่กำหนดโดยการกรอกข้อมูลสถิติรายปี หรืออาจเพิ่มรายละเอียดบางอย่าง เช่น หมายเลขโทรศัพท์ที่ติดต่อ รายงานระหว่างกาลในหัวข้อที่สนใจหรือสิ่งที่ต้องการเน้นเพิ่มขึ้นภายหลังที่เข้าพื้นที่ไปแล้ว ดังนั้น เมื่อสถาบันการศึกษาหรือหลักสูตรได้เปลี่ยนหลักสูตรรายวิชา การนำเสนอ หรือวิธีการ

สอน หรือเปิดสถาบันการศึกษาแห่งใหม่ ผู้ที่ทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะก็ต้องรับหน้าที่ตรวจทานในส่วนที่เปลี่ยนแปลงนั้นด้วย เพื่อตรวจสอบแนวคิดการจัดการของสิ่งเหล่านี้ใหม่ทั้งหมด และก็มีแนวโน้มส่งผลกระทบต่อคุณภาพของหลักสูตรหลักด้วย

1.6) ตารางการทำงาน

ผู้รับรองวิทยฐานะแต่ละคนจะกำหนดตารางการทำงานของตนเอง และระยะเวลาในการตรวจทานการรับรองวิทยฐานะที่มีหลากหลายและมีตั้งแต่เก้าเดือนไปจนถึงหลาย ๆ ปีที่จะตรวจทานให้เสร็จสมบูรณ์ได้

1.7) การจัดการข้อมูล

โดยทั่วไปแล้ว ข้อมูลต่อไปนี้ได้มาจากองค์กรที่ทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะ ซึ่งมีดังนี้

- 1) ในกรณีที่ชัดเจนและได้รับอนุญาตจากสถาบันการศึกษาหรือหลักสูตรแล้ว รายงานการศึกษาด้วยตนเองและทีมงานที่เข้าพื้นที่จะต้องจัดทำรายงานสรุปนั้น รายงานดังกล่าวเป็นข้อมูลรายละเอียดและการวิเคราะห์ของสถาบันการศึกษาและหลักสูตรที่มีการตรวจทาน
- 2) วันที่จะเข้าพื้นที่เพื่อรับรองวิทยฐานะในครั้งต่อไป
- 3) การตัดสินใจของสมาชิกในองค์กรที่ทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะ
- 4) สมาชิกในองค์กรที่ทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะ
- 5) ฐานะการเงินขององค์กรที่ทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะ
- 6) การตรวจทานโดยผู้รู้เสมอกัน: อาสาสมัครที่จะทำงานร่วมกับองค์กรที่ทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะ และดำเนินการตรวจทานการรับรองวิทยฐานะ

ตารางที่ 1 การรับรองวิทยฐานะของสถาบันการศึกษาและหลักสูตรขององค์กรที่ทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะ

การรับรองวิทยฐานะของสถาบันการศึกษาและหลักสูตรขององค์กรที่ทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะ	จำนวนสถาบันการศึกษา	จำนวนหลักสูตร
องค์กรที่รับรองวิทยฐานะในระดับภูมิภาค	3,025	-
องค์กรรับรองวิทยฐานะทางศาสนาแห่งชาติ	449	-
องค์กรรับรองวิทยฐานะที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพแห่งชาติ	3,532	-
รวมสถาบันการศึกษาทั้งหมด	7,006	-
การจัดการหลักสูตรหรือองค์กรรับรองวิทยฐานะเฉพาะด้าน	-	19,453
รวมทั้งหมด	26,459	

ฐานข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการรับรองคุณวุฒิของสถาบันอุดมศึกษา (CHEA) มีสถาบันการศึกษาที่ได้รับศักดิ์และสิทธิ์แห่งปริญญาประมาณ 7,000 แห่ง และสถาบันการศึกษาที่ไม่ได้รับศักดิ์และสิทธิ์แห่งปริญญาประมาณ 17,000 แห่ง ที่ได้รับการรับรองวิทยฐานะในสหรัฐอเมริกา ทั้งในส่วนของ CHEA หรือกระทรวงศึกษาธิการของสหรัฐอเมริกา (USDE) หรือทั้งสองแห่ง โดยรายงาน

ของสถาบันการศึกษาหรือหลักสูตรในแต่ละองค์กรที่ทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะจะได้รายงานสรุปสถานะของสถาบันการศึกษาและหลักสูตรที่ได้รับรองไว้ในรายงาน และปีที่จะทำให้อีกต้อง

1.8) เงินทุน

องค์กรที่ทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะจะได้รับเงินทุนสนับสนุนการดำเนินการจากสถาบันการศึกษาและหลักสูตรที่ได้รับการรับรองวิทยฐานะเป็นรายปี และรวมถึงค่าธรรมเนียมจากการตรวจทานการรับรองวิทยฐานะสถาบันการศึกษาและหลักสูตรอีกด้วย ในบางครั้ง องค์กรที่ทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะอาจได้รับเงินช่วยเหลือจากผู้สนับสนุนขององค์กรได้เช่นกัน และบางครั้งอาจได้รับเงินพิเศษจากรัฐบาลหรือจากมูลนิธิภาคเอกชนได้

2) การรับรู้ขององค์กรที่ทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะ

ในสหรัฐอเมริกา ผู้รับรองวิทยฐานะจะมีความรับผิดชอบต่อสถาบันการศึกษาและหลักสูตรที่เขาเป็นผู้รับรองอยู่ โดยจะรับผิดชอบให้กับหน่วยงานภาครัฐและรัฐบาลที่ได้ลงทุนในการศึกษาระดับอุดมศึกษาไว้สูงและคาดหวังในเรื่องคุณภาพเป็นสำคัญ นอกจากนี้ ผู้รับรองวิทยฐานะยังมีหน้าที่ประเมินตัวองค์กรเองในลักษณะการทำงานที่ทำเป็นประจำทุกวัน และจำเป็นต้องปฏิบัติตามขั้นตอนกฎระเบียบภายในอย่างถูกต้องด้วย นอกจากนี้ ผู้รับรองวิทยฐานะยังต้องดำเนินการตรวจทานองค์กรเหล่านั้นจากภายนอกอีกเป็นระยะ ๆ เพื่อให้เกิด “การรับรู้” ซึ่งทั้ง CHEA และ USDE จะเป็นฝ่ายที่ต้องรับรู้ถึงคุณภาพการศึกษาในครั้งนี้ (Eaton, 2015)

2.1) การรับรู้การรับรองวิทยฐานะของ CHEA

CHEA เป็นองค์กรระดับชาติ ภาคเอกชน สถาบันระดับอุดมศึกษาที่ไม่แสวงผลกำไรที่ตั้งขึ้นในปี 1996 โดยมีวัตถุประสงค์ต้องการสร้างความร่วมมือกันในระหว่างสถาบันการศึกษาและการรับรองคุณภาพการจัดการหลักสูตรการศึกษาในสหรัฐอเมริกา ซึ่งตามวัตถุประสงค์นี้ CHEA มีหน้าที่สามประการด้วยกัน ได้แก่ เป็นตัวแทนผลประโยชน์ของภาคเอกชน, อาสาเป็นผู้ดูแลกฎระเบียบให้กับรัฐบาลกลางและรัฐ โดยที่การพิจารณา (การรับรู้) คุณภาพขององค์กรที่ทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะนั้นเป็นไปตามมาตรฐานของ CHEA ที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ที่กล่าวมา รวมทั้งการทำการกิจกรรมต่าง ๆ ของสมาชิกในองค์กร เช่น การประชุม การสังสรรค์ การวิจัย การวิเคราะห์นโยบายและการตีพิมพ์ (CHEA, 2015 ; Ewell, 2001)

2.2) CHEA พันธกิจของการรับรองวิทยฐานะ

องค์กรที่ทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะจะปฏิบัติตามการรับรู้ของ CHEA หรือข้อกำหนดมาตรฐานที่กำหนดให้ต้องปฏิบัติตามดังต่อไปนี้ (Council for Higher Education Accreditation, 2010: 4-8)

- 1) ต้องทำให้การศึกษามีคุณภาพ
- 2) แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบ
- 3) กระตุ้นให้เกิดการรับรู้ หรือความสามารถในการพิจารณาได้ด้วยตนเอง และสามารถวางแผนเตรียมรับการเปลี่ยนแปลง และปรับปรุงในสิ่งที่จำเป็นได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งสามารถปฏิบัติได้ตรงไปตรงมาและตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม แสดงให้เห็นถึงการตรวจทานรูปแบบการรับรองวิทยฐานะอย่างต่อเนื่อง และมีความรู้เป็นอย่างดี

2.3) CHEA โครงสร้างการพัฒนาระบบและความถี่

ปกติแล้วผู้รับรองวิทยฐานะ CHEA จะตรวจทานเป็นประจำรอบ 10 ปี และออกรายงานเฉพาะกาลสองฉบับ ดำเนินการโดยคณะกรรมการการรับรู้ CHEA, ตัวแทนของกลุ่มสถาบันการศึกษา, ผู้รับรองวิทยฐานะและตัวแทนภาครัฐที่คอยดูแลผู้รับรองวิทยฐานะให้ปฏิบัติงานตามกฎระเบียบของ CHEA ได้อย่างเหมาะสม และตรวจทานการรับรองวิทยฐานะตามวิธีการประเมินที่ถูกต้อง นอกจากนี้ในการตรวจทานอาจจะใช้วิธีการเข้าพื้นที่ด้วยก็ได้ จากนั้นคณะกรรมการจะต้องรายงานสรุปต่อ CHEA เพื่อยืนยันหรือปฏิเสธการรับรองคุณวุฒิ

3) แนวคิดของรัฐบาลกลางที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

นอกเหนือจากกฎระเบียบขององค์กรที่ทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะผ่านทางกระบวนการรับรู้ของรัฐบาลกลางแล้วรัฐบาลกลางยังควบคุมดังต่อไปนี้

1) การรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวิจัยค้นคว้า และระบบสารสนเทศให้กับผู้บริโภค เช่น ระบบข้อมูลนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (IPEDS), ข้อมูลให้กับผู้บริโภคภายใต้พระราชบัญญัติสิทธิของนักเรียนที่จะรู้และเรียนปี 1990

2) การบังคับใช้มาตรฐานการเงินที่มั่นคงเป็นขั้นต่ำ และความสามารถในการจัดการ โดยสถาบันการศึกษาจะจัดตั้งหรือคงให้การสนับสนุนและช่วยเหลือนักเรียนในการศึกษาอย่างถูกต้องเหมาะสม

4) การประกันคุณภาพของรัฐเกี่ยวกับการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

การประกันคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาจะส่งผลต่อการศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน แต่จะมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสถาบันการศึกษาของรัฐมากกว่า เนื่องจากแต่ละสถาบันการศึกษาจะขึ้นอยู่กับรัฐอย่างถูกต้องตามกฎหมาย และมีเงินสนับสนุนที่แน่นอน การประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษารัฐสามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1) การตรวจทานสำหรับที่รัฐอนุญาต ซึ่งส่งผลกระทบต่อสถาบันการศึกษาของเอกชน

2) การตรวจทานสำหรับหน่วยงานที่ได้รับมอบอำนาจดำเนินการและรับผิดชอบของภาครัฐ รวมไปถึงงบประมาณ นโยบาย และการตรวจทานผลการดำเนินงาน ซึ่งโดยพื้นฐานแล้วจะส่งผลกระทบต่อสถาบันการศึกษาของภาครัฐ

ดังนั้นการตรวจทานของภาครัฐ จึงครอบคลุมไปถึงการตรวจทานการรับรองวิทยฐานะที่ไม่ใช่รัฐบาล ซึ่งมีแนวโน้มให้ความสำคัญกับคุณภาพตามที่ผู้รับรองส่วนใหญ่เข้าใจ ดังนั้น การตรวจทานจึงเน้นไปที่ความมั่นคงทางการเงินและความสามารถในการจัดการ และเพื่อความมั่นคงของสถาบันการศึกษาทุกแห่งแล้ว ก็ต้องรับประกันและมั่นใจในหลักสูตรแต่ละประเภทที่สถาบันการศึกษาแห่งนั้นเปิดสอน

5) อำนาจรัฐบาล

แต่ละรัฐและขอบเขตอำนาจของรัฐบาลที่อนุญาต หรือโรงเรียนในกำกับของรัฐบาล และสถาบันในระดับอุดมศึกษาภายในขอบเขตอำนาจเฉพาะเจาะจง รัฐบาลกลางจะไม่ได้อนุญาตหรือโรงเรียนในกำกับของรัฐบาลหรือสถาบันการศึกษา ยกเว้นที่ดำเนินงานโดยตรงและมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาหรือฝึกอบรมตัวแทนภาครัฐหรือบุตรหลานของตัวแทนรัฐทุกแห่ง ขอบเขตอำนาจของ

รัฐบาล และขอบเขตอำนาจจะอนุญาตให้กับสถาบันการศึกษาและผู้ให้บริการด้านการศึกษาอื่น ๆ ที่จะดำเนินการกันภายใต้ขอบเขตอำนาจที่มีอยู่ ซึ่งลักษณะของขั้นตอนการใช้อำนาจนั้นมีอย่างกว้างขวาง ตั้งแต่ในระดับขั้นพื้นฐานที่ได้รับอนุญาต หรือการเป็นโรงเรียนในการกำกับก็เพื่อที่จะหาทางวิธีการตรวจสอบและขั้นตอนการประเมินในลักษณะเดียวกันกับการรับรู้การเข้าไปมีส่วนร่วมกับการรับรองวิทยฐานะ โดยรัฐบาลรัฐส่วนใหญ่ต้องการใบอนุญาตหรือการเป็นสถาบันในกำกับที่จะทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะ ซึ่งเริ่มจากการรับรู้ และเริ่มเข้าสู่ขั้นตอนการรับรองเป็นครั้งแรกได้

6) การรับประกันคุณภาพของสหรัฐอเมริกา

การรับรองวิทยฐานะที่ผ่านมาในอดีตได้แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในบริบทของการศึกษาในระดับอุดมศึกษา จำนวนและความหลากหลายขององค์กรที่ทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะนั้นเพิ่มขึ้นไปพร้อมกันกับการเติบโตของการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งทำให้เกิดรูปแบบการศึกษาใหม่ ๆ ขึ้นมา ได้แก่ การศึกษาในระบบทางไกล และการขยายตัวของภาครัฐและการลงทุนทางด้านการศึกษาของภาคเอกชนเพิ่มขึ้นล้วนส่งผลต่อการรับประกันคุณภาพให้กับหลักสูตรใดก็ตามเป็นการเฉพาะ เช่น การศึกษา, ธุรกิจและวิศวกรรม อย่างไรก็ตาม การศึกษาในระดับอุดมศึกษาแบบใหม่นี้ก็มีสิ่งที่ท้าทายบางอย่างเกิดขึ้นต่อระบบการรับรองวิทยฐานะที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ทั้งนี้ ในการวิจัยเกี่ยวกับอนาคตภาพระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 ผู้วิจัยจึงได้พัฒนารอบแนวคิดจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นเรื่องระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาสหรัฐอเมริกา เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดและประเด็นการศึกษา (U.S. Department of Education Office of Postsecondary Education Accreditation Group, 2020: 12-16) ซึ่งแบ่งออกเป็นประเด็นในการศึกษา คือบริบทของการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษา โดยเจาะจงเลือกถอดบทเรียนจากรูปแบบระบบที่ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพหรือของสหรัฐอเมริกาจาก 2 หน่วยงาน ได้แก่ Council for Higher Education Accreditation (CHEA) และหน่วยงานระดับกระทรวง หรือ U.S. Department of Education (USDE) ทำให้ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นของการศึกษาเกี่ยวกับระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาที่น่าสนใจ คือ ระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งลักษณะของสหรัฐอเมริกาก็ทำให้ผู้วิจัยได้กำหนดเป็นระบบการรับรองระดับหลักสูตร และการรับรองระดับสถาบัน

2.4. ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

2.4.1 หลักการเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพและมาตรฐาน โดยกำหนดรายละเอียดไว้ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก เพื่อใช้เป็นกลไกในการพัฒนาระดับคุณภาพและมาตรฐานของสถาบันอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558: 26-30)

ทั้งนี้ การประกันคุณภาพภายใน เป็นการสร้างระบบและกลไกในการพัฒนา ติดตาม ตรวจสอบและประเมินการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย เป้าหมาย และระดับคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดโดยสถานศึกษาและหรือหน่วยงานต้นสังกัด โดยหน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษากำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในเสนอต่อสภาสถาบัน หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาและเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

ขณะที่การประกันคุณภาพภายนอก เป็นการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการติดตามและตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมาย หลักการ และแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ ซึ่งประเมินโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือเรียกชื่อย่อว่า สมศ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างน้อย 1 ครั้งในทุกรอบ 5 ปี นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน ซึ่ง สมศ. ได้ดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก (พ.ศ. 2544-2548) เสร็จสิ้นไปแล้ว ปัจจุบันอยู่ระหว่างประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่สอง (พ.ศ. 2549-2553) และการเตรียมการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่สาม (พ.ศ. 2554-2558) ซึ่งในการประเมินรอบที่สามของ สมศ. เป็นการประเมินทั้งระดับสถาบันและคณะวิชา แต่หากสถาบันใดจัดการศึกษานอกสถานที่ตั้งหลัก เช่น วิทยาเขต หรือศูนย์ หรือหน่วยจัดการศึกษานอกที่ตั้ง การประเมินจะครอบคลุมการจัดการนอกสถานที่ตั้งหลักทั้งหมด นอกจากนั้น การประเมินคุณภาพจะมีความสอดคล้องกับจุดเน้นหรือกลุ่มสถาบันที่แต่ละสถาบันเลือกตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ โดยหลักการประกันคุณภาพมีหลักการดังนี้

- 1) สร้างความมั่นใจและความพึงพอใจในคุณภาพการศึกษา
- 2) การป้องกันปัญหา ต้องมีการวางแผนและการเตรียมการ
- 3) ตั้งมั่นบนหลักวิชาในการพัฒนาหลักวิชาชีพ
- 4) การดำเนินงานสามารถติดตามตรวจสอบและประเมินตนเองได้
- 5) การดำเนินงานเน้นคุณภาพในการปฏิบัติงานทุกระดับทุกขั้นตอน
- 6) การสร้างความรู้ ทักษะ และความมั่นใจให้กับบุคลากรในสถานศึกษา
- 7) การประสานสัมพันธ์ในองค์กรและบุคลากรในพื้นที่
- 8) การเน้นภาวะผู้นำของผู้บริหาร (นิติธร ปิลาวสน์, 2560)

2.4.2 องค์ประกอบของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา

การนำเสนอข้อมูลพื้นฐานต้องเป็นไปตามสภาพจริงประกอบด้วยข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนที่แสดงให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมโรงเรียน การบริหารจัดการแนวทางการจัดการศึกษา การดำเนินงานใน

ปัจจุบัน ฯลฯ ซึ่งอาจนำเสนอเป็นความเรียง ตาราง แผนภูมิหรือกราฟ ฯลฯ ตามความเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการข้อมูลของหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ดังนี้

1) ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา ประกอบด้วยชื่อ รหัส ที่ตั้ง หมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร E-mail เว็บไซต์ ระดับชั้นที่เปิดสอน ฯลฯ

2) แนวทางการจัดการศึกษา ประกอบด้วยปรัชญาการศึกษา วิสัยทัศน์ พันธกิจ เอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ของโรงเรียน

3) ข้อมูลบุคลากร ประกอบด้วยจำนวนบุคลากรจำแนกตามตำแหน่ง เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในตำแหน่ง จำนวนบุคลากรแยกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวนชั่วโมงในการสอนของครูเฉลี่ยต่อคนต่อสัปดาห์ จำนวนครูที่ได้รับการอบรมพัฒนา สาขาวิชาที่ขาดแคลนครู ฯลฯ

4) ข้อมูลนักเรียน ประกอบด้วยจำนวนนักเรียนจำแนกตามระดับชั้นเรียน เพศ จำนวนนักเรียนลักษณะพิเศษจำแนกตามคุณลักษณะ เช่น ผู้เรียนที่มีความพิการ ผู้เรียนที่มีความด้อยโอกาส ผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ เป็นต้น จำนวนผู้เรียนในแต่ละระดับชั้นเรียนที่ผ่าน/ไม่ผ่าน การประเมินความสามารถด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทักษะตามหลักสูตร มีสุขภาพตามเกณฑ์

5) ค่าเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ของผู้เรียนแต่ละระดับชั้น จำแนกตามรายวิชา

6) รางวัลที่โรงเรียนได้รับ

7) ข้อมูลอาคารสถานที่ เช่น จำนวนอาคาร จำนวนห้องประกอบ เป็นต้น

8) ข้อมูลงบประมาณ

9) ข้อมูลสภาพชุมชนโดยรวม เช่น อาชีพหลักของชุมชน ศาสนาที่ชุมชนนับถือ อาชีพหลักของผู้ปกครองส่วนใหญ่ ศาสนาที่ผู้ปกครองส่วนใหญ่ นับถือ รายได้เฉลี่ยของผู้ปกครองต่อครอบครัว เป็นต้น

10) ข้อมูลแหล่งเรียนรู้ภายใน/นอกโรงเรียน จำนวนการเข้าใช้ห้องสมุดของผู้เรียนเฉลี่ยต่อปี การศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปรากฏชาวบ้าน

11) ผลการประเมินคุณภาพภายในปีที่ผ่านมา

ส่วนที่ 2 ผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา

การนำเสนอผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา มีรายละเอียดแต่ละประเด็น ดังนี้

1) การนำเสนอผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นรายมาตรฐาน

การเขียนผลการประเมินคุณภาพภายในให้นำเสนอเป็นรายมาตรฐาน อาจเขียนเป็นรายข้อ หรือความเรียงให้ครอบคลุมทุกประเด็นพิจารณาของแต่ละมาตรฐาน ได้แก่ 5 หัวข้อ ดังนี้

1) ระดับคุณภาพ การตัดสินระดับคุณภาพตามมาตรฐานให้สรุปผลการประเมินโดยใช้การพิจารณาผลการดำเนินงานจากความสำเร็จตามประเด็นพิจารณาของแต่ละมาตรฐานแบบองค์รวม (holistic) โดยอาศัยผู้ประเมินที่มีความเชี่ยวชาญ (expert judgement) และมีการตรวจทานผลการประเมินโดยคณะกรรมการประเมินในระดับเดียวกัน (peer review) มีเกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

มาตรฐาน 4 ระดับ คือ ระดับ 4 ดีเยี่ยม ระดับ 3 ดี ระดับ 2 พอใช้ และระดับ 1 ปรับปรุง ทั้งนี้ ผลการสรุประดับคุณภาพต้องสอดคล้องกับความสำเร็จที่เกิดขึ้น

2) กระบวนการพัฒนาให้นำเสนอวิธีการดำเนินงานของสถานศึกษาตามประเด็นพิจารณาของแต่ละมาตรฐาน ทั้งด้านการจัดการเรียนการสอน การบริหารและการจัดการศึกษา ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ รวมทั้งโครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดทำขึ้นตามสภาพที่ปรากฏจริงและส่งผลให้การดำเนินงานตามมาตรฐานนั้น ๆ มีคุณภาพ ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 นำเสนอวิธีการพัฒนาผู้เรียนที่แสดงออกถึงความรู้ความสามารถ ความก้าวหน้าทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาด้านการอ่าน การเขียน การสื่อสาร การคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พัฒนาการจากการสอบวัดระดับชาติ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

มาตรฐานที่ 2 นำเสนอวิธีการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ครอบคลุมด้านวิชาการ ด้านครูและบุคลากร ด้านข้อมูลสารสนเทศ และด้านสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน

มาตรฐานที่ 3 นำเสนอกระบวนการ/วิธีการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาที่สร้างโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมตามความถนัด และความสนใจด้วยวิธีการที่หลากหลายสอดคล้องกับบริบทของชุมชนและท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้เต็มตามศักยภาพ รวมทั้งมีการประเมินผลการเรียนรู้และนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลมาใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

มาตรฐานที่ 4 นำเสนอระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารและการจัดการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม มีขั้นตอนที่ชัดเจน ปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายส่งผลให้พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องมีความมั่นใจ พึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

3) ผลการดำเนินงาน ให้นำผลที่เกิดจากการดำเนินงานของสถานศึกษาตามที่ได้กล่าวไว้ในกระบวนการพัฒนามาเขียนเป็นผลการดำเนินงานของแต่ละมาตรฐาน ให้ชัดเจนครอบคลุมตามประเด็นพิจารณาแต่ละประเด็น เพื่อสนับสนุนผลการตัดสินคุณภาพของมาตรฐาน

4) จุดเด่นให้นำเสนอความสำเร็จของการดำเนินงานที่ส่งผลให้แต่ละมาตรฐานของโรงเรียนประสบความสำเร็จ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกระดับชั้นสูงกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณเป็นไปตามเกณฑ์ของแต่ละระดับชั้นตามที่โรงเรียนกำหนด เป็นต้น

5) จุดควรพัฒนาให้นำเสนอผลการดำเนินงานที่ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด หรือประเด็นที่คาดว่าหากนำมาดำเนินงานแล้วจะส่งผลให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนแต่ละมาตรฐาน มีคุณภาพเพิ่มขึ้น เช่น ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารไม่เป็นไปตามเกณฑ์ของระดับชั้นที่สถานศึกษากำหนด สถานศึกษายังไม่มีการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้

เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นสถานศึกษายังไม่ดำเนินงานให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็นหรือร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นต้น

สรุปผลการประเมินของสถานศึกษาในภาพรวม

1) การตัดสินผลระดับคุณภาพในภาพรวมของสถานศึกษา ให้พิจารณาจากผลการประเมินทั้ง 4 มาตรฐาน มีเกณฑ์การตัดสินคุณภาพของสถานศึกษา 4 ระดับ คือ ระดับ 4 ดีเยี่ยม ระดับ 3 ดี ระดับ 2 พอใช้ และระดับ 1 ปรับปรุง

ทั้งนี้ การตัดสินผลการประเมินในภาพรวมไม่ใช้วิธีการตัดสินโดยการนำผลการประเมินทั้ง 4 มาตรฐานมาหาค่าเฉลี่ย ใช้การตัดสินจากผลการประเมินของมาตรฐานที่มีระดับคุณภาพต่ำสุด เช่น มาตรฐานที่ 1 อยู่ในระดับดี มาตรฐานที่ 2 อยู่ในระดับดีเยี่ยม มาตรฐานที่ 3 อยู่ในระดับดีเยี่ยม มาตรฐานที่ 4 อยู่ในระดับดีเยี่ยม การตัดสินสรุปผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับดี

2) การนำเสนอผลการดำเนินงานของสถานศึกษาในภาพรวมให้นำเสนอผลการดำเนินงานที่สนับสนุนผลการประเมินตามระดับคุณภาพที่สถานศึกษาได้รับ โดยนำผลการดำเนินงานทั้ง 4 มาตรฐาน มาสังเคราะห์และนำเสนอผลงานที่แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาได้รับผลการประเมินในระดับ ดีเยี่ยม ดี พอใช้ หรือปรับปรุงเป็นเพราะเหตุใด อาจนำเสนอเป็นความเรียง ตาราง แผนภูมิ หรือกราฟ ฯลฯ ตามความเหมาะสม และมีข้อมูลสนับสนุนให้ชัดเจน

3) การปฏิบัติที่เป็นเลิศ (best practices) ให้นำเสนอผลการดำเนินงานที่เป็นเลิศที่สถานศึกษาเห็นว่าประสบผลสำเร็จเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองชุมชนผู้ที่เกี่ยวข้อง และสังคม

ส่วนที่ 3 สรุปผลแนวทางการพัฒนาและความต้องการช่วยเหลือ

1) สรุปผล สำหรับการสรุปผลให้นำเสนอจุดเด่นที่เป็นความสำเร็จของการดำเนินงานและจุดควรพัฒนาให้สถานศึกษามีคุณภาพยิ่งขึ้น โดยนำจุดเด่นและจุดควรพัฒนาในแต่ละมาตรฐานมาสังเคราะห์และประมวลผลแล้วนำเสนอเป็นรายประเด็นประกอบด้วย จุดเด่น และจุดควรพัฒนา

2) แนวทางการพัฒนา ให้นำจุดเด่น และจุดควรพัฒนา มานำเสนอวิธีการดำเนินงานในปีต่อไป ดังนี้

1) นำจุดเด่นที่ต้องการต่อยอดให้มีความสำเร็จสูงขึ้น มานำเสนอแนวทางการพัฒนาในปีต่อไป โดยคาดหวังว่าแนวทางดังกล่าวจะส่งผลให้การดำเนินงานในเรื่องนั้นในปีถัดไปมีความสำเร็จสูงขึ้นจนพัฒนาเป็นการปฏิบัติที่ดี (good practices) และพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ (best practices) ของสถานศึกษา

2) นำจุดที่ต้องการพัฒนา มานำเสนอวิธีการ/แนวทางการแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องตามบริบทสถานศึกษาโดยคาดหวังว่าแนวทางดังกล่าวจะส่งผลให้การดำเนินงานในปีถัดไปมีผลเป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

3) ความต้องการช่วยเหลือ ให้นำเสนอสิ่งที่โรงเรียนต้องการความช่วยเหลือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หน่วยงานต้นสังกัด องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ผู้ปกครอง ชุมชน ฯลฯ โดยระบุให้ชัดเจนว่าในแต่ละเรื่องต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐหรือหน่วยงานใด

ส่วนที่ 4 ภาคผนวก

ให้นำเสนอหลักฐานข้อมูลสำคัญ หรือเอกสารอ้างอิงต่าง ๆ โดยสังเขป เช่น ผลการประเมินภายนอก รอบสาม มาตรฐานและค่าเป้าหมายของสถานศึกษา คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา หนังสือให้ความเห็นชอบ รายงานการประเมินคุณภาพภายใน เป็นต้น

2.4.3 ระเบียบวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา

เพื่อให้การประกันคุณภาพการศึกษาเกิดประโยชน์ จึงควรมีแนวทางการจัดกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามวงจรคุณภาพ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Plan) การดำเนินงานและเก็บข้อมูล (Do) การประเมินคุณภาพ (Check / Study) และการเสนอแนวทางการปรับปรุง (Act) โดยมีรายละเอียดดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558: 47)

P = เริ่มกระบวนการวางแผนการประเมินตั้งแต่ต้นปีการศึกษา โดยนำผลการประเมินปีก่อนหน้ามาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนโดยต้องเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนมิถุนายน กรณีใช้ระบบเปิดปิดภาคการศึกษาแบบเดิม หรือตั้งแต่เดือนสิงหาคม กรณีใช้ระบบเปิดปิดภาคการศึกษาตามอาเซียน

D = ดำเนินงานและเก็บข้อมูล บันทึกผลการดำเนินงานตั้งแต่ต้นปีการศึกษา คือ เดือนที่ 1-เดือนที่ 12 ของปีการศึกษา (เดือนมิถุนายน-พฤษภาคม ปีถัดไป หรือเดือนสิงหาคม-กรกฎาคม ปีถัดไป)

C/S = ดำเนินการประเมินคุณภาพในระดับหลักสูตร คณะ และสถาบัน ระหว่างเดือนมิถุนายน-สิงหาคม หรือเดือนสิงหาคม-ตุลาคม ของปีการศึกษาถัดไป

A = วางแผนปรับปรุงและดำเนินการปรับปรุงตามผลการประเมิน โดยคณะกรรมการบริหารระดับหลักสูตร ระดับคณะ และระดับสถาบัน โดยนำข้อเสนอแนะและผลการประเมินของคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในมาวางแผนปรับปรุงการดำเนินงาน (รวมทั้งข้อเสนอแนะของสภามหาวิทยาลัย) มาจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีและเสนอตั้งงบประมาณปีถัดไป หรือจัดทำโครงการพัฒนาและเสนอใช้งบประมาณกลางปีหรือ งบประมาณพิเศษก็ได้

วิธีการประกันคุณภาพภายใน กำหนดไว้ดังนี้

- 1) สถาบันวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษาภายในประจำปีการศึกษาใหม่
- 2) สถาบันเก็บข้อมูลระยะ 12 เดือนตามตัวบ่งชี้ที่ได้ประกาศใช้บนระบบ CHE QA Online และให้มีการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในเป็นประจำทุกปีทั้งระดับหลักสูตร คณะวิชา และสถาบัน
- 3) หลักสูตรเตรียมการประเมินตนเองระดับหลักสูตรและจัดทำรายงานการประเมินตนเองระดับหลักสูตรผ่านระบบ CHE QA Online
- 4) คณะหรือหน่วยงานเทียบเท่า นำผลการประเมินระดับหลักสูตรมาจัดทำรายงานการประเมินตนเองระดับคณะ
- 5) คณะหรือหน่วยงานเทียบเท่าประเมินตนเองบนระบบ CHE QA Online และยืนยันผลการประเมินหลักสูตรที่ได้ประเมินไปแล้ว
- 6) สถาบันนำผลการประเมินระดับหลักสูตร ผลการประเมินระดับคณะวิชา มาจัดทำรายงานการประเมินตนเองระดับสถาบัน

7) สถาบันประเมินตนเองบนระบบ CHE QA Online และยืนยันผลการประเมินตนเองระดับหลักสูตร คณะวิชา พร้อมนำผลการประเมินเสนอสภาสถาบันเพื่อพิจารณาวางแผนพัฒนาสถาบันในปีการศึกษาถัดไป

8) ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษานำผลการประเมินและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในที่สถาบันแต่งตั้ง (รวมทั้งข้อเสนอแนะของสภาสถาบัน) มาวางแผนปรับปรุงการดำเนินงาน แผนปฏิบัติการประจำปี และแผนกลยุทธ์

9) ส่งรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายใน ผ่านระบบ CHE QA Online ภายใน 120 วันนับจากสิ้นปีการศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาต้องมีการประเมินตนเองตามตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประกันคุณภาพภายในทุกปีการศึกษา ทั้งระดับหลักสูตร ระดับคณะ และระดับสถาบัน ตามลำดับโดยสถาบันอุดมศึกษาเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการประเมิน และส่งผลการประเมินให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาทราบผ่านระบบฐานข้อมูลด้านการประกันคุณภาพ (CHE QA Online) ทั้งนี้ คณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในระดับหลักสูตร 1 ชุด อาจประเมินได้มากกว่าหนึ่งหลักสูตรหากเป็นหลักสูตรในสาขาวิชาเดียวกัน เช่น หลักสูตรสาขาวิชาเดียวกันทั้งในระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา

ในกรณีที่ต้องการเผยแพร่หลักสูตรที่มีคุณภาพและมาตรฐานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 องค์ประกอบของคณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับหลักสูตร กำหนดไว้ดังนี้

1) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนอย่างน้อย 3 คน โดยเกินกว่ากึ่งหนึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกสถาบัน และอย่างน้อยหนึ่งคนต้องมีคุณสมบัติตรงกับสาขาวิชาที่ขอรับการประเมิน

2) ประธานกรรมการเป็นผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกสถาบัน

2.4.4 มาตรฐานและเครื่องมือที่ใช้ในระบบการประกันคุณภาพ

มาตรฐานที่เป็นกรอบสำคัญในการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา คือ มาตรฐานการอุดมศึกษา ในขณะเดียวกันสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอีกมาก เช่น เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา มาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. หรือกรอบการปฏิบัติราชการตามมิติด้านต่าง ๆ ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ในกรณีมหาวิทยาลัยของรัฐ เป็นต้น

กำหนดตัวบ่งชี้ เป็น 2 ประเภท คือ ตัวบ่งชี้เชิงปริมาณ และตัวบ่งชี้เชิงคุณภาพ ดังนี้

1) ตัวบ่งชี้เชิงคุณภาพจะระบุเกณฑ์มาตรฐานเป็นข้อ ๆ กำหนดเกณฑ์การประเมินตัวบ่งชี้เป็น 5 ระดับ มีคะแนนตั้งแต่ 1 ถึง 5 การประเมินเชิงคุณภาพนี้จะมีทั้งการนับจำนวนข้อและระบุว่าการดำเนินงานได้กี่ข้อ ได้คะแนนเท่าใด กรณีที่ไม่ดำเนินการใด ๆ หรือดำเนินการไม่ครบที่จะได้ 1 คะแนน ให้ถือว่าได้ 0 คะแนน และการประเมินโดยกำหนดการให้คะแนนตามที่ได้คณะหรือสถาบันดำเนินการ และกรรมการประเมิน (peer review) จะพิจารณาผลการดำเนินการนั้น ๆ ร่วมกันก่อนที่จะบันทึกคะแนน โดยมีระดับคะแนนอยู่ระหว่าง 0-5 (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558: 47-92)

2) ตัวบ่งชี้เชิงปริมาณอยู่ในรูปของร้อยละหรือค่าเฉลี่ย กำหนดเกณฑ์การประเมินเป็นคะแนนระหว่าง 1 ถึง 5 โดยเป็นค่าต่อเนื่อง (มีจุดทศนิยม) สำหรับการแปลงผลการดำเนินงานตามตัวบ่งชี้ (ซึ่งอยู่ในรูปร้อยละหรือค่าเฉลี่ย) เป็นคะแนนทำได้โดยการเทียบบัญญัติไตรยางศ์ โดยที่แต่ละตัวบ่งชี้จะกำหนดค่าร้อยละหรือค่าเฉลี่ยที่คิดเป็นคะแนนเต็ม 5 ไว้

คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับอุดมศึกษา ได้กำหนดให้มีระบบประกันคุณภาพ การศึกษาระดับหลักสูตร คณะ และสถาบัน เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ นำไปใช้เป็นแนวทาง (guideline) ในการจัดทำระบบการประกันคุณภาพภายในของแต่ละสถาบันตามความสมัครใจภายใต้ การกำกับดูแลของสภาสถาบันอุดมศึกษา โดยระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในจะครอบคลุม พันธกิจหลัก 4 ประการของการอุดมศึกษาและพันธกิจด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ 1) พันธกิจด้าน การผลิตบัณฑิต 2) พันธกิจด้านการวิจัย 3) พันธกิจด้านการบริการวิชาการ 4) พันธกิจด้านการทำนุ บำรุงศิลปะและวัฒนธรรม และการบริหารจัดการ สำหรับการประกันคุณภาพระดับหลักสูตร จะเน้น พันธกิจในด้านการผลิตบัณฑิตเป็นสำคัญ ส่วนพันธกิจด้านอื่น ๆ จะเป็นการบูรณาการเข้าไว้ด้วยกัน หากเป็นตัวบ่งชี้ในระดับคณะและสถาบันจะครอบคลุมพันธกิจหลักของการอุดมศึกษา รวมทั้งการ บริหารจัดการได้ทั้งหมด ซึ่งสามารถชี้วัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการอุดมศึกษา มาตรฐานและหลักเกณฑ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกัพันธกิจเหล่านั้นได้ทั้งหมด ในส่วนที่ 4 ถึงส่วนที่ 6 ของ งานวิจัยนี้จึงได้พัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษานำไปเป็น กรอบในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตั้งแต่ระดับหลักสูตร ระดับคณะและระดับ สถาบัน การพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินจะมุ่งไปที่ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา มากกว่าการประเมินคุณภาพ เพื่อให้สามารถส่งเสริม สนับสนุน กำกับติดตามการดำเนินงานให้เป็นไป ตามที่กำหนด สะท้อนการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ และตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นควรเชื่อมโยงหรือเป็น เรื่องเดียวกันกับการประเมินคุณภาพภายนอก โดยการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเน้นที่ปัจจัย นำเข้า และกระบวนการ ซึ่งภายในตัวบ่งชี้ที่เป็นกระบวนการให้สามารถสะท้อนผลลัพธ์ของการ ดำเนินการตามกระบวนการดังกล่าวด้วย

2.5. ระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะ

การกำกับมหาวิทยาลัยในประเทศไทยเป็นหน้าที่สำคัญประการที่รัฐจะต้องปฏิบัติภายใต้ กฎหมาย เนื่องจากรัฐเป็นฝ่ายปกครอง จึงต้องพิจารณาถึงบทบาทของรัฐในการกำกับมหาวิทยาลัย รวมถึงหน่วยงานทางปกครองหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลมหาวิทยาลัย ดังต่อไปนี้

2.5.1 บทบาทของรัฐในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัย

บทบาทหน้าที่ของรัฐในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัย มีข้อสำคัญที่ต้องพิจารณา คือ การกำกับ ดูแลภายในมหาวิทยาลัยและการกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่รัฐตามหลักความชอบด้วยกฎหมายของการ กระทำฝ่ายปกครอง ดังต่อไปนี้ การดูแลเอาใจใส่ ภาวะผู้นำ การกำกับดูแลและการควบคุมที่ใช้ปฏิบัติ ในมหาวิทยาลัย”นอกจากนี้ยังมีกลไกในการกำกับดูแล แตกต่างกันไปดังนี้

1) แนวทางที่กำหนดผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับมหาวิทยาลัยจากบุคคลภายนอก ซึ่งเป็นกรรมการ สภามหาวิทยาลัย

2) หน่วยงานและบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยที่มีส่วนในการตัดสินใจในสภามหาวิทยาลัย

3) หน่วยงานด้านบริหารจัดการภายในมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการบังคับบัญชาและการตัดสินใจ

ดังนั้น โดยภาพรวมจึงอาจกล่าวได้ว่า “การกำกับมหาวิทยาลัย” ก็คือ สภามหาวิทยาลัย ซึ่งถือเป็นหน่วยของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับมหาวิทยาลัย และมาทำงานร่วมกันเพื่อมหาวิทยาลัยนั่นเอง

สภามหาวิทยาลัยส่วนมากจะประกอบด้วยบุคคลที่มาจากภายนอกและบุคคลที่มาจากภายในมหาวิทยาลัย จำนวนดุลหรือสัดส่วนจะมากน้อยเท่าใดก็ขึ้นอยู่กับพระราชบัญญัติจัดตั้งมหาวิทยาลัย และข้อบังคับสภามหาวิทยาลัยที่ได้กำหนดขึ้น คณะบุคคลดังกล่าวจะเรียกชื่อต่าง ๆ กัน เช่น Council Senate, Board of Regents, Board of Trustees คำว่า “การกำกับ” จะมีปฏิสัมพันธ์กับระดับความมากน้อยของควมมีอิสระในการบริหารจัดการและการตัดสินใจสั่งการ แอนเดอร์สันและจอห์นสัน (Anderson and Johnson) ได้ศึกษาในปี 1998 เกี่ยวกับการมีอิสระในการบริหารของมหาวิทยาลัยใน 20 ประเทศ ได้ใช้คำ “Autonomy” ว่า “คือ อิสระในการบริหารจัดการโดยปราศจากการกำกับดูแล และอิทธิพลของรัฐบาลในทุกระดับ” แอนเดอร์สันและจอห์นสันได้พบว่าภารกิจของมหาวิทยาลัยที่มหาวิทยาลัยเข้าไปเกี่ยวข้องได้ตามกฎหมาย ได้แก่

- 1) การแต่งตั้งและการดำรงตำแหน่งของผู้บริหาร
- 2) การรับนักศึกษา ระเบียบวินัย
- 3) หลักสูตรและการสอน และแบบเรียน
- 4) มาตรฐานทางวิชาการ การรับรองวิทยฐานะ
- 5) การกำกับดูแล เช่น สภามหาวิทยาลัย การเงิน การคลัง

สำหรับประเทศไทยนั้น การกำกับดูแลมหาวิทยาลัยได้บัญญัติไว้เป็นพระราชบัญญัติที่แตกต่างกันไป โดยมหาวิทยาลัยเอกชน ได้มีพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 วางหลักเกณฑ์ อันประกอบไปด้วยหมวดต่าง ๆ รวม 9 หมวด ได้แก่ (ราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ 57 ก, 2562: 61-65)

- หมวด 1 การจัดตั้งและเปิดดำเนินการ
- หมวด 2 คณะกรรมการ
- หมวด 3 การดำเนินงาน
- หมวด 4 ปริญญาและเครื่องหมายวิทยฐานะ
- หมวด 5 ทรัพย์สินและการบัญชี
- หมวด 6 การอุดหนุนและส่งเสริม
- หมวด 7 การกำกับและควบคุม
- หมวด 8 การเลิกและโอนกิจการ
- หมวด 9 บทกำหนดโทษ

ส่วนมหาวิทยาลัยของรัฐ เช่น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งจัดตั้งตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2531 ประกอบไปด้วยหมวดต่าง ๆ คือ

- หมวด 1 บททั่วไป

หมวด 2 การดำเนินงานของมหาวิทยาลัย

หมวด 3 คณาจารย์

หมวด 4 ปริญญา อนุปริญญา ประกาศนียบัตร

หมวด 5 ครุยประจำตำแหน่ง ครุยวิทยฐานะ และเชิฌวิทยฐานะ

หมวด 6 บทกำหนดโทษ

และในส่วนมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ เช่น มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ซึ่งจัดตั้งตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง พ.ศ. 2541 ที่ประกอบไปด้วยหมวดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

หมวด 1 การจัดตั้ง วัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่

หมวด 2 การดำเนินงาน

หมวด 3 การบัญชีและการตรวจสอบ

หมวด 4 การกำกับและดูแล

หมวด 5 ตำแหน่งทางวิชาการ

หมวด 6 ปริญญาและเครื่องหมายวิทยฐานะ

หมวด 7 บทกำหนดโทษ

จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติจัดตั้งมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ไม่ว่าของรัฐและเอกชน ได้กำหนดรูปแบบ หมวดหมู่ไว้อย่างคล้ายคลึงกัน เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานภายในมหาวิทยาลัย หรือการกำกับดูแลตนเองภายในมหาวิทยาลัย และเป็นเครื่องมือกำหนดขอบเขตการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยในระดับนโยบายโดยรัฐอีกด้วย

2.5.2 หน่วยงานทางปกครอง/องค์กรที่เกี่ยวข้องในการกำกับมหาวิทยาลัย

การกำกับดูแลมหาวิทยาลัยมีหน่วยงานสำคัญที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1) สภามหาวิทยาลัย

สภามหาวิทยาลัย มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลด้านมาตรฐานการจัดการศึกษาเพื่อให้มีคุณภาพ โดยคำนึงถึงอิสระทางวิชาการและเสรีภาพทางวิชาการเป็นสำคัญ ซึ่งจะพิจารณาในเรื่องประสิทธิภาพ ประสิทธิผล การพัฒนาสถาบันการศึกษาอย่างยั่งยืน มุ่งประสงค์ให้มหาวิทยาลัยมีอิสระและมีความคล่องตัวในการบริหารจัดการ ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจึงมอบอำนาจการตัดสินใจและการกิจสำคัญให้แก่สภามหาวิทยาลัยเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยเอกชน ตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ปัจจุบันบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของสภามหาวิทยาลัยจึงมีสูง สภามหาวิทยาลัยต้องทำงานด้วยความรอบคอบ บนพื้นฐานข้อมูลที่ชัดเจน รวมทั้งหนังสือและเอกสารของสภามหาวิทยาลัย เช่น รายงานการประชุม มติที่ประชุม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ต้องมีความถูกต้องและมีความสมบูรณ์ นอกจากนี้ ยังต้องติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามมติของสภามหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่องในด้านมหาวิทยาลัยของรัฐได้ให้ความสำคัญและดำเนินการจัดตั้ง “สำนักงานสภา มหาวิทยาลัย” ให้เป็นหน่วยงานภายในของมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐทุกแห่ง นอกจากจะกำหนดให้มี “สำนักงานอธิการบดี” แล้วยังกำหนดให้มี “สำนักงานสภามหาวิทยาลัย” ไป

พร้อมกันอีกด้วย แม้ว่าพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 จะไม่กำหนดบังคับไว้ให้มหาวิทยาลัยจัดตั้งสำนักงานสภามหาวิทยาลัย แต่เมื่อพิจารณาถึงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของสภามหาวิทยาลัยตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว ก็อาจมีการจัดตั้งสำนักงานสภามหาวิทยาลัยโดยให้เป็นส่วนงานภายในตามโครงสร้างการบริหารของมหาวิทยาลัย เพื่อให้สภามหาวิทยาลัยสามารถปฏิบัติงานด้วยความถูกต้องสมบูรณ์ตามเจตนารมณ์กฎหมาย

สภามหาวิทยาลัย ประกอบไปด้วยคณะบุคคลคณะหนึ่งในมหาวิทยาลัย จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติกฎหมาย ระเบียบ หรือตราสารที่จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ โดยสภามหาวิทยาลัย แต่ละแห่งจะมีองค์ประกอบและบทบาทหน้าที่แตกต่างกันตามที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติกฎหมาย ระเบียบ หรือเอกสารจัดตั้งสถาบัน โดยทั่วไปสภามหาวิทยาลัยจะมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย วางระเบียบข้อบังคับ การพิจารณาจัดตั้งยุบเลิกหน่วยงานในมหาวิทยาลัย การพิจารณาให้ความเห็นชอบหลักสูตร การอนุมัติปริญญา การแต่งตั้งถอดถอนอธิการบดี รองอธิการบดี และผู้บริหาร และภารกิจอื่น ๆ ตามที่มีกฎหมายหรือระเบียบกำหนดไว้ สภาสถาบันมหาวิทยาลัยมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาให้ความเห็นชอบหลักสูตรที่เปิดสอน กำหนดนโยบายและการกำกับมาตรฐาน และคุณภาพการศึกษา ดังนี้

1.1) มาตรฐานการจัดการศึกษา

ก. สภาสถาบันอุดมศึกษาต้องอนุมัติและให้ความเห็นชอบหลักสูตรในสาขาวิชาต่าง ๆ ก่อนการเปิดสอน ซึ่งก่อนการเปิดสอนหลักสูตรต่าง ๆ สภาสถาบันอุดมศึกษาควรจัดให้มีการศึกษาความต้องการจำเป็น (need assessment) ความเป็นไปได้ในการเปิดหลักสูตรรวมทั้งความพร้อมด้านทรัพยากรและปัจจัยเกื้อหนุนอื่น ๆ ในการผลิตบัณฑิตที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน สังคมและชุมชน และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ทั้งนี้ สภาสถาบันอุดมศึกษาควรจัดให้มีคณะกรรมการกลั่นกรองระดับสาขาวิชาและคณะกรรมการวิชาการ ระดับคณะหรือระดับสถาบัน หรือคณะกรรมการที่มีหน้าที่พิจารณา แต่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่นเพื่อพิจารณาเนื้อหาสาระทางวิชาการและวิชาชีพที่เหมาะสมกับหลักสูตรในแต่ละสาขาวิชาและระดับการศึกษา และควรกำหนดให้มีการติดตามและประเมินผลหลักสูตร เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรเป็นระยะๆ ให้ทันกับความต้องการของผู้ใช้บริการ รวมทั้งกำหนดให้มีระเบียบการวัด และประเมินที่มีประสิทธิภาพเพื่อใช้ในการเทียบโอนผลการเรียนหรือใช้ศึกษาต่อตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ข. ในการพิจารณาอนุมัติและเห็นชอบหลักสูตร นอกจากจะต้องพิจารณาให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548 ของกระทรวงศึกษาธิการแล้ว มีประเด็นที่ควรพิจารณา คือ สภาสถาบันอุดมศึกษาควรให้ความสำคัญในเรื่องของอาจารย์ประจำหลักสูตรตลอดเวลาที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรนั้น โดยแต่ละหลักสูตรที่เปิดสอนต้องมีจำนวนอาจารย์ที่มีคุณวุฒิหรือตำแหน่งทางวิชาการและประสบการณ์ในสาขาวิชาที่เปิดสอนหรือในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน และควรสนับสนุนให้เปิดสอนหลักสูตรที่กำหนดให้ทำวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษาทุกหลักสูตร เพื่อเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ในศาสตร์นั้น รวมทั้งเป็นการส่งเสริมและพัฒนาอาจารย์ ด้วย สภา

สถาบันอุดมศึกษาต้องรับผิดชอบต่อคุณภาพบัณฑิตโดยควรศึกษาความพึงพอใจและประเมินการใช้บัณฑิตจากผู้ใช้นบัณฑิตหรือผู้เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงหลักสูตร

ค. จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพระดับหลักสูตรและระดับสถาบัน ได้มีการนำผลการประกันคุณภาพภายในมากำหนดแผนพัฒนาหลักสูตรสถาบันอย่างต่อเนื่อง โดยสภาสถาบันอุดมศึกษาต้องมีระบบติดตามและประเมินผลการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพ

ง. สภาสถาบันอุดมศึกษาต้องรับผิดชอบต่อการรายงานผลข้อมูลการจัดการศึกษาในแต่ละหลักสูตรเพื่อเป็นการเผยแพร่ข้อมูลต่อผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชนตลอดจนเป็นการคุ้มครองผู้บริโภค

1.2) การประกันคุณภาพการศึกษา

สภาสถาบันอุดมศึกษา ต้องกำหนดนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษา และผลักดันให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยส่งเสริมและกำกับดูแลให้สถาบันอุดมศึกษาสร้างระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาภายในที่มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกันทั้งระบบตามองค์ประกอบคุณภาพ 9 ด้าน (ราชกิจจานุเบกษา (ตอนที่ 57 ก), 2562: 61-65)

- 1) ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์และแผนดำเนินงาน
- 2) การเรียนการสอน
- 3) กิจกรรมการพัฒนานิสิตนักศึกษา
- 4) การวิจัย
- 5) การบริการวิชาการแก่สังคม
- 6) การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
- 7) การบริหารและจัดการ
- 8) การเงินและงบประมาณ
- 9) ระบบและกลไกการประกันคุณภาพ

โดยสถาบันอุดมศึกษาจะต้องจัดทำรายงานผลการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน เสนอต่อสภาสถาบันอุดมศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเป็นประจำทุกปี รวมทั้งต้องเปิดเผยต่อสาธารณชนด้วยบทบัญญัติของกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2546 และเพื่อให้การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถาบันอุดมศึกษาระดับอุดมศึกษาสอดคล้องกับมาตรฐานการอุดมศึกษา และเชื่อมโยงกับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้จัดให้มีการพัฒนาตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพการศึกษาภายในที่มีความสอดคล้องเชื่อมโยงการประกันคุณภาพทั้งระบบ เพื่อเป็นแนวทางให้สถาบันอุดมศึกษานำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษอย่างต่อเนื่องภายใต้หลักการดังกล่าว สภาสถาบันอุดมศึกษาจึงมีบทบาทที่สำคัญยิ่งทั้งสถาบันอุดมศึกษารัฐและเอกชนในฐานะที่เป็นองค์กรบริหารสูงสุดของสถาบันทำหน้าที่สรรหาและแต่งตั้งอธิการบดีเพื่อทำหน้าที่บริหารมหาวิทยาลัย กำหนดนโยบาย เห็นชอบแผนระยะยาว การเปิดดำเนินการตามนโยบายที่กำหนด ติดตามประเมินผลการดำเนินการ และตรวจสอบการบริหารงานของมหาวิทยาลัยและอธิการบดี

2) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษานั้น มีสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) เป็นผู้ตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการประเมินตนเองของมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ ดังนั้นจึงได้ทำการศึกษาถึงประวัติความเป็นมาและองค์ประกอบขององค์กร วัตถุประสงค์ในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษารวมถึงหน้าที่และความรับผิดชอบขององค์กรดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558: 44)

2.1) ประวัติความเป็นมาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

การศึกษาชั้นอุดมศึกษาของประเทศไทยเริ่มตั้งแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งมีทั้งโรงเรียนแพทย์ โรงเรียนกฎหมาย และโรงเรียนสำหรับฝึกหัดวิชาข้าราชการฝ่ายพลเรือน ซึ่งต่อมาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้มีการสถาปนามหาวิทยาลัยแห่งแรกของประเทศไทย อันได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยอีกหลายแห่งต่อมา แต่มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นมานั้น อยู่ภายใต้การปกครองของหลายกระทรวง เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นต้น ซึ่งทำให้ยากแก่การบริหารจัดการ ดังนั้น เมื่อปี พ.ศ. 2502 จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติให้มีการโอนมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มาสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีเพื่อความสะดวกทั้งด้านวิชาการและการบริหารงานในปี พ.ศ. 2514 สภาการศึกษาแห่งชาติร่วมกับที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยได้เสนอต่อ จอมพลถนอม กิตติขจร หัวหน้าคณะปฏิวัติ ว่ามหาวิทยาลัยควรมีอิสระในการปกครองตนเอง มีเสรีภาพทางวิชาการ จึงควรแยกมหาวิทยาลัยให้เป็นหน่วยงานในกำกับของรัฐบาล หรือตั้งทบวงอิสระในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นต้นสังกัดของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ดังนั้นจึงมีประกาศคณะปฏิวัติเมื่อวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2515 ให้สถาปนา “ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ” ขึ้น โดยมีรัฐมนตรีเป็นผู้นำกำกับดูแล ซึ่งปี พ.ศ. 2520 ได้มีพระราชบัญญัติเปลี่ยนชื่อ “ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ” เป็น “ทบวงมหาวิทยาลัย” และยกฐานะเป็นทบวงอิสระ มีฐานะเทียบเท่ากระทรวง ไม่อยู่ในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีอีกต่อไป เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารงาน

ต่อมารัฐบาลของพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้จัดโครงสร้างส่วนราชการใหม่โดยกำหนดให้แยกภารกิจเกี่ยวกับงานด้านศิลปวัฒนธรรม ออกจากภารกิจของกระทรวงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไปจัดตั้งเป็นกระทรวงวัฒนธรรม จึงมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยการจัดระเบียบบริหารราชการในกระทรวงศึกษาธิการใหม่ มีองค์กรหลักที่เป็นคณะบุคคลในรูปสภาหรือในรูปคณะกรรมการ จำนวน 4 องค์กร ได้แก่ สภาการศึกษา คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา และคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อพิจารณาให้เห็น หรือให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรี และมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนดปี พ.ศ. 2546 จึงได้มีประกาศพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ทำให้ “ทบวงมหาวิทยาลัย” เปลี่ยนเป็น “สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา” สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ดังเช่นปัจจุบัน

2.2) วัตถุประสงค์ของการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา จะต้องพัฒนาระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1) เพื่อให้มหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษามีการพัฒนาไปสู่วิสัยทัศน์ และยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยระบบดังกล่าวจะต้องเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติ และเป็นไปตามกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว มาตรฐานระดับชาติและนานาชาติ
- 2) เพื่อตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานตั้งแต่ระดับหลักสูตร คณะวิชาหรือหน่วยงานเทียบเท่า และสถาบันอุดมศึกษาในภาพรวม ตามระบบคุณภาพและกลไกที่สถาบันนั้น ๆ กำหนดขึ้น โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการดำเนินงานตามตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบคุณภาพต่าง ๆ ว่าเป็นไปตามเกณฑ์และได้มาตรฐาน
- 3) เพื่อให้หลักสูตร คณะวิชาหรือหน่วยงานเทียบเท่าและสถาบันอุดมศึกษา ทราบสถานภาพของตนเองอันจะนำไปสู่การกำหนดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพไปสู่เป้าหมาย (targets) และเป้าประสงค์ (goals) ที่ตั้งไว้ตามจุดเน้นของตนเอง
- 4) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนจุดแข็ง จุดที่ควรปรับปรุง ตลอดจนข้อเสนอแนะในการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อนำไปปรับปรุงผลการดำเนินการในแต่ละระดับอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับขีดความสามารถของสถาบัน
- 5) เพื่อให้ข้อมูลสาธารณะที่เป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทำให้มั่นใจว่าสถาบันอุดมศึกษาสามารถสร้างผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานตามที่กำหนด
- 6) เพื่อให้หน่วยงานต้นสังกัดของสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการอุดมศึกษาในแนวทางที่เหมาะสม

2.3) องค์ประกอบของคณะกรรมการการอุดมศึกษา

คณะกรรมการการอุดมศึกษา มีกรรมการจำนวนไม่เกินยี่สิบแปดคน ประกอบด้วย

- 1) ประธานกรรมการ โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเลือกประธานกรรมการจากผู้ที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งกรรมการผู้ทรงคุณภูมินั้นมาจากการที่สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งทั้งของรัฐและเอกชนเสนอชื่อผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่างๆ ที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด และมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กฎกระทรวงกำหนด
- 2) กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวนเก้าคน ได้แก่ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการสภาการศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการและผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
- 3) กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรเอกชน จำนวนหนึ่งคน
- 4) กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวนหนึ่งคน
- 5) กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรวิชาชีพ จำนวนหนึ่งคน

6) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่เกินสิบสี่คน ซึ่งแต่งตั้งจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด ทั้งนี้ การเลือกกรรมการ ตามข้อ 3, 4, 5 นั้น ให้สรรหาและเลือกจากองค์กรเอกชนซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ทางการศึกษา โดยได้ดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสองปี สภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับปริญญา และองค์กรวิชาชีพแต่ละแห่ง โดยการเสนอชื่อผู้ที่เห็นสมควรเป็นกรรมการ ซึ่งมีคุณสมบัติตามที่ได้กำหนดไว้ในกฎกระทรวง แห่งละหนึ่งคน จากนั้นให้ผู้ได้รับการเสนอชื่อเลือกกันเอง ให้เหลือจำนวนสองคน เพื่อเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเลือกเพียงคนเดียวตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

2.4) หน้าที่และความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาทำหน้าที่เป็นฝ่ายปฏิบัติการให้กับคณะกรรมการการอุดมศึกษา โดยยึดหลักการกระจายอำนาจจากหน่วยงานนโยบาย คือ จากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ไปสู่สถาบันอุดมศึกษา โดยดำเนินงานตามหลักการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการที่ดี และหลักการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาในสังกัดหรือในกำกับมีอิสระคล่องตัวในการบริหารจัดการในการดำเนินงาน โดยมีสภาสถาบันหรือสภาสถาบันอุดมศึกษาทำหน้าที่เป็นองค์กรกำกับดูแลสถาบัน (governing body) ในระดับสูงสุด

คณะกรรมการการอุดมศึกษา มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการอุดมศึกษา จัดทำข้อเสนอนโยบายและมาตรฐานการอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับแผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม พัฒนาระบบและดำเนินการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการจัดการอุดมศึกษาโดยคำนึงถึงความเป็นอิสระและความเป็นเลิศทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญาตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง จัดทำแผนพัฒนาการอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติและพันธสัญญาที่เป็นไปตามข้อเสนอตกลงระหว่างประเทศ ทำการวิเคราะห์หลักเกณฑ์ และแนวทางการสนับสนุนทรัพยากร จัดตั้ง จัดสรรงบประมาณอุดหนุนสถาบันอุดมศึกษาและวิทยาลัยชุมชนตามหลักเกณฑ์และแนวทางที่กำหนด ตลอดจนเสนอแนะการจัดตั้ง ยุบ รวม ปรับปรุงและยกเลิกสถาบันอุดมศึกษาและวิทยาลัยชุมชน นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษายังมีหน้าที่ประสานและส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และศักยภาพนักศึกษา รวมทั้งผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาสในระบบอุดมศึกษา และการประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ และเพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศ รวมถึงการรวบรวมข้อมูล จัดทำสารสนเทศด้านการอุดมศึกษา และดำเนินงานฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการการอุดมศึกษา และคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ตลอดจนปฏิบัติงานอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา หรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

3) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษานั้น นอกจากจะมีสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) เป็นผู้ตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลภายในมหาวิทยาลัยแล้ว ยังมีการประเมินคุณภาพภายนอกโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) อีกองค์กรหนึ่งด้วย ซึ่งจะได้ศึกษาถึงประวัติความเป็นมาและองค์ประกอบขององค์กร วัตถุประสงค์เฉพาะในการประเมินคุณภาพภายนอก รวมถึงหน้าที่และความรับผิดชอบขององค์กร

3.1) ประวัติความเป็นมาและองค์ประกอบขององค์กร

เหตุผลที่กฎหมายได้กำหนดให้ สมศ. เป็นองค์กรมหาชน เนื่องจากการจัดการศึกษา ถือเป็น การให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยรัฐได้มอบหมาย ให้กระทรวง ทบวง กรม ต้นสังกัด และสถานศึกษาเป็นผู้ทำหน้าที่ให้บริการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของสังคมให้แก่ผู้รับบริการ คือ ผู้เรียน และผู้ปกครอง ซึ่งเป็น ผู้รับบริการโดยตรง รวมทั้งผู้รับบริการทางอ้อมคือสถานประกอบการ ประชาชน และสังคมโดยรวม จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่รัฐต้องตรวจสอบประเมินผลว่า การให้บริการดังกล่าวเป็นไปตามนโยบายด้าน การศึกษาของรัฐและสนองความต้องการของลูกค้ำหรือผู้รับบริการกลุ่มต่าง ๆ เพียงใด ดังนั้น หน่วยงานที่รับผิดชอบการประเมินคุณภาพภายนอก จำเป็นต้องเป็นองค์กรมหาชนซึ่งเป็นหน่วยงาน ของรัฐประเภทหนึ่ง ที่ไม่ใช่หน่วยงานราชการ หรือรัฐวิสาหกิจนั้น ก็เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพ เพราะมีความเป็นอิสระและมีอำนาจตัดสินใจได้ทั้งในด้านการบริหาร การจัดการ และการเงินของ สำนักงาน ทำให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารงานให้ลุล่วงตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมี ประสิทธิภาพมากกว่าการบริหารตามสายการบังคับบัญชาของระบบราชการ รวมทั้งเพื่อให้การ ดำเนินงานเป็นไปโดยปราศจากแรงกดดันที่จะทำให้ผลการประเมินภายนอกเบี่ยงเบนไปจากความ เป็นจริง อันจะก่อให้เกิดการตรวจสอบและถ่วงดุล (check & balance) อย่างแท้จริง และจะทำให้ การประเมินคุณภาพภายนอก เป็นบริการสาธารณะที่เป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพในการสร้าง ความสามารถที่จะตรวจสอบได้ว่า การจัดการศึกษาที่เป็นอยู่นั้นได้ให้สิ่งที่ผู้เรียน สังคมและรัฐต้องการ และมีคุณภาพที่ได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพหรือไม่เพียงใด

3.2) วัตถุประสงค์เฉพาะของการประเมินภายนอกของ สมศ.

- 1) เพื่อตรวจสอบยืนยันสภาพจริงในการดำเนินงานของสถานศึกษาและประเมิน คุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา กรอบแนวทางและวิธีการที่ สมศ.กำหนด และสอดคล้อง กับระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด
- 2) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ช่วยสะท้อนความแตกต่างของแต่ละสถานศึกษาที่แสดงถึงอัตลักษณ์ รวมทั้งผลสำเร็จการดำเนินการตามมาตรการส่งเสริมของภาครัฐ
- 3) เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยพิจารณาจาก ผลผลิต ผลลัพธ์และผลกระทบมากกว่ากระบวนการ
- 4) เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพและพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ภายในอย่างต่อเนื่อง
- 5) เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษามีทิศทางที่สอดคล้องกันในการประเมินคุณภาพ ภายนอกกับการประเมินคุณภาพภายใน

6) เพื่อสร้างความร่วมมือและมีเป้าหมายร่วมกันระหว่างหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นการเชื่อมโยงการดำเนินงานสู่การพัฒนาคุณภาพร่วมกัน

7) เพื่อรายงานผลการประเมินคุณภาพและเผยแพร่ผลการประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพ การบริหารจัดการของสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

3.3) องค์ประกอบของคณะกรรมการบริหาร สมศ.

ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งชื่อว่า “คณะกรรมการบริหารสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา” ประกอบด้วย

1) ประธานกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมาจากการสรรหา ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ ทางด้านการบริหาร มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ หรือวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และไม่เป็นข้าราชการที่มีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

2) กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวนสามคน ได้แก่ ปลัดกระทรวงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ประธานกรรมการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน และประธานกรรมการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา

3) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนหกคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ซึ่งมาจากการสรรหา ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ ทางด้านการบริหาร มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ หรือวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยในจำนวนนี้ต้องเป็นบุคคลซึ่งมิใช่ข้าราชการที่มีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำรวมอยู่ด้วยไม่น้อยกว่าสี่คน ให้ผู้อำนวยการเป็นกรรมการและเลขานุการโดยตำแหน่ง และให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่เป็นผู้ช่วยเลขานุการ หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งการสรรหาประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อดำรงตำแหน่งแทนผู้ที่พ้นจากตำแหน่งก่อนวาระตามมาตรา 19 ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด โดยการเสนอแนะของคณะกรรมการ ทั้งนี้ จะต้องมิใช่ข้าราชการที่มีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำมีส่วนร่วมในการสรรหาด้วย

4) อำนาจหน้าที่ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2543 ในมาตรา 8 กำหนดให้สำนักงานฯ มีอำนาจหน้าที่หลัก ดังนี้

1) พัฒนาระบบการประเมินคุณภาพภายนอก กำหนดกรอบแนวทางและวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกที่มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัด

2) พัฒนามาตรฐานและเกณฑ์สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก

3) ให้การรับรองผู้ประเมินภายนอก

4) กำกับดูแลและกำหนดมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกที่ดำเนินการโดยผู้ประเมินภายนอก รวมทั้งให้การรับรองมาตรฐาน ทั้งนี้ ในกรณีจำเป็นหรือเพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพภายนอก สำนักงานอาจดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกเองก็ได้

5) พัฒนาและฝึกอบรมผู้ประเมินภายนอก จัดทำหลักสูตรการฝึกอบรม และสนับสนุนให้องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพหรือวิชาการ เข้ามามีส่วนร่วมในการฝึกอบรมผู้ประเมินภายนอกอย่างมีประสิทธิภาพ

6) เสนอรายงานการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาประจำปีต่อคณะรัฐมนตรี รัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และสำนักงบประมาณ เพื่อประกอบการพิจารณาในการกำหนดนโยบายทางการศึกษา และการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา รวมทั้งเผยแพร่รายงานดังกล่าวต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน ซึ่งการกำกับดูแลการจัดการศึกษานั้น ถือเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพอย่างหนึ่ง ที่นอกจากจะได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของรัฐไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว ยังได้บัญญัติไว้ในกฎหมายต่าง ๆ ที่สำคัญ ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบในการใช้อำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลของรัฐ ดังจะกล่าวต่อไปนี้

1) การประเมินคุณภาพภายนอก คือ การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา การติดตาม การตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยผู้ประเมินภายนอกที่ได้รับการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา โดยผู้ประเมินภายนอกที่ได้รับการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) เพื่อมุ่งให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น ผู้ประเมินภายนอกมีความเป็นอิสระ และเป็นกลาง ไม่มีผลประโยชน์ขัดแย้งกับการประเมินคุณภาพภายนอกจะนำไปสู่การเข้าถึงคุณภาพการศึกษาด้วยความเป็นกลาง เพื่อสร้างสรรค์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาอย่างแท้จริง

2) แนวคิดหลักการของการประเมินคุณภาพภายนอก การประเมินภายนอกของ สมศ. เป็นการประเมินโดยใช้รูปแบบ “กลายามิตรประเมิน” มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1) เพื่อตรวจสอบ ยืนยันสภาพจริงในการดำเนินงานของสถานศึกษาและประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

2) เพื่อให้ได้ข้อมูลซึ่งช่วยสะท้อนให้เห็นจุดเด่น-จุดด้อยของสถานศึกษา เงื่อนไขของความสำเร็จ และสาเหตุของปัญหา

3) เพื่อช่วยเสนอแนะแนวทางปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาแก่สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด

4) เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพและประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง

5) เพื่อรายงานผลการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

3) ความสำคัญของการประเมินคุณภาพภายนอก การประเมินคุณภาพภายนอก มีความสำคัญและมีความหมายต่อสถานศึกษาหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสาธารณชน ดังต่อไปนี้

1) เป็นการส่งเสริมให้สถานศึกษาพัฒนาเข้าสู่เกณฑ์มาตรฐานและพัฒนาตนเองให้เต็มตามศักยภาพอย่างต่อเนื่อง

2) เพิ่มความมั่นใจและคุ้มครองประโยชน์ให้ผู้รับบริการทางการศึกษาว่า สถานศึกษาได้จัดการศึกษามุ่งสู่คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีความสามารถ และมีความสุขเพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

3) สถานศึกษาและหน่วยงานที่กำกับดูแล เช่น คณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชนท้องถิ่นมีข้อมูลที่จะช่วยตัดสินใจในการวางแผนและดำเนินการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการและบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด

4) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับนโยบายมีข้อมูลสำคัญในภาพรวมเกี่ยวกับคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษาทุกระดับทุกสังกัด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดแนวนโยบายทางการศึกษาและการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

2.5.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับมหาวิทยาลัยในประเทศไทย

การกำกับดูแลการจัดการศึกษานั้น ถือเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพอย่างหนึ่ง ซึ่งนอกจากจะได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของรัฐไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว ยังได้บัญญัติไว้ในกฎหมายต่าง ๆ ที่สำคัญ ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบในการใช้อำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลของรัฐ ดังจะกล่าวต่อไปนี้

1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เป็นหน้าที่ของรัฐและเป็นแนวนโยบายแห่งรัฐที่บัญญัติไว้ในหมวด 5 และหมวด 6 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ที่รัฐจะต้องตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในการดำเนินการให้ได้รับการศึกษา ทั้งนี้รัฐจะต้องจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชน โดยรัฐมีหน้าที่กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษามีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล โดยมีแนวทางตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดไว้ให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอก ซึ่งรัฐจะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยเกณฑ์มาตรฐานที่เหมือนกัน เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันในสังคม ทั้งนี้ ในการตรากฎหมายเกี่ยวกับการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษานั้นจะต้องไม่เป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิ หรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลไม่ได้ รวมทั้งต้องระบุมเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วยการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เป็นบริการสาธารณะที่รัฐได้กำหนดไว้เป็นแนวนโยบายแห่งรัฐ ที่รัฐจะต้องร่วมมือและช่วยเหลือกันในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดิน การจัดทำบริการสาธารณะ และการใช้จ่ายเงินงบประมาณมีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศในการจัดทำบริการสาธารณะด้านการจัดการศึกษาทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

2) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 81 ได้กำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้ คุณธรรมและจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับ

การศึกษาแห่งชาติ ซึ่งนำไปสู่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ก่อให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาครั้งใหญ่ โดยปรับปรุงระบบการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปวิทยาการ เร่งรัดการศึกษาวិทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมของชาติ รวมทั้งในการจัดการศึกษาของรัฐให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองท้องถิ่นและเอกชนตามที่กฎหมายบัญญัติ และให้ความคุ้มครองการจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพและเอกชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ จึงได้ตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อเป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารและการจัดการศึกษาอบรมให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 93-139)

การประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ส่งผลต่อระบบอุดมศึกษาไทยหลายประการ ทั้งหลักการของการจัดการศึกษา การจัดระบบการศึกษา โครงสร้างการบริหาร และการจัดการอุดมศึกษาอย่างมีเอกภาพ มาตรฐานการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา รวมถึงการมีส่วนร่วมของสังคมในทุกภาคส่วน โดยมีเจตนารมณ์ เพื่อการมุ่งหวังให้การอุดมศึกษาเป็นเครื่องมือในการสร้างภูมิปัญญาให้แก่สังคมไทย มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติเป็นสำคัญ และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้ หลักสูตรระดับอุดมศึกษา จะต้องมียุทธศาสตร์หลากหลาย มีสาระที่เป็นวิชาการและวิชาชีพ มุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม มีจุดมุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนาวิชาการ วิชาชีพขั้นสูง และการค้นคว้าวิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และสังคม โดยให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นๆ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัย ในเบื้องต้นนั้นเริ่มจากสภาการศึกษาซึ่งดำเนินการในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จะเป็นหน่วยงานของรัฐที่กำหนดกรอบนโยบายในเรื่องแผนการศึกษาแห่งชาติ และ มาตรฐานการศึกษา เสนอต่อรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีคณะกรรมการการอุดมศึกษา คอยทำหน้าที่ในการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล การจัดการศึกษา โดยคำนึงถึงความเป็นอิสระและความเป็นเลิศทางวิชาการของมหาวิทยาลัยตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งมหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง เพื่อให้การกำกับดูแลตนเองของสภามหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ได้มีการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยของตนอย่างคล่องตัวและมีเสรีภาพทางวิชาการการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในระยะแรกนั้น แม้จะมีพระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512 ให้อำนาจเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่แล้วก็ตาม แต่หลังจากการปฏิรูปการศึกษาครั้งล่าสุด อันมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 วางกรอบหลักเกณฑ์ไว้ก็ยังได้บัญญัติให้สังคมได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการส่งเสริมและเพิ่มความมั่นใจให้ประชาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการศึกษา โดย

การจัดระบบ โครงสร้างและกรอบการจัดการศึกษาจะต้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีระบบการประกันคุณภาพทั้งภายในและการประกันคุณภาพภายนอกเพื่อควบคุมมาตรฐานการศึกษาให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดโดยความร่วมมือของสถานศึกษานั้น

3) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัย

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยที่สำคัญ ได้แก่ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2543 รวมถึงคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 39/2559

2.6. แนวคิดการพัฒนาระบบการกำกับคุณภาพการศึกษา

2.6.1 Performance Management and Quality Improvement

การบริหารผลการปฏิบัติงาน (Performance Management: PM) เป็นกระบวนการที่มีระบบซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้บรรลุภารกิจและเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ขององค์กรโดยการเพิ่มประสิทธิภาพการเพิ่มขีดความสามารถของพนักงาน (Lepak and Gowan, 2010: 261) และการทำให้ขั้นตอนการตัดสินใจเป็นไปอย่างราบรื่น การปรับปรุงคุณภาพ (Quality Improving-QI) มุ่งเน้นไปที่กระบวนการเพื่อช่วยนำบริการไปสู่ระดับต่อไปโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาสุขภาพโดยรวมของชุมชน มูลนิธิสาธารณสุข (PHF) ได้ให้ความช่วยเหลือองค์กรในการปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพการทำงานของบริการต่าง ๆ มานานหลายปี ไปยังที่พื้นที่การจัดการประสิทธิภาพและการปรับปรุงคุณภาพเพื่อเรียนรู้เพิ่มเติม (Gar, 2010: 21)

2.6.2 แนวคิดการกำกับคุณภาพการศึกษา

จากการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของศูนย์ภูมิภาคว่าด้วยการอุดมศึกษาและการพัฒนาองค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือซีเอ็มโอ ไรเฮด (Seameo Rihed) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยกระตุ้นให้ประเทศสมาชิกร่วมมือกันในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของอาเซียน ซึ่งส่งผลให้เกิดการก่อตั้งเครือข่ายประกันคุณภาพการศึกษาของอาเซียน (ASEAN Quality Assurance Network หรือ AQAN) โดย AQAN ตั้งเป้าหมายไว้ว่าจะส่งเสริมการสร้างกลมกลืน (harmonization) และการยอมรับคุณวุฒิ (mutual recognition of qualifications) ในระดับอุดมศึกษาภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อพร้อมรับการเคลื่อนย้ายกำลังคนของประชาคมอาเซียนในปีพ.ศ. 2558 ผลของการศึกษาของ SEAMEO RIHED ชี้ให้เห็นแนวโน้มของการประกันคุณภาพภายนอก 3 ประการ ได้แก่ (SEAMEO RIHED, 2013)

- 1) การประกันคุณภาพภายนอกดำเนินการในลักษณะให้การ “รับรอง” หรือ “ไม่รับรอง”
- 2) ในระดับหลักสูตรหรือระดับสถาบัน ซึ่งในบางประเทศการประเมินมีลักษณะการให้เป็นคะแนน
- 3) ระบบสมัครใจ โดยมหาวิทยาลัยในภูมิภาคที่ประสงค์เข้าร่วมยินดีเสียค่าใช้จ่าย เพื่อเข้ารับการจัดอันดับหรือเป็นลักษณะการรับรองสถาบันแบบพิเศษ

ทั้งนี้ การประกันคุณภาพเป็นความรับผิดชอบของสถานศึกษา โดยมุ่งสร้างกระบวนการสร้างความเข้มแข็งของการประกันคุณภาพภายใน ซึ่งเป็นแนวโน้มที่สำคัญ เพื่อแสดงให้เห็นการตรวจสอบได้ (accountability) ของสถานศึกษา และสะท้อนให้เห็นความเป็นอิสระในการบริหาร รวมทั้งการสร้างกระบวนการ “รับรอง” ภายในสถานศึกษาเอง AQAN ได้ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกในการพัฒนากรอบการประกันคุณภาพ การศึกษาของอาเซียน โดยการพัฒนางค์ประกอบของกรอบการประกันคุณภาพเพื่อให้กลไกดังกล่าวมีคุณลักษณะคล้ายคลึงกัน ดังนี้

1) หน่วยงานการประกันคุณภาพภายนอก (external quality assurance agency) เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งตามกฎหมาย มีพันธกิจที่เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานในระดับชาติ สาธารณะและประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆ มีความอิสระในการดำเนินการ และการตัดสินใจในการดำเนินการต้องปลอดการแทรกแซงจากหน่วยงานภายนอก อีกทั้งมีปรัชญา พันธกิจ เป้าประสงค์ และเป้าหมายการดำเนินการที่ชัดเจน มีเกณฑ์มาตรฐานและตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับของสังคม การบริหารจัดการต้องยึดมั่นหลักการธรรมาภิบาลโปร่งใสและตรวจสอบได้ อีกทั้งมีทรัพยากรบุคคลและงบประมาณดำเนินการที่เพียงพอ มีความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ และต้องมีระบบการตรวจสอบคุณภาพภายในเพื่อการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง มีการติดตามความเคลื่อนไหวพัฒนาการและนวัตกรรมของการประกันคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ เพื่อที่จะก้าวให้ทันการเปลี่ยนแปลง และมุ่งที่จะพัฒนาในแนวทางการปฏิบัติงานที่ดี (good practices)

2) กระบวนการประกันคุณภาพภายนอก (external quality assurance processes) การพัฒนาเกณฑ์และมาตรฐานต้องมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีการประกาศเกณฑ์และมาตรฐานล่วงหน้า และสาธารณชนสามารถสืบค้นข้อมูลได้ตลอดเวลา โดยเกณฑ์และมาตรฐานใช้กับทุกสถานศึกษาอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม และควรคำนึงถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งกระบวนการควรจะมีองค์ประกอบดังนี้

- 1) การประเมินตนเอง (self-assessment) หรือเทียบเท่า
- 2) การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกและมีการตรวจเยี่ยมสถานศึกษาตามที่ตกลงกัน
- 3) การให้ข้อมูลป้อนกลับ (feedback) และข้อเสนอแนะเพื่อเสนอศึกษานำไปปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้น
- 4) การติดตามผลการนำข้อเสนอแนะไปใช้
- 5) ผลของการประเมินภายนอกต้องแจ้งให้สาธารณชนได้รับทราบ โดยการประกันคุณภาพอยู่บนพื้นฐานของรอบเวลา (cyclical basis) และผู้ประเมินต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับสถานศึกษา

3) หลักการการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา (institutional principles) สถานศึกษาควรสร้างวัฒนธรรมคุณภาพในทุกภารกิจ รวมทั้งการเรียน การสอน การวิจัย การให้บริการและการบริหารจัดการ มีโครงสร้างการประกันคุณภาพอย่างเป็นระบบและกำหนดผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน ทุกคนรับรู้ระบบการประกันคุณภาพ ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร

ระดับสูง และมีการดำเนินการอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ ระบบการประกันคุณภาพเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกคนและทุกระดับ ทั้งอาจารย์ เจ้าหน้าที่ นักศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีการติดตามผลเป็นประจำเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในทุกระดับ ควรเผยแพร่ให้สาธารณะทราบข้อมูลข่าวสารที่เป็นปัจจุบันเกี่ยวกับสถานศึกษา หลักสูตร ความสำเร็จต่าง ๆ รวมทั้งการประกันคุณภาพ

4) หลักการผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (learners focus generic principles) สนับสนุนการยอมรับคุณวุฒิระหว่างประเทศสมาชิก ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการถ่ายโอนหน่วยกิต รวมถึงส่งเสริมการเคลื่อนย้ายผู้เรียน และการเคลื่อนย้ายแรงงาน

2.7. ยุทธศาสตร์และระบบเกี่ยวกับการกำกับคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาไทย

2.7.1 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ซึ่งเป็นแผนระยะยาว 20 ปี เพื่อเป็นแผนแม่บทสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการศึกษา ในการดำเนินการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ การยอมรับ และเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนฯ เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้ศึกษาสถานการณ์และบริบทแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศ ทั้งด้านความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลแบบก้าวกระโดดที่ส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และโลก การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไปสู่สังคมสูงวัยและทักษะของประชากรในศตวรรษที่ 21 ที่ทั่วโลกต่างต้องเผชิญกับความท้าทายและมุ่งพัฒนาประเทศไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมยุค 4.0 และนำผลการติดตามประเมินแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552-2559 ซึ่งครอบคลุมประเด็นที่เกี่ยวกับบริบทการจัดการศึกษา โอกาสทางการศึกษา คุณภาพการศึกษา ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการสถานศึกษาและการใช้จ่ายงบประมาณ รวมทั้งการพัฒนาการศึกษากับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ นอกจากนี้ยังได้ศึกษาปัญหาและความท้าทายของระบบการศึกษา ทั้งที่เกิดจากปัญหาของระบบการศึกษา และจากสถานการณ์ของโลกที่ประเทศต้องเผชิญ เพื่อนำมากำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการศึกษาทั้งสิ้น 6 ยุทธศาสตร์ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 93-139)

ยุทธศาสตร์ที่ 1: การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ

1) คนทุกช่วงวัยมีความรักในสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีตัวบ่งชี้ที่สำคัญ เช่น การจัดกิจกรรมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่สะท้อนความรักและการธำรงรักษาสถาบันหลักของชาติ และการยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การจัดการเรียนการสอน/กิจกรรม เพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมือง (civic education) และส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม เป็นต้น

2) คนทุกช่วงวัยในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษได้รับการศึกษาและเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ มีตัวบ่งชี้ที่สำคัญ เช่น นักเรียนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ

จังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษมีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) แต่ละวิชาผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไปเพิ่มขึ้น สถานศึกษาจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มชนต่างเชื้อชาติศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม กลุ่มชนชายขอบ และแรงงานต่างด้าวเพิ่มขึ้น และสถานศึกษาในพื้นที่พิเศษที่จัดอยู่ในมาตรการจูงใจ มีระบบเงินเดือนค่าตอบแทนที่สูงกว่าระบบปกติเพิ่มขึ้น เป็นต้น

3) คนทุกช่วงวัยได้รับการศึกษา การดูแลและป้องกันจากภัยคุกคามในชีวิตรูปแบบใหม่ มีตัวบ่งชี้ที่สำคัญ เช่น สถานศึกษาที่จัดกระบวนการเรียนรู้และปลูกฝังแนวทางการจัดการความขัดแย้งโดยแนวทางสันติวิธีเพิ่มขึ้น มีการจัดการเรียนการสอน/กิจกรรม เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับภัยคุกคามในรูปแบบใหม่เพิ่มขึ้น มีระบบ กลไก และมาตรการที่เข้มแข็งในการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ และผู้เรียนในสถานศึกษาที่มีคดีทะเลาะวิวาทลดลง เป็นต้น

โดยได้กำหนดแนวทางการพัฒนา คือ พัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขยกระดับคุณภาพและส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ ทั้งที่เป็นพื้นที่สูง พื้นที่ตามแนวตะเข็บชายแดนและพื้นที่เกาะแก่งชายฝั่งทะเล ทั้งกลุ่มชนต่างเชื้อชาติศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มชนชายขอบและแรงงานต่างด้าว พัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อการจัดระบบการดูแลและป้องกันภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ อาทิ อาชญากรรมและความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ ยาเสพติด ภัยพิบัติจากธรรมชาติ ภัยจากโรคอุบัติใหม่ ภัยจากไซเบอร์ เป็นต้น และมีแผนงานและโครงการสำคัญ เช่น โครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ 2: การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

1) กำลังคนมีทักษะที่สำคัญจำเป็นและมีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ มีตัวบ่งชี้ที่สำคัญ เช่น มีฐานข้อมูลความต้องการกำลังคน (demand) จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรมอย่างครบถ้วน สัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษาสูงขึ้นเมื่อเทียบกับผู้เรียนสามัญศึกษาและสัดส่วนผู้เรียนวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสูงขึ้นเมื่อเทียบกับผู้เรียนสังคมศาสตร์กำลังแรงงานในสาขาอาชีพต่าง ๆ ที่ได้รับการยกระดับคุณวุฒิวิชาชีพเพิ่มขึ้น เป็นต้น

2) สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่จัดการศึกษาผลิตบัณฑิตที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะด้าน มีตัวบ่งชี้ที่สำคัญ เช่น สัดส่วนการผลิตกำลังคนระดับกลางและระดับสูง จำแนกตามระดับ/ประเภทการศึกษา ในสาขาวิชาที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น ร้อยละของสถาบันการศึกษาจัดการศึกษารูปแบบทวิภาคี/สหกิจศึกษา/หลักสูตรโรงเรียนในโรงงานตามมาตรฐานที่กำหนดเพิ่มขึ้น จำนวนหลักสูตรของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาทวิวุฒิ (dual degree) เพิ่มขึ้น จำนวนสถาบันอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาที่จัดหลักสูตรสำหรับผู้มี

ความสามารถพิเศษเพิ่มขึ้น และมีภาคีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน สถานประกอบการ สมาคมวิชาชีพและหน่วยงานที่จัดการศึกษาเพิ่มขึ้น เป็นต้น

3) การวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ และนวัตกรรมที่สร้างผลผลิตและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ มีตัวบ่งชี้ที่สำคัญ เช่น สัดส่วนเงินลงทุนวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชนเมื่อเทียบกับภาครัฐเพิ่มขึ้น สัดส่วนค่าใช้จ่ายการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาเมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ของประเทศเพิ่มขึ้น โครงการ/งานวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้/นวัตกรรมที่นำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้นบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาต่อประชากร 10,000 คน เพิ่มขึ้น นวัตกรรม/สิ่งประดิษฐ์ ที่ได้จดสิทธิบัตรและทรัพย์สินทางปัญญาเพิ่มขึ้น และผลงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ในระดับนานาชาติเพิ่มขึ้น เป็นต้น

โดยได้กำหนดแนวทางการพัฒนา คือ ผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในสาขาที่ตรงตามความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ส่งเสริมการผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะด้าน ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมที่สร้างผลผลิตและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ และมีแผนงานและโครงการสำคัญ เช่น โครงการจัดทำแผนผลิตและพัฒนากำลังคนให้ตรงกับความต้องการของตลาดงานในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ 3: การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มี

1) ผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย ทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีตัวบ่งชี้ที่สำคัญ เช่น ผู้เรียนที่มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพิ่มขึ้น ผู้เรียนทุกระดับการศึกษามีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีวินัย และมีจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่าขึ้นไปจัดกิจกรรมสะท้อนการสร้างวินัย จิตสาธารณะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น เป็นต้น

2) คนทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตามศักยภาพ มีตัวบ่งชี้ที่สำคัญ เช่น เด็กแรกเกิด-5 ปี มีพัฒนาการสมวัยเพิ่มขึ้น นักเรียนมีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) แต่ละวิชาผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไปเพิ่มขึ้น ผู้สูงวัยที่ได้รับการการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพและทักษะชีวิตเพิ่มขึ้น และมีสาขาและวิชาชีพที่เปิดโอกาสให้ผู้สูงวัยได้รับการส่งเสริมให้ทำงานและถ่ายทอดความรู้/ประสบการณ์เพิ่มขึ้น เป็นต้น

3) สถานศึกษาทุกระดับการศึกษาสามารถจัดกิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน มีตัวบ่งชี้ที่สำคัญ เช่น ศูนย์เด็กเล็ก/สถานศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้คุณภาพและมาตรฐานเพิ่มขึ้น สถานศึกษา/สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักสูตรปฐมวัย และสมรรถนะของเด็กที่เชื่อมโยงกับมาตรฐานคุณภาพเด็กปฐมวัยของอาเซียนเพิ่มขึ้น สถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพิ่มขึ้น และสถาบันการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 เพิ่มขึ้น เป็นต้น

4) แหล่งเรียนรู้ สื่อตำราเรียน นวัตกรรม และสื่อการเรียนรู้มีคุณภาพและมาตรฐาน และประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ มีตัวบ่งชี้ที่สำคัญ เช่น แหล่งเรียนรู้ที่ได้รับการพัฒนาให้สามารถจัดการศึกษา/จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น สื่อสารมวลชนที่เผยแพร่หรือจัดรายการเพื่อการศึกษาเพิ่มขึ้น สื่อตำราเรียน และสื่อการเรียนรู้ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ และได้รับการพัฒนา โดยการมีส่วนร่วมจากภาครัฐและเอกชนเพิ่มขึ้น เป็นต้น

5) ระบบและกลไกการวัด การติดตาม และประเมินผลมีประสิทธิภาพ มีตัวบ่งชี้ที่สำคัญ เช่น มีระบบและกลไกการทดสอบ การวัดและประเมินความรู้ทักษะ และสมรรถนะของผู้เรียนทุกระดับการศึกษา และทุกกลุ่มเป้าหมายที่มีประสิทธิภาพ มีระบบติดตามประชากรวัยเรียนที่ขาดโอกาสหรือไม่ได้รับการศึกษา และผู้เรียนที่มีแนวโน้มจะออกกลางคัน เป็นต้น

6) ระบบการผลิตครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ได้มาตรฐานระดับสากล มีตัวบ่งชี้ที่สำคัญ เช่น มีฐานข้อมูลความต้องการใช้ครู แผนการผลิตครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาในระยะ 10 ปี (พ.ศ. 2560-2569) จำแนกตามสาขาวิชา ขนาดสถานศึกษา และจังหวัด สัดส่วนของการบรรจุครูที่มาจากการผลิตครูในระบบปิดเพิ่มขึ้นมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่เอื้อให้ผู้สำเร็จการศึกษาจากสาขาวิชาอื่นและพัฒนาเพิ่มเติมเพื่อเข้าสู่วิชาชีพครู เป็นต้น

7) ครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐาน มีตัวบ่งชี้ที่สำคัญ เช่น ครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษาได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานวิชาชีพ และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพรวมทั้งได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการและยุทธศาสตร์ของหน่วยงานเพิ่มขึ้น และระดับความพึงพอใจของครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการพัฒนาและการใช้ประโยชน์จากการพัฒนาเพิ่มขึ้น เป็นต้น โดยได้กำหนดแนวทางการพัฒนา คือ ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้สื่อตำราเรียนและสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้มีคุณภาพ มาตรฐาน และประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ สร้างเสริมและปรับเปลี่ยนค่านิยมของคนไทยให้มีวินัย จิตสาธารณะ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์และพัฒนาระบบและกลไกการติดตาม การวัด และประเมินผลผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ และมีแผนงานและโครงการที่สำคัญ เช่น โครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ 4: การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา

1) ผู้เรียนทุกคนได้รับโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ มีตัวบ่งชี้ที่สำคัญ เช่น ดัชนีความเสมอภาคของอัตราการเข้าเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามฐานะทางเศรษฐกิจและพื้นที่ลดลง ความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินักเรียน (O-NET) ของนักเรียนระหว่างพื้นที่/ภาคการศึกษาในวิชาคณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษลดลง เป็นต้น

2) การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย มีตัวบ่งชี้ที่สำคัญ เช่น มีระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาที่ทันสมัยสนองตอบความต้องการของผู้เรียนและผู้ให้บริการอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ และสถานศึกษาทุกแห่งมีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและมีคุณภาพ เป็นต้น

3) ระบบข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศทางการศึกษาที่ครอบคลุม ถูกต้องเป็นปัจจุบัน เพื่อการวางแผนการบริหารจัดการศึกษา การติดตามประเมิน และรายงานผล มีตัวบ่งชี้ที่สำคัญ เช่น มีระบบฐานข้อมูลรายบุคคลที่อ้างอิงจากเลขที่บัตรประจำตัวประชาชน 13 หลัก ที่สามารถเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนฐานข้อมูล รวมทั้งใช้ประโยชน์ร่วมกันระหว่างกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานอื่นด้านสาธารณสุข สังคม ภูมิสารสนเทศ แรงงาน และการศึกษา และมีระบบสารสนเทศด้านการศึกษาและด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง ที่เป็นระบบเดียวกันทั้งประเทศ ครอบคลุม ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน สามารถอ้างอิงได้ เป็นต้น

โดยได้กำหนดแนวทางการพัฒนา คือ เพิ่มโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย พัฒนาระบบข้อมูลด้านการศึกษาที่มีมาตรฐาน เชื่อมโยงและเข้าถึงได้ และมีแผนงานและโครงการสำคัญ เช่น โครงการจัดทำฐานข้อมูลรายบุคคลทุกช่วงวัย ทั้งด้านสาธารณสุข สังคม ภูมิสารสนเทศ แรงงาน และการศึกษา เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ 5: การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

1) คนทุกช่วงวัย มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม และนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ มีตัวบ่งชี้ที่สำคัญ เช่น ครู/บุคลากรทางการศึกษา ได้รับการอบรมพัฒนาในเรื่องการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น ผู้เรียนทุกระดับการศึกษามีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความตระหนักในความสำคัญของการดำรงชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความมีคุณธรรม จริยธรรม และการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตเพิ่มขึ้น และสถาบันอุดมศึกษาที่ติดอันดับมหาวิทยาลัยสีเขียวของโลกเพิ่มขึ้น เป็นต้น

2) หลักสูตรแหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ มีตัวบ่งชี้ที่สำคัญ เช่น สถานศึกษา/สถาบันการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมเพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติเพิ่มขึ้น และสื่อสารมวลชนที่เผยแพร่หรือให้ความรู้เกี่ยวกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น เป็นต้น

3) การวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีตัวบ่งชี้ที่สำคัญ เช่น มีฐานข้อมูลด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศในสาขาต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เป็นต้น

โดยได้กำหนดแนวทางการพัฒนา คือ ส่งเสริม สนับสนุนการสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม และนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต ส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ และพัฒนาองค์ความรู้ นวัตกรรม และนวัตกรรมด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีแผนงานและโครงการสำคัญ เช่น โครงการน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาและเพิ่มศักยภาพคนทุกช่วงวัย โครงการโรงเรียนคุณธรรม โครงการโรงเรียนสีเขียว เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ 6: การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา

1) โครงสร้างบทบาทและระบบการบริหารจัดการการศึกษามีความคล่องตัวชัดเจนและสามารถตรวจสอบได้ มีตัวบ่งชี้ที่สำคัญ เช่น มีการปรับปรุงโครงสร้างและระบบบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษาให้มีเอกภาพ สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล เป็นต้น

2) ระบบการบริหารจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลส่งผลต่อคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา มีตัวบ่งชี้ที่สำคัญ เช่น สถานศึกษาขนาดเล็ก/สถานศึกษาที่ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาเป็นพิเศษอย่างเร่งด่วน ที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกลดลง คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานของผู้เรียนที่เรียนในกลุ่มสถานศึกษาที่เข้าสู่ระบบการบริหารจัดการแนวใหม่สูงขึ้น เป็นต้น

3) ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและพื้นที่ มีตัวบ่งชี้ที่สำคัญ เช่น จำนวนองค์กร สมาคม มูลนิธิหรือหน่วยงานอื่นที่เข้ามาจัดการศึกษาหรือร่วมมือกับสถานศึกษา ทั้งของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น และสัดส่วนการมีส่วนร่วมสนับสนุนการศึกษาของภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคีเครือข่ายเมื่อเทียบกับรัฐ จำแนกตามระดับการศึกษาสูงขึ้น เป็นต้น

4) กฎหมายและรูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษารองรับลักษณะที่แตกต่างกันของผู้เรียน สถานศึกษา และความต้องการกำลังแรงงานของประเทศ มีตัวบ่งชี้ที่สำคัญ เช่น มีกฎหมาย กฎ ระเบียบและระบบการจัดสรรเงินเพื่อการศึกษาที่เอื้อและสนองตอบคุณลักษณะที่แตกต่างกันของผู้เรียน ความต้องการกำลังแรงงานและสภาพปัญหาที่แท้จริงของประเทศ มีรูปแบบ/แนวทาง กลไกการจัดสรรงบประมาณผ่านด้านอุปสงค์และอุปทานในสัดส่วนที่เหมาะสม เป็นต้น

5) ระบบบริหารงานบุคคลของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษามีความเป็นธรรม สร้างขวัญกำลังใจ และส่งเสริมให้ปฏิบัติงานได้อย่างเต็มตามศักยภาพ มีตัวบ่งชี้ที่สำคัญ เช่น สถานศึกษาที่มีครูเพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น ครู/ผู้ทรงคุณวุฒิจากภาคเอกชน/ผู้ประกอบการที่ปฏิบัติงานสนับสนุนการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น และสถานศึกษามีบุคลากรทางการศึกษาทำหน้าที่ปฏิบัติงานสนับสนุนการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น เป็นต้น

โดยกำหนดแนวทางการพัฒนา คือ ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษา เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา ปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับระบบการเงินเพื่อการศึกษา พัฒนาระบบบริหารงานบุคคลของครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา และมีแผนงานและโครงการสำคัญ เช่น โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก โครงการพัฒนาระบบจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา และโครงการทดลองนำร่องระบบการจัดสรรเงินผ่านด้านอุปสงค์และอุปทาน เป็นต้น

2.7.2 มาตรฐานการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565

กฎกระทรวงมาตรฐานการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 อาศัยอำนาจในมาตรา 4 มาตรา 6 วรรคหนึ่งและมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2562 (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 139 ตอนที่ 10 ก. 2565 : 3-10) โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา ได้ออกกฎกระทรวงไว้ ด้วยคํานิยาม

“มาตรฐานการอุดมศึกษา” นั้นหมายถึงข้อกำหนดขั้นต่ำเกี่ยวกับคุณลักษณะของสถาบันอุดมศึกษา การดำเนินการ ผลลัพธ์ คุณภาพและเกณฑ์อื่นๆ ในการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา โดยมาตรฐานการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาประกอบด้วย 1) มาตรฐานศักยภาพและความพร้อม 2) มาตรฐานการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของสถาบันอุดมศึกษาและ 3) มาตรฐานการดำเนินการเพื่อให้เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีคุณภาพ

1. ด้านมาตรฐานศักยภาพและความพร้อม

เป็นมาตรฐานเพื่อใช้ในการพิจารณาการจัดตั้งและการประเมินสถานภาพการดำรงอยู่ของสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วยด้านต่างๆ ดังนี้ 1) ด้านกายภาพ 2) ด้านวิชาการ 3) ด้านการเงินและการบัญชี 4) ด้านการบริหารจัดการ

2. ด้านมาตรฐานการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของสถาบันอุดมศึกษา

มาตรฐานการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของสถาบันอุดมศึกษา เป็นมาตรฐานเพื่อให้การดำเนินการตามภาระหน้าที่หลักเป็นไปอย่างครบถ้วนและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วยด้านต่างๆ ดังนี้ 1) ด้านการจัดการเรียนการสอน 2) ด้านการวิจัยและการสร้างนวัตกรรม 3) ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม 4) ด้านการทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

3. มาตรฐานการดำเนินการเพื่อให้เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีคุณภาพ

เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษามีคุณภาพและมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตามหลักธรรมาภิบาล สถาบันอุดมศึกษา ต้องดำเนินการดังนี้

1) จัดทำกลยุทธ์เพื่อให้บรรลุความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ โดยมีการจัดทำและดำเนินการตามแผนพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาซึ่งต้องสอดคล้องกับแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศและจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่ครอบคลุมการดำเนินงานตามกลยุทธ์และการดำเนินงานตามพันธกิจและมีการถ่ายทอดสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งนี้ โดยมีตัวชี้วัดที่ประเมินผลได้อย่างแท้จริง

2) จัดให้มีกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสียเพื่อนำความคิดเห็นไปใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการและสร้างความพึงพอใจให้ผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสียอย่างต่อเนื่อง

3) ติดตาม ทบทวนและปรับปรุงแผนและผลการดำเนินการให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการรวบรวม วิเคราะห์และจัดการข้อมูลอย่างเหมาะสมสามารถนำมาใช้สนับสนุนการตัดสินใจ

4) ประเมินความต้องการด้านอัตรากำลังและขีดความสามารถของบุคลากรมีการสร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เพียงพอและเหมาะสมสำหรับการดำเนินการตามพันธกิจให้ประสบความสำเร็จ มีระบบบริหารงานบุคคลที่ส่งเสริมการนำศักยภาพของบุคลากรมาใช้อย่างเต็มที่และทำให้บุคลากรมีความมั่นคงในอาชีพ

5) มีการติดตามและรายงานผลลัพธ์รวมทั้งมีการจัดทำและดำเนินการตามแผนการปรับปรุงการดำเนินการเพื่อพัฒนาผลลัพธ์ ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้านการวิจัยและการสร้างนวัตกรรม

ด้านการบริการวิชาการ ด้านศิลปะและวัฒนธรรมและผลลัพธ์ตามพันธกิจที่สถาบันอุดมศึกษา ประกาศต่อสาธารณะ ผลลัพธ์ด้านการทำประโยชน์ให้ท้องถิ่นและสังคม ผลลัพธ์ด้านความพึงพอใจ และความผูกพันของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย ผลลัพธ์ด้านบุคลากรทั้งด้านอัตรากำลังและขีดความสามารถของบุคลากร ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน ด้านความมั่นคงในอาชีพ ด้านสวัสดิการ และผลประโยชน์ตอบแทน ผลลัพธ์ด้านการนำองค์กร การกำกับดูแลและการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ผลลัพธ์ด้านการเงิน การงบประมาณ และความคงอยู่หรือเพิ่มขึ้นของผู้รับบริการให้คณะกรรมการ เผยแพร่รายงานผลลัพธ์ตามให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

2.7.3 ประกาศกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมเรื่องการ

กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาสังกัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2565

ตามสรุปประกาศกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมเรื่องการกำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาสังกัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2565 ได้กล่าวว่าด้วยมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ.2562 กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษาฯ ได้ประกาศกำหนดให้จัดสถาบันอุดมศึกษาเป็นกลุ่มๆ โดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมาย พันธกิจ ยุทธศาสตร์ ศักยภาพและผลการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อประโยชน์ด้านการส่งเสริม สนับสนุน ประเมินคุณภาพ กำกับดูแล และจัดสรรงบประมาณให้แก่สถาบันอุดมศึกษาในแต่ละกลุ่ม ดังนั้น กฎกระทรวงการจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2564 ซึ่งได้แบ่งกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาออกเป็น 5 กลุ่มดังต่อไปนี้ (ประกาศเรื่องการกำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาสังกัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2565, 2564 : 1-4)

- 1) กลุ่มพัฒนาการวิจัยระดับแนวหน้าของโลก
- 2) กลุ่มพัฒนาเทคโนโลยีและส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม
- 3) กลุ่มพัฒนาชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนอื่น
- 4) กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา
- 5) กลุ่มผลิตและพัฒนาบุคลากรวิชาชีพและสาขาจำเพาะ

โดยประกาศฯ ได้อาศัยอำนาจในมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 และข้อ 15 ของกฎกระทรวงการจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ.2564 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษาฯ จึงประกาศกำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาสังกัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาตามจำนวนดังนี้

- กลุ่มที่ 1 กลุ่มพัฒนาการวิจัยระดับแนวหน้าของโลก จำนวน 16 แห่ง
- กลุ่มที่ 2 กลุ่มพัฒนาเทคโนโลยีและส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม จำนวน 18 แห่ง
- กลุ่มที่ 3 กลุ่มพัฒนาชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนอื่น จำนวน 41 แห่ง
- กลุ่มที่ 4 กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา
- กลุ่มที่ 5 กลุ่มผลิตและพัฒนาบุคลากรวิชาชีพและสาขาจำเพาะ จำนวน 7 แห่ง

2.7.4 กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualification Framework for Higher Education)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อเป็นกรอบมาตรฐานให้สถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและเพื่อประโยชน์ต่อการรับรองมาตรฐานคุณวุฒิในระดับอุดมศึกษา โดยกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ประกอบด้วย

1) ระดับคุณวุฒิ 6 ระดับ ได้แก่ อนุปริญญา ปริญญาตรี ประกาศนียบัตรบัณฑิต ปริญญาโท ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง และปริญญาเอก

2) คุณภาพของบัณฑิตทุกระดับคุณวุฒิและสาขา/สาขาวิชาต่าง ๆ ต้องเป็นไปตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด และต้องครอบคลุมอย่างน้อย 5 ด้าน คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ให้คณะกรรมการการอุดมศึกษานำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติไปพัฒนากรอบมาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาต่าง ๆ ของแต่ละระดับคุณวุฒิเพื่อสถาบันอุดมศึกษาได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงรายละเอียดของหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนเพื่อให้คุณภาพของบัณฑิตที่ผลิตในสาขา/สาขาวิชาของระดับคุณวุฒิเดียวกันมีมาตรฐานที่เทียบเคียงกันได้ทั้งในระดับชาติและระดับสากล จากนั้นให้สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาหรือปรับปรุงรายละเอียดของหลักสูตรตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยมาตรฐานคุณวุฒิตามระดับคุณวุฒิของแต่ละสาขา/สาขาวิชา โดยจัดทำรายละเอียดของหลักสูตร รายละเอียดของรายวิชา และรายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม (ถ้ามี) รายงานผลการดำเนินการของรายวิชา รายงานผลการดำเนินการของประสบการณ์ภาคสนาม (ถ้ามี) และรายงานผลการดำเนินการของหลักสูตร โดยมีหัวข้ออย่างน้อยตามที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด และดำเนินการจัดการเรียนการสอนตลอดจนการวัดและการประเมินผลเพื่อให้มั่นใจว่าบัณฑิตมีมาตรฐานผลการเรียนรู้

2.8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยพบว่าม้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอนาคตภาพระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 ทั้งในและต่างประเทศ ดังนี้

1) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องภายในประเทศ

1.1) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2559) วิจัยเรื่องแนวโน้มภาพอนาคตการศึกษาและการเรียนรู้ของไทยในปี พ.ศ.2573 วัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบความสำเร็จของการศึกษาและการเรียนรู้ระหว่างประเทศไทยกับประเทศที่มีแบบปฏิบัติเป็นเลิศและเสนอภาพอนาคตการศึกษาและการเรียนรู้ของไทยใน พ.ศ.2573 เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary research) ผลการศึกษาพบว่าความสำเร็จของการศึกษาและการเรียนรู้มีคุณภาพอยู่ใน 20 ลำดับของโลก โดยจุดหมายคือการตอบสนองกระแสโลกเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่

21 การเปรียบเทียบความสำเร็จพบว่าแม้คุณภาพของผลลัพธ์และผลผลิตของระบบการศึกษาจะอยู่ระดับโลกและเทียบเคียงกันได้แต่นโยบายและวิธีปฏิบัติแตกต่าง ได้แก่ ลักษณะยืดหยุ่นให้อิสระในการทำงานและการตัดสินใจ ไม่มีประเพณีเชิงตัดสินและไม่มุ่งการแข่งขันของฟินแลนด์ ลักษณะรวมอำนาจควบคุมและกำกับดูแลอย่างจริงจัง ขับเคลื่อนตามเป้าหมายด้วยการประเมินและเน้นการแข่งขันของสิงคโปร์และเกาหลีใต้ บทเรียนร่วมกันที่ได้ คือให้ความสำคัญกับคุณภาพการศึกษาที่เป็นเลิศ สร้างความทั่วถึงและเท่าเทียม เน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประยุกต์นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ใช้ภาษาที่หลากหลาย กระจายการปฏิบัติทุกระดับ เป็นภาคีเครือข่ายการขับเคลื่อน โดยยึดคุณภาพและความโปร่งใสให้ความสำคัญกับคุณภาพครู การผลิต การเข้าทำงาน การพัฒนาเส้นทางวิชาชีพและการประเมินวิชาชีพครู แต่ฟินแลนด์ไม่เน้นการประเมินครู เนื่องจากเชื่อในสมรรถนะและความรับผิดชอบ กำกับตนได้ ภาพอนาคตการศึกษาไทยปี พ.ศ. 2573 มี 5 ภาพ ได้แก่ 1) ระบบบริหารที่ชัดเจนและคล่องตัว 2) หลักการของการจัดการศึกษาแข็งแกร่งมีคุณภาพและมีพลวัตและแข่งขันได้ เน้นความเท่าเทียมและทั่วถึง เรียนรู้ได้ตลอดชีวิตและใช้นวัตกรรมขับเคลื่อน 3) ปฐมวัยมีพื้นฐานที่แข็งแกร่งการพัฒนาประเทศ 4) การศึกษาขั้นพื้นฐานมีคุณภาพในระดับโลก 5) วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่ดึงดูดใจคนเก่งชั้นนำของประเทศ สังคมยอมรับและเชื่อถือเป็นวิชาชีพที่มั่นคงและยั่งยืน

1.2) ทนง ทองภูเบศร์และคณะ (2562) วิจัยเรื่องอนาคตภาพของรูปแบบการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษายานนอกระดับอุดมศึกษาทศวรรษหน้า โดยวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ปรากฏการณ์และองค์ประกอบรูปแบบการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษายานนอกระดับอุดมศึกษา โดยการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยอนาคตด้วยเทคนิค EDRF พบว่าสถาบันอุดมศึกษาต้องเน้นที่สมรรถนะผู้เรียน ความเป็นตัวตนของผู้เรียน บุคลิกภาพและทัศนคติที่เหมาะสมกับองค์กร บทบาทผู้เรียนส่งผลให้รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับการเรียนรู้เฉพาะบุคคล ผู้เรียนเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงาน องค์ประกอบของรูปแบบการประกันคุณภาพอุดมศึกษายุคดิจิทัลประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) กระบวนทัศน์ของสถาบันอุดมศึกษาที่เปลี่ยนจากฐานทฤษฎีสู่ฐานปฏิบัติ 2) เป้าหมายสู่ความร่วมมือกับองค์กรอื่นเพื่อเสริมสิ่งที่ตนเองไม่ถนัด 3) มิติเกณฑ์การจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษาตามกลุ่มแล้วกำหนดเกณฑ์กลางที่วัดทั้งประสิทธิภาพและสมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาโดยมีเกณฑ์และตัวบ่งชี้แบบทั่วไปและแบบเฉพาะ 4) นวัตกรรมวิธีการที่มุ่งประเมินคุณภาพการศึกษายานนอกที่ผลลัพธ์ โดยให้อิสระกับกระบวนการผลิตของสถาบันอุดมศึกษา ความเชื่อมั่น การติดตามผลลัพธ์และผลกระทบทุกปี เพื่อจะได้ประเมินตั้งแต่ต้น ทางลักษณะการประเมินเพื่อการพัฒนาแนวโน้มรูปแบบการประกันคุณภาพอุดมศึกษายุคดิจิทัลเพื่อปรับตัวเข้าสู่สมดุลใหม่และพัฒนาสมรรถนะของทั้งผู้เรียนและผู้สอนอย่างเต็มศักยภาพ โดยอาศัยความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันของ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ กระบวนทัศน์ เป้าหมาย มิติเกณฑ์นวัตกรรมวิธีการและความเชื่อมั่น รูปแบบการประกันคุณภาพอุดมศึกษายุคดิจิทัลเริ่มด้วยความตระหนักเรื่องคุณภาพและต้องการการเปลี่ยนแปลงที่ดีกว่า สถาบันอุดมศึกษาวิเคราะห์ตรวจสอบตนเอง กรอบแนวคิดปรัชญา อุดมการณ์ เป้าหมาย สมมติฐานทัศนคติ ค่านิยมและความเชื่อของสมาชิกสถาบันอุดมศึกษาและกฎหมาย แนวทางที่สถาบันอุดมศึกษายึดถือปฏิบัติเพื่อสร้าง

ความเข้าใจตรงกัน เริ่มการวิพากษ์วิจารณ์ กรอบความคิด การปฏิสัมพันธ์ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงต่อเนื่องไปถึงเป้าหมายการเปลี่ยนแปลง แล้วมาร่วมกันกำหนดบทบาท ความสัมพันธ์และแนวทางการปฏิบัติใหม่สู่กรอบประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษา

1.3) ศิริพงศ์ รักใหม่ สิริฉันท สิริกุล เตชพาหพงษ์และพันธ์ศักดิ์ พลสารมัย (2562) วิจัยเรื่องแนวโน้มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน: ทางเลือกแห่งอนาคต วัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวโน้มสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในอนาคต เป็นการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์และการวิจัยอนาคต ด้วยการศึกษาเอกสาร (Documentary research) สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและมองภาพอนาคต (Foresight) ด้วยการสร้างภาพอนาคต (Scenario planning) เพื่อกำหนดทางเลือกแนวโน้มสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและอาศัยการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวโน้มในอนาคตของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนประเทศไทย โดยจำแนกตามขอบเขตการศึกษาพร้อมกับประเมินความเป็นไปได้การเกิดเหตุการณ์ โดยได้วิเคราะห์สังเคราะห์ประเมินร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ สรุปภาพแนวโน้มอนาคตของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในอีก 10 ปีข้างหน้าเป็น 91 ภาพอนาคต ด้านปรัชญา วิสัยทัศน์และพันธกิจ ด้านการดำเนินงานตามภารกิจ ได้แก่ การเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการและการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ด้านการบริหารจัดการ ด้านกลไกการบริหารและการจัดการของสถาบันอุดมศึกษา จากภาพอนาคตแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ ภาพอนาคตที่มีแนวโน้มเป็นไปได้มากที่สุดและพึงประสงค์ 53 ภาพ ภาพอนาคตที่มีแนวโน้มเป็นไปได้มากที่สุดแต่ไม่พึงประสงค์ 9 ภาพ ภาพอนาคตที่อาจจะเกิดขึ้นหรือไม่ก็ได้และเป็นสิ่งที่พึงประสงค์ 24 ภาพ ภาพอนาคตที่มีแนวโน้มจะเกิดขึ้นหรือไม่ก็ได้และเป็นสิ่งไม่พึงประสงค์ 5 ภาพอนาคต สามารถสรุปประเด็นค้นพบจากการวิจัยได้ว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนอยู่รอดได้ท่ามกลางการแข่งขันสูงในอนาคต ได้แก่ ปัจจัยด้านคุณภาพหรือพัฒนาคุณภาพในทุกด้านตามระบบการประกันคุณภาพ เสริมพัฒนาการและแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความมั่นคงทางการเงินหรือการบริหารจัดการที่นำไปสู่ความมั่นคงทางการเงิน

1.4) เอกศิริ นิยมศิลป์และศรุตดา สมพอง (2562) วิจัยเรื่องการกำกับดูแลมาตรฐานคุณภาพสถาบันอุดมศึกษาโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมาและการดำเนินการ ปัญหา อุปสรรคและการแก้ไขปัญหาและศึกษาแนวทางที่พึงประสงค์ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในการกำกับดูแลเกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพสถาบันอุดมศึกษาเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพตามระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่าความเป็นมาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา มีความไม่เสถียรในการจัดตั้งองค์การจากปัจจัยแวดล้อมทางการเมืองที่มีการปรับเปลี่ยนตลอดเวลา ผนวกกับการดำเนินงานที่ไม่ได้รับการยอมรับจากสถาบันอุดมศึกษาตามบทบาทการใช้อำนาจตามหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา พร้อมกับด้านสัมพันธภาพสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากับสถาบันอุดมศึกษาเป็นสัมพันธภาพเชิงบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่าย มากกว่าความปรองดองสมานฉันท์ ปัญหาอุปสรรคและการแก้ไขปัญหของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาประเทศไทย ในปัจจุบันมาตรฐานคุณภาพอยู่ในภาวะถดถอยลง ขาดความร่วมมือที่

ดีในการทำงานร่วมกันระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากับสถาบันอุดมศึกษา การแก้ไข ปัญหาในการกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ควรมีการลดทอนบทบาทของ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาให้อยู่ในฐานะผู้อำนวยความสะดวก มิใช่ผู้กำกับดูแลหรือใช้อำนาจเหนือสถาบันอุดมศึกษา โดยแนวทางที่พึงประสงค์ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในการกำกับดูแลเกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพสถาบันอุดมศึกษา การได้รับการยอมรับในบทบาทหน้าที่ ในฐานะขององค์กรกลางของรัฐในการบริหารการอุดมศึกษา ดำรงฐานะเป็นองค์กรกลางเป็นที่พึ่งและที่ปรึกษาของประชาคมอุดมศึกษาไทยและร่วมมืออย่างเท่าเทียมและให้เกียรติในการปฏิบัติการขับเคลื่อนระบบและกลไกการอุดมศึกษาไทย

1.5) อภินันต์ อันทวิสิน เสาวนีย์ กานต์เดชารักษ์และสุรีย์ กาญจนวงศ์ (2561) วิจัยเรื่องโมเดลความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศกับประสิทธิผลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย วัตถุประสงค์วิเคราะห์องค์ประกอบ ปัจจัยประสิทธิผลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย ระดับความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพภายในเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศกับประสิทธิผลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ การศึกษาพบว่าองค์ประกอบของการประกันคุณภาพภายในเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนประเทศไทย ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ การนำองค์กร การวางแผนกลยุทธ์ การมุ่งผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การวัด วิเคราะห์และการจัดการความรู้ การมุ่งเน้นบุคลากรและการมุ่งเน้นระบบปฏิบัติการและการพัฒนาองค์กร การวิเคราะห์องค์ประกอบการประกันคุณภาพภายในเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยเชิงยืนยันมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือการนำเอาผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสถาบันและท้องถิ่น องค์ประกอบการประกันคุณภาพภายในเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาควรให้ความสำคัญอย่างยิ่งในการวางระบบการประกันคุณภาพภายในของสถาบัน องค์ประกอบที่สำคัญมากที่สุดคือการวางแผนกลยุทธ์ ควรให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมของคณะ ส่วนงานในการกำหนด เป้าหมาย ตัวบ่งชี้ และแผนปฏิบัติการที่ชัดเจนสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบายและวัตถุประสงค์ของสถาบัน จึงควรนำเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อดำเนินการที่เป็นเลิศไปใช้ในการพัฒนาระบบบริหารภาพรวมของสถาบัน

2) งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

2.1) จูเลียร์ อา แคยุโซ (Julia R. Cayuso) (2015) วิจัยเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรองมาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานผลการเรียนรู้โปรแกรมภาษาอังกฤษ ตั้งแต่มีพระราชบัญญัติการรับรองมาตรฐานการศึกษาในปี 2010 หลักสูตรภาษาอังกฤษนั้นต้องได้รับการรับรองจากหน่วยงานที่ได้รับการยอมรับจากกระทรวงศึกษาธิการแห่งสหรัฐอเมริกา จึงเป็นสิ่งจำเป็นของหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อรับสมัครและลงทะเบียนนักเรียนต่างชาติ วิชานักเรียน ดังนั้นจึงมีหน่วยงานรับรองพิเศษเพียงแห่งเดียวในสหรัฐอเมริกาที่อนุญาตให้รับรองหลักสูตรภาษาอังกฤษ Commission on English Language Program Accreditation

หน่วยงานสามารถรับรองทั้งหลักสูตรหรือสถาบันได้ การตัดสินใจรับรองมาตรฐานโดย CEA ได้ตรวจสอบความสัมพันธ์ที่เป็นไปได้ 3 ตัวประเภท การรับรอง (แบบหลักสูตรหรือสถาบัน) ระยะเวลาในการตัดสินใจรับรอง (1 ปีหรือ 5 ปี) การปฏิบัติตามชุดมาตรฐาน 7 ประการที่เกี่ยวข้องกับผลลัพธ์และการประเมินผลการเรียนรู้ การรับรองระดับหลักสูตรจะใช้เวลานานกว่าการรับรองระดับสถาบัน ระดับมาตรฐานของการปฏิบัติด้านมาตรฐานและการประเมินด้านผลลัพธ์ผู้เรียนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญต่อผลการรับรองที่ใช้เวลานานขึ้น ผลการศึกษาชี้ว่าประเภทของการรับรองมาตรฐานไม่มีความสัมพันธ์กับมาตรฐานที่เกี่ยวกับผลลัพธ์การเรียนรู้ แต่อย่างไรก็ตามไม่ว่าภาพรวมจะเป็นการประเมินเพื่อการรับรองมาตรฐาน หน่วยงานภายในองค์กรขนาดใหญ่ ผลการปฏิบัติตามมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับผลลัพธ์การประเมินการเรียนรู้ก็ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นผลการศึกษาต้องเน้นย้ำถึงความสำคัญของผลการเรียนรู้ของผู้เรียนและผลลัพธ์การประเมินเหล่านี้ว่ามีความสำคัญต่อกระบวนการรับรองคุณภาพและเป็นเครื่องหมายของคุณภาพ ผลการศึกษานี้มีประโยชน์สำหรับหลักสูตรภาษาอังกฤษแบบเข้มข้น เนื่องจากผู้บริหารสามารถตัดสินใจว่าพวกเขาพร้อมที่จะขอการรับรองหรือไม่และจะเตรียมหลักสูตรให้พร้อมอย่างไร ตรงตามมาตรฐานการรับรองโรงเรียนสอนภาษาอังกฤษแบบเข้มข้นที่ต้องการรับรอง และไม่ควรมองข้ามความสำคัญของการมีผลการเรียนเป็นลายลักษณ์อักษรที่เหมาะสม เครื่องมือและขั้นตอนการประเมิน การแจ้งให้นักเรียนทราบถึงความคืบหน้า การทบทวนอย่างเป็นระบบและการแก้ไของค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับผลลัพธ์การประเมิน

2.2) อัลเบอร์ตา ดับเบิลยู บาร์เรต (Albertha W. Barrette) (2020) วิจัยเรื่องพลังแห่งการรับรองมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษาแห่งสหรัฐอเมริกา ผลการศึกษพบว่ากระทรวงศึกษาธิการแห่งสหรัฐอเมริกา ได้ให้ความช่วยเหลืองบประมาณทางการเงินหรือทุนการศึกษาแก่นักศึกษาปีละมากกว่า 125 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพื่อช่วยให้นักศึกษาเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น การรับรองมาตรฐานการศึกษาต้องมั่นใจว่าสถาบันอุดมศึกษาสามารถเข้าถึงความช่วยเหลือด้านเงินทุนสำหรับนักเรียนของรัฐบาลกลาง มั่นใจว่าให้การศึกษาที่มีคุณภาพแก่ผู้เรียน ตามระดับการลงทุนของนักเรียนและผู้เสียภาษีด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษา ดังนั้นเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ระบบการรับรองวิทยฐานะต้องรับประกันคุณภาพทางวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการประกันคุณภาพและการปรับปรุงสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งและเป็นการปฏิบัติตามข้อกำหนดของรัฐบาลกลาง การศึกษาเชิงคุณภาพนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อขยายความเข้าใจเกี่ยวกับการรับรองวิทยฐานะระดับสถาบันในสถาบันอุดมศึกษา โดยการตรวจสอบวาทกรรมการรับรองของหน่วยงานรับรองวิทยฐานะระดับภูมิภาคนั้นคือ The Southern Association of Colleges and Schools Commission on Colleges นอกจากนี้การศึกษายังมีจุดมุ่งหมายเพื่อเติมเต็มช่องว่างในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับระบบการรับรองทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาสหรัฐอเมริกา จุดประสงค์คือเพื่อให้ผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ นักศึกษาสามารถรับรู้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อื่น ๆ เพื่อเสริมความเข้าใจให้ดีขึ้นและสนับสนุนการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาสหรัฐอเมริกา ซึ่งความเข้าใจดังกล่าวมีประโยชน์ต่อผู้นำหรือผู้บริหารสถาบัน ที่จะสามารถช่วยพัฒนากลยุทธ์ให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพทางวิชาการและดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพหรือการปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพเพื่อสนับสนุนภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา

2.3) ดาลัล เจ. มุห์ตาดิ (Dalal J. Muhtadi) (2013) วิจัยเรื่องประโยชน์และค่าใช้จ่ายของการรับรองหลักสูตรระดับปริญญาตรีการศึกษาด้านการแพทย์เพื่อนำไปสู่ปริญญาทางแพทยศาสตรสหรัฐอเมริกา ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าค่าใช้จ่ายในการรับรองคุณภาพการศึกษานั้นมีค่าใช้จ่ายหรือมีการลงทุนที่สูงแต่คุณประโยชน์มีไม่มากนัก เนื่องจากหลักสูตรเฉพาะทางการแพทย์ผู้เข้าร่วมได้ให้คะแนนบทบัญญัติของกลไกที่มีโครงสร้างเพื่อประเมินหลักสูตรการศึกษาทางการแพทย์ว่า มีประโยชน์สูงสุดของการรับรอง เห็นด้วยกับบทบาทของการรับรองวิทยฐานะเป็นตัวกระตุ้นสำหรับการปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตร การปรับปรุงคุณภาพ ค่าใช้จ่ายของผู้เข้าร่วมการรับรองมาตรฐานได้จัดอันดับระยะเวลาทั้งหมดที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายในใช้สำหรับการรับรองเป็นค่าใช้จ่ายสูงจากความคิดเห็นของผู้เข้าร่วม ทำให้ได้ข้อเสนอที่สำคัญเพื่อปรับปรุงวิธีการ กระบวนการ และผลลัพธ์ของการรับรองมาตรฐาน เช่น ความต่อเนื่องของการควบคุมคุณภาพ การปรับปรุง ส่งเสริมนวัตกรรม การใช้เทคโนโลยี การส่งเสริมภาวะผู้นำ การปรับปรุงการทำงานร่วมกัน รวมถึงการให้ข้อมูลที่ชัดเจน ข้อเสนอแนะที่เหมาะสม มุ่งเน้นไปที่ผลลัพธ์เทียบกับมาตรฐาน ความยืดหยุ่นของหน่วยงานที่ทำการรับรองมาตรฐาน มีวัฒนธรรมความไว้วางใจ การเคารพกันและกัน ทำงานร่วมกันและการสื่อสารที่เปิดเผย ข้อเสนอแนะเหล่านี้สามารถสร้างคุณค่าการรับรองมาตรฐานของ LCME (The Liaison Committee on Medical Education) เพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศด้านคุณภาพของหลักสูตรทางการแพทย์ การกีดกันในการขยายมาตรฐานการดูแลผู้ป่วยทั้งระดับชาติและทั่วโลก

สรุปสาระสำคัญที่ได้จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ

การงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศไทยการศึกษาเรื่องแนวโน้มสภาพอนาคตการศึกษาและการเรียนรู้ของไทยในปี พ.ศ. 2573 ทำให้ทราบว่าปัจจัยความสำเร็จของการศึกษาและการเรียนรู้ในอนาคตตัวที่กำหนดคุณภาพนั้นก็คือนโยบายและวิธีการปฏิบัติ มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษาสร้างความทั่วถึง เท่าเทียม และเรียนรู้ตลอดชีวิต ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี การสร้างเครือข่าย มีระบบการบริหารที่ชัดเจน คล่องตัว ใช้นวัตกรรมในการขับเคลื่อน ส่วนเรื่องอนาคตภาพของรูปแบบการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษายกย่องระดับอุดมศึกษาทศวรรษหน้า ผู้วิจัยทราบว่ารูปแบบการประกันคุณภาพอุดมศึกษายุคดิจิทัลมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ กระบวนทัศน์ เป้าหมาย มิติเกณฑ์ นวัตกรรมวิธีการและความเชื่อมั่น ขณะที่งานวิจัยเรื่องแนวโน้มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน: ทางเลือกแห่งอนาคต ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนอยู่รอดได้ท่ามกลางการแข่งขันสูงในอนาคต ได้แก่ ปัจจัยด้านคุณภาพหรือพัฒนาคุณภาพในทุกด้านตามระบบการประกันคุณภาพเสริมพัฒนาการและแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพและความมั่นคงทางการเงินหรือการบริหารจัดการที่นำไปสู่ความมั่นคงทางการเงิน การวิจัยเรื่องการกำกับดูแลมาตรฐานคุณภาพสถาบันอุดมศึกษาโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ผู้วิจัยได้มองเห็นภาพลักษณะของการบริหารของ สกอ. การแก้ไขปัญหากับระบบการควบคุมกำกับดูแลมาตรฐานคุณภาพสถาบันอุดมศึกษา พบว่ามีทั้งเรื่องการบริหารจัดการองค์กรและการจัดการกับระบบและการขับเคลื่อนกลไกการอุดมศึกษา ส่วนการวิจัยเรื่องโมเดลความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพการศึกษายกย่องในการดำเนินการที่เป็นเลิศกับประสิทธิภาพของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยพบว่าองค์ประกอบของการประกันคุณภาพภายในเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศของ

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ การนำองค์กร การวางแผนกลยุทธ์ การมุ่งผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การวัดวิเคราะห์และการจัดการความรู้ องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลของสถาบันอุดมศึกษาคือผู้บริหาร สถาบันอุดมศึกษา ควรให้ความสำคัญกับการวางระบบการประกันคุณภาพภายใน เน้นการวางแผนกลยุทธ์ การมีส่วนร่วม การกำหนด เป้าหมาย ตัวบ่งชี้ และแผนปฏิบัติการที่ชัดเจนสอดคล้องกับ วิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบาย และวัตถุประสงค์ของสถาบัน

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างประเทศ ได้แก่ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรอง มาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานผลการเรียนรู้โปรแกรมภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยได้ทราบว่าประเภทของการรับรองมาตรฐานไม่มีความสัมพันธ์กับมาตรฐานที่เกี่ยวกับผลลัพธ์การเรียนรู้แต่อย่างใด ซึ่งตอกย้ำว่าผลการเรียนรู้ของนักเรียนและผลลัพธ์การประเมินเหล่านี้มีความสำคัญต่อกระบวนการรับรองคุณภาพและเป็นเครื่องหมายของคุณภาพ ผู้บริหารควรเตรียมการให้เหมาะสม ไม่ควรมองข้าม ความสำคัญของการมีผลการเรียนเป็นลายลักษณ์อักษรที่เหมาะสม เครื่องมือและขั้นตอนการประเมิน และการแก้ไของค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับผลลัพธ์และการประเมิน งานวิจัยเรื่องพลังแห่งการรับรอง มาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษาแห่งสหรัฐอเมริกา ทำให้ผู้วิจัยทราบว่าระบบการรับรองวิทยฐานะทางวิชาการยังขาดความรู้เกี่ยวกับการใช้นโยบายและกระบวนการหรือขั้นตอนการรับรองของการประกันคุณภาพและการปรับปรุงสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งตามข้อกำหนดของรัฐบาลกลางและความจำเป็นในการพัฒนากลยุทธ์ให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพทางวิชาการและการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพหรือปรับปรุงหลักสูตรและคุณภาพเพื่อสนับสนุนภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา ขณะที่การวิจัยเรื่องประโยชน์และค่าใช้จ่ายของการรับรองหลักสูตรระดับปริญญาตรีการศึกษาด้าน การแพทย์เพื่อนำไปสู่ปริญญาทางแพทยศาสตรในสหรัฐอเมริกา ผู้วิจัยทราบว่าการรับรองคุณภาพ การศึกษานั้นมีค่าใช้จ่ายหรือมีการลงทุนที่สูง แต่คุณประโยชน์นั้นมีไม่มากนักเนื่องจากหลักสูตรเป็น หลักสูตรเฉพาะ ควรมีการปรับปรุงวิธีการ กระบวนการและผลลัพธ์ของการรับรองมาตรฐาน ได้แก่ ความต่อเนื่องของการควบคุมคุณภาพ การปรับปรุง ส่งเสริมนวัตกรรม การใช้เทคโนโลยี การส่งเสริม ภาวะผู้นำ การปรับปรุงการทำงานร่วมกันทั้งแนวนอนและแนวตั้งรวมถึงการให้ข้อมูลที่ชัดเจน ควร มุ่งเน้นไปที่ผลลัพธ์เทียบกับมาตรฐาน ความยืดหยุ่นของหน่วยงานที่รับรอง วัฒนธรรมความไว้วางใจ การเคารพกัน ทำงานร่วมกันและการสื่อสารที่เปิดเผย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องอนาคตภาพระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 มีวัตถุประสงค์แบ่งออกเป็น 3 วัตถุประสงค์ ได้แก่ 1) เพื่อวิเคราะห์ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ 2) เพื่อวิเคราะห์ระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันศึกษาไทยและต่างประเทศ 3) เพื่อนำเสนออนาคตภาพระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย ปี พ.ศ. 2573 ดังนั้นเพื่อให้การวิจัยบรรลุตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยจึงได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์ระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่ 1) เพื่อวิเคราะห์ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ ข้อที่ 2) เพื่อวิเคราะห์ระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ ในระยะที่ 1 มีขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย 3 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์ระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ โดยใช้แบบวิเคราะห์เอกสารจากเอกสารชั้นทุติยภูมิ

1) ศึกษาและวิเคราะห์ระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ

1.1) สืบค้นเอกสาร จากหลายแหล่งข้อมูล ได้แก่ คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาและตัวอย่างการรายงานผลการประเมินการประกันคุณภาพการศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ คู่มือและตัวอย่างการรับรองมาตรฐานการศึกษา ระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น การรับรองมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ

1.2) วิเคราะห์เอกสาร โดยใช้เครื่องมือในการวิเคราะห์แบบวิเคราะห์เอกสาร (Documentary study form) โดยแบ่งเป็น 2 ลักษณะตามกรอบการวิจัย ได้แก่ 1) แบบวิเคราะห์ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ 2) แบบวิเคราะห์ระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ

1.3) ประมวลผลและสรุปผล เพื่อนำข้อสรุปผลการศึกษาในประเด็นสภาพปัญหา ข้อจำกัด อุปสรรค ข้อเด่นและข้อด้อย ทั้งสถานการณ์ปัจจุบัน แนวโน้มความต้องการแก้ไขและแนวทางและทิศทางการพัฒนา นำข้อมูลมาวิเคราะห์ เทียบเคียง ประมวลและสรุปผล

2) แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ศึกษาเอกสารจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Information) ได้แก่ คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาและตัวอย่างการ

รายงานผลการประเมินการประกันคุณภาพการศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ คู่มือและตัวอย่างการรับรองมาตรฐาน การศึกษาระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาไทยและ ต่างประเทศ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น การรับรองมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยและ ต่างประเทศ

3) กรอบการวิจัย สามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะดังนี้

1. กรอบด้านระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ 1) หลักการของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา 2) องค์ประกอบของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา 3) ระเบียบวิธีการของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา 4) มาตรฐานและเครื่องมือของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา 5) บริบทที่เกี่ยวข้องในระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

2. กรอบด้านระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะ ได้แก่ 1) หลักการของระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะ 2) องค์ประกอบของระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะ 3) ระเบียบวิธีการของระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะ 4) มาตรฐานและเครื่องมือของระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะ 5) บริบทที่เกี่ยวข้องกับระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะ

4) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร (Documentary study form) โดยแบ่งเป็น 2 ประเภทแบ่งตามกรอบการวิจัย ได้แก่ 1) ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา 2) ระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษา ส่วนหลักการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary study) โดยใช้หลักการตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารจากหลายๆ แหล่งว่าประเด็นที่ศึกษาหรือต้องการคำตอบนั้นมีความเหมือนหรือต่างกันอย่างไร (Resources investigation) เพื่อยืนยันความถูกต้องของข้อสรุปแต่ละชุดข้อมูล อันเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือของข้อสรุป (สุภางค์ จันทรวานิช. 2540 : 129-130)

5) การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารนำมาเรียบเรียงและจัดหมวดหมู่ใหม่เพื่อให้เห็นข้อมูลในแต่ละด้านได้อย่างชัดเจน จากนั้นตัดทอนข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องออกเหลือไว้เฉพาะเรื่องที่ต้องการศึกษา โดยกำหนดประเด็นที่สำคัญตามกรอบแนวคิดการวิจัย จากนั้นจำแนกหมวดหมู่ของแต่ละประเด็นและพิจารณาข้อมูลที่เหมือนกันและต่างกัน ตรวจสอบความเชื่อมโยงกับประเด็นหลัก หลังจากกำหนดรูปแบบความสัมพันธ์ของแต่ละประเด็นเมื่อทำการจำแนกหมวดหมู่ของข้อมูลในแต่ละประเด็นแล้ว (Content analysis) และตรวจสอบความถูกต้อง จากนั้นสรุปผลการศึกษิตตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แสดงผลการวิเคราะห์ ด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis)

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาและวิเคราะห์แผนแม่บทยุทธศาสตร์และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษาโดยศึกษาจากเอกสารชั้นทุติยภูมิ

1) ศึกษาและวิเคราะห์แผนแม่บทยุทธศาสตร์และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษาของไทยและต่างประเทศ

1.1) สืบค้นเอกสารเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด แผนแม่บทยุทธศาสตร์และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษาของไทยและต่างประเทศเพื่อใช้ดำเนินการวิเคราะห์และสกัดประเด็นที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นบริบทที่เกี่ยวข้องหรือเป็นกรอบในการวางระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย ปี พ.ศ. 2573 โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1. UNESCO, Education, 2030 2. ยุทธศาสตร์ชาติ 2561-2580 3. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. (2561-2580) 4. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 5. แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2574) 6. พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 7. พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (ฉบับที่3) พ.ศ. 2562 8. แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ (พ.ศ. 2564-2570) 9. กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (Thailand: NQF) 10. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องมาตรฐานการอุดมศึกษา 2561 11. กฎกระทรวงศึกษาธิการเรื่องการประกันคุณภาพ 2561 12. Seameo Rihed

1.2) วิเคราะห์เอกสาร ดำเนินการวิเคราะห์เอกสารโดยใช้การวิเคราะห์ (Documentary study) โดยแบ่งเป็น 3 บริบทตามกรอบการวิจัย ได้แก่ 1) บริบทประเทศไทย 2) บริบทประชาคมอาเซียน 3) บริบทประเทศสหรัฐอเมริกา

1.3) ประมวลผลและสรุปผล เพื่อนำข้อสรุปผลการศึกษาในประเด็นสภาพปัญหา ข้อจำกัด อุปสรรคและข้อถ้อย ทั้งสถานการณ์ปัจจุบัน แนวโน้มความต้องการแก้ไข และแนวทางและทิศทางการพัฒนา นำข้อมูลมาวิเคราะห์ เทียบเคียง ประมวลและสรุปผล

2) แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ศึกษาเอกสารจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (secondary information) ได้แก่ 1. UNESCO, Education, 2030 2. ยุทธศาสตร์ชาติ 2561-2580 3. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. (2561-2580) 4. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 5. แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2574) 6. พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 7. พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (ฉบับที่3) พ.ศ. 2562 8. แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ (พ.ศ. 2564-2570) 9. กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (Thailand: NQF) 10. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องมาตรฐานการอุดมศึกษา 2561 11. กฎกระทรวงศึกษาธิการเรื่องการประกันคุณภาพ 2561 12. Seameo Rihed

3) กรอบการวิจัยเกี่ยวกับแผนแม่บทยุทธศาสตร์และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษา ยึดหลักตามกรอบการวิจัย ได้แก่ 1. หลักการ 2. องค์ประกอบ 3. ระเบียบและวิธีการ 4. มาตรฐานและเครื่องมือและ 5. บริบทที่เกี่ยวข้อง

4) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือใช้หลักการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary study) โดยใช้หลักการตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารจากหลายๆ แหล่งว่าประเด็นที่ศึกษาหรือต้องการคำตอบนั้นมีความเหมือนหรือต่างกันอย่างใด เพื่อยืนยันความถูกต้อง ด้วยการเทียบข้อสรุปของแต่ละแหล่งข้อมูล (Resources investigation) ว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร เพื่อยืนยัน

ความถูกต้องของข้อสรุปว่าเหมือนกันหรือไม่อย่างไร อันเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือของข้อสรุป (สุภางค์ จันทวานิช. 2540 : 129-130)

5) การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาเรียบเรียงและจัดหมวดหมู่ใหม่เพื่อให้สามารถเห็นข้อมูลในแต่ละด้านได้ชัดเจน จากนั้นตัดทอนข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องออกเหลือไว้เฉพาะเรื่องที่ต้องการศึกษา กำหนดประเด็นที่สำคัญตามกรอบแนวคิดการวิจัย จากนั้นจำแนกหมวดหมู่ของแต่ละประเด็นและพิจารณาข้อมูลที่เหมือนกันและต่างกัน ตรวจสอบความเชื่อมโยงกับประเด็นหลัก หลังจากนั้นกำหนดรูปแบบความสัมพันธ์แต่ละประเด็น เมื่อทำการจำแนกหมวดหมู่ของข้อมูลในแต่ละประเด็นแล้ว (Content analysis) ตรวจสอบความถูกต้องจากนั้นสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis)

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาและวิเคราะห์ระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ โดยวิธีการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ

1) ศึกษาและวิเคราะห์ระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ อันเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เป็นการศึกษาจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ โดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview guideline form) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ออนไลน์ (Online interview) ผ่านโปรแกรม MS-Team ในประเด็นเรื่องอนาคตภาพระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 และแนวทางการพัฒนาระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 โดยมีศึกษาประเด็นตามกรอบของปัญหา อุปสรรค แนวโน้มและทิศทางการพัฒนาในอนาคตของระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย ปี พ.ศ. 2573 ข้อผลสรุปประเด็นการศึกษาเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบัน ประเด็นสภาพปัญหา ข้อจำกัด อุปสรรค ข้อเด่นและข้อด้อย แนวโน้มความต้องการพัฒนาแนวทางและทิศทางการพัฒนาในอนาคตของระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย ปี พ.ศ. 2573 เพื่อนำข้อสรุปผลจากการศึกษาอันนี้ จากระยะที่ 1 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ นำมาส่งเสริมและประกอบร่างรูปแบบอนาคตภาพของระบบการกำกับคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573

2) แหล่งข้อมูลปฐมภูมิที่ใช้ในการวิจัย โดยผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล (Key Informants) หรือกลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยใช้เกณฑ์คัดเลือกตามคุณสมบัติคือเป็นผู้มีประสบการณ์ด้านการทำงานหรือเป็นหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการกำกับคุณภาพการศึกษาทั้งของไทยและต่างประเทศ ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ มีจำนวน 6 คน

ตารางที่ 2 แสดงกลุ่มผู้ให้ข้อมูลระยะที่ 1 (การสัมภาษณ์)

ผู้ให้ข้อมูล (key informants)	หน่วยงานสังกัด	จำนวน (คน)
นายวันนี นันทศิริ น.ส.นุชนภา รื่นอบเชย	ผู้อำนวยการสำนักงานมาตรฐานการอุดมศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงอุดมศึกษาฯ ที่ปรึกษาด้านมาตรฐานการอุดมศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงอุดมศึกษาฯ	2
นางสาวมุกดาวรรณ เอื้อยวิจิตร จารุ	สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)	1
นายทัตไทย ไชยแขวง	คณะกรรมการสภาพนายความ	1
นายวิรัตน์ รัตนกร	คณะกรรมการบริหารสภาสถาปนิก	1
Mr. Sonny Ramaswamy	ประธานสมาคมการรับรองวิทยฐานะวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยประจำภูมิภาคตะวันตกเฉียงเหนือแห่งสหรัฐอเมริกา (NWCCU)	1
รวมทั้งสิ้น		6

3) กรอบการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะดังนี้

1. ด้านระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ 1) หลักการของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา 2) องค์ประกอบของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา 3) ระเบียบวิธีการของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา 4) มาตรฐานและเครื่องมือของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา 5) บริบทที่เกี่ยวข้องในระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

2. ด้านระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะ ได้แก่ 1) หลักการของระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะ 2) องค์ประกอบของระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะ 3) ระเบียบวิธีการของระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะ 4) มาตรฐานและเครื่องมือของระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะ 5) บริบทที่เกี่ยวข้องกับระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะ

4) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์ (Interview Guidelines Form) สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ ศึกษาประเด็นการศึกษาด้านปัญหาและแนวโน้มของอนาคตระบบการกำกับคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

ตอนที่ 2 ระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษา

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 โดยแนวทางได้แบ่งเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ แนวทางพัฒนาด้านระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาและแนวทางพัฒนาด้านระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษา

5) การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์คำถามปลายเปิด (Open ended Interview Form) เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นและทัศนคติได้อย่างอิสระ ประเด็นคำถามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น มีขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา และระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาของไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

2) ตั้งกรอบแนวคิดและกำหนดประเด็นคำถามที่ต้องการศึกษา โดยการวางกรอบการสัมภาษณ์เพื่อให้ครอบคลุมองค์ประกอบและความสมบูรณ์ตามประเด็นการศึกษา พัฒนาเป็นคำถามและตรวจสอบความเหมาะสมของคำถาม

3) สร้างแนวคำถามการสัมภาษณ์และพัฒนาเป็นแบบสัมภาษณ์โดยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ตามกรอบประเด็นเนื้อหาที่กำหนด

6) การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ประสานงานสาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพื่อออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและดำเนินการสัมภาษณ์ออนไลน์ (Online interview) ผ่านโปรแกรม MS-team ก่อนเริ่มการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษารายละเอียด ประเด็นคำถามที่จะสัมภาษณ์พร้อมกับข้อมูลเบื้องต้นให้ผู้ให้สัมภาษณ์เบื้องต้นก่อน โดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 60 นาที โดยผู้วิจัยขออนุญาตบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ทั้งภาพและเสียงผ่านโปรแกรม เพื่อไม่ให้ข้อมูลตกหล่นและสามารถทบทวนภายหลังได้

7) การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยเทคนิคแบบสามเส้า (Data Triangulation) โดยตรวจสอบว่าในประเด็นเดียวกันผู้ให้สัมภาษณ์นั้นจะตอบเหมือนหรือต่างกันอย่างไรเพื่อยืนยันข้อสรุปจากการสัมภาษณ์ (สุรางค์ จันทรวานิช. 2540 : 129-130) ตามหลักการหาคุณภาพของข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อจะได้ข้อมูลที่ถูกต้องและมีความน่าเชื่อถือมากที่สุด นำข้อมูลเชิงคุณลักษณะที่ได้จากการสัมภาษณ์ ประกอบด้วยการจดบันทึกและไฟล์ที่บันทึกภาพและเสียง นำมาฟังซ้ำและถอดเทป เรียบเรียงและจัดหมวดหมู่ใหม่เพื่อให้สามารถเห็นข้อมูลในแต่ละด้าน จากนั้นตัดทอนข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องออกเหลือไว้เฉพาะเรื่องที่ต้องการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลที่สำคัญตามประเด็นที่ศึกษา จากนั้นจำแนกหมวดหมู่ของแต่ละประเด็นและพิจารณาข้อมูลที่เหมือนกันและต่างกัน ตรวจสอบความเชื่อมโยงกับประเด็นหลัก หลังจากนั้นกำหนดรูปแบบความสัมพันธ์ของประเด็น เมื่อทำการจำแนกหมวดหมู่ของข้อมูลในรายประเด็นแล้ว ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งด้วยการเทียบคำตอบที่ตรงกันกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) รายบุคคล

ในประเด็นหรือคำตอบที่ตรงกัน เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือของข้อสรุป จากนั้นสรุปผลการศึกษานำเสนอผลการวิเคราะห์ ด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis)

ระยะที่ 2 การพัฒนาระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยปี พ.ศ.

2573

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่ 3) เพื่อนำเสนออนาคตภาพระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 ระยะที่ 2 มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การร่างระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ.

2573

การร่างระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 ในขั้นตอนนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยจะนำผลสรุปการวิจัยจากระยะที่ 1 ได้แก่

- 1) สรุปแผนแม่บทยุทธศาสตร์และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษา
- 2) ผลการวิเคราะห์ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถาบันอุดมศึกษาไทยและอาเซียน AUN-QA
- 3) ผลการวิเคราะห์ระบบการรับรองคุณวุฒิและวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาไทยและสหรัฐอเมริกา

4) ผลสรุปแนวทางการพัฒนาระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 โดยผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญทั้งด้านแนวทางพัฒนาด้านระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาและแนวทางพัฒนาด้านระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษา

ดังนั้นเครื่องมือการวิจัยที่ใช้ในการประชุมกลุ่ม (Focus Group Discussion) คือการถามคำถามเพื่อขอข้อเสนอแนะการพัฒนารูปแบบระบบการกำกับคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 โดยการประชุมกลุ่มย่อยผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group Discussion) ในระยะที่ 2 เพื่อใช้เป็นกระบวนการพัฒนาระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 ด้วยเทคนิควิธีการประชุมกลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญเพื่อดำเนินการให้ข้อเสนอแนะ ปรับปรุงและพัฒนาระบบคุณภาพและมาตรฐานการของสถาบันอุดมศึกษาไทยเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย

พ.ศ. 2573

1) กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย (Group Participant) ในขั้นตอนนี้จะเป็นการให้ข้อเสนอแนะอนาคตภาพของระบบการกำกับคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 โดยกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มเป้าหมายโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยเอาเกณฑ์คุณสมบัติและประสบการณ์การทำงานของกลุ่มเป้าหมายการวิจัยที่เกี่ยวกับระบบการกำกับคุณภาพ

การศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ ดังต่อไปนี้

เกณฑ์การคัดเลือกเข้า (Inclusion criteria): คุณสมบัติผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่

- 1) มีคุณวุฒิหรือการศึกษาที่เกี่ยวกับอุดมศึกษา
- 2) มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับระบบการกำกับคุณภาพทางการศึกษา
- 3) มีประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับการกำกับคุณภาพมากกว่า 10 ปี
- 4) มีผลงานและอยู่ในองค์กรเกี่ยวกับการขับเคลื่อนและพัฒนานโยบายด้านการกำกับคุณภาพการศึกษาทั้งของไทยและต่างประเทศ

เกณฑ์การคัดออก (Exclusion criteria): ผู้ที่ไม่อยู่ในเกณฑ์การคัดเลือกเข้า ได้แก่

- 1) ไม่มีคุณสมบัติทั้งการศึกษาและความรู้ความเชี่ยวชาญตามที่กำหนด
- 2) ไม่มีประสบการณ์การทำงานตามที่กำหนด
- 3) ไม่สะดวกในการให้ข้อมูล

ตารางที่ 3 แสดงผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญที่ร่วมประชุม (ระยะที่ 2)

ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ	จำนวน (คน)
นายวันนี นันทศิริ	1
น.ส.นุชนภา รื่นอบเชย	1
ดร.พีรพงศ์ ตรีจริญ	1
รศ.ดร.ภาวนี นรัตถรักษา	1
รศ.เพ็ญรัตน์ หงษ์วิทยากร	1
รวมทั้งสิ้น	5

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้กรอบคำถามเพื่อขอข้อเสนอแนะการพัฒนารูปแบบระบบการกำกับคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2573 โดยการประชุมกลุ่มย่อยผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group Discussion)

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ประสานงานสาขาวิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพื่อออกหนังสือขอความอนุเคราะห์เรียนเชิญประชุมผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญเพื่อประชุมกลุ่มย่อย โดยได้นัดหมายผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญก่อนการประชุมกลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและรายละเอียดร่างระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2573 โดยการดำเนินการประชุมใช้เวลา

ประมาณ 2 ชั่วโมง พร้อมกับผู้วิจัยขออนุญาตบันทึกการประชุมด้วยวิดีโอทั้งภาพและเสียงในการประชุมเพื่อป้องกันการตกหล่นของข้อมูลและสามารถทวนซ้ำเพื่อหาข้อสรุปผลการประชุมกลุ่มย่อยได้ วิธีการพัฒนารูปแบบระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2573 จะใช้วิธีการประชุมกลุ่ม (Focus Group Discussion) แบบออนไลน์ผ่านระบบเครือข่าย Zoom โดยผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่านเพื่อดำเนินการตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะการปรับปรุงร่างระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573

4) การวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยเทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล คือสรุปข้อมูลที่ได้จากการประชุมกลุ่มย่อย หรือข้อเสนอแนะปรับปรุงรูปแบบระบบการกำกับคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2573 จากการประชุมผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ (Focus Group Discussion) อันเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพที่เป็นลักษณะข้อสรุปประกอบความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่สรุปมาเรียบเรียงใหม่ พิจารณาตามความเหมาะสม ตรวจสอบความถูกต้องของข้อสรุป พร้อมกับนำเสนอข้อสรุปที่ได้จากการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) ด้วยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis)

ขั้นตอนที่ 3 การปรับปรุงระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย

พ.ศ. 2573

การดำเนินการปรับปรุงระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 ผลตามข้อเสนอแนะการพัฒนาารูปแบบระบบการกำกับคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2573 โดยการประชุมกลุ่มย่อยผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group Discussion) ปรับปรุงเพิ่มเติมจากผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ จะดำเนินการโดยการนำผลสรุปจากขั้นตอนที่ 2 ที่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ ข้อสรุปความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการปรับปรุงพัฒนาระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2573 โดยนำผลมาปรับปรุงและเพิ่มเติมระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 หลังจากนั้นนำเสนออนาคตภาพระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 ที่สมบูรณ์ต่อไป

สรุปขั้นตอนดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องอนาคตภาพระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 แบ่งออกเป็น 3 วัตถุประสงค์ ได้แก่ 1) เพื่อวิเคราะห์ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ 2) เพื่อวิเคราะห์ระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันศึกษาไทยและต่างประเทศ 3) เพื่อนำเสนออนาคตภาพระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์ระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ การดำเนินงานวิจัยมี 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1. ศึกษาและวิเคราะห์ระบบการกำกับ

คุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ โดยการวิเคราะห์เอกสารชั้นทุติยภูมิ 2. ศึกษาและวิเคราะห์หลักการแนวคิดแผนแม่บทยุทธศาสตร์และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษาของไทยและต่างประเทศ โดยการวิเคราะห์เอกสารชั้นทุติยภูมิ และ 3. ศึกษากระบวนการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ โดยวิธีการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ

ระยะที่ 2 นำเสนอระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยปี พ.ศ. 2573 มีการดำเนินงานวิจัย 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การร่างระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2573 ขั้นตอนที่ 2 การประเมินและปรับปรุงระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 โดยผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 4 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจงด้วยเกณฑ์คุณสมบัติและประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย ร่วมสนทนากลุ่มในการประเมินและให้ข้อเสนอแนะการพัฒนากระบวนการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2573 (ระยะที่ 2) โดยเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แนวคำถามการประชุมกลุ่มย่อยกรอบคำถามเพื่อขอข้อเสนอแนะการพัฒนารูปแบบระบบการกำกับคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2573 โดยการประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อหาข้อสรุปและนำเสนอผลการศึกษา ด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องอนาคตภาพระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ไว้ 3 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อวิเคราะห์ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ 2) เพื่อวิเคราะห์ระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ 3) เพื่อนำเสนออนาคตภาพระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย ปี พ.ศ. 2573 โดยผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 7 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยและอาเซียน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาไทยและสหรัฐอเมริกา

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแผนแม่บทยุทธศาสตร์และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการกำกับคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาไทย

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย

ตอนที่ 5 ผลการร่างระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573

ตอนที่ 6 ผลการประเมินระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยและอาเซียน

1. ระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย

1.1 การประกันคุณภาพภายในระดับหลักสูตร

1.1.1 หลักการของการประกันคุณภาพภายในระดับหลักสูตร

ผู้วิจัยได้ศึกษาและสรุปความหมาย แนวคิดและหลักการของการประกันคุณภาพภายในระดับหลักสูตรไว้ว่า ความหมายของการประกันคุณภาพภายในระดับหลักสูตร หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถาบันอุดมศึกษาในระดับหน่วยเล็กที่สุดหรือหน่วยของการจัดการเรียนการสอน ซึ่งให้ความสำคัญและเน้นถึงปัจจัยหรือองค์ประกอบของการจัดการศึกษาหรือการจัดการเรียนการสอนระดับหลักสูตร สาขาวิชา องค์ประกอบของการประกันคุณภาพภายในระดับหลักสูตร ประกอบด้วย การกำกับมาตรฐาน บัณฑิต นักศึกษา อาจารย์ หลักสูตรการเรียนการสอนการประเมินผู้เรียน และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการบริหารจัดการภายในของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสร้างความมั่นใจและรับรองในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ

โดยพิจารณาจากองค์ประกอบหรือปัจจัยต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดการศึกษาร่วมกัน ซึ่งสามารถสะท้อนไปถึงคุณภาพของการผลิตบัณฑิตเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของสังคม เป็นการรับรองและสร้างความเชื่อมั่นว่าบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาไปนั้นจะมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามที่กำหนดหรือเป็นผลผลิตที่เกิดจากระบบการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพนั่นเอง

จากความหมายของการประกันคุณภาพภายในระดับหลักสูตรที่กล่าวข้างต้นนั้นสะท้อนถึงหลักการอันเป็นแนวคิดพื้นฐานที่ทำให้เกิดการประกันคุณภาพภายในระดับหลักสูตรขึ้น อันจะกล่าวได้ว่า แนวคิดนี้เกิดขึ้นบนพื้นฐานของหลักการที่ว่า การประกันคุณภาพภายในระดับหลักสูตร เป็นเครื่องมือที่สามารถแสดงว่าได้จัดการศึกษาเป็นไปตามเงื่อนไขหรือเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษารวมทั้งเกณฑ์มาตรฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งดูได้จากหลักฐานทุกหน่วยของการจัดการศึกษา ด้วยการประเมินองค์ประกอบหรือปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งระบบไม่ว่าจะเป็น การกำกับมาตรฐาน บัณฑิต นักศึกษา อาจารย์ หลักสูตรการเรียนการสอนการประเมินผู้เรียน และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ โดยมีจุดประสงค์แสดงถึงศักยภาพและความสามารถในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพนั่นเอง (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558: 44)

ทั้งนี้ ระบบการประกันคุณภาพภายในระดับหลักสูตร เป็นการแสดงถึงการดำเนินการว่าได้ดำเนินการแล้วตามเป้าหมาย ตัวบ่งชี้ หรือแนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2522 แสดงถึงหลักสูตรที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน อันเป็นแนวทางหรือข้อปฏิบัติระดับหลักสูตรที่ถูกกำหนดไว้ โดยต้นสังกัดหรือสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เป็นการเชื่อมโยงตัวบ่งชี้ระหว่างหลักสูตรและแนวปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานของชาติ การประกันคุณภาพภายในระดับหลักสูตรเป็นระบบเพื่อใช้ในการพิจารณาและทำการประเมินของผู้ประเมินพิชฌุพิจารณา ซึ่งตัวบ่งชี้ของการประกันคุณภาพภายในระดับหลักสูตรเป็นข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษา การประกันคุณภาพภายในระดับหลักสูตรสามารถจัดกระทำหรือให้อิสระในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา หรือเทียบเคียงได้กับมาตรฐานหลักสูตรที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล ไม่ว่าจะเป็นระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา AUN-QA และการรับรองจากองค์กรวิชาชีพหรือสภาวิชาชีพระดับนานาชาติ ภายใต้กรอบของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ตามระเบียบที่กำหนดไว้

1.1.2 องค์ประกอบของการประกันคุณภาพภายในระดับหลักสูตร

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและสรุปองค์ประกอบของการประกันคุณภาพภายในระดับหลักสูตรจากแนวคิดเชิงความหมาย ซึ่งได้ให้ความหมายไว้ว่าเป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาหน่วยที่เล็กที่สุดของการจัดการเรียนการสอน โดยเมื่อแยกเป็นปัจจัยและองค์ประกอบในหน่วยของการจัดการเรียนการสอน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเชิงองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนในระดับหลักสูตร ได้แก่ การกำกับมาตรฐาน บัณฑิต นักศึกษา อาจารย์ หลักสูตรการเรียนการสอนการประเมินผู้เรียนและสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้เสมือนเป็นองค์ประกอบเชิงระบบ ที่สามารถสะท้อนศักยภาพและความสามารถในการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพตามที่กำหนด ดังนั้นปัจจัยเหล่านี้ จึงเป็นเสมือนองค์ประกอบที่สัมพันธ์กันในเชิงเหตุและผล จนประกอบสร้างเป็น

ระบบหนึ่ง หากต้องการตรวจสอบคุณภาพก็ต้องทำการประเมินหรือวัดผลทั้งระบบที่เกี่ยวข้องนั่นเอง ดังนั้นองค์ประกอบต่าง ๆ นี้ในเชิงแนวคิด จึงได้กลายมาเป็นกรอบของการประกันคุณภาพภายในระดับหลักสูตรผนวกกับที่มาโดยกรอบเชิงหลักการที่ได้กำหนดไว้ในเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548 และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558: 47) โดยกรอบการประกันคุณภาพภายในระดับหลักสูตรจะพิจารณาจากองค์ประกอบในการจัดการเรียนการสอนดังนี้

1) การกำกับมาตรฐาน คือ วิธีการหรือมาตรการในการควบคุมมาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา โดยพิจารณาจากการดำเนินงานของหลักสูตรว่าได้ปฏิบัติตามเกณฑ์และมาตรฐานต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ โดยจุดประสงค์เพื่อรักษามาตรฐานวิชาการและวิชาชีพ พัฒนาคุณภาพ ยุกระดับมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้ทัดเทียมกัน รวมทั้งมีหลักในการพัฒนาหลักสูตร โดยเกณฑ์มาตรฐานที่ต้องปฏิบัติตาม ได้แก่ ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับต่าง ๆ พ.ศ. 2548 และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558: 47) ทั้งนี้มีเป้าหมาย เพื่อให้สอดคล้องตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา

2) บัณฑิต คือ องค์ประกอบหนึ่งในการกำกับและส่งเสริมการดำเนินงานเกี่ยวกับมาตรฐาน โดยพิจารณาจากผลลัพธ์การเรียนรู้ คุณลักษณะบัณฑิตตามหลักสูตรที่กำหนดและอัตลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษาทั้งการมีงานทำและคุณภาพผลงานวิจัย จุดประสงค์คือเน้นถึงเป้าหมายในผลลัพธ์ด้านการเรียนรู้ของนักศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558: 58) เป็นการประกันคุณภาพของบัณฑิตที่ได้รับคุณวุฒิและความเชื่อมั่นในคุณภาพของบัณฑิตที่ผลิตออกมาว่าเป็นไปตามผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตร โดยเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการผลิตบัณฑิต มาจากกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร พ.ศ. 2548 และอัตลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษา

3) นักศึกษา คือ องค์ประกอบหนึ่งในการประกันคุณภาพทางการศึกษา เพราะเป็นวิธีการในการกำกับและส่งเสริมการดำเนินงานเกี่ยวกับมาตรฐานเพื่อการพัฒนานักศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558: 67) โดยพิจารณาจากการดำเนินงานที่เน้นถึงกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา ตั้งแต่การรับ การพัฒนา ส่งเสริมและผลที่เกิดกับนักศึกษา ให้มีความพร้อมทางการเรียน มีกิจกรรมพัฒนารูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ ความสามารถ ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ โดยเกณฑ์มาตรฐานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนานักศึกษา ได้แก่ ทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไม่ว่าจะเป็นเรื่องทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ทักษะชีวิตและอาชีพ ส่วนสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มีทักษะวิจัยเพื่อการสร้างองค์ความรู้ใหม่

4) อาจารย์ คือ องค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในการสอนหรือถ่ายทอดองค์ความรู้แก่นักศึกษา การกำกับดูแลส่งเสริมและการพัฒนาคุณภาพอาจารย์ด้วยการพัฒนาคุณภาพ จะกำหนดเกณฑ์ของการประกันคุณภาพ การดำเนินงานเพื่อให้ได้อาจารย์ที่มีคุณสมบัติทั้งปริมาณและคุณภาพให้ได้ตาม

เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรจะกำหนด โดยเกณฑ์มาตรฐานด้านปัจจัยของอาจารย์ ได้แก่ คุณสมบัติที่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรที่กำหนด โดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เหตุผลที่ต้องคำนึงถึงคุณภาพและความเหมาะสม เนื่องจากเกณฑ์ได้กำหนดคุณสมบัติของอาจารย์ที่สอดคล้องกับบริบท ปรัชญา วิสัยทัศน์และหลักสูตร โดยพิจารณาจากจำนวนอาจารย์ที่เหมาะสม การมีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาของหลักสูตร ประสบการณ์ที่เหมาะสมด้านการผลิตบัณฑิตซึ่งสะท้อนได้จากวุฒิการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการและผลิตผลงานวิจัย (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558: 72)

5) หลักสูตร การเรียนการสอน การประเมินผู้เรียน คือ องค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งในการประกันคุณภาพภายในระดับหลักสูตร เนื่องจากเป็นองค์ประกอบที่สามารถตรวจสอบการกำกับควบคุมบริหารหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยเน้นการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารหลักสูตร ในการบริหารจัดการหลักสูตรทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสาระรายวิชา ด้านการวางระบบผู้สอนและกระบวนการเรียนการสอน และด้านการประเมินผู้เรียน เพื่อให้สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด และเป็นไปตามแนวทางการพัฒนา เพื่อให้หลักสูตรการเรียนการสอนและผู้เรียนได้มีความก้าวหน้าทันวิทยาการที่เปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนที่เน้นนักศึกษาเป็นสำคัญและการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558: 83)

6) สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ คือ องค์ประกอบหนึ่งในการประกันคุณภาพภายในระดับหลักสูตร เนื่องจากเป็นองค์ประกอบที่ต้องใช้ดำเนินการบริหารหลักสูตร เช่น อุปกรณ์ เทคโนโลยี ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด คอมพิวเตอร์ เพราะเป็นปัจจัยพื้นฐานหรือทรัพยากรรวมไปถึงเครื่องมือในการดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนเกี่ยวกับการผลิตและพัฒนาให้นักศึกษาให้นักศึกษาเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558: 90) ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และยังพิจารณาร่วมกันกับความพึงพอใจของนักศึกษาและอาจารย์อีกด้วย

1.1.3 ระเบียบวิธีการของการประกันคุณภาพภายในระดับหลักสูตร

จากการศึกษาเอกสารทำให้ผู้วิจัยได้สรุปผลที่ได้จากการศึกษาเกี่ยวข้องกับระเบียบหรือวิธีการของการประกันคุณภาพภายในระดับหลักสูตร หมายถึง เทคนิคหรือวิธีการในการประเมินการประกันคุณภาพภายในระดับหลักสูตรหรือเป็นเทคนิคด้านการวัดและประเมินผล ซึ่งจะประเมินทั้ง 6 องค์ประกอบ ได้แก่ การกำกับมาตรฐาน บัณฑิต นักศึกษา อาจารย์ หลักสูตรการเรียนการสอนการประเมินผู้เรียน และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ สามารถสะท้อนคุณภาพได้จากแต่ละตัวบ่งชี้ ซึ่งมีทั้งหมด 14 ตัวบ่งชี้ มาจากแต่ละองค์ประกอบ เพื่อการสรุปประมวลผลคะแนนร่วมกัน ตัวบ่งชี้จะแสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณ ที่สื่อถึงคุณภาพแต่ละรายการเพื่อการวัดและประเมินผลพร้อมกันนั้นก็มีเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้ในการประเมินหรือเทียบค่าคะแนนระดับคุณภาพ ความสะดวกในการแปลค่าและการตีความหมาย

ดังนั้นส่วนของระเบียบวิธีการนี้ ผู้วิจัยหมายถึง เทคนิควิธีการที่ใช้ในการวัดผลประเมินผลที่เรียกว่าเกณฑ์มาตรฐานและวิธีการประเมินที่กำหนดขึ้นของแต่ละตัวบ่งชี้ จากองค์ประกอบทั้ง 6 องค์ประกอบ เพื่อสรุปผลและแปลความหมายการประเมิน อันแสดงถึงระดับคุณภาพโดยรวมของหลักสูตรทั้งระบบที่เรียกว่าการประกันคุณภาพภายในระดับหลักสูตร (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558: 47-92) ตัวบ่งชี้ทั้งหมด 14 ตัวบ่งชี้ขึ้นจะมีหลายลักษณะหรือแบ่งตามประเภท โดยแบ่งเป็น ปัจจัยนำเข้า (input) กระบวนการ (process) และผลลัพธ์ (output) แต่ในระบบการประเมินการประกันคุณภาพระดับหลักสูตรของตัวบ่งชี้ จะแยกตัวบ่งชี้ออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ 1. ตัวบ่งชี้เชิงปริมาณ ซึ่งแต่ละตัวบ่งชี้ มีการกำหนดเกณฑ์และวิธีการวัดตามแต่ละประเภท ได้แก่ ตัวบ่งชี้เชิงปริมาณ จะมีเกณฑ์มาตรฐานในรูปของจำนวน เช่น ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการกำหนดระดับค่าคะแนนตั้งแต่ 1-5 พร้อมกับการแปลความหมายตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ 2. ตัวบ่งชี้ในเชิงคุณภาพ จะมีลักษณะการระบุเกณฑ์เป็นข้อ ๆ กำหนดเกณฑ์การประเมิน คะแนนตั้งแต่ 1- 5 เช่นกัน พร้อมกับการแปลความหมายของค่าคะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด

1.1.4 มาตรฐานและเครื่องมือที่ใช้ในการประกันคุณภาพภายในระดับหลักสูตร

ผู้วิจัยได้ทราบผลการศึกษาศึกษาจากการศึกษาเอกสารแล้วทำให้ได้ทราบประเด็นที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานและเครื่องมือที่ใช้ในการประกันคุณภาพภายในระดับหลักสูตร ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการประกันคุณภาพภายในระดับหลักสูตรจากความหมายและหลักการของการประกันคุณภาพภายในระดับหลักสูตร ประเด็นเกี่ยวกับมาตรฐานและเครื่องมือที่สะท้อนได้จากการประกันคุณภาพภายในระดับหลักสูตร หมายถึง กฎเกณฑ์ มาตรฐานหรือตัวบ่งชี้ที่ได้กำหนดขึ้น ตามลักษณะหรือค่าของประเด็นมาตรฐานต่าง ๆ ที่เรากำหนดขึ้นเพื่อเป็นตัวบ่งชี้ในเกณฑ์การประเมิน อันเป็นประเด็นหรือรายการที่ใช้ในการประเมินเพื่อความสะดวกต่อการวัดผล ประเมินผล (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558: 45-47) ดังนั้นกฎเกณฑ์ มาตรฐาน ตัวบ่งชี้หรือตัวบ่งชี้ที่ได้กำหนดขึ้นของการประกันคุณภาพภายในระดับหลักสูตรมีทั้งหมด 14 ตัวบ่งชี้ เพื่อใช้ในการวัดหรือประเมินคุณภาพเชิงคุณลักษณะและเชิงปริมาณทั้งในเชิงการวิเคราะห์ถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้แต่ละประเด็นหรือรายการที่ใช้วัดผลและประเมินผลตามองค์ประกอบทั้ง 6 องค์ประกอบ เพื่อสะท้อนศักยภาพความสามารถประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการผลิตบัณฑิตให้ได้คุณภาพ โดยสามารถแยกมาตรฐานตัวบ่งชี้หรือตัวบ่งชี้ทั้ง 14 ตัวบ่งชี้ของแต่ละองค์ประกอบของการประกันคุณภาพหลักสูตรได้ดังนี้

1) การกำกับมาตรฐาน มี 1 ตัวบ่งชี้ คือ การบริหารจัดการหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรที่กำหนด โดยเกณฑ์การประเมินมี 12 ข้อเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร พ.ศ. 2548 และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และเกณฑ์มาตรฐานที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558: 47-57) ได้แก่ จำนวนอาจารย์ประจำหลักสูตร คุณสมบัติอาจารย์ประจำหลักสูตร คุณสมบัติของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร คุณสมบัติอาจารย์ผู้สอน คุณสมบัติของที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คุณสมบัติของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม คุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอบวิทยานิพนธ์ การตีพิมพ์เผยแพร่ของผู้สำเร็จ

การศึกษา ภาระงานอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และการค้นคว้าอิสระในระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และการค้นคว้าอิสระในระดับบัณฑิตศึกษามีผลงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ การปรับปรุงหลักสูตรตามรอบระยะเวลาที่กำหนด การดำเนินงานตามตัวบ่งชี้และผลการดำเนินงานเพื่อการประกันคุณภาพหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

2) บัณฑิต มี 2 ตัวบ่งชี้ เกี่ยวกับผลลัพธ์ทั้งสิ้น เพื่อการประเมินคุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยผู้ใช้บัณฑิตหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประเมินผลบัณฑิตที่ได้งานทำหรือประกอบอาชีพอิสระและผลงานของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ตีพิมพ์เผยแพร่ โดยตัวบ่งชี้มี 2 ข้อ ได้แก่ 1. คุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) โดยได้กำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดครอบคลุมการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ คุณธรรมจริยธรรม คุณความรู้ ทักษะทางปัญญา ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ 2. การได้งานทำและกิจการสำหรับหลักสูตรปริญญาตรีและผลงานวิจัยของผู้สำเร็จการศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นการประเมินคุณภาพผลงานของผู้สำเร็จการศึกษา ซึ่งได้กำหนดค่าระดับคุณภาพของผลงานที่ตีพิมพ์จากฐานวารสารต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558: 58-66)

3) นักศึกษา มี 3 ตัวบ่งชี้ เกี่ยวกับกระบวนการและผลลัพธ์ เพื่อการประเมินคุณภาพหลักสูตรในองค์ประกอบนักศึกษา ให้เป็นไปตามหลักการเตรียมความพร้อมของนักศึกษา การส่งเสริมพัฒนาความเป็นสากลเกี่ยวกับการตีพิมพ์ผลงาน ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะมีการดำเนินงานตั้งแต่รับนักศึกษา การส่งเสริมและพัฒนาและผลที่เกิดขึ้นกับนักศึกษา โดยตัวบ่งชี้มี 3 ข้อ ได้แก่ 1. การรับนักศึกษา (ด้านกระบวนการ) ตัวบ่งชี้ครอบคลุมถึงการรับและการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าศึกษา 2. การส่งเสริมและพัฒนานักศึกษา (ด้านกระบวนการ) ตัวบ่งชี้ครอบคลุมไปถึงการควบคุมดูแลปรัชาวิชาการและแนะแนว ควบคุมดูแลการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์ การพัฒนาศักยภาพและการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และมาตรฐานสากลพร้อมกับส่งเสริมการเผยแพร่งานวิชาการของนักศึกษา 3. ผลที่เกิดขึ้นกับนักศึกษา (ด้านผลลัพธ์) ซึ่งตัวบ่งชี้ครอบคลุมถึงการคงอยู่ การสำเร็จการศึกษา ความพึงพอใจและการจัดการการเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558: 67-71)

4) อาจารย์ มี 3 ตัวบ่งชี้เกี่ยวกับกระบวนการและผลลัพธ์ เพื่อการประเมินคุณภาพหลักสูตรในองค์ประกอบด้านอาจารย์ ตามกรอบเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร พ.ศ. 2548 ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานความต้องการอาจารย์ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ที่ลุ่มลึกระดับสูง สามารถสร้างองค์ความรู้ พัฒนาการเรียนการสอนและแก้ไขปัญหาและการพัฒนาประเทศ สามารถเผยแพร่งานวิชาการที่ทรงคุณค่าเพื่อใช้ประโยชน์ต่อสังคมและการแข่งขันของประเทศ เพื่อให้เกิดการยอมรับในระดับสากล ด้านอาจารย์มีตัวบ่งชี้ 3 ข้อ ได้แก่ 1. การบริหารและการพัฒนาอาจารย์ (ด้านกระบวนการ) ซึ่งตัวบ่งชี้ครอบคลุมถึงระบบการรับแต่งตั้งอาจารย์ประจำหลักสูตร ระบบการบริหารอาจารย์และระบบการส่งเสริมและพัฒนาอาจารย์ 2. คุณภาพอาจารย์ (ด้านปัจจัย) ซึ่งตัวบ่งชี้ครอบคลุมไปถึงคุณวุฒิ ปริญญาเอก ตำแหน่งวิชาการ ผลงานทางวิชาการ บทความที่ได้รับการอ้างอิงในฐานข้อมูลของ

อาจารย์ 3. ผลที่เกิดกับอาจารย์ (ด้านผลลัพธ์) ซึ่งตัวบ่งชี้ครอบคลุมถึงการคงอยู่ของอาจารย์ และความพึงพอใจต่อการบริหารหลักสูตรของอาจารย์ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558: 72-82)

5) หลักสูตร การเรียนการสอน การประเมินผู้เรียน มี 4 ตัวบ่งชี้กระบวนการและผลลัพธ์ เพื่อการประเมินคุณภาพหลักสูตรในองค์ประกอบด้านหลักสูตร การเรียนการสอน การประเมินผู้เรียน เพื่อแสดงถึงการบริหารจัดการหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพเน้นไปยังการบริหารจัดการทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ รายวิชา ผู้สอนและผู้เรียนเพื่อให้สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ โดยคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านนี้มีตัวบ่งชี้ 4 ข้อ ได้แก่ 1. สารของรายวิชาในหลักสูตร (ด้านกระบวนการ) ซึ่งตัวบ่งชี้ครอบคลุมถึงการออกแบบหลักสูตรและรายวิชา การปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยตามศาสตร์นั้น ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการแรงงานและการพัฒนาของประเทศ 2. การวางระบบผู้สอนและกระบวนการจัดการเรียนการสอน (ด้านกระบวนการ) ซึ่งตัวบ่งชี้ครอบคลุมไปถึงการกำหนดผู้สอน กำกับติดตามตรวจสอบแผนการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการ การควบคุมวิทยานิพนธ์ให้สอดคล้องกับสาขาและความก้าวหน้าของศาสตร์ การแต่งตั้งที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องตามศาสตร์ การช่วยเหลือกำกับติดตามการทำวิทยานิพนธ์และการตีพิมพ์ผลงาน เน้นกระบวนการสอนสำหรับยุคศตวรรษที่ 21 การพัฒนาตามกรอบคุณวุฒิ ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การเรียนรู้ด้วยตนเอง ภาษาต่างประเทศและเทคโนโลยี 3. การประเมินผู้เรียน (ด้านกระบวนการ) ซึ่งตัวบ่งชี้ครอบคลุมถึงการประเมินการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ตรวจสอบและประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษา การกำกับ ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนและประเมินหลักสูตร การประเมินวิทยานิพนธ์ เน้นไปยังการประเมินนักศึกษาเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาและประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร 4. ผลการดำเนินงานหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (ด้านผลลัพธ์) ซึ่งตัวบ่งชี้ครอบคลุมถึงผลการดำเนินงานของหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา หลักสูตรที่ดำเนินการแต่ละปีการศึกษาหรือผลการดำเนินงานประจำปี (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558: 83-89)

6) สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ มี 1 ตัวบ่งชี้ เพื่อการประเมินผลการดำเนินงานทั้งหมดของหลักสูตรในองค์ประกอบด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ เพื่อประเมินผลการดำเนินงานที่สะท้อนการเตรียมสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นไปตามมาตรฐานของสิ่งอำนวยความสะดวกหรือความพร้อมของทรัพยากรที่ใช้ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ ทันสมัยและมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยตัวบ่งชี้มี 1 ข้อ คือสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ (ด้านกระบวนการ) ซึ่งตัวบ่งชี้ครอบคลุมถึงระบบการดำเนินงานของภาควิชา คณะและสถาบัน โดยการมีส่วนร่วมของอาจารย์ประจำหลักสูตรเพื่อให้มีสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ จำนวนสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ที่เพียงพอและเหมาะสมต่อการเรียนการสอนและกระบวนการปรับปรุงตามผลการประเมิน

ความพึงพอใจของนักศึกษาและอาจารย์ต่อสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558: 90-92)

1.1.5 บริบทที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร

จากการศึกษาทำให้ผู้วิจัยสรุปผลที่ได้จากการศึกษาบริบทที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในระดับหลักสูตรหรือการจัดการเรียนการสอน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558: 44-92)

1) บริบทที่เกี่ยวข้องเชิงหลักการ กฎหมาย แผนแม่บทการพัฒนาที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในระดับหลักสูตร ได้แก่ กรอบเชิงหลักการที่ได้กำหนดไว้ในประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับต่าง ๆ พ.ศ. 2548 และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2552 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติและ มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาเป็นต้น

ทั้งนี้ ปรากฏบริบทเชิงหลักการสะท้อนจาก 4 องค์ประกอบ (7 ตัวบ่งชี้) ของการประกันคุณภาพระดับหลักสูตร ได้แก่

1) การกำกับมาตรฐาน (ตัวบ่งชี้ข้อ 1 การบริหารจัดการหลักสูตรตามเกณฑ์ มาตรฐานที่กำหนด)

2) บัณฑิต (ตัวบ่งชี้ข้อ 1. คุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ตัวบ่งชี้ข้อ 2. การดำเนินงานและกิจกรรมสำหรับหลักสูตรปริญญาตรี และผลงานวิจัยของผู้สำเร็จการศึกษา)

3) อาจารย์ (ตัวบ่งชี้ข้อ 1. การบริหารและการพัฒนาอาจารย์ ตัวบ่งชี้ข้อ 2. คุณภาพอาจารย์)

4) หลักสูตรการเรียนการสอนการประเมินผู้เรียน (ตัวบ่งชี้ข้อ 3. การประเมินผู้เรียน ตัวบ่งชี้ข้อ 4. ผลการดำเนินงานหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ)

2) บริบทที่เกี่ยวข้องเชิงสังคม จากการเปลี่ยนแปลงสังคมหรือความต้องการพัฒนาที่ส่งผลต่อ การประกันคุณภาพภายในระดับหลักสูตร ได้แก่ ความต้องการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการ เรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เรื่องทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะเทคโนโลยีและวิจัย การรู้เท่าทัน ความก้าวหน้าของวิทยาการที่เปลี่ยนแปลง ทันสมัยตามศาสตร์ต่าง ๆ สอดคล้องกับความต้องการ แรงงานและการพัฒนาของประเทศ การเรียนการสอนที่เน้นนักศึกษาเป็นสำคัญและผู้ใช้บัณฑิตหรือผู้ มีส่วนได้ส่วนเสีย

ทั้งนี้ ปรากฏบริบทเชิงสังคมสะท้อนจาก 5 องค์ประกอบ (6 ตัวบ่งชี้) ได้แก่

1) บัณฑิต (ตัวบ่งชี้ข้อ 2. การดำเนินงานและกิจกรรมสำหรับหลักสูตรปริญญาตรีและ ผลงานวิจัยของผู้สำเร็จการศึกษา)

2) นักศึกษา (ตัวบ่งชี้ข้อ 2. การส่งเสริมและพัฒนานักศึกษา)

3) อาจารย์ (ตัวบ่งชี้ข้อ 2. ด้านคุณภาพอาจารย์)

4) หลักสูตรการเรียนการสอนการประเมินผู้เรียน (ตัวบ่งชี้ข้อ 1. สาระของรายวิชา ในหลักสูตร ตัวบ่งชี้ข้อ 2. การวางระบบผู้สอนและกระบวนการจัดการเรียนการสอน)

5) สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ (ตัวบ่งชี้ข้อ 1. สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้)

1.2 การประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับสถาบัน

1.2.1 หลักการของการประกันคุณภาพภายในระดับสถาบัน

หลักการของการประกันคุณภาพภายในระดับสถาบัน เป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถาบันอุดมศึกษาเป็นระดับหน่วยที่ใหญ่ที่สุดระดับองค์กร เรียกว่าเป็นระบบการประกันคุณภาพของทั้งระบบองค์กรทางการจัดการศึกษาหรือผลรวมการดำเนินงานตามพันธกิจต่าง ๆ ของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษานั้นเอง ความหมายของการประกันคุณภาพภายในระดับสถาบัน โดยหลักการอันเป็นแนวคิดพื้นฐานที่ทำให้เกิดการประกันคุณภาพระดับสถาบันหรือหน่วยงาน อันจะกล่าวได้ว่า แนวคิดพื้นฐานหลักการของการประกันคุณภาพภายในระดับสถาบัน คือ ความต้องการประเมินคุณภาพการดำเนินงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งสะท้อนได้จากผลรวมการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพ ตามพันธกิจหลัก 4 ด้านของสถาบันอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558 : 26-30) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สามารถแสดงว่าได้ดำเนินการไปตามเงื่อนไขหรือเกณฑ์มาตรฐานระดับอุดมศึกษารวมทั้งเกณฑ์มาตรฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งดูได้จากหลักฐานที่ปรากฏของการจัดการศึกษา ด้วยวิธีการประเมินตามองค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งเป็นระบบหรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องตามพันธกิจหรือบทบาทหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาทั้งระบบ ไม่ว่าจะเป็นด้านของการผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม รวมไปถึงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการโดยมีจุดประสงค์แสดงถึงคุณภาพและรับรองผลการดำเนินงานว่าได้ปฏิบัติตามพันธกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งจะครอบคลุมถึงบทบาทภารกิจและหน้าที่การดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาที่กำหนด

ดังนั้นการประกันคุณภาพภายในระดับสถาบัน เป็นการแสดงถึงการดำเนินการว่าได้ดำเนินการแล้วตามเป้าหมาย ตัวบ่งชี้หรือแนวปฏิบัติของการประกันคุณภาพตามกรอบมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา ตามแนวทางหรือข้อปฏิบัติที่กำหนดไว้ในประกาศกระทรวงเรื่องมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 ที่ให้ไว้ว่าระดับหน่วยงานหรือสถาบันอุดมศึกษา ควรมีการปรับมาตรฐานการอุดมศึกษาให้ครอบคลุมในทุกด้านทั้งผลลัพธ์ผู้เรียน การวิจัยและนวัตกรรม การบริการวิชาการแก่สังคม ศิลปวัฒนธรรม ความเป็นไทย การบริหารจัดการตามศักยภาพและอัตลักษณ์ของแต่ละสถาบันอุดมศึกษา (ราชกิจจานุเบกษา (ตอนพิเศษ 199 ง), 2561: 19-21) ส่วนในมาตราที่ 26 แห่งพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 ฉบับหมวดที่ 4 ได้กล่าวถึงหน้าที่และอำนาจของสถาบันอุดมศึกษาประเด็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษา การวิจัยและสร้างนวัตกรรม การบริการวิชาการแก่สังคม การทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม หน้าที่และอำนาจอื่นที่กฎหมายกำหนด (ราชกิจจานุเบกษา (ตอนที่ 57 ก), 2562: 61-65) ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาก็สามารถมีอิสระพัฒนาการประกันคุณภาพระดับสถาบันเทียบเคียงกับมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับระดับสากล เช่น ระบบการประกัน

คุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา AUN-QA และการรับรองสถาบันจากองค์กรระดับนานาชาติ ภายใต้กรอบของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาที่กำหนดไว้

จากการศึกษาทำให้ผู้วิจัยสรุปแนวคิดเชิงหลักการที่ได้จากการศึกษาเรื่องการประกันคุณภาพ ภายในระดับสถาบันได้ว่า เป็นระบบหรือเครื่องมือที่แสดงให้เห็นถึงคุณภาพของการดำเนินงานระดับ หน่วยงานหรือสถาบันที่แสดงว่าได้ปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานตามพันธกิจหลัก 4 ด้านของ สถาบันอุดมศึกษาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 และประกาศกระทรวง เรื่องมาตรฐานการอุดมศึกษา 2561 เพื่อให้เป็นไปตามคุณภาพและรับรองผลการดำเนินงานว่าพันธ กิจของสถาบันอุดมศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานการจัดการศึกษาระดับสถาบันอุดมศึกษาพร้อมกับกับ สถาบันอุดมศึกษาก็มีอิสระและสามารถพัฒนาระบบประกันคุณภาพตามศักยภาพและอัตลักษณ์ของ แต่ละสถาบันอุดมศึกษาเพื่อให้สามารถเทียบเคียงได้ในระดับสากล

1.2.2 องค์ประกอบการประกันคุณภาพภายในระดับสถาบัน

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารทำการสรุปเกี่ยวกับองค์ประกอบของการประกันคุณภาพภายในระดับ สถาบันจากแนวคิดและหลักการ คือการดำเนินงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของ สถาบันอุดมศึกษาหรือองค์กรของทั้งระบบองค์การการจัดการศึกษาที่ต้องดำเนินงานตามพันธกิจทั้ง 4 ด้าน ของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องเชิงระบบสามารถแยกปัจจัยที่ เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ได้แก่ การจัดการศึกษา การวิจัยและสร้างนวัตกรรม การบริการวิชาการแก่ สังคม การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม และการบริหารจัดการเพื่อเป็นไปตามคุณภาพและรับรอง ผลการดำเนินงานว่าพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษาเป็นไปตามกรอบมาตรฐานการจัดการศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา ซึ่งต้องตรวจสอบคุณภาพทั้งระบบที่เกี่ยวข้อง เพื่อการประเมินหรือวัดผลทั้งระบบ ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นองค์ประกอบต่าง ๆ เชิงแนวคิด จึงได้กลายมาเป็นกรอบของการประกันคุณภาพ ภายในระดับสถาบัน ผสมกับที่มาเชิงหลักการที่ได้กำหนดแนวปฏิบัติไว้ในพระราชบัญญัติการ อุดมศึกษา พ.ศ. 2562 และประกาศกระทรวงเรื่องมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 (สำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558 : 47) ดังนั้นกรอบการประกันคุณภาพภายในระดับสถาบันก็จะ เป็นส่วนประกอบขององค์ประกอบที่สอดคล้องกับพันธกิจหรืออำนาจหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษา ดังต่อไปนี้

1) การผลิตบัณฑิต เป็นพันธกิจที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตร มีการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความรู้เชิงวิชาการและวิชาชีพ มีคุณลักษณะตามที่หลักสูตรกำหนด หลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยพิจารณาจากปัจจัยนำเข้าที่ได้มาตรฐานที่ กำหนดทั้งอาจารย์ หลักสูตร การบริหารจัดการและการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องตามเกณฑ์ มาตรฐานหลักสูตร (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558 : 125)

2) การวิจัย เป็นพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษาที่ต้องมีจุดเน้นของการวิจัยและความพร้อม ของสถาบัน จึงเป็นระบบกลไกควบคุมให้สามารถดำเนินการพันธกิจด้านการวิจัยได้อย่างมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อสร้างงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ที่เกิดประโยชน์ โดยมีจุดเน้นการ ดำเนินงาน 3 ประการ ได้แก่ การมีแผนการวิจัย การมีส่วนร่วมและบูรณาการ เพื่อให้งานวิจัยเกิด

คุณประโยชน์สนองตอบยุทธศาสตร์ชาติและเผยแพร่เพื่อการยอมรับที่กว้างขวาง (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558 : 132)

3) การบริการวิชาการ เป็นพันธกิจหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้บริการวิชาการความรู้ แก่สังคม ชุมชนและประเทศชาติทั้งภาครัฐ เอกชนและชุมชน ตามความถนัดและความเชี่ยวชาญของ สถาบัน เช่น การให้ชุมชนใช้ประโยชน์จากทรัพยากรของสถาบันการจัดอบรมให้ความรู้ จัดประชุม สัมมนาวิชาการให้คำปรึกษาและชี้แนะแก่สังคม การทำประโยชน์ให้แก่สังคมพร้อมกับเป็นการเพิ่มพูน ความรู้ ประสบการณ์และผลงานให้แก่อาจารย์ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน ตำแหน่งทางวิชาการและเป็นการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อเป็นแหล่งงานของนักศึกษา อีกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558: 137)

4) การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม เป็นพันธกิจประการหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษา จึง ต้องมีระบบและกลไกการดำเนินงานเพื่อให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ ซึ่งมีจุดเน้นของแต่ละ สถาบันการศึกษาตามปรัชญาและบูรณาการกับพันธกิจ โดยเฉพาะการฟื้นฟู อนุรักษ์ สืบสาน พัฒนา เผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรมส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้เป็นรากฐานการพัฒนาองค์ความรู้ที่ออก งามยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558: 141)

5) การบริหารจัดการ สถาบันอุดมศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการ โดยมีสภามหาวิทยาลัยทำหน้าที่ในการกำกับดูแลการทำงานของสถาบันให้มีประสิทธิภาพไม่ว่าจะเป็น ทรัพยากรบุคคล ฐานข้อมูล การบริหารความเสี่ยง การบริหารการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ตาม เป้าหมายที่กำหนด ซึ่งหมายความว่าต้องบริหารจัดการสิ่งต่าง ๆ ให้มีคุณภาพตามหลักธรรมาภิบาล (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558: 141)

1.2.3 ระเบียบวิธีการของการประกันคุณภาพภายในระดับสถาบัน

ผู้วิจัยสรุปผลจากการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับระเบียบหรือวิธีการของการประกันคุณภาพ ภายในระดับสถาบันได้ว่าเทคนิคหรือวิธีการในการประเมินการประกันคุณภาพภายในระดับสถาบัน หรือเทคนิคด้านการวัดผลประเมิน ซึ่งจะประเมินทั้ง 5 องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับพันธกิจ อำนาจหน้าที่ บทบาทของสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ การจัดการศึกษา การวิจัยและสร้างนวัตกรรม การบริการวิชาการแก่สังคม การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม และการบริหารจัดการ สามารถ สะท้อนคุณภาพจากคุณลักษณะการวัดแต่ละตัวบ่งชี้ ซึ่งมีทั้งหมด 13 ตัวบ่งชี้ มาจากแต่ละ องค์ประกอบ เพื่อการสรุปประมวลผลคะแนนร่วมกัน ตัวบ่งชี้มีคุณลักษณะทั้งเป็นเชิงคุณภาพและ ปริมาณของแต่ละรายการที่ใช้ในการประเมิน ซึ่งการประเมินแต่ละตัวบ่งชี้จะมีเกณฑ์มาตรฐานที่ กำหนดตามจำนวนข้อต่าง ๆ ไว้และเกณฑ์การประเมินเป็นค่าคะแนน 5 ระดับ เช่นเดียวกันกับการ ประกันคุณภาพภายในระดับหลักสูตร

ดังนั้น ในส่วนของระเบียบหรือวิธีการนี้ ผู้วิจัยจะหมายถึง เทคนิควิธีการที่ใช้ในการวัดผล ประเมินผล หรือที่เป็นเกณฑ์มาตรฐานและเกณฑ์การประเมินที่กำหนดสำหรับใช้ตรวจสอบและวัดผล ที่กำหนดขึ้นแต่ละตัวบ่งชี้ จากองค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบ เพื่อความสะดวกสำหรับการสรุปผล และแปลความหมายของการประเมิน อันแสดงถึงระดับคุณภาพโดยรวมของสถาบันทั้งระบบที่เรียกว่า

การประกันคุณภาพภายในระดับสถาบัน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558 : 124-145) โดยตัวบ่งชี้ทั้งหมด 13 ตัวบ่งชี้ นั้น จะเป็นประเภทที่เป็นแบบปัจจัยนำเข้า (input) กระบวนการ (process) และผลลัพธ์ (output) แต่ในระบบการประเมินการประกันคุณภาพระดับสถาบันของตัวบ่งชี้จะแยกตัวบ่งชี้ออกเป็น 2 ลักษณะเช่นเดียวกันกับการประกันคุณภาพภายในระดับหลักสูตร ได้แก่ 1. ตัวบ่งชี้เชิงปริมาณ ซึ่งแต่ละตัวบ่งชี้ ก็มีการกำหนดเกณฑ์และวิธีการวัดตามแต่ละประเภท ได้แก่ ตัวบ่งชี้เชิงปริมาณ จะมีเกณฑ์มาตรฐานในรูปของจำนวน เช่น ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการกำหนดระดับค่าคะแนนตั้งแต่ 1-5 พร้อมกับการแปลความหมายตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ 2. ตัวบ่งชี้ในเชิงคุณภาพ จะมีลักษณะการระบุเกณฑ์เป็นข้อ ๆ และเกณฑ์การประเมินคะแนนตั้งแต่ 1-5 เช่นกัน พร้อมกับการแปลความหมายของค่าคะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด

1.2.4 มาตรฐานและเครื่องมือที่ใช้ในการประกันคุณภาพภายในระดับสถาบัน

ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาจากการศึกษาเอกสารทำให้ได้ทราบประเด็นที่เกี่ยวกับมาตรฐานและเครื่องมือ ซึ่งเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับสถาบันจากประเด็นเกี่ยวกับมาตรฐานและเครื่องมือของการประกันคุณภาพภายในระดับสถาบัน รวมไปถึงระเบียบกฎเกณฑ์ มาตรฐานพร้อมกับตัวบ่งชี้ต่าง ๆ มีคุณลักษณะของตัวบ่งชี้ ตามที่กำหนดขึ้นเพื่อเป็นตัวบ่งชี้ในการประเมิน แสดงเป็นรายการต่าง ๆ ในการประเมินหรือการวัดผล ประเมินผล (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558 : 45-47) ดังนั้นมาตรฐาน ตัวบ่งชี้หรือตัวบ่งชี้ ที่ได้กำหนดขึ้นของการประกันคุณภาพภายในระดับสถาบัน มีทั้งหมด 13 ตัวบ่งชี้ เพื่อใช้ในการวัดหรือประเมินคุณภาพ โดยลักษณะตัวบ่งชี้แต่ละตัวจะมีลักษณะที่แตกต่างกันไป ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่เป็นปัจจัยนำเข้า (input) ตัวบ่งชี้ที่เป็นกระบวนการ (process) และตัวบ่งชี้ที่เป็นผลลัพธ์ (output) ซึ่งในการประเมินได้แบ่งตัวบ่งชี้ออกเป็น 2 ลักษณะตามประเภทลักษณะของข้อมูล ได้แก่ ตัวบ่งชี้ในเชิงปริมาณ (ตัวบ่งชี้ที่เป็นปัจจัยและผลลัพธ์) และตัวบ่งชี้ในเชิงคุณภาพ (ตัวบ่งชี้ที่เป็นกระบวนการ) ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้วัดแต่ละประเด็นแตกมาจากองค์ประกอบทั้ง 5 ด้านขององค์ประกอบในการประกันคุณภาพระดับสถาบัน โดยสามารถแยกตัวบ่งชี้ทั้ง 13 ตัวบ่งชี้ ของแต่ละองค์ประกอบได้ดังนี้

1) การผลิตบัณฑิต มี 5 ตัวบ่งชี้ เป็นตัวบ่งชี้ที่เป็นปัจจัยนำเข้า ผลลัพธ์และกระบวนการ ได้แก่ 1. ผลการบริหารจัดการหลักสูตรโดยรวม (ตัวบ่งชี้ด้านผลลัพธ์) 2. อาจารย์ประจำสถาบันที่มีวุฒิปริญญาเอก (ตัวบ่งชี้ด้านปัจจัยนำเข้า) อาจารย์ที่ตอบโจทย์ตามพันธกิจ 3. อาจารย์ประจำสถาบันที่ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ (ตัวบ่งชี้ด้านปัจจัยนำเข้า) อาจารย์ที่ตอบโจทย์ตามพันธกิจและการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาและการพัฒนาประเทศ 4. การบริการนักระดับปริญญา (ตัวบ่งชี้ด้านกระบวนการ) เพื่อจัดบริการต่าง ๆ ให้แก่นักศึกษา 5. กิจกรรมนักระดับปริญญา (ตัวบ่งชี้ด้านกระบวนการ) ให้สอดคล้องกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ การตอบโจทย์ตามพันธกิจ มาตรฐานการอุดมศึกษาและมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา การวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาและการพัฒนาประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558 : 126-131)

2) การวิจัย มี 3 ตัวบ่งชี้ ด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลลัพธ์ ได้แก่ 1.ระบบและกลไกการบริหารและพัฒนางานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ (ด้านกระบวนการ) การบริหารงานวิจัยที่มีคุณภาพเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้สามารถดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ 2. เงินสนับสนุนงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ (ปัจจัยนำเข้า) ปัจจัยส่งเสริมให้เกิดการผลิตงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ 3. ผลงานวิชาการของอาจารย์และนักวิจัย (ผลลัพธ์) ผลงานวิชาการที่แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าและการพัฒนาองค์ความรู้สมควรเผยแพร่ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ทั้งเชิงวิชาการและการแข่งขันของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558: 132-136)

3) การบริการวิชาการ มี 1 ตัวบ่งชี้ ด้านกระบวนการ คือ การบริการวิชาการแก่สังคม ซึ่งครอบคลุมไปถึงกระบวนการในการให้บริการวิชาการแก่สังคมตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย โดยทำเป็นแผนบริการวิชาการ เพื่อประโยชน์แก่ชุมชนหรือสังคม รวมไปถึงการประเมินความสำเร็จและผลลัพธ์ความพึงพอใจต่อชุมชนและสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558: 137-138)

4) การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม มี 1 ตัวบ่งชี้ ด้านกระบวนการ คือระบบและกลไกการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ครอบคลุมไปถึงการมีนโยบาย การวางแผนโครงสร้างและการบริหารจัดการงานทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ทั้งการอนุรักษ์ พื้นฟู สืบสาน เผยแพร่วัฒนธรรมไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่นตามจุดเน้นของสถาบันอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558: 139-140)

5) การบริหารจัดการ มี 3 ตัวบ่งชี้ เป็นตัวบ่งชี้ด้านผลลัพธ์และกระบวนการ ได้แก่ 1. การบริหารของสถาบันเพื่อการกำกับติดตามผลลัพธ์ตามพันธกิจกลุ่มสถาบันและเอกลักษณ์ของสถาบัน (ตัวบ่งชี้ด้านกระบวนการ) ต้องมีการจัดทำแผนเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาและการดำเนินงานของสถาบันให้สอดคล้องกับเป้าหมายการบรรลุพันธกิจและกลุ่มของสถาบัน 2. ผลการบริหารงานของคณะ (ตัวบ่งชี้ด้านผลลัพธ์) เนื่องจากผลการดำเนินงานของคณะสามารถสะท้อนว่าสถาบันนั้นได้กำกับติดตามและสนับสนุนแต่ละหลักสูตรและคณะให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้รวมทั้งผลการดำเนินของแต่ละพันธกิจด้วย 3. ระบบกำกับการประกันคุณภาพหลักสูตรและคณะ (ตัวบ่งชี้ด้านกระบวนการ) เนื่องจากสถาบันต้องมีการประกันคุณภาพระดับหลักสูตรและคณะเพื่อการควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบและการพัฒนาคุณภาพทั้งตัวบ่งชี้และเกณฑ์ โดยมุ่งการประกันมากกว่าการประเมินเพื่อการสะท้อนการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558: 141-145)

1.2.5 บริบทที่เกี่ยวข้องกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับสถาบัน

ผู้วิจัยได้สรุปผลจากการศึกษาบริบทที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในระดับสถาบันหรือระดับหน่วยงานหรือองค์กร ซึ่งแบ่งออกเป็นลักษณะบริบทที่เกี่ยวข้องเชิงหลักการที่มาจากแผน

แม่บทการพัฒนาที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับสถาบัน ได้แก่ กรอบหลักการที่ได้กำหนดไว้ในกรอบพันธกิจ 4 ด้านตามพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ.2562 ประกาศกระทรวงเรื่องมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 แผนยุทธศาสตร์ชาติ หลักการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลและประเด็นที่ยังเกี่ยวข้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรและกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งปรากฏบริบทเชิงหลักการที่ได้กล่าวไปแล้วนั้นสะท้อนจากองค์ประกอบที่เด่นชัด 3 ด้าน (4 ตัวบ่งชี้) ของการประกันคุณภาพภายในระดับสถาบัน ได้แก่

- 1) ด้านการผลิตบัณฑิต (ตัวบ่งชี้ข้อ 3 อาจารย์ประจำสถาบันที่ดำรงตำแหน่งทางวิชาการและตัวบ่งชี้ข้อ 5 กิจกรรมนักศึกษาในระดับปริญญาตรี)
 - 2) ด้านการวิจัย (ตัวบ่งชี้ข้อ 3. ผลงานวิชาการของอาจารย์และนักวิจัย) งานวิชาการเพื่อประโยชน์เชิงวิชาการและการแข่งขันของประเทศ
 - 3) ด้านการบริหารจัดการ (ตัวบ่งชี้ข้อ 2. ผลการบริหารงานของคณะ)
- (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558: 124-145)

2. ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา AUN-QA

2.1 การประกันคุณภาพระดับหลักสูตร

2.1.1 หลักการของการประกันคุณภาพระดับหลักสูตร

หลักการของการประกันคุณภาพระดับหลักสูตรตามมาตรฐานของ Asian University Network Quality Assurance (AUN-QA) เป็นระบบการดำเนินงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตรหรือระบบการรับรองคุณภาพและมาตรฐานระดับหลักสูตรเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศในระดับสากล สอดคล้องกับความหมายของ UNESCO ที่กล่าวว่าเป็นระบบการจัดการและกระบวนการประเมินเพื่อกำกับควบคุมการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา ดังปฏิญญาโลกด้านการอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านแนวคิดและการดำเนินการได้รับรองในการประชุมระดับโลกว่าด้วยการอุดมศึกษาของ UNESCO วัตถุประสงค์เพื่อกำหนดมาตรฐานระดับโลกของการอุดมศึกษาควรพิจารณาหลายมิติครอบคลุมหน้าที่และกิจกรรมทั้งหลักสูตร การวิจัย บุคลากร นักศึกษา สิ่งอำนวยความสะดวก บริการชุมชน การประเมินตนเองภายในและภายนอกโดยผู้เชี่ยวชาญอิสระเพื่อเป็นการปรับปรุงคุณภาพ ควรจัดตั้งหน่วยงานอิสระระดับชาติที่กำหนดมาตรฐานเปรียบเทียบด้านคุณภาพการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ให้ความสำคัญกับบริบทและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Asian University Network, 2020 : 6) ซึ่งเป็นระบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานสากล โดยมีเป้าหมายสูงสุดเป็นการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาและรักษาคุณภาพของหลักสูตร โดยหลักการอันเป็นแนวคิดพื้นฐานที่ทำให้เกิดระบบการประกันคุณภาพ เกิดขึ้นจากหลายแนวคิดและหลักการ ได้แก่ วัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนามาตรฐานเดียวกันในกลุ่มประเทศอาเซียน เพื่อแลกเปลี่ยนนักศึกษาระหว่างกัน การเพิ่มคุณภาพของระบบการจัดการเรียนการสอน สร้างความร่วมมือของหน่วยงานด้านคุณภาพการศึกษาในภูมิภาค เพื่อให้กรอบมาตรฐานคุณภาพสอดคล้องกัน ยกกระดับความเชี่ยวชาญการประกันคุณภาพการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน (ดาวิชา ศรีธัญรัตน์, 2559 : 4-6)

โดยมีจุดมุ่งเน้นความสำคัญ ได้แก่ เพื่อการเน้นถึงคุณภาพของบัณฑิต ความคาดหวังของตลาดแรงงาน สร้างความเป็นสากลให้กับสายอาชีพ มุ่งสู่ความเป็นโลกาภิวัตน์เพื่อเป็นการปกป้องบัณฑิตและกลุ่มผู้ใช้บัณฑิต สนองตอบความต้องการของสังคม ให้ความสำคัญกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา ขยายขอบเขตการศึกษาให้เป็นระดับมวลชน สร้างโอกาสในการแลกเปลี่ยนผู้เรียนและความร่วมมือระหว่างประเทศ ส่วนในด้านแนวคิดเพื่อทำให้หลักสูตรมีความเชื่อมโยงและความสอดคล้องกันทั้ง 3 มิติ ได้แก่ การออกแบบเป้าหมายการเรียนรู้ของผู้เรียน การออกแบบกลยุทธ์การเรียนการสอนและการออกแบบการประเมินผลการเรียนรู้เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบทั้งจากการพิจารณาข้อมูลต่าง ๆ วางแผนการดำเนินการ การบริหารหลักสูตรพร้อมทั้งพัฒนาหลักสูตรสามารถสนองตอบความต้องการของสังคมหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยรูปแบบการประเมินจะเน้นไปที่คุณภาพของการจัดการศึกษาด้วยมิติคุณภาพของปัจจัยนำเข้า คุณภาพของกระบวนการ คุณภาพของผลลัพธ์ (Asian University Network, 2020 : 9)

ทั้งนี้ หลักการสำคัญของ AUN-QA เป็นระบบการจัดการศึกษาที่มุ่งผลลัพธ์การเรียนรู้ (outcome based learning) เน้นพิจารณาการออกแบบผลลัพธ์การเรียนรู้ ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อมุ่งสู่ผลลัพธ์อย่างเป็นระบบ เนื่องจากการดำเนินงานมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนา การวางแผนหลักสูตรหรือพิจารณาผลสำเร็จของหลักสูตร โดยการดำเนินเริ่มกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร กำหนดโครงสร้างและเนื้อหา กระบวนการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลผู้เรียน เพื่อให้บรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและหลักสูตรจะดำเนินการเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Asian University Network, 2020 : 12-13) หรือเป็นไปตามวงจรการพัฒนาคุณภาพแบบ PDCA ซึ่งถือว่าเป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนาหลักสูตรของระบบการประกันคุณภาพตามมาตรฐานของ AUN-QA นั่นเอง

2.1.2 องค์ประกอบของการประกันคุณภาพระดับหลักสูตร

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและทำการสรุปเกี่ยวกับองค์ประกอบของการประกันคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตรตามมาตรฐาน AUN-QA จากหลักการคือการดำเนินงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาในบริบทที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนระดับหลักสูตรที่ต้องดำเนินงานตามการบริหารจัดการหลักสูตรของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามกรอบมาตรฐานการจัดการศึกษาของ AUN-QA ซึ่งต้องตรวจสอบคุณภาพทั้งระบบที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นองค์ประกอบต่าง ๆ จึงได้กลายมาเป็นกรอบของการประกันคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตร ซึ่งประกอบไปด้วย 8 องค์ประกอบ อาจเรียกได้ว่าเป็นเกณฑ์คุณภาพ (Criteria) ของแต่ละบริบทที่ใช้ องค์ประกอบทั้ง 8 องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องเชิงระบบสามารถแยกปัจจัยที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ได้แก่ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Expected Learning Outcomes) โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร (Program Structure and Content) กลยุทธ์เกี่ยวกับการเรียนและการสอน (Teaching and Learning Approach) การประเมินผู้เรียน (Student Assessment) บุคลากรสายวิชาการ (Academic Staff) การบริการและสนับสนุนนักศึกษา (Student Support Service) สิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐาน (Facilities and Infrastructure) ผลผลิตและผลลัพธ์ (Output and Outcomes) โดยเกณฑ์คุณภาพ

ทั้ง 8 องค์ประกอบที่กล่าวมานั้นเป็นมาตรฐานที่ต้องสอดคล้องกับความต้องการและความประสงค์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต แบบการประกอบสร้างความหมายและความรู้ (constructive alignment) ทักษะการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21

1) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Expected Learning Outcomes) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังคือ ความสำเร็จหรือคุณภาพของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตร อันเป็นคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ โดยเน้นผลสำเร็จของผู้เรียนเป็นหลักการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้ในหลักสูตรไว้ตั้งแต่การออกแบบหลักสูตร มุ่งเน้นไปที่ผลสำเร็จของบัณฑิตให้เป็นไปตามเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งเป็นความสำเร็จที่สามารถสังเกตและวัดได้นั่นเอง โดยเกณฑ์คุณภาพตัวที่ 1 ด้านผลการเรียนรู้ เป็นเกณฑ์มาตรฐานที่ต้องสอดคล้องกับความต้องการและความประสงค์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของบัณฑิต การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและทักษะการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 (Asian University Network, 2020 : 16-18)

2) โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร (Program Structure and Content) หลักสูตรมีความเป็นปัจจุบัน ทุกรายวิชามีความเชื่อมโยงและเอื้อประโยชน์แก่กัน เพื่อนำไปสู่ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง โดยโครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตรสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจของสถาบันอุดมศึกษา จำนวนรายวิชาในหลักสูตรมีส่วนที่เหมาะสมระหว่างรายวิชาทั่วไป กับวิชาที่สร้างทักษะเฉพาะทาง มีการจัดเรียงรายวิชาอย่างเป็นระบบ การจัดโครงสร้างของหลักสูตรแสดงถึงความกว้างและลึกเชิงวิชาการที่กระจายลงสู่รายวิชาของหลักสูตร โดยเกณฑ์คุณภาพด้านโครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร เป็นเกณฑ์มาตรฐานที่ต้องสอดคล้องกับ หลักสูตรควรส่งเสริมให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังแบบการประกอบสร้างความหมายและความรู้ (constructive alignment) ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ (Asian University Network, 2020 : 19-22)

3) กลยุทธ์เกี่ยวกับการเรียนและการสอน (Teaching and Learning Approach) อาจารย์ในหลักสูตรควรร่วมกันพิจารณาและกำหนดกลยุทธ์ของการจัดการเรียนการสอนที่ชัดเจนของหลักสูตรมุ่งเน้นให้เกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพแก่ผู้เรียน วิธีการเรียนการสอนควรมีหลากหลายตามลักษณะของแต่ละรายวิชา เน้นให้ผู้เรียนเกิดความตื่นตัว อยากรู้อยากเรียนและพร้อมรับการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ประสานความรู้เก่าและใหม่ และการประยุกต์ความรู้ การรู้จักแก้ปัญหา มีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผู้สอนควรสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่นและฝึกเป็นผู้ใฝ่รู้ตลอดชีวิต (Asian University Network, 2020 : 23-25)

4) การประเมินผู้เรียน (Student Assessment) การประเมินผู้เรียนเป็นกลไกสำคัญในการจัดการศึกษา ผลลัพธ์ของการประเมินผลมีผลโดยตรงต่ออนาคตของบัณฑิต การออกแบบหลักสูตรต้องมั่นใจว่าผลลัพธ์การประเมินสะท้อนความสำเร็จของผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนและความสำเร็จของผู้เรียนตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จึงต้องพิจารณาความเหมาะสมของเกณฑ์ วิธีการประเมินของแต่ละรายวิชา กำหนดล่วงหน้าก่อนการจัดการเรียนการสอน มีกระบวนการที่เหมาะสมให้ผู้เรียนสามารถอุทิศทรัพยากรการเรียนรู้ได้ และมีความชัดเจนของการประเมิน

ควรมีการตั้งเกณฑ์ วิธีการประเมินและช่วงเวลาของการประเมินให้ครอบคลุมและสมบูรณ์ที่สุด (Asian University Network, 2020: 26-27)

5) บุคลากรสายวิชาการ (Academic Staff) ผู้สอนมีความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร คุณภาพของผู้สอนขึ้นกับคุณวุฒิทางการศึกษาที่ตรงกับหลักสูตรที่สอน ความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญ ความเชี่ยวชาญในศาสตร์ที่สอนรวมทั้งทักษะในการถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียน รวมทั้งจรรยาบรรณวิชาชีพ ความสามารถในการนำผลการประเมินการสอนมาปรับปรุงพัฒนาการสอนอย่างต่อเนื่อง โดยมีระบบการบริหารงานบุคคลด้านต่าง ๆ ที่กำหนดตามคุณภาพของบุคลากรสายวิชาการ (Asian University Network, 2020 : 28-31)

6) การบริการและสนับสนุนนักศึกษา (Student Support Service) หลักสูตรพึงให้คำแนะนำและสนับสนุนด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อการพัฒนาการของผู้เรียน เพื่อให้มั่นใจว่าผู้เรียนมีสภาพแวดล้อมทั้งทางด้านกายภาพ สังคมและสภาวะจิตใจที่ดี มีการติดตามพัฒนาการของผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรมระหว่างที่ทำการศึกษา มีระบบการแจ้งผลสะท้อนกลับให้ผู้เรียน หากจำเป็นควรมีวิธีการแก้ปัญหาซึ่งนับเป็นกระบวนการสำคัญต่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเสริมคุณภาพของนักศึกษา มีการให้คำแนะนำสนับสนุนครอบคลุมไปถึงด้านเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการด้านต่าง ๆ ทั้งด้านวิชาการ ด้านทุนการศึกษา ด้านหอพัก ด้านบริการผู้เรียน การวิจัย การให้คำปรึกษา ด้านนันทนาการ และกีฬา ด้านสุขภาพและอนามัย (Asian University Network, 2020 : 32-34)

7) สิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐาน (Facilities and Infrastructure) สิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐานเป็นสิ่งจำเป็นต่อการบริหารจัดการหลักสูตรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ควรให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่จำเป็น ได้แก่ ห้องเรียนพร้อมอุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์ ห้องสมุดสารสนเทศ เครื่องคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการ ตลอดจนการจัดการด้านมาตรฐาน สภาพแวดล้อม ความปลอดภัย โดยคำนึงถึงความพอเพียง เหมาะสมและทันสมัย (Asian University Network, 2020 : 35-36)

8) ผลผลิตและผลลัพธ์ (Output and Outcomes) การวัดผลประเมินผลเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพด้านวิชาการของหลักสูตรเป็นสิ่งที่สำคัญ การวัดผลประเมินของผลผลิตและผลลัพธ์รวมไปถึงการประเมินความสำเร็จของผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง การสอบผ่าน การออกกลางคัน การสำเร็จการศึกษา การจ้างงาน และการวิจัยถือเป็นสิ่งสำคัญในผลผลิตและผลลัพธ์ของกระบวนการกิจกรรมแต่ละประเภทของการวิจัยของนักศึกษาและอาจารย์ควรตอบโจทย์ความต้องการและความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัย กระบวนการและผลลัพธ์ สถาบันอุดมศึกษาควรวิเคราะห์ถึงระดับความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ควรมีระบบจัดเก็บข้อมูลความพึงพอใจและนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนา (Asian University Network, 2020 : 37-39)

2.1.3 ระเบียบวิธีการของการประกันคุณภาพระดับหลักสูตร

ผู้วิจัยสรุปผลที่ได้จากการศึกษาที่ เกี่ยวข้องกับระเบียบหรือวิธีการของการประกันคุณภาพหลักสูตรตามมาตรฐาน AUN-QA หมายถึง เทคนิคหรือวิธีการในการประเมินระบบการประกัน

คุณภาพหลักสูตรตามมาตรฐาน AUN-QA พร้อมกับตัวบ่งชี้ (เกณฑ์ย่อย) ที่กำหนดขึ้นตามแต่ละคุณลักษณะเพื่อเป็นตัวบ่งชี้ในรายการต่าง ๆ ซึ่งจะประเมินทั้ง 8 องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Expected Learning Outcomes) โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร (Program Structure and Content) กลยุทธ์เกี่ยวกับการเรียนและการสอน (Teaching and Learning Approach) การประเมินผู้เรียน (Student Assessment) บุคลากรสายวิชาการ (Academic Staff) การบริการและสนับสนุนนักศึกษา (Student Support Service) สิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐาน (Facilities and Infrastructure) ผลผลิตและผลลัพธ์ (Output and Outcomes) (Asian University Network, 2020 : 59) ดังนั้นในส่วนของการระเบียบหรือวิธีการนี้ ผู้วิจัย จะหมายถึงเทคนิคหรือวิธีการที่ใช้ในการวัดผลประเมินผลหรือเกณฑ์มาตรฐานและเกณฑ์การประเมินที่กำหนดเพื่อใช้ตรวจสอบและวัดผลที่กำหนดขึ้นของแต่ละตัวบ่งชี้ (requirements) จากองค์ประกอบทั้ง 8 องค์ประกอบนั่นเอง เพื่อสะดวกสรุปผลและแปลความหมายของการประเมินแสดงระดับคุณภาพโดยรวมของหลักสูตรทั้งระบบที่เรียกว่าระบบการประกันคุณภาพหลักสูตรตามมาตรฐาน AUN-QA โดยตัวบ่งชี้ทั้ง 53 ตัวนั้นจะเป็นการประเมินเกณฑ์คุณภาพหรือมาตรฐานในลักษณะการประเมินถึงคุณภาพ เช่น คุณภาพของปัจจัย คุณภาพของกระบวนการ คุณภาพของผลลัพธ์ ทั้งระบบการประเมินการประกันคุณภาพหลักสูตรตามมาตรฐาน AUN-QA ตัวบ่งชี้ (requirements) จะแยกตัวบ่งชี้ออกเป็นลักษณะต่าง ๆ เช่น ตัวบ่งชี้ที่จะมีใช้เกณฑ์มาตรฐานลักษณะเป็นจำนวนหรือปริมาณ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย เพื่อให้หลักสูตรรับรู้ถึงระดับคุณภาพแต่ละเกณฑ์และสามารถปรับปรุงพัฒนาต่อยอดได้ การประเมินหลักสูตรใช้เกณฑ์ 7 ระดับหรือเกณฑ์การประเมินพร้อมทั้งมีการแปลความหมายตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ ดังนี้

- 1 คือ คุณภาพไม่เพียงพอต้องปรับปรุงเร่งด่วน
- 2 คือ คุณภาพไม่เพียงพอต้องปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนา
- 3 คือ คุณภาพไม่เพียงพอแต่ถ้าหากปรับปรุงแล้วจะสามารถพัฒนาให้ได้
- 4 คือ มีคุณภาพ มีการดำเนินการหลักสูตรได้ตามเกณฑ์
- 5 คือ มีคุณภาพ มีการดำเนินการหลักสูตรได้ดีกว่าเกณฑ์
- 6 คือ ตัวอย่างของแนวปฏิบัติที่ดี
- 7 คือ ดีเยี่ยม เป็นแนวปฏิบัติชั้นนำและระดับโลก

2.1.4 มาตรฐานและเครื่องมือที่ใช้ในการประกันคุณภาพระดับหลักสูตร

ผู้วิจัยทราบประเด็นที่เกี่ยวกับมาตรฐานและเครื่องมือที่ใช้ในการประกันคุณภาพระดับหลักสูตรตามมาตรฐานของ AUN-QA จากหลักการแล้วประเด็นเกี่ยวกับมาตรฐานและเครื่องมือที่สะท้อนจากระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเรื่องนี้หมายถึง ระเบียบกฎเกณฑ์ มาตรฐานพร้อมกับตัวบ่งชี้ (เกณฑ์ย่อย) ที่กำหนดขึ้นตามแต่ละคุณลักษณะตามที่เรากำหนดขึ้นนั่นเองเพื่อเป็นตัวบ่งชี้ในรายการต่าง ๆ เพื่อการประเมินหรือการวัดผลตามมาตรฐาน AUN-QA ดังนั้นมาตรฐานตัวบ่งชี้หรือตัวบ่งชี้ ที่ได้กำหนดขึ้นของระบบการประกันคุณภาพหลักสูตรตามมาตรฐาน AUN-QA มีทั้งหมด 53 ตัว

บ่งชี้ (requirements) เพื่อใช้ในการวัดหรือประเมินคุณภาพหลักสูตร โดยลักษณะตัวบ่งชี้แต่ละตัวจะมีลักษณะที่แตกต่างกันไป ตัวบ่งชี้ (requirements) แต่ละประเด็นแตกมาจากองค์ประกอบทั้ง 8 ด้านขององค์ประกอบ เราสามารถแยกตัวบ่งชี้ทั้งหมด 53 ตัวบ่งชี้ (requirements) ของแต่ละองค์ประกอบได้ดังนี้

1) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Expected Learning Outcomes) มี 5 ตัวบ่งชี้ (เกณฑ์ย่อย) ประกอบไปด้วย

1.1) หลักสูตรต้องกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังอย่างเหมาะสมตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของมหาวิทยาลัยและเป็นที่รู้จักกันดีของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

1.2) หลักสูตรแสดงให้เห็นว่าผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังได้มีการกำหนดไว้ทุกวิชาอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร

1.3) หลักสูตรแสดงให้เห็นว่าผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังประกอบด้วยผลลัพธ์ ทั้งด้านทักษะการสื่อสาร การแก้ปัญหา เทคโนโลยีสารสนเทศ การสร้างทีมและผลลัพธ์เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับความรู้และทักษะทางสาขา

1.4) หลักสูตรแสดงให้เห็นว่ามีการรวบรวมความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากภายนอกและสะท้อนให้เห็นถึงผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง

1.5) หลักสูตรแสดงให้เห็นว่านักศึกษาได้บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเมื่อสำเร็จการศึกษาโดยเกณฑ์ย่อยในภาพรวม

องค์ประกอบนี้จะสอดคล้องกับหลักการมีส่วนร่วมหรือการพัฒนาตามความต้องการและความประสงค์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ผู้ใช้บัณฑิต) และทักษะการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 (เพื่อการแก้ปัญหา การสื่อสาร เทคโนโลยีสารสนเทศ) (Asian University Network, 2020 : 16)

2) โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร (Program Structure and Content) โดยมี 7 ตัวบ่งชี้ (เกณฑ์ย่อย) ประกอบไปด้วย

2.1) ความจำเป็นของหลักสูตรและรายวิชาทั้งหมดควรแสดงให้เห็นอย่างครอบคลุม มีความทันสมัยเป็นปัจจุบันและสามารถเข้าถึงและสื่อสารได้โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2.2) การออกแบบหลักสูตรแสดงให้เห็นความสอดคล้องกับการบรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังอย่างสร้างสรรค์

2.3) การออกแบบหลักสูตรควรแสดงถึงข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากภายนอก

2.4) ประโยชน์ที่เกิดจากแต่ละรายวิชาเพื่อการบรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังควรมีความชัดเจน

2.5) หลักสูตรควรแสดงรายวิชาอย่างมีโครงสร้างที่สมเหตุสมผล มีการเรียงลำดับอย่างเหมาะสม (จากระดับพื้นฐาน สู่ระดับกลาง แบบเฉพาะทาง) และบูรณาการกัน

2.6) หลักสูตรที่มีตัวเลือกสำหรับนักเรียนเกี่ยวกับวิชาเอก ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางและวิชาเลือก

2.7) หลักสูตรควรได้ถูกทบทวนตามระยะและระเบียบขั้นตอนที่กำหนดและยังคงเป็นปัจจุบัน ซึ่งเกี่ยวข้องกับทางด้านอุตสาหกรรม

โดยเกณฑ์ย่อยในภาพรวมด้านนี้ส่วนมากจะสอดคล้องกับหลักการมีส่วนร่วมหรือแนวคิดการพัฒนาตามความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Asian University Network, 2020 : 19)

3) กลยุทธ์เกี่ยวกับการเรียนและการสอน (Teaching and Learning Approach) มี 6 ตัวบ่งชี้ (เกณฑ์ย่อย) ประกอบด้วย

3.1) ปรัชญาการศึกษาแสดงได้อย่างชัดเจนและสื่อสารไปยังผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมทั้งสะท้อนถึงกิจกรรมการเรียนการสอน

3.2) กิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในกระบวนการเรียนรู้

3.3) กิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (Active Learning)

3.4) กิจกรรมการสอนและการเรียนรู้แสดงถึงการเรียนรู้ถึงวิธีเข้าถึงความรู้ ปลุกฝังให้นักเรียนมีความมุ่งมั่นในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (การคิดเชิงวิพากษ์ ทักษะการประมวลผลข้อมูลและความเต็มใจเพื่อทดลองแนวคิดและแนวปฏิบัติใหม่ ๆ)

3.5) กิจกรรมการสอนและการเรียนรู้ต้องปลุกฝังให้นักเรียนมีความคิดใหม่ ๆ เชิงสร้างสรรค์ นวัตกรรมและกรอบแนวคิดการเป็นผู้ประกอบการ

3.6) กระบวนการของการเรียนการสอนได้รับการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเพื่อให้แน่ใจว่าตรงกับความต้องการของอุตสาหกรรมและสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

โดยเกณฑ์ย่อยด้านนี้ส่วนมากจะสอดคล้องกับหลักการมีส่วนร่วมหรือความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตรวมไปถึงความคิดสร้างสรรค์และเน้นด้านนวัตกรรม (Asian University Network, 2020 : 23)

4) การประเมินผู้เรียน (Student Assessment) โดยมี 7 ตัวบ่งชี้ (เกณฑ์ย่อย) ประกอบไปด้วย

4.1) มีการแสดงวิธีการประเมินที่หลากหลายที่สอดคล้องกันอย่างสร้างสรรค์รวมถึงบรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและวัตถุประสงค์การเรียนรู้

4.2) นโยบายของการประเมินและการอุทธรณ์มีความชัดเจน สื่อสารไปยังนักศึกษา มีการประยุกต์ใช้อย่างสม่ำเสมอ

4.3) มีความชัดเจนเกี่ยวกับมาตรฐานและขั้นตอนการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนและการสำเร็จการศึกษา สื่อสารไปยังนักศึกษาและปรับใช้อย่างสม่ำเสมอ

4.4) วิธีการประเมินแสดงถึงข้อควรระวัง รูปแบบการให้คะแนน ระยะเวลาและระเบียบกฎเกณฑ์ แสดงถึงความน่าเชื่อถือ ความเที่ยง ความยุติธรรมของการประเมิน

4.5) วิธีการประเมินผลแสดงถึงการวัดผลความสำเร็จของการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรและรายวิชา

4.6) การสะท้อนข้อเสนอแนะการประเมินของนักเรียนสามารถแสดงให้เห็นอย่างทันที่

4.7) กระบวนการและการประเมินของนักศึกษาได้แสดงถึงการทบทวนและปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเพื่อให้แน่ใจว่าตรงตามความต้องการของอุตสาหกรรมและสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

โดยเกณฑ์ย่อยด้านนี้จะสอดคล้องกับหลักการมีส่วนร่วมหรือความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Asian University Network, 2020 : 26)

5) บุคลากรสายวิชาการ (Academic Staff) มี 8 ตัวบ่งชี้ (เกณฑ์ย่อย) ประกอบด้วย

5.1) หลักสูตรควรแสดงให้เห็นถึงการวางแผนบุคลากรสายวิชาการ (การส่งเสริมความสำเร็จ ตำแหน่งทางวิชาการ การจ้างงาน การวางแผนการเกษียณ) ดำเนินการเพื่อให้แน่ใจว่าคุณภาพและปริมาณของคณาจารย์ตอบสนองต่อความต้องการทางการศึกษา การวิจัยและการบริการ

5.2) หลักสูตรต้องแสดงถึงการวัดและตรวจสอบปริมาณงานของบุคลากรสายวิชาการเพื่อการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา การวิจัยและการบริการ

5.3) หลักสูตรต้องแสดงให้เห็นถึงความสามารถของบุคลากรสายวิชาการตามที่กำหนด ประเมินและสื่อสาร

5.4) หลักสูตรต้องแสดงให้เห็นถึงการจัดสรร กำหนดบทบาทหน้าที่ของอาจารย์ มีความเหมาะสมกับคุณวุฒิ ประสบการณ์และความถนัด

5.5) หลักสูตรต้องมีการแสดงให้เห็นถึงการส่งเสริมคณาจารย์อยู่บนพื้นฐานของระบบคุณธรรม คำนึงถึงการสอน การวิจัย และการบริการ

5.6) หลักสูตรควรแสดงให้เห็นถึงสิทธิ อกสิทธิ์ ประโยชน์ ความสัมพันธ์และความรับผิดชอบของบุคลากรสายวิชาการ โดยคำนึงถึงจรรยาบรรณวิชาชีพและเสรีภาพทางวิชาการที่มีการกำหนดและเข้าใจเป็นอย่างดี

5.7) หลักสูตรควรแสดงถึงการอบรมและความต้องการพัฒนาของบุคลากรทางวิชาการที่กำหนดไว้อย่างเป็นระบบ กิจกรรมพัฒนาและอบรมที่เหมาะสมที่ได้เติมเต็มตามความต้องการที่ระบุไว้

5.8) หลักสูตรควรแสดงให้เห็นถึงการจัดการผลการปฏิบัติงานรวมถึงรางวัลและการได้รับการยอมรับนั้นถูกนำมาใช้เพื่อประเมินคุณภาพการสอนและการวิจัยของบุคลากรสายวิชาการ (Asian University Network, 2020 : 28)

6) การบริการและสนับสนุนนักศึกษา (Student Support Service) มี 6 ตัวบ่งชี้ (เกณฑ์ย่อย) ประกอบไปด้วย

6.1) นโยบายการรับนักศึกษา เกณฑ์และขั้นตอนการรับเข้าเรียนในหลักสูตรควรมีกำหนดไว้อย่างชัดเจนรวมทั้งมีการสื่อสารเผยแพร่และเป็นปัจจุบัน

6.2) การวางแผนระยะสั้นและยาวสำหรับการสนับสนุนด้านวิชาการและที่ไม่ใช่ด้านวิชาการมีการดำเนินการเพื่อให้แน่ใจว่ามีความเพียงพอและคุณภาพ ด้านบริการสนับสนุนทั้งการสอน การวิจัยและบริการชุมชน

6.3) หลักสูตรต้องมีระบบแสดงถึงการติดตามความก้าวหน้าของนักศึกษา ผลการปฏิบัติการทางวิชาการ ภาระงาน ความก้าวหน้าของนักศึกษา ผลงานทางวิชาการและภาระงานต้องบันทึกและติดตามอย่างเป็นระบบรวมทั้งข้อเสนอแนะแก่นักศึกษาดำเนินการแก้ไขตามความจำเป็น

6.4) กิจกรรมร่วมในหลักสูตรการแข่งขันของนักศึกษาและบริการช่วยเหลือ นักศึกษาด้านอื่น ๆ เพื่อพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้และการจ้างงาน

6.5) ความสามารถของเจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนที่ให้บริการนักศึกษา ควรระบุสำหรับการรับสมัครและการใช้งานเนื่องจากสมรรถนะเหล่านี้ควรถูกประเมิน เพื่อให้แน่ใจว่ามีความเกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตามบทบาทและความสัมพันธ์ที่กำหนดไว้ เพื่อให้มั่นใจว่าการให้บริการเป็นไปอย่างราบรื่น

6.6) บริการช่วยเหลือนักศึกษาควรรับการประเมิน การเทียบและส่งเสริม ประสิทธิภาพ

โดยเกณฑ์ย่อยด้านนี้จะสอดคล้องกับหลักการมีส่วนร่วมหรือความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Asian University Network, 2020 : 32)

7) สิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐาน (Facilities and Infrastructure) มี 9 ตัวบ่งชี้ (เกณฑ์ย่อย) ประกอบด้วย

7.1) ทรัพยากรทางกายภาพเป็นเครื่องส่งเสริมหลักสูตร รวมทั้งอุปกรณ์ วัสดุและเทคโนโลยีสารสนเทศแสดงให้เห็นได้ว่ามีอย่างเหมาะสม

7.2) ห้องปฏิบัติการและอุปกรณ์มีความทันสมัยและเป็นปัจจุบันพร้อมใช้งานและใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7.3) ห้องสมุดดิจิทัลได้รับการจัดเตรียมเพื่อให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีการสื่อสาร

7.4) ระบบการสื่อสารเทคโนโลยีสารสนเทศตอบสนองตามความต้องการของบุคลากรและนักศึกษา

7.5) มหาวิทยาลัยแสดงให้เห็นว่ามีโครงสร้างพื้นฐานด้านเครือข่ายและคอมพิวเตอร์ที่สามารถเข้าถึงได้ ซึ่งช่วยให้มหาวิทยาลัยสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสอน การวิจัย การบริการและการบริหารได้อย่างเต็มที่

7.6) มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม สุขภาพความปลอดภัย และการเข้าถึงของผู้ที่มีความต้องการพิเศษที่กำหนดขึ้นและนำไปสู่การปฏิบัติ

7.7) มหาวิทยาลัยสามารถแสดงถึงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สังคม และจิตใจที่เอื้อต่อการศึกษาค้นคว้าวิจัยและคุณภาพชีวิต

7.8) ความสามารถของเจ้าหน้าที่สนับสนุนที่ให้บริการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งอำนวยความสะดวกควรได้ระบุและประเมินเพื่อให้แน่ใจว่าทักษะเหล่านั้นยังคงเกี่ยวข้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

7.9) คุณภาพของสิ่งอำนวยความสะดวก (ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการเทคโนโลยีสารสนเทศและบริการนักศึกษา) แสดงถึงการประเมินและการปรับปรุง

โดยเกณฑ์ย่อยด้านนี้จะสอดคล้องกับหลักการมีส่วนร่วมหรือความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Asian University Network, 2020 : 35)

8) ผลผลิตและผลลัพธ์ (Output and Outcomes) มี 5 ตัวบ่งชี้ (เกณฑ์ย่อย) ประกอบด้วย

8.1) อัตราการผ่าน การออกกลางคัน และเวลาการจบการศึกษา ได้รับการติดตามและนำไปเปรียบเทียบเพื่อการปรับปรุง

8.2) ความสามารถในการได้งานเช่นเดียวกับการประกอบอาชีพอิสระและความก้าวหน้าในการศึกษาต่อ ได้รับการจัดทำ ติดตามและเปรียบเทียบเพื่อการปรับปรุง

8.3) ผลงานวิจัยและผลงานสร้างสรรค์และกิจกรรมที่ดำเนินการโดยคณาจารย์และนักศึกษาได้รับการจัดทำ ติดตาม และเปรียบเทียบเพื่อการปรับปรุง

8.4) มีการจัดเตรียมข้อมูลเพื่อแสดงความสำเร็จในผลลัพธ์ของหลักสูตร ซึ่งได้ถูกจัดทำและติดตาม

8.5) ระดับความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียควรได้จัดทำ ตรวจสอบและเปรียบเทียบเพื่อการปรับปรุง

โดยเกณฑ์ย่อยด้านนี้จะสอดคล้องกับหลักการมีส่วนร่วมหรือความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Asian University Network, 2020 : 37)

2.1.5 บริบทที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพระดับหลักสูตร

ผู้วิจัยสรุปผลที่ได้จากการศึกษาบริบทที่เกี่ยวข้องกับระบบการประกันคุณภาพหลักสูตรตามมาตรฐาน AUN-QA ในระดับหลักสูตรหรือการจัดการเรียนการสอน แบ่งออกเป็นลักษณะบริบทที่เกี่ยวข้องเชิงหลักการพัฒนาที่ส่งผลต่อการเรียนรู้สะท้อนจากตัวบ่งชี้ (requirements) ที่ได้กำหนดขึ้นของระบบการประกันคุณภาพหลักสูตรตามมาตรฐาน AUN-QA ที่ปรากฏจาก 53 ตัวบ่งชี้ มาจากทั้ง 8 องค์ประกอบหรือเกณฑ์คุณภาพ (Criteria) ของระบบการประเมินคุณภาพหลักสูตรหรือระบบของการจัดการเรียนการสอน โดยทั้ง 53 ตัวบ่งชี้ จากเกณฑ์คุณภาพทั้ง 8 องค์ประกอบที่กล่าวมานั้น มีความสอดคล้องกับหลักการมีส่วนร่วมเพื่อการแก้ไขปรับปรุงพัฒนาของระบบการประเมินคุณภาพหลักสูตร ได้แก่

1) ความต้องการและความประสงค์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พบในองค์ประกอบทั้ง 7 องค์ประกอบ จำนวน 8 ตัวบ่งชี้

2) การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตพบในองค์ประกอบด้านกลยุทธ์เกี่ยวกับการเรียนและการสอน (Teaching and Learning Approach) จำนวน 1 ตัวบ่งชี้

3) ทักษะการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 พบในองค์ประกอบด้านผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Expected Learning Outcomes) จำนวน 1 ตัวบ่งชี้

ปรากฏบริบทเชิงหลักการและกระบวนการที่ได้กล่าวไปแล้วนั้นสะท้อนจากองค์ประกอบทั้ง 7 ด้าน (4 ตัวบ่งชี้) ของระบบการประกันคุณภาพหลักสูตรตามมาตรฐาน AUN-QA ได้แก่

1) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Expected Learning Outcomes) โดยมีตัวบ่งชี้ (2 เกณฑ์ย่อย) ประกอบด้วย

ตัวบ่งชี้ 3 หลักสูตรแสดงให้เห็นว่าผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังประกอบด้วยผลลัพธ์ทั้งด้านทักษะการสื่อสารการแก้ปัญหาเทคโนโลยีสารสนเทศ การสร้างทีมและผลลัพธ์เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับความรู้และทักษะทางสาขา

ตัวบ่งชี้ 4 หลักสูตรแสดงให้เห็นว่ามีการรวบรวมความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากภายนอกและสะท้อนให้เห็นถึงผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง

2) โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร (Program Structure and Content) โดยมีตัวบ่งชี้ (2 เกณฑ์ย่อย) ประกอบไปด้วย

ตัวบ่งชี้ 1 ความจำเพาะของหลักสูตรและรายวิชาทั้งหมดควรแสดงให้เห็นถึงอย่างครอบคลุมมีความทันสมัยเป็นปัจจุบันและสามารถเข้าถึงและสื่อสารได้โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ตัวบ่งชี้ 3 การออกแบบหลักสูตรควรแสดงถึงข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากภายนอก

3) กลยุทธ์เกี่ยวกับการเรียนและการสอน (Teaching and Learning Approach) โดยมีตัวบ่งชี้ (2 เกณฑ์ย่อย) ประกอบด้วย

ตัวบ่งชี้ 4 กิจกรรมการสอนและการเรียนรู้แสดงถึงการเรียนรู้ เรียนรู้ถึงวิธีเข้าถึงความรู้ ปลูกฝังให้นักเรียนมีความมุ่งมั่นในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (การคิดเชิงวิพากษ์ ทักษะการประมวลผลข้อมูลและความเต็มใจเพื่อทดลองแนวคิดและแนวปฏิบัติใหม่ๆ)

ตัวบ่งชี้ 6 กระบวนการของการเรียนการสอนได้รับการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเพื่อให้แน่ใจว่าตรงตามความต้องการของอุตสาหกรรมและสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

4) การประเมินผู้เรียน (Student Assessment) โดยมีตัวบ่งชี้ (1 เกณฑ์ย่อย) ประกอบด้วย

ตัวบ่งชี้ 7 กระบวนการและการประเมินการศึกษาแสดงถึงการทบทวนและปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเพื่อให้แน่ใจว่าตรงตามความต้องการของอุตสาหกรรมและสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

5) การบริการและสนับสนุนนักศึกษา (Student Support Service) โดยมีตัวบ่งชี้ (1 เกณฑ์ย่อย) ประกอบด้วย

ตัวบ่งชี้ 5 ความสามารถของเจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนที่ให้บริการนักเรียน ควรระบุสำหรับการรับสมัครและการทำงานเนื่องจากสมรรถนะเหล่านี้ควรถูกประเมินเพื่อให้แน่ใจว่ามีความเกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย บทบาทและความสัมพันธ์ที่ได้รับการกำหนดไว้ เพื่อให้มั่นใจว่าการให้บริการเป็นไปอย่างราบรื่น

6) สิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐาน (Facilities and Infrastructure) โดยมีตัวบ่งชี้ (1 เกณฑ์ย่อย) ประกอบด้วย

ตัวบ่งชี้ 8. ความสามารถของเจ้าหน้าที่สนับสนุนที่ให้บริการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งอำนวยความสะดวกนั้นควรได้ระบุและประเมินเพื่อให้แน่ใจว่าทักษะเหล่านั้นยังคงเกี่ยวข้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

7) ผลผลิตและผลลัพธ์ (Output and Outcomes) โดยมีตัวบ่งชี้ (1 เกณฑ์ย่อย) ประกอบด้วย

ตัวบ่งชี้ 5 ระดับความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียควรได้รับการจัดทำ ตรวจสอบ และเปรียบเทียบเพื่อการปรับปรุง

2.2 การประกันคุณภาพระดับสถาบัน

2.2.1 หลักการของการประกันคุณภาพระดับสถาบัน

หลักการของการประกันคุณภาพระดับสถาบันตามมาตรฐานของ Asian University Network หรือ AUN-QA เป็นระบบการประกันคุณภาพการศึกษาหรือระบบการรับรองคุณภาพและมาตรฐานระดับสถาบัน เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศในระดับสากล ดังที่กล่าวไว้ในปฏิญญาโลกของการอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านแนวคิดและการปฏิบัติ ได้รับรองในการประชุมระดับโลกว่าด้วยการอุดมศึกษา เพื่อกำหนดมาตรฐานระดับโลกของการอุดมศึกษา พิจารณาหลายมิติครอบคลุมหน้าที่และกิจกรรมการสอน การวิจัย บุคลากร นักศึกษา สิ่งอำนวยความสะดวก บริการชุมชน การประเมินตนเองภายในและภายนอก โดยผู้เชี่ยวชาญอิสระ เพื่อเป็นการปรับปรุงคุณภาพ ควรจัดตั้งหน่วยงานอิสระระดับชาติที่กำหนดมาตรฐานเปรียบเทียบด้านคุณภาพให้เป็นที่ยอมรับระดับสากล โดยเฉพาะการพัฒนาคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะสถาบันจะต้องมีระบบของการประกันคุณภาพ ดังนั้น UNESCO จึงได้ให้นิยามของคำว่าประกันคุณภาพระดับอุดมศึกษาว่าเป็นการจัดการเชิงระบบและกระบวนการในการประเมินหรือการควบคุมการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา (Asian University Network, 2016 : 7-16)

โดยกรอบของ AUN-QA ซึ่งได้ให้ความสำคัญกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาและต้องการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพแบบองค์รวม เพื่อการพัฒนาคุณภาพทางวิชาการ ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการบริการระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกันจากการก่อตั้งเครือข่ายมหาวิทยาลัยในอาเซียน ต่อมาเครือข่ายได้ถูกส่งเสริมและพัฒนาขึ้น โดยมีการเพิ่มเติมเกี่ยวกับการปฏิบัติการประกันคุณภาพบนวิธีการเชิงประจักษ์ ทำให้การประกันคุณภาพได้เกิดการทดสอบประเมินผล การปรับปรุงและแบ่งปัน ซึ่งกรอบแนวคิดของการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยเฉพาะระดับสถาบันนั้นจะประกอบด้วย ระดับกลยุทธ์องค์กร ระดับระบบและระดับปฏิบัติการหรืองาน ได้แก่ การเรียนการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการ ดังนั้นการประกันคุณภาพระดับสถาบันจะออกแบบในกรอบของภาพกว้าง ๆ โดยเริ่มจากความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียก่อนเสมอ ได้แก่ การประกันคุณภาพระดับกลยุทธ์ การประกันคุณภาพเชิงระบบ การประกันคุณภาพเชิงภารกิจหรืองาน เช่น การเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการและสุดท้ายคือ

ผลลัพธ์ในเชิงระบบ ระบบการประกันคุณภาพของ AUN-QA เป็นระบบที่พัฒนาขึ้นจากหลายระบบของรูปแบบการประกันคุณภาพจากอเมริกา ได้แก่ Baldrige และยุโรป (ESG) และกรอบการประกันคุณภาพของอาเซียน (AQAF) เพื่อส่งเสริมระบบเศรษฐกิจอาเซียน ส่งเสริมการเคลื่อนย้ายนักศึกษาและอาจารย์ รวมทั้งระบบการศึกษาที่เป็นสากล ซึ่งเกิดจากการบูรณาการ 3 หลักการเข้าด้วยกัน ได้แก่ การประกันคุณภาพภายในของระบบอาเซียน ประกอบด้วย 10 มาตรฐาน มาตรฐานและแนวทางจากระบบการประกันคุณภาพของการอุดมศึกษายุโรป (ESG) มีจำนวน 10 มาตรฐาน และกรอบแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของ Baldrige ประกอบด้วย 7 มาตรฐาน เป็นผลให้กรอบแนวคิดการประกันคุณภาพระดับสถาบันประกอบด้วยภาพรวมทั้งระบบมี 25 มาตรฐานหรือตัวบ่งชี้ ประกอบไปด้วย ตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพระดับกลยุทธ์องค์กร ระบบและหน้าที่ดังที่กล่าวมาแล้ว

2.2.2 องค์ประกอบของการประกันคุณภาพระดับสถาบัน

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารทำให้ได้ทราบถึงองค์ประกอบของการประกันคุณภาพระดับสถาบันตามมาตรฐานของ AUN-QA จากหลักการคือการดำเนินงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพระดับองค์กรหรือสถาบัน ซึ่งการประกันคุณภาพระดับสถาบันตามมาตรฐานของ AUN-QA จะประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ ตามกรอบของการประกันคุณภาพการศึกษาระดับสถาบัน ซึ่งเป็นระบบการประกันคุณภาพตามมาตรฐาน AUN-QA ที่พัฒนาขึ้นจากหลายระบบจากอเมริกา ได้แก่ Baldrige และยุโรป (ESG) และระบบการประกันคุณภาพอาเซียน (AQAF) เพื่อส่งเสริมระบบเศรษฐกิจอาเซียน การเคลื่อนย้ายนักศึกษาและอาจารย์ รวมทั้งเพื่อให้ระบบการศึกษาเป็นสากล ซึ่งเกิดจากการบูรณาการ 3 ระบบทั้งหลักการและตัวบ่งชี้ ได้แก่ การประกันคุณภาพภายในของอาเซียนทั้ง 10 มาตรฐาน การประกันคุณภาพของการอุดมศึกษายุโรป (ESG) 10 มาตรฐาน และแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของ Baldrige ประกอบด้วย 7 มาตรฐาน เป็นผลให้กรอบแนวคิดของการประกันคุณภาพระดับสถาบันตามมาตรฐานของ AUN-QA มีทั้งสิ้น 25 มาตรฐานหรือข้อบ่งชี้ แบ่งออกเป็นมาตรฐานหรือข้อบ่งชี้ตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพ ระดับกลยุทธ์องค์กร ระดับระบบประกันภายใน ระดับภารกิจ และผลลัพธ์ต่าง ๆ ซึ่งมีทั้งหมด 4 หมวดใหญ่ ๆ ดังนั้น จึงเป็นผลทำให้องค์ประกอบของการประกันคุณภาพระดับสถาบันตามมาตรฐาน AUN-QA ประกอบด้วย 25 องค์ประกอบหลัก ๆ อันเป็นเกณฑ์มาตรฐานหรือคุณภาพ Criteria ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับระบบการดำเนินงานของสถาบันทั้ง 4 ระดับ ได้แก่ มาตรฐานของการประกันคุณภาพ ทั้งหมด 25 มาตรฐานหรือข้อบ่งชี้ แบ่งออกเป็นมาตรฐานหรือข้อบ่งชี้ ซึ่งมีทั้งหมด 4 หมวดใหญ่ ๆ ได้แก่ (Asian University Network, 2016 : 16)

1. ระดับกลยุทธ์องค์กร ได้แก่ 1) ด้านวิสัยทัศน์ พันธกิจและวัฒนธรรม 2) ด้านธรรมาภิบาล 3) ด้านภาวะผู้นำและการจัดการ 4) ด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์ 5) ด้านนโยบายด้านการเรียนการสอน การวิจัยและการบริการวิชาการ 6) ด้านการจัดการทรัพยากรบุคคล 7) ด้านการเงินและด้านทรัพยากรทางกายภาพ 8) ด้านเครือข่ายและความสัมพันธ์กับองค์กรภายนอก

2. ระดับระบบการประกันคุณภาพ ได้แก่ 9) ด้านระบบการประกันคุณภาพ 10) ด้านการประเมินคุณภาพภายในและภายนอก 11) การจัดการสารสนเทศข้อมูลการประกันคุณภาพภายใน 12) ด้านการส่งเสริมคุณภาพ

3. ระดับภารกิจ 3 ด้านคือ ด้านการเรียนการสอน ด้านการวิจัย ด้านการบริการวิชาการ ได้แก่ 13) ด้านการรับนักศึกษา 14) ด้านการออกแบบหลักสูตรและการปรับปรุง 15) ด้านการเรียนการสอน 16) ด้านประเมินผลนักเรียน 17) ด้านส่งเสริมนักศึกษา 18) ด้านการจัดการงานวิจัย 19) ด้านการจัดการทรัพยากรสินทางปัญญา 20) ด้านเครือข่ายความร่วมมือด้านการวิจัย 21) ด้านการบริการชุมชน

4. ด้านผลลัพธ์ ได้แก่ 22) ด้านการเรียนการสอน 23) ด้านการวิจัย 24) ด้านการบริการวิชาการ 25) ด้านการเงินและการตลาด

2.2.3 ระเบียบวิธีการของการประกันคุณภาพระดับสถาบัน

ผู้วิจัยสรุปข้อมูลเกี่ยวข้องกับระเบียบหรือวิธีการของระบบการประกันคุณภาพสถาบันตามมาตรฐาน AUN-QA กล่าวคือ เทคนิคหรือวิธีการในการประเมินระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันพร้อมกับตัวบ่งชี้ (เกณฑ์ย่อย) ที่กำหนดขึ้นตามแต่ละคุณลักษณะ เพื่อเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพในรายการต่าง ๆ ซึ่งจะประเมินทั้ง 25 องค์ประกอบหลักๆ อันเป็นเกณฑ์มาตรฐานหรือคุณภาพ Criteria ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับระบบการดำเนินงานของสถาบันทั้ง 4 ระดับ ซึ่งมีทั้งหมด 4 หมวดใหญ่ ๆ การประกันคุณภาพระดับสถาบันตามมาตรฐานของ AUN-QA ได้แก่ มาตรฐานของการประกันคุณภาพนั้นประกอบด้วยทั้งสิ้น 25 มาตรฐานหรือข้อบ่งชี้แบ่งออกเป็นมาตรฐานหรือข้อบ่งชี้ ได้แก่ (Asian University Network, 2016 : 16) ระดับกลยุทธ์องค์กร มี 8 มาตรฐาน ระดับระบบประกันภายใน มี 4 มาตรฐาน ระดับภารกิจ มี 9 มาตรฐาน และด้านการเรียนการสอน การวิจัย บริการวิชาการด้านผลลัพธ์ มี 4 มาตรฐาน (Asian University Network, 2016 : 16-19) ระเบียบหรือวิธีการหมายถึงเทคนิคหรือวิธีการที่ใช้ในการวัดผลประเมินผลหรือเกณฑ์มาตรฐานและเกณฑ์การประเมินที่ใช้ตรวจสอบและวัดผลที่กำหนดขึ้นของแต่ละตัวบ่งชี้ (requirements) จากองค์ประกอบทั้ง 25 องค์ประกอบและสรุปผลและแปลความหมายของการประเมินระดับคุณภาพ โดยระบบการประกันคุณภาพสถาบันตามมาตรฐาน AUN-QA ทั้ง 111 ตัวบ่งชี้จะเป็นการประเมินเกณฑ์คุณภาพหรือมาตรฐานในลักษณะการประเมินคุณภาพทั้งระบบการประเมินการประกันคุณภาพหลักสูตรตามมาตรฐาน AUN-QA ตัวบ่งชี้ (requirements) จะแยกออกเป็นลักษณะต่าง ๆ เช่น ตัวบ่งชี้ที่ใช้เกณฑ์มาตรฐานลักษณะเป็นจำนวนหรือปริมาณ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย เพื่อให้หลักสูตรรับรู้ถึงระดับคุณภาพแต่ละเกณฑ์และสามารถปรับปรุงพัฒนาต่อยอดได้ ทั้งนี้ การประเมินหลักสูตรใช้เกณฑ์ 7 ระดับตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ดังนี้ (Asian University Network, 2016 : 95-97)

- 1 คือ คุณภาพไม่เพียงพอต้องปรับปรุงเร่งด่วน
- 2 คือ คุณภาพไม่เพียงพอต้องปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนา
- 3 คือ คุณภาพไม่เพียงพอแต่ถ้าหากปรับปรุงแล้วจะสามารถพัฒนาให้ได้ดี
- 4 คือ มีคุณภาพ มีการดำเนินการหลักสูตรได้ตามเกณฑ์
- 5 คือ มีคุณภาพ มีการดำเนินการหลักสูตรได้ดีกว่าเกณฑ์
- 6 คือ ตัวอย่างของแนวปฏิบัติที่ดี
- 7 คือ ดีเยี่ยม เป็นแนวปฏิบัติชั้นนำและระดับโลก

โดยระยะเวลาของการรับรองสถาบันคราวละ 5 ปี

2.2.4 มาตรฐานและเครื่องมือของการประกันคุณภาพระดับสถาบัน

ผู้วิจัยได้สรุปมาตรฐานและเครื่องมือ ซึ่งเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพของสถาบันตามมาตรฐาน AUN-QA ดังนั้นมาตรฐานหรือระบบกฎเกณฑ์พร้อมกับตัวบ่งชี้ (เกณฑ์ย่อย) ที่กำหนดขึ้นของการประกันคุณภาพระดับสถาบัน เพื่อเป็นตัวบ่งชี้ในกรอบประเด็นต่าง ๆ เพื่อให้การประเมินหรือการวัดผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพระดับสถาบันตามมาตรฐาน AUN-QA ทำให้เกิดมาตรฐานตัวบ่งชี้หรือตัวบ่งชี้ ที่ได้กำหนดขึ้นของระบบการประกันคุณภาพตามมาตรฐาน AUN-QA การประกันคุณภาพระดับสถาบัน จากหลักการคือการทำงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพระดับองค์กรหรือสถาบัน ซึ่งการประกันคุณภาพระดับสถาบันตามมาตรฐาน AUN-QA ดังนั้นจะประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ ทำให้การประกันคุณภาพระดับสถาบันตามมาตรฐาน AUN-QA นั้นประกอบด้วยทั้งสิ้น 25 มาตรฐานหรือข้อบ่งชี้ แบ่งออกเป็นมาตรฐานหรือข้อบ่งชี้ ตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพ ระดับกลยุทธ์องค์กร ระดับระบบประกันภายใน ระดับภารกิจ และผลลัพธ์ต่าง ๆ ซึ่งมีทั้งหมด 4 หมวดใหญ่ ๆ

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นเป็นผลทำให้มาตรฐานและตัวบ่งชี้ของการประกันคุณภาพระดับสถาบันตามมาตรฐาน AUN-QA ประกอบด้วย 25 องค์ประกอบ อันเป็นเกณฑ์มาตรฐานหรือคุณภาพ Criteria ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับระบบการดำเนินงานของสถาบันทั้ง 4 ลักษณะมาตรฐานของการประกันคุณภาพ ประกอบด้วยทั้งหมด 25 มาตรฐานหรือข้อบ่งชี้ แบ่งออกเป็นมาตรฐานหรือข้อบ่งชี้ ซึ่งมีทั้งหมด 4 หมวดใหญ่ ๆ ได้แก่ 1) ระดับกลยุทธ์องค์กร 2) ระดับระบบประกันภายใน 3) ระดับภารกิจ 3 ด้าน 4) ด้านผลลัพธ์ (Asian University Network, 2016 : 16) โดยสามารถแยกทั้งองค์ประกอบหรือมาตรฐานและตัวบ่งชี้แต่ละด้านได้ดังต่อไปนี้

1) ระดับกลยุทธ์องค์กร (Strategic QA) ประกอบไปด้วย 8 มาตรฐาน (Criteria) และ 37 ตัวบ่งชี้ (Sub-Criteria)

1.1) มาตรฐานด้านวิสัยทัศน์ พันธกิจและวัฒนธรรม ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ (Sub-Criteria) โดยตัวบ่งชี้เหล่านี้จะมีลักษณะครอบคลุมกระบวนการของ PDCA หรือเป็นการดำเนินการประกันคุณภาพ ทั้งตัวบ่งชี้ด้านการวางแผน การดำเนินการตามแผน การทบทวนและนำไปปรับปรุงตามแผน ได้แก่

- 1) ผู้นำองค์กรตรวจสอบให้แน่ใจว่าวิสัยทัศน์และภารกิจตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
- 2) ผู้นำองค์กรส่งเสริมวัฒนธรรมและคุณค่าให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และภารกิจสถาบัน
- 3) วิสัยทัศน์ ภารกิจ และวัฒนธรรม มีความชัดเจน สามารถสาธิตและนำไปปฏิบัติได้
- 4) การทบทวนวิสัยทัศน์ ภารกิจ และวัฒนธรรม ว่ายังตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

5) วิสัยทัศน์ภารกิจและวัฒนธรรมมีการปรับปรุงพัฒนาเพื่อให้ตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

1.2 มาตรฐานด้านธรรมาภิบาล ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ (Sub-Criteria)

- 1) จัดตั้งวุฒิสภาและคณะกรรมการที่ปรึกษาขึ้น เพื่อกำหนดทิศทางการยุทธศาสตร์ของสถาบัน สร้างความมั่นใจด้านความรับผิดชอบ ความโปร่งใสและยั่งยืน และเป็นการลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น
- 2) การตัดสินใจของหน่วยงานได้รับการนำไปสู่การปฏิบัติการนโยบายและแนวทางปฏิบัติ
- 3) มีการทบทวนระบบธรรมาภิบาลของสถาบัน
- 4) ระบบธรรมาภิบาลได้รับการปรับปรุงประสิทธิภาพให้ดีขึ้นเพื่อจัดการกับความเสี่ยง

1.3 มาตรฐานด้านภาวะผู้นำและการจัดการ ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ (Sub-Criteria)

- 1) ผู้นำจัดตั้งโครงสร้างที่มีบทบาทและความรับผิดชอบในการตัดสินใจด้านการสื่อสารและการรายงาน เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจและวัฒนธรรมและเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ของสถาบัน
- 2) ผู้นำมีการสื่อสารและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการขับเคลื่อนวิสัยทัศน์พันธกิจและวัฒนธรรม และเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ของสถาบัน
- 3) การทบทวนภาวะผู้นำและโครงสร้างการจัดการของสถาบัน
- 4) ภาวะผู้นำและโครงสร้างการจัดการได้รับการปรับปรุงเพื่อการจัดการประสิทธิภาพและเพื่อให้บรรลุระดับที่ต้องการของประสิทธิภาพขององค์กร

1.4 มาตรฐานด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ (Sub-Criteria)

- 1) วางแผนกลยุทธ์เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์พันธกิจ และวัฒนธรรมตลอดจนเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ ด้านการศึกษา การวิจัย และการบริการวิชาการ
- 2) แผนกลยุทธ์จะเรียงร้อยกันและแปลงเป็นแผนปฏิบัติการระยะยาวและระยะสั้นเพื่อนำไปปฏิบัติ
- 3) ตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพการดำเนินงานและเป้าหมายได้รับการกำหนดเพื่อวัดผลการปฏิบัติงานของเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ของสถาบัน
- 4) กระบวนการวางแผนเชิงกลยุทธ์ตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพและเป้าหมายได้รับการปรับปรุงเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ของสถาบัน

1.5 มาตรฐานนโยบายด้านการเรียนการสอน การวิจัยและการบริการวิชาการ ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ (Sub-Criteria)

- 1) วางระบบกำหนดนโยบายการศึกษา การวิจัยและการบริการวิชาการ
- 2) กระบวนการตรวจสอบการปฏิบัติตามนโยบายคือจัดทำเป็นเอกสารการสื่อสารและนำไปปฏิบัติ
- 3) การทบทวนนโยบายการศึกษาการวิจัยและดำเนินการให้บริการวิชาการ
- 4) ปรับปรุงนโยบายการศึกษาการวิจัยและการบริการวิชาการเพื่อให้สถาบันมีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

1.6 มาตรฐานด้านการจัดการทรัพยากรบุคคลประกอบด้วย 7 ตัวบ่งชี้ (Sub-Criteria)

- 1) การวางแผนทรัพยากรบุคคล พิจารณาจากการสืบทอดตำแหน่ง การเลื่อนตำแหน่ง การเลิกจ้าง การเกษียณอายุ เพื่อตอบสนองความต้องการด้านการศึกษา การวิจัยและการบริการวิชาการ
- 2) เกณฑ์การสรรหา คัดเลือกและจริยธรรมเสรีภาพทางวิชาการสำหรับการปรับใช้และการเลื่อนตำแหน่ง การแต่งตั้งและกำหนดโปรโมชันและการสื่อสาร
- 3) ระบุและกำหนดความสามารถรวมถึงทักษะความเป็นผู้นำของบุคลากรประเภทต่าง ๆ
- 4) การระบุความต้องการการฝึกอบรมและมีการดำเนินกิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการเหล่านั้น
- 5) ระบบการจัดการผลการปฏิบัติงานรวมถึงการให้รางวัล การยกย่องและให้คำปรึกษาถูกนำไปใช้เพื่อจูงใจและสนับสนุนการศึกษาค้นคว้าวิจัยและการบริการวิชาการ
- 6) มีการทบทวนแผนทรัพยากรบุคคล นโยบายขั้นตอนและแผนงาน
- 7) ปรับปรุงแผนทรัพยากรบุคคลนโยบายขั้นตอนและแผนงานเพื่อสนับสนุนการศึกษาค้นคว้าวิจัยและการบริการวิชาการ

1.7 มาตรฐานด้านการเงินและด้านทรัพยากรทางกายภาพ ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ (Sub-Criteria)

- 1) การวางแผน ดำเนินการ ตรวจสอบและปรับปรุงทรัพยากรทางการเงินของสถาบันเพื่อสนับสนุนวิสัยทัศน์พันธกิจและเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ของสถาบัน
- 2) การวางแผนบำรุงรักษาประเมินและปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพและโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ห้องปฏิบัติการ อุปกรณ์และเครื่องมือเพื่อตอบสนองความต้องการด้านการศึกษา การวิจัยและการบริการวิชาการ
- 3) การวางแผนบำรุงรักษาตรวจสอบและปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐานด้านไอทีและสิทธิ์การเข้าถึงเพื่อตอบสนองความต้องการด้านการศึกษา การวิจัยและบริการวิชาการ
- 4) การวางแผนบำรุงรักษาประเมินและปรับปรุงแหล่งข้อมูลทางวิชาการ เช่น ห้องสมุดฐานข้อมูลออนไลน์ เป็นต้น เพื่อตอบสนองความต้องการด้านการศึกษา การวิจัยและการบริการวิชาการ
- 5) การวางแผนดำเนินการประเมินและปรับปรุงสภาพแวดล้อม สุขภาพ ความปลอดภัยและการเข้าถึงบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ

1.8 มาตรฐานด้านเครือข่ายและความสัมพันธ์กับองค์กรภายนอก ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ (Sub-Criteria)

- 1) มีแผนจัดทำเครือข่ายและความร่วมมือเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์พันธกิจ และเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ของสถาบัน

2) มีการใช้นโยบาย กระบวนการและข้อตกลงเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์กับเครือข่ายความร่วมมือ

3) การทบทวนความสัมพันธ์ภายนอกเครือข่ายความร่วมมือ

4) มีการปรับปรุงเครือข่ายความร่วมมือเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ของสถาบัน

2) ระดับระบบประกันภายใน (Systematic QA) ประกอบไปด้วย 4 มาตรฐาน (Criteria) และ 19 ตัวบ่งชี้ (Sub-Criteria)

2.1) มาตรฐานด้านระบบการประกันคุณภาพประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้

1) โครงสร้างบทบาทความรับผิดชอบและความโปร่งใสของ IQA จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเชิงกลยุทธ์และการประกันคุณภาพของสถาบัน

2) แผน QA เชิงกลยุทธ์ ครอบคลุมกลยุทธ์ นโยบาย การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนการส่งเสริมการขายและการฝึกอบรม QA เพื่อตอบสนองกลยุทธ์เป้าหมายและการประกันคุณภาพของสถาบัน

3) แผน QA เชิงกลยุทธ์ มีการแบ่งชั้นและแปลงเป็นแผนปฏิบัติการระยะยาวและสั้นเพื่อนำไปปฏิบัติ

4) ระบบจัดทำเอกสาร ทบทวน และสื่อสารนโยบาย QA ระบบกระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติงาน

5) การกำหนดตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพและเป้าหมาย เพื่อวัดผลการปฏิบัติงานของการประกันคุณภาพสถาบัน

6) กระบวนการวางแผน QA เชิงกลยุทธ์และตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพและเป้าหมายได้รับการปรับปรุงเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเชิงกลยุทธ์และการประกันคุณภาพของสถาบัน

2.2) มาตรฐานด้านการประเมินการประกันคุณภาพภายในและภายนอก ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้

1) มีแผนสำหรับการประเมิน QA ภายในและภายนอก

2) การประเมิน QA ภายในและภายนอกดำเนินการอย่างสม่ำเสมอโดยเจ้าหน้าที่หรือผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการฝึกอบรม

3) การทบทวนข้อค้นพบและผลลัพธ์ของการประเมิน QA ภายในและภายนอก

4) กระบวนการประเมิน QA ภายในและภายนอกได้รับการปรับปรุงเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ของสถาบัน

2.3) มาตรฐานด้านการจัดการสารสนเทศข้อมูลการประกันคุณภาพภายใน (IQA) ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้

1) การวางแผนสำหรับการจัดการข้อมูล IQA รวมถึงการรวบรวมการประมวลผลและการรายงานข้อมูลไปยังและจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการสนับสนุนการศึกษา การวิจัยและการบริการวิชาการ

2) ข้อมูลสารสนเทศด้าน IQA รวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลถูกต้องและพร้อมสำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งช่วยในการตัดสินใจรับประกันความถูกต้อง การรักษาความลับและความปลอดภัยของพวกเขา

3) ดำเนินการทบทวนระบบการจัดการข้อมูล IQA ปริมาณและคุณภาพของข้อมูลตลอดจนความสมบูรณ์ของการรักษาความลับและความปลอดภัย

4) การจัดการข้อมูล IQA แผนและกระบวนการและนโยบายได้รับการปรับปรุงเพื่อสนับสนุนการศึกษา การวิจัยและการบริการวิชาการ

2.4) มาตรฐานด้านการส่งเสริมคุณภาพ ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้

1) วางแผนพัฒนาคุณภาพสถาบันอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ มีการจัดตั้งนโยบายระบบกระบวนการขั้นตอนและทรัพยากรเพื่อแสวงหาแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดเพื่อการศึกษาการวิจัยและการบริการวิชาการ

2) มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการเลือกข้อมูลเปรียบเทียบและการเปรียบเทียบค่าเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพ

3) ข้อมูลเพื่อการเปรียบเทียบเพื่อปรับปรุงแนวทางปฏิบัติ (QA) และส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรม

4) ทบทวนกระบวนการคัดเลือกและการใช้ข้อมูลและเปรียบเทียบ

5) การปรับปรุงกระบวนการคัดเลือกและการใช้ข้อมูลและเปรียบเทียบเพื่อแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดอย่างต่อเนื่อง

3) ระดับภารกิจ (Functional QA) ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ ประกอบด้วย 9 มาตรฐาน (Criteria) และ 39 ตัวบ่งชี้ (Sub-Criteria)

3.1) มาตรฐานด้านการเรียนการสอน ประกอบด้วย 5 มาตรฐาน (Criteria)

3.1.1) การรับนักศึกษา (ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้)

1) มีการจัดทำแผนนโยบายและการสื่อสารการนักศึกษาแต่ละหลักสูตร

2) กำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกนักศึกษาที่มีคุณภาพของแต่ละหลักสูตร

3) มีกระบวนการในการติดตามการดำเนินการรับสมัครนักศึกษา

4) มีการจัดทำมาตรการเพื่อติดตามการรับสมัครนักศึกษา

5) มีการปรับปรุงเพื่อให้แน่ใจว่าการรับสมัครและการรับนักศึกษายังมีประสิทธิภาพ

3.1.2) การออกแบบและทบทวนหลักสูตร (ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้)

1) ระบบการออกแบบพัฒนาติดตามทบทวนและอนุมัติหลักสูตรสำหรับหลักสูตรการศึกษา มีการป้อนข้อมูลและข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2) มีการกำหนดและจัดวางผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรให้ตรงกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

3) หลักสูตรและแผนการเรียนการสอนของหลักสูตรได้รับการจัดทำเป็นเอกสารและนำเสนอตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

4) ทบทวนการออกแบบหลักสูตร และทบทวนกระบวนการและการดำเนินการของหลักสูตร

5) กระบวนการการออกแบบหลักสูตร ทบทวนและการดำเนินการของหลักสูตรได้รับการปรับปรุงเพื่อให้มั่นใจว่ามีความทันสมัยเป็นปัจจุบัน เพื่อตอบสนองความต้องการที่เปลี่ยนแปลงของผู้มีส่วน

3.1.3) การเรียนการสอน (ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้)

1) ระบบการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาและกำหนดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่คาดหวังไว้

2) ระบบการมีส่วนร่วมมอบหมายและอนุมัติการปรับใช้บุคลากรทางวิชาการตามคุณวุฒิ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์

3) กิจกรรมการเรียนการสอนช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและสอดคล้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่คาดหวังอย่างสร้างสรรค์

4) กิจกรรมการเรียนการสอนได้รับการติดตามและประเมินผลเพื่อคุณภาพและการปรับปรุง

5) ปรัชญาการศึกษาและกิจกรรมการสอนและการเรียนรู้ได้รับการปรับปรุงให้บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง คุณภาพการสอน และการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3.1.4) การประเมินผู้เรียน (ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้)

1) จัดทำระบบการวางแผนและประเมินนักเรียนที่เหมาะสมของแต่ละรายวิชาของหลักสูตร

2) การประเมินนักเรียนสอดคล้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่คาดหวัง

3) วิธีการประเมินนักเรียนและผลการประเมินได้รับการทบทวนเพื่อให้แน่ใจว่าถูกต้อง เชื่อถือได้ มีความเป็นธรรม และผลสัมฤทธิ์ของผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

4) ประเภทของการประเมินนักเรียนและวิธีการประเมินได้รับการปรับปรุงเพื่อให้มั่นใจว่าถูกต้องและเชื่อถือได้ สู่ความสำเร็จของผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

3.1.5) การสนับสนุนและส่งเสริมผู้เรียน (ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้)

1) มีการวางแผนการบริการการสนับสนุนนักศึกษาและระบบติดตามนักเรียน

2) การวางแผนการบริการการสนับสนุนนักศึกษาและระบบติดตามนักเรียนถูกนำไปใช้เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

3) มีการทบทวนระบบบริการและการสนับสนุนนักศึกษา

4) ระบบบริการและการสนับสนุนนักศึกษาได้รับการปรับปรุงเพื่อตอบสนองความต้องการ และความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

3.2) มาตรฐานด้านการวิจัย ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน (Criteria) และ 12 ตัวบ่งชี้

3.2.1) การบริหารงานวิจัย (ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้)

1) ระบบการกำกับดูแลดำเนินการติดตามและทบทวนการวิจัย ทรัพยากร คุณภาพของนักวิจัยและกิจกรรมการวิจัย

2) แนวทางเชิงกลยุทธ์ในการหาแหล่งทุนวิจัยและส่งเสริมการวิจัย นวัตกรรม ความร่วมมือ ความเป็นเลิศด้านการวิจัย เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์และภารกิจของสถาบัน

3) มีตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพในการประเมินปริมาณและคุณภาพของงานวิจัย

4) มีการปรับปรุงการจัดการวิจัยเพื่อยกระดับการวิจัยและนวัตกรรม

3.2.2 การจัดการทรัพยากรสินทางปัญญา (ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้)

1) มีระบบจัดการและคุ้มครองสิ่งประดิษฐ์สิทธิบัตรลิขสิทธิ์จากผลการวิจัย

2) มีการนำระบบบันทึกจัดเก็บและนำมาใช้ทรัพยากรสินทางปัญญา

3) ดำเนินการตรวจสอบระบบการจัดการทรัพยากรสินทางปัญญา

4) การปรับปรุงการจัดการทรัพยากรสินทางปัญญาเพื่อปกป้องนักวิจัย มหาวิทยาลัยและสาธารณประโยชน์

3.2.3 ผู้มีส่วนร่วมและเครือข่ายการวิจัย (ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้)

1) จัดตั้งระบบความร่วมมือด้านการวิจัยเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการวิจัย

2) มีการใช้นโยบายและกระบวนการเพื่อส่งเสริมความร่วมมือและหุ้นส่วนงานวิจัย

3) มีระบบตรวจสอบประสิทธิผลของความร่วมมือการวิจัยและการเป็นหุ้นส่วน

4) การปรับปรุงความร่วมมือการวิจัยและผู้มีส่วนร่วมการวิจัยเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการวิจัย

3.3 มาตรฐานด้านการบริการวิชาการ ประกอบด้วย 1 มาตรฐาน (Criteria)

3.3.1 การบริการและมีส่วนร่วมในชุมชน (4 ตัวบ่งชี้)

1) แผนการมีส่วนร่วมกับชุมชนและบริการวิชาการเพื่อตอบสนองวิสัยทัศน์และพันธกิจของมหาวิทยาลัย

2) ดำเนินการเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนและบริการวิชาการ

3) มีระบบการวัดและติดตามประเมินผลการมีส่วนร่วมแก่ชุมชนและบริการวิชาการ

4) การบริการวิชาการชุมชนและมีส่วนร่วมได้รับการแก้ไขปรับปรุงเพื่อตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

4) ด้านผลลัพธ์ (Results) ประกอบไปด้วย 4 มาตรฐาน (Criteria) 16 ตัวบ่งชี้ (Sub-Criteria) (Asian University Network, 2016 : 67-74)

4.1) มาตรฐานด้านผลลัพธ์การเรียนการสอน ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้

1) อัตราการผ่านและการออกกลางคันของหลักสูตรการศึกษาทั้งหมดได้รับการกำหนด ติดตามและเปรียบเทียบเพื่อการปรับปรุง

2) เวลาเฉลี่ยในการสำเร็จการศึกษาทุกหลักสูตรการศึกษาได้รับการกำกับติดตามและเปรียบเทียบเพื่อการปรับปรุง

3) การจ้างงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรทั้งหมดได้รับการกำกับติดตามและเปรียบเทียบเพื่อการปรับปรุง

4) ระบบความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านคุณภาพของบัณฑิตได้รับการกำกับติดตามและเปรียบเทียบเพื่อการปรับปรุง

4.2) มาตรฐานด้านการวิจัย ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้

- 1) ประเภทและปริมาณกิจกรรมการวิจัยโดยนักวิชาการและนักวิจัย ได้รับการจัดตั้งขึ้น ติดตามและเปรียบเทียบเพื่อการปรับปรุง
- 2) ประเภทและปริมาณกิจกรรมการวิจัยของนักศึกษาได้รับการกำหนด ติดตามและเปรียบเทียบเพื่อการปรับปรุง
- 3) ประเภทและปริมาณของการตีพิมพ์ การอ้างอิง ได้รับการจัดทำ ติดตามและเปรียบเทียบเพื่อการปรับปรุง
- 4) ประเภทและปริมาณของทรัพย์สินทางปัญญาได้รับการจัดทำ ติดตาม และเปรียบเทียบเพื่อการปรับปรุง
- 5) จำนวนเงินทุนวิจัยของแต่ละประเภทได้รับการกำหนด ติดตามและเปรียบเทียบเพื่อการปรับปรุง
- 6) ผลการวิจัยและนวัตกรรม การค้า การบ่มเพาะ การก่อตั้งสตาร์ทอัพได้รับการจัดทำ ติดตามและเปรียบเทียบเพื่อการปรับปรุง

4.3) มาตรฐานด้านบริการวิชาการ ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ (Sub-Criteria)

- 1) ประเภทและจำนวนการมีส่วนร่วมของชุมชน การบริการวิชาการและการสร้างคุณูปการต่อสังคม มีการกำกับ ติดตาม เปรียบเทียบเพื่อการปรับปรุง
- 2) ผลกระทบทางสังคมและความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนและการบริการวิชาการ มีการจัดตั้งการติดตามและเปรียบเทียบเพื่อการปรับปรุง
- 3) ผลกระทบต่อนักศึกษาและเจ้าหน้าที่ของการมีส่วนร่วมและการบริการวิชาการได้รับการจัดตั้ง ติดตามและเปรียบเทียบเพื่อการปรับปรุง
- 4) ความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการมีส่วนร่วมและการบริการวิชาการและการอุทิศตนเพื่อสังคม ได้รับการจัดตั้งขึ้น ติดตามและเปรียบเทียบเพื่อการปรับปรุง

4.4) มาตรฐานด้านการเงินและการตลาด ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ (Sub-Criteria)

- 1) ผลการดำเนินงานทางการเงินและตัวบ่งชี้สำหรับการศึกษาค้นคว้าวิจัยและการบริการวิชาการ ได้รับการจัดทำ ติดตามและเปรียบเทียบเพื่อการปรับปรุง
- 2) ประสิทธิภาพการตลาดและตัวบ่งชี้สำหรับการศึกษา การวิจัยและการบริการวิชาการ ได้รับการกำหนด ตรวจสอบและเปรียบเทียบเพื่อการปรับปรุง

2.2.5 บริบทที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพระดับสถาบัน

ผู้วิจัยสรุปผลที่ได้จากการศึกษาด้านบริบทที่เกี่ยวข้องกับระบบการประกันคุณภาพระดับสถาบันตามมาตรฐาน AUN-QA หรือระดับมหาวิทยาลัย ได้แบ่งหมวดหรือระดับของระบบการประกันคุณภาพไว้เป็น 4 ระดับหรือลักษณะ ได้แก่ 1. ระดับกลยุทธ์องค์กร (Strategic QA) ประกอบไปด้วย 8 มาตรฐาน (Criteria) และ 37 ตัวบ่งชี้ 2. ระดับระบบประกันภายใน (Systematic QA) ประกอบไปด้วย 4 มาตรฐาน (Criteria) และ 19 ตัวบ่งชี้ 3. ระดับภารกิจ/ปฏิบัติการ/หน้าที่ (Functional QA) ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ ประกอบไป

ด้วย 9 มาตรฐาน (Criteria) และ 39 ตัวบ่งชี้ 4. ด้านผลลัพธ์ (Results) ประกอบไปด้วย 4 มาตรฐาน (Criteria) และ 16 ตัวบ่งชี้ ดังนั้นทำให้ทราบได้ว่ามาตรฐานและตัวบ่งชี้ของการประกันคุณภาพระดับสถาบันตามมาตรฐาน AUN-QA มีทั้งสิ้น 25 องค์ประกอบหรือมาตรฐานอันเป็นเกณฑ์มาตรฐานหรือคุณภาพ Criteria นอกจากนั้นยังมีตัวบ่งชี้ทั้งหมด 111 ตัวบ่งชี้ (Sub-Criteria) โดยบริบทที่เกี่ยวข้องกับระบบการประกันคุณภาพสถาบัน AUN-QA มีดังต่อไปนี้

หมวดที่ 1 ระดับกลยุทธ์องค์กร (Strategic QA) บริบทที่เกี่ยวข้องจะมุ่งเน้นเพื่อการตอบ โจทย์การพัฒนาด้วยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้วยความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งเรื่องผลประโยชน์และทิศทางการพัฒนาเพื่อตอบสนองสังคมเป็นหลัก รวมไปถึง การตอบโจทย์การพัฒนาทั้งเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการปฏิรูปเปลี่ยนแปลง การสร้าง คุณประโยชน์และความยั่งยืนแก่สังคมและมวลมนุษยชาติ

หมวดที่ 2 ระดับระบบคุณภาพ (Systematic QA) บริบทที่เกี่ยวข้องกับความต้องการ พัฒนาคือสถาบันสามารถพัฒนาระบบได้โดยอิสระตามความเหมาะสมของบริบท นอกจากนั้นก็ยัง มุ่งเน้นการพัฒนาที่ตอบโจทย์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้ที่เกี่ยวข้องอีกด้วย

หมวดที่ 3 ระดับภารกิจ/ปฏิบัติการ/หน้าที่ (Functional QA) บริบทที่เกี่ยวข้องกับการ พัฒนาที่ตอบโจทย์ความต้องการและความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง เช่น นักศึกษา เป็นต้น รวมถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต (life long learning) บริบทการตอบโจทย์การ พัฒนาทั้งเศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรม พร้อมกับสิ่งแวดล้อม สร้างประโยชน์ด้านการพัฒนาต่อสังคม หรือการบริการชุมชน

หมวดที่ 4 ระดับผลลัพธ์ (Results) บริบทที่เกี่ยวข้องกับความต้องการและความพึงพอใจ ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้ซึ่งเป็นผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องโดยตรง

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยและอาเซียน

กรอบการวิจัย	ประเทศไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงฯ อว.)		อาเซียน AUN-QA	
	หลักสูตร (Program)	สถาบัน (Institution)	หลักสูตร (Program)	สถาบัน (Institution)
1. หลักการกำหนด	เป็นระบบหรือเครื่องมือที่แสดงถึงคุณภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาเป็นการรับรองการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและสามารถผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถปฏิบัติงานได้ตามกรอบมาตรฐานที่รัฐกำหนด	แนวคิดพื้นฐานเป็นระบบประเมินคุณภาพการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาสะท้อนภาพรวมการดำเนินงานตามพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษาและเป็นเครื่องมือที่ดีให้เห็นถึงการดำเนินงานที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 และมาตรฐานการอุดมศึกษา 2561	<ul style="list-style-type: none"> - แนวคิดพื้นฐาน UNESCO ปฏิญญาโลกการอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 มาตราฐานการอุดมศึกษาพิจารณาหลายองค์ประกอบมิติครอบคลุม บทบาทหน้าที่กิจกรรมต่างๆ - หลักสูตรมีความเชื่อมโยงกัน 3 มิติ ได้แก่ เป้าหมายการเรียนรู้และการประเมินผล การประเมินเน้นคุณภาพทั้งปัจจัย กระบวนการและผลลัพธ์ (input, process & output) - ออกแบบ Outcomes Based Learning การออกแบบผลลัพธ์ กระบวนการและการประเมินเริ่มจากกำหนดการเรียนรู้ที่คาดหวัง โครงสร้างและเนื้อหา กระบวนการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผู้เรียนการดำเนินการเป็นไปเพื่อตอบโจทย์ความต้องการของสังคมหรือมีส่วนได้ส่วนเสีย - เน้นคุณภาพพัฒนางานจรรยาบรรณ PDCA - เน้นคุณภาพบัณฑิตตามความคาดหวังของตลาดแรงงานและความต้องการของสังคม 	<ul style="list-style-type: none"> - แนวคิดพื้นฐาน UNESCO ปฏิญญาโลกการอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 มาตราฐานการอุดมศึกษาพิจารณาครอบคลุม บทบาทหน้าที่กิจกรรมต่างๆ - การจัดระบบและกระบวนการดำเนินงานประเมินผลเพื่อควบคุมการดำเนินงานของสถาบัน อ. ส. อ. บ. อ. ด. ม. คี. ก. ข. ะ - วิธีการเชิงประจักษ์จากการทดสอบประเมินผล ปรับปรุงและแบ่งปัน - เป็นการบริหารจัดการหลักการ (ESG, Baldrige & AQAF) - การดำเนินงานทั้ง 4 หมวด/ระดับของการประกันคุณภาพสถาบัน

กรอบการวิจัย	ประเทศไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงฯ อว.)		อาเซียน AUN-QA	
	หลักสูตร (Program)	สถาบัน (Institution)	หลักสูตร (Program)	สถาบัน (Institution)
2. จุดมุ่งหมาย	การสร้างควมมั่นใจว่าการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ สร้างความเชื่อมั่นว่าบัณฑิตมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นเครื่องมือในการรับรองการจัดการคุณภาพทางการศึกษา การผลิตบัณฑิตเพื่อการตอบโต้ภัยสังคม	เพื่อแสดงถึงคุณภาพและรับรองผล การดำเนินงานตาม พันธกิจ ครอบคลุมบทบาทภารกิจและหน้าที่ การดำเนินงาน ของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา	เพื่อพัฒนาระบบมาตรฐานเดียวกันและสอดคล้องกัน การแลกเปลี่ยนนักศึกษา การเพิ่มคุณภาพการเรียนการสอน ยกกระดับความเชี่ยวชาญ สร้างเครือข่ายความร่วมมือใน ประเทศกลุ่มสมาชิกอาเซียน	เพื่อส่งเสริมระบบเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) การเคลื่อนย้ายนักศึกษาและอาจารย์ ระบบการศึกษาที่มีความหลากหลาย (พัฒนาโดยการบูรณาการจากหลายรูปแบบ/หลักการ/แนวคิด) ใช้ในการเชื่อมโยงระบบการศึกษาในประเทศไทย กลุ่มสมาชิกอาเซียน
3. องค์ประกอบ	การประกันคุณภาพภายในระดับหลักสูตร มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. การกำกับมาตรฐาน 2. บัณฑิต 3. นักศึกษา 4. อาจารย์ 5. หลักสูตร การเรียนการสอน การประเมินผู้เรียน 6. สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้	การประกันคุณภาพการศึกษา ภายใน ระดับ สถาบัน มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. การผลิต บัณฑิต 2. การวิจัย 3. การบริการ วิชาการ 4. การทำนุบำรุง ศิลปะ และวัฒนธรรม 5. การบริหาร จัดการ	การประกันคุณภาพระดับหลักสูตร มี 8 องค์ประกอบ (Criteria) ได้แก่ 1. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง 2. โครงสร้างและเนื้อหาของ หลักสูตร 3. กลยุทธ์เกี่ยวกับการเรียนและการ สอน 4. การประเมินผู้เรียน 5. บุคลากรสาย วิชาการ 6. การบริการและสนับสนุนนักศึกษา 7. สิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้าง พื้นฐาน 8. ผลผลิตและผลลัพธ์	การประกันคุณภาพระดับสถาบัน มี 25 องค์ประกอบ โดยแบ่งออกเป็น 4 หมวดหรือระดับ ได้แก่ 1: หมวดกล ยุทธ์องค์กร 8 องค์ประกอบ, 2: หมวดระบบการประกันคุณภาพ 4 องค์ประกอบ, 3: หมวดภารกิจ 3 ด้าน มี 9 องค์ประกอบ, 4: หมวด ผลลัพธ์ 3 ด้าน มี 4 องค์ประกอบ
4. ระเบียบวิธี การ	วิธีการประเมินแต่ละมาตรฐานหรือตัวบ่งชี้มีการกำหนดกฎเกณฑ์และวิธีการ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ 1. ตัวบ่งชี้เชิง ปริมาณจะมีเกณฑ์มาตรฐานเชิงจำนวน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย 2. ตัวบ่งชี้เชิง	วิธีการประเมินมี 2 วิธีการกำหนด กฎเกณฑ์และวิธีการ ออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ 1. ตัวบ่งชี้เชิง ปริมาณจะมีเกณฑ์มาตรฐานรูปของ จำนวน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย 2.	วิธีการประเมินเกณฑ์มาตรฐานจะมี ลักษณะเชิงจำนวน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย เทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน ลักษณะการรับรู้ระดับคุณภาพเพื่อ การพัฒนาต่อยอด ส่วนเกณฑ์การ	วิธีการประเมินเกณฑ์มาตรฐานจะมี ลักษณะเชิงจำนวน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย เทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน ลักษณะการรับรู้ระดับคุณภาพเพื่อ การพัฒนาต่อยอด ส่วนเกณฑ์การ

กรอบการวิจัย	ประเทศไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงฯ อว.)		อาเซียน AUN-QA	
	หลักสูตร (Program)	สถาบัน (Institution)	หลักสูตร (Program)	สถาบัน (Institution)
4. ระเบียบ วิธีการ	คุณภาพ มีการระบุเกณฑ์เป็นข้อ ๆ ส่วนเกณฑ์การประเมินคุณภาพ มีระดับคะแนนตั้งแต่ 1-5	ตัวบ่งชี้เชิงคุณภาพจะมีการระบุเกณฑ์เป็นข้อ ๆ ประมาณ 6-7 ข้อ ส่วนเกณฑ์การประเมินคุณภาพมีระดับคะแนนตั้งแต่ 1-5	ไม่เพียงพอ ต้องปรับปรุงพัฒนา , 3 คือ คุณภาพไม่เพียงพอแต่ถ้าปรับปรุงจะสามารถพัฒนาได้, 4 คือ มีคุณภาพตามเกณฑ์, 5 คือ มีคุณภาพดีกว่าเกณฑ์, 6 คือ ดีเยี่ยม มีคุณภาพดีกว่าเกณฑ์, 7 คือ ดีเยี่ยม เป็นแนวปฏิบัติที่ดีระดับโลก	ประเมินมี 7 ระดับ ได้แก่ 1 คือ คุณภาพไม่เพียงพอต้องปรับปรุงเร่งด่วน, 2 คือ คุณภาพไม่เพียงพอต้องปรับปรุงพัฒนา, 3 คือ คุณภาพไม่เพียงพอแต่ถ้าปรับปรุงจะสามารถพัฒนาได้, 4 คือ มีคุณภาพตามเกณฑ์, 5 คือ มีคุณภาพดีกว่าเกณฑ์, 6 คือ เป็นแนวปฏิบัติที่ดี, 7 คือ ดีเยี่ยม เป็นแนวปฏิบัติชั้นนำหรือระดับโลก
	การประกันคุณภาพระดับหลักสูตร ประกอบด้วย 14 ตัวบ่งชี้ เป็นตัวบ่งชี้ลักษณะของปัจจัยนำเข้า (input) กระบวนการ (process) ผลลัพธ์ (output) โดยตัวบ่งชี้มาจาก 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. มาตรฐานหลักสูตร มี 1 ตัวบ่งชี้ 2. บัณฑิตมี 2 ตัวบ่งชี้ 3. นักศึกษา มี 3 ตัวบ่งชี้ 4. อาจารย์ มี 3 ตัวบ่งชี้ 5. หลักสูตรการเรียนการสอน การประเมินผู้เรียน มี 4 ตัวบ่งชี้ 6. สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ มี 1 ตัวบ่งชี้	การประกันคุณภาพ ระดับสถาบัน มี 13 ตัวบ่งชี้ (indicators) ที่ลักษณะเป็นตัวบ่งชี้ของปัจจัยนำเข้า (input) กระบวนการ (process) และผลลัพธ์ (output) โดยตัวบ่งชี้ มาจากองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ 1. การผลิตบัณฑิต มี 5 ตัวบ่งชี้ 2. การวิจัย มี 3 ตัวบ่งชี้ 3. การบริการวิชาการ มี 1 ตัวบ่งชี้ 4. การทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม มี 1 ตัวบ่งชี้ 5. การบริหารจัดการ มี 3 ตัวบ่งชี้	การประกันคุณภาพระดับหลักสูตรมี 53 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ Criteria 1: ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง มี 5 ตัวบ่งชี้, Criteria 2: โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร มี 7 ตัวบ่งชี้, Criteria 3: กลยุทธ์เกี่ยวกับการเรียนและการสอน มี 6 ตัวบ่งชี้, Criteria 4: การประเมินผู้เรียน มี 7 ตัวบ่งชี้, Criteria 5: บุคลากรสายวิชาการ มี 8 ตัวบ่งชี้, Criteria 6: การบริการและสนับสนุนนักศึกษา มี 6 ตัวบ่งชี้, Criteria 7: สิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐาน มี 9 ตัวบ่งชี้, Criteria 8: ผลผลิตและผลลัพธ์ มี 5 ตัวบ่งชี้	การประกันคุณภาพระดับสถาบัน มี 111 ตัวบ่งชี้ โดยแบ่งออกเป็น 4 หมวด/ระดับ 1: หมวดกลยุทธ์องค์กร 8 องค์ประกอบ มี 37 ตัวบ่งชี้, 2: หมวดระบบการประกันคุณภาพ 4 องค์ประกอบ มี 19 ตัวบ่งชี้, 3: หมวดภารกิจ 3 ด้าน มี 9 องค์ประกอบ มี 39 ตัวบ่งชี้, 4: หมวดผลลัพธ์ 3 ด้าน มี 4 องค์ประกอบ มี 16 ตัวบ่งชี้

กรอบการวิจัย	ประเทศไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงฯ อว.)		อาเซียน AUN-QA	
	หลักสูตร (Program)	สถาบัน (Institution)	หลักสูตร (Program)	สถาบัน (Institution)
6. บริบทที่เกี่ยวข้อง	1. บริบทเชิงหลักการ ได้แก่ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2552, เกณฑ์มาตรฐาน หลักสูตร พ.ศ. 2548, แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 12 2. บริบทเชิงสังคม ได้แก่ ทักษะสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ความ ต้องการแรงงานและการพัฒนาประเทศ	1. บริบทเชิงหลักการ ได้แก่ พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562, ประกาศกระทรวงเรื่อง มาตรฐานการอุดมศึกษา 2561, แผนยุทธศาสตร์ชาติ, หลักการ บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล, เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรและการอบ มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ 2. บริบทเชิงสังคม ได้แก่ ความ ต้องการพัฒนาของสังคม การแก้ไข ปัญหาและการพัฒนาประเทศ การ แข่งขันของประเทศ จาก 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. การผลิต บัณฑิต 2. การวิจัย 3. การบริการ วิชาการ 4. การทำนุบำรุงศิลปะ และวัฒนธรรม 5. การบริหาร จัดการ	บริบทเชิงสังคม ได้แก่ 1. ความต้องการและ ความประสงค์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2. การ เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต 3. ทักษะ สำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	บริบทเชิงสังคม เพื่อตอบโจทย์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เน้นแนวทางเพื่อ พัฒนาระบบเศรษฐกิจ สังคมและ วัฒนธรรม เน้นการเรียนรู้อย่าง ต่อเนื่องตลอดชีวิต (life-long Learning)

กรอบการวิจัย	ประเทศไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงฯ อว.)		อาเซียน AUN-QA	
	หลักสูตร (Program)	สถาบัน (Institution)	หลักสูตร (Program)	สถาบัน (Institution)
7. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	การประกันคุณภาพระดับหลักสูตร ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวข้องเป็นผู้ใช้บัณฑิตจากองค์ประกอบที่ 2.บัณฑิตมี 1 ตัวบ่งชี้ประเด็นการได้งานทำของบัณฑิตและความพึงพอใจของสถานประกอบการ	การประกันคุณภาพระดับสถาบัน วิธีการประเมินส่วนใหญ่จะเป็นเกณฑ์การประเมินของการหรือไม่ว่าได้มีการดำเนินการหรือไม่ได้ส่งผลต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทาง้อมมิได้ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามาประเมินหรือเกี่ยวข้องโดยตรง	การประกันคุณภาพระดับหลักสูตรต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและตอบโจทย์การพัฒนาความต้องการของสังคมและดำเนินกิจกรรมตามพันธกิจตามรัฐธรรมนูญ ส่วนร่วมร่วมเริ่มตั้งแต่การออกแบบการประกันคุณภาพ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการตั้งแต่ต้น-จบ การประกันคุณภาพ	การประกันคุณภาพระดับสถาบันให้ ความสำคัญต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือตอบโจทย์การพัฒนาและ ความต้องการของสังคม ดำเนินการตามพันธกิจตามรัฐธรรมนูญ ส่วนร่วมร่วมเริ่มตั้งแต่การออกแบบการประกันคุณภาพ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการตั้งแต่ต้น-จบ การประกันคุณภาพ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาไทยและสหรัฐอเมริกา

1. ระบบการรับรองหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาไทย

1.1 หลักการของระบบการรับรองหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาไทย

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่า มาจากแนวคิดหรือแนวคิดพื้นฐานที่ทำให้เกิดระบบหลักสูตรระดับอุดมศึกษา มาจากหลักการอำนาจทางกฎหมายหรือพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ที่ได้กล่าวไว้ในมาตราที่ 8 และมาตราที่ 16 เพื่อเป็นแนวทางการบริหารจัดการและการพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เป็นการเสริมความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับรายละเอียดและเจตนารมณ์ของเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษาทั้งระดับอนุปริญญา ปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา เป็นผลให้เกิดประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องแนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558 เพื่อต้องการใช้เป็นแนวทางการบริหารจัดการและการพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษาทุกสาขาวิชา ทั้งหลักสูตรเปิดใหม่และหลักสูตรที่เปิดสอนปัจจุบันของสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน รวมไปถึงกำหนดกฎเกณฑ์ของแต่ละระบบการรับรองหลักสูตรระดับอุดมศึกษาทั้งลักษณะ 2 แบบ ได้แก่ แบบระดับปริญญาตรีและแบบระดับบัณฑิตศึกษา จากแนวปฏิบัติที่กำหนดไว้ในประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรี พ.ศ. 2558 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2558 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 132 ตอนพิเศษ 295 ง, 2558: 25)

ดังนั้นจากหลักการและแนวคิดจะเห็นว่า สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษาให้มีมาตรฐานและคุณภาพที่สูงขึ้นสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติรวมทั้งเกณฑ์มาตรฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งการผลิตบัณฑิตที่เหมาะสมกับพลวัตโลกที่เปลี่ยนไป การบริหารตามจุดเน้นของวิชาการและวิชาชีพ ตลาดแรงงานและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 132 ตอนพิเศษ 295 ง, 2558: 2) และกำหนดเป็นตัวบ่งชี้ด้านมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา

นอกจากนั้นแล้วแนวคิดการรับรองหลักสูตรระดับอุดมศึกษายังมีที่มาในเชิงปรัชญาและวัตถุประสงค์แต่ละระดับการศึกษา ได้แก่ ระดับปริญญาตรี ปรัชญาว่าด้วยกำลังคนที่มีคุณภาพเป็นพลเมืองที่ดี เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้วยศีลธรรมจรรยา ดำรงอยู่ได้ภายใต้กระแสโลกาวิวัฒน์ การสื่อสารที่ไร้พรมแดน ศักยภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต ปฏิบัติงานได้ตามกรอบมาตรฐานและจรรยาบรรณ นำพาประเทศสู่ความยั่งยืน ส่วนระดับบัณฑิตศึกษา มุ่งเน้นเพื่อความสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาของชาติ ปรัชญาการอุดมศึกษา ปรัชญาสถาบันอุดมศึกษา มาตรฐานวิชาการและวิชาชีพ พัฒนานักวิชาการที่มีความรู้ความสามารถระดับสูง มีคุณธรรมจริยธรรม สร้าง

องค์ความรู้ใหม่เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ เพื่อการพัฒนาสังคมและประเทศ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 132 ตอนพิเศษ 295 ง, 2558: 13)

1.2 องค์ประกอบของระบบการรับรองหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาไทย

จากการศึกษาประเด็นเกี่ยวกับการรับรองหลักสูตรระดับอุดมศึกษาของสำนักงาน ปลัดกระทรวงอุดมศึกษาฯ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง 3 ชุด ได้แก่ ประกาศ กระทรวงศึกษาธิการเรื่องแนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558 ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรี พ.ศ. 2558 และประกาศ กระทรวงศึกษาธิการเรื่องเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2558 ดังนั้นจากการ ศึกษาการรับรองหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พบว่าองค์ประกอบของระบบมี 2 แบบ ได้แก่ แบบระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นระบบของเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรี พ.ศ. 2558 ประกอบ ไปด้วยหลักสูตร 2 ลักษณะได้แก่ หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาการและหลักสูตรปริญญาตรีแบบ วิชาชีพหรือปฏิบัติการและต่อเนื่อง ระบบที่ 2 คือแบบระดับบัณฑิตศึกษา ได้แก่ ประกาศนียบัตร บัณฑิต ปริญญาโท ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูงและปริญญาเอก (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 132 ตอนพิเศษ 295 ง, 2558: 2-30)

1.3 ระเบียบวิธีการของระบบการรับรองหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาไทย

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องแนวทางการ บริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558 ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรี พ.ศ. 2558 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องเกณฑ์ มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2558 ทำให้ผู้วิจัยได้สรุประเบียบวิธีการของการรับรอง หลักสูตรระดับอุดมศึกษาได้ว่า ขั้นตอนและวิธีการรับรองหลักสูตรระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีขั้นตอนของ การยื่นขอการรับรองต่าง ๆ ครอบคลุมไปถึงกิจกรรมของการบริหารจัดการหลักสูตรตามกิจกรรม การยื่นการรับรองหลักสูตรที่หน่วยงานที่รับยื่นการรับรองหลักสูตรระดับอุดมศึกษา คือสำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษา การปฏิบัติตามข้อกำหนดเกี่ยวกับจำนวน คุณวุฒิและคุณสมบัติของ อาจารย์ ข้อกำหนดและโครงสร้างของหลักสูตร ระบบการจัดการศึกษา ระยะเวลาในการศึกษาและ หน่วยกิตของการศึกษา ข้อกำหนดของผู้เข้ารับการศึกษ การลงทะเบียนเรียน เกณฑ์การสำเร็จ การศึกษา การประกันคุณภาพระดับหลักสูตร ข้อกำหนดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้มีความ ทันสมัยและให้มีการประเมินผลการดำเนินการของหลักสูตรทุกปีการศึกษาเพื่อการนำข้อมูลไป ปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรเป็นระยะ ๆ โดยกำหนดรอบของการพัฒนาหลักสูตรคือ ทุก ๆ 5 ปี (ราช กิจจานุเบกษา เล่ม 132 ตอนที่ 43 ก, 2558: 10, 25)

1.4 มาตรฐานและเครื่องมือที่ใช้ในระบบการรับรองหลักสูตรของ สถาบันอุดมศึกษาไทย

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง 3 ชุดได้แก่ ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องแนวทางการ บริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558 ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรี พ.ศ. 2558 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องเกณฑ์

มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2558 ผู้วิจัยได้สรุปเกี่ยวกับมาตรฐานและเสมือนเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการรับรองหลักสูตรระดับอุดมศึกษาของสำนักงานปลัดกระทรวงอุดมศึกษาฯ และถือว่าเป็นมาตรฐานที่สะท้อนถึงข้อมูลดัชนีชี้วัดต่าง ๆ หรือเกณฑ์มาตรฐานเพื่อใช้เป็นกรอบในการรับรองหลักสูตร โดยข้อกำหนดของเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา มาจากองค์ประกอบต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 132 ตอนพิเศษ 295 ง, 2558: 2-30)

1) ระบบการจัดการศึกษา ทั้งหลักสูตรปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษาได้มีข้อกำหนดมาตรฐานเรื่องระบบการจัดการศึกษา โดยใช้ระบบแบบทวิภาค โดยหนึ่งปีการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ภาคเรียน โดยหนึ่งภาคการศึกษามีระยะเวลาไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 132 ตอนที่ 43 ก, 2558: 4, 13)

2) การคิดหน่วยกิต โดยหลักสูตรปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษาได้มีข้อกำหนดมาตรฐานเรื่องการคิดหน่วยกิตเช่นเดียวกัน เช่น ภาคทฤษฎีบรรยายไม่น้อยกว่า 15 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาเท่ากับ 1 หน่วยกิตแบบทวิภาค และภาคปฏิบัติ บรรยายไม่น้อยกว่า 15 ชั่วโมง เท่ากับ 1 หน่วยกิตแบบทวิภาค การฝึกงาน ไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ เท่ากับ 1 หน่วยกิตแบบทวิภาค (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 132 ตอนที่ 43 ก, 2558: 5, 14)

3) โครงสร้างหลักสูตร ทั้งหลักสูตรปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา ได้มีข้อกำหนดมาตรฐานเรื่องโครงสร้างหลักสูตร เช่น ปริญญาตรี มี 3 หมวด ได้แก่ หมวดศึกษาทั่วไป 30 หน่วย หมวดวิชาเฉพาะ 72 หน่วย และหมวดวิชาเลือกเสรี 6 หน่วย รวมไม่น้อยกว่า 108 หน่วยในหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี ส่วนระดับบัณฑิต เช่น ปริญญาโท ไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต ปริญญาเอก ไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต และมี 2 แผนการเรียนทั้งแผนเน้นการวิจัยและแผนเน้นการศึกษา เช่นเดียวกัน (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 132 ตอนที่ 43 ก, 2558: 5, 14)

4) การเทียบโอนหน่วยกิต โดยหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ได้มีข้อกำหนดมาตรฐานเรื่อง การเทียบโอนหน่วยกิต ว่าระดับบัณฑิตสามารถเทียบโอนหน่วยกิตได้ร้อยละ 40 ของหลักสูตรที่จะเข้าศึกษา เช่น การเทียบโอนรายวิชาจากหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตไปเป็นหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 132 ตอนที่ 43 ก, 2558: 15)

5) จำนวน คุณวุฒิและคุณสมบัติของอาจารย์ โดยหลักสูตรทั้ง 2 ระดับทั้งหลักสูตรปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา ได้มีข้อกำหนดมาตรฐานเรื่องจำนวน คุณวุฒิและคุณสมบัติของอาจารย์ โดยระดับปริญญาตรีได้กำหนดว่าอาจารย์ประจำหลักสูตร คุณวุฒิขั้นต่ำปริญญาโทหรือมีตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มีผลงานวิชาการอย่างน้อย 1 รายการในรอบ 5 ปีย้อนหลัง อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรมีอย่างน้อย 5 คน และมีคุณวุฒิเช่นเดียวกันกับอาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์พิเศษมีวุฒิขั้นต่ำปริญญาตรีและประสบการณ์ทำงานอย่างน้อย 6 ปี ต้องรับผิดชอบการสอนร้อยละ 50 ของรายวิชาร่วมกับอาจารย์ประจำรายวิชา อาจารย์ผู้สอนมีวุฒิปริญญาโทหรือมีตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ในสาขาหรือสัมพันธ์กับรายวิชาที่สอน

หลักสูตรระดับปริญญาโท อาจารย์ประจำหลักสูตรต้องมีคุณวุฒิขั้นต่ำปริญญาโทหรือเทียบเท่า มีผลงานวิชาการอย่างน้อย 3 รายการในรอบ 5 ปีย้อนหลัง (หนึ่งในนั้นต้องเป็น

ผลงานวิจัย) อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรมีอย่างน้อย 3 คน และมีคุณวุฒิปริญญาเอก ขั้นต่ำปริญญาโท มีตำแหน่งรองศาสตราจารย์ มีผลงานทางวิชาการอย่างน้อย 3 รายการในรอบ 5 ปี ย้อนหลัง (หนึ่งในนั้นต้องเป็นผลงานวิจัย) อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เป็นอาจารย์ประจำหลักสูตร มีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือปริญญาโท มีตำแหน่งรองศาสตราจารย์ มีงานวิชาการที่ตีพิมพ์อย่างน้อย 3 รายการในรอบ 5 ปีย้อนหลัง (หนึ่งในนั้นต้องเป็นผลงานวิจัย) ที่ปรึกษาร่วมมีคุณสมบัติเช่นเดียวกัน สำหรับที่ปรึกษาร่วมที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ต้องมีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า และมีผลงานวิชาการในฐานะข้อมูลระดับชาติไม่น้อยกว่า 10 เรื่อง และอาจารย์ผู้สอบวิทยานิพนธ์ ควรไม่น้อยกว่า 3 คน โดยมีคุณสมบัติเช่นเดียวกันและอาจารย์ผู้สอนนั้น มีคุณวุฒิขั้นต่ำปริญญาโท มีผลงานวิชาการ อย่างน้อย 1 รายการในรอบ 5 ปีย้อนหลัง

หลักสูตรระดับปริญญาโทระดับปริญญาเอก อาจารย์ประจำหลักสูตร ต้องมีคุณวุฒิปริญญาเอก มีตำแหน่งรองศาสตราจารย์ ผลงานวิชาการอย่างน้อย 3 รายการในรอบ 5 ปีย้อนหลัง (หนึ่งในนั้นต้องเป็นผลงานวิจัย) อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร มีอย่างน้อย 3 คน และมีคุณวุฒิปริญญาเอก ตำแหน่งรองศาสตราจารย์ มีผลงานทางวิชาการอย่างน้อย 3 รายการในรอบ 5 ปีย้อนหลัง (หนึ่งในนั้นต้องเป็นผลงานวิจัย) อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เป็นอาจารย์ประจำหลักสูตร มีคุณวุฒิปริญญาเอก มีตำแหน่งรองศาสตราจารย์ มีงานวิชาการที่ตีพิมพ์อย่างน้อย 3 รายการในรอบ 5 ปีย้อนหลัง (หนึ่งในนั้นต้องเป็นผลงานวิจัย) ที่ปรึกษาร่วมมีคุณสมบัติเช่นเดียวกัน สำหรับที่ปรึกษาร่วมที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก มีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า และมีผลงานวิชาการในฐานะข้อมูลนานาชาติไม่น้อยกว่า 5 เรื่องและอาจารย์ผู้สอบวิทยานิพนธ์ควรไม่น้อยกว่า 5 คน โดยมีคุณสมบัติเช่นเดียวกัน และอาจารย์ผู้สอนนั้น มีคุณวุฒิปริญญาเอก มีผลงานวิชาการ อย่างน้อย 1 รายการในรอบ 5 ปี ย้อนหลัง (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 132 ตอนที่ 43 ก, 2558: 7-9, 7, 16)

6) คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา โดยทั้งหลักสูตรปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษาได้มีข้อกำหนดมาตรฐานเรื่องคุณสมบัติผู้ศึกษา เช่น ปริญญาตรี ต้องสำเร็จระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าหรือพิจารณาผลการเรียนประกอบด้วยส่วนระดับบัณฑิตศึกษาต้องสำเร็จปริญญาตรีหรือโทและมีผลภาษาอังกฤษตามเกณฑ์ที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 132 ตอนที่ 43 ก, 2558: 9, 21)

7) การลงทะเบียนและระยะเวลาการศึกษา โดยหลักสูตรทั้ง 2 ระดับทั้งหลักสูตรปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา ได้มีข้อกำหนดมาตรฐานเรื่องการลงทะเบียนและระยะเวลาการศึกษา เช่น ปริญญาตรีลงทะเบียนไม่น้อยกว่า 9 หน่วยกิตแต่ไม่เกิน 22 หน่วยกิต เช่นหลักสูตร 4 ปีสำเร็จการศึกษาแต่ต้องไม่เกิน 6 ภาคการศึกษาปกติ ส่วนระดับบัณฑิตศึกษา เช่น ลงทะเบียนได้ไม่เกิน 15 หน่วยกิตต่อภาคการศึกษา ระยะเวลาในการศึกษาปริญญาโท 5 ปี และปริญญาเอก 6 ปี (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 132 ตอนที่ 43 ก, 2558: 9, 22)

8) เกณฑ์การสำเร็จการศึกษา โดยหลักสูตรทั้ง 2 ระดับทั้งหลักสูตรปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา ได้มีข้อกำหนดมาตรฐานเรื่องเกณฑ์การสำเร็จการศึกษา เช่น ปริญญาตรีเกณฑ์การวัดผลขั้นต่ำรายวิชา เกณฑ์การสำเร็จตามหลักสูตร ครบตามหน่วยกิตและระดับคะแนนเฉลี่ย ส่วน

ระดับบัณฑิตศึกษา ได้แก่ เรียนครบตามหน่วยกิตที่กำหนด ระดับคะแนนเฉลี่ย สอบผ่านการวัดคุณสมบัติ สอบผ่านในกระบวนการวิทยานิพนธ์และได้รับการตอบรับให้ตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติ และนานาชาติตามประกาศของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 132 ตอนที่ 43 ก, 2558: 10, 22)

9) ชื่อประกาศนียบัตรและชื่อปริญญา โดยหลักสูตรทั้ง 2 ระดับทั้งหลักสูตรปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา ได้มีข้อกำหนดมาตรฐานเรื่องการตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยปริญญาและใช้ชื่อย่อให้ชื่อปริญญาตามที่กำหนด ดังนั้นการใช้ชื่อปริญญาตามหลักเกณฑ์การกำหนดใช้ชื่อปริญญาตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 132 ตอนที่ 43 ก, 2558: 10, 23)

10) การประกันคุณภาพหลักสูตร โดยหลักสูตรทั้ง 2 ระดับ ได้แก่ หลักสูตรปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา ได้มีข้อกำหนดมาตรฐานเรื่องการประกันคุณภาพระดับหลักสูตรเช่นเดียวกัน โดยองค์ประกอบที่ใช้การประกันคุณภาพควรมีอย่างน้อย 6 ด้าน (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 132 ตอนที่ 43 ก, 2558: 10, 24)

11) การพัฒนาหลักสูตร โดยหลักสูตรทั้ง 2 ระดับ ได้แก่ หลักสูตรปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษาได้มีข้อกำหนดเกี่ยวกับให้ทุกหลักสูตรประเมินและรายงานผลการดำเนินการทุกปี เพื่อปรับปรุงหลักสูตรตามระยะเวลาของหลักสูตรในรอบ 5 ปี (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 132 ตอนที่ 43 ก, 2558: 10, 24)

1.5 บริบทที่เกี่ยวข้องกับระบบการรับรองหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาไทย

ผู้วิจัยสรุปผลที่ได้จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เกี่ยวกับการรับรองหลักสูตรระดับอุดมศึกษาทำให้ผู้วิจัยได้ทราบบริบทที่เกี่ยวข้องกับการรับรองหลักสูตรระดับอุดมศึกษามี 2 ลักษณะดังต่อไปนี้

1) บริบทที่มาจากหลักการหรืออำนาจทางกฎหมายที่ทำให้เกิดเป็นระบบการรับรองหลักสูตรระดับอุดมศึกษา ผลมาจากอำนาจทางตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 เพื่อเป็นแนวทางการบริหารจัดการและการพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพในทุกระดับของหลักสูตรระดับอุดมศึกษาเป็นผลให้เกิดเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องแนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558 ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรี พ.ศ. 2558 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2558 เกี่ยวกับบทบาทการดำเนินงานสถาบันอุดมศึกษาที่ต้องพัฒนาหลักสูตรให้มีมาตรฐานและคุณภาพ สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาของชาติ ปรัชญาการอุดมศึกษา ปรัชญาสถาบันอุดมศึกษา เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติและเกณฑ์มาตรฐานอื่น ๆ

2) บริบทเชิงสังคม ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินของการพัฒนาหลักสูตรให้มีมาตรฐานและคุณภาพ สอดคล้องบริบทเชิงสังคม เช่น การพัฒนาหลักสูตรให้มีมาตรฐานและคุณภาพให้เหมาะสมกับพลวัต

โลกที่เปลี่ยนไป จุดเน้นของวิชาการและวิชาชีพตามกระแสของตลาดแรงงานและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ รวมทั้งบริบทที่เชิงวัตถุประสงค์และปรัชญาแต่ละระดับ ความต้องการกำลังคนที่มีคุณภาพเป็นพลเมืองที่ดีเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้วยศีลธรรมจรรยา ดำรงอยู่ได้ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ การสื่อสารที่ไร้พรมแดน ศักยภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต นำพาประเทศสู่ความยั่งยืน สร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการเพื่อการพัฒนาสังคมและประเทศ

ดังนั้นสิ่งที่เห็นได้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับบริบทที่ส่งต่อระบบการรับรองหลักสูตรระดับอุดมศึกษา ได้แก่ บริบทในเชิงหลักการและบริบทในเชิงสังคม เช่น บริบทเกี่ยวกับหลักการมาจากอำนาจทางกฎหมาย นำมาเป็นระเบียบวิธีการหรือกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ส่วนบริบทเชิงสังคมเป็นตัวกำหนดเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาด้านต่าง ๆ ของมนุษย์ เช่น คุณธรรมจริยธรรมเพื่อส่งเสริมการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ รวมไปถึงความสามารถในการปรับตัว เช่น เทคโนโลยี การเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ผู้เรียนต้องมีทักษะและได้เรียนรู้ตนเอง

2. ระบบการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทย

2.1 หลักการของระบบการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทย

หลักการของการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทย เป็นแนวคิดพื้นฐานที่ทำให้เกิดระบบการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มาจากหลักการอำนาจทางกฎหมาย 3 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 ได้ชื่อว่าเป็นบทบัญญัติของกฎหมาย ใช้กับการดำเนินงานกำกับควบคุมและการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเริ่มตั้งแต่การจัดตั้งและเปิดดำเนินการ คณะกรรมการ การดำเนินงาน ปริญญาและเครื่องหมายวิทยฐานะ ทรัพย์สินและการบัญชี การอุดหนุนส่งเสริม การกำกับควบคุม การเลิกและโอนกิจการและบทกำหนดโทษ หมวดที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาที่เกี่ยวข้อง 2 ส่วน ได้แก่ หมวด 4 เกี่ยวกับปริญญาและเครื่องหมายวิทยฐานะโดยมาตราที่ 54 ได้กำหนดลำดับชั้นปริญญา ได้แก่ ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก หากสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะทำการสอนเพื่อให้ปริญญาชั้นใดสาขาใด ต้องได้รับการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยคำแนะนำของคณะกรรมการการอุดมศึกษา รับรองโดยรัฐมนตรี จึงเกิดกฎกระทรวงการขอให้อบรมและการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชน กำหนดไว้ว่าให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข (พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 (ฉบับที่ 1) แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2550, 2550 : 19)

จากที่กล่าวไว้ในพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2546 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 เกี่ยวข้องโดยอำนาจมาตราที่ 8 ในพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษา (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2562 กฎกระทรวงการขอให้อบรมและการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2558 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก, 2562: 103) ดังนั้นหลักการและที่มาของการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จึงเกิดจากอำนาจหน้าที่ทางกฎหมาย หรือบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านมาตรฐานการอุดมศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาเกี่ยวข้องโดยตรงกับประเด็นของกฎกระทรวงเรื่องการขอให้อบรมและการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

พ.ศ. 2558 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 132 ตอนที่ 53 ก, 2558 : 32) โดยจุดประสงค์ของการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชน คือแนวทางที่ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเช่นเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อการส่งเสริมให้ธำรงรักษามาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษาไว้ อันเป็นการควบคุมคุณภาพการศึกษาเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชน มีแนวทางและการปฏิบัติในการประกันคุณภาพและการรับรองคุณภาพ ตามมาตราที่ 32 ว่าด้วยสถาบันการศึกษาต้องจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 (ราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ 57 ก, 2562: 61-65)

2.2 องค์ประกอบของระบบการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทย

การบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชน การควบคุมคุณภาพการศึกษาเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชน มีแนวทางและการปฏิบัติในการประกันคุณภาพและการรับรองคุณภาพเช่นเดียวกัน คุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 (ราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ 57 ก, 2562 : 61-65) และได้กำหนดให้มีระบบการกำกับติดตามและการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจากรัฐ ซึ่งให้แนวทางไว้ว่าต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเช่นเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการการอุดมศึกษา เป็นไปตามมาตรฐานการอุดมศึกษาเพื่อการส่งเสริมให้ธำรงรักษามาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและกฎกระทรวงการขอให้อำนาจรับรองและการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2558 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 132 ตอนที่ 43 ก, 2558: 79-81) ทำให้ทราบถึงองค์ประกอบของการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่าในกระบวนการยื่นขอการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สถาบันอุดมศึกษานั้นต้องยื่นขอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา ตามข้อกำหนดของเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้อง โดยได้กำหนดหลักฐานดังต่อไปนี้

- 1) แบบฟอร์มการยื่นขอใบรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษา
- 2) จัดตั้งสำเนาใบรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
- 3) สำเนาใบรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่เคยได้รับมาแล้ว
- 4) หนังสือแสดงมติสภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่เห็นชอบให้รับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
- 5) หลักสูตรการเรียนการสอนในชั้นปริญญาและสาขาวิชาที่ขอรับการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

2.3 ระเบียบวิธีการของระบบการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทย

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและกฎกระทรวงการขอให้อำนาจรับรองและการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทย พ.ศ. 2558 ทำให้ผู้วิจัยได้สรุประเบียบหรือวิธีการของการ

รับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งหมายถึงขั้นตอน วิธีการดำเนินการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ด้วยระเบียบหรือกฎเกณฑ์ ที่มาจากหลักการในหมวด 4 เกี่ยวกับปริญญาและเครื่องหมายวิทยฐานะ มาตราที่ 54 กำหนดได้ว่า การจะทำการสอนเพื่อให้ปริญญาชั้นใดสาขาใด ต้องได้รับการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยคำแนะนำของคณะกรรมการการอุดมศึกษารับรองโดยรัฐมนตรี จึงได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในกฎกระทรวงการขอให้อบรมและรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยไว้ว่าการรับรองนั้นให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขดังนี้

โดยระเบียบกฎเกณฑ์และวิธีการของการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาที่กระทรวงกำหนด โดยกำหนดวาระการรับรองแต่ละครั้ง มีระยะเวลา 5 ปี ซึ่งควรยื่นคำขอล่วงหน้าต่อเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษาไม่น้อยกว่า 1 ปี ผู้รับคำร้องคือเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา ซึ่งกระบวนการยื่นและกระบวนการพิจารณารับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เริ่มตั้งแต่เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษารับคำร้องตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารและหลักฐานภายใน 50 วัน (หากไม่ถูกต้องจะต้องแจ้งหนังสือให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนปรับแก้ไขใหม่ในระยะเวลาที่กำหนด) หากคำขอมีความถูกต้องทางเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษาสามารถเสนอคณะกรรมการพิจารณาได้ หากคณะกรรมการพิจารณาว่าถูกต้องก็จะจัดทำคำแนะนำเสนอต่อรัฐมนตรีภายใน 60 วัน แต่หากจำเป็นสามารถขยายได้อีก 30 วัน หลังจากรัฐมนตรีเห็นควรพิจารณารับรองเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษาจะแจ้งผลไปยังสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ภายใน 15 วัน และแจ้งผลการไม่รับรองด้วยในแบบเดียวกัน หากสถาบันอุดมศึกษาเอกชนยื่นคำขอไปแล้วแต่การพิจารณาไม่แล้วเสร็จก่อนครบวาระการรับรองวิทยฐานะให้ถือว่าได้รับการรับรองตามที่เคยได้รับรองแล้ว (ราชกิจจานุเบกษา (เล่ม 132 ตอนที่ 43 ก, 2558: 41)

2.4 มาตรฐานและเครื่องมือที่ใช้ในระบบการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทย

จากการศึกษาเอกสารกฎกระทรวงการขอให้อบรมและรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทย พ.ศ. 2558 ผู้วิจัยสรุปได้ว่า มาตรฐานและเครื่องมือที่ใช้ในการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทย มาจากแนวทางว่าด้วยการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ทำการสอนเพื่อให้ปริญญาให้เป็นไปตามมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ดังนั้นประเด็นเกี่ยวกับมาตรฐานและเครื่องมือสะท้อนเอกสารหลักฐานที่แสดงข้อมูลดัชนีชี้วัดต่างๆ หรือเกณฑ์มาตรฐานการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่กระทรวงกำหนด ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 2 ด้าน ได้แก่

1) ด้านศักยภาพและความพร้อมในการจัดการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (ศักยภาพและความต้องการจัดการศึกษา)

1.1) ด้านกายภาพ

1.2) ด้านวิชาการ

1.3) ด้านการเงิน

1.4) ด้านการบริหารจัดการ

2) การดำเนินงานตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (พันธกิจ 4 ด้านของสถาบันอุดมศึกษา)

2.1) ด้านการผลิตบัณฑิต

2.2) ด้านการวิจัย

2.3) ด้านการให้บริการวิชาการแก่สังคม

2.4) ด้านการทํานุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ

2.5 บริบทที่เกี่ยวข้องกับระบบการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทย

ผู้วิจัยสรุปผลที่ได้จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและกฎกระทรวงการขอให้อำนาจรับรองและการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทย พ.ศ. 2558 ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบบริบทที่เกี่ยวข้องกับการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชน แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะได้แก่

1) บริบทที่เกี่ยวข้องเชิงหลักการหรือหลักการและแนวทางที่ได้มาจากอำนาจตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายแม่บท ได้แก่ พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 กฎกระทรวงการขอให้อำนาจรับรองและการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2558

2) บริบทเชิงองค์กรหรือที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการของสถาบันอุดมศึกษา มีความสอดคล้องกับมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา และได้กลายมาเป็นแนวทางเกี่ยวกับระบบการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ต้องดำเนินไปตามมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้กลายมาเป็นมาตรฐานและเครื่องมือดัชนีชี้วัดต่าง ๆ ใช้ประกอบการประเมินผลการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ได้แก่ ด้านศักยภาพและความพร้อมในการจัดการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานการรับรองวิทยฐานะ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน (ศักยภาพและความต้องการจัดการศึกษา) การดำเนินงานตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (พันธกิจ 4 ด้านของสถาบันอุดมศึกษา)

ดังนั้นสิ่งที่เห็นได้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับบริบทที่ส่งต่อการการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกฎกระทรวงการขอให้อำนาจรับรองและการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ฉบับปี พ.ศ. 2551 คือปัญหาที่เกิดจากความไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน รวมทั้งข้อกำหนด หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข พบว่าสามารถเปลี่ยนแปลงปรับปรุงได้ เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับยุคสมัยและสถานการณ์ทางสังคม

3. ระบบการรับรองคุณวุฒิของไทย

3.1 หลักการของระบบการรับรองคุณวุฒิของไทย

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการรับรองคุณวุฒิของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)) พบว่ามีหลักการที่เกี่ยวข้องในการรับรองคุณวุฒิดังกล่าว มีที่มาจากด้วยอาศัยอำนาจทางตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องนั้นก็คือพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ที่ได้กล่าวไว้ในมาตราที่ 8 (10) ซึ่งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)) ไว้ว่า สามารถกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อการรับรองคุณวุฒิของผู้ได้รับปริญญา ประกาศนียบัตรหรือคุณวุฒิอย่างอื่นเพื่อประโยชน์ในการบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการพลเรือนและการกำหนดอัตราเงินเดือนค่าตอบแทนรวมทั้งมาตรฐานการกำหนดตำแหน่ง (กลุ่มงานรับรองคุณวุฒิ ศูนย์สรรหาและเลือกสรร สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.), 2561: คำนำ) สำหรับคุณวุฒิดังกล่าว และมาตราที่ 13 (11) ได้กล่าวไว้ว่า สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการรับรองของผู้ได้รับปริญญา ประกาศนียบัตรวิชาชีพและคุณวุฒิอย่างอื่นเพื่อประโยชน์ในการบรรจุแต่งตั้งเป็นข้าราชการพลเรือนและกำหนดอัตราเงินเดือนหรือค่าตอบแทน รวมทั้งระดับตำแหน่งและประเภทของตำแหน่งสำหรับคุณวุฒิดังกล่าว (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอนที่ 22 ก, 2551: 3-6)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงเกิดการรับรองคุณวุฒิของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทางราชการได้มีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถไม่ต่ำกว่ามาตรฐานที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)) กำหนดได้มาปฏิบัติราชการและกำหนดเงินเดือนที่ควรได้รับเพื่อให้เหมาะสมกับความรู้และความสามารถ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนจะรับรองคุณวุฒิการศึกษาในระดับต่างๆ ตามหลักสูตรการศึกษาที่สถาบันอุดมศึกษาได้จัดทำขึ้นและได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการแล้ว ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนจะรับรองคุณวุฒิเท่านั้นไม่ได้รับรองวิทยฐานะของสถาบันการศึกษาต่างๆ ไม่ว่าจะในประเทศหรือต่างประเทศรวมทั้งหลักเกณฑ์การรับรองคุณวุฒิของผู้สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศ เพื่อประโยชน์ในการบรรจุและการแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนสามัญและสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนจะรับรองคุณวุฒิจากสถาบันการศึกษาที่ได้รับการรับรองวิทยฐานะจากหน่วยงานที่มีอำนาจทางกฎหมายของประเทศนั้น ๆ โดยการรับรองปริญญาและประกาศนียบัตรวิชาชีพของสถานศึกษาภาครัฐและเอกชน ให้บรรจุรับราชการได้ ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนได้จัดทำระบบหลักสูตรและคุณวุฒิที่ได้การรับรองเป็นการเผยแพร่ข้อมูลหลักสูตรการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ เพื่อให้สามารถเข้าถึงและศึกษาว่ามีหลักสูตรใดบ้างที่สามารถบรรจุเข้ารับราชการได้ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2564) ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า หลักการของการรับรองคุณวุฒิ เป็นหลักการที่มาจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องคือพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ที่ได้ให้อำนาจหน้าที่แก่หน่วยงานด้านการกำหนด หลักเกณฑ์ วิธีการและการดำเนินการรับรองคุณวุฒิทางการศึกษาได้

3.2 องค์ประกอบของระบบการรับรองคุณวุฒิของไทย

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการรับรองคุณวุฒิของสำนักคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)) ได้แก่ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 โดยระบบการจัดเก็บข้อมูลหลักสูตรที่สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) รับรอง เพื่อเป็นการเผยแพร่ข้อมูลว่ามีหลักสูตรใดบ้างที่มีการรับรองทางการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ เพื่อให้สามารถบรรจุเข้ารับราชการได้ โดยระบบข้อมูลจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ เช่นเดียวกัน ได้แก่ การรับรองคุณวุฒิในประเทศและการรับรองคุณวุฒิต่างประเทศ ทั้งการรับรองปริญญาและประกาศนียบัตรวิชาชีพของสถานศึกษาภาครัฐและสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งพบว่าระบบการรับรองคุณวุฒิของสำนักคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)) แบ่งออกตามลักษณะของประเภทหรือลักษณะของคุณวุฒิการศึกษา โดยเรียกได้ว่าเป็นองค์ประกอบของการรับรองคุณวุฒิ

3.3 ระเบียบวิธีการของระบบการรับรองคุณวุฒิของไทย

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและหลักเกณฑ์วิธีการรับรองและการกำหนดอัตราเงินเดือน จากสำนักคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)) ผู้วิจัยได้สรุประเบียบวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการรับรองคุณวุฒิ จากการกำหนดแนวทาง หลักเกณฑ์และวิธีการรับรองคุณวุฒิในประเทศ สำนักคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)) จะรับรองคุณวุฒิจากข้อกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นและการรับรองจากหน่วยงานตามกฎหมายที่มีการรับรองมาตรฐานจากกระทรวงศึกษาธิการหรือหน่วยงานที่มีอำนาจตามกฎหมายในการดำเนินงานหรือแนวทางปฏิบัติสถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนตามมาตรฐานหลักสูตรและสภาสถาบันรับรองหลักสูตรและต้องส่งให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้รับทราบมาตรฐานและจึงส่งให้สำนักคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)) (กลุ่มงานรับรองคุณวุฒิ ศูนย์สรรหาและเลือกสรร สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)) 2551: 2) ได้รับพิจารณาเพื่อการรับรองคุณวุฒิ เป็นกระบวนการทำต่อเนื่องและเชื่อมประสานกันระหว่างหน่วยงานที่รับรองมาตรฐานและหน่วยงานที่รับรองคุณวุฒิ เพราะท้ายที่สุดก็เพื่อการทำงานในส่วนราชการที่มีเรื่องที่เกี่ยวข้องกันทั้งการกำหนดเงินเดือน คุณสมบัติประจำตำแหน่ง อันเกี่ยวข้องกับสิทธิประโยชน์ของผู้สำเร็จการศึกษาในการทำงานนั่นเอง

3.4 มาตรฐานและเครื่องมือที่ใช้ในระบบการรับรองคุณวุฒิของไทย

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการรับรองคุณวุฒิของสำนักคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)) ได้แก่ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 พบว่าเกณฑ์หรือมาตรฐานในการรับรองคุณวุฒิ ซึ่งใช้เสมือนเป็นการรับรองคุณวุฒิของสำนักคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)) ถือว่าเป็นมาตรฐานที่สะท้อนถึงข้อมูลดัชนีชี้วัดต่างๆ หรือหลักเกณฑ์ เพื่อใช้เป็นกรอบในการรับรองคุณวุฒิ โดยข้อกำหนดด้านหลักเกณฑ์ วิธีการรับรองและการกำหนดเงินเดือน (กลุ่มหลักสูตรและคุณวุฒิ

ศูนย์สรรหาและเลือกสรร สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.), 2551: 1-3) หลักการมีอยู่ว่า คุณวุฒิที่ได้รับรองเพื่อประโยชน์ในการบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการพลเรือน ต้องเป็นวุฒิตามหลักสูตรการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนโดยสถาบันการศึกษาที่มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับและเป็นคุณวุฒิจากหลักสูตรการศึกษาที่มีมาตรฐานเกณฑ์สากล โดยอัตราเงินเดือนที่กำหนดสำหรับคุณวุฒินั้น ๆ ต้องเหมาะสมและเป็นธรรม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) หลักเกณฑ์และวิธีการรับรองคุณวุฒิ พิจารณาจากการเป็นคุณวุฒิจากสถาบันการศึกษาที่ได้รับการรับรองวิทยฐานะจากภาครัฐหรือองค์กรวิชาชีพที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกรณีที่เป็นหลักสูตรการศึกษาวิชาชีพต้องเป็นการจัดหลักสูตรที่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ของหน่วยงานหรือองค์กรวิชาชีพที่มีอำนาจตามกฎหมาย

2) การรับรองคุณวุฒิในประเทศ ได้กำหนดแนวทางตามหลักเกณฑ์และวิธีการการรับรองคุณวุฒิในประเทศ สำนักคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)) จะรับรองตามหลักสูตรของสถาบันการศึกษาทั้งราชการและเอกชนที่ได้รับอนุญาตจัดตั้งขึ้นโดยถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งหลักสูตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานจากกระทรวงศึกษาธิการหรือหน่วยงานที่มีอำนาจตามกฎหมาย เช่น ระดับอุดมศึกษาต้องได้รับการรับรองจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ในการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษาในทางปฏิบัติ สถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนตามมาตรฐานหลักสูตรและสภาสถาบันรับรองหลักสูตรและต้องส่งให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้รับทราบมาตรฐานและส่งให้สำนักคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)) พิจารณารับรองคุณวุฒิต่อไป

3) การรับรองคุณวุฒิของต่างประเทศของสำนักคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)) จะรับรองคุณวุฒิการศึกษาจากสถาบันการศึกษาที่ได้รับการรับรองวิทยฐานะสถาบันจากหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของประเทศนั้น ๆ ให้บรรจุเข้ารับราชการได้ ประเทศที่มีหน่วยงานทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะสถาบันและหลักสูตรการศึกษาทุกระดับต้องได้รับการรับรองจากหน่วยงานของรัฐดังกล่าว ส่วนประเทศที่ไม่มีหน่วยงานรับรองดังกล่าว หรือการรับรองวิทยฐานะสถาบันและรับรองหลักสูตรก็ต้องได้รับการรับรองจากหน่วยงานอิสระ (Non-profit organization) ให้รับรองวิทยฐานะสถาบันการศึกษาหรือองค์กรวิชาชีพได้รับรองมาตรฐานวิชาชีพตามหลักสูตรของสถาบันการศึกษาทั้งของรัฐบาลและเอกชนที่ได้รับอนุญาตจัดตั้งขึ้นโดยถูกต้องตามกฎหมาย หลักสูตรได้รับการรับรองมาตรฐานจากกระทรวงศึกษาธิการหรือหน่วยงานที่มีอำนาจตามกฎหมาย

4) หลักเกณฑ์กำหนดคุณสมบัติเพื่อให้เหมาะสมกับตำแหน่งและให้ตรงกับความต้องการของตำแหน่งโดยพิจารณาจากวิชาหลักหรือวิชาในหมวดวิชาเฉพาะ/วิชาชีพและความสอดคล้องกับการกำหนดโครงสร้างวิชาหลักตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการทุกระดับการศึกษาสามารถดูจากหลักฐานการระบุนาวิชา (Discipline) ถ้าไม่ได้รับนาวิชาให้ถือจำนวนหน่วยกิตเป็นเกณฑ์ จำนวนหน่วยกิตแต่ละระดับ เช่น ปริญญาตรี 4 ปี ไม่น้อยกว่า 120 หน่วยกิต ปริญญาโท รายวิชาไม่น้อยกว่า 15 หน่วยกิต และพิจารณาหัวข้อวิทยานิพนธ์ ปริญญาเอกจะพิจารณารายวิชา

หัวข้อวิทยานิพนธ์และระบบการจัดการศึกษาหากไม่ได้เป็นระบบทวิภาคีให้เทียบเคียงกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548 ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ส่วนปริญญาจากต่างประเทศก็เทียบเป็นรายๆ ไป

5) หลักการกำหนดอัตราเงินเดือน สำนักคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)) ได้พิจารณาจากระบบการศึกษาตั้งแต่ระดับต้นจนถึงระดับคุณวุฒิที่รับรองคุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา วัตถุประสงค์ ลักษณะ ระยะเวลาของหลักสูตร รวมไปถึงการวัดผล ประเมินผลการสำเร็จการศึกษา เทียบเคียงกับคุณวุฒิในระนาบเดียวกันกับที่เคยพิจารณาไว้แล้ว

3.5 บริบทที่เกี่ยวข้องกับระบบการรับรองคุณวุฒิ

ผู้วิจัยสรุปผลที่ได้จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เกี่ยวกับการรับรองคุณวุฒิของสำนักคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)) ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบบริบทที่เกี่ยวข้องกับการรับรองคุณวุฒิของสำนักคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)) ว่ามีลักษณะบริบทที่มาจากหลักการหรืออำนาจทางกฎหมายที่ทำให้เกิดระบบการรับรองคุณวุฒิ โดยมีผลมาจากอำนาจทางตัวบทกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกันกับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 เพื่อให้ทางราชการได้มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถไม่ต่ำกว่ามาตรฐานที่สำนักคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)) กำหนด ได้มาปฏิบัติราชการและกำหนดเงินเดือนรวมทั้งระดับตำแหน่งและประเภทของตำแหน่งสำหรับคุณวุฒิที่ควรได้รับเพื่อให้เหมาะสมกับความรู้และความสามารถ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนจะรับรองคุณวุฒิการศึกษาในระดับต่าง ๆ ตามหลักสูตรการศึกษาที่สถาบันอุดมศึกษาได้จัดทำขึ้น และได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อประโยชน์ในการบรรจุแต่งตั้งเป็นข้าราชการพลเรือนและกำหนดอัตราเงินเดือนหรือค่าตอบแทนรวมทั้งระดับตำแหน่งและประเภทของตำแหน่งสำหรับคุณวุฒิ จากแนวคิดที่ว่า คุณวุฒิที่ได้รับรองเพื่อประโยชน์ในการบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการพลเรือน ต้องเป็นวุฒิตามหลักสูตรการศึกษาที่จัดการเรียนการสอน โดยสถาบันการศึกษาที่มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับและเป็นคุณวุฒิจากหลักสูตรการศึกษาที่มีมาตรฐานเกณฑ์สากล โดยอัตราเงินเดือนที่กำหนดสำหรับคุณวุฒินั้น ๆ ต้องเหมาะสมและเป็นธรรม ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า บริบทที่เกี่ยวข้องของการรับรองคุณวุฒิของสำนักคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)) เป็นบริบทเชิงหลักการที่มาจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องคือพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ที่เป็นแนวทางหลักปฏิบัติเชิงอำนาจหน้าที่แก่หน่วยงาน เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและดำเนินการรับรองคุณวุฒิทางการศึกษานั้นเอง

4. การรับรองโดยสภาวิชาชีพ

4.1 หลักการของการรับรองโดยสภาวิชาชีพ

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการรับรองโดยสภาวิชาชีพ พบว่ามีหลักการที่เกี่ยวข้องในการรับรองคุณวุฒิโดยสภาวิชาชีพ ซึ่งมีที่มาด้วยอาศัยมาตราตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องคือพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 ที่ได้กล่าวไว้มาตราที่ 16 ในส่วนที่ 4 หลักความเป็นอิสระว่าสภาวิชาชีพควรออกหลักเกณฑ์หรือข้อบังคับเพื่อการจัดระเบียบการประกอบอาชีพที่มีลักษณะไม่

เป็นการเลือกปฏิบัติและเป็นการก้าวก่ายสถาบันอุดมศึกษา พร้อมกับมาตราที่ 61 ซึ่งเป็นหมวดของการควบคุมและกำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษาไว้ว่า เมื่อคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษาได้ให้การรับรองมาตรฐานการอุดมศึกษา อันเกี่ยวข้องกับหลักสูตรการศึกษาให้แจ้งต่อการบริหารงานบุคคลและสภาวิชาชีพที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก, 2562: 59, 72) หลักการดังกล่าวทำให้มองเห็นความเชื่อมโยงเกี่ยวกับการดำเนินงานของ 2 หน่วยงาน ระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและสภาวิชาชีพที่เกี่ยวข้องโดยตรงด้านการรับรองคุณวุฒิปริญญาหรือหลักสูตรที่ได้รับการรับรองโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จากนั้นส่งต่อไปสภาวิชาชีพเพื่อรับทราบในฐานะองค์กรที่เกี่ยวข้องและต้องรับทราบร่วมกัน โดยสภาวิชาชีพเป็นองค์กรที่ยังไม่ใช่องค์กรของรัฐแต่อาศัยอำนาจรัฐในการดำเนินการ ซึ่งก่อตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติวิชาชีพเฉพาะ มีฐานะเป็นนิติบุคคล โดยแต่ละสภาวิชาชีพมีบทบาทหน้าที่ในการควบคุมการประกอบวิชาชีพให้ถูกต้องตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ขึ้นทะเบียนและออกใบอนุญาตและเพิกถอน นอกจากนี้ยังสามารถให้การรับรองวิทยฐานะของสถาบัน รับรองปริญญา ประกาศนียบัตรในวิชาชีพ โดยมีเลขาธิการเป็นผู้บังคับบัญชา เช่น แพทยสภา สภาการพยาบาล สภานายความ ซึ่งปัจจุบันได้จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายทั้งสิ้น 16 สภาวิชาชีพ (สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)ร, 2553: 15)

ด้วยวัตถุประสงค์การจัดตั้งสภาวิชาชีพนั้นเพื่อการส่งเสริมการประกอบวิชาชีพด้านต่าง ๆ การควบคุมความประพฤติและการดำเนินการของผู้ประกอบวิชาชีพควบคุมความถูกต้องของมาตรฐานพร้อมกับจรรยาบรรณวิชาชีพ ช่วยเหลือแนะนำ ให้บริการทางวิชาการในเรื่องที่เกี่ยวข้องและการดำเนินการอื่น ๆ เป็นตัวแทนผู้ประกอบวิชาชีพนั้น ๆ ตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ทั้งนี้หน้าที่ของสภาวิชาชีพเกี่ยวข้องกับการรับรองปริญญา ประกาศนียบัตรหรือวุฒิในวิชาชีพ รวมไปถึงการรับรองหลักสูตรต่าง ๆ และการรับรองวิทยฐานะของสถาบันที่ทำการฝึกอบรมในวิชาชีพ (พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ.2525, 2525) โดยมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารและดำเนินการตามวัตถุประสงค์ออกข้อบังคับของสภาวิชาชีพ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 117 ตอนที่ 10 ก, 2543: 2-9) จากประเด็นของการรับรองหลักสูตรและการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาที่ทำการฝึกอบรมในวิชาชีพต่าง ๆ ทำให้สภาวิชาชีพมีข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยกระบวนการพิจารณารับรองหลักสูตรและสถาบันผลิตแพทย์ตามหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต พ.ศ. 2547 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 121 ตอนที่ 134 ง, 2547: 37-41) ข้อบังคับสภาสถาปนิกว่าด้วยการรับรองปริญญา อนุปริญญาและประกาศนียบัตรการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ. 2547 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 120 ตอนที่ 68 ง, 2546: 68-72) ท้ายสุดคือกำหนดประกาศหรือระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ ตรวจสอบและรับรองปริญญาหรือหลักสูตรของสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนในวิชาชีพนั้น ๆ ของสถาบันการศึกษา เช่น ประกาศแพทยสภาเรื่องหลักเกณฑ์การขอเปิดดำเนินการหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตและรับรองสถาบันผลิตแพทย์ (สำหรับสถาบันเปิดดำเนินการใหม่) และระเบียบคณะกรรมการสภาสถาปนิกว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการตรวจสอบและการรับรองปริญญาระดับปริญญาตรีของสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนวิชาสถาปัตยกรรมในสาขาสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ. 2553

หลักการดังกล่าวทำให้สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนในสาขาที่มีองค์วิชาชีพหรือหน่วยงานที่กฎหมายกำหนดให้ทำหน้าที่กำกับมาตรฐานวิชาชีพ ต้องดำเนินการตามท้องที่องค์วิชาชีพหรือหน่วยงานนั้นกำหนด หลักสูตรที่ต้องเสนอสภาวิชาชีพก่อนเสนอ สำนักปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) เช่น แพทยสภา ศุภสภา สภาการพยาบาล สภาเภสัชกรรม ทันตแพทยสภา ส่วนหลักสูตรที่สามารถเสนอ สำนักปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ก่อนหรือทำควบคู่ไปกับสภาวิชาชีพ เช่น สภาวิศวกร สภาวิชาชีพบัญชี สภากายภาพบำบัด (สำนักงานมาตรฐานและคุณภาพการศึกษา, 2559)

4.2 องค์ประกอบของการรับรองโดยสภาวิชาชีพ

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการรับรองโดยสภาวิชาชีพที่เกี่ยวข้องโดยตรง การรับรองปริญญาประกาศนียบัตรหรือวุฒิในวิชาชีพ การรับรองหลักสูตรและการรับรองวิทยฐานะสถาบัน กรณีตัวอย่างพระราชบัญญัติของสภาวิชาชีพต่าง ๆ เช่น พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2525 ข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยกระบวนการพิจารณารับรองหลักสูตรและสถาบันผลิตแพทย์ ตามหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต พ.ศ. 2547 และประกาศแพทยสภาเรื่องหลักเกณฑ์การขอเปิดดำเนินการหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตและรับรองสถาบันผลิตแพทย์ (สำหรับสถาบันเปิดดำเนินการใหม่) (พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2525, 2525) (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 121 ตอนพิเศษ 134 ง, 2547: 37-41) ประกาศแพทยสภาเรื่องหลักเกณฑ์การขอเปิดดำเนินการหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตและรับรองสถาบันผลิตแพทย์ (สำหรับสถาบันเปิดดำเนินการใหม่, 2561: 3-4)

ผู้วิจัยได้ทราบกรอบของระบบการรับรองโดยสภาวิชาชีพ โดยแยกเป็นองค์ประกอบหลัก ๆ ที่สภาวิชาชีพรับรองโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาที่ยื่นโดยสถาบันอุดมศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ ได้แก่

1) การรับรองหลักสูตร เช่น หลักเกณฑ์การขอเปิดดำเนินการหลักสูตร จากคณะกรรมการกลั่นกรองแพทยสภา โดยให้กรรมการแพทยสภากำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานการประกอบวิชาชีพเวชกรรมเพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาหลักสูตร

2) การรับรองวิทยฐานะสถาบัน เช่น คณะกรรมการแพทยสภากำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานของโรงพยาบาลและสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางการพิจารณารับรองสถาบันอุดมศึกษา

4.3 ระเบียบวิธีการของการรับรองโดยสภาวิชาชีพ

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องของการรับรองโดยสภาวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการรับรองปริญญาประกาศนียบัตรหรือวุฒิในวิชาชีพการรับรองหลักสูตรและการรับรองวิทยฐานะสถาบัน โดยเฉพาะกรณีระเบียบคณะกรรมการสภาสถาปนิกว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการตรวจสอบและการรับรองปริญญาในระดับปริญญาตรีฯ พ.ศ. 2553, 2553: 1-12) ได้กำหนดเกี่ยวกับการตรวจสอบและการรับรองปริญญาของสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนในสาขา เช่น ระดับปริญญาตรี หลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตร์ ประกอบด้วยการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน คือ สถาบันการศึกษาที่ประสงค์จะขอยื่นการรับรองปริญญาต้องแสดงความจำนงค์ต่อคณะกรรมการ เมื่อเริ่มเปิดการเรียนหลักสูตร พร้อมส่งเอกสารเพื่อขอตรวจสอบมาตรฐานทางวิชาการของหลักสูตร จำนวน 10 ชุด (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 127 ตอนพิเศษ 134 ง, 2553: 1-12)

นุเบกษา เล่ม 120 ตอนที่ 68 ง, 2546: 68-72) และระเบียบคณะกรรมการสภาสถาบันกว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการตรวจสอบและการรับรองปริญญาระดับปริญญาตรีฯ พ.ศ. 2553, 2553: 1-12)

1) การตรวจสอบมาตรฐานทางวิชาการของหลักสูตร โดยการตรวจสอบต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ได้แก่ หลักสูตรการศึกษาและองค์ประกอบของหลักสูตร การคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษ และการเทียบโอน คณาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรการสอนและการดำเนินงานของสถาบันการศึกษา

2) การตรวจเยี่ยมสถาบันการศึกษาเมื่อหลักสูตรผ่านการตรวจสอบมาตรฐานทางวิชาการจากคณะกรรมการ เมื่อนักศึกษาใกล้สำเร็จก็ให้เสนอการตรวจเยี่ยม โดยมีขั้นตอนคือ การเตรียมการตรวจเยี่ยม การเดินทางตรวจเยี่ยม องค์ประกอบของการตรวจเยี่ยม และการรายงานการตรวจเยี่ยม โดยคณะกรรมการได้แก่ อนุกรรมการพิจารณาคุณภาพการศึกษา 3 คน ผู้แทนอนุกรรมการด้านวิชาการ 1 คน ผู้แทนอนุกรรมการด้านวิชาชีพ เลขานุการคณะทำงาน 2 คน

3) การพิจารณาผลการตรวจเยี่ยมและมาตรฐานทางวิชาการ คณะกรรมการพิจารณาคุณภาพการศึกษาพิจารณารายการสรุปการตรวจเยี่ยมจากคณะทำงานตรวจเยี่ยมและนำความเห็นเข้าที่ประชุมเพื่อพิจารณา หากคณะกรรมการเห็นว่าไม่รับรอง ให้นำแจ้งสถาบันการศึกษาให้ดำเนินการแก้ไขตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการตรวจเยี่ยมและให้แสดงความจำนงตรวจเยี่ยมใหม่ภายในระยะเวลา 1 ปี

4) การรับรองปริญญา จะมีระยะเวลาในการรับรองหลักสูตรคราวละ 5 ปี

4.4 มาตรฐานและเครื่องมือที่ใช้ในการรับรองโดยสภาวิชาชีพ

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารของการรับรองโดยสภาวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการรับรองปริญญา ประกาศนียบัตรหรือวุฒิในวิชาชีพ การรับรองหลักสูตรและการรับรองวิทยฐานะสถาบันกรณีตัวอย่างพระราชบัญญัติของสภาวิชาชีพต่างๆ เช่น พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2525 และพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2554 ข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยกระบวนการพิจารณารับรองหลักสูตรและสถาบันผลิตแพทย์ ตามหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต พ.ศ. 2547 ข้อบังคับสภาสถาปนิกว่าด้วยการรับรองปริญญา อนุปริญญาและประกาศนียบัตรการประกอบวิชาชีพ สถาปตยกรรมควบคุม พ.ศ. 2547 และระเบียบหรือประกาศเกี่ยวกับหลักเกณฑ์วิธีการตรวจสอบและรับรองปริญญาหรือหลักสูตรของสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนในวิชาชีพของสถาบันการศึกษา ด้านกฎเกณฑ์หรือมาตรฐานในการรับรองหลักสูตร ผู้วิจัยสรุปได้เป็นกรอบที่ใช้ในการรับรองหลักสูตรของแต่ละสภาวิชาชีพ แสดงถึงดัชนีชี้วัดต่าง ๆ ที่เป็นหลักเกณฑ์ วิธีการตรวจสอบและรับรองปริญญาของสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนวิชาชีพ ซึ่งจะขอยกตัวอย่าง 2 สภาวิชาชีพดังต่อไปนี้

1) สภาสถาปนิก (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 120 ตอนที่ 68 ง, 2546: 68-72) และระเบียบคณะกรรมการสภาสถาปนิกว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการตรวจสอบและการรับรองปริญญาระดับปริญญาตรีฯ พ.ศ.2553, 2553: 1-12) ได้กำหนดเกี่ยวกับการตรวจสอบมาตรฐานทางวิชาการของหลักสูตรดังต่อไปนี้

1.1) ด้านหลักสูตรการศึกษาและองค์ประกอบของหลักสูตร มีหลักเกณฑ์ ได้แก่ ต้องมีวัตถุประสงค์หลัก โครงสร้างของหลักสูตรต้องประกอบด้วยหมวดวิชา หน่วยกิต ระบบภาค

การศึกษา การจัดการเรียนการสอนสัดส่วนที่เหมาะสมทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์ต่อภาคการศึกษา หลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม (อว.) รับรองโดยสภามหาวิทยาลัย การเทียบวิชาตามมาตรฐาน วิชาการในสาขาโดยสภาวิชาชีพ

1.2) ด้านการคัดเลือกผู้เข้าศึกษาและระบบการเทียบโอนเข้าศึกษา ต้องมีการ กำหนดวิธีการเกณฑ์การคัดเลือกและระบบการเทียบโอนที่ชัดเจนพร้อมกับเกณฑ์ของหน่วยกิตที่สามารถเทียบโอนได้

1.3) คณาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและการสอนในหลักสูตรมีคุณวุฒิและคุณสมบัติ ได้แก่ อาจารย์ประจำหลักสูตรไม่น้อยกว่า 5 คน มีใบประกอบวิชาชีพตรงตามสาขาที่สอนและ คุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาโท ผู้สอนมีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 5 ปี

1.4) ด้านการดำเนินงานของสถาบันการศึกษาที่ขอรับรอง เช่น มีความพร้อมด้าน กายภาพสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านทรัพยากรมนุษย์ ด้านระบบ ประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการเงิน ด้านการบริหารจัดการที่ดี ด้านการเผยแพร่ข้อมูลสู่สาธารณะ

2) แพทยสภา (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 121 ตอนพิเศษ 134 ง, 2547: 37-41) และประกาศ แพทยสภาเรื่องหลักเกณฑ์การขอเปิดดำเนินการหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตและรับรองสถาบันผลิต แพทย์ (สำหรับสถาบันเปิดดำเนินการใหม่, 2561: 1-6) ได้กำหนดหลักเกณฑ์การขอดำเนินการ หลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตและรับรองสถาบันผลิตแพทย์ไว้ว่าต้องมีคุณสมบัติเป็น สถาบันอุดมศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษารับรอง ก่อนเปิดหลักสูตรต้องได้รับการ รับรองหลักสูตรและสถาบันการผลิตแพทย์ เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษามีสิทธิ์เข้าสอบเพื่อขอรับใบ ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและต้องมีความพร้อมในการจัดการศึกษา ซึ่งต้องดำเนินการตาม องค์ประกอบตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาแพทยศาสตร์ พ.ศ. 2561 ตามหัวข้อดังนี้

2.1) ด้านคุณสมบัติทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษา

2.1.1) เป็นมหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการ อุดมศึกษารับรอง

2.1.2) มีคณะหรือหน่วยงานเทียบเท่าคณะในมหาวิทยาลัย มีผู้บริหารและ ผู้รับผิดชอบการดำเนินการ

2.1.3) สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องไม่แสวงหาผลกำไร มีการจัดตั้งมูลนิธิหรือ กองทุนสำรองเพียงพอในการดำเนินการระยะยาว ให้ผู้แทนจาก สำนักปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม (อว.) และแพทยสภาเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง

2.1.4) มีระบบการบริหารงานที่ชัดเจนเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาให้บรรลุ ปณิธาน

2.1.5) ระยะเริ่มแรกควรทำข้อตกลงที่เป็นลายลักษณ์อักษรกับมหาวิทยาลัยที่มี ประสบการณ์ไม่ต่ำกว่า 20 ปี เพื่อเป็นสถาบันพี่เลี้ยงและให้มีส่วนร่วมในการบริหาร

2.1.6) ก่อนเปิดหลักสูตร สิ่งที่ต้องดำเนินการ ได้แก่ แสดงเหตุผลการผลิตแพทย์ทั้งปริมาณและคุณภาพ การอยู่ในภาคส่วนใดในระบบสุขภาพ เช่น จำเป็นหรือขาดแคลน แสดงความพร้อมในการจัดการศึกษาทั้งทรัพยากรต่าง ๆ อาจารย์ อุปกรณ์การเรียนการสอนและงบประมาณ แสดงแผนการดำเนินงานตลอดระยะเวลาของหลักสูตร แผนปฏิบัติการความพร้อมอย่างน้อย 1 ปี การศึกษา ให้แพทย์สภารับรองหลักสูตรเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษามีสิทธิ์เข้าสอบเพื่อรับใบประกอบวิชาชีพเวชกรรม

2.2) ด้านคุณสมบัติเฉพาะ ประกอบไปด้วย

- 1) ด้านพันธกิจและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา
- 2) ด้านหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต
- 3) ด้านการประเมินผลนิสิตนักศึกษา
- 4) ด้านนิสิตนักศึกษา
- 5) ด้านบุคลากรด้านวิชาการ/คณาจารย์
- 6) ด้านทรัพยากรทางการศึกษา
- 7) ด้านการประเมินหลักสูตร
- 8) ด้านการบังคับบัญชาและบริหารจัดการ
- 9) ด้านการทบทวนและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

เกณฑ์มาตรฐานการศึกษาในการขอดำเนินการหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตและรับรองสถาบันผลิตแพทย์ สำหรับสถาบันที่จะเปิดหลักสูตรเป็นครั้งแรกควรมีการดำเนินการตามเกณฑ์ 9 ข้อที่เป็นองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ทั้งสิ้น 32 องค์ประกอบย่อยหรือแง่มุมที่สอดคล้องกับตัวบ่งชี้การดำเนินการ ซึ่งเกณฑ์มาตรฐานสำหรับสถาบันผลิตแพทย์ที่เปิดดำเนินการใหม่ พ.ศ. 2561 มีมาตรฐานทั้งหมด 130 ข้อ เป็นทั้งมาตรฐานพื้นฐานและมาตรฐานด้านการพัฒนาคุณภาพนั่นเอง

4.5 บริบทที่เกี่ยวข้องกับการรับรองโดยสภาวิชาชีพ

ผู้วิจัยสรุปผลที่ได้จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าบริบทที่เกี่ยวข้องของการรับรองโดยสภาวิชาชีพเป็นบริบทเชิงหลักการที่มาจากอำนาจทางกฎหมายเพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติจนมาเป็นพระราชบัญญัติ ข้อบังคับ ประกาศและระเบียบต่าง ๆ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการดำเนินงานสภาวิชาชีพต่าง ๆ ที่กล่าวไว้ในพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 ทำให้เห็นความเชื่อมโยงเกี่ยวกับการดำเนินงานระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและสภาวิชาชีพ โดยการรับรองหลักสูตรโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจะต้องส่งไปสภาวิชาชีพเพื่อการรับทราบ ดังนั้นวัตถุประสงค์การจัดตั้งสภาวิชาชีพนั้นเพื่อการส่งเสริมการประกอบวิชาชีพด้านต่าง ๆ การควบคุมความประพฤติและการดำเนินการของผู้ประกอบวิชาชีพ ควบคุมความถูกต้องของมาตรฐานพร้อมกับจรรยาบรรณวิชาชีพและเกี่ยวข้องกับการรับรองปริญญา ประกาศนียบัตรหรือวุฒิในวิชาชีพ รวมไปถึงการรับรองหลักสูตรต่าง ๆ การรับรองวิทยฐานะของสถาบัน โดยมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารและดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของการออกข้อบังคับของสภาวิชาชีพเพื่อดำเนินตามวัตถุประสงค์ จากประเด็นของการรับรองหลักสูตรและการรับรองวิทย

ฐานะของสถาบันที่ทำการฝึกอบรมในวิชาชีพต่าง ๆ ทำให้สภาวิชาชีพต้องมีข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง จึงได้เกิดกฎหมายการก่อตั้งสภาวิชาชีพเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับภารกิจ ได้แก่ พระราชบัญญัติของสภาวิชาชีพต่าง ๆ เช่น พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2525 และพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2554 ข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยกระบวนการพิจารณารับรองหลักสูตรและสถาบันผลิตแพทย์ตามหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต พ.ศ. 2547 ข้อบังคับสภาสถาปนิกว่าด้วยการรับรองปริญญาอนุปริญญาและประกาศนียบัตรการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ. 2547 และระเบียบหรือประกาศเกี่ยวกับหลักเกณฑ์วิธีการตรวจสอบและรับรองปริญญาหรือหลักสูตรของสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนวิชาชีพในสถาบันการศึกษา

5. ระบบการรับรองมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาสหรัฐอเมริกา

5.1 หลักการของระบบการรับรองมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาสหรัฐอเมริกา

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องการรับรองมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาสหรัฐอเมริกา ทำให้ทราบถึงแนวคิดด้านระบบการรับรองมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษาว่ามาจากหลายหลักการและแนวคิด (สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลภาครัฐ คู่มือการพิจารณาคณวุฒิผู้สำเร็จการศึกษาจากสหรัฐอเมริกาและแคนาดา, 2542) โดยแนวคิดพื้นฐานของระบบการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา จะแบ่งระดับการศึกษาออกเป็น 3 ระดับใหญ่ๆ ได้แก่ 1) ระดับประถมและมัธยม 2) ระดับอาชีวศึกษา จะศึกษาประมาณ 1-2 ปีที่เป็นหลักสูตรเฉพาะหรือต่อเนื่อง ส่วน 3) ระดับอุดมศึกษา จะศึกษาประมาณ 4 ปี อาจจะเป็นหลักสูตรวิชาการ ตั้งแต่ระดับปริญญาตรี ปริญญาโทและปริญญาเอก ตามระยะเวลาของหลักสูตร การจัดการศึกษาจะดำเนินการโดยองค์กรที่อยู่ในรูปแบบของรัฐ (State Public University) และเอกชน (Private University) ซึ่งรวมทั้งองค์กรทางศาสนาที่จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา (ศาสนจักร) โดยลักษณะของสถาบันอุดมศึกษาจะมีทั้งลักษณะที่เป็นวิทยาลัย College ส่วนมากเป็นหลักสูตร 4 ปี มีสาขาวิชาต่างๆ และบางแห่งมีระดับปริญญาโท เช่น Community college ส่วนมหาวิทยาลัย University จะเป็นปริญญาทางวิชาชีพ มีทุกระดับตั้งแต่ปริญญาตรี ปริญญาโทและปริญญาเอก สถาบันเทคโนโลยี Institution of Technology จะเป็นสถาบันเฉพาะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีทุกระดับการศึกษา รวมทั้งสถาบันทางวิชาชีพ (Professional School) ได้แก่ แพทย์และกฎหมาย ซึ่งการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาจะได้รับการกำกับดูแลผ่านระบบกำกับมาตรฐานของกระทรวงศึกษา US department of education, office of postsecondary education และ Accredited institution of postsecondary education

ด้วยการดำเนินงานของระบบการอุดมศึกษาในสหรัฐอเมริกานั้นไม่ได้ดำเนินการโดยรัฐบาลกลาง แต่เป็นการจัดการโดยแต่ละมลรัฐ ซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบาย เงื่อนไข และกำหนดมาตรฐานในการจัดตั้งสถาบันการอุดมศึกษาและเป็นความรับผิดชอบของแต่ละรัฐ เพื่อเป็นหลักประกันคุณภาพและมาตรฐานของสถาบันอุดมศึกษาให้มีความใกล้เคียงกันและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน จึงได้จัดตั้งสมาคมอิสระ The Council for Higher Education Accreditation (CHEA) ซึ่งทำหน้าที่ประสาน

วางบรรทัดฐานกลางในการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษากับสมาคมรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษา และสถาบันวิชาชีพเฉพาะด้วย เพื่อควบคุมมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของรัฐต่าง ๆ เป็นองค์กรอิสระไม่ขึ้นกับรัฐบาล และไม่แสวงหาผลกำไร ซึ่งมีหน้าที่เพื่อส่งเสริมมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา อาสาดูแลกฎระเบียบให้กับรัฐบาลกลางและมลรัฐ พิจารณาคุณภาพของตัวแทนหรือองค์กรที่ทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะให้เป็นไปตามมาตรฐาน ทั้งนี้ กระทรวงศึกษาธิการ United States Department of Education (USDE) ก็มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการควบคุมมาตรฐานการศึกษาเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ ยังมีองค์กรที่เป็นตัวแทนที่ทำหน้าที่ดำเนินการรับรองคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาแยกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ องค์กรการรับรองระดับภูมิภาค (Regional Accreditors) องค์กรระดับชาติการรับรองสถาบันแบบศาสนา (National Faith related Accreditors) องค์กรระดับชาติการรับรองเกี่ยวกับวิชาชีพ (National Career related Accreditors) และองค์กรระดับการรับรองเกี่ยวกับสาขาอาชีพหรือหลักสูตร (Programmatic Accreditors)

ทั้งนี้ วัตถุประสงค์ของการรับรองมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาสหรัฐอเมริกา เพื่อเป็นการปกป้องและคุ้มครองสุขภาพและความปลอดภัยของสาธารณชน และรัฐบาลกลางได้มั่นใจในคุณภาพของสถาบันการศึกษาและหลักสูตรที่จัดการศึกษาให้แก่พลเมืองของรัฐ พร้อมกับเป็นอรรถประโยชน์ด้านงบประมาณอุดหนุนแก่รัฐบาลกลางเพื่อนักศึกษา รวมทั้งเป็นการปกป้องคุ้มครองนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาแล้วให้สามารถขอใบประกอบวิชาชีพได้ และการรับรองภายนอกทั้งในระดับสถาบันและสาขาวิชา (หลักสูตร) เป็นการประกันคุณภาพและการปรับปรุงคุณภาพของระบบการอุดมศึกษา อันเป็นการส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษามีความรับผิดชอบ สร้างความมั่นใจว่าสถาบันอุดมศึกษาได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดการรับรอง และใบอนุญาตตามระเบียบการจัดตั้งตามกฎหมาย สามารถประสิทธิ์ประสาทความรู้ ทั้งปริญญาบัตรและรับรองวิทยฐานะ เพื่อการได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐบาล ให้เกิดมาตรฐานด้านการเงินและการจัดการ สร้างคุณภาพในการเทียบโอนสิทธิการศึกษาระหว่างมหาวิทยาลัย เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริโภคในการตัดสินใจ ผู้ประกอบการใช้เป็นข้อมูลตัดสินใจในการรับคนเข้าทำงาน รวมทั้งเป็นการปรับปรุงคุณภาพของหลักสูตรและสถาบันอีกด้วย หน่วยงานที่รับรองมีหลายประเภท ได้แก่ องค์กรรับรองวิทยฐานะสถาบันการศึกษา องค์กรรับรองวิทยฐานะทางศาสนาแห่งชาติ องค์กรรับรองวิทยฐานะการประกอบอาชีพแห่งชาติ องค์กรรับรองวิทยฐานะประเภทเกี่ยวกับหลักสูตร (Eaton, 2015; CHEA, 2015; Ewell, 2001) โดยมีลักษณะการรับรองมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาในสหรัฐอเมริกา แบ่งออกเป็นลักษณะการรับรองวิทยฐานะและการรับรองมาตรฐานวิชาชีพ และเรียกทั้งสองแบบว่า การรับรองวิทยฐานะ (American Council of Education, 2002)

5.2 องค์ประกอบของระบบการรับรองมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาสหรัฐอเมริกา

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับระบบการรับรองมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาสหรัฐอเมริกา ทำให้ทราบว่าในสหรัฐอเมริกานั้นมีองค์กรที่ดำเนินการรับรอง

มาตรฐานและคุณภาพหลายลักษณะหรือแบ่งเป็น 4 ประเภท ได้แก่ องค์กรการรับรองระดับภูมิภาค (Regional Accreditors) องค์กรระดับชาติการรับรองสถาบันแบบศาสนา (National Faith related Accreditors) องค์กรระดับชาติการรับรองเกี่ยวกับวิชาชีพ (National Career related Accreditors) และองค์กรระดับการรับรองเกี่ยวกับสาขาอาชีพหรือหลักสูตร (Programmatic Accreditors) (Judith S. Eaton, 2015: 2) ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบภาพรวมของระบบการรับรองมาตรฐานและคุณภาพทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาสหรัฐอเมริกาว่าสามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ ๆ ตามลักษณะองค์กรหรือการรับรอง ดังต่อไปนี้

1) การรับรองวิทยฐานะสถาบัน จะดำเนินการโดยสมาคมรับรองวิทยฐานะสถาบันระดับภูมิภาค เช่น สมาคมรับรองวิทยฐานะสถาบันระดับภูมิภาค 6 ภูมิภาคหรือลักษณะองค์กรการรับรองระดับภูมิภาค (Regional Accrediting Organization) องค์กรระดับชาติการรับรองสถาบันแบบศาสนา (National Faith related Accreditors) องค์กรระดับชาติการรับรองเกี่ยวกับวิชาชีพ (National Career related Accreditors) ได้แก่ Northwest Commission on Colleges and Universities (NWCCU), The Southern Association of Colleges and Schools Commission on Colleges (SACSCOC), Higher Learning Commission (HLC), Middle States Commission on Higher Education (MSCHE), WASC (The Western Association of Schools and Colleges) Senior College and University Commission (WSCUC) & Accrediting Commission for Community and Junior Colleges (ACCJC) และ New England Commission of Higher Education (NECHE) รวมไปถึงองค์กรระดับชาติ (National Institution Accreditation Bodies) ที่ดำเนินการรับรองสถาบันการศึกษาที่มีลักษณะพิเศษต่างๆ ได้แก่ Accrediting Commission of Career Schools and Colleges of Technology (ACCSCT) การรับรองวิทยฐานะสถาบัน ส่วนนี้แบ่งตามลักษณะการรับรองระดับองค์กรหรือหน่วยงาน (CHAE, Council for Higher Education Accreditation, 2021)

2) การรับรองวิทยฐานะสาขาวิชาชีพหรือเป็นลักษณะการรับรองมาตรฐานวิชาชีพ จะดำเนินการโดยสมาคมวิชาชีพของแต่ละวิชาชีพ หรือองค์กรการรับรองทางวิชาชีพ ส่วนมากจะเป็นหน่วยงานที่รับรองวิทยฐานะสาขาวิชาชีพต่าง ๆ หรือเป็นองค์กรที่เกี่ยวกับ Programmatic Accreditors ได้แก่ องค์กรรับรองวิชาชีพด้านวิศวกรรมศาสตร์ (Engineering Technology: ABET) และองค์กรรับรองวิชาชีพครู (National Council for Accreditation of Teacher Education: NCATE)

5.3 ระเบียบวิธีการของระบบการรับรองมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาสหรัฐอเมริกา

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการรับรองมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาสหรัฐอเมริกา ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานของสมาคมและกระบวนการรับรองมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษา (CHEA, 2015; Ewell, 2001) โดยมีขั้นตอนการรับรองวิทยฐานะดังต่อไปนี้

1) จัดตั้งขึ้นอย่างเหมาะสม องค์กรที่ทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะได้กำหนดคุณสมบัติพื้นฐานไว้ว่า สถาบันการศึกษาหรือหลักสูตรต้องเข้ากันได้ก่อนที่จะมีการตรวจทานเกิดขึ้น กระนั้นก็ใช่ว่าองค์กรที่ทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะทั้งหมดจะมีคุณสมบัติที่เหมาะสม แต่ผู้รับรองวิทยฐานะที่ทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะจะต้องทำให้สถาบันการศึกษาได้รับใบอนุญาตหรือได้รับมอบอำนาจจากรัฐในพื้นที่ที่องค์กรนั้นตั้งอยู่ และวัตถุประสงค์พื้นฐานคือการศึกษา ดังนั้น สถาบันการศึกษาหรือหลักสูตรที่เหมาะสมจะทำหน้าที่คัดกรองคุณภาพในเบื้องต้น

2) การศึกษาด้วยตนเอง ในการยอมรับการตรวจทาน แต่ละสถาบันการศึกษาและหลักสูตรต้องจัดเตรียมการประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานหรือกลยุทธ์ที่องค์กรที่ทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะได้จัดตั้งขึ้น การศึกษาด้วยตนเองนี้เกี่ยวข้องกับที่เตรียมการเขียนรายละเอียดในรายงานแสดงให้เห็นถึงวิธีการที่สถาบันการศึกษาหรือหลักสูตรใช้ตัดสินหรือเป็นหลักเกณฑ์นอกเหนือจากที่มาตรฐานกำหนดไว้ พร้อมกับกำหนดทิศทางในอนาคตเพื่อปรับปรุงไปในคราวเดียวกัน และรายงานที่จัดเตรียมนี้ ถือว่าเป็นเอกสารความลับ แม้ว่ามีสถาบันการศึกษาหลายแห่งจะได้ตีพิมพ์เผยแพร่ภายหลังที่ครบรอบการตรวจทานการรับรองวิทยฐานะเสร็จสมบูรณ์ก็ตาม

3) การส่งทีมเข้าพื้นที่ การศึกษาด้วยตนเองเป็นเครื่องมือตรวจสอบขั้นพื้นฐานที่องค์กรที่ทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะได้ส่งทีมงานเข้าไปตรวจทานในระหว่างที่เข้าไปที่วิทยาลัย ทีมงานได้มีโอกาสพูดคุยตามสาขาวิชา นักศึกษา ทีมงานผู้สอนและผู้บริหารเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ มีคำถามที่เกิดขึ้นจากการศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งปกติทีมงานดังกล่าวจะสัมภาษณ์ปิดท้ายกับประธานหรือตัวแทน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างการตรวจสอบ

4) ทีมเขียนรายงาน การส่งทีมเข้าพื้นที่นั้นก็เพื่อเตรียมการจัดทำรายงานความรู้ความเข้าใจที่จะรับรองวิทยฐานะของสถาบันการศึกษาหรือหลักสูตรนั้น ซึ่งรวมถึงเกณฑ์ตัดสินว่าสถาบันการศึกษาหรือหลักสูตรนั้นมีจุดแข็ง จุดอ่อนอย่างไร และแนวโน้มที่จะนำไปปรับปรุงได้ ขณะที่ระหว่างสถาบันการศึกษาเองก็จะมีการแลกเปลี่ยนหรือส่งต่อรายงานฉบับร่างให้กันก่อนที่จะจัดทำเป็นรายงานสรุปที่สมบูรณ์ ซึ่งทางองค์กรที่ทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะก็จะเป็นผู้รับรองรายงานฉบับสมบูรณ์นั้น พร้อมกับแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้น

5) การตัดสินเป็นที่สุดและการอุทธรณ์ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับรายงานของทีมงานการศึกษาด้วยตนเองและหลักฐานอื่น ๆ ที่ทีมงานขององค์กรที่ทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะได้จัดทำไว้ในรายงาน ซึ่งการรับรองดังกล่าวสามารถทำได้หลายรูปแบบ และรวมถึงอำนาจในการถอนการรับรองออกจากสถานะได้ กระนั้นองค์กรที่ทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะก็ยินยอมให้มีการอุทธรณ์คำตัดสินดังกล่าวได้

6) การตรวจสอบ องค์กรที่ทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะทั้งหมดยังต้องตรวจสอบสถาบันการศึกษาและหลักสูตรในระหว่างที่เข้าพื้นที่ด้วย ในการตรวจสอบอาจจัดทำในแบบฟอร์มตามที่กำหนด โดยการกรอกข้อมูลสถิติรายปีหรืออาจเพิ่มรายละเอียดบางอย่าง เช่น หมายเลขโทรศัพท์ที่ติดต่อ รายงานระหว่างกาลในหัวข้อที่สนใจหรือสิ่งที่ต้องการเน้นเพิ่มขึ้นภายหลังที่เข้าพื้นที่ไปแล้ว ดังนั้น เมื่อสถาบันการศึกษาหรือหลักสูตรได้เปลี่ยนหลักสูตรรายวิชา การนำเสนอหรือวิธีการสอนหรือเปิดสถาบันการศึกษาแห่งใหม่ ผู้ที่ทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะก็ต้องรับหน้าที่ตรวจทานใน

ส่วนที่เปลี่ยนแปลงนั้นด้วย เพื่อตรวจสอบแนวคิดการจัดการของสิ่งเหล่านี้ใหม่ทั้งหมดและมีแนวโน้มส่งผลกระทบต่อคุณภาพของหลักสูตรหลักด้วย

5.4 มาตรฐานและเครื่องมือที่ใช้ในระบบการรับรองมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาสหรัฐอเมริกา

ผู้วิจัยได้สรุปเกี่ยวกับกฎเกณฑ์และมาตรฐานเกี่ยวกับการรับรองมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาสหรัฐอเมริกา ซึ่งเสมือนเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการรับรองมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษา ถือว่าเป็นมาตรฐานที่สะท้อนถึงข้อมูลดัชนีชี้วัดต่าง ๆ หรือเกณฑ์มาตรฐานเพื่อใช้เป็นกรอบในการรับรอง โดยข้อกำหนดของเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษา มีองค์ประกอบต่างกัน เนื่องจากสหรัฐอเมริกามีองค์กรที่ดำเนินการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา เป็น 4 ประเภท ได้แก่ องค์กรรับรองวิทยฐานะระดับภูมิภาค องค์กรรับรองวิทยฐานะทางศาสนาแห่งชาติ องค์กรรับรองวิทยฐานะการประกอบอาชีพแห่งชาติ องค์กรรับรองวิทยฐานะประเภทเกี่ยวกับหลักสูตร (Judith S. Eaton, 2015: 2)

ทั้งนี้ การรับรองมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาสหรัฐอเมริกา ยังมีองค์กรกลางที่ทำหน้าที่ประสานและกำหนดกฎเกณฑ์เพื่อใช้เป็นมาตรฐานในการดูแลและรับรองตัวแทนหรือองค์กรที่ดำเนินการรับรองมาตรฐานการศึกษาต่าง ๆ ของสหรัฐอเมริกา ไม่ว่าจะเป็นระดับหลักสูตรหรือระดับสถาบันล้วนก็ต้องปฏิบัติตามบรรทัดฐานกลางที่กำหนดโดยกระทรวงศึกษาธิการ USDE และ CHEA โดยกฎเกณฑ์มาตรฐาน เช่น USDE ได้กำหนดหลักการหรือกรอบการดำเนินการไว้ 17 ประเด็น อันได้แก่ เชื่อมโยงหลักสูตรไปยังรัฐบาลกลาง พื้นที่ภูมิศาสตร์และกิจกรรมการรับรอง ประสบการณ์หรือความชำนาญของการรับรอง วัตถุประสงค์และองค์กร ความรับผิดชอบด้านการบริหารและการคลัง การรับรองวิทยฐานะและมาตรฐานของการรับรองล่วงหน้า การปรับใช้มาตรฐานและการเข้าถึงการตัดสินใจในการรับรอง การสร้างความมั่นคงและคงเส้นคงวาในการตัดสินใจ การกำกับติดตามและการประเมินใหม่ของสถาบันและหลักสูตรที่รับรอง การบังคับใช้มาตรฐาน การตรวจสอบมาตรฐาน การเปลี่ยนแปลงและข้อกำหนดการรายงานอื่น ๆ ขั้นตอนการดำเนินงาน ขั้นตอนเพิ่มเติมเฉพาะบางองค์กร กระบวนการที่เหมาะสม การประกาศผลการตัดสินใจรับรอง ข้อมูลอื่น ๆ ที่ต้องส่งหรือเสนอต่อกระทรวงศึกษาธิการ การพิจารณาการตัดสินใจของรัฐและหน่วยงานรับรองอื่น ๆ (U.S. Department of Education Office of Postsecondary Education Accreditation Group, 2020: 4-35) ส่วนการรับรองทั้ง 2 ระดับทั้งระดับหลักสูตรและสถาบัน ได้แก่ องค์กรการรับรองต้องสามารถแสดงให้เห็นถึงมาตรฐานเพื่อใช้ในการรับรองมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้เกิดความเชื่อมั่นในอำนาจหน้าที่ด้านคุณภาพการศึกษา โดยมาตรฐานต้องมีความชัดเจนทั้งในด้านความคาดหวังของสถาบันหรือหลักสูตรที่ทำการรับรอง เช่น ความสำเร็จของนักศึกษาเป็นไปตามพันธกิจของสถาบัน รวมถึงมาตรฐานที่แตกต่างกันของแต่ละสถาบันหรือหลักสูตร รวมไปถึงความเหมาะสมของการคำนึงถึงการสอบใบประกอบวิชาชีพของรัฐ การสำเร็จการศึกษา โอกาสการทำงาน โดยมีองค์ประกอบทั้งเรื่องของหลักสูตร ภาควิชา สิ่งอำนวยความสะดวกและเครื่องมือ ศักยภาพในการบริหารและการดำเนินการที่ดี การสนับสนุนส่งเสริมนักศึกษา การรับ

นักศึกษา ปฏิทินการศึกษา การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ระยะเวลาการศึกษา วัตถุประสงค์ของปริญญา การให้การรับรอง ข้อร้องเรียนของนักศึกษา บันทึกเกี่ยวกับความรับผิดชอบด้านทุนการศึกษา เงินสนับสนุน การทบทวนหลักสูตรและข้อมูลอื่นที่เป็นประโยชน์กับตัวแทนในการรับรองมาตรฐานการศึกษา (U.S. Department of Education Office of Postsecondary Education Accreditation Group, 2020: 12-13)

นอกจากนั้น Council for Higher Education Accreditation (CHEA) หรือสมาคมการรับรองมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาแห่งสหรัฐอเมริกา ยังได้กำหนดเกี่ยวกับมาตรฐานเพื่อเป็นแนวทางสำหรับตัวแทนและเป็นกฎเกณฑ์ในการรับรองของตัวแทนหรือองค์กรที่จะดำเนินการรับรองมาตรฐานการศึกษาทั้งระดับหลักสูตรและสถาบัน โดยได้วางกฎเกณฑ์ของหน่วยงานที่จะดำเนินการรับรองไว้เป็นนโยบายและกระบวนการดำเนินงาน เริ่มจากกรอบของจุดประสงค์ ขอบข่ายของการรับรอง มาตรฐานของการรับรอง คณะกรรมการดำเนินงาน การตรวจสอบการรับรอง กระบวนการสมัคร การกำกับติดตามเพิ่มเติม การปรับปรุงและดำเนินการ (Council for Higher Education Accreditation, 2019: 2-14) โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรอบของการรับรององค์กรที่เป็นตัวแทนไปรับรองสถาบันการศึกษาของ CHEA รวมไปถึงรูปแบบของการรับรอง เช่นว่าเป็นสถาบันหรือหลักสูตร ระดับของปริญญา ภูมิศาสตร์หรือพื้นที่และกิจกรรมของการรับรองรวมไปถึงการรับรองว่าเฉพาะในสหรัฐอเมริกาและนานาชาติ ประเภทของวิชาชีพ ปริญญาหรือศาสตร์ของการศึกษา (Council for Higher Education Accreditation, 2019: 4-8) ในส่วนของมาตรฐานของกฎเกณฑ์ในการรับรองตัวแทนที่จะดำเนินการรับรองต้องมีลักษณะดังนี้

- 1) แสดงถึงการส่งเสริมคุณภาพทางวิชาการและความสำเร็จของนักศึกษา (A-F, 6 ข้อ)
- 2) แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณะและความโปร่งใส (A-C11, ข้อย่อย)
- 3) การดำรงประสิทธิภาพของโครงสร้างและหน่วยงานที่ทำการรับรอง (A-M, 13 ข้อ)

เพื่อเป็นแนวทางการรับรองหน่วยงานหรือตัวแทนต่าง ๆ เช่น พัฒนาคุณภาพวิชาการ (ผลลัพธ์เกี่ยวข้องกับการสอน การเรียนรู้ การวิจัย และการบริการภายในกรอบภารกิจของสถาบัน เพื่อให้เป็นที่ยอมรับขององค์กรรับรองมาตรฐาน) การแสดงถึงความรับผิดชอบ ส่งเสริมการพิจารณาตนเองและวางแผนสำหรับการเปลี่ยนแปลงและการปรับปรุงที่จำเป็น มีขั้นตอนที่เหมาะสมและยุติธรรมในการตัดสินใจและแสดงให้เห็นการทบทวนการรับรองอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงแบ่งการรับรองมาตรฐานและคุณภาพทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาสหรัฐอเมริกา ออกเป็น 2 ลักษณะดังต่อไปนี้

1) การรับรองวิทยฐานะสถาบัน จะดำเนินการโดยสมาคมรับรองวิทยฐานะสถาบันระดับภูมิภาค เช่น สมาคมรับรองวิทยฐานะสถาบันระดับภูมิภาค 6 ภูมิภาค รวมไปถึงองค์กรระดับชาติที่ดำเนินการรับรองสถาบันการศึกษาที่มีลักษณะพิเศษต่างๆ ดังนั้น ส่วนนี้จะแสดงให้เห็นเกณฑ์มาตรฐานที่ใช้ในการรับรองวิทยฐานะสถาบัน ซึ่งจะยกตัวอย่างจากกฎเกณฑ์การรับรองวิทยฐานะสถาบันจากสมาคมรับรองวิทยฐานะสถาบันระดับภูมิภาค 6 ภูมิภาค ดังตัวอย่างเช่น

1.1) Higher Learning Commission (HLC) จะแสดงให้เห็นเกณฑ์มาตรฐานหรือกฎเกณฑ์ที่ใช้ในการรับรองวิทยฐานะสถาบันมหาวิทยาลัย สถาบันอุดมศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 5 มาตรฐาน 17 องค์ประกอบ และ 68 ตัวบ่งชี้ (HLC Policy Book, 2021: 16-23) ได้แก่

- 1) ด้านพันธกิจ (Mission) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบและ 11 ตัวบ่งชี้
- 2) ด้านคุณธรรมจริยธรรมและความรับผิดชอบ (Integrity Ethical and Responsible Conduct) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบและ 13 ตัวบ่งชี้
- 3) ด้านการเรียนการสอน ทรัพยากรที่มีคุณภาพและการสนับสนุน (Teaching and Learning: Quality Resource and Support) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบและ 18 ตัวบ่งชี้
- 4) ด้านการเรียนการสอน: การประเมินผลและการปรับปรุง (Teaching and Learning : Evaluation and Improvement) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ และ 13 ตัวบ่งชี้
- 5) ด้านประสิทธิผลของสถาบันทรัพยากรและการวางแผน (Institutional Effectiveness, Resource and Planning) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบและ 13 ตัวบ่งชี้

1.2) New England Commission of Higher Education (NECHE) ซึ่งประกอบด้วย 9 มาตรฐานและ 175 ตัวบ่งชี้ (New England Commission of Higher Education 2021: 3-27) ได้แก่

- 1) ด้านพันธกิจและเป้าประสงค์ (Mission and Purposes) ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้
- 2) ด้านการวางแผนและประเมินผล (Planning and Evaluation) ประกอบด้วย 8 ตัวบ่งชี้
- 3) ด้านองค์กรและธรรมาภิบาล (Organization and Governance) ประกอบด้วย 19 ตัวบ่งชี้
- 4) ด้านหลักสูตรทางวิชาการ (Academic Program) ประกอบด้วย 49 ตัวบ่งชี้
- 5) ด้านนักศึกษา (Student) ประกอบด้วย 20 ตัวบ่งชี้
- 6) ด้านการสอนการเรียนรู้และทุนการศึกษา (Teaching Learning and Scholarship) ประกอบด้วย 20 ตัวบ่งชี้
- 7) ด้านทรัพยากรสถาบัน (Institutional Resources) ประกอบด้วย 26 ตัวบ่งชี้
- 8) ด้านประสิทธิภาพการศึกษา (Educational Effectiveness) ประกอบด้วย 10 ตัวบ่งชี้
- 9) ด้านความรับผิดชอบต่อโปร่งใสและเผยแพร่ต่อสาธารณชน (Integrity, Transparency and Public Disclosure) ประกอบด้วย 18 ตัวบ่งชี้

1.3) Middle States Commission on Higher education (MSCHE) ซึ่งประกอบด้วย 7 มาตรฐานและ 46 ตัวบ่งชี้ (Middle States Commission on Higher education, 2015: 16-23) ได้แก่

- 1) ด้านพันธกิจและเป้าหมาย (Mission and Goal) ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้

- 2) ด้านจริยธรรมและความซื่อสัตย์ (Ethic and Integrity) ประกอบด้วย 7 ตัวบ่งชี้
- 3) ด้านการออกแบบและส่งต่อประสบการณ์การเรียนรู้แก่นักศึกษา (design and delivery of the student learning experience) ประกอบด้วย 8 ตัวบ่งชี้
- 4) ด้านสนับสนุนประสบการณ์ของนักศึกษา (Support of the Student Experience) ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้
- 5) ด้านการประเมินประสิทธิผลทางการศึกษา (Educational Effectiveness Assessment) ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้
- 6) ด้านการวางแผน ทรัพยากรและงานพัฒนาองค์กร (Planning Resource and Institutional Improvement) ประกอบด้วย 9 ตัวบ่งชี้
- 7) ด้านการธรรมาภิบาลภาวะผู้นำและการจัดการ (Governance, Leadership and Administration) ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้

2) การรับรองวิทยฐานะสาขาวิชาชีพหรือการรับรองมาตรฐานวิชาชีพ จะดำเนินการโดยสมาคมวิชาชีพของแต่ละวิชาชีพหรือองค์กรการรับรองทางวิชาชีพ ส่วนมากจะเป็นหน่วยงานที่รับรองวิทยฐานะสาขาวิชาชีพ ดังนั้น ในส่วนนี้จะแสดงให้เห็นเกณฑ์มาตรฐานหรือตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการรับรองวิทยฐานะสาขาวิชาชีพ (การรับรองมาตรฐานวิชาชีพ) จากตัวอย่างกรณีศึกษาของสมาคมวิชาชีพดังนี้

2.1) Accreditation Commission for Education in Nursing หรือ สมาคมรับรองวิชาชีพด้านการพยาบาล (Accreditation Commission for Education in Nursing: ACEN, 2020: 1-7) โดยสมาคมวิชาชีพได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานหรือตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการรับรองวิทยฐานะสาขาวิชาชีพ (การรับรองมาตรฐานวิชาชีพ) แสดงให้เห็นเกณฑ์มาตรฐานหรือกฎเกณฑ์ที่ใช้ในการรับรอง ซึ่งประกอบด้วย 6 มาตรฐาน และ 49 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

- 1) ด้านภารกิจศักยภาพการบริหาร ประกอบด้วย 11 ตัวบ่งชี้
- 2) ด้านคณะและบุคลากร ประกอบด้วย 10 ตัวบ่งชี้
- 3) ด้านนักศึกษา ประกอบด้วย 9 ตัวบ่งชี้
- 4) ด้านหลักสูตร ประกอบด้วย 11 ตัวบ่งชี้
- 5) ด้านทรัพยากร ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้
- 6) ด้านผลลัพธ์ ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้

2.2) American Psychological Association หรือสมาคมรับรองวิชาชีพด้านจิตวิทยา โดยสมาคมวิชาชีพได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานหรือตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการรับรองวิทยฐานะสาขาวิชาชีพ (การรับรองมาตรฐานวิชาชีพ) แสดงให้เห็นเกณฑ์มาตรฐานหรือกฎเกณฑ์ที่ใช้ในการรับรอง ซึ่งประกอบด้วย 5 มาตรฐาน 14 องค์ประกอบและ 42 ตัวบ่งชี้ (American Psychological Association, 2021: 6-14) ได้แก่

- 1) ด้านบริบทของสถาบันและหลักสูตร (Institutional and Program Context) มี 4 องค์ประกอบและ 12 ตัวบ่งชี้

2) ด้านเป้าหมายสมรรถนะหลักสูตรและผลลัพธ์ (Aim, Competencies, Curriculum and Outcomes) มี 3 องค์ประกอบและ 11 ตัวบ่งชี้

3) ด้านนักศึกษา (Student) มี 3 องค์ประกอบและ 7 ตัวบ่งชี้

4) ด้านคณะ (Faculty) มี 2 องค์ประกอบและ 7 ตัวบ่งชี้

5) ด้านแนวปฏิบัติด้านการสื่อสาร (Communication Practices) มี 2 องค์ประกอบและ 5 ตัวบ่งชี้

2.3) Accreditation Council for Pharmacy Education (ACPE) (Accreditation Council for Pharmacy Education, 2015: 1-17) แบ่งเป็น 3 หมวด ประกอบด้วย 25 มาตรฐาน มี 134 องค์ประกอบ

หมวดที่ 1 ด้านผลลัพธ์การศึกษา

1) ด้านความรู้พื้นฐาน ประกอบด้วย 1 องค์ประกอบ

2) ด้านสิ่งจำเป็นสำหรับการดูแล ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ

3) ด้านแนวทางปฏิบัติและการดูแล ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ

4) ด้านการพัฒนาวิชาชีพและตนเอง ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ

หมวดที่ 2 โครงสร้างและกระบวนการเพื่อการส่งเสริมความสำเร็จของผลลัพธ์การศึกษา

5) ด้านคุณสมบัติและข้อกำหนดการรายงาน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ

6) ด้านสถาบันวิสัยทัศน์ภารกิจและเป้าหมาย ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ

7) ด้านแผนยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ

8) ด้านองค์กรและธรรมาภิบาล ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ

9) ด้านวัฒนธรรมองค์กร ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ

10) ด้านการออกแบบหลักสูตรการส่งต่อการกำกับดูแล ประกอบด้วย 17

องค์ประกอบ

11) ด้านสหวิชาชีพ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ

12) ด้านหลักสูตรเตรียมประสบการณ์วิชาชีพเภสัชกรรมขั้นสูง ประกอบด้วย 7

องค์ประกอบ

13) ด้านหลักสูตรประสบการณ์วิชาชีพเภสัชกรรมขั้นสูง ประกอบด้วย 8

องค์ประกอบ

14) ด้านบริการนักศึกษา ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ

15) ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ

16) ด้านการรับนักศึกษา ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ

17) ด้านก้าวหน้าของนักศึกษา ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ

18) ด้านภาควิชาและบุคลากรปัจจัยด้านปริมาณ ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ

19) ด้านภาควิชาและบุคลากรปัจจัยด้านคุณภาพ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ

20) ด้านการอุปถัมภ์ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ

21) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพและทรัพยากรการศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ

22) ด้านสถานปฏิบัติ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ

23) ด้านการเงิน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ

หมวดที่ 3 การประเมินมาตรฐานและองค์ประกอบปัจจัย

24) ด้านองค์ประกอบประเมินผลการศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ

25) ด้านองค์ประกอบประเมินโครงสร้างและกระบวนการ ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ

5.5 บริบทที่เกี่ยวข้องกับระบบการรับรองมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาสหรัฐอเมริกา

ผู้วิจัยสรุปผลที่ได้จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เกี่ยวกับการรับรองมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาสหรัฐอเมริกา ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบบริบทที่เกี่ยวข้องกับระบบการรับรองมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาสหรัฐอเมริกา มีลักษณะที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับตัวบทกฎหมายหลักของประเทศ ซึ่งมีลักษณะเกี่ยวกับการกำหนดบทบาทและกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการรักษาคุณภาพทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาดังต่อไปนี้ ลักษณะบริบทที่มาจากหลักการหรืออำนาจทางตัวบทกฎหมายที่ทำให้เกิดเป็นระบบการรับรองมาตรฐานการศึกษา ระดับอุดมศึกษาของประเทศ ด้วยการปกครองของสหรัฐอเมริกาเป็นแบบประชาธิปไตยภายใต้รัฐบาลสหพันธรัฐ มีอิสระในการปกครองตนเอง การควบคุมคุณภาพการศึกษาแต่ละรัฐจึงมีความแตกต่างกัน รัฐสภาเห็นปัญหาและความสำคัญ จึงได้กำหนดให้มืองค์กรที่ทำหน้าที่ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ ประเมินคุณภาพการศึกษา และรายงานไปยังรัฐบาลกลางแห่งสหรัฐอเมริกา เป็นต้นแบบของหน่วยงานภายนอกที่ไม่ใช่ของรัฐ เป็นต้นแบบของการรับรองมาตรฐานการศึกษาและวิทยฐานะ ซึ่งสถาบันการศึกษาจำเป็นต้องได้รับการควบคุมคุณภาพจากหน่วยงานที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย หน่วยงานดังกล่าวจึงเป็นองค์กรอิสระเกิดจากการรวมตัวของผู้แทนจากมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษา พัฒนาการต่อมาคือ CHEA ในปัจจุบันนั่นเอง ซึ่งองค์กรสมาคมรับรองมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาและสถาบันวิชาชีพเฉพาะทาง โดยอำนาจตามกฎหมายของอุดมศึกษา มาตราที่ 1205 แก้ไขในกฎหมายมหาชน 102-325 (20 U.S.C 1145) เพื่อการจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาแห่งชาติ ว่าด้วยหลักการคุณภาพของสถาบันการศึกษา เสนอต่อรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาเกี่ยวกับกำหนดเกณฑ์การรับรองมาตรฐานของสถาบันการศึกษาและสถาบันวิชาชีพเฉพาะทางและการบังคับใช้เกณฑ์ พร้อมกับประกาศรายชื่อสมาคมที่ผ่านการรับรอง รวมถึงกฎเกณฑ์ เงื่อนไข ระเบียบ และกระบวนการที่สถาบันการศึกษาจะเข้าร่วม และโครงการที่รัฐบาลกลางจะสนับสนุนงบประมาณ ดังนั้น สิ่งที่เห็นได้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับบริบทที่ส่งผลต่อการรับรองมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาสหรัฐอเมริกา คือ บริบทในเชิงหลักการ เช่น บริบทเกี่ยวกับหลักการที่มาจากอำนาจทางกฎหมาย นำมาเป็นระเบียบ วิธีการ หรือกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในการดำเนินงานต่าง ๆ ขององค์กรนั่นเอง

ระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาไทยและสหรัฐอเมริกา

กรอบการวิจัย	(สำนักงานปลัดกระทรวงฯ อว.)		สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)	สภาวิชาชีพ	สหรัฐอเมริกา	
	การรับรองหลักสูตร	การรับรองวิทยฐานะสถาบัน (สถาบันอุดมศึกษาเอกชน)			การรับรองหลักสูตร	รับรองวิทยฐานะสถาบัน
1. หลักการ	การรับรองหลักสูตร โดย พ.ร.บ.ระเบียบการบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ มาตรา 8 และ 16 เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ เกิดความรู้ความเข้าใจเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา กำหนด กฎเกณฑ์ของการรับรองหลักสูตรเป็นแนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐาน หลักสูตรระดับอุดมศึกษา	แนวคิดตาม พ.ร.บ. สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2562 ซึ่งมีบทบัญญัติในการกำกับควบคุม การดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เป็นแนวทางปฏิบัติตามเกณฑ์ประเมินคุณภาพ อันเป็นการควบคุมมาตรฐานการศึกษาให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข	แนวคิดตาม พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ด้วย บทบัญญัติในมาตรา 8 ให้อำนาจ ก.พ. สามารถ กำหนด หลักเกณฑ์วิธีการ เพื่อรับรองคุณวุฒิปริญญา เพื่อประโยชน์ในการบรรจุ แต่งตั้งข้าราชการกำหนด เงินเดือน ค่าตอบแทน และตำแหน่งสำหรับคุณวุฒิ	แนวคิดพื้นฐานจาก พ.ร.บ. วิชาชีพเฉพาะ สมาคมวิชาชีพมีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมการประกอบวิชาชีพให้ถูกต้อง ตามจรรยาบรรณ การขึ้นทะเบียน ออกใบอนุญาต การรับรองวิทยฐานะ สถาบัน และปริญญา วิชาชีพพร้อมถึง การกำหนด หลักสูตร วิธีการ ตรวจสอบรับรองปริญญา ของหลักสูตรในวิชาชีพนั้นๆ	การรับรองของสหรัฐอเมริกาจากหลายแนวคิด แนวคิดพื้นฐานความแตกต่างของระดับการศึกษา ลักษณะที่หลากหลายของสถาบันอุดมศึกษา ผู้ก่อตั้งที่เป็นของรัฐ เอกชน และองค์กรศาสนา ลักษณะจำเพาะของสถาบัน เช่น Community college และ Institution of Technology การดำเนินการวางแผนและนโยบายด้านมาตรฐานและความรับผิดชอบของแต่ละรัฐ มีได้ดำเนินการโดยรัฐบาลกลาง การควบคุมมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาให้เป็นที่ทางเดียวกัน ได้มีองค์กรกลางในการประสาน วางกฎเกณฑ์ บรรทัดฐาน เพื่อควบคุมของรัฐต่างๆ และส่งเสริมมาตรฐานระดับอุดมศึกษา	

กรอบการวิจัย	(สำนักงานปลัดกระทรวงฯ อว.)		สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)	สภาวิชาชีพ	สหรัฐอเมริกา	
	การรับรองหลักสูตร	การรับรองวิทยฐานะสถาบัน (สถาบันอุดมศึกษาเอกชน)			การรับรองหลักสูตร	รับรองวิทยฐานะสถาบัน
2. จุดมุ่งหมาย	การรับรอง 1.ปริญญาตรี เพื่อต้องการกำลังคนที่มีคุณภาพ เป็นพลเมืองที่ดี มีศีลธรรมจรรยา คักยภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามกรอบมาตรฐานนำประเทศสู่ความยั่งยืน 2.ระดับบัณฑิตศึกษาสอดคล้องกับแผนการอุดมศึกษาของชาติ ประชาธิปไตย การศึกษา มาตรฐานวิชาการวิชาชีพ สร้างนักวิชาการวิชาชีพ สร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อพัฒนาสังคมและประเทศ	เป้าหมายของการรับรองวิทยฐานะสถาบันเพื่อรับรองรักษามาตรฐาน ควบคุมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ระดับอุดมศึกษา	เพื่อให้ทางราชการได้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถไม่ต่ำกว่ามาตรฐานที่ ก.พ. กำหนดมา ปฏิบัติราชการกำหนดเงินเดือนที่ควรได้รับที่เหมาะสม มีความรู้ความสามารถ	เพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพ ควบคุมพฤติของผู้ประกอบวิชาชีพ ควบคุมความถูกต้อง ต่ าม มา ต ร ฐ า น จรรยาบรรณวิชาชีพ ช่วยให้การนำบริการทางวิชาการเกี่ยวกับวิชาชีพที่กำหนดในกฎหมายฯ	เพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ การ รับ ร อก มา ต ร ฐ า น ก า ร ศึ ก ษ า ระดับอุดมศึกษา รัฐบาลได้สร้างความมั่นใจในคุณภาพของสถาบันการศึกษา และหลักสูตรให้แก่พลเมือง ประโยชน์ด้านงบประมาณกลางเพื่อช่วยเหลือและส่งเสริมนักศึกษา (เงินสนับสนุนจากรัฐบาลกลาง) คุ้มครองบัณฑิตให้สามารถขอใบประกอบวิชาชีพได้ เป็นการรับรอง ประกัน ปรับปรุงคุณภาพระบบอุดมศึกษา คุณภาพการเทียบโอน สิทธิการศึกษา ระหว่างสถาบัน ประโยชน์ของผู้ประกอบการในการรับคนเข้าทำงานและผู้บริโภคที่ตัดสินใจในการเข้าศึกษา	
	การรับรองหลักสูตรแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ 1.ปริญญาตรี เกณฑ์	การรับรองวิทยฐานะสถาบันเอกชน	การรับรองคุณวุฒิของสำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) แบ่ง	การรับรองแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ 1.การรับรองหลักสูตร (เกณฑ์วิชาชีพ/สาขา)	ระบบการรับรอง	ระบบการรับรองด้านวิทยฐานะสถาบันเป็นการ
3.องค์ประกอบ						

กรอบการวิจัย	(สำนักงานปลัดกระทรวงฯ อว.)		สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)	สภาวิชาชีพ	สหรัฐอเมริกา	
	การรับรองหลักสูตร	การรับรองวิทยฐานะสถาบัน (สถาบันอุดมศึกษาเอกชน)			การรับรองหลักสูตร	รับรองวิทยฐานะสถาบัน
3. องค์ประกอบ	มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรี (วิชาการและวิชาชีพ) และระดับบัณฑิตศึกษา (ระดับปริญญาโทและปริญญาเอก)	ยื่น หลักฐานการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามกฎหมาย สำนักงานการรับรองวิทยฐานะที่เคยรับรองมาแล้ว หนังสือแสดงมติสภาสถาบันเห็นชอบให้รับรองและหลักสูตรการเรียนการสอนที่เสนอขอการรับรองวิทยฐานะ	ออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ การรับรองคุณวุฒิภายในประเทศและการรับ ร ะ บ อก ง ค ว ุ ฒิ ต่างประเทศ	การขอเปิดหลักสูตรและแนวทางการพิจารณาหลักสูตร) 2.การรับรองวิทยฐานะสถาบัน (การกำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานของสถานศึกษาหรือโรงพยาบาล)	อาชีพ เป็นการรับรองระดับหลักสูตรการศึกษาหรือคุณวุฒิเป็นการดำเนินการโดยสมาคมรับรองของสหรัฐอเมริกา หรือสถาบันอุดมศึกษา	รับรองระดับองค์กรหรือระดับหน่วยงานเป็นการดำเนินการโดยสมาคมรับรองวิทยฐานะ
	3. องค์ประกอบ					
4. ระเบียบวิธีการ	วิธีการรับรอง ได้แก่ การยื่นขอรับรองหลักสูตรยังสำนักงานปลัดกระทรวงฯ กิจกรรมการบริหารจัดการหลักสูตร การปฏิบัติตามข้อกำหนดกฎหมายได้แก่ จำนวนอาจารย์ โครงสร้างหลักสูตร ระบบการศึกษา	วิธีการรับรองวิทยฐานะสถาบัน ได้แก่ การยื่นคำร้อง ครร ย ิน ล ่วง น ำ ไม น อย ก ำ 1 ปี โดยกระบวนการรับรองได้แก่ การรับคำร้องตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารเสนอกรรมการพิจารณา เสนอต่อรัฐมนตรี	ระเบียบและวิธีการ ได้แก่ เป็นหลักสูตรที่สถาบันการศึกษาจัดทำขึ้นได้รับการรับรองมาตรฐานจากกระทรวงฯ หรือหน่วยงานรับรองตามกฎหมาย หลักสูตรมี	วิธีการ ได้แก่ การยื่นความจำนงค์ต่อกรรมการส่งเอกสารเพื่อขอตรวจสอบ การตรวจสอบมาตรฐานทางวิชาการ การตรวจเยี่ยมสถาบัน (ตามระเบียบการตรวจเยี่ยม) สรุป	วิธีการ ได้แก่ การยื่นขอรับรอง และการคัดกรองคุณภาพเบื้องต้น การตรวจสอบเอกสาร การตรวจเยี่ยมสถาบัน (การลงพื้นที่) การ	1. Middle States Commission on Higher Education (MSCHE) 7 มาตรฐานและ 46 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

กรอบการวิจัย	(สำนักงานปลัดกระทรวงฯ อว.)		สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)	สภาวิชาชีพ	สหรัฐอเมริกา	
	การรับรองหลักสูตร	การรับรองวิทยฐานะสถาบัน (สถาบันอุดมศึกษาเอกชน)	การรับรองคุณวุฒิ	การรับรองคุณวุฒิ/วิชาชีพ	การรับรองหลักสูตร	รับรองวิทยฐานะสถาบัน
4. ระเบียบวิธีการ	ระยะเวลาการศึกษา และเกณฑ์การสำเร็จการศึกษา โดยระยะเวลาในการปรับปรุงหลักสูตรทุก ๆ 5 ปี	สำนักงานปลัดกระทรวงฯ อว. และ จ. ให้ สถาบันการศึกษาทราบ โดย การรับรองได้คราวละ 5 ปี	คุณภาพตามเกณฑ์สากล สถาบันการศึกษาที่มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ (สถาบันการศึกษา จัดการเรียนการสอน ตามมาตรฐานหลักสูตร ต้องส่งไปยัง อว. และ ก.พ. เพื่อพิจารณา รับรองคุณวุฒิ	การตรวจเยี่ยมและประชุมรับรองและการแจ้งผลการรับรองแก่ สถาบันการศึกษาให้ทราบ โดยการรับรองได้ คราวละ 5 ปี	รายงานและสรุป รายงาน การ พิจารณาตัดสิน อุทธรณ์ การ ตรวจสอบ การ ตรวจทาน (กรณี การบริหารจัดการ การขอ งบ งบ สถาบันการศึกษาที่ อาจจะมีผลกระทบ ต่อคุณภาพของ หลักสูตร)	1. พันธกิจและ เป้าหมาย (4 ตัว ป่งชี้) 2. จริยธรรม และ ค ว า ม รับผิดชอบ (9 ตัว ป่งชี้) 3. การ ออกแบบและส่งต่อ ประสิทธิภาพ เรื ย น รู้ ข อ ง นักศึกษา (8 ตัว ป่งชี้) 4. ส่งเสริม ประสิทธิภาพ นั ก ศิ ก ษ า (6 ตัว ป่งชี้) 5. ประเมิน ประสิทธิภาพ พ การศึกษา (5 ตัว ป่งชี้) 6. การ วางแผนทรัพยากร และการพัฒนา

กรอบการวิจัย	(สำนักงานปลัดกระทรวงฯ อว.)		สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)	สภาวิชาชีพ	สหรัฐอเมริกา	
	การรับรองหลักสูตร	การรับรองวิทยฐานะสถาบัน (สถาบันอุดมศึกษาเอกชน)			การรับรองหลักสูตร	รับรองวิทยฐานะสถาบัน
4. ระเบียบ วิธีการ		 <p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY</p>				<p>ป่งซี) 3. องค์การและธรรมบาล (19 ตัวป่งซี) 4. หลักสูตรทางวิชาการ (49 ตัวป่งซี) 5. นักศึกษา (20 ตัวป่งซี) 6. การสอนการเรียนและทุนการศึกษา (20 ตัวป่งซี) 7. ทรัพยากรสถาบัน (26 ตัวป่งซี) 8. ประสิทธิภาพการศึกษา (10 ตัวป่งซี) 9. ความรับผิดชอบไปรุ่งใส่และเผยแพร่ต่อสาธารณชน (18</p>

กรอบการวิจัย	(สำนักงานปลัดกระทรวงฯ อว.)		สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)	สภาวิชาชีพ	สหรัฐอเมริกา	
	การรับรองหลักสูตร	การรับรองวิทยฐานะสถาบัน (สถาบันอุดมศึกษาเอกชน)	การรับรองคุณวุฒิ	การรับรองคุณวุฒิ/วิชาชีพ	การรับรองหลักสูตร	รับรองวิทยฐานะสถาบัน
4. ระเบียบ วิธีการ		 <p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY</p>				<p>ตัวบ่งชี้)</p> <p>3. Higher Learning Commission (HLC)</p> <p>ประกอบด้วย 5 มาตราฐาน 17 องค์ประกอบและ 68 ตัวบ่งชี้ ได้แก่</p> <p>1) ด้านพันธกิจ มี 3 องค์ประกอบ และ 11 ตัวบ่งชี้ 2) ด้านคุณธรรม จริยธรรมและความรับผิดชอบต่อ มี 4 องค์ประกอบและ 13 ตัวบ่งชี้ 3) ด้าน</p>

กรอบการวิจัย	(สำนักงานปลัดกระทรวงฯ อว.)		สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)	สภาวิชาชีพ	สหรัฐอเมริกา	
	การรับรองหลักสูตร	การรับรองวิทยฐานะสถาบัน (สถาบันอุดมศึกษาเอกชน)			การรับรองหลักสูตร	รับรองวิทยฐานะสถาบัน
4. ระเบียบ วิธีการ		 <p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY</p>				<p>การเรียนการสอน: ทรัพยากรที่มีคุณภาพและการสนับสนุน มี 4 องค์ประกอบและ 18 ตัวบ่งชี้ 4) ด้านการเรียนการสอน: การประเมินผล และการปรับปรุงมี 3 องค์ประกอบ และ 13 ตัวบ่งชี้ 5) ด้านประสิทธิภาพของสถาบัน ทรัพยากรและการวางแผน มี 3 องค์ประกอบและ 13 ตัวบ่งชี้</p>

กรอบการวิจัย	(สำนักงานปลัดกระทรวงฯ อว.)		สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)	สภาวิชาชีพ	สหรัฐอเมริกา	
	การรับรองหลักสูตร	การรับรองวิทยฐานะสถาบัน (สถาบันอุดมศึกษาเอกชน)			การรับรองหลักสูตร	รับรองวิทยฐานะสถาบัน
5. มาตรฐานหรือเครื่องมือ	การรับรองหลักสูตรปริญญาตรี มี 11 (criteria) หลักสูตร (criteria) ได้แก่ ระบบการจัดการศึกษา การคิดหน่วยกิต โครงสร้างหลักสูตร การเทียบโอน คุณวุฒิและคุณสมบัติอาจารย์ ผู้เข้ารับการศึกษา การลงทะเบียน การศึกษา เกณฑ์การสำเร็จการศึกษา ชื่อปริญญา หรือประกาศนียบัตร การประกันคุณภาพหลักสูตร	การรับรองวิทยฐานะสถาบัน อุดมศึกษาเอกชน ได้แก่ 1. ศักยภาพและความพร้อมในการจัดการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐาน การรับรองวิทยฐานะ ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านวิชาการ ด้านการเงิน ด้านการบริหารจัดการ 2. การดำเนินการตามภารกิจของอุดมศึกษาเอกชน ได้แก่ ด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัย ด้านการบริการวิชาการ ด้านการทำนุบำรุง ศิลปะและวัฒนธรรม	การรับรองมี 3 ลักษณะ 1. แนวทาง หลักสูตร ตัวอย่าง เช่น ของ สถาบันการศึกษาที่จัดตั้งตามกฎหมาย, ได้รับการรับรองมาตรฐานจากหน่วยงานตามกฎหมาย, ได้รับการรับรองจากหน่วยงานทางวิชาชีพ (มาตรฐานวิชาชีพ) คุณวุฒิต่างประเทศต้องได้รับการรับรองวิทยฐานะ หรือหน่วยงานตามกฎหมายของประเทศไทย เช่น 2. เกณฑ์คุณสมบัติตำแหน่ง ได้แก่ หลักสูตรวิชา	การรับรองคุณวุฒิ/วิชาชีพ	การรับรองหลักสูตร	รับรองวิทยฐานะสถาบัน
				1. สถาบัน มี 4 องค์ประกอบและ 24 กฎเกณฑ์ ได้แก่ 1. หลักสูตร และ องค์ประกอบของหลักสูตร (7 หลักเกณฑ์) 2. การคัดเลือกผู้เข้าศึกษาและการเทียบโอน (2 หลักเกณฑ์) 3. คณะอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและการสอน (7 หลักเกณฑ์) 4. การดำเนินการของสถาบัน (8 หลักเกณฑ์) 2. แพทย์ศาสตร์ มี 9 องค์ประกอบและ 32 องค์ประกอบย่อย ได้แก่	1. Accreditation Commission for Education in Nursing (ACEN) สมาคมวิชาชีพพยาบาล 6 มาตรฐาน (49 ตัวบ่งชี้) ได้แก่ 1. การกิจศึกษาการบริการ (11 ตัวบ่งชี้) 2. คณะและบุคลากร (10 ตัวบ่งชี้) 3. นักศึกษา (9 ตัวบ่งชี้) 4. หลักสูตร (11 ตัวบ่งชี้) 5. ทรัพยากร (4 ตัวบ่งชี้) 6. ผลลัพธ์ (4 ตัวบ่งชี้) 2. Accreditation Council for Pharmacy Education (ACPE) แบ่งเป็น 3 หมวด ประกอบด้วย 25 มาตรฐาน มี 134 องค์ประกอบ หมวดที่ 1 ด้านผลลัพธ์การศึกษา 1) ด้านความรู้พื้นฐาน (1 องค์ประกอบ) 2) ด้านสิ่งจำเป็นสำหรับการดูแล (4	

กรอบการวิจัย	(สำนักงานปลัดกระทรวงฯ อว.)		สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)	สภาวิชาชีพ	สหรัฐอเมริกา	
	การรับรองหลักสูตร	การรับรองวิทยฐานะสถาบัน (สถาบันอุดมศึกษาเอกชน)			การรับรองหลักสูตร	รับรองวิทยฐานะสถาบัน
5. มาตรฐานหรือเครื่องมือ	และการพัฒนาหลักสูตร	 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY	วิชาเฉพาะ สาขา, หน่วยกิต, ระบบการจัดการศึกษา, หัวข้อวิทยานิพนธ์ 3. เกณฑ์อัตราเงินเดือน ระบบการศึกษา, คุณสมบัติผู้เข้าศึกษา, ระยะเวลาของหลักสูตร, การวัดผลประเมินผล การสำเร็จการศึกษา (เทียบเคียงกับระบบเดียวกัน)	1. พันธกิจและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา 2.หลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต 3. การประเมินผลนิสิตนักศึกษา 4. นิสิตนักศึกษา 5. บุคลากรด้านการวิชาการ/คณาจารย์ 6. ทรัพยากรทางการศึกษา 7. การประเมินผลหลักสูตร 8. การบังคับบัญชาและการบริหารจัดการ 9. การทบทวนและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	องค์ประกอบ) 3) ด้านแนวทางปฏิบัติและการดูแล (6 องค์ประกอบ) 4) ด้านการพัฒนาวิชาชีพและตนเอง (4 องค์ประกอบ) หมวดที่ 2 โครงสร้างและกระบวนการเพื่อการส่งเสริมความสำเร็ของผลลัพ์การศึกษา 5) ด้านคุณสมบัติและข้อกำหนดการรายงาน (5 องค์ประกอบ) 6) ด้านสถาบันวิจัยทัศนภารกิจการเป้าหมาย (5 องค์ประกอบ) 7) ด้านแผนยุทธศาสตร์ (3 องค์ประกอบ) 8) ด้านองค์กรและธรรมาภิบาล (9 องค์ประกอบ) 9) ด้านวัฒนธรรมองค์กร (3 องค์ประกอบ) 10) ด้านการออกแบบ	

กรอบการวิจัย	(สำนักงานปลัดกระทรวงฯ อว.)		สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)	สภาวิชาชีพ	สหรัฐอเมริกา	
	การรับรองหลักสูตร	การรับรองวิทยฐานะสถาบัน (สถาบันอุดมศึกษาเอกชน)	การรับรองคุณวุฒิ	การรับรองคุณวุฒิ/วิชาชีพ	การรับรองหลักสูตร	รับรองวิทยฐานะสถาบัน
5. มาตรฐานหรือเครื่องมือ		 <p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY</p>			หลักสูตรการส่งต่อและการกำกับดูแล (17 องค์ประกอบ) 11) ด้านสหวิชาชีพ (3 องค์ประกอบ) 12) ด้านหลักสูตรเตรียมประสบการณ์วิชาชีพเภสัชกรรมขั้นสูง (7 องค์ประกอบ) 13) ด้านหลักสูตรประสบการณ์วิชาชีพเภสัชกรรมขั้นสูง (8 องค์ประกอบ) 14) ด้านบริการนักศึกษา (7 องค์ประกอบ) 15) ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ (5 องค์ประกอบ) 16) ด้านการรับนักศึกษา (8 องค์ประกอบ) 17) ด้านก้าวหน้าของนักศึกษา (2 องค์ประกอบ)	18) ด้านภาควิชาและบุคลากรปัจจัยด้านปริมาณ (2 องค์ประกอบ) 19) ด้านภาควิชาและบุคลากรปัจจัยด้านคุณภาพ (6 องค์ประกอบ) 20) ด้านการอุปถัมภ์ (5

กรอบการวิจัย	(สำนักงานปลัดกระทรวงฯ อว.)		สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)	สภาวิชาชีพ	สหรัฐอเมริกา	
	การรับรองหลักสูตร	การรับรองวิทยฐานะสถาบัน (สถาบันอุดมศึกษาเอกชน)	การรับรองคุณวุฒิ	การรับรองคุณวุฒิ/วิชาชีพ	การรับรองหลักสูตร	รับรองวิทยฐานะสถาบัน
5. มาตรฐานหรือเครื่องมือ		 <p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY</p>			<p>องค์ประกอบ) 21) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพและทรัพยากรการศึกษา</p> <p>(4 องค์ประกอบ) 22) ด้านสถานปฏิบัติ (3 องค์ประกอบ) 23) ด้านการเงิน (4 องค์ประกอบ)</p> <p>หมวดที่ 3 การประเมินมาตรฐานและองค์ประกอบปัจจัย</p> <p>24) ด้านองค์ประกอบประกอบการประเมิน: ผลการศึกษา (4 องค์ประกอบ) 25) ด้านองค์ประกอบประเมินโครงสร้างและกระบวนการ (9 องค์ประกอบ)</p> <p>3. American Psychological Association สมาคมรับรองวิชาชีพด้านจิตวิทยา ประกอบด้วย 5 มาตรฐาน 14 เกณฑ์ย่อยและ 42 ข้อปฏิบัติ 1) ด้านบริบท</p>	

กรอบการวิจัย	(สำนักงานปลัดกระทรวงฯ อว.)		สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)	สภาวิชาชีพ	สหรัฐอเมริกา	
	การรับรองหลักสูตร	การรับรองวิทยฐานะสถาบัน (สถาบันอุดมศึกษาเอกชน)			การรับรองหลักสูตร	รับรองวิทยฐานะสถาบัน
6. บริบทที่เกี่ยวข้อง	เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ, กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ การศึกษาแห่งชาติ 2. บริบทเชิงสังคม การปรับให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ต ล ำ ด แ ร ง ง ำ น วิทยาลัยศาสตร์ การเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาสังคมและประเทศ			ตรวจสอบทั้งหลักสูตรและวิทยฐานะสถาบันในวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง	กระบวนการ	
7. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย					คำนึงถึงผู้ประกอบการในการรับคนเข้าทำงาน ผู้บริโภคหรือผู้ที่เข้ามาศึกษา ผู้จบการศึกษาหรือบัณฑิตที่สามารถขอใบอนุญาตในการประกอบวิชาชีพ	

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแผนแม่บทยุทธศาสตร์และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการกำกับ คุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาไทย

การศึกษาจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิด้วยการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Study) โดยดำเนินการศึกษาจากเอกสารดังต่อไปนี้ ได้แก่ 1.Sustainable Development Goal, 4.Quality Education (Education, 2030) 2. ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580, 3. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561-2580, 4. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564, 5. แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579, 6. พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562, 7. พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562, 8. แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564-2570, 9. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องมาตรฐานการอุดมศึกษา 2561, 10. กฎกระทรวงศึกษาธิการเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา 2561, 11. กรอบ คุณ วุฒิ แห่งชาติ (Thailand : NQF), 12. SEAMEO RIHED, และ 13. Performance Management and Quality Improvement (PMQI) ทั้งนี้เพื่อหาข้อสรุปประเด็นที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลส่งเสริมในการร่วมนาคตภาพระบกกักับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 โดยวิเคราะห์ตามรายการดังต่อไปนี้

1) Sustainable Development Goal, 4.Quality Education (Education, 2030)

ประเด็นที่นำมาใช้ ได้แก่ หลักการ การเปลี่ยนแปลงของโลกต้องพัฒนาให้ดีขึ้นภายในปี พ.ศ. 2573 เป้าหมายด้านการศึกษามีคุณภาพ กำหนดตัวบ่งชี้ ตามกรอบการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อให้การจัดการศึกษาสอดคล้องกับบริบทและแนวทางการจัดการศึกษาของประเทศ เพื่อสร้างหลักประกันให้การศึกษาที่มีคุณภาพ เท่าเทียม ครอบคลุม ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และประเด็นเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายเพื่อให้พลเมืองโลก มีการศึกษาที่มีคุณภาพ จัดการศึกษาให้ครอบคลุมและเท่าเทียม เป้าหมาย ได้แก่ การเข้าถึงการศึกษาที่เป็นธรรม ราคาไม่แพงเกินทั้งอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ขจัดความไม่เสมอภาค

2) ยุทธศาสตร์ชาติ 2561-2580

หลักการคนไทยมีความสุขบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” สถานการณ์ แรงงานไทยมี ปัญหาเรื่องคุณภาพและสมรรถนะที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ศักยภาพและคุณภาพของคนไทยทั้งปัญหาเรื่องการศึกษา โลกาภิวัตน์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หรือนวัตกรรมพลิกผัน จุดมุ่งหมายยกระดับศักยภาพการพัฒนาคนทุกช่วงวัย ให้เก่งดีและมีคุณภาพ ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ เน้นการแก้ปัญหา เสริมสร้างและยกระดับการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ปฏิรูปการเรียนรู้แบบพลิกโฉม พัฒนาระบบการเรียนที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงศตวรรษที่ 21 ออกแบบระบบการเรียนรู้และประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษามาตรฐานและเครื่องมือเชิงเป้าหมายและตัวบ่งชี้ ได้แก่ คนไทยเก่งดีมีคุณภาพพร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ยุทธศาสตร์ ได้แก่ พัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตและทุกช่วงวัย เพื่อให้มีทักษะความรู้ ศักยภาพสมรรถนะเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศสอดคล้องกับความสามารถของบุคคลและ

ตลาดแรงงาน ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงศตวรรษที่ 21 การส่งเสริมประสิทธิภาพระบบการบริหารจัดการศึกษา พัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต ธนาคารหน่วยกิต การเทียบโอน การสร้างระบบการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติและการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและบุคลากร

3) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580)

ประเด็นที่นำมาใช้ ได้แก่ เพื่อให้คนไทยมีความสุขจากการบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคงมั่งคั่งและยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ภายในปี พ.ศ. 2580 เกี่ยวข้องโดยตรงกับการอุดมศึกษา ได้แก่ เน้นการเรียนรู้ทักษะในศตวรรษที่ 21 สมรรถนะที่สอดคล้องกับภาคการผลิตของประเทศ สร้างผู้ประกอบการ พัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม สร้างองค์ความรู้และผลิตนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาประเทศ ทัดเทียมกับนานาชาติ และแรงงานต้องพัฒนาศักยภาพการทำงาน ทักษะ ความรู้สมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและภาคอุตสาหกรรม 1. การพัฒนาช่วงวัยเรียนรู้ให้ความรู้และทักษะในศตวรรษที่ 21 รู้จักคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาและการสื่อสาร ด้านทักษะและศักยภาพแรงงาน มีทักษะอาชีพสูง ปรับตัวตามความต้องการของตลาดแรงงาน เน้นผลิตแรงงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 2. ระบบการศึกษามีคุณภาพมาตรฐานสากล ทักษะโลกศตวรรษที่ 21 แก้ปัญหาและการสื่อสาร เรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต พัฒนาศักยภาพตามความถนัดและพหุปัญญา เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา จัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ พัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา สถาบันมีความเป็นเลิศด้านวิชาการระดับนานาชาติ แลกเปลี่ยนนักศึกษาหรือบุคลากรระดับนานาชาติ 3. การวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมที่ตอบโจทย์ความต้องการของประเทศ สร้างเครือข่ายการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ พัฒนามาตรฐานและคุณภาพที่รองรับอุตสาหกรรมบริการภาคอุตสาหกรรมการผลิตและบริการ

4) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12

ประเด็นที่นำมาใช้ ได้แก่ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาที่ยั่งยืน คนเป็นศูนย์กลางพัฒนา เป้าหมายการพัฒนาให้คนไทยมีความสมบูรณ์ มีความสุข สุขภาวะที่ดี เป็นคนเก่ง มีทักษะ ความสามารถและพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เป้าหมายที่ว่าด้วยการเป็นคนไทยที่สมบูรณ์ ความเหลื่อมล้ำของรายได้และความยากจนลดลง ระบบเศรษฐกิจมีความเข้มแข็งและแข่งขันได้ การเสริมสร้างและพัฒนาทุนมนุษย์ ให้ความสำคัญกับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องทุกช่วงวัย มีความรู้ ทักษะและความสามารถเพิ่มขึ้น ยกย่องคุณภาพ การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาเป็นแหล่งบริการความรู้ทางวิชาการที่ทุกคนเข้าถึงได้ บริบทเชิงแนวคิดและหลักการมาจากยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี, เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) การปฏิรูปประเทศ 37 วาระ, Thailand 4.0 ความต้องการแก้ปัญหา การพัฒนาประเทศที่ล่าช้า ประเทศที่ปรับตัวช้า ปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา ความเหลื่อมล้ำ การแย่งชิงแรงงานทักษะด้านเทคโนโลยีในตลาดแรงงาน การเป็นสังคมสูงวัย วัยแรงงานลดลง การพัฒนาทาง

วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการวิจัยอยู่ในเกณฑ์ต่ำไม่ตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ นวัตกรรมไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

5) แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2574)

ประเด็นที่นำมาใช้ ได้แก่ การจัดการศึกษาเพื่อปวงชน การศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs 2030) “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21” พัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ เป้าหมายด้านผู้เรียน ได้แก่ มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) ทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐาน รับบริการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานอย่างเท่าเทียม ระบบการบริหารจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ 1.การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมของประเทศชาติทุกช่วงวัยได้รับการศึกษาและเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาและให้ความรู้สำหรับคนทุกช่วงวัย 2. การผลิตและพัฒนากำลังคนการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีทักษะ สมรรถนะคุณลักษณะเพื่อศตวรรษที่ 21 และความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ ยกกระดับคุณวุฒิและการศึกษาวิชาชีพ เพิ่มผลิตภาพกำลังแรงงาน พัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้มีคุณภาพ 3. การวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างผลิตผลและมูลค่าทางเศรษฐกิจ การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีทักษะและสมรรถนะตรงตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ทักษะการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 ยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 เพื่อพัฒนาทักษะความสามารถความรู้ทุกระดับการศึกษาและทุกช่วงวัยตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของพลวัตโลก 4. การสร้างโอกาสความเสมอภาค และการเท่าเทียมกันทางการศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำ พัฒนาสถานศึกษาที่มีคุณภาพทุกแห่ง เข้าถึงการศึกษาและการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อผู้เรียน ชุมชนและประเทศชาติ ผ่านระบบดิจิทัลทุกแบบและทุกช่องทางทุกพื้นที่ บริบทมาจากยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2560-2579, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564), ไทยแลนด์ 4.0, การพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ 2573 (SDGs: 2030), การเรียนรู้ทักษะของคนในศตวรรษที่ 21, การปฏิวัติดิจิทัล, ประชากรสู่สังคมสูงวัย

6) มาตรฐานการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565

กฎกระทรวงมาตรฐานการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 อาศัยอำนาจในมาตรา 4 มาตรา 6 วรรคหนึ่งและมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2562 (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 139 ตอนที่ 10 ก. 2565: 3-10) โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษาฯ ได้ออกกฎกระทรวงไว้ ด้วยคำนิยาม “มาตรฐานการอุดมศึกษา” หมายถึงข้อกำหนดขั้นต่ำเกี่ยวกับคุณลักษณะของสถาบันอุดมศึกษา การดำเนินการ ผลลัพธ์ คุณภาพและเกณฑ์อื่นๆ ในการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา โดยมาตรฐานการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาประกอบด้วย 1) มาตรฐานศักยภาพและความพร้อม

2) มาตรฐานการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของสถาบันอุดมศึกษาและ 3) มาตรฐานการดำเนินการเพื่อให้เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีคุณภาพ

1. ด้านมาตรฐานศักยภาพและความพร้อม

เป็นมาตรฐานเพื่อใช้ในการพิจารณาการจัดตั้งและการประเมินสถานภาพการดำรงอยู่ของสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วยด้านต่างๆ ดังนี้ 1) ด้านกายภาพ 2) ด้านวิชาการ 3) ด้านการเงินและการบัญชี 4) ด้านการบริหารจัดการ

2. ด้านมาตรฐานการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของสถาบันอุดมศึกษา

มาตรฐานการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของสถาบันอุดมศึกษา เป็นมาตรฐานเพื่อใช้ในการดำเนินการตามภาระหน้าที่หลักเป็นไปอย่างครบถ้วนและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วยด้านต่างๆ ดังนี้ 1) ด้านการจัดการเรียนการสอน 2) ด้านการวิจัยและการสร้างนวัตกรรม 3) ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม 4) ด้านการทะนุบำรุง ศิลปะและวัฒนธรรม

3. มาตรฐานการดำเนินการเพื่อให้เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีคุณภาพ

เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษามีคุณภาพและมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตามหลักธรรมาภิบาล สถาบันอุดมศึกษา ต้องดำเนินการดังนี้

1) จัดทำกลยุทธ์เพื่อให้บรรลุความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ โดยมีการจัดทำและดำเนินการตามแผนพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาซึ่งต้องสอดคล้องกับแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศและจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่ครอบคลุมการดำเนินงานตามกลยุทธ์และการดำเนินงานตามพันธกิจและมีการถ่ายทอดสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งนี้ โดยมีตัวชี้วัดที่ประเมินผลได้อย่างแท้จริง

2) จัดให้มีกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสียเพื่อนำความคิดเห็นไปใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการและสร้างความพึงพอใจให้ผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสียอย่างต่อเนื่อง

3) ติดตาม ทบทวนและปรับปรุงแผนและผลการดำเนินการให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการรวบรวม วิเคราะห์และจัดการข้อมูลอย่างเหมาะสมสามารถนำมาใช้สนับสนุนการตัดสินใจ

4) ประเมินความต้องการด้านอัตรากำลังและขีดความสามารถของบุคลากรมีการสร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เพียงพอและเหมาะสมสำหรับการดำเนินการตามพันธกิจให้ประสบความสำเร็จ มีระบบบริหารงานบุคคลที่ส่งเสริมการนำศักยภาพของบุคลากรมาใช้อย่างเต็มที่และทำให้บุคลากรมีความมั่นคงในอาชีพ

5) มีการติดตามและรายงานผลลัพธ์รวมทั้งมีการจัดทำและดำเนินการตามแผนการปรับปรุงการดำเนินการเพื่อพัฒนาผลลัพธ์ ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้านการวิจัยและการสร้างนวัตกรรมด้านการบริการวิชาการ ด้านศิลปะและวัฒนธรรมและผลลัพธ์ตามพันธกิจที่สถาบันอุดมศึกษาประกาศต่อสาธารณะ ผลลัพธ์ด้านการทำประโยชน์ให้ท้องถิ่นและสังคม ผลลัพธ์ด้านความพึงพอใจและความ

ผูกพันของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย ผลลัพธ์ด้านบุคลากรทั้งด้านอัตราากำลังและขีดความสามารถของบุคลากร ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน ด้านความมั่นคงในอาชีพ ด้านสวัสดิการและผลประโยชน์ตอบแทน ผลลัพธ์ด้านการนำองค์กร การกำกับดูแลและการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติผลลัพธ์ด้านการเงิน การงบประมาณ และความคงอยู่หรือเพิ่มขึ้นของรัฐบาลบริการให้คณะกรรมการเผยแพร่รายงานผลลัพธ์ตามให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

7) พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562

ประเด็นที่นำมาใช้ ได้แก่ หลักการพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 เพื่อควบคุมติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเพื่อกำกับมาตรฐานการศึกษาของสถาบันศึกษาเอกชน การส่งเสริมให้เกิดการดำรงรักษามาตรฐานการศึกษา ระดับอุดมศึกษาไว้ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับปริญญาและเครื่องหมายวิทยฐานะ มีกฎกระทรวงการขอให้รับรองและการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชน กำหนดให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขสถาบันอุดมศึกษาที่ทำการสอนเพื่อให้ปริญญาชั้นใดหรือสาขาใดเป็นไปตามมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาที่กระทรวงกำหนด กฎเกณฑ์เกี่ยวกับเอกสารหลักฐานต่างๆ ในการยื่นเพื่อรับรองแต่ละครั้งมีระยะเวลา 5 ปี บริบทมาจากแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2574, พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562

8) แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564-2570

ประเด็นที่นำมาใช้ได้แก่หลักการ “อุดมศึกษาสร้างคนสร้างปัญญาเพื่อพัฒนาสังคมไทยอย่างยั่งยืน” เป้าหมายการพัฒนากำลังคนที่มีศักยภาพ สมรรถนะสูง ภาคการศึกษาที่ต้องสร้างความรู้และพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อตอบโจทย์การพัฒนาและการแข่งขันของประเทศและเวทีโลก เพื่อพัฒนาคุณภาพและโอกาสการศึกษา สร้างหลักสูตรชั้นนำที่สามารถผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อสนองความต้องการแรงงานที่คุณภาพเทียบเคียงระดับสากล ความสามารถทางวิชาการและวิชาชีพและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเป็นแหล่งความรู้ที่ทันสมัยแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจของประเทศ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาศักยภาพคนผลิตบัณฑิตและพัฒนาแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ความร่วมมือเพื่อกำหนดหลักสูตรกับภาคส่วนต่างๆ การศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานสากล ปรับปรุงระบบกำกับคุณภาพและมาตรฐานหลักสูตร ระบบการเทียบโอน สะสมหน่วยกิต การส่งเสริมบุคลากรคุณภาพสูงและร่วมมือกับนักวิชาการทั่วโลก ยกย่องคุณวุฒิ ตำแหน่งวิชาการ การตีพิมพ์ระดับนานาชาติ ส่งเสริมให้เกิดการยอมรับในเวทีระดับโลก ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมระบบนิเวศวิจัยอุดมศึกษา สถาบันอุดมศึกษาต้องปรับกลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ จึงต้องมีระบบนิเวศที่เอื้อต่อการสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรมและสร้างเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญเพื่อสร้างองค์ความรู้ วิจัยและนวัตกรรมพร้อมกับประยุกต์ให้เกิดคุณค่าทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ยุทธศาสตร์ที่ 3 การจัดระบบอุดมศึกษาใหม่ สร้างศักยภาพและสมรรถนะตามอัตลักษณ์ เป็นสถาบันการศึกษาชั้นนำ ระบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพ ปรับโครงสร้างการตรวจสอบและควบคุมคุณภาพคุณภาพควบคู่กับสภาวิชาชีพ สภาคณาจารย์และรับฟังผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จัด

อันดับมหาวิทยาลัยระดับโลก เพื่อการพัฒนาสถาบันให้ศูนย์กลางการศึกษาของภูมิภาคและนานาชาติ มีการแลกเปลี่ยนบุคลากร สร้างบทบาทระดับภูมิภาคและเวทีโลกที่เอื้อต่อการแข่งขันของประเทศ ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ การเปลี่ยนแปลงสังคมและโลกาภิวัตน์ เทคโนโลยี เศรษฐกิจสังคมดิจิทัล การพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) ความเป็นเมือง ทักษะศตวรรษที่ 21 การเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนามาตรฐานวิชาการเพื่อให้มีมาตรฐานระดับสากล บริบทมาจาก Thailand 4.0 ปัญหาภัยคุกคามได้ปานกลางและรับฟังผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ความร่วมมือเพื่อกำหนด หลักสูตรกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

9) กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (Thailand: NQF)

ประเด็นที่นำมาใช้ได้แก่ หลักการเกี่ยวกับแนวทางการผลิตและพัฒนากำลังคนในอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศและกรอบอ้างอิงคุณวุฒิอาเซียน เทียบเคียงคุณวุฒิของผู้เรียนและแรงงานไทย สถาบันจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ เพื่อเชื่อมโยงกับนานาชาติ ส่งเสริมระบบการสะสม เทียบโอนหน่วยการเรียนรู้และเพิ่มพูนคุณวุฒิตามกลไกทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อให้เป็นไปตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ กลไกการเชื่อมโยงระหว่างคุณวุฒิ การศึกษาและมาตรฐานอาชีพและการศึกษาเพิ่มเติมจากระบบการศึกษา การเทียบโอนประสบการณ์การทำงาน สะสมหน่วย การเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ได้แก่ คุณวุฒิทางการศึกษา มาตรฐานอาชีพ ผลลัพธ์การเรียนรู้ สมรรถนะในการปฏิบัติงานจากการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะและลักษณะที่พึงประสงค์ โครงสร้างของกรอบคุณวุฒิแห่งชาติที่เป็นแกนกลางในการอ้างอิงไว้ 8 ระดับ การมีส่วนร่วมของเครือข่ายอาชีพ การพัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ การพัฒนามาตรฐานอาชีพตามกรอบคุณวุฒิ การพัฒนามาตรฐานการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน การฝึกอบรมตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ การยกระดับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติสู่อาเซียนและมาตรฐานระดับสากล ส่งเสริมให้เกิดการเทียบเคียงคุณวุฒิไทย อาเซียนและนานาชาติ บริบทมาจากประเทศไทย 4.0, ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564), แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2574, การพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs), การเรียนรู้ตลอดชีวิต, ประชาคมอาเซียน เคลื่อนย้ายแรงงานเสรีทั้งศักยภาพคนและมาตรฐานการทำงานและการแข่งขันระดับอาเซียนและสากล

10) ประกาศกระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรมเรื่องการกำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาสังกัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2565

ตามสรุปประกาศกระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรมเรื่องการกำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาสังกัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2565 ได้กล่าวว่าด้วย มาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ.2562 กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษาฯ ได้ประกาศกำหนดให้จัดสถาบันอุดมศึกษาเป็นกลุ่มๆ โดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมาย พันธกิจ ยุทธศาสตร์ ศักยภาพและผลการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อประโยชน์ด้านการส่งเสริม สนับสนุน ประเมินคุณภาพ กำกับดูแล และจัดสรรงบประมาณให้แก่สถาบันอุดมศึกษาในแต่ละกลุ่ม ดังนั้นกฎกระทรวงการจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2564 ซึ่งได้แบ่งกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา

ออกเป็น 5 กลุ่มดังต่อไปนี้ (ประกาศเรื่องการกำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาสังกัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2565, 2564 : 1-4)

- 1) กลุ่มพัฒนาการวิจัยระดับแนวหน้าของโลก
- 2) กลุ่มพัฒนาเทคโนโลยีและส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม
- 3) กลุ่มพัฒนาชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนอื่น
- 4) กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา
- 5) กลุ่มผลิตและพัฒนาบุคลากรวิชาชีพและสาขาจำเพาะ

โดยประกาศฯ ได้อาศัยอำนาจในมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 และข้อ 15 ของกฎกระทรวงการจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2564 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษาฯ จึงประกาศกำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาสังกัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาตามจำนวนดังนี้

- กลุ่มที่ 1 กลุ่มพัฒนาการวิจัยระดับแนวหน้าของโลก จำนวน 16 แห่ง
- กลุ่มที่ 2 กลุ่มพัฒนาเทคโนโลยีและส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม จำนวน 18 แห่ง
- กลุ่มที่ 3 กลุ่มพัฒนาชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนอื่น จำนวน 41 แห่ง
- กลุ่มที่ 4 กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา
- กลุ่มที่ 5 กลุ่มผลิตและพัฒนาบุคลากรวิชาชีพและสาขาจำเพาะ จำนวน 7 แห่ง

11) กฎกระทรวงศึกษาธิการเรื่องการประกันคุณภาพ 2561

ประเด็นที่นำมาใช้ ได้แก่ หลักการของกฎกระทรวงศึกษาธิการเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา 2561 เพื่อการพัฒนาคุณภาพและมีมาตรฐานการศึกษาทั้งการประเมิน การติดตาม ตรวจสอบ คุณภาพมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับและประเภท เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สร้างความมั่นใจแก่สาธารณชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้เป็นที่ประจักษ์ว่าสถาบันอุดมศึกษาสามารถจัดการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ระบบการประกันคุณภาพภายในที่กำหนดขึ้น สถาบันอุดมศึกษาควรมีการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา กำหนดบทบาทหน้าที่แก่หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่กำกับดูแล (การอำนวยความสะดวก)

12) SEAMEO RIHED

ประเด็นที่นำมาใช้ ได้แก่ หลักการพัฒนาของศูนย์ภูมิภาคด้านการอุดมศึกษาและการพัฒนาองค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ SEAMEO RIHED เกิดการก่อตั้งเครือข่ายประกันคุณภาพการอาชีวศึกษาเพื่อให้ประเทศสมาชิกพัฒนากรอบการประกันคุณภาพอาชีวศึกษา ส่งเสริมความกลมกลืนและการยอมรับคุณวุฒิพร้อมรับการเคลื่อนย้ายกำลังคนของอาเซียน AQAN ได้ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกในการพัฒนากรอบการประกันคุณภาพการศึกษาของอาเซียน 1.หน่วยงานประกันคุณภาพภายนอกจัดตั้งตามกฎหมาย มีพันธกิจเป็นที่ยอมรับ มีอิสระการดำเนินการ มีปรัชญา พันธกิจ เป้าประสงค์และเป้าหมาย มีเกณฑ์มาตรฐานและตัวบ่งชี้ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ มีธรรมาภิบาล ร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2.กระบวนการประกันคุณภาพภายนอกพัฒนาเกณฑ์และมาตรฐานจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีเกณฑ์และมาตรฐานใช้กับทุกสถานศึกษาอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง การติดตามผลการนำข้อเสนอแนะไปใช้ แจ้งแก่

สาธารณชน ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน 3.หลักการประเมินคุณภาพภายใน ควรสร้างวัฒนธรรมคุณภาพทุกภารกิจ การเรียน การสอน การวิจัย การให้บริการและบริหาร มีโครงสร้างประกันคุณภาพอย่างเป็นระบบและกำหนดผู้รับผิดชอบ สนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเผยแพร่ต่อสาธารณะ 4. ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สนับสนุนการยอมรับคุณวุฒิ การเรียนรู้ตลอดชีวิต ถ่ายโอนหน่วยกิตและการเคลื่อนย้ายผู้เรียนและแรงงาน กรอบมาตรฐานคุณวุฒิและร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกเพื่อพัฒนาเกณฑ์และมาตรฐานจากการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ตอนที่ 4 ศึกษาและวิเคราะห์ระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ โดยผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ

โดยจะเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย (ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ) อันเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ศึกษาจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ โดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview guideline form) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ออนไลน์ (Online interview) ผ่านโปรแกรม MS-Team เรื่องอนาคตภาพระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 และแนวทางการพัฒนาระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 โดยมุ่งศึกษาประเด็นตามกรอบของปัญหา อุปสรรค แนวโน้มและทิศทางการพัฒนาในอนาคตของระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย ปี พ.ศ. 2573 โดยผลสรุปจากการศึกษาเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบัน สภาพปัญหา อุปสรรค แนวโน้มความต้องการพัฒนาในอนาคตของระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย ปี พ.ศ. 2573 เพื่อนำข้อสรุปผลจากระยะนี้ การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ นำไปเป็นกรอบในการกร่างรูปแบบอนาคตภาพของระบบการกำกับคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573

กรอบการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะต่อไปนี้ 1. กรอบด้านระบบการประกันคุณภาพคุณภาพการศึกษา ได้แก่ 1) หลักการของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา 2) องค์ประกอบของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา 3) ระเบียบวิธีการของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา 4) มาตรฐานและเครื่องมือของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา 5) บริบทที่เกี่ยวข้องในระบบการประกันคุณภาพการศึกษา 2. กรอบด้านระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะ ได้แก่ 1) หลักการของระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะ 2) องค์ประกอบของระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะ 3) ระเบียบวิธีการของระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะ 4) มาตรฐานและเครื่องมือของระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะ 5) บริบทที่เกี่ยวข้องกับระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะ

ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล (Key Informants) หรือกลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยใช้เกณฑ์คัดเลือกตามคุณสมบัติคือเป็นผู้มีประสบการณ์ด้านการงานหรือเป็นหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการกำกับคุณภาพการศึกษาทั้งจากหน่วยงานของไทยและต่างประเทศ ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ มีจำนวน 6 ท่าน โดยมีรายชื่อดังต่อไปนี้

1. นายวันนี นันทศิริ ผู้อำนวยการสำนักงานมาตรฐานการอุดมศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
2. นางสาวนุชนา รื่นอบเชย ที่ปรึกษาด้านมาตรฐานการอุดมศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
3. นายทศไทย ไชยแขวง คณะกรรมการสภานายความ

4. นายวิรัตน์ รัตนกร คณะกรรมการบริหารสภาสถาบัน
5. นางสาวมุกดาวรรณ เอี้ยววิจิตรจารุ สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)
6. Dr.Sonny Ramaswamy, (ประธานสมาคมการรับรองวิทยฐานะวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยประจำภูมิภาคตะวันตกเฉียงเหนือแห่งสหรัฐอเมริกา Northwest Commission on Colleges and Universities : NWCCU)

โดยผลสรุปจากการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย (ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ) หรือแนวทางการพัฒนาระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย โดยผลสรุปจากการศึกษาเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบัน สภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาสำหรับอนาคตของระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 จะเป็นประโยชน์ในการมองทิศทางหรือนำไปเป็นกรอบในการยกร่างรูปแบบอนาคตภาพของระบบการกำกับคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573

การวิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย (ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ)

1. ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

1.1 ด้านหลักการ

“หลักการของระบบการประกันคุณภาพเพื่อส่งเสริมพันธกิจหลักและพันธกิจสนับสนุนของการอุดมศึกษา ระบบการประกันครอบคลุมตั้งแต่ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลลัพธ์และการสะท้อนเพื่อนำไปสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลทั้งระดับหลักสูตรเสมือนพิมพ์เขียวในการสร้างมนุษย์และระดับสถาบันมาเพื่อประกันกระบวนการทำงานตามภารกิจสถาบันว่าเป็นไปตามปรัชญา ภารกิจ เป้าประสงค์ของสถาบัน ส่วนเหตุผลความจำเป็นเพื่อให้มหาวิทยาลัยได้พัฒนาตนเอง ยกขีดความสามารถ ตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินการเพื่อให้มั่นใจว่าได้ตามมาตรฐานที่เรากำหนดในทุกกระบวนการและดำเนินการแล้วไม่ได้มาตรฐานจุดใดก็สามารถปรับปรุงทั้งส่วนที่มีปัญหาและกระบวนการได้ ”

“ด้านปัญหาและอุปสรรคของหลักการด้านการประกันคุณภาพการศึกษา มีปัญหาหลายอย่าง โดยหลักการและแนวคิดแล้วดูดีแต่ไม่ได้ตอบโจทย์หรือมองเห็นว่าคุณภาพจริง ๆ อยู่ที่ไหนเมื่อเรานำมา implement ทั้งจุดอ่อนอยู่ที่ตัวผู้ประเมินก็ไม่ทราบบริบท ออกนอกกรอบ เข้าใจไปคนละทิศละทาง หลักสูตรที่หลากหลายจะอย่างไรให้การประเมินมีความเข้าใจตรงกัน สามารถสะท้อนเพื่อให้เขากลับไปพัฒนาได้ รวมทั้งการกำหนดตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมินหรือ KPI ปัญหาการใช้ระบบกลาง One site fit all ของต้นสังกัด”

“ด้านความต้องการพัฒนา ปรับปรุงเพื่อตอบโจทย์สังคมในอนาคต พ.ศ.2573 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงพัฒนา คือ สถาบันการศึกษาสามารถเลือกระบบประกันคุณภาพได้โดยอิสระของ AUN-QA หรือ EdPEX การพัฒนาขึ้นเองหรือใช้เกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานสากล (International Standard) อย่างไรเสียหน่วยงานต้องประกันการทำงานว่าผลลัพธ์นั้นตอบโจทย์ สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ

ซึ่งการเลือกใช้ระบบก็ต้องเปลี่ยนตามบริบทและความสอดคล้องกับจุดเน้นของสถาบันอุดมศึกษาด้วย รวมทั้งการมี third party เพื่อการประเมินภายนอกเพื่อการตรวจสอบยืนยันประสิทธิภาพและผลของการดำเนินการ” (นุชนภา รื่นอบเชย, สัมภาษณ์ 15 กันยายน 2564)

“หลักการประกันคุณภาพ กำลังปรับตาม พ.ร.บ. การอุดมศึกษา 2562 สำคัญไม่ต่างกันแต่อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงในเชิงวิธีการ ซึ่งเน้นการควบคุมการตรวจสอบภายในของสถาบัน เพื่อให้เกิดการพัฒนาและสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อให้เชื่อมั่นในระบบคุณภาพสถาบัน ระบบใหม่ไม่ได้แบ่ง IQA และ EQA เป็นระบบประกันคุณภาพในภาพรวม มาตรา 63 ให้อำนาจสถาบันสามารถพัฒนาระบบการประกันเพื่อที่จะรองรับการประกันคุณภาพภายนอก จุดมุ่งหมายให้อิสระสถาบันเชิงวิชาการ หลักความรับผิดชอบต่อสังคมและหลักธรรมาภิบาล หน่วยงานกลางก็จะทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการประกันคุณภาพภายนอก”

“ด้านปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ สถาบันมีความหลากหลายในแง่ของการบริหารจัดการให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพการศึกษาน้อย ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญในการใช้ระบบและกลไกการประกันคุณภาพ เป็นเครื่องมือในการพัฒนา ผู้ประเมินขาดคุณภาพ ขาดระบบการพัฒนาผู้ประเมินไม่ให้ความสำคัญทำให้การประเมินไม่ได้มาตรฐานและการไม่ได้เคร่งครัดการนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาคุณภาพ ส่งผลต่อคุณภาพของสถาบัน”

“ด้านแนวทางพัฒนาปรับปรุงเพื่อตอบโจทย์สังคมในอนาคต คือส่วนกลางพยายามวางระบบเพื่อให้สถาบันให้ความสำคัญของการประกันคุณภาพแต่ทำได้ในระดับหนึ่งเท่านั้นแต่ไม่ได้ครอบคลุมการพัฒนาผู้ประเมินเพราะขึ้นอยู่กับสถาบันการศึกษาของเอกชนบางที่ก็มีข้อจำกัดแต่ก็พยายามส่งเสริม จัดประชุม ชี้แจง จัดอบรมให้ความรู้แต่ก็ทำได้ภายใต้งบประมาณและการเห็นความสำคัญของสถาบันด้วยในอนาคตควรเป็นกลไกในการสร้างความเชื่อมั่นแก่สาธารณชนให้อิสระแก่สถาบัน เลือกใช้ทั้งระบบที่ขึ้นและนาระบบที่เป็นของต่างประเทศที่เป็นสากลมาใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถาบัน ทิศทางในอนาคตสถาบันต้องวางระบบเหล่านี้เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้รับบริการ หากสถาบันไหนไม่มี คิดว่าน่าจะอยู่ในเวทีอุดมศึกษาค่อนข้างยาก คงจะส่งเสริมสนับสนุนสถาบันได้ พัฒนาระบบประกันที่สอดคล้องกับสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา (วันนี้ นันทศิริ, สัมภาษณ์ 13 กันยายน 2564)

1.2 ด้านองค์ประกอบ

“ด้านองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ก็มาจากแบบสากลต่าง ๆ เช่น วิสัยทัศน์ ปรัชญา พันธกิจ อาจารย์ นักศึกษา การเรียนการสอน สิ่งสนับสนุนการวัดผลประเมินผลและพันธกิจ 4 ด้านของสถาบันและการบริหารจัดการ เนื่องจากองค์ประกอบเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อบัณฑิตทั้งระดับหลักสูตรและระดับสถาบัน ถึงจะพัฒนาระบบอย่างไรองค์ประกอบนี้ก็ยังคงอยู่เพราะมองเหมือนกันทั่วโลก สิ่งเหล่านี้ถือเป็นเกณฑ์ขั้นต่ำ”

“ด้านองค์ประกอบประกันคุณภาพภายในทั้งสองระดับ ขึ้นอยู่กับว่าสถาบันจะเลือกใช้ระบบไหนถ้าเป็นระบบต่างประเทศก็มีองค์ประกอบอีกแบบหนึ่ง แต่หากเป็นของหน่วยงานกลางก็ปรากฏตามคู่มือเพราะขึ้นอยู่กับสถาบัน เนื่องจากเราได้ให้อำนาจและอิสระที่เน้นอิสระทางวิชาการ

ซึ่งปัจจุบันแบ่งเป็นระดับหลักสูตรก็มีการประเมิน 6 องค์ประกอบรายละเอียดตามคู่มือ เช่น การกำกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้รายละเอียดค่อนข้างเยอะเพราะปัจจุบันยังใช้คู่มือเล่มนี้อยู่ ยังไม่ยกเลิก เพราะระบบใหม่ยังไม่ได้พัฒนาและจะเอาระบบอะไรมาใช้ ตัวใหม่เน้นเพียงหลักสูตรและสถาบัน” (วันนี นันท์ศิริ, สัมภาษณ์ 13 กันยายน 2564)

“ด้านปัญหาเกี่ยวกับองค์ประกอบคือไม่มีปัญหาเกี่ยวกับองค์ประกอบแต่จะมีปัญหาในการนำไปใช้หรือ implement การเข้าใจไม่ทั่วถึงและการเข้าใจในแบบหรือทิศทางเดียวกัน ซึ่งหากต้องการจะออกแบบระบบของตัวเองก็ต้องออกแบบการปฏิบัติด้วย ทำให้คนในองค์กรเข้าใจตรงกัน เป็นภาษาเดียวกันเนื่องจากบริหารมองทางหนึ่ง ผู้ปฏิบัติมองอีกทางไปคนละทิศละทางไม่เชื่อมกัน เกิดผลได้ยาก เนื่องจากเป็นการประกันและแสดงถึงคุณภาพการทำงานแต่ละขั้นตอน ซึ่งจะส่งผลถึงความก้าวหน้าขององค์กรด้วย”

“ด้านความต้องการพัฒนาปรับปรุงเพื่อตอบโจทย์สังคมในอนาคต พ.ศ. 2573 เนื่องจากปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นตลอดเวลา การเปลี่ยนแปลงในอนาคตไม่สามารถบอกได้ว่าในอนาคตหน้าตาจะเป็นอย่างไร เพียงแต่บอกได้ว่าระบบการทำงานต้องมีระบบการประกันประสิทธิภาพ มาตรฐานการทำงานและต้องตอบโจทย์ความต้องการของสังคมได้ องค์ประกอบไม่เปลี่ยนแต่ KPI ต่างหากที่จะเปลี่ยนและเห็นว่าในอนาคตหากคาดการณ์ไปการประกันคุณภาพอาจจะมองไปถึงภาพเป็นการรับรอง (Accreditation) เนื่องจากเห็นรูปแบบการรับรองของต่างชาติทำให้หลักสูตร “Worldwide บัณฑิตที่จบสามารถไปเรียนต่อหรือทำงานต่างประเทศได้โดยไม่มีปัญหา ซึ่ง พ.ร.บ. ใหม่จะเริ่มดำเนินการรับรองต้องมี Third Party มาดำเนินการรับรองคุณภาพหรือมาตรฐานเพื่อสร้างความมั่นใจในภารกิจเป็นการเชื่อมระหว่างคนใน (การประกัน) และคนนอก (การรับรอง)” (นุชนภา รื่นอบเชย, สัมภาษณ์ 15 กันยายน 2564)

1.3 ระเบียบวิธีการ

“การประกันคุณภาพปัจจุบันมีการดำเนินการประกันในระดับหลักสูตรและระดับสถาบัน ต่อเนื่องกันไป ก็มีหน้าเทศกาลทำประกัน ช่วงเดือนมิถุนายนสิ้นสุดพฤษภาคม (มาดำเนินการระดับหลักสูตรและสถาบัน) และ self-assessment” ประเมินตนเอง

“ด้านปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินการคือผู้ประเมินไม่สามารถไปทำการประเมินได้ในภาวะวิกฤตหรือฉุกเฉิน เช่น ภาวะโรคระบาด ไม่สามารถลงพื้นที่ Site visit ได้ ต้องตรวจประกันหรือสัมภาษณ์ออนไลน์ ไม่สามารถลงลึกได้ ไม่สามารถเห็นร่องรอย นอกจากเอกสารที่ดู เพราะปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพ อยู่ที่หลักฐานและไม่สามารถบอกได้ว่าหลักฐานจริงหรือ make ขึ้น ไม่สะท้อนถึงธรรมาภิบาล บางทีสถาบันกำหนดเป้าหมายว่าต้องได้ผลการประเมินไม่ต่ำกว่าดีและต้องดีขึ้นไปอีก ไม่ได้มองว่าการประเมินเพื่อแก้ปัญหาข้อบกพร่องหรือการพัฒนา”

“ด้านความต้องการพัฒนาปรับปรุงเพื่อตอบโจทย์สังคมในอนาคตแต่มองว่าต้องมีการเปลี่ยนแปลงแนวคิดหรือปรับปรุง Mindset ทั้งผู้บริหารและผู้ปฏิบัติว่าให้เน้นการพัฒนาไม่ได้เน้นเพื่อคะแนน (เพื่อนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น) เพราะเห็นว่าการประกันคุณภาพควรเป็นไปเพื่อการพัฒนาและส่งผลให้ Output และ Outcome ของเราให้ดีขึ้นหากบกพร่องตรงไหนก็ต้อง

แก้ไขตรงนั้นเพราะบางครั้งผลคะแนนได้ดีแต่ไม่ได้เกิดผลลัพธ์หรือประโยชน์อะไรเลยก็มี” (นุชนภา รื่นอบเชย, สัมภาษณ์ 15 กันยายน 2564)

“ด้านกระบวนการและวิธีการประกันคุณภาพยังใช้หลักคู่มือเดิม โดยกระบวนการและวิธีการ โดยการแต่งตั้งผู้ประเมินตามระบบบัญชีผู้ประเมิน การกำหนดกรอบในการประเมิน ประชุม คณะกรรมการในการประเมินการประกันคุณภาพภายใน ดำเนินการประเมินตามองค์ประกอบที่เรา วางไว้และตัวบ่งชี้ในแต่ละเรื่องและรายงานเข้าในระบบฐานข้อมูล CHE QA Online ส่วนกลางเพื่อ เป็นคู่มือในการประเมินภายนอกหรือ สมศ. ดำเนินครั้งละ 5 ปี ซึ่งเขามีองค์ประกอบและมีเกณฑ์ของ บริบทตามระบบการประเมินภายในที่สถาบันได้จัดทำขึ้น”

“ด้านปัญหาและอุปสรรคด้านวิธีการประกันคุณภาพ ได้แก่ ระบบเก่ากับระบบใหม่ก็ไม่ได้ ต่างกันเท่าไร เพราะก็ให้อำนาจสถาบันในการพัฒนาระบบของตนเอง ตัวระบบฐานข้อมูลปรับให้มี ประสิทธิภาพมากขึ้น ไม่เป็นการซ้ำซ้อน ไม่เป็นการแกะสถาบัน ซึ่งของเดิมมีการรายงานผ่านระบบ CHE QA Online ทุกปี แต่ระบบไม่ต้องมีการรายงานเข้ามาก่อนมีการประกันคุณภาพภายนอก ทำให้ สถาบันไม่เป็นการแข่งระบบ แต่แข่งหลักการ ให้อิสระเชิงวิชาการแต่ต้องเน้นความรับผิดชอบต่อ สาธารณะ หลักการไม่ได้เปลี่ยนแปลงอะไรมากแต่วิธีการควรปรับเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและผล

“ด้านความต้องการพัฒนาปรับปรุงเพื่อตอบโจทย์สังคมในอนาคต พ.ศ. 2573 ของด้าน ระเบียบวิธีการนั้นต้องมีการเปลี่ยนแปลงแน่เพราะสถานการณ์เปลี่ยนแปลงตลอด ระบบมีการ เปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพ ไม่ได้มี มีการเปลี่ยนแปลงแน่นอน โดยเฉพาะในอาเซียนของเรา กำลังวาง ระบบเพื่อเป็นมาตรฐานในอาเซียน ระบบมันต้องสอดคล้องกันและกัน รวมทั้งของต่างประเทศเช่นกัน เราก็พยายามให้สถาบันใช้ระบบที่มีความเป็นสากล ทิศทางน่าจะใช้ระบบการประกันมาตรฐานจาก ระดับสากลเป็นตัวขับเคลื่อน เพราะกฎระเบียบต้องเปลี่ยนเพื่อลดปัญหาและอุปสรรคในการวาง ระบบของการพัฒนาคุณภาพระดับอุดมศึกษา” (วันนี นันทศิริ, สัมภาษณ์ 13 กันยายน 2564)

1.4 มาตรฐานและเครื่องมือ

“การประกันคุณภาพประกอบมาตรฐานหลาย ๆ ด้านทั้งระดับหลักสูตรและสถาบันไม่ว่าจะ เป็นอาจารย์ หลักสูตร ผู้เรียน การเรียนการสอน ส่วนเครื่องมือหรือ KPI เครื่องมือที่ใช้ Case study, การสอบรวบยอด การนำความรู้ไปใช้ มาตรฐานและเครื่องมือ เช่น หลักสูตรประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 14 ตัวบ่งชี้ และสถาบันประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 13 ตัวบ่งชี้ ”

“ด้านปัญหาและอุปสรรคของมาตรฐานและเครื่องมือ คือความไม่สอดคล้องกับมาตรฐานกับ เครื่องมือที่ใช้เพราะเครื่องมือต้องตอบมาตรฐาน (Standard) ปัญหาส่วนมากก็คือเครื่องมือและมาตรฐาน ไม่สอดคล้องกัน เช่น มาตรฐานเรื่องคิววี เครื่องมือวัดอีกเรื่อง แต่ไม่ได้ไปวัดผลลัพธ์ แต่ไปวัด ปัจจัยนำเข้า อีกอย่างก็คือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้ประกอบการไม่เข้าใจในประเด็นการประเมินผล ลัพธ์การเรียนรู้เกี่ยวกับบัณฑิตที่ไปทำงาน ทำให้ไม่สะท้อนผลลัพธ์การเรียนรู้ ไม่ตอบ Feedback ผู้ประกอบการ ไม่ได้เข้าใจเครื่องมือ (ต้องเข้าใจทั้ง 2 ฝ่ายผู้ผลิตและผู้ใช้บัณฑิต) การตอบแบบ ประเมินคนส่วนมากไม่ค่อยให้ความสนใจ ค่าที่ออกมาจึงไม่สามารถตอบโจทย์ได้อย่างแท้จริง”

“ด้านความต้องการพัฒนาปรับปรุงเพื่อตอบโจทย์ในอนาคต ควรสามารถปรับปรุงได้ เช่น

ด้านผู้ประเมินมาตรฐานก็ต้องเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานหรือ standard ผู้ใช้ประเมินบัณฑิตก็ต้องเข้าใจบริบทของการศึกษาและความต้องการของสังคมและอุตสาหกรรม ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรทำงานร่วมกัน (Stakeholders) การแก้ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตบัณฑิตไม่ตอบโจทย์ ผู้เกี่ยวข้องก็ต้องชัดเจนว่าความต้องการหรือไม่ต้องการ Skills Set อะไร เพราะจะทำให้การสร้างคนได้ชัด แสดงว่าการผลิตคนได้ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการในอนาคต 2 ส่วนภาคที่เกี่ยวข้องต้องมาแชร์กันและสร้าง Standard ขึ้นมาหรือทำงานร่วมกัน” (นุชนภา รื่นอบเชย, สัมภาษณ์ 15 กันยายน 2564)

“ด้านมาตรฐานและเครื่องมือมีหลายอย่างที่ใช้ระบบของตัวเอง เช่น จุฬาฯ ก็มีระบบของตัวเอง ราชภัฏก็มีต้องไปดูในรายละเอียด แต่ถ้าอิงของระบบส่วนกลาง ก็สามารถดูได้ จากคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2557 ซึ่งมีรายละเอียดต่าง ๆ มากมายทั้งองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ด้านต่าง ๆ” (วันนี นันทศิริ, สัมภาษณ์ 13 กันยายน 2564)

1.5 บริบทที่เกี่ยวข้อง

“บริบทกฎหมายเดิมมีความเข้มแข็งบัญญัติว่าต้องทำประกันทุกปีเมื่อครบ 5 ปี ก็ต้องประเมินจากหน่วยงานภายนอก แต่ พ.ร.บ. 2562 กำหนดว่าต้องประกันคุณภาพเช่นกัน แค่หลวม ๆ จัดให้มีการประกันเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน ต้องมีการประเมิน การตรวจสอบ การพัฒนา กฎหมายใหม่นั้นมี Third Party เป็นสิ่งที่สถาบันเลือกเพื่อประเมินหรือยืนยัน ก็ต้องเป็นองค์กรที่เข้าใจบริบทสถาบันการศึกษา ประเภทของสถาบัน KPI ก็ต้องตอบโจทย์และชัดเจนอยู่ภายใต้การกำกับของต้นสังกัด เพราะต้องประเมินผลลัพธ์ของสถาบันและเป้าหมายต่าง ๆ ทั้งนี้ก็ต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมแต่ละสถาบัน อย่างน้อยการตรวจประกันก็ต้องได้ตามเกณฑ์ขั้นต่ำ (Minimum) เพราะเราต้องมีมาตรการในการคุ้มครองผู้บริโภคด้วย”

“ด้านความต้องการพัฒนาปรับปรุงเพื่อตอบโจทย์สังคมในอนาคต ก็ควรคำนึงมาตรฐานการศึกษาเพราะจะทำให้การศึกษาเป็นสินค้าทางการศึกษา ดึงความสนใจของนักศึกษาจากต่างประเทศเข้ามาเรียนกับเรา ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายนักศึกษา ดังนั้นระบบการประกันคุณภาพทางการศึกษา ระบบก็ต้องสร้างความเชื่อมั่นในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพทัดเทียมตามมาตรฐานสากลเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกและสากล เพื่อสร้างมาตรฐานคุณภาพระบบการศึกษาไทย”(นุชนภา รื่นอบเชย, สัมภาษณ์ 15 กันยายน 2564)

“ด้านบริบทเชิงสังคมการประกันคุณภาพ มีความสำคัญเพราะเป็นกลไกในการสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้รับบริการ หากระบบไม่ดี ก็จะไม่ถูกใช้บริการและสุดท้ายก็จะถูกยุบไปโดยอัตโนมัติเพราะต้องถูกตรวจสอบค่อนข้างมาก สังคมค่อนข้างให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ หากสถาบันไม่มีต้องมีปัญหาแน่ ถ้ามีต้องได้มาตรฐานสากล จะทำให้สถาบันอยู่ได้” (วันนี นันทศิริ, สัมภาษณ์ 13 กันยายน 2564)

2. ระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะสถาบัน

2.1 หลักการ

“หลักการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะของเอกชน ซึ่งจะมีกฎระเบียบหรือ พ.ร.บ.สถาบันอุดมศึกษาเอกชนกำหนดไว้ที่ต้องให้สถาบันอุดมศึกษาต้องรับรองวิทยฐานะในการ

เปิดการศึกษาแต่ละระดับ หากไม่สามารถเปิดสอนและให้ปริญญาได้” (วันนี้ นันท์ศิริ, สัมภาษณ์ 13 กันยายน 2564)

“สมาคมวิชาชีพทนาย มีบทบัญญัติทางกฎหมาย พ.ร.บ.ทนายความ พ.ศ. 2528 เป็นองค์กรที่ควบคุมดูแลผู้ประกอบการวิชาชีพทนายความ มีอำนาจหน้าที่ออกใบอนุญาต ควบคุมความประพฤติและลงโทษการกระทำที่ผิดจรรยาบรรณ การรับรองคุณวุฒิทางการศึกษาเกี่ยวข้องกับมาตราที่ 35 ให้อำนาจสภาทนายความในการรับรองวุฒิหรือวิทยฐานะปริญญาดังตรี โท เอก เมื่อเห็นว่าสถาบันมีมาตรฐาน ด้วยหลักเกณฑ์ของเราเอง โดยปกติแล้ว สำนักปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ก็รับรองหลักสูตร และ ก.พ. ก็รับรองเกี่ยวกับการพิจารณาตำแหน่งเพื่อเข้ารับราชการและสภาวิชาชีพทนายความก็จะมารับรองอีกครั้ง เราเองของ สำนักปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) และยอมรับส่วนนั้นและก็เพิ่มเติมของสภาทนายหรือหลักเกณฑ์เฉพาะ”

“หลักการของระบบการรับรองคุณวุฒิและวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาในอนาคต เราอาจจะต้องปรับเปลี่ยนตามสังคม ไม่ใช่ให้สังคมมาปรับเปลี่ยนเข้าเกณฑ์เรา เนื่องจากปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลง ผนวกทั้งสาขาที่เปิดการเรียนการสอนก็หลากหลายเยอะมากขึ้น ในอนาคตน่าจะมีสาขาต่าง ๆ เพิ่มขึ้นมากมายที่เปิดเฉพาะทางมากขึ้น ระยะเวลาการเรียนสั้นลง ความต้องการระดับบัณฑิตน้อยลง ทั้งมหาวิทยาลัยตอบโจทย์หลักสูตรระยะสั้น ต่อไปอาจจะไม่ใช้การเรียนในภาคเต็มเวลา อาจจะมีนอกเวลา การเรียนก็เปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอน เช่น สมัยก่อนเรียนทางไปรษณีย์ เพียงแต่ปัจจุบันเปลี่ยนมาเป็นอิเล็กทรอนิกส์ ด้วยการใช้เทคโนโลยีและเวลาเรียนสั้นลง (ทักษิณ ไชยแขวง, สัมภาษณ์ 1 กันยายน 2564)

สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายบทบัญญัติที่ให้อำนาจในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการในการรับรองคุณวุฒิปริญญาเพื่อประโยชน์ในการบรรจุแต่งตั้งข้าราชการกำหนดเงินเดือน ค่าตอบแทนและตำแหน่งของคุณวุฒิเพื่อให้ส่วนราชการได้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถตามมาตรฐาน รวมถึงการรับรองคุณวุฒิทั้งในและต่างประเทศ แทนผู้ใช้บัณฑิตจากสถาบันการศึกษา ดังนั้นการรับรองมีหลักเกณฑ์ต่างๆ ประกอบกันหลายอย่างทั้งพิจารณาจากการผ่านการรับรองวิทยฐานะสถาบันจากหน่วยงานราชการหรือด้านองค์กร นอกเหนือจากหลักเกณฑ์ของสำนักงานเพื่อดำเนินการรับรองคุณวุฒิทางการศึกษา ปัญหาสำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ฐานะผู้ใช้บัณฑิตจากสถาบันการศึกษาจะอยู่ในส่วนของการรับรองคุณวุฒิของสำนักงาน ก.พ. จะมีปัญหาเกี่ยวกับในเรื่องของความหลากหลายของปริญญาหรือคุณวุฒิการศึกษาทำให้ยากต่อการจัดหมวดหมู่หรือกลุ่มศาสตร์ เพื่อการรับรองจึงต้องทำให้ต้องลงลึกในรายละเอียดหลักสูตรเพื่อทำความเข้าใจและต้องสื่อสารกับส่วนราชการหรือผู้ใช้บัณฑิต แนวทางการพัฒนาในอนาคตต้องมีการสื่อสารหรือประชุมส่วนราชการเพื่อทำความเข้าใจรายละเอียดและความชัดเจนของคุณวุฒิ รวมทั้งการทำฐานข้อมูลหลักสูตรหรือตัวประเมินกลางเพื่อประเมินหรือจัดการกับความไม่ชัดเจนในการแบ่งหมวดหมู่หรือกลุ่มศาสตร์อันเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานบุคคล เพื่อประโยชน์ในการใช้บัณฑิต นอกเหนือจากการประเมินจากงาน ในอนาคตควรเน้นเรื่องประสบการณ์และสมรรถนะที่ต้องการของ

ส่วนราชการ อาจจะไม่ควรผูกติดอยู่กับวุฒิการศึกษาอย่างเดียว ควรมีมิติในการพิจารณาเพื่อการรับรองมากกว่าการมองเรื่องเอกสารอย่างเดียว (มุกดาวรรณ เอี้ยวจิตรจากร, สัมภาษณ์ 17 กันยายน 2564)

สภาสถาปนิกองค์กรควบคุมดูแลการก่อสร้างและสิ่งปลูกสร้าง เริ่มตั้งแต่กฎหมายภายใต้รัฐธรรมนูญ 2540 เกิดจากกฎหมายวิชาชีพที่เน้นหลักสุขภาพ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินที่เกี่ยวกับวิชาชีพและสาธารณสุขสังคม มีหน้าที่ดูแลควบคุมการประกอบวิชาชีพสถาปนิก เป็นการใช้อำนาจอธิปไตยในการควบคุมการประกอบวิชาชีพผ่านกระทรวงทบวงกรมต่างๆ โดยสังกัดกระทรวงมหาดไทย จะทำการขึ้นทะเบียน ออกใบอนุญาต กฎระเบียบ หลักเกณฑ์ วิธีการ ตรวจสอบรับรองปริญญาวิชาชีพหรือคุณวุฒิระดับปริญญาวิชาชีพ (Endos professional degree to professional license) ความเป็นองค์ประกอบของความเป็นวิชาชีพสถาปนิกหรือเพื่อให้ได้ความเป็น Professional License ในการขอใบประกอบวิชาชีพนั้นจะมีองค์ประกอบในการพิจารณารับรองหรือเป็นที่ใช้ในการรับรองประกอบด้วย 3 E ได้แก่ Education หลักสูตร Experience ความรู้และประสบการณ์ Examination การทดสอบต่างๆ สามมิติจึงเป็นฐานคิดคนที่เข้าสู่อุตสาหกรรม Professional License เพื่อขอประกอบวิชาชีพในการเข้าสู่อุตสาหกรรมด้านปัญหายังมีปัญหาเกี่ยวกับการยื้อแย่งกันในเรื่องหลักการเนื่องจากรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพเกี่ยวข้องเรื่องการเลือกปฏิบัติหรือเป็นการก้าวก่ายการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา พระราชบัญญัติวิชาชีพและพ.ร.บ. การอุดมศึกษาไม่ได้ปรับปรุงให้ไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้นการเข้าไปรับรองคุณวุฒิหรือวิชาชีพเหมือนเข้าไปก้าวก่ายการดำเนินงานทำให้มีลักษณะยื้อแย่งกันในทางปฏิบัติ (มาตรา 16 พ.ร.บ. การอุดมศึกษา 2562) ทางปฏิบัติสภาวิชาชีพก็เป็นฝ่ายกำหนดกฎเกณฑ์ที่รัดกุมเกินไปทำให้ภาพกลายเป็นคนละฝ่ายระหว่างผู้ผลิตบัณฑิตและผู้รับรองคุณวุฒิหรือสภาวิชาชีพ ภาพเลยออกมาเหมือนลักษณะการไม่เข้าใจกัน แนวทางแก้ไขในอนาคตต้องแก้ไขเชิงหลักการบนฐานของปัญหาที่เกิดขึ้น คาดว่าในอนาคตควรจะต้องทำเหมือนอเมริกา มีองค์กรที่เป็นหน่วยงานกลาง (Third Party) เป็นตัวแทนของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง (สภาวิชาชีพ กระทรวงอุดมศึกษา สถาบันอุดมศึกษา ผู้ใช้บัณฑิต) คณะกรรมการเหล่านี้ก็มีอำนาจในการรับรองหลักสูตร (Endos) เป็นองค์กรกลางมีหลายภาคส่วนที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งขณะอยู่ในช่วงของการดำเนินการเพราะได้เสนอในที่ประชุมในการร่าง พ.ร.บ. อุดมศึกษา ซึ่งปัจจุบันหากยังไม่สามารถแก้ไขตัวระเบียบหรือข้อบังคับต่างๆ ก็จะใช้แบบความสมัครใจเพื่อแก้ปัญหาในปัจจุบัน (วิรัตน์ รัตนกร, สัมภาษณ์ 3 กันยายน 2564)

หลักการของสมาคมการรับรองวิทยฐานะวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยประจำภูมิภาคตะวันตกเฉียงเหนือแห่งสหรัฐอเมริกา (NWCCU) จะมีหลายอย่าง ซึ่งไม่ได้แตกต่างกันกับองค์การรับรองวิทยฐานะอื่นๆ ในภูมิภาคใกล้เคียงมีลักษณะองค์กรที่คล้ายคลึงกัน โดยภารกิจขององค์กรนี้ก็จะดำเนินการรับรองสถาบันอุดมศึกษาในหลายมลรัฐประจำภูมิภาคตะวันตกเฉียงเหนือของสหรัฐอเมริกาในการประยุกต์ใช้มาตรฐานและกระบวนการเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาระบบการคุณภาพอย่างต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมความสำเร็จของนักศึกษา อาจจะมีองค์ประกอบที่ต่างกัน โดยการ

แจ้งข้อมูลมาตรฐานและกระบวนการ การพัฒนากระบวนการอย่างต่อเนื่อง ความสำเร็จของนักศึกษา และความสำเร็จ ปิดช่องว่างความไม่เสมอภาคหรือเท่าเทียม เพื่อสร้างความมั่นใจและเป็นฐานข้อมูลว่าสถาบันการศึกษาจะปฏิบัติกับนักศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน เนื่องจากความหลากหลายทางเชื้อชาติที่มาจากหลายที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกัน สร้างสิ่งแวดล้อมและโอกาสให้แก่คนทุกกลุ่มอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ตามความรับผิดชอบของสถาบันการศึกษา ซึ่งก็เป็นไปตามวิสัยทัศน์ขององค์กร (Sonny Ramaswamy, สัมภาษณ์ 16 ตุลาคม 2564)

2.2 องค์ประกอบ

“องค์ประกอบในการรับรองคุณวุฒินั้นก็มีเกณฑ์ที่มีการกำหนดโดย คณะกรรมการฝึกอบรมแห่งวิชาว่าความสหราชอาณาจักร เกณฑ์ก็มีอยู่ว่าต้องเรียนวิชาอะไร ต้องมีห้องสมุดที่มีหนังสือครบตามจำนวนรายวิชาและมีห้องศาลจำลอง องค์ประกอบในการรับรองส่วนมากไม่ค่อยมีปัญหาอะไร เพราะส่วนมากสถาบันการศึกษาเขาจะเตรียมความพร้อมแล้วส่วนใหญ่ที่ไปตรวจดูก็อาจจะเจอว่าหนังสือไม่ครบ เราก็อาจให้คำแนะนำในรายวิชาหรือจำนวนของหนังสือเพื่อให้เหมาะสมกับจำนวนนักศึกษา และการกำหนดเกณฑ์ไว้มาก ๆ อาจจะไม่สอดคล้องกับยุคสมัยหรือการเปลี่ยนแปลงของสังคม เช่น หากกำหนดว่าต้องมีห้องสมุด ห้องสมุดออนไลน์ก็ไม่เข้าข่าย ซึ่งความจริงการเข้าถึงและความสะดวกอาจมากกว่าก็ได้ ตอบโจทย์คนได้มากกว่า” (ทัศไทย ไชยแขวง, สัมภาษณ์ 1 กันยายน 2564)

การรับรองคุณวุฒิของสำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ทั้งการรับรองคุณวุฒิภายในประเทศและการรับรองคุณวุฒิต่างประเทศ ด้านองค์ประกอบการรับรองคุณวุฒิ ทางสำนักงาน ก.พ. จะพิจารณาจากเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานจากสำนักงานปลัดกระทรวง (อว.) เพื่อรับรองและแจ้งเวียนให้ส่วนราชการรับทราบ เสมือนเครื่องมือหนึ่งในการตรวจสอบพิจารณาฐานเงินเดือน โดยเกณฑ์ในการประเมินใช้การวิเคราะห์ค่างาน มาตรฐานประเมินตำแหน่งและอัตราเงินเดือน ปัญหาด้านองค์ประกอบ คือ ความหลากหลายของการบูรณาการศาสตร์หลักสูตรหรือความตรงของศาสตร์หรือบางที่เรียกว่า“หลักเฒ่าแก่เนี้ยะ” ซึ่งยากต่อการจัดแขนงกลุ่มศาสตร์พอหลักสูตรหลากหลายศาสตร์ทำให้มีความซับซ้อนยากต่อการจัดการ ก.พ. ก็ยังต้องใช้เกณฑ์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาร่วมกับองค์กรวิชาชีพและ ก.พ. ก็ไม่สามารถรับรองหลักสูตรหรือสถาบันต่างประเทศ ซึ่งถือว่าเป็นปัญหา แต่เพื่อมุ่งเน้นให้สามารถใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด สำนักงาน ก.พ. ก็คอยแก้ปัญหาให้กับส่วนราชการ โดยเฉพาะการรับรองคุณวุฒิจากต่างประเทศ แนวทางการพัฒนาในอนาคตคือระบบการรับรองวุฒิของ ก.พ. ต่อไปอาจจะไม่ผูกติดกับวุฒิการศึกษา แต่คงต้องมองเป้าหมายหลักไปที่สมรรถนะ ความรู้ ความสามารถหรือประสบการณ์ของผู้สมัครว่าตรงกับความต้องการของส่วนราชการ (มุกดาวรรณ เอียววิจิตรจารุ, สัมภาษณ์ 17 กันยายน 2564)

สภาสถาบันกึ่งองค์ประกอบ 3 ขั้นตอน เช่น การรับหลักสูตรจากสถาบัน พิจารณามาตรฐานวิชาการ school visit หรือการตรวจเยี่ยมทำการสัมภาษณ์อาจารย์ ผู้เรียน ผู้ใช้บัณฑิต ด้วยอนุกรรมการ ดูสมรรถนะ 9 อย่างของผู้เรียนตามกรอบเกณฑ์ที่กำหนด องค์ประกอบด้านองค์ความรู้ (Body of Knowledge) ด้วยสถาบันกึ่งประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านพื้นฐานสถาปตยกรรม

ด้านการออกแบบ ด้านเทคโนโลยี ด้านหลักปฏิบัติวิชาชีพ นำสู่การกำหนดหน่วยกิต ไม่เพียงแต่ดูหลักสูตรจะดูไปถึงอาจารย์หรือผู้สอน ลงรายละเอียด ส่วน สกอ. จะดูคุณวุฒิกว้างๆ ในภาพรวมองค์กรจะดูแบบ specific ทั้งด้านองค์ความรู้ (Curriculum) อาจารย์ผู้สอน (Faculty) และสิ่งอำนวยความสะดวก (Facility) อุปกรณ์และคุณสมรรถนะบัณฑิตจากนั้นทำการรับรองและผู้จบสามารถมาสมัครสอบเพื่อขอใบอนุญาตได้ ปัญหาไม่มาก ด้วยหลักสูตรที่เข้มารายวิชาจำเพาะหรือความเป็น การเฉพาะเจาะจง แก่นสาระของศาสตร์ด้านนี้ บางทีอาจจะไม่เป็นไปตามเกณฑ์ตามที่กำหนด ปัญหาการเรียนจบไม่ตรงสายของอาจารย์ ทำให้มองถึงข้อจำกัดของสภาวิชาชีพที่มองว่ายึดกรอบคิดแบบไม่ หลากหลาย ปัจจุบันหลักสูตรที่หลากหลายมีแนวโน้มๆ กรอบการมองอาจจะไม่ครอบคลุมถือว่าเป็น ข้อจำกัดของการรับรอง (วิรัตน์ รัตนกร, สัมภาษณ์ 3 กันยายน 2564)

ด้านองค์ประกอบหรือมาตรฐานมีหลายอย่างแต่พื้นฐานองค์ประกอบพื้นฐานหลักๆ ได้แก่ ความสำเร็จของนักศึกษาและการมีส่วนร่วม ซึ่งแต่ละองค์ประกอบหลักก็มีส่วนประกอบปลีกย่อย ตามแต่ละโดเมน เหมือนกับมาตรฐานและ คุณสมบัติที่กำหนดทุกสถาบันอุดมศึกษาควรมีคุณสมบัติ และมาตรฐานตามที่กำหนด สมาคมมีบทบาทในการช่วยเหลือและส่งเสริมสถาบันตามมาตรฐาน ดังกล่าว เพื่อให้สถาบันสำเร็จลุล่วงตามภารกิจของสถาบัน เหตุผลอีกอย่างหากสถาบันไม่ได้รับการ รับรองแล้วนั้นจะไม่สามารถรับเงินงบประมาณจากรัฐที่ช่วยเหลือนักศึกษา (งบช่วยเหลือทางการเงิน แก่นักศึกษา) ถือว่าเป็นข้อจำกัดด้านองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกัน (Sonny Ramaswamy, สัมภาษณ์ 16 ตุลาคม 2564)

2.3 ระเบียบวิธีการ

“เรามีระเบียบคือกฎหมายและข้อบังคับ ข้อบังคับวิชาว่าความระเบียบเราก็ออกระเบียบ บ้าง ออกโดยสภานายความหรือคณะกรรมการอำนวยการสำนักวิชาว่าความ เราก็มีระเบียบการ รับรองคุณวุฒิต่าง ๆ แต่ไม่ได้มีมากมายนัก ก็เป็นระเบียบแบบกว้าง ๆ เพราะจะใช้ดุลยพินิจของ กรรมการเป็นหลัก ปัญหา อุปสรรคของระเบียบ วิธีการของระบบการรับรองคุณวุฒิและการรับรอง วิชยฐานะสถาบัน “เกี่ยวกับวิธีการรับรองคุณวุฒิยังไม่เคยเจอปัญหาของการไม่เห็นด้วยกับระเบียบ และวิธีการรับรองคุณวุฒิของเรา” (ทศไทย ไชยแขวง, สัมภาษณ์ 1 กันยายน 2564)

ระเบียบและวิธีการรับรอง ได้แก่ หลักสูตรควรเป็นหลักสูตรที่สถาบันทำขึ้นผ่านการรับรอง มาตรฐานจากกระทรวงฯหรือหน่วยงานรับรองตามกฎหมาย หลักสูตรมีคุณภาพตามเกณฑ์สากล สถาบันการศึกษา จัดการเรียนการสอนตามมาตรฐานหลักสูตรต้องส่งไปยัง อว. และ ก.พ. เพื่อ พิจารณารับรองคุณวุฒิ ปัญหาส่วนมากจะเป็นแนวปฏิบัติเนื่องจากบางสถาบันอุดมศึกษาเปิดทำการ เรียนการสอนหรือบัณฑิตจบไปแล้วแต่หลักสูตรยังไม่รับรอง ปัจจุบันมีปัญหาด้านนี้น้อยลง การ แก้ปัญหาในระยะสั้น จะติดต่อเป็นรายกรณี กับ สกอ. และประสานงานกับส่วนราชการเพื่อให้บรรจุ ทำงานไปก่อน แต่คอยอธิบายให้ส่วนราชการเข้าใจ ในอนาคตจะไม่ได้ยึดคุณวุฒิแต่จะยึดสมรรถนะ เพื่อการรับรองเป็นหลัก (มุกดาวรรณ เอี้ยวจิตรจาร์, สัมภาษณ์ 17 กันยายน 2564)

ระเบียบวิธีการไม่ว่าจะเป็นการยื่นความจำนงค์ต่อกรรมการ ส่งเอกสารเพื่อขอตรวจสอบ การ ตรวจสอบมาตรฐานทางวิชาการ การตรวจเยี่ยมสถาบัน (ตามระเบียบการตรวจเยี่ยม) สรุปรายการตรวจ

เยี่ยมและประชุมรับรองและการแจ้งผลการรับรองแก่สถาบันการศึกษาให้ทราบ โดยการรับรองได้คร่าวละ 5 ปี ปัญหาปัจจุบันของสภาวิชาชีพคือความไม่ทันสมัยด้านระเบียบหรือหลักการเนื่องจากดำเนินการแบบส่วนราชการ การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงระเบียบข้อบังคับหรือมติต่างๆ กระบวนการซับซ้อน มีขั้นตอนมาก เช่น ต้องจัดการประชุมใหญ่ลงประชามติ กระบวนการมีข้อบังคับหลายอย่างกว่าจะดำเนินการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงระเบียบหรือข้อบังคับและเชิญผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของผู้ที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุมว่าจะประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา แนวทางการพัฒนาในเรื่องของระเบียบวิธีการคงอยากให้มีส่วนที่เป็นพันธมิตรของมีส่วนได้ส่วนเสีย ที่กล่าวไปแล้วในการร่วมหาทางออกและแก้ปัญหาต่างๆ ร่วมกัน ทำให้เกิดข้อตกลงบนฐานของความเข้าใจกันระหว่างผู้ผลิต ผู้รับรองและผู้ใช้บัณฑิตหรือภาคส่วนอุตสาหกรรมต่างๆ (วิรัตน์ รัตนกร, สัมภาษณ์ 3 กันยายน 2564)

ด้วยเชิงกระบวนการหรือการพัฒนานั้น การรับรองถือว่าเป็นกระบวนการแห่งพลวัตรเปรียบเสมือนการเรียนที่ต้องพัฒนาและเติบโตหรือเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ในเชิงกระบวนการนั้นไม่เพียงแต่เราดำเนินการรับรองแต่องค์กรของเราเอง (NWCCU) ก็ถูกการรับรองจากหน่วยงานของรัฐบาลเช่นกัน เพื่อเป็นการพัฒนาระบบการบริหารงานและการดำเนินงานและชี้ว่าองค์กรเรายังมีคุณภาพและส่งเสริมสังคมได้มากน้อยเพียงใด วิธีการรับรองใช้แบบการโหวตจากกลุ่มอาสาสมัคร (Sonny Ramaswamy, สัมภาษณ์ 16 ตุลาคม 2564)

2.4 มาตรฐานและเครื่องมือ

“ประเด็นมาตรฐานและเครื่องมือนั้นก็ปัญหาทั้งหมดนั้น อยู่ที่เรารู้ว่าจะหาทางแก้ เช่น การออกกฎหมายการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อาจจะออกกฎหมายที่ไม่เป็นไปตามการเปลี่ยนแปลง ซึ่งตอนนี้กำลังจะมีการปรับ เพื่อให้สอดคล้องกับการอุดมศึกษาที่ออกใหม่ รองรับการเปลี่ยนแปลง ตัวนี้จะเป็นกลไกหนึ่งที่จะทำให้เอกชนจัดการศึกษาได้ดีขึ้น ปัญหาที่เช่น บางอย่างสิ่งที่เรา สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเขามี อาจจะไม่รองรับสิ่งที่กฎระเบียบวางอยู่ เกณฑ์มาตรฐานของแต่ละประเทศก็ควรปรับให้มีความสอดคล้อง เวลาเราทำเกณฑ์ก็ต้องดูประเทศต่าง ๆ ด้วยเขาเป็นอย่างไร ไม่ให้มันต่ำหรือต่างกันเกินไปก็ต้องปรับให้สอดคล้องกัน” (วันนี นันทศิริ, สัมภาษณ์ 13 กันยายน 2564)

“การรับรองคุณวุฒิหรือหลักสูตร จะพิจารณาหลักเกณฑ์วิชาที่เรียนว่าเหมาะกับการที่จะประกอบวิชาชีพทนายความ เนื่องจากปัจจุบันมีการเปิดสาขากฎหมายหลายสาขา จึงมีวิชาที่เน้นเฉพาะ ได้แก่ วิชาวิธีพิจารณาความอาญา วิชาลักษณะพยาน วิชาเหล่านี้เรียนแล้วหลายสิบเครดิต หากจบมาสาขานิติศาสตร์ก็จริง แต่ไม่มีวิชาที่กล่าวมาเหล่านี้ เราก็อาจจะไม่รับรองให้ เพราะหลักสูตรและรายวิชาที่เรียนนั้นก็ต้องเกี่ยวกับการประกอบอาชีพทนายความ การรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษานั้นทางสมาคมวิชาชีพจะทำการตรวจสอบเกี่ยวกับหลักสูตร และลงไปยังสถาบันการศึกษาว่ามีความครบถ้วนและเหมาะสม มีหนังสือห้องสมุดห้องศาลจำลองเพื่อการสาธิตการว่าความ รวมไปถึงในรายวิชาของหลักสูตรที่กำหนดดังกล่าว”

มาตรฐานการรับรองคุณวุฒิ ก.พ. จะอิงตามเกณฑ์ขององค์กรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หลักสูตรเป็นหลักสูตรของสถาบันการศึกษาได้จัดตั้งตามกฎหมาย ผ่านการรับรองมาตรฐานจากองค์กรตาม

กฎหมาย องค์การทางวิชาชีพ กรอบมาตรฐานหรือกฎเกณฑ์การรับรองคุณวุฒิ ประกอบด้วยทั้งเกณฑ์ คุณสมบัติ พิจารณาจากสาขา หลักรายวิชา วิชาเฉพาะ หน่วยกิต ระบบการจัดการศึกษา วิทยานิพนธ์ เกณฑ์เงินเดือน ระบบการเรียน ระยะเวลาหลักสูตร และการวัดผลประเมิน (มุกดาวรรณ เอี้ยววิจิตร จารุ, สัมภาษณ์ 17 กันยายน 2564)

ด้านมาตรฐานเกี่ยวกับสภาสถาบัน มีหลายองค์ประกอบและกฎเกณฑ์ เช่นด้านหลักสูตร และองค์ประกอบของหลักสูตรมีการคัดเลือกผู้เข้าศึกษาและการเทียบโอน คณาจารย์ผู้รับผิดชอบ หลักสูตรและการสอน การดำเนินการของสถาบัน ส่วนปัญหาด้านเกณฑ์ไม่มีมาก เนื่องจากใช้ความเป็นวิชาชีพมาสร้างเครื่องมือเกณฑ์หรือตัวชี้วัดแต่บางเรื่องไม่สามารถวัดเชิงปริมาณได้ เช่น การสัมภาษณ์ผู้ที่เรียน เพราะบางที่เราไม่ได้เห็นผู้ที่เรียนหรือคนที่ไม่ผ่านได้ทดสอบแต่สภาพจริงเราควรรู้ปัญหาและหาทางแก้ไขกับคนที่ไม่ผ่านเหล่านั้น สิ่งเหล่านี้คือมุมมองเชิงปัญหาของการได้ตามเกณฑ์ มาตรฐาน แนวทางการพัฒนาในอนาคต ควรมีมาตรฐานที่เกิดมาจากองค์กรกลางเนื่องจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องนั้นควรมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ร่วมกัน จึงจะเกิดความยุติธรรม เพราะไม่ได้เลือกหรือกำหนดมุมมองของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ควรมาจากจุดร่วมกันของทุกภาคส่วนที่เห็นและตกลงร่วมกัน (วิรัตน์ รัตนกร, สัมภาษณ์ 3 กันยายน 2564)

“การพัฒนาระบบการรับรองคุณวุฒินั้นจะมองว่าหากมีเงื่อนไขการพิจารณาที่ชัดเจนแล้วนั้น การพิจารณาก็เป็นไปตามเงื่อนไข ก็ไม่มีความยืดหยุ่น คือลักษณะที่สามารถทำให้คณะกรรมการมีความยืดหยุ่นในการพิจารณา ซึ่งปัจจุบันจะเน้นจุดหลักมากกว่า เนื่องจากคณะกรรมการที่ตั้งขึ้นมา นั้นมีความรู้ ความสามารถอยู่แล้ว ก็สามารถใช้ดุลยพินิจว่าเห็นควรแล้วว่าสมควรหรือไม่ที่จะทำการรับรองวิทยฐานะสถาบันนั้น ๆ ถ้าหากกำหนดเงื่อนไขไว้มาก แต่ใช้ดุลยพินิจของกรรมการในการลงมติ ในการรับรองมากกว่า หากจะพัฒนาเน้นคณะกรรมการมากกว่า ไม่ได้เน้นการพัฒนาเกณฑ์ให้มันมากขึ้น เช่น เกณฑ์เรามี 10 ข้อ เราไม่มีเกณฑ์ให้มากขึ้นเพื่อให้รัดกุม เพราะหากกำหนดเกณฑ์ไว้มาก ก็ต้องว่ากันตามตัวอักษรหรือเกณฑ์นั้น ๆ ซึ่งในโลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงสูง เช่น ในต่างประเทศใช้เวลาเรียนนิติศาสตร์น้อยลง ใช้เวลา 2 ปีเป็นการรวบวิชามาเรียน หากเราไปกำหนดเกณฑ์ เช่น 120 หน่วยกิตบางมหาวิทยาลัยไม่ได้ถึงเราก็ไม่สามารถรับรองได้ เราเลยเน้นไปยังดุลยพินิจจากผู้ทรงคุณวุฒิหรือคณะกรรมการที่มีความรู้ความสามารถมาใช้ในการพิจารณาการรับรองคุณวุฒิและวิทยฐานะมากกว่า”

“ประเทศไทยส่วนมากจะไม่ค่อยมีปัญหาเพราะ สำนักปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) จะยื่นให้สภานายความรับรองเอง แต่ปัญหาส่วนมากจะมีของต่างประเทศ เช่น นิติศาสตร์ปกติจะเรียน 140 หน่วย ต่อมา สำนักปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) มากำหนดใหม่ประมาณ 120 หน่วยกิตในต่างประเทศนิติศาสตร์บัณฑิต เริ่มเรียนน้อยลงใช้เวลา 2 ปี ในการรับรองจึงต้องดูละเอียดขึ้นว่าวิชาที่เรียนมีลักษณะเป็นอย่างไร ปัญหาคือบางประเทศจะเรียนน้อยลง ซึ่งแตกต่างจากของไทยเรา ไทยเราจะเรียน 3 ปี ครั้ง ประมาณ 120 หน่วยกิต โดยเฉพาะกรณีผู้จบที่ถือวุฒิมารับรองที่จบมาจากต่างประเทศ เราก็จะนำวุฒิให้สำนักปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) รับรองว่ามีศักดิ์

และสิทธิ์ถึงปริญญาตรีหรือไม่ พร้อมกับการศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีที่เขาจบมา เพื่อศึกษาเพิ่มเติมว่าเรียนรายวิชาอะไรมาบ้างเพราะแค่ใบรายงานคะแนนนั้นไม่ได้บอกถึงหัวข้อรายวิชาที่ได้เรียนมา บางวิชา 10 กว่าเครดิตนั้นเราไม่รู้ว่าเขาเรียนอะไรมาบ้าง จึงต้องขอเอกสารเขาทั้งหมดบางครั้งก็ต้องเข้าไปในเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยนั้นเพื่อดูรายละเอียดของแต่ละวิชา” (ทัศไนย ไชยแขวง, สัมภาษณ์ 1 กันยายน 2564)

สมาคมการรับรองวิทยฐานะวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยประจำภูมิภาคตะวันตกเฉียงเหนือแห่งสหรัฐอเมริกา (NWCCU) ภารกิจคือการรับรองวิทยฐานะสถาบันประจำมลรัฐต่างๆ ในภูมิภาค พร้อมกับการประยุกต์ใช้มาตรฐานและกระบวนการเพื่อส่งเสริมพัฒนากระบวนการอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะเรื่องส่งเสริมความสำเร็จของนักศึกษา มุ่งองค์ประกอบหลายอย่าง ได้แก่ การแจ้งข้อมูลด้านมาตรฐานและกระบวนการ (ข้อมูลนักศึกษาที่สอดคล้องกับภารกิจและวิสัยทัศน์) การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง การจบการศึกษาและประสบความสำเร็จของนักศึกษา เป็นการรับรองคุณภาพที่เป็นไปตามภารกิจ โดยวิสัยทัศน์เพื่อการส่งเสริมความสำเร็จนักศึกษาและเปิดช่องว่างความไม่เสมอภาคทางการศึกษา เนื่องด้วยห้วงเวลาหลายของกลุ่มคนและชั้น จึงเป็นการดำเนินการด้วยความรับผิดชอบของแต่ละมหาวิทยาลัย (Sonny Ramaswamy, สัมภาษณ์ 16 ตุลาคม 2564)

การแก้ไขสภาพปัญหาด้านหลักการจะเน้นที่กระบวนการเริ่มต้นศึกษาปัญหา หาวิธีแก้และช่วยส่งเสริมในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงมาตรฐานและคุณภาพของสถาบัน ได้ทำงานกับสถาบันอุดมศึกษาตลอดการให้คำแนะนำและพัฒนาตลอดกระบวนการถึง 18 เดือนและหลังจากนั้นสมาชิกก็ร่วมกันเห็นด้วยและยอมรับในมาตรฐาน จึงถือเป็นการรับรอง แนวคิดเพื่อการพัฒนาระบบในอนาคต การรับรองก็เปรียบเสมือนการเรียนรู้หรือการศึกษา ซึ่งมีพลวัตรการเปลี่ยนเพื่อการพัฒนาที่ดียิ่งขึ้น ส่วนหนึ่งที่ถูกขับเคลื่อนด้วยกลไกการตลาด หลักการและกระบวนการรับรองจึงเปรียบเสมือนกระบวนการเชิงพลวัตรทางการศึกษาที่สามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาขึ้นตามบริบทของการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบได้ตลอดเวลา ในเชิงกระบวนการและการรับรองทางสมาคมการรับรองวิทยฐานะวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยประจำภูมิภาคตะวันตกเฉียงเหนือแห่งสหรัฐอเมริกา (NWCCU) ทางสมาคมนอกเหนือจากไปรับรองสถาบันการศึกษาได้แล้วยังทางสมาคมก็ต้องได้รับการประเมินและรับรองจากทางกระทรวงศึกษาธิการและรัฐบาลกลางด้วยเช่นกัน ซึ่งต้องผ่านกระบวนการรับรองต้องได้รับการประเมินทุกๆ 5 ปีจากหน่วยงานของรัฐบาลกลางเองและกระทรวงศึกษาธิการก็ต้องการทราบบลวัตรการพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบของสมาคม ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลง พัฒนาระบบการทำงานของ NWCCU ด้านมาตรฐานที่ดีขึ้น ยังมีการพัฒนาด้านอื่น ๆ อีกเช่น การแลกเปลี่ยนนักศึกษาระหว่างกัน ระบบการเก็บสะสมหน่วยกิต ระบบที่สะดวกกับการเก็บสะสมหน่วยกิต การแลกเปลี่ยนหรือส่งต่อนักศึกษาและการเคลื่อนย้ายนักศึกษา ต้องตอบโจทย์ธรรมชาติพลวัตรของการศึกษา (Sonny Ramaswamy, สัมภาษณ์ 16 ตุลาคม 2564)

2.5 บริบทที่เกี่ยวข้อง

“ประเด็นการรับรองนั้นควรเทียบกันได้ เพราะอาจจะมีนักศึกษาที่เขาเรียนในเมืองไทย และเราไปเรียนที่ต่างประเทศ ดังนั้นวุฒิหรือการรับรองวิทยฐานะสถาบัน มันควรต้องใกล้เคียงและ

เทียบเคียงกันได้ เพื่อให้ลดปัญหาเหล่านี้ การเทียบกันก็ค่อนข้างลำบาก เพื่อให้มีมาตรฐานที่ใกล้เคียงและสอดคล้องกัน เช่น ระบบการศึกษาที่จากฟิลิปปินส์การเรียนจะน้อยกว่า เวลาเทียบจะมีปัญหา หากคนบ้านเราไปเรียนกับเขาก็เช่นกัน ทั้งจากอินเดีย พม่าและกัมพูชา ซึ่งระบบการศึกษาของประเทศเหล่านี้ก็กำลังดำเนินการปรับ หากประเทศที่เขามีกาศึกษามีมาตรฐานมันก็เทียบเคียงกันได้”

“ปัญหาของการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จะมีปัญหามาก เราต้องดูว่า จะต้องมากำหนดอย่างไรให้มันไม่เป็นปัญหาในเชิงของการทำงานให้กับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตรงนี้เกณฑ์น่าจะต้องการปรับ ตัวนี้จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงและกำลังรอแก้ไข พ.ร.บ.ที่เกี่ยวข้องอยู่ อาจจะต้องมาดูรายละเอียดทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศต่าง ๆ ด้วย ซึ่งมองว่าจะปรับอย่างไร ให้มีความเท่าเทียมกันระหว่างของรัฐและเอกชน ให้มันเท่าเทียมกับของรัฐและเป็นระบบเดียวกัน”

“มาตรฐานและเครื่องมือของระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะสถาบัน มาตรฐานก็เกี่ยวกับกฎระเบียบและกฎเกณฑ์รวมทั้งความเห็นของคณะกรรมการและอนุกรรมการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เราใช้เป็นเครื่องมือในการพิจารณา ปัญหา/อุปสรรคของมาตรฐานและเครื่องมือของระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะสถาบัน อุปสรรคของการรับรองคุณวุฒิ ได้แก่ การไม่สามารถเข้าถึงฐานข้อมูลของผู้ที่จบมาจากต่างประเทศในการนำมาพิจารณา เกณฑ์หรือรายละเอียดที่เรานำมาอาจจะยังไม่รอบด้านหรือสมบูรณ์พอ เช่น ไม่ทราบว่าย่อยข่ายของการเรียนของเขานั้นพอที่จะเป็นทนายได้หรือไม่ มีวิชาที่เฉพาะตรงตามที่เราวางไว้ไหม ซึ่งบางที่การเข้าถึงข้อมูลทำได้ยาก”

“มาตรฐานและเครื่องมือของระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะสถาบัน ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการพัฒนาในอนาคต พ.ศ. 2573 ต้องใช้การพิจารณาที่รอบด้านมากขึ้น และกรรมการที่มากขึ้นโดยเฉพาะการเรียนจบจากต่างประเทศ การประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในต่างประเทศ เพื่อการตรวจสอบและทำการรับรองได้ง่ายขึ้นและคงต้องใช้ระบบเทคโนโลยีมาใช้งานมาตรฐานและเครื่องมือเพื่อการจับคู่ การวิเคราะห์ ข้อมูลข่าวสารที่มากขึ้น การใช้ดุลยพินิจของ กรรมการคงจะน้อยลง เทคโนโลยีอาจจะจะเป็นเครื่องมือประเมินได้ดีกว่าหรือประสิทธิภาพดีกว่า” (วินนี่ นันทศิริ, สัมภาษณ์ 13 กันยายน 2564)

“บริบทเกี่ยวกับอำนาจของสภาวิชาชีพ ทั้งผู้บริหารและคณะกรรมการมาจากอาชีพนั้น ๆ ดังนั้นเขาจะรู้ว่าปัญหาต่าง ๆ มันมาจากจุดไหน อย่างไร จึงจำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับกฎหมายหรือ อำนาจหน้าที่ควรให้แก่สภาวิชาชีพในการรับรองและดีกว่าจะให้หน่วยงานของรัฐรับรอง เช่น รัฐ อาจจะรับรองศาสตร์ที่เกี่ยวกับกฎหมายของผู้ที่ต้องการทำอาชีพเป็นที่ปรึกษาด้านกฎหมาย แต่ไม่ควรมารับรองอาชีพการเป็นทนายความ เพราะการเข้าถึงเงื่อนไขและองค์ประกอบต่างๆ ของวิชาชีพ ได้มากกว่า บริบทเกี่ยวกับศาสตร์หรือวิชาการในอนาคต อาจจะมีสาขาที่หลากหลายมากขึ้นก็อยาก เห็นการรับรองกลุ่มคนที่จะมาทำอาชีพทนายความในแบบที่หลากหลายเฉพาะทางมากขึ้นที่ว่าความ ในตลาดหลักทรัพย์ หรือความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน”

“การรับรองคุณวุฒิและวิทยฐานะสถาบันในอนาคต บริบทอาจจะเปลี่ยนแปลงไปเพื่อการตอบโจทย์การเปลี่ยนแปลงของสังคมมากขึ้นในอนาคต เช่น การเรียนออนไลน์เพราะในอนาคตหากมีผลการวิจัยออกมาชี้ได้ว่าการเรียนกฎหมายทางระบบออนไลน์มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลไม่ต่างกับรูปแบบการเรียนในสมัยก่อน ก็อาจจะปรับกันหรือว่าไปตามนั้น เพราะหากวิธีใดจะดีหรือด้อยมากกว่ากัน ข้อสอบในการขอใบอนุญาตเป็นทนายขึ้นข้อสอบ และเชื่อว่าเกณฑ์ของการรับรองก็ต้องเปลี่ยนแปลงไปตามสังคมหรืออาจจะไม่มีการรับรองเลยก็ได้”

บริบทเชิงหลักการหรือตัวบทกฎหมายที่ไม่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงหรือการจัดการศึกษาที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัยของการดำเนินงานรับรองคุณวุฒิ เช่น การทำหลักสูตรควบของปริญญาตรีควบปริญญาโท เวลาสมัครงานระดับปริญญาตรีจะไม่มีหลักฐาน จึงเกิดประเด็นปัญหาและต้องดำเนินการรับรอง เป็นเหตุผลที่ต้องแก้ไขเป็นรายกรณี อีกอย่างคือการขึ้นตำแหน่งที่สูงขึ้น การจบไม่ตรงคุณวุฒิที่ตำแหน่งตั้งเอาไว้ ก็เกิดเป็นประเด็นปัญหาในระบบการทำงานอีกทอดหนึ่งทั้งเรื่องของการขึ้นเงินเดือนและตำแหน่ง หลักการข้อกำหนดควรเอื้อต่อการแก้ปัญหา หลายกรณีต้องเข้าที่ประชุมเป็นรายกรณี เนื่องจากไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของระบบที่ตั้งไว้ กรณีผู้จบต่างประเทศนั้นบางสถาบันหากดำเนินการตรวจสอบคุณวุฒิมีค่าใช้จ่ายประมาณ 3,500 บาท เกิดเป็นปัญหาในการเข้าถึงข้อมูลเพื่อการตรวจสอบ บริบทการเปลี่ยนแปลงเชิงสังคม การควบรวมสถาบันการศึกษา โดยกลุ่มที่เป็นวิทยาเขตหรือนอกเขตประเทศ เนื่องจากกฎหมายแต่ละประเทศไม่เหมือนกัน (ข้อจำกัดบริบทกฎหมายระหว่างในการร่วมมือในการจัดการศึกษา) ซึ่งประเทศไทยกำลังจัดการกับข้อจำกัดเหล่านี้ บางสถาบันก็มีการทำหลักสูตรร่วม (Joint degree) กับต่างประเทศ จึงเป็นความท้าทายและการเตรียมระบบการรับรองคุณวุฒิการศึกษาซึ่งไม่ได้มีเฉพาะแต่ในประเทศแต่ต้องกว้างขวางและครอบคลุมเชิงเครือข่ายของคุณภาพและการรับรองคุณวุฒิและวิทยฐานะของสถาบันการศึกษาด้วย (มุกตาวรรณ เอี้ยววิจิตรจารุ, สัมภาษณ์ 17 กันยายน 2564)

สภาสถาบันกึ่งบริบทเชิงหลักการด้านตัวบทกฎหมาย ควรมีการปรับปรุงเกี่ยวกับกรอบด้านตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสภาวิชาชีพเพื่อให้เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงตามบริบทของสังคมและการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน ระบบกฎเกณฑ์การรับรองยังต้องมองมิติอื่นๆ เพื่อการรับรองที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับโลกยุคใหม่ บริบทด้านความต้องการของสังคม ควรพิจารณาความต้องการของสังคมเกี่ยวกับความต้องการของตลาดแรงงานในภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง บริบทการพัฒนาของประเทศ หรือแม้การคำนึงถึงบริบทการจัดการศึกษาเพื่อปูพื้นฐานวิชาชีพสถาบันก การปูพื้นฐานทักษะที่สอดคล้องกับวิชาชีพ ควรพิจารณาถึงมาตรฐานวิชาชีพระหว่างประเทศในอาเซียนควรเชื่อมโยงไปยังเครือข่ายภูมิภาคอาเซียน สร้างกรอบมาตรฐานร่วมกันเพื่อการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศหรือทำงานในระดับสากล ควรขจัดปัญหาเชิงระบบ เช่น ระยะเวลาการเรียนในหลักสูตรสถาบันก ภาษาต่างประเทศในยุโรป หรือแม้แต่ความหลากหลายของระบบการรับรองควรมีความสอดคล้องมีแนวทางที่เป็นไปในทิศทางกัน (วิรัตน์ รัตนาร, สัมภาษณ์ 3 กันยายน 2564)

เนื่องจากสมาคมการรับรองวิทยฐานะวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยประจำภูมิภาคตะวันตกเฉียงเหนือแห่งสหรัฐอเมริกา (NWCCU) มีบริบทด้านตัวบทกฎหมายหรือบทบัญญัติตามกฎหมายซึ่งให้อำนาจ บทบาทหน้าที่รวมทั้งหลักเกณฑ์และเงื่อนไข โดยองค์กรเราได้นำมาพัฒนาเป็นกรอบในการพัฒนารูปแบบ มาตรฐานและเครื่องมือเพื่อการดำเนินการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษา จึงถือว่าเป็นบริบทด้านหลักการนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญให้อำนาจและเป็นที่มาของระบบการรับรองหลักแห่งสหรัฐอเมริกาแต่บริบททางสังคมที่น่าสนใจ คือ ผลกระทบหรือประเด็นที่เกิดจากการขับเคลื่อนทางสังคมหรือการเปลี่ยนแปลงต่างๆ หรือผลสะท้อนจากความไม่เป็นธรรมในสังคม เช่น การเหยียดสีผิว ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็ได้กลายมาเป็นประเด็นเพื่อการคุ้มครองเพื่อให้ได้รับการปฏิบัติดูแลที่เท่าเทียมกัน ประเด็นความต้องการของสังคมก็ถูกยกมาเป็นบริบทที่เกี่ยวข้องของการพัฒนาคุณภาพชีวิตผ่านระบบการศึกษาและเป็นไปตามประเด็นของรัฐบาลสหรัฐเช่นกัน ทำให้เราเห็นความเป็นระบบเปิด แสดงว่าระบบนี้ได้ถูกสร้างเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของสังคมเป็นพื้นฐาน ระหว่างการประกันคุณภาพการศึกษา (Quality assurance) และการรับรองคุณภาพ (Accreditation) ทั้งสองนี้มีความคล้ายกัน การรับรองถือเป็นส่วนหนึ่งของการประกันคุณภาพการศึกษา มันครอบคลุมและมีหลายองค์ประกอบเป็นความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัย เนื่องจากได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลและพัฒนาคุณภาพของมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่องเพื่อความสำเร็จของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา การรับรองเกี่ยวข้องโดยตรงกับนักศึกษาในอเมริกาสถาบันมีความหลากหลายทั้งรูปแบบและผู้คน ได้แก่ มหาวิทยาลัยแห่งรัฐ เอกชน ศาสนา ชชาติพันธุ์ รวมทั้งความหลากหลายเชื้อชาติ สถาบันมีหลากหลายพันธกิจ จึงต้องมีการประยุกต์หรือบูรณาการให้เกิดมาตรฐานเดียวกันตามบริบทของสถาบันนั้นๆ มาตรฐานเรื่องความสำเร็จจะเน้นด้านนักศึกษา และความร่วมมือ การทำให้มหาวิทยาลัยมีความเป็นสากล ควรมีมาตรฐานกลางอันเดียวกันเนื่องจากประเทศมีอิสระและมีบริบทการดำเนินงานของตน มีภารกิจและวิธีการที่ต่างกัน จึงมีความยากที่จะหลอมรวมแต่สิ่งที่พอทำได้คือ การทำให้เกิดมาตรฐานที่คล้ายคลึงกัน อาจจะพัฒนาระบบใหม่ๆ ได้ด้วยสิ่งที่คล้ายคลึงกัน อาจจะมีความหลากหลายแบบ CHEA ในสหรัฐที่เป็นหน่วยงานกลางในการประสานงานและดูแล ซึ่งหน่วยงานควรสื่อสาร แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและทำงานร่วมกัน มองว่าการพัฒนาระบบของไทยอาจจะทำรูปแบบนี้ได้หรือไม่รวมถึงตัวอย่างองค์กรการรับรองของสหภาพยุโรป ก็มีหลายประเทศเป็นสมาชิกแต่ทุกประเทศก็มีองค์กรกลางประสานงานในรับภูมิภาคที่มีระดับสูงขึ้นที่คอยประสานงานและดูแลคุณภาพ ซึ่งการทำลักษณะเช่นนี้น่าจะเป็นแนวทางที่ดีในการรวมกลุ่มพัฒนาคุณภาพร่วมกัน (Sonny Ramaswamy, สัมภาษณ์ 16 ตุลาคม 2564)

สรุปผลการสัมภาษณ์

ด้านสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาระบบการกำกับคุณภาพการศึกษา

ของสถาบันอุดมศึกษาไทย (ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ)

1. ด้านระบบการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา

● ด้านหลักการ

หลักการมีลักษณะเป็นหลักการเชิงระบบตั้งแต่ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลลัพธ์และผลสะท้อน การส่งเสริมพันธกิจและสนับสนุนการอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระดับหลักสูตรและสถาบัน การควบคุมตรวจสอบภายในสถาบันเพื่อการพัฒนาและสร้างความเชื่อมั่นและคุณภาพแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เสมือนพิมพ์เขียวการสร้างมนุษย์และการประกันกระบวนการทำงานตามภารกิจ พันธกิจและเป้าประสงค์ของสถาบัน ให้สามารถพัฒนาตนเองและแก้ปัญหาในส่วนที่มีและเป็นการประกันว่าสถาบันอุดมศึกษาได้ดำเนินการตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

ด้านปัญหาหรืออุปสรรค ได้แก่ ด้านแนวคิดและหลักการปัญหาพบว่าปัจจุบันนี้หลักการของระบบนั้นมีความสมบูรณ์ แต่เมื่อนำไปสู่กระบวนการ Implement หรือนำใช้แล้วนั้นยังไม่ตอบโจทย์หรือสะท้อนคุณภาพอย่างแท้จริงได้ ด้านผู้ประเมินขาดความเข้าใจบริบทไม่ตรงกัน หลักสูตรที่มีความหลากหลายทำให้ระบบการประเมินไม่สามารถสะท้อนนำไปพัฒนาปรับปรุงได้ การใช้ระบบกลางแบบ One size fit all ของหน่วยงานต้นสังกัดก็เป็นระบบกลางที่ไม่สามารถตอบโจทย์ความหลากหลายของสถาบันทั้งแง่ของการบริหารจัดการ ผู้ใช้ไม่ได้มองว่าการประกันเป็นระบบเพื่อการปรับปรุงหรือพัฒนาคุณภาพ ผู้บริหารให้ความสำคัญน้อยกับเรื่องการประกันคุณภาพไม่ได้ใช้เป็นระบบหรือกลไกเครื่องมือในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพ รวมทั้งไม่ได้เคร่งครัดในการนำผลการประเมินไปใช้พัฒนา

ด้านแนวทางที่ควรปรับปรุงพัฒนาในอนาคต ได้แก่ ระบบใหม่นั้นควรเป็นระบบในภาพรวมอาจจะไม่ได้แบ่งการประกันภายในหรือการประกันภายนอก สถาบันควรสามารถเลือกระบบประกันคุณภาพได้โดยอิสระตรงตามจุดเน้นของสถาบันและสอดคล้องกับบริบทหรือสามารถพัฒนาขึ้นตามมาตรฐานสากลหรือนำระบบสากลมาใช้ รวมทั้งการมีส่วนร่วมจากองค์กรภายนอกหรือองค์กรอิสระเพื่อการตรวจสอบยืนยันผลการดำเนินการด้วย เน้นความเป็นอิสระเชิงวิชาการ เน้นความรับผิดชอบและธรรมาภิบาลต่อสังคม หน่วยงานกลางควรดำเนินการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมของระบบในภาพรวมส่วนกลางควรพยายามวางระบบเพื่อให้สถาบันให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพ รวมทั้งการพัฒนาผู้ประเมินควรมีกลไกที่สร้างความเชื่อมั่นแก่สาธารณชนร่วมกัน ต้องวางระบบเพื่อสร้างความเชื่อมั่นร่วมกันเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์โลกที่มีการเปลี่ยนแปลง

● องค์ประกอบ

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ได้รูปแบบมากจากมาตรฐานสากล ซึ่งจะแตกต่างกันไม่มาก เป็นภาพการมองที่เหมือนกันทั่วโลกทั้งระดับหลักสูตรและระดับสถาบัน เนื่องจากเป็นสิ่งที่ส่งผลต่อบัณฑิต จัดได้ว่าองค์ประกอบหรือเกณฑ์ขั้นต่ำ หลักสูตรมี 6 องค์ประกอบ ประกอบไปด้วยวิสัยทัศน์ ปรัชญา พันธกิจ อาจารย์ นักศึกษา การเรียนการสอน สิ่งสนับสนุน การวัดผลประเมินผลและการบริหาร

จัดการ ทั้งพันธกิจ 4 ด้านของระดับสถาบัน ซึ่งปัจจุบันซึ่งกฎหมายตัวใหม่ที่จะออกมานั้นจะมุ่งเน้นเพียงระดับหลักสูตรและระดับสถาบันให้อำนาจสถาบันและอิสระทางวิชาการมากขึ้น

ด้านปัญหาหรืออุปสรรค ได้แก่ ด้านองค์ประกอบไม่ค่อยพบปัญหามากนัก มีเพียงปัญหาในการนำไปใช้ การเข้าใจไม่ทั่วถึงและการเข้าใจควรเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ถ้าสถาบันออกแบบระบบใหม่ของตัวเองก็ต้องออกแบบการปฏิบัติด้วยเพื่อให้คนในองค์กรเข้าใจไปในทิศทางที่ตรงกัน

ด้านแนวทางที่ควรปรับปรุงพัฒนาในอนาคต ได้แก่ องค์ประกอบของระบบในอนาคตควรสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา เป็นระบบรับรองประสิทธิภาพมาตรฐานการทำงาน และตอบโจทย์ความต้องการของสังคมได้ องค์ประกอบไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก ตัวองค์ประกอบในการประเมินและข้อบ่งชี้ต้องมีการปรับปรุงในสอดคล้องกับองค์กรอื่น ๆ เพราะว่าการประกันคุณภาพจะมีลักษณะที่เป็นภาพการรับรอง (Accreditation) เนื่องจากการรับรองแบบต่างชาติทำให้หลักสูตรมีความสากล บัณฑิตสามารถไปเรียนต่อหรือทำงานต่างประเทศได้โดยไร้ปัญหา รวมถึงการรับรองต้องมี องค์กรภายนอกหรือองค์กรอิสระ มาดำเนินการเพื่อสร้างความมั่นใจเชื่อมระหว่างการประกันและการรับรอง

● ระเบียบวิธีการ

การดำเนินการประกันภายในระดับหลักสูตรและระดับสถาบัน กระบวนการและวิธีการ ได้แก่ การแต่งตั้งผู้ประเมินตามระบบบัญชี การกำหนดกรอบการประเมิน ประชุมคณะกรรมการการประเมิน ดำเนินการประเมินตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่กำหนด เพื่อเตรียมความพร้อมในการประเมินภายนอกต่อไป

ด้านปัญหาหรืออุปสรรค ได้แก่ ผู้ประเมินไม่สามารถทำการประเมินในภาวะวิกฤตหรือฉุกเฉิน เช่น ภาวะโรคระบาด อุทกภัยต่างๆ ทำให้ไม่สามารถลงพื้นที่ตรวจประเมินได้ จะเป็นการสัมภาษณ์ออนไลน์ จึงมีข้อจำกัดไม่สามารถลงลึกหรือรับฟังปัญหาการดำเนินการเนื่องจากหลักฐานไม่สามารถสะท้อนความเป็นจริงได้ ยังไม่สะท้อนธรรมาภิบาล บางทีเป้าหมายนั้นเพื่อให้ได้ผลคะแนนออกมาดี ไม่สามารถประเมินเพื่อแก้ปัญหาข้อบกพร่องหรือพัฒนาให้ดีขึ้นได้

ด้านแนวทางที่ควรปรับปรุงพัฒนา ได้แก่ ควรมีการส่งเสริมเพื่อให้เปลี่ยนแนวคิดทั้งผู้บริหารและผู้ปฏิบัติว่าให้การประกันเป็นวัฒนธรรมการปรับปรุงพัฒนา ไม่ใช่เพื่อคะแนนการประกันควรให้เป็นไปเพื่อการพัฒนาและส่งผลให้ผลผลิตและผลลัพธ์ดีขึ้นและแก้ไขข้อบกพร่องเนื่องจากการได้คะแนนแต่ไม่ได้เกิดการพัฒนาที่มี ควรต้องมีการปรับปรุงวิธีการประเมินเนื่องจากสังคมมีการเปลี่ยนแปลงตลอด ระบบควรมีการเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพ รวมถึงอาเซียนกำลังวางมาตรฐานดังนั้นระบบควรสอดคล้องกับต่างประเทศให้มีความเป็นสากล ควรใช้ระบบประกันและระบบการรับรองที่มีมาตรฐานจากระดับสากลมาเป็นตัวขับเคลื่อนรวมทั้งกฎระเบียบต้องปรับปรุงเพื่อลดปัญหาอุปสรรคในการวางระบบคุณภาพ วิธีการควรเป็นไปเพื่อความสะดวกและรวดเร็วไม่เพิ่มความซ้ำซ้อนเชิงระบบหรือเป็นภาระแก่สถาบันอุดมศึกษาให้มีความเป็นอิสระอิสระบนฐานความรับผิดชอบต่อสาธารณะ และระบบฐานข้อมูลควรปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพ หลักการไม่ได้เปลี่ยนแปลงอะไรมากแต่วิธีการควรปรับเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงาน

● มาตรฐานและเครื่องมือ

ด้านมาตรฐานและเครื่องมือมีหลายระบบ เช่น ระบบส่วนกลางและสถาบันที่พัฒนาระบบและใช้ระบบเอง เช่น ด้านหลักสูตรประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 14 ตัวบ่งชี้ และด้านสถาบันประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 13 ตัวบ่งชี้ ไม่ว่าจะเป็นอาจารย์ หลักสูตร ผู้เรียน การเรียนการสอน มีเครื่องมือ องค์ประกอบและข้อบ่งชี้มาใช้ในการประเมิน

ด้านปัญหาหรืออุปสรรค ได้แก่ ความไม่สอดคล้องระหว่างมาตรฐานกับเครื่องมือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้ใช้นักศึกษาไม่เข้าใจในประเด็นการประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้เกี่ยวกับบัณฑิตที่ไปทำงาน ทำให้ไม่สะท้อนผลลัพธ์การเรียนรู้ผ่าน Feedback ทั้งผู้ผลิตและผู้ใช้นักศึกษา

ด้านแนวทางที่ควรปรับปรุงพัฒนาในอนาคต ได้แก่ ผู้ประเมินต้องเข้าใจมาตรฐานหรือเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินบัณฑิต ในอนาคตผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนควรทำงานร่วมกัน เพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตบัณฑิตไม่ตอบโจทย์ความต้องการของแรงงาน ดังนั้นทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควรมาแชร์กันและปรับปรุงสร้างมาตรฐานและเครื่องมือใหม่ขึ้นมา

● บริบท

บริบทเชิงหลักการหรือกฎหมายบัญญัติว่าต้องทำประกันคุณภาพทุกปีเมื่อครบ 5 ปีต้องได้รับการประเมินจากองค์กรภายนอกแต่กฎหมายใหม่เริ่มมีความยืดหยุ่นเป็นระบบเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน การมีองค์กรภายนอกที่สถาบันอุดมศึกษาสามารถเลือกเพื่อประเมินองค์กรที่เข้าใจบริบทสถาบันการศึกษาตามแต่ละประเภทของสถาบันหรือหลักสูตร เข้าใจถึงสภาพแวดล้อมแต่ละสถาบัน มีเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ บริบทเชิงสังคมควรให้ความสำคัญกับกลไกสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ใช้นักศึกษา และสังคมส่วนรวม หากไม่เป็นไปตามระบบคุณภาพ ก็จะไม่ถูกใช้และถูกยุบไปโดยอัตโนมัติ เน้นความรับผิดชอบต่อสังคม การได้มาตรฐานสากลก็ส่งผลดีต่อสถาบัน ควรคำนึงสร้างมาตรฐานคุณภาพระบบการศึกษาไทยและเครือข่ายความเป็นสากลร่วมกันในทวีปอาเซียนและทวีปอื่นๆ ตอบโจทย์ความต้องการของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมถึงการเคลื่อนย้ายนักศึกษา นอกจากนี้ระบบต้องสร้างความเชื่อมั่นการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพทัดเทียมมาตรฐานสากล เท้าทันการเปลี่ยนแปลงสากลโลก

2. ด้านระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะสถาบัน

● ด้านหลักการ

สำนักปลัดกระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรมดำเนินการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เกิดจากกฎระเบียบหรือ พ.ร.บ.สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งกำหนดไว้ให้สถาบันอุดมศึกษาต้องผ่านการรับรองวิทยฐานะในการเปิดการเรียนการสอนในแต่ละระดับ

สมาคมวิชาชีพทนายดำเนินการตามบัญญัติทางกฎหมายเป็นองค์กรควบคุมดูแลผู้ประกอบการวิชาชีพทนายความ มีอำนาจออกใบอนุญาต ควบคุมความประพฤติและลงโทษการกระทำที่ผิดจรรยาบรรณ ด้านการรับรองคุณวุฒิการศึกษาที่มีอำนาจในการรับรองวุฒิหรือวิทยฐานะปริญญาตรี โท เอก โดยสภาวิชาชีพทนายจะดูหลักเกณฑ์ที่เพิ่มเติมเฉพาะของสภาทนาย นอกเหนือจากอิงเกณฑ์จากสำนักปลัดกระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรมแล้วและสำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) รับรองการพิจารณาตำแหน่งตำแหน่งงานและเงินเดือนแล้ว

ด้านแนวทางที่ควรปรับปรุงพัฒนาในอนาคตระบบการรับรองคุณวุฒิและวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษา สรุปว่าอนาคตระบบและเกณฑ์การรับรอนั้นคงต้องปรับเปลี่ยนไปตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม เนื่องจากผลจากการเปลี่ยนแปลงที่กระทบต่อสังคม รวมทั้งสาขาที่เปิดการเรียนการสอนก็หลากหลายมากขึ้นและคาดว่าจะเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะสาขาเฉพาะทางผนวกกับเวลาการเรียนก็สั้นลง การเรียนระดับบัณฑิตจะน้อย สถาบันตอบโจทย์สังคมด้วยการทำหลักสูตรระยะสั้น การเรียนการสอนอาจจะเป็นนอกเวลา ไม่เน้นการเรียนเต็มเวลา รูปแบบการเรียนการสอนก็เปลี่ยนไปใช้เทคโนโลยีการสื่อสารจัดการเรียนการสอน เวลาเรียนจะเปลี่ยนไปพลวัตรของสังคม

● องค์ประกอบ

องค์ประกอบการรับรองคุณวุฒิมีกฎเกณฑ์ที่มีการกำหนดโดยคณะกรรมการฝึกอบรมแห่งวิชาว่าความสภาทนายความ กฎเกณฑ์ด้านรายวิชาที่เรียน ห้องสมุดเพื่อการสืบค้น หนังสือครบบทรายวิชาและห้องศาลจำลอง ด้านปัญหาขององค์ประกอบการรับรองไม่มีปัญหาใหญ่เนื่องจากสถาบันการศึกษาพยายามแก้ไขปัญหาในเรื่องของสื่อการเรียนการสอนในรายวิชาหรือจำนวนหนังสือที่เหมาะสมกับจำนวนที่ต้องการในอนาคตจะเห็นว่าการกำหนดเกณฑ์ที่มากและยากต่อการปฏิบัติหรือการกฎเกณฑ์ขาดการปรับปรุง จะต้องแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องและเท่าทันการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ในอนาคต

● ระเบียบวิธีการ

ด้านระเบียบวิธีการรับรองคุณวุฒิต่าง ๆ หรือข้อบังคับอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม ทางสภาทนายความมีการดำเนินการออกระเบียบบ้างและออกโดยสภาทนายความหรือคณะกรรมการอำนวยการสำนักวิชาว่าความ โดยเฉพาะเรื่องออกระเบียบปรับปรุง ข้อบังคับต่างๆ ข้อบังคับวิชาว่าความระเบียบ โดยกำหนดเป็นระเบียบแบบกว้าง ๆ เนื่องจากส่วนใหญ่จะใช้ดุลยพินิจของกรรมการเป็นหลัก ดังนั้นปัญหาหรืออุปสรรคด้านระเบียบหรือวิธีการของระบบการรับรองคุณวุฒิและการรับรองวิทยฐานะสถาบัน ภาพรวมแล้วก็ยังไม่พบปัญหา หรือการไม่เห็นด้วยกับระเบียบการดำเนินการรับรองคุณวุฒิของสภาทนายความ

● มาตรฐานและเครื่องมือ

มาตรฐานและเครื่องมือมีปัญหาเกี่ยวกับการออกกฎหมายการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนยังไม่สอดคล้องกับการรองรับการเปลี่ยนแปลง ควรมีกฎไกให้เอกชนจัดการศึกษาได้คล่องตัวมากขึ้น สถาบันอุดมศึกษาเอกชนยังไม่รองรับสิ่งที่กฎระเบียบวางอยู่หรือแม้แต่เกณฑ์มาตรฐานควรปรับให้สอดคล้องหรือเป็นเกณฑ์มาตรฐานสากล ไม่ให้สูงหรือต่ำเกินไปแต่ควรปรับให้สอดคล้องกัน

การรับรองหลักสูตร มาตรฐานหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมควรพิจารณา เนื่องจากปัจจุบันเปิดกฎหมายหลายสาขา ควรเน้นวิชาเฉพาะ เช่น วิชาวิธีพิจารณาความอาญา วิชาลักษณะพยาน เพราะหลักสูตรและรายวิชาที่เรียนต้องเกี่ยวกับอาชีพทนายความ การรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาจะตรวจสอบหลักสูตรและลงพื้นที่ดูสถาบันการศึกษาเพื่อดูความพร้อมและความเหมาะสมของทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ทั้งหลาย เช่น ห้องสมุด ห้องศาลจำลอง รายวิชาหลักสูตรที่กำหนด การ

รับรองคุณวุฒิและวิทยฐานะสถาบัน มาตรฐานเกี่ยวกับกฎระเบียบและกฎเกณฑ์รวมทั้งความเห็นของ คณะกรรมการและอนุกรรมการที่เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นเครื่องมือในการพิจารณา แต่ปัญหาการรับรอง คุณวุฒิ ได้แก่ การไม่สามารถเข้าถึงฐานข้อมูลของผู้ที่จบมาจากต่างประเทศ เกณฑ์หรือรายละเอียดไม่ รอบด้านหรือสมบูรณ์พอ เช่น ขอบข่ายของการเรียนเป็นทนายได้หรือไม่ มีวิชาที่เฉพาะตรงตามที่เรากำหนดไหม การเข้าถึงข้อมูลทำได้ยาก

ปัญหาส่วนใหญ่พบจากการรับรองวุฒิต่างประเทศ เช่น นิติศาสตร์ต้องเรียน 140 หน่วย ต่อมา สำนักปลัดกระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม (อว.) มากำหนดใหม่ ประมาณ 120 หน่วยกิต จึงต้องดูแลยืดหยุ่นถึงวิชาที่เรียน บางประเทศจะเรียนน้อยลงต่างประเทศ เรียนใช้เวลา 2 ปีของไทยเรียน 3 ปีครึ่ง ประมาณ 120 หน่วยกิต โดยผู้จบที่มีคุณวุฒิหรือวุฒิปัทรมมา ให้รับรองที่จบมาจากต่างประเทศ เราก็จะนำวุฒิให้ (อว.) รับรองว่ามีศักดิ์และสิทธิ์ของปริญญา พร้อม กับศึกษาหลักสูตร เพิ่มเติมเกี่ยวกับรายวิชา บางวิชา 10 กว่าเครดิต ไม่รู้ว่าเขาเรียนอะไรบ้าง จึงต้อง ขอเอกสารเขาทั้งหมดบางครั้งก็ต้องเข้าไปในเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยนั้นเพื่อดูรายละเอียดของแต่ละ วิชา

บริบท

การรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชนด้านข้อระเบียบข้อบังคับค่อนข้างมีปัญหา พอสมควร ควรมีการจัดปัญหาเชิงการทำงาน กฎเกณฑ์ต้องมีการปรับเปลี่ยนให้มีความเท่าเทียมกัน ระหว่างรัฐและเอกชนหรือเป็นระบบเดียวกัน ซึ่งต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับสากล อีกทั้งระบบการ รับรองนั้นควรมีมาตรฐานเดียวกันทั้งระบบ โดยเฉพาะกลุ่มอาเซียน เพราะมีนักศึกษาต่างชาติที่มา ศึกษาในไทยและคนไทยก็ไปเรียนต่างประเทศ ดังนั้นการรับรองคุณวุฒิและการรับรองวิทยฐานะ สถาบัน ควรมีความใกล้เคียงและเทียบเคียงกันได้ เพื่อให้ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของมาตรฐาน ควร สร้างความใกล้เคียงและสอดคล้องกัน การแก้ปัญหาในบริบทความจำเพาะ โดยให้อำนาจหน้าที่การ รับรองวิชาชีพเป็นของสภาวิชาชีพเนื่องจากเข้าใจและลึกซึ้งในเงื่อนไขและองค์ประกอบต่างๆ ของ วิชาชีพเฉพาะได้ดีกว่าแต่ปัญหาด้านบริบทการเปลี่ยนแปลง เช่น ศาสตร์หรือวิชามีหลากหลายขึ้น ก็ ควรมีการรับรองอาชีพทนายความในแบบที่หลากหลายเฉพาะทางหรือความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาก ขึ้น

ระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะสถาบันที่เหมาะสมและสอดคล้องใน อนาคต ต้องพิจารณาให้รอบด้านมากขึ้น โดยเฉพาะการรับรองวุฒิของต่างประเทศ ควรประสานกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ เพื่อการตรวจสอบง่ายขึ้น ควรใช้ระบบเทคโนโลยีมาใช้เป็น เครื่องมือการวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ แทนดุลยพินิจของกรรมการ เทคโนโลยีอาจจะเป็นเครื่องมือ ที่มีประสิทธิภาพกว่า บริบทการรับรองคุณวุฒิและวิทยฐานะสถาบัน จะมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อตอบ โจทย์การเปลี่ยนแปลงของสังคม หากมีผลการวิจัยออกมาชี้ว่ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผลลัพธ์ ไม่ต่างกับการรับรองก็อาจจะปรับไปตาม ข้อสอบใบอนุญาต ตัวบ่งชี้ เกณฑ์การรับรองอาจ เปลี่ยนแปลงไปตามสังคมหรือไม่เลยก็อาจเป็นได้

ตอนที่ 5 การร่างระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2573

การดำเนินงานการร่างระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 นำผลสรุปจากงานวิจัยระยะที่ 1 ผู้วิจัยได้นำเสนอเป็นตารางสรุปเพื่อสะดวกในการเทียบเคียง และประมวลสรุปเพื่องานต่อการนำเสนอสารสนเทศไปสู่การวางกรอบและออกแบบระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2573

การวิเคราะห์ประมวลและสรุป

1) การวิเคราะห์ประมวลและสรุประบบการประกันคุณภาพการศึกษาของอุดมศึกษาไทยและอาเซียน (AUN-QA)

กรอบการวิจัย	ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษาไทยและอาเซียน (AUN-QA)		
	ระดับหลักสูตร (Program)	ระดับสถาบัน (Institution)	วิเคราะห์ประมวลและสรุป
1. หลักการ	<p>ประเทศไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงฯ อว.)</p> <ul style="list-style-type: none">- เป็นระบบหรือเครื่องมือที่แสดงถึงคุณภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาเป็นการรับรองการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ศักยภาพและความสามารถในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพเป็นหลักฐานการปฏิบัติที่ได้ดำเนินการตามกรอบมาตรฐานที่รัฐกำหนด <p>อาเซียน (AUN-QA)</p> <ul style="list-style-type: none">- แนวคิดพื้นฐาน UNESCO ปฏิญญาโลกการอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 มาตรฐานการอุดมศึกษา หน้าที่กิจกรรมต่างๆ - หลักสูตรมีความเชื่อมโยงกัน 3 มิติ ได้แก่ เป้าหมายการเรียนรู้และการประเมินผล การประเมินคุณภาพทั้งปัจจัย กระบวนการและผลลัพธ์ (Input, Process & Output) - ออกแบบ Outcomes Based Learning การออกแบบผลลัพธ์ กระบวนการ และการประเมินเริ่มต้นผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง โครงสร้างและเนื้อหา กระบวนการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผู้เรียนการดำเนินการเป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ลักษณะการพัฒนาจริงคุณภาพแบบ	<p>ประเทศไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงฯ อว.)</p> <ul style="list-style-type: none">- แนวคิดพื้นฐานเป็นระบบประเมินคุณภาพการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาสะท้อนภาพรวมการดำเนินงานตามพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษาและเครื่องมือที่ใช้ให้เห็นถึงการดำเนินงานที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 และมาตรฐานการอุดมศึกษา 2561 <p>อาเซียน (AUN-QA)</p> <ul style="list-style-type: none">- แนวคิดพื้นฐาน UNESCO ปฏิญญาโลกการอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 มาตรฐานการอุดมศึกษา หน้าที่กิจกรรมต่างๆ - องค์ประกอบมิติครอบคลุมนโยบายที่กิจกรรมต่างๆ - การจัดระบบและกระบวนการประเมินผลเพื่อควบคุมการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา - วิธีการเชิงประจักษ์จากการทดสอบ ประเมินผล ปรับปรุงและแข่งขัน - เป็นการบูรณาการหลักการ (ESG, Baldrige & AQAF) - การดำเนินงานทั้ง 4 หมวด/ระดับของการประกันคุณภาพสถาบัน	<p>1.ระดับหลักสูตร (Program)</p> <p>หลักการของการประกันคุณภาพระดับหลักสูตรพบว่า เครื่องมือที่แสดงถึงคุณภาพของการดำเนินการจัดการศึกษา การรับรองการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพความสามารถในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพตามกรอบมาตรฐานที่รัฐกำหนด (ระบบการรับรองคุณภาพดำเนินการตามกรอบมาตรฐานที่กำหนดไว้) ส่วนระดับหลักสูตรของอาเซียน AUN-QA มีหลักการตามแนวคิดของ UNESCO ปฏิญญาโลกการอุดมศึกษาศตวรรษที่ 21 มาตรฐานการอุดมศึกษาสามารถพิจารณาหลายองค์ประกอบต่างๆ การออกแบบหลักสูตรแบบ Outcomes Based Learning ใช้การเชื่อมโยงกัน 3 มิติ การประเมินเน้นคุณภาพทั้ง 3 ปัจจัย (Input, Process & Output) และการพัฒนาทางจรรยาบรรณ PDCA ส่วนภาคดำเนินการและผลลัพธ์เป็นไปเพื่อการดำเนินการเป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมหรือความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเน้นคุณภาพบัณฑิตตามความคาดหวังของตลาดแรงงานและเป็นที่มาของความต้องการของสังคม (ระบบที่ออกแบบผลลัพธ์และกระบวนการให้เป็นไปเพื่อพัฒนาคุณภาพและตอบสนองความต้องการของสังคม)</p> <p>ประมวล</p> <p>การประกันคุณภาพระดับหลักสูตรของไทย มีหลักการเชิงระบบการรับรองคุณภาพดำเนินการตามกรอบมาตรฐานที่</p>

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษาไทยและอาเซียน (AUN-QA)		
กรอบการวิจัย	ระดับหลักสูตร (Program)	วิเคราะห้ปริมาณและสรุป
	ระดับสถาบัน (Institution)	
1. หลักการ	PDCA - เน้นคุณภาพอันมีขีดตามความคาดหวังของตลาดแรงงานและความต้องการของสังคม	กำหนดไว้ โจทย์ถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อให้ตอบคำถามส่วนอาเซียน AUN-QA โจทย์ถูกกำหนดขึ้นจากความต้องการหรือตอบโจทย์การพัฒนาสังคม (ความคาดหวังของตลาดแรงงานและความพึงพอใจส่วนใหญ่) หรือเป็นหลักการเชิงระบบที่ออกแบบผลลัพธ์และกระบวนการให้เป็นไปเพื่อพัฒนาคุณภาพและตอบโจทย์ความต้องการของสังคม ส่วนที่แตกต่างกันออกหลักสูตรของอาเซียน AUN-QA จะมีการออกแบบระบบเชิงกระบวนการตั้งแต่ออกแบบหลักสูตร ออกแบบกระบวนการและออกแบบผลลัพธ์ เป็นระบบวงจรการพัฒนา PDCA เน้นผลลัพธ์เพื่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพัฒนาเป็นไปตามความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและความต้องการของสังคม
1. หลักการ	 <p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY</p>	สรุป หลักการของการประกันคุณภาพระดับหลักสูตรของไทยและอาเซียน มี 2 ลักษณะ ได้แก่ แบบ Inside-Out คือระบบการรับรองคุณภาพดำเนินการตามกรอบมาตรฐานที่กำหนดไว้โดยผู้ถูกกำหนดขึ้นเพื่อให้ตอบคำถาม ซึ่งมาจากสิ่งที่เรากำหนดขึ้นตามกรอบอำนาจหรือตัวกฎหมายต่างๆ และ Outside-in คือระบบที่ออกแบบผลลัพธ์และกระบวนการให้เป็นไปเพื่อพัฒนาคุณภาพและตอบโจทย์ความต้องการของสังคมและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งนี้ก็มีมีการออกแบบผลลัพธ์และกระบวนการเพื่อให้เป้าหมายการพัฒนาและการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง
		2.ระดับสถาบัน (Institution) หลักการของการประกันคุณภาพระดับสถาบัน พบว่าระบบที่ประเมินคุณภาพการดำเนินงานตามพันธกิจของ

กรอบการวิจัย	ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษาไทยและอาเซียน (AUN-QA)		
	ระดับหลักสูตร (Program)	ระดับสถาบัน (Institution)	วิเคราะห์ปริมาณและสรุป
1. หลักการ	 <p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY</p>		<p>สถาบันอุดมศึกษาตามกรอบที่รัฐกำหนด (ระบบประเมินการดำเนินงานตามพันธกิจสถาบันอุดมศึกษาตามกรอบที่กำหนดไว้) ส่วนอาเซียน AUN-QA ใช้แนวคิดของ UNESCO ปฏิญญาโลก การอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ควรพิจารณามาตรฐานการอุดมศึกษาจากหลายองค์ประกอบ พัฒนาระบบด้วยการบูรณาการหลักการของ ESG, Baldrige AQAF เพื่อเน้นการพัฒนาประสิทธิภาพขององค์กรหรือสถาบันกรอบแบ่งออกเป็น 4 ลักษณะของการประกันคุณภาพสถาบัน โดยเน้นการจัดระบบและกระบวนการประเมินผล เป็นกระบวนการคุณภาพเน้นไปที่ผลลัพธ์และกระบวนการ โดยให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือตอบโต้ภัยความต้องการพัฒนาของสังคม</p> <p>ประมวล</p> <p>หลักการของการประกันคุณภาพระดับสถาบันของไทย เราถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อตอบโต้ภัยตามบทบาทภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาตามกรอบที่รัฐกำหนด ส่วนอาเซียน AUN-QA นั้นภารกิจของสถาบันอุดมศึกษานั้นให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและความต้องการของสังคม</p> <p>หลักการที่ต่างกันคืออาเซียน AUN-QA จะมีกำหนดกระบวนการ วิธีการจึงประจักษ์ได้แก่ การทดสอบ ประเมิน ปรับปรุงและแบ่งปันการพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพของสถาบัน โดยการดำเนินงานแบ่งออกเป็น 4 หมวดลักษณะการดำเนินงานของสถาบันให้ความสำคัญกับลักษณะระดับและผลลัพธ์เพื่อนำถึงการพัฒนา</p> <p>สรุป</p> <p>หลักการของการประกันคุณภาพระดับสถาบันของไทย</p>

กรอบการวิจัย	ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษาไทยและอาเซียน (AUN-QA)		
	ระดับหลักสูตร (Program)	ระดับสถาบัน (Institution)	วิเคราะห์ปริมาณและสรุป
1. หลักการ			และอาเซียนมี 2 ลักษณะ ได้แก่ ระบบการรับรองคุณภาพสถาบัน ที่ดำเนินการตามกรอบมาตรฐานของพันธกิจตามกรอบที่รัฐ กำหนด และระบบที่ออกแบบผลลัพธ์และกระบวนการของสังคม เพื่อพัฒนาคุณภาพและตอบสนองต่อปัจจัยความต้องของสังคม การประกันคุณภาพระดับสถาบันจุดเด่นของไทยมีกฎหมายที่ชัดเจนเป็นแนวปฏิบัติ ส่วนอาเซียน AUN-QA มีกระบวนการและผลลัพธ์ที่ออกแบบเชิงการพัฒนา ได้แก่เป็นการทำงานทั้งที่ ดำเนินถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและความคาดหวังและการของ สังคม หลักการก็นั้นเป้าหมายให้เห็นภาพการพัฒนา เช่น มอง จากมิติของผลลัพธ์และกระบวนการที่ละเอียดโดยแยกเป็น ลักษณะการทำงานทั้งที่ระดับและของลักษณะการ ดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา
2. จุดมุ่งหมาย	<p>ประเทศไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงฯ อว.)</p> <ul style="list-style-type: none"> - การสร้างความมั่นใจว่าการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ สร้างความเชื่อมั่นว่าบัณฑิตมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นเครื่องมือในการรับรองการจัดการคุณภาพทางการ ศึกษา การผลิตบัณฑิตเพื่อการตอบโต้ของสังคม <p>อาเซียน AUN-QA</p> <ul style="list-style-type: none"> - เพื่อพัฒนาระบบมาตรฐานเดียวกันและสอดคล้องกัน การแลกเปลี่ยนนักศึกษา การเพิ่มคุณภาพการเรียน การสอน ยกกระดับความเชี่ยวชาญ สร้างเครื่องมือในประเทศกลุ่มสมาชิกอาเซียน 	<p>ประเทศไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงฯ อว.)</p> <ul style="list-style-type: none"> - เพื่อแสดงถึงคุณภาพและรับรองผลการดำเนินงานตาม พันธกิจกรอบคุณภาพของทบทางภารกิจและหน้าที่การ ดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อให้เป็นไปตาม มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา <p>อาเซียน AUN-QA</p> <ul style="list-style-type: none"> - เพื่อส่งเสริมระบบเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) การ เคลื่อนย้ายนักศึกษาและอาจารย์ระบบการศึกษาที่มีความ สากล (พัฒนาโดยการบูรณาการจากหลายรูปแบบ/ หลักการ/แนวคิด) ใช้ในการเชื่อมโยงระบบการศึกษาใน ประเทศกลุ่มสมาชิกอาเซียน 	<p>1. ระดับหลักสูตร (Program)</p> <p>การประกันคุณภาพระดับหลักสูตรของไทย จุดมุ่งหมาย เพื่อสร้างความมั่นใจว่าการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและความ เชื่อมั่นว่าบัณฑิตมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ การรับรองการ จัดการคุณภาพทางการศึกษาและการผลิตบัณฑิตเพื่อการตอบ โต้ของสังคม ส่วนอาเซียน AUN-QA จุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาระบบ มาตรฐานเดียวกันและสอดคล้องกัน การแลกเปลี่ยนนักศึกษา การเพิ่มคุณภาพการเรียนการสอน ยกกระดับความเชี่ยวชาญ สร้าง เครื่องมือช่วยความร่วมมือในประเทศกลุ่มสมาชิกอาเซียน</p> <p>ประมวล</p> <p>จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพระดับหลักสูตรของ ไทยและอาเซียนมีส่วนคล้ายกันคือการมุ่งการตอบโต้ระดับปัจเจก Individual ตามบริบทของตนเอง เช่นของไทยก็มุ่งตอบ</p>

กรอบการวิจัย	ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษาไทยและอาเซียน (AUN-QA)		
	ระดับหลักสูตร (Program)	ระดับสถาบัน (Institution)	วิเคราะห์ปริมาณและสรุป
2. จุดมุ่งหมาย	 <p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY</p>		<p>โจทย์การพัฒนาในระบบของตนเองตามกรอบที่กฎหมายหรือรัฐกำหนดส่วนอาเซียน AUN-QA ก็มุ่งตอบโจทย์ในบริบทของการประกอบกิจการดำเนินงานของอาเซียนเช่นกันแต่สิ่งที่ต่างออกไปก็คืออาเซียน AUN-QA เน้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งเน้นประโยชน์ในการสร้างระบบมาตรฐาน หลอมรวมระบบให้มีความมาตรฐานเดียวกันและใช้ร่วมกันเพื่อแลกเปลี่ยนนักศึกษาและคณาจารย์ การเพิ่มคุณภาพการเรียนการสอน ยกระดับความเชี่ยวชาญอีกด้วย</p>
			<p>สรุป</p> <p>จุดมุ่งหมายระดับหลักสูตรของไทยและอาเซียนนี้มี 2 ลักษณะ ได้แก่ บริบทของไทยนั้นจุดมุ่งหมายคือการตอบโจทย์ของบริบทการพัฒนาของระบบของตนเอง (ระดับปัจเจก) ส่วนอาเซียนนั้นจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนากรอบมาตรฐานและขยายไปยังสถาบันอุดมศึกษาทั้งประเทศกลุ่มประเทศสมาชิกให้ครอบคลุมไปยังกลุ่มอื่นๆ เพื่อสร้างมาตรฐานให้สอดคล้องกัน มีมาตรฐานหรือแบบแผนเดียวกันเน้นการสร้างมาตรฐานและเครือข่ายเชื่อมโยงระบบเข้าด้วยกัน อันจะเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาและคณาจารย์ในวงกว้าง จัดความเหลื่อมล้ำหรือความไม่เป็นระบบระเบียบด้วยกรอบมาตรฐานที่ต่างกัน</p> <p>2. ระดับสถาบัน (Institution)</p> <p>การประกันคุณภาพระดับสถาบันของไทย จุดมุ่งหมายเพื่อแสดงถึงคุณภาพและรับรองผลการดำเนินงานตามพันธกิจครอบคลุมบทบาทภารกิจและหน้าที่การดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาส่วนอาเซียน AUN-QA จะมุ่งพัฒนาองค์กรที่มีความเป็นสากล</p>

กรอบการวิจัย	ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษาไทยและอาเซียน (AUN-QA)		
	ระดับหลักสูตร (Program)	ระดับสถาบัน (Institution)	วิเคราะห์ปริมาณและสรุป
2. จุดมุ่งหมาย	 <p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY</p>		<p>เนื่องจากพัฒนามาจากหลายแนวคิด ใช้การเชื่อมโยงระบบการศึกษาในประเทศกลุ่มสมาชิกอาเซียน ส่งเสริมการพัฒนากระบวนกรศึกษาระบบและการเคลื่อนย้ายนักศึกษาและคณาจารย์</p> <p>ประมวล</p> <p>จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพระดับสถาบันนี้ของไทยและอาเซียน AUN-QA มีความเหมือนกันตรงที่ว่าต่างก็ตอบใจไทยการพัฒนาของของตนเองหรือบริบท (individual) ของไทยนั้นเห็นได้ชัดเจนจากการกำหนดตามกรอบพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษาเป็นไปตามกรอบมาตรฐานที่รัฐหรือกฎหมายกำหนด ส่วนอาเซียน AUN-QA ก็มีบริบทที่พัฒนาองค์การระดับสถาบันเช่นกัน แต่แตกต่างกันที่อาเซียนจะมุ่งเน้นการพัฒนาองค์กรให้มีความเป็นสากล บูรณาการจากหลายแนวคิดหรือหลักการ เน้นการพัฒนากระบวนกรเชื่อมโยงประสานไปยังสถาบันอุดมศึกษาในประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งเป็นแนวทางในการส่งเสริมทางเศรษฐกิจและการศึกษาร่วมกัน เช่น การเคลื่อนย้ายนักศึกษาอาจารย์และทรัพยากรร่วมกัน</p>
			<p>สรุป</p> <p>จุดมุ่งหมายระดับสถาบันของไทยนั้นมุ่งตอบโจทย์ของบริบทการพัฒนาของของตนเอง (ปัจเจก) ซึ่งถูกกำหนดกรอบตามพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษา ส่วนอาเซียนที่ได้มีจุดหมายเพื่อสร้างมาตรฐานการประกันคุณภาพให้มีความเป็นสากลมากขึ้น ระบบถูกพัฒนาจากการบูรณาการแนวคิดหรือหลักการและเน้นการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงระบบเพื่อให้ประเทศไทยสามารถใช้มาตรฐานในแบบเดียวกัน การสร้างเครือข่ายระบบ</p>

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษาไทยและอาเซียน (AUN-QA)			
กรอบการวิจัย	ระดับหลักสูตร (Program)	ระดับสถาบัน (Institution)	วิเคราะห์ประมวลและสรุป
2. จุดมุ่งหมาย	<p>ประเทศไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงฯ อว.)</p> <p>- การประกันคุณภาพภายในระดับหลักสูตร มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. การกำกับมาตรฐาน 2.บัณฑิต 3. นักศึกษา 4. อาจารย์ 5. หลักสูตร การเรียนการสอน การประเมินผู้เรียน 6.สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้</p> <p>อาเซียน AUN-QA</p> <p>- การประกันคุณภาพระดับหลักสูตร มี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ Criterion 1: ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง, Criterion 2: โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร, Criterion 3: กลยุทธ์เกี่ยวกับการเรียนและการสอน, Criterion 4: การประเมินผู้เรียน, Criterion 5. บุคลากรสายวิชาการ, Criterion 6: การบริการและสนับสนุนนักศึกษา, Criterion 7: สิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐาน, Criterion 8 : ผลผลิตและผลลัพธ์</p>	<p>ประเทศไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงฯ อว.)</p> <p>- การประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับสถาบัน มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. การผลิตบัณฑิต 2. การวิจัย 3. การบริการวิชาการ 4. การทำนุบำรุง ศิลปะและวัฒนธรรม 5.การบริหารจัดการ</p> <p>อาเซียน AUN-QA</p> <p>- การประกันคุณภาพระดับสถาบัน โดยแบ่งออกเป็น 4 หมวดหรือระดับ มี 25 องค์ประกอบ ได้แก่ 1: หมวดกลยุทธ์องค์กร 8 องค์ประกอบ (Criterion) 2: หมวดระบบการประกันคุณภาพ 4 องค์ประกอบ (Criterion) 3: หมวดภารกิจ 3 ด้าน มี 9 องค์ประกอบ (Criterion) 4: หมวดผลลัพธ์ 3 ด้าน มี 4 องค์ประกอบ (Criterion)</p>	<p>ขนาดใหญ่การดำเนินงานก็มีประสิทธิภาพเป็นสากลมากยิ่งขึ้น จัดปัญหาความด้อยประสิทธิภาพขององค์กร แก้ไขความไม่เป็นระบบระเบียบหรือความเหลื่อมล้ำด้านมาตรฐานในระบบอุดมศึกษา</p> <p>1.ระดับหลักสูตร (Program)</p> <p>การประกันคุณภาพระดับหลักสูตรของไทย มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. การกำกับมาตรฐาน 2.บัณฑิต 3. นักศึกษา 4. อาจารย์ 5. หลักสูตร การเรียนการสอน การประเมินผู้เรียน 6.สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ส่วนอาเซียน AUN-QA มี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ Criteria 1: ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง, Criteria 2: โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร, Criteria 3: กลยุทธ์เกี่ยวกับการเรียนและการสอน, Criteria 4: การประเมินผู้เรียน, Criteria 5. บุคลากรสายวิชาการ, Criteria 6: การบริการและสนับสนุนนักศึกษา, Criteria 7: สิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐาน, Criteria 8 : ผลผลิตและผลลัพธ์</p> <p>ประมวล</p> <p>องค์ประกอบระดับหลักสูตรของไทยและอาเซียน AUN-QA มีจำนวนหลักเหมือนกันอยู่ 2 องค์ประกอบ ลักษณะที่แตกต่าง นั่นคือองค์ประกอบที่เพิ่มเติมได้แก่ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่ผลิตและผลลัพธ์ ซึ่งทั้ง 2 องค์ประกอบนั้นเป็นองค์ประกอบที่สะท้อนผลลัพธ์การเรียนรู้และผลผลิตของระบบ อันเป็นผลจากการผลิตบัณฑิต แต่หากพิจารณาไปหรือเทียบเคียงไปแล้วนั้น องค์ประกอบที่กล่าวไปในบริบทของไทยก็อยู่ในเรื่องของหลักสูตร สิ่งที่แตกต่างกันนั้นเนื่องจากกระบวนที่ของอาเซียน AUN-QA นั้นเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ออกแบบระบบเป็นลักษณะ</p>
3.องค์ประกอบ			

กรอบการวิจัย	ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษาไทยและอาเซียน (AUN-QA)		
	ระดับหลักสูตร (Program)	ระดับสถาบัน (Institution)	วิเคราะห์ปริมาณและสรุป
3.องค์ประกอบ	 <p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY</p>		<p>Outcome Base Learning</p> <p>สรุป</p> <p>องค์ประกอบของการประกันคุณภาพระดับหลักสูตรแยกออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ องค์ประกอบที่กำหนดขึ้นจากความเกี่ยวข้องหรือความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการผลิตบัณฑิตของหลักสูตร) และองค์ประกอบที่ออกแบบที่เป็นผลลัพธ์ในเชิงหลักการหรือแนวคิด (องค์ประกอบที่กำหนดขึ้นจากแนวคิดหลักการ หรือกระบวนการเชิงจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องกับการสะท้อนผลลัพธ์)</p> <p>2. ระดับสถาบัน (Institution)</p> <p>การประกันคุณภาพระดับสถาบันของไทย มี 5 ด้าน ได้แก่ สถาบัน มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. การผลิตบัณฑิต 2. การวิจัย 3. การบริการวิชาการ 4. การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม 5.การบริหารจัดการ ส่วนอาเซียน AUN-QA มี 25 องค์ประกอบ โดยแบ่งออกเป็น 4 หมวดหรือระดับ ได้แก่ 1: หมวดคุณภาพ 4 องค์ประกอบ, 2: หมวดระบบการประกันคุณภาพ 8 องค์ประกอบ, 3: หมวดภารกิจ 3 ด้าน มี 9 องค์ประกอบ, 4: หมวดผลลัพธ์ 3 ด้าน มี 4 องค์ประกอบ</p> <p>ประมวล</p> <p>องค์ประกอบของสถาบันของไทยและอาเซียน มีบริบทที่คล้ายคลึงกันเกี่ยวกับประเด็นของการบริหารจัดการ การจัดการศึกษา การวิจัยและบริการวิชาการ ส่วยความแตกต่างของไทยในเรื่องประเด็นการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม ซึ่งกำหนดมาจากข้อบังคับหรือตัวกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับไทย แต่ในส่วนอาเซียน AUN-QA จะเน้นให้เกิดความเป็นสากล ได้แก่ การเน้น</p>

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษาไทยและอาเซียน (AUN-QA)			
กรอบการวิจัย	ระดับหลักสูตร (Program)	ระดับสถาบัน (Institution)	วิเคราะห์ประมวลและสรุป
	<p>ไปยังลักษณะการดำเนินงานขององค์กร เช่น ระดับหรือแบ่งหมวดแต่ละลักษณะเพื่อให้เห็นความละเอียดและภาพ ได้แก่ ระดับกลยุทธ์องค์กร ระบบประกันคุณภาพ ระดับภารกิจ และผลลัพธ์ภารกิจ เพื่อให้เห็นสภาพและลักษณะของการดำเนินงานขององค์กรได้อย่างชัดเจน</p> <p>สรุป</p> <p>องค์ประกอบของการประกันคุณภาพระดับสถาบันของไทยได้กำหนดองค์ประกอบขึ้นจากการรอบการดำเนินงานหรือพันธกิจของสถาบัน (บทบาทหน้าที่การดำเนินงานองค์กรหรือสถาบันอุดมศึกษา) ส่วนอาเซียน AUN-QA ขอย่อยเพื่อความชัดเจนเพื่อความละเอียดในการประเมิน สะท้อนถึงประสิทธิภาพในแต่ละระดับหรือหมวดการดำเนินงานด้านต่างๆ เน้นไปถึงผลลัพธ์ขององค์กร (องค์ประกอบที่กำหนดขึ้นจากหลักการเพื่อสะท้อนการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่การดำเนินงานแต่ละระดับและลักษณะของสถาบันอุดมศึกษา)</p>		
4. มาตรฐานและเครื่องมือ	<p>ประเทศไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงฯ อว.)</p> <p>- การประกันคุณภาพระดับหลักสูตร ประกอบด้วย 14 ตัวบ่งชี้ 1 ตัวบ่งชี้ เป็นตัวบ่งชี้ลักษณะของปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลลัพธ์ (Output) โดยตัวบ่งชี้มาจาก 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1.มาตรฐานหลักสูตร มี 1 ตัวบ่งชี้ 2.บัณฑิต มี 2 ตัวบ่งชี้ 3.นักศึกษา มี 3 ตัวบ่งชี้ 4. อาจารย์ มี 3 ตัวบ่งชี้ 5.หลักสูตรการเรียนการสอน การประเมินผู้เรียน มี 4 ตัวบ่งชี้ 6.สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ มี 1 ตัวบ่งชี้</p>	<p>ประเทศไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงฯ อว.)</p> <p>- การประกันคุณภาพ ระดับสถาบัน มี 13 ตัวบ่งชี้ (Indicators) ที่ลักษณะเป็นตัวบ่งชี้ของปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลลัพธ์ (Output) โดยตัวบ่งชี้ มาจากองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ 1. การผลิตบัณฑิต มี 5 ตัวบ่งชี้ 2.การวิจัย มี 3 ตัวบ่งชี้ 3.การบริการวิชาการ มี 1 ตัวบ่งชี้ 4.การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม มี 1 ตัวบ่งชี้ 5.การบริหารจัดการ มี 3 ตัวบ่งชี้</p> <p>อาเซียน AUN-QA</p>	<p>1.ระดับหลักสูตร (Program)</p> <p>การประกันคุณภาพระดับหลักสูตรของไทย มี 14 ตัวบ่งชี้ โดยตัวบ่งชี้มาจาก 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1.มาตรฐานหลักสูตร มี 1 ตัวบ่งชี้ 2.บัณฑิต มี 2 ตัวบ่งชี้ 3.นักศึกษา มี 3 ตัวบ่งชี้ 4. อาจารย์ มี 3 ตัวบ่งชี้ 5.หลักสูตรการเรียนการสอน การประเมินผู้เรียน มี 4 ตัวบ่งชี้ 6.สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ มี 1 ตัวบ่งชี้ ส่วนอาเซียน AUN-QA มี 53 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ Criteria 1: ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง มี 5 ตัวบ่งชี้, Criteria 2: โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร มี 7 ตัวบ่งชี้, Criteria 3: กลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียน</p>

กรอบการวิจัย	ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษาไทยและอาเซียน (AUN-QA)		
	ระดับหลักสูตร (Program)	ระดับสถาบัน (Institution)	วิเคราะห์ปริมาณและสรุป
4. มาตรฐานและเครื่องมือ	<p>อาเซียน AUN-QA</p> <ul style="list-style-type: none"> - การประกันคุณภาพระดับหลักสูตร มี 53 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ Criterion 1: ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง มี 5 ตัวบ่งชี้ (Requirements), Criterion 2: โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร มี 7 ตัวบ่งชี้ (Requirements), Criterion 3: กลยุทธ์เกี่ยวกับการเรียนและการสอนมี 6 ตัวบ่งชี้ (Requirements), Criterion 4: การประเมินผู้เรียน มี 7 ตัวบ่งชี้ (Requirements), Criterion 5: บุคลากรสายวิชาการ มี 8 ตัวบ่งชี้ (Requirements), Criterion 6: การบริการและสนับสนุนนักศึกษา มี 6 ตัวบ่งชี้ (Requirements), Criterion 7: สิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐาน มี 9 ตัวบ่งชี้ (Requirements), Criterion 8: ผลผลิตและผลลัพธ์ มี 5 ตัวบ่งชี้ (Requirements) 	<ul style="list-style-type: none"> - การประกันคุณภาพระดับสถาบัน มี 111 ตัวบ่งชี้ (Sub-criterion) โดยแบ่งออกเป็น 4 หมวด/ระดับ (Criteria-Category) 1: หมวดกลยุทธ์องค์กร 8 องค์ประกอบ มี 37 ตัวบ่งชี้ (Sub-criterion) 2: หมวดระบบการประกันคุณภาพ 4 องค์ประกอบ มี 19 ตัวบ่งชี้ (Sub-criterion) 3: หมวดภารกิจ 3 ด้าน มี 9 องค์ประกอบ มี 39 ตัวบ่งชี้ (Sub-criterion) 4: หมวดผลลัพธ์ 3 ด้าน มี 4 องค์ประกอบ มี 16 ตัวบ่งชี้ (Sub-criterion) 	<p>และเอกสารสอนมี 6 ตัวบ่งชี้, Criteria 4: การประเมินผู้เรียน มี 7 ตัวบ่งชี้, Criteria 5: บุคลากรสายวิชาการ มี 8 ตัวบ่งชี้, Criteria 6: การบริการและสนับสนุนนักศึกษา มี 6 ตัวบ่งชี้, Criteria 7: สิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐาน มี 9 ตัวบ่งชี้, Criteria 8: ผลผลิตและผลลัพธ์ มี 5 ตัวบ่งชี้</p> <p>ประมวล</p> <p>การประกันคุณภาพในระดับหลักสูตรของไทยและอาเซียน AUN-QA มีจำนวนที่สืบทอดกันมาด้วยกันอยู่ 3 ตัวบ่งชี้หรือเกินกว่าหนึ่งเท่าตัว เมื่อเปรียบเทียบกับระดับหลักสูตรแล้วพบว่าตัวบ่งชี้ของหลักสูตรไทยโดยเฉลี่ยแล้วมีตัวบ่งชี้ประมาณด้านละ 3 ตัว ส่วนหลักสูตรอาเซียน AUN-QA มีตัวบ่งชี้เฉลี่ยแล้วประมาณ 6 ตัวต่อองค์ประกอบ โดยลักษณะของตัวบ่งชี้มี 3 เป็นแบบ 'ได้แก่' บังคับแบบกระบวนกรและแบบผลลัพธ์ องค์ประกอบที่มีตัวบ่งชี้มากที่สุดระดับหลักสูตรของไทยอยู่ที่องค์ประกอบด้านหลักสูตร ส่วนอาเซียน AUN-QA จะอยู่ที่เรื่องหลักสูตรและการประเมินผู้เรียน</p> <p>สรุป</p> <p>การประกันคุณภาพในระดับหลักสูตรของไทยและอาเซียน AUN-QA มีจำนวนตัวบ่งชี้ที่แตกต่างกันอยู่ 3 ตัวบ่งชี้ โดยตัวบ่งชี้ของหลักสูตรไทยโดยเฉลี่ยแล้วมีอยู่องค์ประกอบด้านละ 3 ตัวบ่งชี้ ส่วนหลักสูตรอาเซียน AUN-QA มีตัวบ่งชี้เฉลี่ยอยู่ประมาณ 6 ตัวของแต่ละองค์ประกอบโดยเฉลี่ยแล้วความเหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐาน อาจอยู่ที่ประมาณ 5 ตัวบ่งชี้ต่อองค์ประกอบ หรืออาจเพิ่มขึ้นอยู่กับคุณลักษณะหรือประเภทของตัวบ่งชี้ หรือตามลักษณะขององค์ประกอบว่ามากหรือน้อย แต่ควรมีหลักการหรือเกณฑ์ที่กำหนดจำนวนหรือ</p>

กรอบการวิจัย	ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษาไทยและอาเซียน (AUN-QA)		
	ระดับหลักสูตร (Program)	ระดับสถาบัน (Institution)	วิเคราะห์ปริมาณและสรุป
4. มาตรฐานและเครื่องมือ	 <p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY</p>	<p>ปริมาณของตัวบ่งชี้เพื่อให้ครอบคลุมมิติในการวัดคุณภาพและความสมดุลของแต่ละองค์ประกอบหรือข้อกำหนดตัวบ่งชี้ที่เป็นสากลมากขึ้น</p> <p>2. ระดับสถาบัน (Institution)</p> <p>การประกันคุณภาพในระดับสถาบันของไทย มี 13 ตัวบ่งชี้ (Indicators) ที่ลักษณะเป็นตัวบ่งชี้ของปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลลัพธ์ (Output) โดยตัวบ่งชี้ มาจากองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ 1. การผลิตบัณฑิต มี 5 ตัวบ่งชี้ 2. การวิจัย มี 3 ตัวบ่งชี้ 3. การบริการวิชาการ มี 1 ตัวบ่งชี้ 4. การทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม มี 1 ตัวบ่งชี้ 5. การบริหารจัดการ มี 3 ตัวบ่งชี้ ส่วนอาเซียน AUN-QA มี 111 ตัวบ่งชี้ โดยแบ่งออกเป็น 4 หมวด/ระดับ 1: หมวดตลยทงองค์กร 8 องค์ประกอบ มี 37 ตัวบ่งชี้, 2: หมวดระบบการประกันคุณภาพ 4 องค์ประกอบ มี 19 ตัวบ่งชี้, 3: หมวดภารกิจ 3 ด้าน มี 9 องค์ประกอบ มี 39 ตัวบ่งชี้, 4 : หมวดผลลัพธ์ 3 ด้าน มี 4 องค์ประกอบ มี 16 ตัวบ่งชี้</p> <p>ประมวล</p> <p>การประกันคุณภาพในระดับสถาบันของไทยและอาเซียน มีมาตรฐานและเครื่องมือที่เป็นตัวบ่งชี้มากกว่ากันอยู่ 1 หรือไม่ต่างกันมากนักเมื่อเปรียบเทียบระดับสถาบันของไทยและอาเซียน ระดับสถาบันของไทยโดยเฉลี่ยแล้วมีตัวบ่งชี้ประมาณองค์ประกอบละ 3 ตัวบ่งชี้ ส่วนสถาบันอาเซียน โดยเฉลี่ยแล้วมีตัวบ่งชี้ประมาณ 5 ตัว ขึ้นอยู่กับการขอย่อยของระดับการประเมินในองค์กร เช่น อาเซียนจะมีตัวแปรมากกว่าจริงแต่หากพิจารณาดีๆ แล้วการแบ่งแต่ละระดับหรือหมวดก็มีความ</p>	<p>ปริมาณของตัวบ่งชี้เพื่อให้ครอบคลุมมิติในการวัดคุณภาพและความสมดุลของแต่ละองค์ประกอบหรือข้อกำหนดตัวบ่งชี้ที่เป็นสากลมากขึ้น</p> <p>2. ระดับสถาบัน (Institution)</p> <p>การประกันคุณภาพในระดับสถาบันของไทย มี 13 ตัวบ่งชี้ (Indicators) ที่ลักษณะเป็นตัวบ่งชี้ของปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลลัพธ์ (Output) โดยตัวบ่งชี้ มาจากองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ 1. การผลิตบัณฑิต มี 5 ตัวบ่งชี้ 2. การวิจัย มี 3 ตัวบ่งชี้ 3. การบริการวิชาการ มี 1 ตัวบ่งชี้ 4. การทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม มี 1 ตัวบ่งชี้ 5. การบริหารจัดการ มี 3 ตัวบ่งชี้ ส่วนอาเซียน AUN-QA มี 111 ตัวบ่งชี้ โดยแบ่งออกเป็น 4 หมวด/ระดับ 1: หมวดตลยทงองค์กร 8 องค์ประกอบ มี 37 ตัวบ่งชี้, 2: หมวดระบบการประกันคุณภาพ 4 องค์ประกอบ มี 19 ตัวบ่งชี้, 3: หมวดภารกิจ 3 ด้าน มี 9 องค์ประกอบ มี 39 ตัวบ่งชี้, 4 : หมวดผลลัพธ์ 3 ด้าน มี 4 องค์ประกอบ มี 16 ตัวบ่งชี้</p> <p>ประมวล</p> <p>การประกันคุณภาพในระดับสถาบันของไทยและอาเซียน มีมาตรฐานและเครื่องมือที่เป็นตัวบ่งชี้มากกว่ากันอยู่ 1 หรือไม่ต่างกันมากนักเมื่อเปรียบเทียบระดับสถาบันของไทยและอาเซียน ระดับสถาบันของไทยโดยเฉลี่ยแล้วมีตัวบ่งชี้ประมาณองค์ประกอบละ 3 ตัวบ่งชี้ ส่วนสถาบันอาเซียน โดยเฉลี่ยแล้วมีตัวบ่งชี้ประมาณ 5 ตัว ขึ้นอยู่กับการขอย่อยของระดับการประเมินในองค์กร เช่น อาเซียนจะมีตัวแปรมากกว่าจริงแต่หากพิจารณาดีๆ แล้วการแบ่งแต่ละระดับหรือหมวดก็มีความ</p>

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษาไทยและอาเซียน (AUN-QA)			
กรอบการวิจัย	ระดับหลักสูตร (Program)	ระดับสถาบัน (Institution)	วิเคราะห์ปริมาณและสรุป
	4. มาตรฐานและเครื่องมือ	 <p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY</p>	<p>ใกล้เคียงกัน และตัวบ่งชี้ที่มากกว่านี้เนื่องจากหนึ่งตัวแปรวัดครบทุกกระบวนการตามกระบวนการแบบ PDCA จึงมีตัวบ่งชี้ที่น้อยชิ้นมาก แต่แท้จริงเป็นเพียงการวัดเชิงกระบวนการของการของแต่ละองค์ประกอบนั่นเอง แต่ระดับสถาบันของไทยนั้นยังเป็นตัวบ่งชี้แบบ (I, O, P)</p> <p>สรุป</p> <p>การประกันคุณภาพในระดับสถาบันของไทยและอาเซียน โดยเฉลี่ยแล้วในตัวบ่งชี้จะมีประมาณ 4 ตัวในแต่ละองค์ประกอบอย่างน้อยเนื่องจาก ตัวบ่งชี้ขึ้นอยู่กับว่าจะตัวบ่งชี้เป็นแบบวัดเชิงกระบวนการพัฒนาแบบวงจร PDCA หรือวัดแบบ (I, O, P) ขึ้นอยู่เหมาะสมในการวัดตัวแปรแต่ละองค์ประกอบ ควรมีหลักการและกฎเกณฑ์ที่แน่ชัดและครอบคลุมและมีประสิทธิภาพในสิ่งที่วัดจริงๆว่าเป็นวัดกระบวนการหรือเป็นการวัดระดับปัจจัย</p>
5. ระเบียบวิธีการ	<p>ประเทศไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงฯ อว.)</p> <ul style="list-style-type: none"> - วิธีการประเมินแต่ละมาตรฐานหรือตัวบ่งชี้มีการกำหนดกฎเกณฑ์และวิธีการออกเป็น 2 ลักษณะได้แก่ 1. ตัวบ่งชี้เชิงปริมาณจะมีเกณฑ์มาตรฐานรูปของจำนวน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย 2. ตัวบ่งชี้เชิงคุณภาพจะมีการระบุเกณฑ์เป็นข้อๆ ประมาณ 6-7 ข้อ ส่วนเกณฑ์การประเมินคุณภาพมีระดับคะแนนตั้งแต่ 1-5 <p>อาเซียน AUN-QA</p> <ul style="list-style-type: none"> - วิธีการประเมินจะเป็นการเทียบสัดส่วนปริมาณตัวเลขหรือจำนวน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย เทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน ส่วนเกณฑ์การประเมินมี 7 ระดับ ได้แก่ 1 คือ คุณภาพไม่เพียงพอ ต้องปรับปรุงเร่งด่วน, 2 คือ คุณภาพไม่เพียงพอต้องปรับปรุง 	<p>ประเทศไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงฯ อว.)</p> <ul style="list-style-type: none"> - วิธีการประเมินมีการกำหนดกฎเกณฑ์และวิธีการออกเป็น 2 ลักษณะได้แก่ 1. ตัวบ่งชี้เชิงปริมาณจะมีเกณฑ์มาตรฐานรูปของจำนวน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย 2. ตัวบ่งชี้เชิงคุณภาพจะมีการระบุเกณฑ์เป็นข้อๆ ประมาณ 6-7 ข้อ ส่วนเกณฑ์การประเมินคุณภาพมีระดับคะแนนตั้งแต่ 1-5 <p>อาเซียน AUN-QA</p> <ul style="list-style-type: none"> - วิธีการประเมินจะเป็นการเทียบสัดส่วนปริมาณตัวเลขหรือจำนวน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย เทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน ส่วนเกณฑ์การประเมินมี 7 ระดับ ได้แก่ 1 คือ คุณภาพไม่เพียงพอ ต้องปรับปรุงเร่งด่วน, 2 คือ คุณภาพไม่เพียงพอต้องปรับปรุง 	<p>1.ระดับหลักสูตร (Program)</p> <p>การประกันคุณภาพระดับหลักสูตรของไทย วิธีการประเมินแต่ละมาตรฐานหรือตัวบ่งชี้มีการกำหนดกฎเกณฑ์และวิธีการ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ 1.ตัวบ่งชี้เชิงปริมาณจะมีเกณฑ์มาตรฐานเชิงจำนวน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย 2.ตัวบ่งชี้เชิงคุณภาพ มีการระบุเกณฑ์เป็นข้อๆ ส่วนเกณฑ์การประเมินคุณภาพ มีระดับคะแนนตั้งแต่ 1- 5 ส่วนอาเซียน AUN-QA วิธีการประเมินจะเป็นการเทียบสัดส่วนปริมาณ ตัวเลขหรือจำนวน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย เทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน ส่วนเกณฑ์การประเมินมี 7 ระดับ ได้แก่ 1 คือ คุณภาพไม่เพียงพอ ต้องปรับปรุงเร่งด่วน, 2 คือ คุณภาพไม่เพียงพอต้องปรับปรุง</p>

กรอบการวิจัย	ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษาไทยและอาเซียน (AUN-QA)		
ระดับหลักสูตร (Program)	ระดับสถาบัน (Institution)	วิเคราะห์ปริมาณและสรุป	
<p>เกณฑ์มาตรฐาน ส่วนเกณฑ์การประเมินมี 7 ระดับ ได้แก่ 1 คือ คุณภาพไม่เพียงพอต้องปรับปรุงเร่งด่วน, 2 คือ คุณภาพไม่เพียงพอต้องปรับปรุงพัฒนา, 3 คือ คุณภาพไม่เพียงพอแต่ถ้าปรับปรุงจะสามารถพัฒนาได้, 4 คือ คุณภาพตามเกณฑ์, 5 คือ คุณภาพดีกว่าเกณฑ์, 6 คือ เป็นแนวปฏิบัติที่ดี, 7 คือ ดีเยี่ยมเป็นแนวปฏิบัติชั้นนำหรือระดับโลก</p>	<p>- วิธีการประเมินเกณฑ์มาตรฐานจะมีลักษณะเชิงจำนวน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย เทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน ลักษณะการรับรู้ระดับคุณภาพเพื่อการพัฒนาต่อยอด ส่วนเกณฑ์การประเมินมี 7 ระดับ ได้แก่ 1 คือ คุณภาพไม่เพียงพอต้องปรับปรุงเร่งด่วน, 2 คือ คุณภาพไม่เพียงพอต้องปรับปรุงพัฒนา, 3 คือ คุณภาพไม่เพียงพอแต่ถ้าปรับปรุงจะสามารถพัฒนาได้, 4 คือ คุณภาพตามเกณฑ์, 5 คือ คุณภาพดีกว่าเกณฑ์, 6 คือ เป็นแนวปฏิบัติที่ดี, 7 คือ ดีเยี่ยมเป็นแนวปฏิบัติชั้นนำหรือระดับโลก</p>	<p>ปริมาณ</p> <p>วิธีการประเมินของการประกันคุณภาพระดับหลักสูตรของไทยและอาเซียน มีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับหลักการใดหรือหลักคิดใด เกณฑ์การประเมินทั้ง 5 และ 7 ระดับ (ระดับคุณภาพและระดับการพัฒนา) ข้อดีของการวัดด้วยเกณฑ์มาตรฐานเชิงจำนวนทำให้เราสามารถวัดได้ง่ายและได้มาตรฐานมากกว่า ซึ่งตัวแปรเชิงปริมาณก็ยังต้องชัดเจนว่าการวัดบนหลักการใดและเกณฑ์เลือกตามความเหมาะสมเชิงหลักการ</p> <p>2. ระดับสถาบัน (Institution)</p> <p>การประกันคุณภาพระดับสถาบันของไทย วิธีการประเมิน มีการกำหนดคุณลักษณะและวิธีการออกเป็น 2 ลักษณะได้แก่ 1. ตัวบ่งชี้เชิงปริมาณจะมีเกณฑ์มาตรฐานรูปของจำนวน ได้แก่ ร้อย</p>	
5. ระเบียบวิธีการ			<p>สรุป</p> <p>วิธีการประเมินของการประกันคุณภาพระดับหลักสูตรของไทยและอาเซียน มีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับหลักการใดหรือหลักคิดใด เกณฑ์การประเมินทั้ง 5 และ 7 ระดับ (ระดับคุณภาพและระดับการพัฒนา) ข้อดีของการวัดด้วยเกณฑ์มาตรฐานเชิงจำนวนทำให้เราสามารถวัดได้ง่ายและได้มาตรฐานมากกว่า ซึ่งตัวแปรเชิงปริมาณก็ยังต้องชัดเจนว่าการวัดบนหลักการใดและเกณฑ์เลือกตามความเหมาะสมเชิงหลักการ</p>

กรอบการวิจัย	ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษาไทยและอาเซียน (AUN-QA)		
	ระดับหลักสูตร (Program)	ระดับสถาบัน (Institution)	วิเคราะห์ปริมาณและสรุป
5. ระเบียบวิธีการ	 <p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY</p>		<p>ละ ค่าเฉลี่ย 2.2 ซึ่งชี้ถึงคุณภาพจะมีการระบุเกณฑ์เป็นข้อๆ ประมาณ 6-7 ข้อ ส่วนเกณฑ์การประเมินคุณภาพมีระดับคะแนน ตั้งแต่ 1- 5 ส่วนอาเซียน AUN-QA วิธีการประเมินเกณฑ์มาตรฐานจะมีลักษณะเชิงจำนวน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย เทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน ลักษณะการรับรู้ระดับคุณภาพเพื่อการพัฒนาย่อยสุด ส่วนเกณฑ์การประเมินมี 7 ระดับ ได้แก่ 1 คือ คุณภาพไม่เพียงพอต้องปรับปรุงเร่งด่วน, 2 คือ คุณภาพไม่เพียงพอต้องปรับปรุงพัฒนา, 3 คือคุณภาพไม่เพียงพอแต่อาจปรับปรุงจะสามารพัฒนาได้, 4 คือมีคุณภาพตามเกณฑ์, 5 คือมีคุณภาพดีกว่าเกณฑ์, 6 คือเป็นแนวปฏิบัติที่ดี, 7 คือดีเยี่ยมเป็นแนวปฏิบัติชั้นนำหรือระดับโลก (การรับรู้ระดับคุณภาพเพื่อการพัฒนาย่อยสุดได้)</p>
			<p>ประมวล วิธีการประเมินของการประกันคุณภาพระดับสถาบันของไทยและอาเซียน มีความต่างกันตรงที่ระดับคะแนนเกณฑ์การประเมิน คือ ระดับสถาบันของไทย 5 ระดับ (คะแนนหมายถึงระดับคุณภาพ เช่น ดีมาก ปานกลาง) ลักษณะเป็นตัวบ่งชี้ทั้งปริมาณและคุณภาพ (แบบ I, O, P) ส่วนอาเซียน AUN-QA มี 7 ระดับ เน้นถึงระดับความสามารถในการปรับปรุงพัฒนา ส่วนตัวบ่งชี้ก็ปรับให้แบบเกณฑ์มาตรฐานแบบสัดส่วนหรือจำนวนเพื่อการรับรู้ระดับคุณภาพเพื่อการพัฒนาต่อได้</p> <p>สรุป วิธีการประเมินของการประกันคุณภาพระดับสถาบันของไทยและอาเซียน มีความโดดเด่นที่แตกต่างกันขึ้นหลักการหรือหลักคิดที่เหมาะสมในการวัดทั้งเกณฑ์การประเมินผลทั้ง 5 และ</p>

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษาไทยและอาเซียน (AUN-QA)			
กรอบการวิจัย	ระดับหลักสูตร (Program)	ระดับสถาบัน (Institution)	วิเคราะห์ประมวลและสรุป
5. ระเบียบวิธีการ	7 ระดับ (ระดับคุณภาพและระดับการพัฒนา) ข้อดีของอาเซียน การวัดเกณฑ์มาตรฐานเชิงจำนวนทำได้ง่ายและได้มาตรฐาน ก็ยังต้องชัดเจนว่าการวัดหลักเกณฑ์และการวัดผลประเมินผล		
6. บริบทที่เกี่ยวข้อง	<p>ประเทศไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงฯ อว.)</p> <ul style="list-style-type: none">- 1.บริบทเชิงหลักการ ได้แก่ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2552, เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร พ.ศ. 2548, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 122. บริบทเชิงสังคม ได้แก่ ทักษะสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และการพัฒนาประเทศ <p>อาเซียน AUN-QA</p> <ul style="list-style-type: none">- บริบทเชิงสังคม ได้แก่ 1. ความต้องการและความประสงค์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2.การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต 3.ทักษะสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	<p>ประเทศไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงฯ อว.)</p> <ul style="list-style-type: none">- 1. บริบทเชิงหลักการ ได้แก่ พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ.2562, ประกาศกระทรวงฯ เรื่องมาตรฐานการอุดมศึกษา 2561, แผนยุทธศาสตร์ชาติ, หลักการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล, เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรและกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ2. บริบทเชิงสังคม ได้แก่ ความต้องการพัฒนาของสังคม การแก้ไขปัญหาและการพัฒนาประเทศ การแข่งขันของประเทศ จาก 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. การผลิตบัณฑิต 2.การวิจัย 3.การบริการวิชาการ 4.การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม 5.การบริหารจัดการ <p>อาเซียน AUN-QA</p> <ul style="list-style-type: none">- บริบทเชิงสังคม เพื่อตอบใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เน้นแนวทางเพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม เน้นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (Life-long Learning)	<p>1.ระดับหลักสูตร (Program)</p> <p>การประกันคุณภาพระดับสถาบันของไทยมีบริบท 2 ลักษณะ ได้แก่ บริบทเชิงหลักการ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552, เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร พ.ศ. 2548, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 12 2. บริบทเชิงสังคม ได้แก่ ทักษะสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ความต้องการแรงงาน และการพัฒนาประเทศ ส่วนอาเซียน AUN-QA มีเพียงบริบทต้องการเชิงสังคม ได้แก่ 1. ความต้องการและความประสงค์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2. การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต 3. ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21</p> <p>ประมวล</p> <p>ระดับหลักสูตรมีความเหมือนกันด้านบริบทเชิงสังคมทั้งไทยและอาเซียน คือนั้นทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตอบโจทย์ความต้องการแรงงานเพื่อการพัฒนาประเทศ แต่ในส่วนของการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องต้องมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและการเน้นการตอบโต้สังคมหรือมีส่วนได้ส่วนเสีย และของไทยนั้นจะมีกฎหมายที่รองรับอย่างชัดเจนเป็นแนวปฏิบัติและทิศทางการพัฒนาที่มีทิศทางตามแผนแม่บทการพัฒนาของชาติ</p> <p>สรุป</p> <p>ด้านหลักสูตรมีความชัดเจนในตัวบทกฎหมายหรือบริบทเชิงหลักการ เป็นการให้อำนาจและแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน</p>

กรอบการวิจัย	ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษาไทยและอาเซียน (AUN-QA)	
	ระดับหลักสูตร (Program)	ระดับสถาบัน (Institution)
6. บริบทที่เกี่ยวข้อง	 <p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY</p>	<p>ถูกต้องตามกฎหมายแต่บริบทเชิงสังคมก็มีความสำคัญในแง่ของการแสวงหาหรือกำหนดแนวปฏิบัติเชิงการพัฒนาเป็นไปตามโจทย์หรือทิศทางความต้องการพัฒนาสังคม ควรพิจารณาในเรื่องนี้และ Update บริบทเชิงสังคมเสมอๆ ทั้งระดับโลก ทวีป ภูมิภาคและชาติ เพื่อปรับปรุงตามความต้องการของสังคมได้ทันที</p>
		<p>2. ระดับสถาบัน (Institution)</p> <p>การประกันคุณภาพสถาบัน มีบริบท 2 ลักษณะ ได้แก่</p> <p>บริบทเชิงหลักการหรือกฎหมาย พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ.2562 ประกาศกระทรวงเรื่องมาตรฐานการอุดมศึกษา 2561 แผนยุทธศาสตร์ชาติและเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรและกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติดังกล่าวทั้งเชิงสังคมหรือความต้องการพัฒนา ได้แก่ ความต้องการแก้ปัญหาพัฒนาของสังคมและการพัฒนาประเทศ ส่วนอาเซียนมีเพียงบริบทเชิงสังคมเท่านั้น ได้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เน้นแนวทางเพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และเน้นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต</p> <p>ประมวล</p> <p>ระดับสถาบัน มีบริบทเช่นเดียวกับระดับหลักสูตรคือ บริบทไทยมีทั้งบริบทเชิงหลักการที่เป็นกรอบด้านกฎหมายอย่างชัดเจนเป็นปฏิบัติการและบริบทเชิงสังคมที่เป็นทิศทางความต้องการแก้ไขปัญหการพัฒนาและการแข่งขันของประเทศ</p> <p>สรุป</p> <p>สถาบันมีความชัดเจน บริบทเชิงหลักการ เป็นแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนถูกต้องตามกฎหมาย แต่บริบทเชิงสังคมก็</p>

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษาไทยและอาเซียน (AUN-QA)			
กรอบการวิจัย	ระดับหลักสูตร (Program)	ระดับสถาบัน (Institution)	วิเคราะห์ประมวลและสรุป
6. บริบทที่เกี่ยวข้อง	มีความสำคัญอย่างมากในการเป็นแนวทางหรือแนวปฏิบัติเพื่อพัฒนาเป็นไปตามโจทย์หรือความต้องการพัฒนาสังคม ระดับสถาบันควรตอบโจทย์ที่เกี่ยวกับละครับพิจารณาสองมิตินี้ บริบทที่ควรเสริมกันในสิ่งที่ขาดหายไปเพื่อความสมบูรณ์		
7. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	<p>ประเทศไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงฯ อว.)</p> <ul style="list-style-type: none">- การประกันคุณภาพระดับหลักสูตร ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวข้องเป็นผู้ใช้บัณฑิตจากองค์กรประกอบที่ 2.บัณฑิต มี 1 ตัวบ่งชี้ประเด็นการดำรงทำของบัณฑิตและความพึงพอใจของสถานประกอบการ <p>อาเซียน AUN-QA</p> <ul style="list-style-type: none">- การประกันคุณภาพระดับหลักสูตรต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและตอบโจทย์การพัฒนาความต้องการสังคม และดำเนินการตามหลักการมีส่วนร่วมจากองค์กรประกอบ 7 ด้านและ 8 ตัวบ่งชี้ ตามแนวคิด UNESCO ปฏิญญาโลกการอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ดำเนินการตามความคาดหวังและความต้องการของตลาดแรงงาน	<p>ประเทศไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงฯ อว.)</p> <ul style="list-style-type: none">- การประกันคุณภาพระดับสถาบัน วิธีการประเมินส่วนใหญ่จะเป็นเกณฑ์การประเมินของกระบวนการได้มีการดำเนินการหรือไม่ จึงส่งผลต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางอ้อมมิได้ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามาประเมินหรือเกี่ยวข้องโดยตรง <p>อาเซียน AUN-QA</p> <ul style="list-style-type: none">- การประกันคุณภาพระดับสถาบันให้ความสำคัญต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือตอบโจทย์พัฒนาและความต้องการของสังคม ดำเนินการตามหลักการมีส่วนร่วมตั้งแต่การออกแบบการประกันคุณภาพ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการแต่ต้น-จบ การประกันคุณภาพ	<p>1.ระดับหลักสูตร (Program)</p> <p>การประกันคุณภาพระดับหลักสูตรของไทย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้ใช้บัณฑิต จากองค์กรประกอบ ที่ 2.บัณฑิต โดยมี 1 ตัวบ่งชี้ประเด็นเกี่ยวกับการดำรงทำของบัณฑิตและความพึงพอใจของสถานประกอบการส่วนอาเซียน AUN-QA ให้ความสำคัญโดยตรงต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและตอบโจทย์การพัฒนาหรือความต้องการของสังคม หลักการมีส่วนร่วมพบในองค์ประกอบ 7 ด้านและ 8 ตัวบ่งชี้จากแนวคิด UNESCO ตามปฏิญญาโลกการอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21องค์ประกอบจากผู้มีส่วนร่วมหรือมีส่วนได้ส่วนเสีย และตามความคาดหวังของตลาดแรงงาน</p> <p>ประมวล</p> <p>ระดับหลักสูตรของไทยได้ให้ความสำคัญเฉพาะผลลัพธ์สุดท้ายของบัณฑิตที่สำเร็จออกไปแล้วหรือดูความพึงพอใจในฐานะผู้ใช้บัณฑิตเป็นแค่ส่วนย่อยหนึ่งเท่านั้น แต่อาเซียนไม่ได้ให้ความสำคัญโดยตรงต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและตอบโจทย์การพัฒนาหรือความต้องการของสังคมเรียกว่าตั้งแต่บัณฑิตหลักสูตรด้วยซ้ำไป เพราะต้องเป็นสิ่งที่ตอบโจทย์ความต้องการหรือกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ด้วยซ้ำไป ซึ่งถือว่าเป็นระบบที่ตอบใจความต้องการของแรงงานตามความคาดหวังสังคมอย่างเห็นได้ชัด</p>

กรอบการวิจัย	ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษาไทยและอาเซียน (AUN-QA)		
	ระดับหลักสูตร (Program)	ระดับสถาบัน (Institution)	วิเคราะห์ปริมาณและสรุป
7. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	 <p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY</p>		<p>สรุป</p> <p>การประกันคุณภาพหลักสูตรนั้นควรคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการเนื่องจากบัณฑิตที่จบไปต้องออกไปเป็นแรงงานทำงานให้แก่องค์กรหรือสังคม ดังนั้นสังคมหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดความคาดหวังหรือความต้องการในฐานะผู้ใช้บัณฑิตด้วย</p> <p>2. ระดับสถาบัน (Institution)</p> <p>การประกันคุณภาพระดับสถาบันของไทย ไม่พบประเด็นเกี่ยวกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แต่อาเซียนให้ความสำคัญต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือตอบโจทย์การพัฒนาหรือความต้องการของสังคมตามหลักการมีส่วนร่วมเริ่มตั้งแต่การออกแบบระบบการประกันคุณภาพ เริ่มจากความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการแต่ต้น-จบ</p> <p>ประมวล</p> <p>จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพระดับสถาบันนั้นมีความเหมือนกันตรงที่ว่าทั้งของไทยและอาเซียนก็ตอบโจทย์แต่ละบริบท</p>
			<p>สรุป</p> <p>การประกันคุณภาพระดับสถาบัน ควรให้ความสำคัญถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้วยเนื่องจากบัณฑิตที่จบต้องเข้าไปสู่ตลาดแรงงานดังนั้นการให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการด้านการดำเนินการของสถาบันจะเป็นการดีที่ทำให้ทิศทางของสถาบันได้เดินตามความคาดหวังและเป็นการตอบโจทย์สังคมได้อย่างแท้จริง</p>

2) การวิเคราะห์ประมวลและสรุประบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาไทยและสหรัฐอเมริกา

ระบบการรับรองคุณวุฒิและวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาของไทยและสหรัฐอเมริกา			
กรอบการวิจัย	ระดับหลักสูตร (Program)	ระดับสถาบัน (Institution)	วิเคราะห์ประมวลและสรุป
1. หลักการ	<p>- (สำนักงานปลัดกระทรวง อว.)</p> <p>การรับรองหลักสูตร โดย พ.ร.บ.ระเบียบการบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ มาตรา 8 และ 16 เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพเกิดความรู้ความเข้าใจแก่ผู้มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา กำหนดกฎเกณฑ์ของการรับรองหลักสูตรเป็นแนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา</p> <p>- สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)</p> <p>แนวคิดว่า พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ด้วยบทบัญญัติในมาตรา 8 ให้อำนาจ ก.พ. สามารถกำหนด หลักเกณฑ์วิธีการเพื่อรับรองคุณวุฒิปริญญาเพื่อประโยชน์ในการบรรจุแต่งตั้งข้าราชการกำหนดเงินเดือน ค่าตอบแทน</p>	<p>- (สำนักงานปลัดกระทรวง อว.)</p> <p>แนวคิดว่า พ.ร.บ.สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2562 ซึ่งมีบทบัญญัติในการกำกับ ควบคุม การดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เป็นแนวทางปฏิบัติตามเกณฑ์ประเมินคุณภาพ อันเป็นการควบคุมมาตรฐานการศึกษาให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข</p> <p>- สหรัฐอเมริกา</p> <p>การรับรองของสหรัฐอเมริกาจากหลายแนวคิด แนวคิดพื้นฐานความแตกต่างของระดับการศึกษา ลักษณะที่หลากหลายของสถาบันอุดมศึกษา ผู้ก่อตั้งที่เป็นของรัฐ เอกชน และองค์กรศาสนา ลักษณะจำเพาะของสถาบัน เช่น Community college และ Institution of technology การดำเนินงานมาตรฐานและความ</p>	<p>1. ระดับหลักสูตร (Program)</p> <p>หลักการของการรับรองคุณวุฒิหรือการรับรองหลักสูตรทั้ง 4 หน่วยงาน ได้แก่ การรับรองหลักสูตรโดยสำนักงานปลัดกระทรวง อว. การรับรองคุณวุฒิโดยสำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) การรับรองคุณวุฒิและหลักสูตรโดยสภาวิชาชีพ และการรับรองหลักสูตรของสหรัฐอเมริกา มีความคล้ายคลึงกัน คือมีบทบัญญัติอำนาจตามหน้าที่ทางกฎหมาย ความแตกต่างที่วัตถุประสงค์การรับรอง โดยสำนักงานปลัดกระทรวง อว. หลักการ เพื่อเป็นแนวทางการบริหารและพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพตามมาตรฐานที่กำหนด การรับรองคุณวุฒิของสำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) เพื่อเป็นหลักเกณฑ์วิธีการรับรองคุณวุฒิเพื่อบรรจุแต่งตั้งเป็นข้าราชการตำแหน่งและค่าตอบแทน สภาวิชาชีพเพื่อควบคุมมาตรฐานและจรรยาบรรณการประกอบวิชาชีพนั้นๆ</p>

ระบบการรับรองคุณวุฒิและวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาของไทยและสหรัฐอเมริกา			
กรอบการวิจัย	ระดับหลักสูตร (Program)	ระดับสถาบัน (Institution)	วิเคราะห์ประมวลและสรุป
1. หลักการ	<p>และตำแหน่งสำหรับคุณวุฒิ</p> <p>- สภาวิชาชีพ</p> <p>แนวคิดพื้นฐานจาก พ.ร.บ.วิชาชีพเฉพาะ สมาคมวิชาชีพมีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมการประกอบวิชาชีพให้ถูกต้องตามจรรยาบรรณ การขึ้นทะเบียน ออกใบอนุญาต การรับรองวิทยฐานะสถาบันและปริญญาวินิจฉัยพิจารณาถึง การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ตรวจสอบรับรอง ปริญญาของหลักสูตรในวิชาชีพนั้นๆ</p> <p>- สหรัฐอเมริกา</p> <p>การรับรองของสหรัฐอเมริกาจากหลายแนวคิด แนวคิดพื้นฐานความแตกต่างของระดับการศึกษา ลักษณะที่หลากหลายของสถาบันอุดมศึกษา ผู้ก่อตั้งที่เป็นของรัฐ เอกชน</p>	<p>รับผิดชอบของแต่ละรัฐ มิได้ดำเนินการโดยรัฐบาลกลาง การควบคุมมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปทิศทางเดียวกัน ได้มีองค์กรกลางในการประสาน วางกฎเกณฑ์ บรรทัดฐาน เพื่อควบคุมของรัฐต่างๆ และส่งเสริมมาตรฐานระดับอุดมศึกษา</p>	<p>ส่วนการรับรองหลักสูตรของสหรัฐอเมริกา เป็นข้อกำหนดระเบียบหรือกฎเกณฑ์ในการรับรองมาตรฐาน หลักสูตรเพื่อควบคุมมาตรฐานระดับอุดมศึกษาและคุณภาพให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน</p> <p>สรุป</p> <p>จุดเด่นของการรับรองระดับหลักสูตรหรือคุณวุฒินั้นคือมีกฎหมายรองรับอย่างชัดเจน เป็นรูปธรรม เป็นแนวปฏิบัติ เพียงแต่หลักการเชิงวัตถุประสงค์ในการรับรองนั้นมีความแตกต่างกันเท่านั้น แต่สิ่งให้ค่าสำคัญเหมือนกัน ก็คือสร้างความเป็นมาตรฐาน ดังนั้นในทุกกระบวนการรับรองไม่ว่าจะเป็นคุณวุฒิหรือหลักสูตรนั้นส่วนนั้นไปเพื่อตรวจสอบมาตรฐานตามกรอบที่กำหนด</p> <p>2. ระดับสถาบัน (Institution)</p> <p>หลักการของการรับรองระดับสถาบันของ 2 หน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็นการรับรองวิทยฐานะสถาบัน</p>

กรอบการวิจัย	ระบบการรับรองคุณวุฒิและวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาของไทยและสหรัฐอเมริกา		
	ระดับหลักสูตร (Program)	ระดับสถาบัน (Institution)	วิเคราะห์ประมวลและสรุป
1. หลักการ	<p>และองค์กรศาสนา ลักษณะจำเพาะของสถาบัน เช่น Community college และ Institution of technology การดำเนินการวางแผนและนโยบายด้านมาตรฐานและความรับผิดชอบของแต่ละรัฐ มิได้ดำเนินการโดยรัฐบาลกลาง การควบคุมมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาให้เป็นที่พึงพอใจร่วมกัน ได้มีองค์กรกลางในการประสาน วางกฎเกณฑ์ บรรทัดฐาน เพื่อควบคุมของรัฐต่างๆ และส่งเสริมมาตรฐานระดับอุดมศึกษา</p>		<p>โดยสำนักงานปลัดกระทรวง อว. เพื่อควบคุมมาตรฐานการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษา เอกชนและการรับรองสถาบันแห่งสหรัฐอเมริกา เพื่อการควบคุมมาตรฐานและคุณภาพทางการศึกษาให้เป็นที่พึงพอใจร่วมกัน ผ่านการดำเนินการขององค์กรกลางที่วางกฎเกณฑ์ บรรทัดฐานเพื่อควบคุมมาตรฐานการศึกษาของรัฐต่างๆ เป็นการส่งเสริมมาตรฐานของสถาบันอุดมศึกษาร่วมกัน</p> <p>สรุป</p> <p>จุดเด่นของการรับรองระดับสถาบันหรือวิทยฐานะสถาบันคือมีกฎหมายรองรับเป็นรูปธรรม เป็นแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเพียงแต่วัตถุประสงค์เน้นไปยังมาตรฐานหรือการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อตรวจสอบมาตรฐานตามกรอบที่กำหนด</p>

กรอบการวิจัย	ระบบการรับรองคุณวุฒิและวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาของไทยและสหรัฐอเมริกา		
	ระดับหลักสูตร (Program)	ระดับสถาบัน (Institution)	วิเคราะห์ประมวลและสรุป
<p>การรับรอง 1. ปริญญาตรี เพื่อต้องการกำลังคนที่มีคุณภาพ เป็นพลเมืองที่ดี มีศีลธรรมจรรยา คักยภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามกรอบมาตรฐานนำประเทศสู่ความยั่งยืน 2. ระดับบัณฑิตศึกษาสอดคล้องกับแผนการอุดมศึกษาของชาติ 3. ปรัชญาการศึกษา มาตรฐานวิชาการวิชาชีพสร้างนักวิชาการระดับสูง สร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อพัฒนาสังคมและประเทศ</p> <p>2. จุดมุ่งหมาย</p>	<p>- (สำนักงานปลัดกระทรวง อว.)</p> <p>การรับรอง 1. ปริญญาตรี เพื่อต้องการกำลังคนที่มีคุณภาพ เป็นพลเมืองที่ดี มีศีลธรรมจรรยา คักยภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามกรอบมาตรฐานนำประเทศสู่ความยั่งยืน 2. ระดับบัณฑิตศึกษาสอดคล้องกับแผนการอุดมศึกษาของชาติ 3. ปรัชญาการศึกษา มาตรฐานวิชาการวิชาชีพสร้างนักวิชาการระดับสูง สร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อพัฒนาสังคมและประเทศ</p> <p>- (สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.))</p> <p>เพื่อให้ทางราชการได้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถไม่ต่ำกว่ามาตรฐานที่ ก.พ. กำหนดมาปฏิบัติราชการกำหนดเงินเดือนที่ควรได้รับที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ</p> <p>- (สภาวิชาชีพ)</p> <p>เพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพ ควบคุมความ</p>	<p>- (สำนักงานปลัดกระทรวง อว.)</p> <p>เป้าหมายของการรับรองวิทยฐานะสถาบันเพื่ออ้างรักษามาตรฐาน ควบคุมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษากระทรวง อว.</p> <p>- (สหรัฐอเมริกา)</p> <p>เพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ การรับรองมาตรฐานการศึกษาในระดับอุดมศึกษา รัฐบาลได้มีนโยบายของสถาบันการศึกษาและหลักสูตรให้แก่คุณเมือง ประโยชน์ด้านงบประมาณกลางเพื่อช่วยเหลือและส่งเสริมนักศึกษา (เงินสนับสนุนจากรัฐบาลกลาง) คุ้มครองบัณฑิตให้สามารถขอใบประกอบวิชาชีพได้ เป็นการรับรองประกัน ปรับปรุงคุณภาพระบบอุดมศึกษา คุณภาพการเทียบโอน สิทธิการศึกษาระหว่างสถาบัน ประโยชน์ของ</p>	<p>1.ระดับหลักสูตร (Program)</p> <p>จุดมุ่งหมายของการรับรองคุณวุฒิจึงหรือการรับรองหลักสูตรทั้ง 4 องค์การไม่จะเป็นการรับรองหลักสูตรโดยสำนักงานปลัดกระทรวง อว. การรับรองคุณวุฒิจึงโดยสำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) การรับรองคุณวุฒิจึงโดยสภาวิชาชีพ การรับรองหลักสูตรของสหรัฐอเมริกา จุดมุ่งหมายมีความคล้ายคลึงกันคือวัตถุประสงค์การรับรองนั้นเพื่อรับรองคุณภาพหรือมาตรฐานของตัวบุคคลไม่ว่าจะโดยตรงและโดยอ้อมได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวง อว. เป้าหมายเพื่อต้องการกำลังคนที่มีคุณภาพ ศักยภาพการยอมรับมาตรฐานในเชิงวิชาการและความรู้ การรับรองคุณวุฒิจึงของสำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) เป้าหมายต้องการข้าราชการที่มีความรู้ ความสามารถตามมาตรฐานที่กำหนด สภาวิชาชีพเพื่อควบคุมมาตรฐานทางวิชาชีพนั้นๆ และการรับรองหลักสูตรของสหรัฐอเมริกา เป้าหมายการคุ้มครองผู้บริโภคในการตัดสินใจทางการศึกษา</p>

กรอบการวิจัย	ระบบการรับรองคุณวุฒิและวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาของไทยและสหรัฐอเมริกา		
	ระดับหลักสูตร (Program)	ระดับสถาบัน (Institution)	วิเคราะห์ประมวลและสรุป
2. จุดมุ่งหมาย	<p>ประเพณีที่ดีของผู้ประกอบวิชาชีพ ควบคุม ควบคุม ถูกต้องตามมาตรฐาน จรรยาบรรณวิชาชีพ ช่วย ให้คำแนะนำบริการทางวิชาการเกี่ยวกับวิชาชีพที่ กำหนดในกฎกระทรวงฯ</p> <p>- สหรัฐอเมริกา</p> <p>เพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ การรับรอง มาตรฐานการศึกษาในระดับอุดมศึกษา รัฐบาลได้ มั่นในคุณภาพของสถาบันการศึกษาและ หลักสูตรให้แก่พลเมือง ประโยชน์ด้าน งบประมาณกลางเพื่อช่วยเหลือและส่งเสริม นักศึกษา (เงินสนับสนุนจากรัฐบาลกลาง) คุ้มครองบัณฑิตให้สามารถขอใบประกอบวิชาชีพ ได้ เป็นการรับรองประกัน ปรับปรุงคุณภาพ ระบบอุดมศึกษา คุณภาพการเทียบโอน สิทธิ การศึกษาาระหว่างสถาบัน ประโยชน์ของ ผู้ประกอบการในการรับคนเข้าทำงานและ ผู้บริโภคที่ตัดสินใจในการเข้าศึกษา</p>	 <p>ผู้ประกอบกรในการรับคนเข้าทำงานและผู้บริโภคที่ ตัดสินใจในการเข้าศึกษา</p>	<p>ผู้ประกอบกรรับเข้าทำงาน คุณภาพการเทียบโอน สิทธิการศึกษา คุ้มครองบัณฑิตในการขอใบประกอบ วิชาชีพ พิจารณางบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาล กลางเพื่อช่วยเหลือนักศึกษา เป็นการสร้างความ มั่นใจของหลักสูตรแต่ละสถาบันการศึกษา</p> <p>สรุป</p> <p>การรับรองระดับหลักสูตรหรือคุณวุฒิ เน้น รับรองคุณภาพหรือมาตรฐานที่เกิดกับตัวบุคคล โดยตรงเพื่อให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานตาม ที่ กำหนด ได้แก่ ความรู้ ความสามารถ ศักยภาพ วิชาการและความรู้ และโดยทางอ้อม เช่น สิทธิ การศึกษา การเทียบโอน ผู้บริโภคในการตัดสินใจ การขอใบประกอบวิชาชีพ งบจากรัฐบาลกลางเพื่อ ช่วยเหลือนักศึกษา (คุณภาพทางตรงและ อรรถประโยชน์โดยอ้อม)</p>

ระบบการรับรองคุณวุฒิและวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาของไทยและสหรัฐอเมริกา			
กรอบการวิจัย	ระดับหลักสูตร (Program)	ระดับสถาบัน (Institution)	วิเคราะห์ประมวลและสรุป
2. จุดมุ่งหมาย	 <p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY</p>		<p>2. ระดับสถาบัน (Institution)</p> <p>การรับรองระดับสถาบันทั้ง 2 องค์กรไม่ว่าจะเป็นการรับรองวิทยฐานะสถาบัน โดยสำนักงานปลัดกระทรวง อว. เพื่อธำรงรักษามาตรฐานคุณภาพให้เป็นไปตามที่รัฐกำหนด และการรับรองสถาบันแห่งสหรัฐอเมริกาเข้ามายืนยันในคุณภาพสถาบันการศึกษาและปรับปรุงคุณภาพระบบอุดมศึกษา</p> <p>สรุป</p> <p>จุดมุ่งหมายหลักของการรับรองระดับสถาบันหรือวิทยฐานะสถาบันคือเน้นไปเพื่อการรักษาคูณภาพหรือมาตรฐานตามเกณฑ์ที่กำหนด</p>
	<p>- (สำนักงานปลัดกระทรวง อว.)</p> <p>การรับรองหลักสูตรแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ปริญญาตรี เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรี (วิชาการและวิชาชีพ) และระดับบัณฑิตศึกษา</p>	<p>- (สำนักงานปลัดกระทรวง อว.)</p> <p>การรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ประกอบด้วยแบบฟอร์มการยื่น หลักฐานการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามกฎหมาย สำนักงานการ</p>	<p>1. ระดับหลักสูตร (Program)</p> <p>องค์ประกอบของการรับรองคุณวุฒิหรือการรับรองหลักสูตรของทั้ง 4 องค์กร มีองค์ประกอบหลายลักษณะ โดยสำนักงานปลัดกระทรวง อว.</p>

กรอบการวิจัย	ระบบการรับรองคุณวุฒิและวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาของไทยและสหรัฐอเมริกา			
	ระดับหลักสูตร (Program)	ระดับสถาบัน (Institution)	วิเคราะห์ประมวลและสรุป	
องค์ประกอบ	<p>(ระดับปริญญาโทและปริญญาเอก)</p> <p>- สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)</p> <p>การรับรองคุณวุฒิของ สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ การรับรองคุณวุฒิภายในประเทศและการรับรองคุณวุฒิต่างประเทศ</p> <p>- สภาวิชาชีพ</p> <p>การรับรองแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ 1.การรับรองหลักสูตร (เกณฑ์การขอเปิดหลักสูตรและแนวทางการพิจารณาหลักสูตร) 2.การรับรองวิทยฐานะสถาบัน (การกำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานของสถานศึกษาหรือโรงพยาบาล)</p> <p>- สหรัฐอเมริกา</p> <p>ระบบการรับรองด้านมาตรฐานวิชาชีพ/สาขา</p>	<p>รับรองวิทยฐานะที่เคยรับรองมาแล้ว หนังสือแสดงมติสภาสถาบันเห็นชอบให้รับรองและหลักสูตรการเรียนการสอนที่เสนอขอการรับรองวิทยฐานะ</p> <p>- สหรัฐอเมริกา</p> <p>ระบบการรับรองด้านวิทยฐานะสถาบันเป็นการรับรองระดับองค์กรหรือระดับหน่วยงานเป็นการดำเนินการโดยสมาคม รับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษา</p>	<p>แบ่งเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ หลักสูตรปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา การรับรองคุณวุฒิของสำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) แบ่งเป็นการรับรองวุฒิในประเทศและต่างประเทศ สภาวิชาชีพก็รับรอง 2 ลักษณะได้แก่ ระดับหลักสูตร ส่วนการรับรองแห่งสหรัฐอเมริกาเป็นการรับรองระดับหลักสูตร</p> <p>สรุป</p> <p>การรับรองระดับหลักสูตรหรือการรับรองคุณวุฒินั้นเป็นองค์ประกอบ ระบบหรือภารกิจงานหนึ่งจากการแบ่งระดับของการดำเนินงานหรือลักษณะที่คล้ายกัน คือระดับหลักสูตรเหมือนกันแต่แตกต่างกันนั้นก็คือระดับหลักสูตรก็สามารถแบ่งชอยย่อยระดับหรือคุณลักษณะออกไป ได้แก่ ปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา</p> <p>องค์ประกอบ</p> <p>การรับรองระดับสถาบันทั้ง 2 องค์กร โดยสำนักงานปลัดกระทรวง อว.การรับรองวิทยฐานะ</p>	

กรอบการวิจัย	ระบบการรับรองคุณวุฒิและวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาของไทยและสหรัฐอเมริกา		
	ระดับหลักสูตร (Program)	ระดับสถาบัน (Institution)	วิเคราะห์ประมวลและสรุป
3. องค์ประกอบ	อาชีพเป็นการรับรองระดับหลักสูตรการศึกษา หรือคุณวุฒิเป็นการดำเนินการโดยสมาคมรับรองของแต่ละวิชาชีพหรือองค์การรับรองทางวิชาชีพ		<p>สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ดูจากองค์ประกอบ 2 อย่าง ได้แก่ ด้านศักยภาพความพร้อมในการจัดการศึกษา ด้านการดำเนินงานตามภารกิจ ส่วนสหรัฐอเมริกา มีระดับสถาบันหรือการรับรองวิทยฐานะสถาบัน</p> <p>สรุป</p> <p>การรับรองระดับสถาบันหรือวิทยฐานะสถาบัน เป็นหนึ่งลักษณะที่สามารถแบ่งแยกตามภารกิจ โดยภาพรวมก็คือระดับองค์กรหรือสถาบันที่เน้นไปถึงการดำเนินงานของสถาบัน การรับรองในลักษณะองค์กรก็สามารถสะท้อนประสิทธิภาพและผลของการดำเนินงานและการกิจของสถาบันอุดมศึกษา</p>
4. มาตรฐาน และเครื่องมือ	- (สำนักงานปลัดกระทรวง อว.) การรับรองหลักสูตรหลักสูตรปริญญาตรี มี 11 (criteria) หลักสูตรบัณฑิตศึกษามี 12 (criteria) ได้แก่ระบบการจัดการศึกษา การคิดหน่วยกิต โครงสร้างหลักสูตร การเทียบโอน คุณวุฒิและ	- (สำนักงานปลัดกระทรวง อว.) การรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมี เกณฑ์มาตรฐาน ได้แก่ 1. ศักยภาพและความพร้อมในการจัดการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานการรับรองวิทยฐานะ ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านวิชาการ ด้านการเงิน	1. ระดับหลักสูตร (Program) การรับรองระดับหลักสูตรหรือคุณวุฒิทั้ง 4 องค์กร ได้แก่ การรับรองหลักสูตรโดยสำนักงาน ปลัดกระทรวง อว. โดยภาพรวมเกี่ยวกับ องค์ประกอบเชิงหลักสูตรปริญญาตรี 11 มาตรฐาน/

กรอบการวิจัย	ระบบการรับรองคุณวุฒิและวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาของไทยและสหรัฐอเมริกา	ระดับหลักสูตร (Program)	ระดับสถาบัน (Institution)	วิเคราะห์ประมวลและสรุป
4. มาตรฐานและเครื่องมือ	คุณสมบัติอาจารย์ คุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษาก่อนลงทะเบียนและระยะเวลาในการศึกษา เกณฑ์การสำเร็จการศึกษา ชื่อปริญญาหรือประกาศนียบัตร การประกันคุณภาพหลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตร	คุณสมบัติอาจารย์ คุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษาก่อนลงทะเบียนและระยะเวลาในการศึกษา เกณฑ์การสำเร็จการศึกษา ชื่อปริญญาหรือประกาศนียบัตร การประกันคุณภาพหลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตร	ด้านการบริหารจัดการ 2.การดำเนินการตามภารกิจของอุดมศึกษาเอกชน ได้แก่ ด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัย ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม	Criteria และบัณฑิตศึกษา 12 มาตรฐาน/ Criteria การรับรองคุณวุฒิของสำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) จะเน้นเกี่ยวกับในเรื่องของกฎเกณฑ์ 3 ลักษณะ ได้แก่ แนวทางหลักสูตร เกณฑ์คุณสมบัติตำแหน่งและเกณฑ์อัตราเงินเดือน ซึ่งจะพิจารณาจากองค์ประกอบของหลักสูตรเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กับสำนักงานปลัดกระทรวง อว.การรับรองมาตรฐานวิชาชีพโดยสภาวิชาชีพ (เลือกกรณีสมาคมวิชาชีพ สถาบัน และ แพทย์) การรับรอง ก็จะเน้น องค์ประกอบเชิงหลักสูตร 4 องค์ประกอบ 24 กฎเกณฑ์ ได้แก่ นักศึกษา อาจารย์ หลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร ส่วนแพทย์ก็มี 9 องค์ประกอบ 32 องค์ประกอบย่อย โดยพิจารณาทั้งจาก หลักสูตร พันธกิจ การประเมินผล นิสิต อาจารย์ การบริหารจัดการ และสมาคมรับรองหลักสูตรของสหรัฐอเมริกา (เลือกจากสมาคมวิชาชีพพยาบาล โดยมี 6 มาตรฐาน 49 ตัวบ่งชี้, สมาคมวิชาชีพด้านจิตวิทยา โดยมี 5 มาตรฐาน 14 เกณฑ์ย่อย และสมาคมด้านเภสัช โดยมี 25 มาตรฐาน 134 องค์ประกอบ) ซึ่งส่วนมากมี
	- สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)	การรับรองมี 3 ลักษณะ 1. แนวทาง หลักสูตร ต้องเป็นของสถาบันการศึกษาที่จัดตั้งตามกฎหมาย, ได้รับการรับรองมาตรฐานจากหน่วยงานตามกฎหมาย, ได้รับการรับรองจากหน่วยงานทางวิชาชีพ (มาตรฐานวิชาชีพ) คุณวุฒิต่างประเทศต้องได้รับการรับรองวิทยฐานะหรือหน่วยงานตามกฎหมายของประเทศนั้นๆ 2. เกณฑ์คุณสมบัติตำแหน่ง ได้แก่ หลักสูตร วิชาเฉพาะ สาขา, หน่วยกิต, ระบบการจัดการศึกษา, หัวข้อวิทยานิพนธ์ 3. เกณฑ์อัตราเงินเดือน ระบบการศึกษา, คุณสมบัติผู้เข้าศึกษา ระยะเวลาของหลักสูตร, การวัดผลประเมินผล		

ระบบการรับรองคุณวุฒิและวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาของไทยและสหรัฐอเมริกา				
กรอบการวิจัย	ระดับหลักสูตร (Program)	ระดับสถาบัน (Institution)	วิเคราะห์ประมวลและสรุป	
4. มาตรฐานและเครื่องมือ	การสำเร็จการศึกษา (เทียบเคียงกับระนาบเดียวกัน) - สภาวิชาชีพ 1.สถาบันก มี 4 องค์ประกอบและ 24 กฎเกณฑ์ ได้แก่ 1. หลักสูตรและองค์ประกอบของหลักสูตร (7 หลักเกณฑ์) 2.การคัดเลือกผู้เข้าศึกษาและการเทียบโอน (2 หลักเกณฑ์) 3. คณาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและการสอน (7 หลักเกณฑ์) 4.การดำเนินการของสถาบัน (8 หลักเกณฑ์) 2. แพทย์ศา สตร์ มี 9 องค์ประกอบและ 32 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1. พันธกิจและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา 2. หลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต 3.การประเมินผลนิสิตนักศึกษา 4.นิสิตนักศึกษา 5.บุคลากรด้านวิชาการ/คณาจารย์ 6.ทรัพยากรทางการศึกษา 7.การประเมินผลหลักสูตร 8.การบังคับบัญชา และการบริหารจัดการ 9.การทบทวนและการ	EDUCATION (NECHE) ประกอบด้วย 9 มาตรฐานและ 175 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1. พันธกิจและเป้าประสงค์ (5 ตัวบ่งชี้) 2. การวางแผนและประเมินผล (8 ตัวบ่งชี้) 3.องค์กรและธรรมาภิบาล (19 ตัวบ่งชี้) 4.หลักสูตรทางวิชาการ (49 ตัวบ่งชี้) 5.นักศึกษา (20 ตัวบ่งชี้) 6.การสอบการเรียนรู้และทุนการศึกษา (20 ตัวบ่งชี้) 7.ทรัพยากรสถาบัน (26 ตัวบ่งชี้) 8. ประสิทธิภาพการศึกษา (10 ตัวบ่งชี้) 9.ความรับผิดชอบต่อโปร่งใสและเผยแพร่ต่อสาธารณชน (18 ตัวบ่งชี้) 3. HIGHER LEARNING COMMISSION (HLC) ประกอบด้วย 5 มาตรฐาน 17 องค์ประกอบและ 68 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ด้านพันธกิจ มี 3 องค์ประกอบและ 11 ตัวบ่งชี้ 2) ด้านคุณธรรมจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคม มี 4 องค์ประกอบและ 13 ตัวบ่งชี้ 3) ด้านการเรียนการสอน: ทรัพยากรที่มีคุณภาพและการ	องค์ประกอบประมาณเริ่มจาก 5- 20 องค์ประกอบ โดยพิจารณาสิ่งเพิ่มเติมก็คือนักศึกษาด้านศักยภาพการบริหารและองค์ประกอบด้านผลลัพธ์ เป้าหมาย สมรรถนะ ทั้งแนวปฏิบัติเพื่อการสื่อสาร แต่โดยทั่วไปก็มีองค์ประกอบที่ไม่แตกต่างกันมากนัก เช่น นักศึกษา หลักสูตร บุคลากร ทรัพยากร พร้อมกันมีตัวบ่งชี้อย่างชัดเจนแต่ละมาตรฐานหรือองค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ขึ้นต่โดยประมาณ 8 ตัวบ่งชี้ ประเด็นที่มากที่สุดอยู่ในเรื่ององค์การบริหารและการและหลักสูตร	
	สรุป การรับรองหลักสูตรหรือการรับรองคุณวุฒิมาตรฐานเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ ควรพิจารณาถึง 3 ลักษณะ ได้แก่มาตรฐานเกี่ยวกับสถาบันหรือการบริหาร ได้แก่มาตรฐานเกี่ยวกับผลลัพธ์และกระบวนการเป็นสมรรถนะ และผลลัพธ์ นอกเหนือจากนั้นก็เป็นมาตรฐานที่เป็นองค์ประกอบทั่วไป ผนวกกับปริมาณตัวบ่งชี้ควรมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทการประเมินแต่ละด้านจากระบบของสหรัฐอเมริกาเราพบว่าโดย			

ระบบการรับรองคุณวุฒิและวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาของไทยและสหรัฐอเมริกา				
กรอบการวิจัย	ระดับหลักสูตร (Program)	ระดับสถาบัน (Institution)	วิเคราะห์ประมวลและสรุป	
4. มาตรฐาน และเครื่องมือ	พัฒนาอย่างต่อเนื่อง - สหรัฐอเมริกา 1. ACCREDITATION COMMISSION FOR EDUCATION IN NURSING (ACEN) สมาคมวิชาชีพพยาบาล 6 มาตรฐาน (49 ตัวบ่งชี้) ได้แก่ 1. การศึกษาระดับปริญญาตรี (11 ตัวบ่งชี้) 2. คณะและบุคลากร (10 ตัวบ่งชี้) 3. นักศึกษา (9 ตัวบ่งชี้) 4. หลักสูตร (11 ตัวบ่งชี้) 5. ทรัพยากร (4 ตัวบ่งชี้) 6. ผลลัพธ์ (4 ตัวบ่งชี้) 2. ACCREDITATION COUNCIL FOR PHARMACY EDUCATION (ACPE) แบ่งเป็น 3 หมวด ประกอบด้วย 25 มาตรฐาน มี 134 องค์ประกอบ หมวดที่ 1 ด้านผลลัพธ์ การศึกษา 1) ด้านความรู้พื้นฐาน (1 องค์ประกอบ) 2) ด้านสิ่งจำเป็นสำหรับการดูแล (4 องค์ประกอบ) 3) ด้านแนวทางการปฏิบัติและการดูแล (6 องค์ประกอบ) 4) ด้านการพัฒนา	สนับสนุน มี 4 องค์ประกอบและ 18 ตัวบ่งชี้ 4) ด้านการเรียนการสอน: การประเมินผลและการปรับปรุงมี 3 องค์ประกอบและ 13 ตัวบ่งชี้ 5) ด้านประสิทธิภาพของสถาบันทรัพยากรและการวางแผน มี 3 องค์ประกอบและ 13 ตัวบ่งชี้	เฉลี่ยพบว่าตัวบ่งชี้มีถึงด้านละ 8 ตัวบ่งชี้โดยประมาณ หรือภาพรวมขั้นต่ำ	
			2. ระดับสถาบัน (Institution) การรับรองระดับสถาบันทั้ง 3 องค์ประกอบสำนักงานปลัดกระทรวง อว. การรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เน้นพันธกิจ 4 ด้านและความพร้อมการดำเนินงานทั้งด้านกายภาพ การเงินการบริหารจัดการและวิชาการ สภาวิชาชีพการรับรองวิทยฐานะเน้นด้านกายภาพ สารสนเทศ ทรัพยากรมนุษย์ การประกันคุณภาพ การเงินการบริหารจัดการและสมาคมการรับรองวิทยฐานะสถาบันแห่งสหรัฐอเมริกา	
			เลือกจากกรณี MIDDLE STATES COMMISSION ON HIGHER EDUCATION (MSCHE) โดยมี 7 มาตรฐาน และ 46 ตัวบ่งชี้, NEW ENGLAND COMMISSION OF HIGHER EDUCATION (NECHE) ประกอบด้วย 9 มาตรฐานและ 175 ตัวบ่งชี้ และ HIGHER LEARNING COMMISSION (HLC)	

ระบบการรับรองคุณวุฒิและวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาของไทยและสหรัฐอเมริกา		
กรอบการวิจัย	ระดับหลักสูตร (Program)	ระดับสถาบัน (Institution)
4. มาตรฐาน และเครื่องมือ	วิชาชีพและตนเอง (4 องค์ประกอบ) หมวดที่ 2 โครงสร้างและกระบวนการเพื่อการส่งเสริมความสำเร็จของผลลัพธ์การศึกษา (5 ด้าน คุณสมบัติและข้อกำหนดการดำเนินงาน (5 องค์ประกอบ) 6 ด้านสถาบันวิจัยทัศนภารกิจและเป้าหมาย (5 องค์ประกอบ) 7 ด้านแผนยุทธศาสตร์ (3 องค์ประกอบ) 8 ด้านองค์กรและธรรมาภิบาล (9 องค์ประกอบ) 9 ด้านวัฒนธรรมองค์กร (3 องค์ประกอบ) 10 ด้านการออกแบบหลักสูตรการส่งต่อและการกำกับดูแล (17 องค์ประกอบ) 11 ด้านสหวิชาชีพ (3 องค์ประกอบ) 12 ด้านหลักสูตรเตรียมประสบการณ์วิชาชีพเกษตรกรรมขั้นสูง (7 องค์ประกอบ) 13 ด้านหลักสูตรประสบการณ์วิชาชีพเกษตรกรรมขั้นสูง (8 องค์ประกอบ) 14 ด้านบริการนักศึกษา (7 องค์ประกอบ) 15 ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ (5 องค์ประกอบ) 16 ด้านการรับนักศึกษา (8 องค์ประกอบ) 17 ด้านก้าวหน้าของนักศึกษา (2 องค์ประกอบ)	ประกอบด้วย 5 มาตรฐาน 17 องค์ประกอบและ 68 ตัวบ่งชี้ ภาพรวมมิติที่เหมือนกันคือเน้นภารกิจองค์กรและการบริหารจัดการ แต่ต่างกันคือ สหรัฐอเมริกามีทั้งเรื่ององค์กร การบริหารจัดการทรัพยากร ประสิทธิภาพและประสิทธิภาพผลการเรียนการสอน หลักสูตร โดยเฉลี่ยตัวบ่งชี้จะมีประมาณ 6- 12 ตัว
		สรุป การรับรองวิทยฐานะสถาบันทำให้ทราบถึงมิติที่เกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกันของการรับรองสถาบัน เช่น ประเด็นเกี่ยวกับองค์กร การบริหารจัดการทรัพยากร ผลลัพธ์และในส่วนมาตรฐานอื่นที่สอดคล้องและเกี่ยวกับการเรียนการสอนหรือการดำเนินงานระดับหลักสูตรนั้นเองทำให้เห็นการเชื่อมกัน 2 ระดับทั้งระดับภารกิจองค์กร (การดำเนินการ) และภารกิจในระดับปฏิบัติการ (การจัดการเรียนการสอน)

กรอบการวิจัย	ระบบการรับรองคุณวุฒิและวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาของไทยและสหรัฐอเมริกา		
	ระดับหลักสูตร (Program)	ระดับสถาบัน (Institution)	วิเคราะห์ประมวลและสรุป
4. มาตรฐานและเครื่องมือ	<p>18) ด้านภาควิชาและบุคลากรปัจจัยด้านปริมาณ (2 องค์ประกอบ) 19) ด้านภาควิชาและบุคลากรปัจจัยด้านคุณภาพ (6 องค์ประกอบ) 20) ด้านการอุปถัมภ์ (5 องค์ประกอบ) 21) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพและทรัพยากรการศึกษา (4 องค์ประกอบ) 22) ด้านสถานปฏิบัติ (3 องค์ประกอบ) 23) ด้านการเงิน (4 องค์ประกอบ) หมวดที่ 3 การประเมินมาตรฐานและองค์ประกอบปัจจัย 24) ด้านมาตรฐานและองค์ประกอบประเมิน: ผลการศึกษา (4 องค์ประกอบ) 25) ด้านองค์ประกอบการประเมินโครงสร้างและกระบวนการ (9 องค์ประกอบ)</p> <p>3. American Psychological Association</p> <p>สมาคมรับรองวิชาชีพด้านจิตวิทยาประกอบด้วย 5 มาตรฐาน 14 เกณฑ์ย่อยและ 42 ข้อบังคับ 1) ด้านบริบทของสถาบันและหลักสูตร มี 4 เกณฑ์ย่อยและ 12 ข้อบังคับ 2) ด้านเป้าหมายสมรรถนะหลักสูตรและผลลัพธ์มี</p>		

ระบบการรับรองคุณวุฒิและวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาของไทยและสหรัฐอเมริกา			
กรอบการวิจัย	ระดับหลักสูตร (Program)	ระดับสถาบัน (Institution)	วิเคราะห์ประมวลและสรุป
4. มาตรฐานและเครื่องมือ	3 เกณฑ์ย่อยและ 11 ข้อบังคับ 3) ด้านนักศึกษา มี 3 เกณฑ์ย่อยและ 7 ข้อบังคับ 4) ด้านคณะมี 2 เกณฑ์ย่อยและ 7 ข้อบังคับ 5) ด้านแนวปฏิบัติ ด้านการสื่อสารมี 2 เกณฑ์ย่อยและ 5 ข้อบังคับ		
5. ระเบียบวิธีการ	<p>- (สำนักงานปลัดกระทรวง อว.) วิธีการรับรอง ได้แก่ การยื่นขอรับรองหลักสูตรยังสำนักงานปลัดกระทรวงฯ กิจกรรมการบริหารจัดการหลักสูตร การปฏิบัติตามข้อกำหนดกฎเกณฑ์ ได้แก่ จำนวนอาจารย์ โครงสร้างหลักสูตร ระบบการศึกษา ระยะเวลา การศึกษา และเกณฑ์การสำเร็จการศึกษา โดยระยะเวลาในการปรับปรุงหลักสูตรทุกๆ 5 ปี</p> <p>- สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ระเบียบและวิธีการได้แก่ เป็นหลักสูตรที่สถาบันการศึกษาจัดทำขึ้น ได้รับการรับรองมาตรฐานจากกระทรวงฯ หรือหน่วยงานรับรองตามกฎหมาย หลักสูตรมีคุณภาพตามเกณฑ์สากล สถาบันการศึกษามีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ</p>	<p>- (สำนักงานปลัดกระทรวง อว.) วิธีการรับรองวิทยฐานะสถาบัน ได้แก่ การยื่นคำร้องขอรับล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 1 ปี โดยกระบวนการได้แก่ การรับคำร้อง ตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารเสนอกรรมการพิจารณา เสนอต่อรัฐมนตรีสำนักงานปลัดกระทรวงฯ อว. แจ้งให้สถาบันการศึกษาทราบ โดยการรับรองได้คราวละ 5 ปี</p> <p>- สหรัฐอเมริกา วิธีการ ได้แก่ การยื่นการขอรับรองและการคัดกรองคุณภาพเบื้องต้น การตรวจสอบเอกสาร การตรวจเยี่ยมสถาบัน (การลงพื้นที่) การรายงานและสรุปรายงาน การพิจารณาตัดสิน อุทธรณ์ การตรวจสอบการตรวจทาน (กรณีการบริหารจัดการของ</p>	<p>1.ระดับหลักสูตร (Program)</p> <p>ระเบียบวิธีการและขั้นตอนการรับรองระดับหลักสูตรหรือคุณวุฒิทั้ง 4 องค์การ โดยสำนักงานปลัดกระทรวง อว. ได้แก่ หลักสูตรปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา การรับรองคุณวุฒิของสำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) สภาวิชาชีพ สมาคมการรับรองระดับหลักสูตรของสหรัฐอเมริกา โดยภาพรวมนั้นมีลักษณะความคล้ายคลึงกัน ได้แก่ 1.กฎเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ โครงสร้างหลักสูตรเป็นไปตามกรอบที่กำหนดหรือเอกสารหลักฐานควรครบตามมาตรฐานทางวิชาการ ทั้งระเบียบการขอขึ้นและการคัดกรองเอกสารตามความถูกต้องเบื้องต้น หลักสูตรที่สถาบันการศึกษาจัดทำขึ้น ได้มาตรฐานและได้รับการรับรองจากหน่วยงานตามกฎหมาย เกณฑ์เป็นสากล</p>

กรอบการวิจัย	ระบบการรับรองคุณวุฒิและวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาของไทยและสหรัฐอเมริกา		
	ระดับหลักสูตร (Program)	ระดับสถาบัน (Institution)	วิเคราะห์ประมวลและสรุป
5. ระเบียบ วิธีการ	<p>ยอมรับ (สถาบันการศึกษาจัดการเรียนการสอนตามมาตรฐานหลักสูตรต้องส่งไปยัง อว. และ ก.พ. เพื่อพิจารณารับรองคุณวุฒิ)</p> <p>- สภาวิชาชีพ</p> <p>วิธีการ ได้แก่ การยื่นความจำนงค์กรมการส่งเอกสารเพื่อขอตรวจสอบ การตรวจสอบมาตรฐานทางวิชาการ การตรวจเยี่ยมสถาบัน (ตามระเบียบการตรวจเยี่ยม) สรุปการตรวจเยี่ยมและประชุมรับรองและการแจ้งผลการรับรองแก่สถาบันการศึกษาให้ทราบ โดยการรับรองได้คราวละ 5 ปี</p> <p>- สหรัฐอเมริกา</p> <p>วิธีการ ได้แก่ การยื่นการขอรับรองและการคัดกรองคุณภาพเบื้องต้น การตรวจสอบเอกสาร การตรวจเยี่ยมสถาบัน (การลงพื้นที่) การรายงานและสรุปรายงาน การพิจารณาตัดสินอุทธรณ์ การตรวจสอบ การตรวจทาน (กรณีการบริหารจัดการของสถาบันการศึกษาที่อาจจะมี</p>	 <p>สถาบันการศึกษาที่อาจจะมีผลกระทบต่อคุณภาพของหลักสูตร</p>	<p>สถาบันเป็นที่ยอมรับ 2 วิธีการหรือขั้นตอน ได้แก่ การยื่นเอกสาร การตรวจสอบความถูกต้อง การตรวจเยี่ยม การประชุมสรุปและการแจ้งผลและการตรวจทาน 3. ผลการประเมินการรับรองส่วนมากมีระยะเวลา 5 ปี สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน จะมีกฎเกณฑ์กำหนดระยะเวลาในการรับรองเนื่องด้วยเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงหรือพัฒนาการเรียนรู้หรือมิติที่เกี่ยวข้องต่อการเปลี่ยนแปลงหรือผลกระทบคุณภาพต่อการเรียนรู้</p> <p>สรุป</p> <p>ภาพรวมลักษณะด้านระเบียบการและขั้นตอนจะพิจารณาเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ วิธีการและขั้นตอนการดำเนินการเป็นคณะที่มีกำหนดกฎเกณฑ์และทำงานร่วมกันและส่วนของการประเมิน จะกำหนดเงื่อนไขการรอบด้านระยะเวลาที่สอดคล้องกับบริบทการรับรอง</p>
			<p>2. ระดับสถาบัน (Institution)</p> <p>การรับรองระดับสถาบันทั้ง 2 องค์การ โดยสำนักงานปลัดกระทรวง อว. การรับรองวิทยฐานะ</p>

กรอบการวิจัย	ระดับหลักสูตร (Program)	ระดับสถาบัน (Institution)	ระบบการรับรองคุณวุฒิและวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาของไทยและสหรัฐอเมริกา
การบการวิจัย	ระดับหลักสูตร (Program)	ระดับสถาบัน (Institution)	วิเคราะห์ประมวลและสรุป
5. ระเบียบ วิธีการ	<p>ผลกระทบต่อคุณภาพของหลักสูตร</p> <p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY</p>		<p>สถาบันอุดมศึกษาเอกชน สมาคมการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาแห่งสหรัฐอเมริกา ภาพรวมแล้วจะมีระเบียบวิธีการและขั้นตอนการรับรองที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่ 1. ระบุเกณฑ์ตามกรอบที่กำหนดหรือเอกสารหลักฐานครบตามมาตรฐานทางวิชาการ 2. มีวิธีการหรือขั้นตอน เริ่มแต่การยื่นเอกสาร การตรวจสอบความถูกต้อง การตรวจเยี่ยม Site การประชุมสรุปและการแจ้งผล และการตรวจทาน 3. ผลการประเมินกำหนดไว้ว่ามีระยะเวลา 5 ปี ควรมีเกณฑ์กำหนดระยะเวลาเงื่อนไขการรับรอง การปรับปรุงหรือพัฒนาการดำเนินงานของสถาบัน มิติที่เกี่ยวข้องต่อการเปลี่ยนแปลงหรือผลกระทบ คุณภาพต่อการดำเนินการของสถาบัน</p> <p>สรุป</p> <p>วิธีการของการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษา เหมือนกันคือมีการกำหนดระยะเวลาในการรับรองสถาบัน จะมีเกณฑ์และเงื่อนไขที่สอดคล้องกับมาตรฐานหรือการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา และระเบียบการควรมีการระบุ</p>

กรอบการวิจัย	ระดับหลักสูตร (Program)	ระดับสถาบัน (Institution)	วิเคราะห้ประมวลและสรุป
5. ระเบียบ วิธีการ	ระบบการรับรองคุณวุฒิและวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาของไทยและสหรัฐอเมริกา		กฎเกณฑ์ ขั้นตอนหรือวิธีการรับรอง ให้ความสำคัญกับการตรวจเยี่ยมเพื่อติดตามดำเนินงานของสถาบัน (การตรวจสอบและการยืนยัน) และผลการประเมินหรือรอบเวลาที่ชัดเจนควรเป็นเงื่อนไขที่สอดคล้องกับคุณภาพของการดำเนินงานของสถาบัน
6. บริบทที่ เกี่ยวข้อง	<p>- (สำนักงานปลัดกระทรวง อว.)</p> <p>1. บริบทเชิงหลักการมาจาก พ.ร.บ. ระเบียบการบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546, แนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558, เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2558, เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ, กรอบมาตรฐานคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติ 2. บริบทเชิงสังคม การปรับให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ตลาดแรงงาน วิทยาศาสตร์ การเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาสังคมและประเทศ</p>	<p>- (สำนักงานปลัดกระทรวง อว.)</p> <p>บริบทเชิงหลักการตามกฎหมายได้แก่ พ.ร.บ. สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2562 พ.ร.บ. การอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 และกฎกระทรวงการขอให้รับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2558</p> <p>- สหรัฐอเมริกา</p> <p>บริบทเชิงหลักการ โดยอ่านจากกฎหมายของอุดมศึกษา มาตรา 1205 แก้ไขในกฎหมายมหาชน 102-305 (20 USC1145) ตามบัญญัติเกี่ยวกับได้กลายมาเป็นระเบียบ วิธีการข้อกำหนด กฎเกณฑ์ที่ใช้ในการดำเนินงานขององค์กรการรับรองฯ ได้กำหนดกฎเกณฑ์การรับรองมาตรฐานของสถาบันการศึกษา</p>	<p>ระดับหลักสูตร (Program) และสถาบัน (Institution)</p> <p>การรับรองระดับหลักสูตรและสถาบันเกี่ยวข้องกับบริบท 2 ลักษณะทั้งที่ส่งผลต่อโดยตรงต่อการรับรองคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ได้แก่ บริบทเชิงหลักการหรือตัวบามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย พบว่าทุกองค์กรได้มีกฎหมายรองรับเพื่อเป็นแนวปฏิบัติและการนำใช้ทำให้เกิดอย่างมีประสิทธิภาพจึงปฏิบัติที่แตกต่างคือบริบทเชิงสังคมหรือเกี่ยวข้องกับแนวโน้มการพัฒนาการรับรองหลักสูตรโดยสำนักงานปลัดกระทรวง อว. ซึ่งพบว่าการรับรองคุณภาพมีทิศทางแนวโน้มตามกรอบการพัฒนาบริบทที่ต้องคำนึงถึง ได้แก่ ความต้องการของตลาดแรงงาน</p>

กรอบการวิจัย	ระบบการรับรองคุณวุฒิและวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาของไทยและสหรัฐอเมริกา		
	ระดับหลักสูตร (Program)	ระดับสถาบัน (Institution)	วิเคราะห์ประมวลและสรุป
6. บริบทที่เกี่ยวข้อง	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) บริบทเชิงหลักการ โดยอำนาจตามกฎหมายคือ พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 เป็นแนวปฏิบัติด้านการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และการดำเนินงานรับรองคุณวุฒิ - สภาวิชาชีพ บริบทเชิงหลักการโดย พ.ร.บ. การอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 มาตรา 16 ส่วนที่ 4 พ.ร.บ. วิชาชีพ เฉพาะเพื่อเป็นแนวทางการควบคุม ตรวจสอบ ความถูกต้องของมาตรฐานวิชาชีพ โดยการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการตรวจสอบทั้งหลักสูตร และวิทยฐานะสถาบันวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง - สหรัฐอเมริกา บริบทเชิงหลักการ โดยอำนาจตามกฎหมายของ อุดมศึกษา มาตรา 1205 แก้ไขในกฎหมายมหาชน 102-305 (20 USC 1145) ตามบัญญัติเกี่ยวกับได้กลายมาเป็นระเบียบ วิธีการ ข้อกำหนด กฎเกณฑ์ที่ใช้ในการดำเนินงานของ 	<p>และสถาบันวิชาชีพพร้อมทั้งให้สมาคมที่ผ่านการรับรอง เงินไเซ ระเบียบ กระบวนการ</p> 	<p>ทักษะเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตลอดจนเน้นความต้องการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์ ทิศทางตามมุ่งเน้นการพัฒนาของประเทศ</p> <p>สรุป ทั้งหลักสูตรและสถาบันนั้นมีแนวปฏิบัติที่เหมือนกันคืออำนาจหน้าที่เชิงกฎหมายเฉพาะเพื่อการนำใช้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีการขอข้อกำหนดกฎเกณฑ์ การดำเนินงานที่ชัดเจน และบริบทที่เกี่ยวข้องถึงความต้องการพัฒนาของสังคม แนวโน้มการพัฒนาเน้นการรับรองหลักสูตร โดยสำนักงานปลัดกระทรวง อว. ซึ่งมีทิศทางแนวการพัฒนาว่าการรับรองคุณภพนั้นบริบทหนึ่งที่ต้องคำนึงถึงและพิจารณาถึงความเกี่ยวข้องที่จุดมุ่งเน้นหรือทักษะที่สังคมต้องการ เช่น ตลาดแรงงาน ทักษะเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต วิทยาศาสตร์ ความมุ่งเน้นการพัฒนาของประเทศ</p>

ระบบการรับรองคุณวุฒิและวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาของไทยและสหรัฐอเมริกา			
ระดับหลักสูตร (Program)		ระดับสถาบัน (Institution)	วิเคราะห์ประมวลและสรุป
6. บริษัทที่เกี่ยวข้อง	องค์กรการรับรองฯ ได้กำหนดกฎเกณฑ์การรับรองมาตรฐานของสถาบันการศึกษา และสถาบันวิชาชีพพร้อมทั้งให้สมาคมที่ผ่านการรับรอง เงื่อนไข ระเบียบ กระบวนการ	 <p>- สหรัฐอเมริกา คำนึงถึงผู้ประกอบการในการรับคนเข้าทำงาน ผู้บริโภค หรือผู้ที่เข้ามาศึกษา ผู้จบการศึกษาหรือบัณฑิตที่สามารถขอใบอนุญาตในการประกอบวิชาชีพ</p>	<p>ระดับหลักสูตร (Program) และสถาบัน (Institution) การรับรองคุณภาพระดับหลักสูตรและสถาบันที่ดำเนินการทั้ง 5 องค์กรนั้นไม่พบประเด็นเกี่ยวกับกล่าวถึงกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ยกเว้นระบบของสหรัฐอเมริกาที่ได้ให้แนวคิดหรือการคำนึงถึงผู้ประกอบการในการรับคนเข้าทำงาน ผู้บริโภคหรือผู้ที่เข้ามาศึกษา ผู้จบการศึกษา หรือบัณฑิตสามารถขอใบอนุญาตในการประกอบวิชาชีพ</p> <p>สรุป การรับรองคุณภาพการศึกษานั้นมีความจำเป็นที่จะต้องมิตั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเชิงระบบไม่ว่าจะเป็น การคำนึงถึงผู้ประกอบการในการรับคนเข้าทำงาน ผู้บริโภคหรือผู้ที่เข้ามาศึกษา ผู้จบการศึกษา หรือบัณฑิต สามารถขอใบอนุญาตในการประกอบวิชาชีพ ซึ่งอาจจะส่งผลทั้งโดยตรงและทางอ้อม</p>
7. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย			

3) การประมวลสรุปและเพื่อร่างแบบระบบกับคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573

การวิเคราะห์ประมวลสรุปเพื่อร่างระบบกับคุณภาพการศึกษาไทย พ.ศ.2573				
กรอบการวิจัย	สรุปผลของการประกันคุณภาพ (Quality Assurance)	สรุปผลของการรับรองฯ (Accreditation)	แผนแม่บทการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ	ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
1. หลักการ	รับรองระดับหลักสูตรหรือคุณวุฒิ พบว่าของไทยคือระบบหรือเครื่องมือที่แสดงถึงการรับรองศักยภาพและความสามารถของคุณภาพจัดการศึกษาการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพตามกรอบที่รัฐกำหนด (หลักการเชิงระบบที่ว่าด้วยการรับรองคุณภาพ การผลิตบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานที่กำหนด) ส่วนการผลิตรายการรับรองคุณภาพการผลิตรายการตามกรอบมาตรฐานที่กำหนด) ส่วนหลักการของอาเซียน AUN-QA ได้นำแนวคิดของ UNESCO เกี่ยวกับมาตรฐานอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องพิจารณาจากหลายมิติหรือองค์ประกอบร่วมกัน	การรับรองคุณวุฒิหรือหลักสูตรทั้ง 4 องค์การ ได้แก่ การรับรองหลักสูตรโดยสำนักงานปลัดกระทรวง อว. การรับรองคุณวุฒิ โดย สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) การรับรองคุณวุฒิหลักสูตรโดยสภาวิชาชีพ และการรับรองหลักสูตรของสหรัฐอเมริกา โดยภาพรวมมีความคล้ายคลึงกันคือมีทบทวนที่ชัดเจน แต่แตกต่างกันที่วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการรับรองได้แก่โดยสำนักงานปลัดกระทรวง อว. เพื่อเป็นแนวทางการบริหารและพัฒนาระบบการศึกษาให้มี	*Sustainable Development Goal, 4. Quality Education หลักการที่ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา พ.ศ. 2573 เป้าหมายด้านการศึกษาที่มีคุณภาพ ตามกรอบการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทและการจัดการศึกษาของประเทศไทย สร้างหลักประกันการศึกษามีคุณภาพเท่าเทียม ครอบคลุม ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต	1.การประกันคุณภาพ หลักการมีลักษณะเป็นหลักการเชิงระบบตั้งแต่ปัจจัยนำเข้ากระบวนการผลลัพธ์และผลสะท้อนกลับสู่การพัฒนาบัณฑิตและสนับสนุนการอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ระดับหลักสูตรและสถาบัน การควบคุมตรวจสอบภายในสถาบันเพื่อการพัฒนาและสร้างความเชื่อมั่นและคุณภาพแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเสมือนพิมพ์เขียวการสร้างมนุษย์และการประกันกระบวนการทำงานตามภารกิจ พันธกิจ และเป้าประสงค์สถาบัน ให้
	กรอบการวิจัย	การศึกษาระดับอุดมศึกษา	การศึกษาระดับอุดมศึกษา	การศึกษาระดับอุดมศึกษา

การวิเคราะห์ประมวลสรุปเพื่อร่างระบบกำกับคุณภาพการศึกษาการศึกษาระดับอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2573					
กรอบการวิจัย	สรุปผลของการประกันคุณภาพ (Quality Assurance)	สรุปผลของการรับรองฯ (Accreditation)	แผนแม่บทการพัฒนา ยุทธศาสตร์ชาติ	ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา (ผู้ทรงคุณวุฒิ)	ร่างระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย พ.ศ.2573
1. หลักการ	ครอบคลุมถึงบทบาทหน้าที่และกิจกรรรม การดำเนินการ ต้องตอบใจความต้องการของสังคม เช่น คุณภาพบัณฑิตตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กระบวนการจึงเน้นผลลัพธ์ การเรียนรู้ Outcome Base Learning การพัฒนาแบบวงจรคุณภาพ PDCA การประเมินที่เน้นการพัฒนาคุณภาพ พร้อมทั้งหลักสูตรที่เชื่อมโยงทั้งเป้าหมาย การเรียนและการประเมิน (หลักการเชิงระบบ เป็นกระบวนการคุณภาพเน้นไปที่ผลลัพธ์ มีการออกแบบกระบวนการเพื่อพัฒนา	ประสิทธิภาพตามมาตรฐานที่กำหนด การรับรองคุณวุฒิของสำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) เพื่อเป็นหลักเกณฑ์วิธีการรับรองคุณวุฒิเพื่อบรรจุแต่งตั้งเป็นข้าราชการ ตำแหน่งและค่าตอบแทน สภาวิชาชีพเพื่อควบคุมมาตรฐานและจรรยาบรรณ การประกอบวิชาชีพขั้นนี้ๆ และการรับรองหลักสูตรของสหรัฐอเมริกาเพื่อเป็นข้อกำหนดระเบียบหรือกฎหมายในการรับรองมาตรฐานหลักสูตรเพื่อควบคุมมาตรฐานระดับอุดมศึกษาและคุณภาพให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน สรุป จุดเด่นของการรับรองระดับหลักสูตรหรือคุณวุฒินั้นจะมีกฎหมายมา	และยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว แรงงานไทยมีปัญหारेื่อคุณภาพและสมรรถนะที่ไม่สอดคล้องกับ ความ ต้องการ ขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ปัญหาโลกาภิวัตน์ วิทยา ศาสตร์และเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมพลิกผัน เป้าหมายยกระดับศักยภาพคนทุกช่วงวัย ให้เก่งดีและมีคุณภาพ * แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) หลักประเด็นที่นำมาใช้ ได้แก่ ความสุขจากการบรรลุวิสัยทัศน์ความมั่นคงมั่งคั่งและยั่งยืน	สามารถพัฒนาตนเองและแก้ปัญหาในส่วนที่มีและเป็นการประกันว่าได้ดำเนินการตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ด้านปัญหาหรืออุปสรรคได้แก่ ด้านแนวคิดและหลักการปัญหาพบว่าปัจจุบันนี้หลักการองระบบนั้นดูมีความสมบูรณ์ แต่เมื่อนำไปสู่กระบวนการ Implement หรือนำใช้แล้วนั้นก็ไม่ได้ตอบโจทย์หรือสะท้อนคุณภาพอย่างแท้จริงได้ ด้านผู้ประเมินขาดคุณภาพเข้าใจบริบทไม่ตรงกัน หลักสูตรที่มีความหลากหลาย ระบบการประเมินไม่สามารถสะท้อนให้นำไปพัฒนาปรับปรุงได้ การใช้ระบบกลางแบบ One site	ด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาและสถาบันศึกษาแบบดิจิทัลเน้นพัฒนาศักยภาพมนุษย์ด้านความรู้ทักษะเชี่ยวชาญและปัญญา ารองรับการเปลี่ยนแปลงและทิศทางการพัฒนาของโลก ผลิตรองงานที่ทัดเทียมกับนานาชาติ พร้อมต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ การศึกษาเพื่อมหาชน มีความเป็นสากลเข้าถึงคุณภาพอย่างทั่วถึงเท่าเทียมและเป็นธรรม จัดความเหลื่อมล้ำ ไร้ขีดจำกัดการเข้าถึง หลักการมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่าย สร้างคุณภาพและมาตรฐานร่วมกัน สร้างความกลมเกลียวและการยอมรับมาตรฐาน

กรอบการวิจัย	การวิเคราะห์ประมวลสรุปเพื่อร่างระบบกำกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2573			
	สรุปผลของการประกันคุณภาพ (Quality Assurance)	สรุปผลของการรับรองฯ (Accreditation)	แผนแม่บทการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ	ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
1. หลักการ	คุณภาพให้เป็นไปตามต้องการของ (สังคม) แนวคิดเรื่องหลักการของหลักสูตรไทย ถูกกำหนดโดยให้ข้อพิจารณาเพื่อให้ตอบคำถาม ส่วนหลักสูตรอาเซียน AUN-QA นั้นโจทย์ถูกกำหนดขึ้นจากความต้องการหรือตอบใจความต้องการการพัฒนาสังคม (ตามความคาดหวังของตลาดแรงงานและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย) ส่วนของหลักการที่ต่างกันอย่างนั้นคือหลักสูตรอาเซียนจะมีกรอบแบบกระบวนการเชิงระบบ เช่น กระบวนการเน้นผลลัพธ์ เน้นวงจรการพัฒนา PDCA (เน้นผลลัพธ์	รองรับอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมอันเป็นแนวปฏิบัติ เพียงแต่หลักการเชิงวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการรับรองที่แตกต่างกันเท่านั้น แต่สิ่งที่สำคัญคือให้ความสำคัญเหมือนกันก็คือความเป็นมาตรฐาน ดังนั้นในทุกกระบวนการรับรองเน้นไปเพื่อตรวจสอบมาตรฐานตามกรอบที่กำหนด การรับรองวิทยฐานะระดับสถาบันทั้ง 2 องค์การไม่ว่าจะเป็นการรับรองวิทยฐานะสถาบัน โดยสำนักงานปลัดกระทรวง อว. เพื่อควบคุมมาตรฐานการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและการรับรองสถาบันแห่งสหรัธอเมริก้าเพื่อการควบคุม	เป็นประเทศพัฒนาแล้วภายในปี พ.ศ. 2580 โดยเน้นการเรียนรู้ทักษะในศตวรรษที่ 21 สมรรถนะที่สอดคล้องกับภาคการผลิตของประเทศ พัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมสร้างองค์ความรู้และผลิตนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาประเทศ ทัดเทียมกับนานาชาติ และแรงงานมีศักยภาพ การทำงานทักษะความรู้สมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและภาคอุตสาหกรรม * แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ประเด็นหลักการที่	fit all ของหน่วยงานต้นสังกัดที่เป็นระบบกลางที่ไม่สามารถตอบใจความหลากหลายของสถาบันทั้งแง่ของการบริหารจัดการ ผู้ใช้ไม่ได้มองว่าการประกันเป็นระบบเพื่อการปรับปรุงหรือพัฒนาคุณภาพ ผู้บริหารให้ความสำคัญน้อยกับเรื่องการประกันคุณภาพไม่ได้ใช้เป็นระบบหรือกลไกเครื่องมือในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการปรับปรุงพัฒนาทั้งไม่ได้เคร่งครัดในการนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาด้านแนวทางที่ควรปรับปรุงพัฒนาในอนาคต ได้แก่ ระบบใหม่นั้นควรเป็นระบบในภาพรวม อาจจะไม่ได้แบ่งการประกันภายในหรือนอก
				ร่างระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย พ.ศ.2573

การวิเคราะห์ประมวลสรุปเพื่อร่างระบบกำกับคุณภาพการศึกษาไทย พ.ศ.2573					
กรอบการวิจัย	สรุปผลของการประกันคุณภาพ (Quality Assurance)	สรุปผลของการรับรองฯ (Accreditation)	แผนแม่บทการพัฒนา ยุทธศาสตร์ชาติ	ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา (ผู้ทรงคุณวุฒิ)	ร่างระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย พ.ศ.2573
1. หลักการ	<p>เพื่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพัฒนา) สรุป หลักการของสูตรการประกันคุณภาพทั้ง 2 ลักษณะได้แก่ แบบ Inside-Out และ Outside-in แนวคิดการประกันคุณภาพระดับหลักสูตร ควรมีการมองให้รอบด้านครบทุกมิติ ซึ่งมาจากหลักการและเหตุผลที่เรากำหนดขึ้นตามกรอบอำนาจหรือตัวบทกฎหมายต่างๆ ทั้งนี้ก็ควรพิจารณาถึงกระแสความต้องการและการตอบโต้ ความคาดหวังของสังคมหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้วย กระบวนการออกแบบระบบก็ควรเน้นชัดเจนไปเพื่อให้เห็นภาพเป้าหมายการพัฒนา ซึ่งก็นั้น</p>	<p>มาตรฐานและคุณภาพทางการศึกษาให้เป็นไปทิศทางเดียวกัน ผ่านองค์กรกลางวางบรรทัดฐานเพื่อควบคุมมาตรฐานการศึกษาของรู้ต่างๆ เป็นการส่งเสริมมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา รวมกัน สรุป จุดเด่นของการรับรองระดับสถาบันหรือวิทยฐานะสถาบัน คือมีกฎหมายรองรับเป็นรูปธรรมอันเป็นแนวปฏิบัติที่ชัดเจน เพื่อยังวัตถุประสงค์เน้นไปยังมาตรฐานหรือการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อตรวจสอบหลักเกณฑ์มาตรฐานตามกรอบที่กำหนด</p>	<p>นำมาใช้ ได้แก่ การพัฒนาที่ยั่งยืน คนเป็นศูนย์กลางพัฒนา เป้าหมายการพัฒนาให้คนไทยมีความสมบูรณ์ มีความสุข สุขภาวะที่ดี เป็นคนเก่ง มีทักษะ ความสามารถและพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เป้าหมายคือคนไทยที่สมบูรณ์ ความเหลื่อมล้ำของรายได้และความยากจนลดลง ระบบเศรษฐกิจมีความเข้มแข็งและแข่งขันได้เสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานสากล และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องทุกวัย มีความรู้</p>	<p>สถาบันสามารถเลือกระบบได้โดยอิสระตรงตามจุดเน้นสถาบันและสอดคล้องกับบริบทหรือสามารถพัฒนาขึ้นตามมาตรฐานสากลหรือนำระบบสากลมาใช้ ละรวมทั้งการมีส่วนร่วมจาก Third Party เพื่อการตรวจสอบยืนยันผลการดำเนินการด้วยเน้นความเป็นอิสระเชิงวิชาการ เน้นความรับผิดชอบและธรรมาภิบาลต่อสังคมหน่วยงานกลางควรดำเนินการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมของระบบเป็นภาพรวม ส่วนกลางควรพยายามวางระบบเพื่อให้สถาบันให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพ รวมทั้งการพัฒนาผู้ประเมิน ควรมีกลไกที่</p>	<p>ประเทศ มีมาตรฐานทัดเทียมนานาชาติเป็นที่ยอมรับในเวทีโลก สามารถขับเคลื่อนพัฒนาประเทศ พึ่งพิงสิทธิความเป็นมนุษย์ ลดความเหลื่อมล้ำ แก้ปัญหาสังคม จัดซื้อจัดจ้างการเข้าถึงและลดความเหลื่อมล้ำความเสมอภาคเป็นธรรม สาธารณชนมั่นใจคุณภาพ สถาบันมีคุณภาพและมาตรฐาน นำประเทศไปสู่ความยั่งยืน ตอบโจทย์ความต้องการการและผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกส่วน มีเครือข่ายยอมรับมาตรฐานระหว่างกัน สามารถเคลื่อนย้ายแรงงานในระดับสากล</p>

การวิเคราะห์ประมวลสรุปเพื่อร่างระบบกำกับกับคุณภาพการศึกษาไทย พ.ศ.2573				
กรอบการวิจัย	สรุปผลของการประกันคุณภาพ (Quality Assurance)	สรุปผลของการรับรองฯ (Accreditation)	แผนแม่บทการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ	ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
1. หลักการ	กระบวนการเพื่อให้เห็นภาพการพัฒนา หลักการ การประกันคุณภาพระดับสถาบันพบว่า หลักการของไทยเป็นระบบที่ประเมินคุณภาพการดำเนินงานตามพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษาตามกรอบที่รัฐกำหนด (ระบบการดำเนินงานตามพันธกิจสถาบันอุดมศึกษาตามกรอบที่กำหนดไว้) ส่วนอาเซียน AUN-QA ดำเนินตามแนวคิดของ UNESCO ปณิธานโลก การอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องพิจารณามาตรฐานการอุดมศึกษาจากหลายองค์ประกอบร่วมกัน การพัฒนาระบบนี้ได้รับการพัฒนาโดยหลักการ ได้แก่ ESG,	 <p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY</p>	ยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาเป็นแหล่งบริการความรู้ที่ทุกคนเข้าถึงได้	สร้างความเชื่อมั่นแก่สาธารณชนร่วมกัน ต้องวางระบบเพื่อสร้างความเชื่อมั่นร่วมกันเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลง
			<p>2.การรับรอง</p> <p>สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรมดำเนินการรับรองวิทยฐานะ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน เกิดจากกฎระเบียบหรือ พ.ร.บ. สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งกำหนดไว้ว่าสถาบันอุดมศึกษาต้องรับรองวิทยฐานะในการเปิดการเรียนการสอนในแต่ละระดับ สมาคมวิชาชีพทางดำเนินตามบัญญัติทางกฎหมายเป็นองค์กร</p>	ร่างระบบการกำกับกับคุณภาพการศึกษาไทย พ.ศ.2573

การวิเคราะห์ประมวลสรุปเพื่อร่างระบบกำกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2573				
กรอบการวิจัย	สรุปผลของการประกันคุณภาพ (Quality Assurance)	สรุปผลของการรับรองฯ (Accreditation)	แผนแม่บทการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ	ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
1. หลักการ	Baldrige AQAF เพื่อเน้นการพัฒนาประสิทธิภาพขององค์กรหรือสถาบัน โดยแบ่งกรอบออกเป็น 4 ลักษณะหรือระดับสถาบัน โดยเน้นกระบวนการและผลลัพธ์ (หลักการเป็นกระบวนการ คุณภาพเน้นไปที่ผลลัพธ์และกระบวนการให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือตอบโจทย์ความต้องการของ (สังคม) การประกันคุณภาพระดับสถาบันไทยเราถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อตอบโจทย์ภารกิจสถาบันตามกรอบที่กำหนดไว้ ส่วนอาเซียน AUN-QA นั้นภารกิจให้ความสำคัญกับความต้องการของสังคมและผู้มีส่วนได้ส่วน	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY	ระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ * กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (Thailand: NQF) ประเด็นที่นำมาใช้คือ หลักการผลิตและพัฒนากำลังคนในอุตสาหกรรมที่สำคัญของชาติ เทียบเคียงคุณวุฒิของผู้เรียนและแรงงานไทย สถาบันจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ เพื่อเชื่อมโยงกับนานาชาติ ส่งเสริมระบบการสะสม เทียบโอนหน่วยการเรียนรู้และเพิ่มพูนคุณวุฒิตามกลไกทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตเชื่อมโยงระหว่าง	ควบคุมดูแลผู้ประกอบการวิชาชีพ หน่วยงาน มีอำนาจหน้าออกใบอนุญาต ควบคุมความประพฤติและลงโทษการกระทำที่ผิดจรรยาบรรณ ด้านการรับรองคุณวุฒิการศึกษาที่มีอำนาจในการรับรองวุฒิหรือวิทยฐานะปริญญาตรี โท เอก โดยสภาวิชาชีพทนายจะดูแลหลักเกณฑ์ที่เพิ่มเติมเฉพาะของสหภาพทนาย นอกเหนือจาก อิง เก ณ ท์ จ า ก ส ำ น ัก ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมแล้วและสำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) รับรองการพิจารณาตำแหน่ง รับรองการพิจารณาตำแหน่งแล้ว ตำแหน่งงานและเงินเดือนแล้ว ด้านแนวทางที่ควรปรับปรุง

1. หลักการ

การวิเคราะห์ประมวลสรุปเพื่อร่างระบบกำกับคุณภาพการศึกษาไทย พ.ศ.2573					
กรอบการวิจัย	สรุปผลของการประกันคุณภาพ (Quality Assurance)	สรุปผลของการรับรองฯ (Accreditation)	แผนแม่บทการพัฒนา ยุทธศาสตร์ชาติ	ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา (ผู้ทรงคุณวุฒิ)	ร่างระบบการกำกับคุณภาพ การศึกษาระดับอุดมศึกษา ของไทย พ.ศ.2573
1. หลักการ	เสียและส่วน หลักการที่ต่างกันออกไปคืออาเซียนจะมีกำหนดกระบวนการและวิธีการเชิงประจักษ์ เช่น ทดสอบ ประเมิน ปรับปรุง และแบ่งปันการพัฒนา ประสิทธิภาพของสถาบัน โดยการแบ่งออกเป็น 4 หมวด ให้ความสำคัญกับลักษณะ ระดับและผลลัพธ์ (เน้นผลลัพธ์เพื่อเน้นถึงการปรับปรุงพัฒนา) สรุป การประกันคุณภาพระดับสถาบัน จุดเด่นของไทยมีกฎหมายที่ชัดเจนเป็นแนวปฏิบัติแต่การดำเนินงานก็ควรพิจารณาให้ครอบคลุมทุกมิติทั้งจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและความต้องการของสังคม หลักการ	 <p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY</p>	คุณวุฒิ การศึกษาและมาตรฐานอาชีพ และการเทียบโอนประสบการณ์การทำงาน สะสมหน่วย การเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนามาตรฐานการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน การฝึกอบรมตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ การยกระดับการสู่อาเซียนและมาตรฐานระดับสากล ส่งเสริมให้เกิด การเทียบเคียงคุณวุฒิไทย อาเซียนและนานาชาติ * แผนด้านการอุดมศึกษา เพื่อผลิตและพัฒนา กำลังคนของประเทศ พ.ศ.	พัฒนาในอนาคตระบบการรับรองคุณวุฒิและวิทยฐานะ สถาบันอุดมศึกษา สรุปว่าอนาคตระบบและเกณฑ์การรับรองนั้นคงต้องปรับเปลี่ยนไปตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม เนื่องจากผลจากการเปลี่ยนแปลงที่กระทบต่อสังคมรวมทั้งสาขาที่เปิดการเรียนการสอนทั้งหลายมากขึ้นและคาดว่าจะเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะสาขาเฉพาะทางผนวกกับเวลาการเรียนรู้ที่สั้นลง การเรียนระดับบัณฑิตจะน้อย สถาบันตอบโจทย์สังคมด้วยการทำหลักสูตรระยะสั้น การเรียนการสอนจะเป็นนอกเวลา ไม่เน้นการเรียนเต็มเวลา รูปแบบการ	

กรอบการวิจัย	การวิเคราะห์ประมวลสรุปเพื่อร่างระบบกำกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2573			
	สรุปผลของการประกันคุณภาพ (Quality Assurance)	สรุปผลของการรับรองฯ (Accreditation)	แผนแม่บทการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ	ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
1. หลักการ	ควรเน้นเป้าหมายให้เห็นภาพการพัฒนาของผลลัพธ์และการพัฒนาของผลลัพธ์และกระบวนการ เช่น มองจากมิติของผลลัพธ์และกระบวนการรวมทั้งของลักษณะของการดำเนินงานและระดับกระบวนการขององค์กร		2564-2570 ประเด็นที่นำมาใช้คือหลักการอุดมศึกษาสร้างคนสร้างปัญญา เพื่อพัฒนาสังคมไทยอย่างยั่งยืน เป้าหมายการพัฒนากำลังคนที่มีศักยภาพสมรรถนะสูง สร้างความรู้และพัฒนานวัตกรรมเพื่อตอบสนองโจทย์การพัฒนาและการแข่งขันของประเทศไทยและเวทีโลก เพื่อพัฒนาคุณภาพและโอกาสการศึกษา สร้างหลักสูตรชั้นนำที่สามารถผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อสนองความต้องการแรงงานที่คุณภาพเทียบเคียงระดับสากล ความสามารถทาง	ร่างระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย พ.ศ.2573
				เรียนการสอนก็เปลี่ยนไปใช้เทคโนโลยีการสื่อสารจัดการเรียนการสอน เวลาเรียนจะเปลี่ยนไปพลักรของสังคม

การวิเคราะห์ประมวลสรุปเพื่อร่างระบบกำกับกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2573				
กรอบการวิจัย	สรุปผลของการประกันคุณภาพ (Quality Assurance)	สรุปผลของการรับรองฯ (Accreditation)	แผนแม่บทการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ	ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
			วิชาการและวิชาชีพและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเป็นแหล่งความรู้ที่ทันสมัยแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจของประเทศ	
1. หลักการ				
2. จุดมุ่งหมาย	การประกันคุณภาพระดับหลักสูตรของไทยเป็นเครื่องมือการรับรองคุณภาพและสร้างความเชื่อมั่นว่าการจัดการศึกษามีคุณภาพ ประสิทธิภาพที่พึงประสงค์เพื่อตอบสนองต่อปัจเจกสังคมส่วนอาเซียน AUN-QA มุ่งถึงการเพิ่มคุณภาพการเรียนการสอน ยกระดับความเชี่ยวชาญ การพัฒนากรอบมาตรฐานเดียวกันและสอดคล้องกัน เนื่องจากเน้นการสร้างเครือข่ายความ	การรับรองคุณวุฒิหรือหลักสูตรจาก 4 องค์กรไม่ว่าจะเป็นงานรับรองหลักสูตรโดยสำนักงานปลัดกระทรวง อว. การรับรองคุณวุฒิ โดย สำนักงานงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) การรับรองคุณวุฒิหลักสูตรโดยสภาวิชาชีพและการรับรองหลักสูตรของสหรัฐอเมริกา มีความคล้ายคลึงกันด้านวัตถุประสงค์ การรับรอง เพื่อยืนยันคุณภาพหรือมาตรฐานที่เกิดขึ้นกับตัวบุคคลไม่ว่าจะเป็นผลโดยตรงและโดยอ้อม ได้แก่ สำนักงาน	*Sustainable Development Goal, 4. Quality Education จุดมุ่งหมายเพื่อให้พลเมืองโลก มีการศึกษาที่มีคุณภาพ จัดการศึกษาให้ครอบคลุมและเท่าเทียม เป้าหมายของการ ได้แก่ การเข้าถึงการศึกษาที่เป็นธรรม ราคาไม่แพง ทั้งอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา จัดความไม่เสมอภาค	กรอบจุดมุ่งหมายเพื่อการยกระดับระบบกำกับกับคุณภาพ การศึกษาระดับอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2573 ควรกำหนดไว้คือการยกระดับจุดมุ่งหมายควรเป็นไปเพื่อสร้างความมั่นใจแก่ประชาชนปกป้องผลประโยชน์ผู้เรียน สร้างคุณภาพและมาตรฐานตามแบบสากล สร้างความเจริญทางเทคโนโลยี ตอบสนองความต้องการสังคม ยกระดับคุณภาพและศักยภาพของมนุษย์ให้สมบูรณ์

กรอบการวิจัย	การวิเคราะห์ประมวลสรุปเพื่อร่างระบบกำกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2573				
	สรุปผลของการประกันคุณภาพ (Quality Assurance)	สรุปผลของการรับรองฯ (Accreditation)	แผนแม่บทการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ	ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา (ผู้ทรงคุณวุฒิ)	ร่างระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย พ.ศ.2573
2. จุดมุ่งหมาย	ร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน เป็นประโยชน์ต่อการเครือข่ายและระบบการเรียนรู้ร่วมกันไม่ว่าจะเป็นแลกเปลี่ยนนักศึกษาและคณาจารย์อุดมศึกษาระหว่างประเทศมุ่งตอบโจทย์ระดับคุณภาพระดับหลักสูตรของไทย Individual ยึดกรอบตามที่รัฐกำหนด ส่วนอาเซียน AUN-QA เน้นถึงการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพตามกรอบการดำเนินงานของหลักสูตรเช่นกันแต่สิ่งที่ต่างออกไปคืออาเซียน AUN-QA มุ่งถึงการเพิ่มคุณภาพการเรียนการสอน ยกกระดับความเชี่ยวชาญ พัฒนารอบ	ปลัดกระทรวง อว. เป้าหมายเพื่อต้องการกำลังคนที่มีคุณภาพ ศักยภาพตามกรอบมาตรฐานในเชิงวิชาการและความรู้ การรับรองคุณวุฒิของสำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) เป้าหมายเพื่อต้องการข้าราชการที่มีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานที่กำหนด ส่วนสภามหาวิทยาลัยเพื่อควบคุมมาตรฐานทางวิชาชีพนั้นๆ ส่วนการรับรองหลักสูตรของสภามหาวิทยาลัยการศึกษาคู่มือครูผู้ประกอบอาชีพด้านคุณภาพการเทียบโอนสิทธิการศึกษา คัดกรองบัณฑิตในการทำงานคุณภาพการเทียบโอนสิทธิการศึกษา คัดกรองบัณฑิตในการขอใบประกอบวิชาชีพงบประมาณสนับสนุนจาก	ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ได้แก่ พัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต และทุกช่วงวัย ให้มีทักษะความรู้ศักยภาพสมรรถนะเป็นกำลังการพัฒนาประเทศ สอดคล้องกับความสามารถของบุคคลและตลาดแรงงาน ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ตอบ ส น อ ง ก ร เปลี่ยนแปลงศตวรรษที่ 21 การส่งเสริมประสิทธิภาพระบบการบริหารจัดการศึกษา พัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต ธนาคารหน่วยกิต การเทียบโอน การสร้างระบบ		สมรรถนะของผู้เรียน มีคุณธรรม และ ความรับผิดชอบ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ประชาชนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพครอบคลุม เท่าเทียม ลดเหลื่อมล้ำ เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้และการจัดการองค์ความรู้สร้างนวัตกรรมเพื่อการแข่งขันเวทีสากล แรงงานที่มีคุณภาพทัดเทียมกับนานาชาติ สามารถขับเคลื่อนพัฒนาประเทศ มีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องตอบโจทย์ความต้องการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ได้มาตรฐานที่กำหนดตรงร่วมกันการสร้างเครือข่ายคุณภาพ

การวิเคราะห์ประมวลสรุปเพื่อร่างระบบกำกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2573					
กรอบการวิจัย	สรุปผลของการประกันคุณภาพ (Quality Assurance)	สรุปผลของการรับรองฯ (Accreditation)	แผนแม่บทการพัฒนา ยุทธศาสตร์ชาติ	ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา (ผู้ทรงคุณวุฒิ)	ร่างระบบการกำกับกับคุณภาพ การศึกษาระดับอุดมศึกษา ของไทย พ.ศ.2573
2. จุดมุ่งหมาย	มาตรฐานเดียวกันและสอดคล้องกันเนื่องจากเน้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนเป็นประโยชน์ต่อการเครือข่ายและระบบมาตรฐานร่วมกันเพื่อแลกเปลี่ยนนันทศึกษาและคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษานอกจากนี้จะตอบโจทย์ระบบของตนเอง (ปัจเจก) ก็ควรขยายให้ครอบคลุมไปยังกลุ่มอื่นๆ เพื่อสร้างมาตรฐานให้สอดคล้องและได้มาตรฐานหรือแบบแผนเดียวกัน ควรมีการสร้างระบบมาตรฐานและสร้างเครือข่ายเพื่อเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน อันจะเป็น	รัฐบาลกลางเพื่อช่วยเหลือนักศึกษา เป็นการมั่นใจในหลักสูตรของสถาบันการศึกษา สรุป จุดมุ่งหมายของการรับรองระดับหลักสูตรหรือคุณวุฒิ เน้นรับรองคุณภาพหรือมาตรฐานที่เกี่ยวกับตัวบุคคลทั้งทางตรงและอ้อม เป็นตามกรอบมาตรฐานตามที่กำหนด ได้แก่ ความรู้ ความสามารถ ศักยภาพ วิชาการและความรู้ และทางอ้อม เช่น ลิขสิทธิ์การศึกษา การเทียบโอน ผู้บริโภคในการตัดสินใจ การขอใบประกอบวิชาชีพ งบจากรัฐบาลกลางเพื่อช่วยเหลือนักศึกษา (คุณภาพทางตรงและอ้อม) (คุณภาพอ้อม) จุดมุ่งหมาย การรับรองวิทยฐานะระดับสถาบันทั้ง 2	การศึกษาเพื่อความจำเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ และ การแลกเปลี่ยนนักศึกษาและบุคลากร * แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) 1. การพัฒนาช่วงวัยเรียนรู้ให้มีความรู้และทักษะในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะและศักยภาพแรงงาน มีทักษะอาชีพสูงปรับตัวตามความต้องการของตลาดแรงงาน เน้นผลิตแรงงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 2. ระบบการศึกษา มีคุณภาพมาตรฐานสากล ทักษะโลก	ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา (ผู้ทรงคุณวุฒิ)	และมาตรฐาน ความกลมกลืนและมาตรฐานสากล เชื่อมโยงสู่นานาชาติกำลังคนมีคุณภาพทัดเทียมกับสากลเชื่อมโยงเพื่อการเคลื่อนย้ายกำลังคนระหว่างประเทศ กรอบด้านขยาย 1) ระดับหลักสูตร ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ลักษณะพึงประสงค์ ทักษะศตวรรษที่ 21 พัฒนามาตรฐานร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สะสมหน่วยกิต สร้างหลักประกันคุณภาพที่ครอบคลุมเท่าเทียม บัณฑิตมีคุณภาพ ศักยภาพแรงงาน ตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ และขีดความสามารถการ

การวิเคราะห์ประมวลสรุปเพื่อร่างระบบกำกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2573				
กรอบการวิจัย	สรุปผลของการประกันคุณภาพ (Quality Assurance)	สรุปผลของการรับรองฯ (Accreditation)	แผนแม่บทการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ	ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
				ร่างระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย พ.ศ.2573
2. จุดมุ่งหมาย	ประโยชน์ต่อนักศึกษาแคว้นวงวิชาการที่กว้างขวางขึ้น จัดปัญหาความเหลื่อมล้ำหรือความไม่เป็นระบบระเบียบด้วยเหตุกรอบมาตรฐานที่ต่างกัน จุดมุ่งหมาย จุดหมายของการประกันคุณภาพระดับสถาบันของไทย เป็นการรับรองคุณภาพระดับสถาบันของประเทศไทย เป็นการรับรองคุณภาพการดำเนินงานตามพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษาครอบคลุมถึงบทบาทภารกิจและหน้าที่การดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาที่กำหนด ส่วนระดับอาเซียน AUN-QA เป็นระบบการพัฒนาองค์กรให้มีความเป็นสากล เนื่องจากระบบนี้	องค์กรไม่ว่าจะเป็นการรับรองวิทยฐานะ สถาบัน โดยสำนักงานปลัดกระทรวง อว. เพื่ออรรถารักษามาตรฐานคุณภาพให้เป็นไปตามที่รัฐกำหนด และการรับรองสถาบันแห่งสหรัฐอเมริกาเป้าหมายเพื่อมั่นใจในคุณภาพสถาบันการศึกษาและปรับปรุงคุณภาพระบบอุดมศึกษา สรุป จุดมุ่งหมายเน้นการรับรองระดับสถาบันหรือวิทยฐานะสถาบันคือนำไปยังการรักษาคูณภาพหรือมาตรฐานตามเกณฑ์ที่กำหนด	ศตวรรษที่ 21 เร็ยรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต พัฒนาศักยภาพตามความถนัด และพหุปัญญา เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา จัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ พัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา สถาบันมีความเป็นเลิศด้านวิชาการระดับนานาชาติ แลกเปลี่ยนนักศึกษาหรือบุคลากรระดับนานาชาติ หรือบุคลากรวิจัยและพัฒนานวัตกรรมวิจัยและพัฒนาต้องการที่จะสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับรัฐ เอกชน และอุตสาหกรรม ผลิตงานวิจัยและนวัตกรรมร่วมมือกับต่างชาติดีการบริการวิชาการที่สอดคล้องความต้องกา ของประเทศไทย สร้างเครือข่ายการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ พัฒนามาตรฐานและคุณภาพที่	แข่งขัน ตรงตามตลาดแรงงาน ร่วมกำหนดหลักสูตรกับทุกภาคส่วน สร้างการยอมรับบนเวทีโลก ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลก 2) ระดับสถาบัน จัดการศึกษาสอดคล้องกับการพัฒนากำลังคนวิจัยแก้ปัญหาและสร้างนวัตกรรมพัฒนา โจทย์ประเทศไทย พัฒนามาตรฐานร่วมกับรัฐ เอกชน และอุตสาหกรรม ผลิตงานวิจัยและนวัตกรรมร่วมมือกับต่างชาติดีการบริการวิชาการที่สอดคล้องความต้องกา ของประเทศไทย เอกลักษณ์ความเป็นไทย คุณธรรมและจริยธรรม การบริหารจัดการที่มีมาตรฐาน

การวิเคราะห์ประมวลสรุปเพื่อร่างระบบกำกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2573				
กรอบการวิจัย	สรุปผลของการประกันคุณภาพ (Quality Assurance)	สรุปผลของการรับรองฯ (Accreditation)	แผนแม่บทการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ	ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
2. จุดมุ่งหมาย	ได้รับการพัฒนามาจากหลายแนวคิดหรือหลักการ เน้นการเชื่อมโยงประสานระบบการในประเศศสมาชิกรวมอาเซียน ส่งเสริมการพัฒนา ระบบ เศรษฐกิจ และการศึกษาในอาเซียน การเคลื่อนย้ายนักศึกษาและคณาจารย์และการพัฒนามาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพระดับสถาบัน นั้นมีความเหมือนกันตรงที่ว่าทั้งของไทยและอาเซียน AUN-QA ก็ตอบโจทย์ในปีพหรือระบบ ข อ ง ต น เอง (Individual) ของไทยเห็นได้ชัดเจนถูกกำหนดตามกรอบ พัน ธิ กิ จ ข อ ง		รองรับอุตสาหกรรมบริการภาคอุตสาหกรรมการผลิตและบริการ * แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2574) จุดหมายเพื่อ 1. การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของชาติ ทุกช่วงวัย ได้รับการศึกษาและเรียนรู้ อย่างมีคุณภาพ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษา และให้ควมรู้สำหรับคนทุกช่วงวัย 2. การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การผลิตกำลังคนให้มีทักษะ	ร่างระบบการกำกับคุณภาพ การศึกษาระดับอุดมศึกษา ของไทย พ.ศ.2573 ยึดหยุ่น คล่องตัว อิสระ ตามพันธกิจวิสัยทัศน์และธรรมาภิบาล อัตลักษณ์เป็นสถาบัน สนับสนุนเน้นจุดหมาย พันธกิจ ยุทธศาสตร์ ศักยภาพและมาตรฐานของสถาบัน ศูนย์ การศึกษา ภูมิ ภา ค และนานาชาติมีบทบาทระดับภูมิภาคและโลก

การวิเคราะห์ประมวลสรุปเพื่อร่างระบบกำกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2573					
กรอบการวิจัย	สรุปผลของการประกันคุณภาพ (Quality Assurance)	สรุปผลของการรับรองฯ (Accreditation)	แผนแม่บทการพัฒนา ยุทธศาสตร์ชาติ	ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา (ผู้ทรงคุณวุฒิ)	ร่างระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย พ.ศ.2573
2. จุดมุ่งหมาย	สถาบันอุดมศึกษาเป็นไปตามกรอบมาตรฐานที่กำหนด ส่วนอาเซียน AUN-QA ก็มีบริบทที่ประเพณีระดับสถาบันเช่นกัน แต่แตกต่างกันตรงที่ว่าอาเซียน AUN-QA จะมุ่งเน้นการพัฒนาองค์กรที่มีความเป็นสากล เพราะพัฒนามาจากหลายหลักการเน้นการเชื่อมโยงประสานในประชาคมอาเซียน การส่งเสริมทางเศรษฐกิจและการเคลื่อนย้ายนักศึกษาและการเคลื่อนย้ายนักศึกษาและคณาจารย์ สรุป จุดมุ่งหมายระดับสถาบันของไทยตอบโจทย์ของบริบทตนเอง (ระดับปัจเจก) ซึ่งถูกกำหนดกรอบตามพันธกิจของ		สมรรถนะคุณลักษณะเพื่อศตวรรษที่ 21 และความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ ยกย่องคุณวุฒิ และการศึกษา พัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้มีคุณภาพ 3. การวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างผลิตผลและมูลค่าทางเศรษฐกิจ การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีทักษะและสมรรถนะตรงตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ทักษะการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 ยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 เพื่อพัฒนาทักษะความสามารถความรู้ทุกระดับการศึกษา		

การวิเคราะห์ประมวลสรุปเพื่อร่างระบบกำกับกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2573					
กรอบการวิจัย	สรุปผลของการประกันคุณภาพ (Quality Assurance)	สรุปผลของการรับรองฯ (Accreditation)	แผนแม่บทการพัฒนา ยุทธศาสตร์ชาติ	ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา (ผู้ทรงคุณวุฒิ)	ร่างระบบการกำกับกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย พ.ศ.2573
2. จุดมุ่งหมาย	สถาบันอุดมศึกษา แต่อาเซียน AUN-QA ที่ต่างกัน คือว่าสร้างมาตรฐานการประกันให้เป็นสากลขึ้น เนื่องจากการบูรณาการหลายแนวคิดหรือหลักการ เน้นการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงระบบเพื่อให้ในประเทศไทยสามารถเป็นมาตรฐานในแบบเดียวกัน การดำเนินงานก็มีประสิทธิภาพเป็นสากลมากยิ่งขึ้น จัดปัญหาความด้อยประสิทธิภาพขององค์กร ความไม่เป็นระบบระเบียบ หรือกรอบมาตรฐานเดียวกัน	การรับรองคุณวุฒิหรือหลักสูตร ทั้ง 4 องค์กร มีองค์ประกอบหลายลักษณะ ได้แก่ โดยสำนักงานปลัดกระทรวงฯ แบ่ง		และทุกช่วงวัย ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของพลวัตโลก 4. การสร้างโอกาสความเสมอภาค และการเท่าเทียมกันทางการศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำ เข้าถึงการศึกษาศึกษา และการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อผู้เรียน ชุมชน และประเทศชาติ ผ่านระบบดิจิทัลทุกแบบและทุกช่องทางทุกพื้นที่	
3.องค์ประกอบ	องค์ประกอบของการประกันคุณภาพระดับหลักสูตรของไทย ประกอบด้วย 6 ได้แก่ 1.อาจารย์ 2.นักศึกษา 3.		* มาตราฐาน การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2565 หลักการข้อกำหนดขั้นต้นเกี่ยวกับ	1.การประกันคุณภาพ องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ได้ รุป แบบ มา ก จ ก มาตรฐานสากล ซึ่งจะแตกต่าง	กรอบด้านองค์ประกอบเพื่อการยกย่องระบบกำกับกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาไทย พ.ศ.

กรอบการวิจัย	การวิเคราะห์ประมวลสรุปเพื่อร่างระบบกำกับคุณภาพการศึกษาไทย พ.ศ.2573				
	สรุปผลของการประกันคุณภาพ (Quality Assurance)	สรุปผลของการรับรองฯ (Accreditation)	แผนแม่บทการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ	ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา (ผู้ทรงคุณวุฒิ)	ร่างระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย พ.ศ.2573
3.องค์ประกอบ	หลักสูตร 4.มาตรฐาน 5.บัณฑิต 6.สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ และอาเซียน มี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1: ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง 2: โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร 3: กลยุทธ์เกี่ยวกับการเรียนและการสอน 4: การประเมินผู้เรียน 5. บุคลากรสายวิชาการ 6: การบริการและสนับสนุนนักศึกษา 7: สิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐาน 8: ผลผลิตและผลลัพธ์ ด้านอื่นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนหรือสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อการผลิตบัณฑิต การเทียบเคียง ระดับหลักสูตรมี	ออกเป็น 2 ลักษณะได้แก่ หลักสูตรปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา การรับรองคุณวุฒิของสำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) เป็นการรับรองวุฒิในประเทศและต่างประเทศ 2 ส่วนสาขาวิชาชีพทั้งระดับหลักสูตรและสถาบัน ส่วนการรับรองแห่งสหรัฐอเมริกา มีทั้งระดับหลักสูตรและวิทยฐานะสถาบัน ประมวลสรุป การรับรองระดับหลักสูตรหรือคุณวุฒิทางเป็นองค์ประกอบหรือระบบภารกิจงานหนึ่งจากการแบ่งระดับของการดำเนินงานที่คล้ายกันคือ ระดับหลักสูตรเหมือนกันแต่ที่แตกต่างไประดับหลักสูตรก็สามารถแบ่งซอยย่อยเป็นระดับ	คุณลักษณะของสถาบันอุดมศึกษา การดำเนินการคุณภาพ ในการจัดกา รศึกษา ของสถาบันอุดมศึกษา 1) มาตรฐานศึกษาภาพและความพร้อม ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านวิชาการ ด้านการเงินและการบัญชี ด้านการบริหารจัดการ 2) มาตรฐานการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวิจัยและการสร้างนวัตกรรม ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม ด้านการทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม * ประกาศกระทรวงการ	กันเ้มามาก เป็นภาพการมองที่เหมือนกันทั่วโลกทั้งระดับหลักสูตรและสถาบัน เนื่องจากเป็นสิ่งที่ส่งผลต่อบัณฑิต จัดได้ว่าองค์ประกอบหรือเกณฑ์ขึ้นต่ำ หลักสูตรมี 6 องค์ประกอบ ประกอบด้วยวิทยุทัศน์ ปรัชญา พันธกิจ อาจารย์ นักศึกษา การเรียนการสอน สิ่งสนับสนุน การวัดผล ประเมินผลและการบริหารจัดการ ทั้งพันธกิจ 4 ด้านของระดับสถาบัน ซึ่งปัจจุบันซึ่งกฎหมายตัวใหม่ที่กำลังออกมานั้นจะมุ่งเน้นเพียงระดับหลักสูตรและสถาบัน ทั้งให้อำนาจสถาบันและอิสระทางวิชาการมากขึ้น ด้านปัญหาหรืออุปสรรค ได้แก่	2573 กำหนดว่าควรประกอบไปด้วยหลายตัวแทนเพื่อดำเนินงานร่วมกัน ได้แก่ 1) ตัวแทนภาคประชาสังคม อาจจะเป็นบทบาทหน้าที่ให้ตัวแทนภาคประชาสังคม มามีส่วนร่วมและความเป็นเจ้าของ และสะท้อนการดำเนินงานเพื่อตอบโจทย์ต่อควา ม ค า ด ห ว้ ง 2) สถาบันอุดมศึกษา อาจจะทำให้สถาบันอุดมศึกษา อากจะมีส่วนร่วมกับตัวแทนทุกภาคส่วน เพื่อตอบสนองความต้องการได้อย่างแท้จริง อาจส่งเสริมการทำงานแบบบูรณาการร่วมกัน 3) หน่วยงานกลาง (กระทรวงฯ) อาจจะทำนโยบาย ส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาให้

การวิเคราะห์ประมวลสรุปเพื่อร่างระบบกำกับกับคุณภาพการศึกษาไทย พ.ศ.2573				
กรอบการวิจัย	สรุปผลของการประกันคุณภาพ (Quality Assurance)	สรุปผลของการรับรองฯ (Accreditation)	แผนแม่บทการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ	ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
3.องค์ประกอบ	<p>มากน้อยลดหลั่นกว่ากัน 2 องค์ประกอบ ที่ไม่เหมือนกัน ด้วยองค์ประกอบที่เพิ่มเติมไปนั้นได้แก่ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ผลผลิตและผลลัพธ์ ทั้งสององค์ประกอบนี้เป็นองค์ประกอบที่สะท้อนผลลัพธ์การเรียนรู้และผลผลิตเชิงระบบอันเป็นผลจากการผลิตบัณฑิต แต่พิจารณาไปหรือเทียบไปแล้วนั้นองค์ประกอบที่กล่าวไปนั้นก็อยู่ในเรื่องของหลักสูตรในบริบทที่เป็นของไทยเรานั้นเองแต่เนื่องจากระบบที่ของอาเซียนนั้นเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ Outcome Base Learning สรุปล</p> <p>องค์ประกอบของการประกัน</p>	<p>ปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา การรับรองระดับสถาบันทั้ง 2 องค์การ โดยสำนักงานปลัดกระทรวงฯ การรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จากองค์ประกอบ 2 อย่าง ได้แก่ ด้านศักยภาพความพร้อม การจัดการศึกษา ด้านการดำเนินงานตามภารกิจ ส่วนสหรัฐอเมริกามี 2 แบบทั้งระดับหลักสูตรและวิทยฐานะสถาบัน</p> <p>ประมวลสรุปการรับรองระดับสถาบันหรือวิทยฐานะสถาบันเป็นหนึ่งในลักษณะที่สามารถแบ่งแยกตามภารกิจ โดยภาพรวมก็คือระดับองค์กรหรือสถาบันไปถึงการดำเนินงานของสถาบัน การรับรองลักษณะการดำเนินงาน และภารกิจ</p>	<p>อุดมศึกษาวิทยาศาสตร์วิจัย และนวัตกรรมเรื่องการศึกษา สถาบันอุดมศึกษาสังกัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา 2565 ประจำปี ค.ให้ จัด สถาบันอุดมศึกษาเป็นกลุ่มๆ โดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมาย พันธกิจ ยุทธศาสตร์ ศักยภาพและผลการดำเนินงาน การของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อประโยชน์ด้านการศึกษา ส่งเสริมสนับสนุน ประเมินคุณภาพ กำกับดูแล และจัดสรรงบประมาณแต่ละกลุ่ม 1) กลุ่มพัฒนาการวิจัยระดับนานาชาติของโลก 2) กลุ่มพัฒนาเทคโนโลยีและ</p>	<p>ร่างระบบการกำกับคุณภาพ การศึกษาระดับอุดมศึกษา ของไทย พ.ศ.2573</p> <p>มีความพร้อมการบริหาร จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อ หรือแพลตฟอร์ม 4) ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ อาจจะเน้นการมีส่วนร่วมเพื่อการผลิตกำลังคน ลักษณะการดำเนินงาน ร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาความเป็นเจ้าของร่วมกัน 5) ตัวแทนภาคเอกชน อาจจะเน้นการผลิตกำลังคนตอบสนองต่อความต้องการแรงงาน ภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทย โดยการค้าเงินงานที่เป็นอย่างเดียวกันคือเน้นการมีส่วนร่วมตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การประเมินและปรับปรุงพัฒนา</p>
	<p>มีความพร้อมการบริหาร จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อ หรือแพลตฟอร์ม 4) ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ อาจจะเน้นการมีส่วนร่วมเพื่อการผลิตกำลังคน ลักษณะการดำเนินงาน ร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาความเป็นเจ้าของร่วมกัน 5) ตัวแทนภาคเอกชน อาจจะเน้นการการผลิตกำลังคนตอบสนองต่อความต้องการแรงงาน ภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทย โดยการค้าเงินงานที่เป็นอย่างเดียวกันคือเน้นการมีส่วนร่วมตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การประเมินและปรับปรุงพัฒนา</p>	<p>มีความพร้อมการบริหาร จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อ หรือแพลตฟอร์ม 4) ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ อาจจะเน้นการมีส่วนร่วมเพื่อการผลิตกำลังคน ลักษณะการดำเนินงาน ร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาความเป็นเจ้าของร่วมกัน 5) ตัวแทนภาคเอกชน อาจจะเน้นการการผลิตกำลังคนตอบสนองต่อความต้องการแรงงาน ภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทย โดยการค้าเงินงานที่เป็นอย่างเดียวกันคือเน้นการมีส่วนร่วมตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การประเมินและปรับปรุงพัฒนา</p>	<p>มีความพร้อมการบริหาร จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อ หรือแพลตฟอร์ม 4) ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ อาจจะเน้นการมีส่วนร่วมเพื่อการผลิตกำลังคน ลักษณะการดำเนินงาน ร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาความเป็นเจ้าของร่วมกัน 5) ตัวแทนภาคเอกชน อาจจะเน้นการการผลิตกำลังคนตอบสนองต่อความต้องการแรงงาน ภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทย โดยการค้าเงินงานที่เป็นอย่างเดียวกันคือเน้นการมีส่วนร่วมตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การประเมินและปรับปรุงพัฒนา</p>	<p>มีความพร้อมการบริหาร จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อ หรือแพลตฟอร์ม 4) ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ อาจจะเน้นการมีส่วนร่วมเพื่อการผลิตกำลังคน ลักษณะการดำเนินงาน ร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาความเป็นเจ้าของร่วมกัน 5) ตัวแทนภาคเอกชน อาจจะเน้นการการผลิตกำลังคนตอบสนองต่อความต้องการแรงงาน ภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทย โดยการค้าเงินงานที่เป็นอย่างเดียวกันคือเน้นการมีส่วนร่วมตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การประเมินและปรับปรุงพัฒนา</p>

การวิเคราะห์ประมวลสรุปเพื่อร่างระบบกำกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2573				
กรอบการวิจัย	สรุปผลของการประกันคุณภาพ (Quality Assurance)	สรุปผลของการรับรองฯ (Accreditation)	แผนแม่บทการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ	ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
	คุณภาพในระดับหลักสูตรที่กำหนดขึ้นควรมาจากความเกี่ยวข้องเชิงเหตุและผล (ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของ ก ร พ ล ิ ต บั ญ ฑิต) องค์ประกอบควรสะท้อนเชิง น ว คิ ต ห ลั ก ก ร (องค์ประกอบที่กำหนดขึ้นจากแนวคิดหลักการ/หรือ เหตุผลเชิงประจักษ์ที่เกี่ยวข้อง อกั บ ร ะ บ คุณภาพระดับสถาบันของ ไทย มี 5 ด้าน ได้แก่ 1. การจัดการศึกษา 2.การจัดวิจัยและสร้างนวัตกรรม 3.การบริหารวิชาการแก่สังคม 4.การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม 5.การบริหารจัดการ ส่วนอาเซียน	สถาบันอุดมศึกษา	ส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม 3) กลุ่มพัฒนาชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนอื่น 4) กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรม ด้วยหลักสูตรฯ 5) กลุ่มผลิตและพัฒนาบุคลากรวิชาชีพและสาขาล่าเฉพาะ * SEAMEO RIHED ประเด็นที่นำมาใช้คือ หลักการก่อตั้งเครือข่าย ประกันคุณภาพ ส่งเสริม ความกลมกลืนและการยอมรับคุณวุฒิพร้อมรับการ เคลื่อนย้ายกำลังคนอาเซียน ส่งเสริม ความร่วมมือ ระหว่างประเทศสมาชิกในการ พัฒนาการอบรมประกัน คุณ ภาพ การ ศึ ก ษา 1. หน่วยงานประกันคุณภาพ ภายนอก 2.กระบวนการ	<p>องค์ประกอบไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก แต่ KPI ต้องเปลี่ยนแน่นอน เพราะมองภาพว่าการประกันคุณภาพจะมีลักษณะที่เป็นภาพการรับรอง (Accreditation) เนื่องจาก การรับรองแบบต่างชาติทำให้ หลักสูตรมีความสากล บัณฑิตสามารถไปเรียนต่อหรือทำงานต่างประเทศได้โดยไร้ปัญหา รวมถึงการรับรองต้องมี Third Party มาดำเนินการเพื่อสร้างความมั่นใจเชื่อมโยงระหว่างการ ประกันและการรับรอง</p> <p>2.การรับรอง</p> <p>องค์ประกอบการรับรอง คุณวุฒิมีกฎเกณฑ์ที่มีการ กำหนดโดยคณะกรรมการ ที่ก่อบรมแห่ง วิชาว่าความ</p>
3.องค์ประกอบ				
กรอบการวิจัย		<p>ร่างระบบการกำกับคุณภาพ การศึกษาระดับอุดมศึกษา ของไทย พ.ศ.2573</p> <p>คุณภาพร่วมกัน</p>		

การวิเคราะห์ประมวลสรุปเพื่อร่างระบบกำกับกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2573				
กรอบการวิจัย	สรุปผลของการประกันคุณภาพ (Quality Assurance)	สรุปผลของการรับรองฯ (Accreditation)	แผนแม่บทการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ	ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
3.องค์ประกอบ	มี 25 องค์ประกอบ/ด้าน ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 หมวดหรือระดับ ได้แก่ 1: หมวดหรือระดับกลยุทธ์องค์กร 8 ด้าน/องค์ประกอบ 2: หมวดระบบการประกันภายใน 4 ด้าน/องค์ประกอบ 3: หมวดภารกิจ 3 ด้าน มี 9 ด้าน/องค์ประกอบ 4: หมวดผลลัพธ์ 3 ด้าน มี 4 ด้าน/องค์ประกอบ เทียบเคียง องค์ประกอบของสถาบันที่มีบริบทที่คล้ายคลึงกันระหว่างไทยและอาเซียนประเด็นเรื่องของการบริหารจัดการ การจัดการศึกษา การวิจัยและบริหารวิชาการแต่แตกต่างของไทยเราจะมีประเด็นการทำนุ บำรุงศิลปะ และ	 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY	พัฒนาเกณฑ์และมาตรฐาน 3.การประเมินคุณภาพภายใน ควรสร้างวัฒนธรรมคุณภาพทั้งการเรียน การสอน การวิจัย การให้บริการ และบริหาร ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเผยแพร่ต่อสาธารณะ 4. ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้ตลอดชีวิต ถ้าโยนหน่วยกิตและการเคลื่อนย้ายผู้เรียนและแรงงาน กรอบมาตรฐานคุณวุฒิและร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเพื่อพัฒนาเกณฑ์และมาตรฐานจากความร่วมมือ	สภาพนายความกฎเกณฑ์ด้านรายวิชาที่เรียน ห้องสมุดเพื่อการสืบค้น หนังสือครบตามรายวิชาและห้องศาลจำลององค์ประกอบการรับรองส่วนมากไม่ค่อยมีปัญหาเนื่องจากสถาบันการศึกษาได้จัดเตรียมปัญหาอาจเห็นในแง่เรื่องความไม่ครบถ้วนของหนังสือ แนะนำหนังสือในรายวิชาหรือจำนวนหนังสือที่เหมาะสมกับจำนวนในอนาคต เห็นว่าการกำหนดเกณฑ์ที่มากเกินไปยากต่อการปฏิบัติหรือการไม่อัปเดตเกณฑ์เพื่อให้สอดคล้องและเท่าทันการเปลี่ยนแปลงยุคสมัย
				ร่างระบบการกำกับกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย พ.ศ.2573

การวิเคราะห์ประมวลสรุปเพื่อร่างระบบกำกับกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2573				
กรอบการวิจัย	สรุปผลของการประกันคุณภาพ (Quality Assurance)	สรุปผลของการรับรองฯ (Accreditation)	แผนแม่บทการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ	ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
3.องค์ประกอบ	วัฒนธรรม ซึ่งอาจจะมาจากข้อบังคับหรือตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องของไทย แต่ในส่วนของการอาเซียน จะเน้นความเป็นสากล ได้แก่ การเน้นระดับหรือแบ่งหมวดระดับ เช่นระดับหลักสูตร องค์การ ระบบประกันคุณภาพในภารกิจ 3 ด้านและผลลัพธ์ภารกิจ เพื่อให้เห็นระดับการดำเนินงานองค์กรได้อย่างละเอียด พร้อมกันผลลัพธ์ของการกิจ 3 ด้าน ได้แก่ การเรียนการสอน การวิจัยและบริการวิชาการ	วุฒนธรรม ซึ่งอาจจะมาจากข้อบังคับหรือตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องของไทย แต่ในส่วนของการอาเซียน จะเน้นความเป็นสากล ได้แก่ การเน้นระดับหรือแบ่งหมวดระดับ เช่นระดับหลักสูตร องค์การ ระบบประกันคุณภาพในภารกิจ 3 ด้านและผลลัพธ์ภารกิจ 3 ด้าน ได้แก่ การเรียนการสอน การวิจัยและบริการวิชาการ	องค์ประกอบและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่ปรากฏในยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาศักยภาพคนผลิตบัณฑิต และพัฒนาแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมระบบนิเวศวิจัยอุดมศึกษา ต้องมีระบบนิเวศที่เอื้อต่อการสร้างองค์ความรู้ ยุทธศาสตร์ที่ 3 การจัดระบบอุดมศึกษาใหม่ สร้างศักยภาพและสมรรถนะตามอัตลักษณ์ เป็นสถาบันการศึกษาชั้นนำ ระบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพปรับโครงสร้าง การตรวจสอบและควบคุมคุณภาพด้วยควบคู่กับ	ร่างระบบการกำกับกับคุณภาพ การศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย พ.ศ.2573

การวิเคราะห์ประมวลสรุปเพื่อร่างระบบกำกับกับคุณภาพการศึกษาไทย พ.ศ.2573					
กรอบการวิจัย	สรุปผลของการประกันคุณภาพ (Quality Assurance)	สรุปผลของการรับรองฯ (Accreditation)	แผนแม่บทการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ	ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา (ผู้ทรงคุณวุฒิ)	ร่างระบบการกำกับกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย พ.ศ.2573
3.องค์ประกอบ	กิจการดำเนินงานสถาบัน (บทบาทหน้าที่ของ การ ดำ เน น ำ น สถาบันอุดมศึกษา) แต่กั สามารถชวยอย ความ ชัดเจนเพื่อความละเอียดใน การ ประ เมิ น สะ ท้อ น ประสิทธิภาพในระดับต่างๆ และ เน้น ไป ถึง ผล ลั พ ธ์ (องค์ประกอบที่กำหนดขึ้น จากหลักการ/ตามบทบาท หน้าที่ขององค์กร)	การรับรองระดับหลักสูตรหรือ คุณวุฒิทั้ง 4 องค์กรนั้น การ รับรองหลักสูตรโดยสำนักงาน ปลัดกระทรวงฯ ภาพรวมเน้น เกี่ยว กับ องค์ ค์ ประกอบ เจริ ง หลักสูตรทั้ง 11 องค์ประกอบ ส่วน การ รับรอง คุณวุฒิ ของ	สภาวิชาชีพ สภาคณาจารย์ และรับฟังผู้มีส่วนได้ส่วน เสีย จัดอันดับมหาวิทยาลัย ระดับโลก เพื่อการพัฒนา สถาบัน ให้ ศูนย์ กลาง การศึกษาของภูมิภาคและ นานาชาติ มีการแลกเปลี่ยน บุคลากร สร้างบทบาท ระดับภูมิภาคและเวทีโลกที่ เอื้อต่อการแข่งขันของ ประเทศ		
4. มาตรฐาน และเครื่องมือ	มาตรฐานและเครื่องมือระดับ หลักสูตรของไทยมี 14 ตัวบ่งชี้ มีลักษณะเป็นตัวบ่งชี้ของ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการและ ผลลัพธ์ โดยตัวบ่งชี้ได้มาจาก ทั้ง 6 องค์ประกอบ/ด้าน ได้แก่ 1. มาตรฐานหลักสูตร มี	การรับรองระดับหลักสูตรหรือ คุณวุฒิทั้ง 4 องค์กรนั้น การ รับรองหลักสูตรโดยสำนักงาน ปลัดกระทรวงฯ ภาพรวมเน้น เกี่ยว กับ องค์ ค์ ประกอบ เจริ ง หลักสูตรทั้ง 11 องค์ประกอบ ส่วน การ รับรอง คุณวุฒิ ของ		1.การประกันคุณภาพ ด้านมาตรฐานและเครื่องมือ มีหลายระบบ เช่น ระบบ ส่วนกลางและสถาบันที่พัฒนา และ ใช้ ระบบ เอง เช่น หลักสูตรประกอบด้วย 6 หลักสูตรประกอบ 14 ตัวบ่งชี้ และ	กรอบด้านมาตรฐานและ เครื่องมือเพื่อการยกย่อง ระบบ บ ำ ก ำ บ กับ คุณ ภาพ การศึกษาระดับอุดมศึกษา ไทย พ.ศ.2573 อาจจะมี กำหนดไว้สองลักษณะ 1) ระดับหลักสูตรอาจจะกำหนด

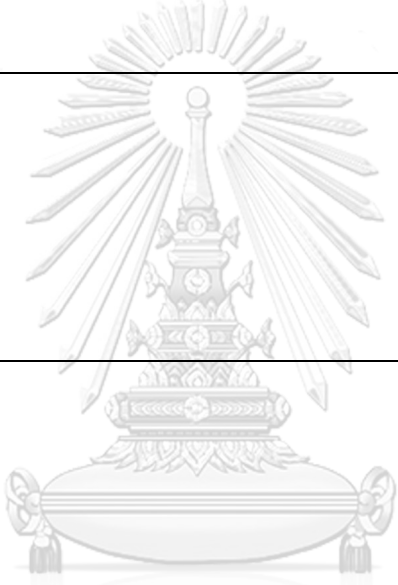
กรอบการวิจัย	การวิเคราะห์ประมวลสรุปเพื่อร่างระบบกำกับคุณภาพการศึกษาไทย พ.ศ.2573			
	สรุปผลของการประกันคุณภาพ (Quality Assurance)	สรุปผลของการรับรองฯ (Accreditation)	แผนแม่บทการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ	ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
4. มาตรฐานและเครื่องมือ	1 ตัวบ่งชี้ 2.บัณฑิต มี 2 ตัวบ่งชี้ 3.นักศึกษา มี 3 ตัวบ่งชี้ 4. อาจารย์ มี 3 ตัวบ่งชี้ 5. หลักสูตร มี 4 ตัวบ่งชี้ 6. สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ มี 1 ตัวบ่งชี้ และอาเซียน มี 53 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1: ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง มี 5 ตัวบ่งชี้ 2: โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร มี 7 ตัวบ่งชี้ 3: กลยุทธ์เกี่ยวกับการเรียนและการสอน มี 6 ตัวบ่งชี้ 4: การประเมินผู้เรียน มี 7 ตัวบ่งชี้ 5: บุคลากรสายวิชาการ มี 8 ตัวบ่งชี้ 6: การบริการและสนับสนุนนักศึกษา มี 6 ตัวบ่งชี้ 7: สิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐาน มี 9 ตัวบ่งชี้ 8: ผลผลิตและผลลัพธ์ มี 5 ตัวบ่งชี้ การเทียบเคียง	สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) จะเน้นเกี่ยวกับในเรื่องของกฎเกณฑ์ เช่น กฎเกณฑ์การรับรอง คุณสมบัติตำแหน่งและอัตราเงินเดือน ซึ่งจะพิจารณาจากองค์ประกอบของหลักสูตรเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับสำนักงานปลัดกระทรวงฯ การรับรองมาตรฐานวิชาชีพโดยสภาวิชาชีพ (2 กรณีสมาคมวิชาชีพ สถาบันกัมและแพทย)การรับรองก็จะเน้นองค์ประกอบ เช่น หลักสูตร 4 องค์ประกอบ เช่น นักศึกษา อาจารย์ หลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร ส่วนทางแพทยก็พิจารณาทั้งจากหลักสูตร พันธกิจ การประเมินผล นิสิต อาจารย์และ		สถาบันประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 13 ตัวบ่งชี้ ไม่ว่าจะเป็นอาจารย์ หลักสูตร ผู้เรียน การเรียนการสอน ส่วนเครื่องมือหรือ KPI วิธีการเป็นแบบ Case study, การสำรวจรอยอด การนำความรู้ไปใช้ ด้านปัญหาหรืออุปสรรค ได้แก่ ความไม่สอดคล้องกับมาตรฐานกับเครื่องมือ แต่ปัญหาส่วนใหญ่คือเครื่องมือและมาตรฐานไม่สอดคล้องกัน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้ประกอบการไม่เข้าใจในประเด็น การประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้เกี่ยวกับบัณฑิตที่ไปทำงาน ทำให้ไม่สะท้อนผลลัพธ์การ เรียนรู้ผ่าน Feedback ทั้ง
				ร่างระบบการกำกับคุณภาพ การศึกษาระดับอุดมศึกษา ของไทย พ.ศ.2573 เพื่อให้องค์ประกอบครอบคลุมที่สุดและตัวบ่งชี้ อาจจะกำหนด 10 ตัวบ่งชี้ต่อองค์ประกอบอาจจะมามีมิติที่เกี่ยวกับพันธกิจและการบริหารจัดการ มิติหลักสูตร การเรียนการสอนและการวัดผล มิติด้านนักศึกษา มิติอาจารย์ มิติทรัพยากร สิ่งอำนวยความสะดวก มิติการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ต่อสาธารณะ 2) ระดับสถาบัน อาจจะกำหนดเพื่อให้ องค์ประกอบครอบคลุมที่สุดและตัวบ่งชี้เฉลี่ยแล้วอาจจะมีประมาณ 7 ตัวบ่งชี้ อาจจะมองในมิติพันธกิจและเป้าหมาย มิติธรรมาภิบาล มิติการบริหารจัดการและ

การวิเคราะห์ประมวลสรุปเพื่อร่างระบบกำกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2573				
กรอบการวิจัย	สรุปผลของการประกันคุณภาพ (Quality Assurance)	สรุปผลของการรับรองฯ (Accreditation)	แผนแม่บทการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ	ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
4. มาตรฐานและเครื่องมือ	มาตรฐานและเครื่องมือของการประกันคุณภาพในระดับหลักสูตรตัวบ่งชี้มีมากกว่ากันอยู่ 3 หรือเกินกันหนึ่งเท่าตัวเมื่อเปรียบเทียบระดับหลักสูตรของไทยและอาเซียน โดยตัวบ่งชี้ของระบบไทยเฉลี่ยแล้วมีประมาณ 3 ตัว ระดับอาเซียนมีเฉลี่ยแล้วประมาณ 6 ตัวต่อด้าน/องค์ประกอบ ผนวกกับลักษณะของตัวบ่งชี้มี 3 เป็นแบบปัจจัยแบบกระบวนการและแบบผลลัพธ์ องค์ประกอบที่มีตัวบ่งชี้มากที่สุดของไทยอยู่ที่เรื่องหลักสูตร ส่วนอาเซียนจะอยู่ที่เรื่องหลักสูตรและการประเมินผู้เรียน ประมวลสรุป ด้านตัวบ่งชี้ควรมีจำนวนที่เหมาะสม	การบริหารจัดการและสมาคมรับรองหลักสูตร (2 กรณีสมาคมวิชาชีพ วิทยาลัย และ นักจิตวิทยา) มีองค์ประกอบประมาณ 5-6 ด้าน โดยสิ่งที่เพิ่มเติมคือมีด้านศักยภาพการบริหารและองค์ประกอบด้านผลลัพธ์ เป้าหมายสมรรถนะที่แนบปฏิบัติเพื่อการสื่อสาร นอกจากนั้นก็มีองค์ประกอบที่ไม่แตกต่างกันเรื่องของนักศึกษา หลักสูตร บุคลากร และทรัพยากรพร้อมกันมีตัวบ่งชี้อย่างชัดเจนแต่ละมาตรฐานหรือองค์ประกอบตัวบ่งชี้ขั้นต่ำประมาณ 8 ตัวบ่งชี้ประเด็นที่มากที่สุดอยู่ในเรื่ององค์กรและการบริหารและ		ผู้ผลิตและผู้บริโภคที่เข้าใจไม่ตรงกัน ด้านแนวทางที่ควรปรับปรุงพัฒนาในอนาคตได้แก่ ควรปรับปรุงได้ เช่น ผู้ประเมินต้องเข้าใจมาตรฐานหรือ standard ผู้ใช้ประเมินบัณฑิตก็ต้องเข้าใจบริบทของการศึกษาและความต้องการของสังคมและอุตสาหกรรมในอนาคตมีส่วนร่วมกันภาคส่วนควรทำงานร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตบัณฑิตไม่ตอบโจทย์ความต้องการของแรงงาน ดังนั้นทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควรมาแชร์กันและสร้าง Standard ขึ้นมาหรือทำงานร่วมกัน
				<p>ร่างระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย พ.ศ.2573</p> <p>พัฒนา มิติการจัดการคุณภาพ มิติประสิทธิภาพ และผลด้านการจัดการศึกษา การวิจัย การบริการวิชาการ ส่วนเครื่องมืออาจจะใช้เกณฑ์การวัดและการประเมินหลายแบบไม่ว่าจะเป็นเกณฑ์การวัดตัวบ่งชี้เชิงคุณภาพและปริมาณ เกณฑ์การประเมินอาจจะมีค่าเป็นคะแนนหารระดับตามแบบมาตรฐานก็ได้</p> <p>2.การรับรอง</p> <p>การรับรองหลักสูตร มาตรฐาน</p>

การวิเคราะห์ประมวลสรุปเพื่อร่างระบบกำกับกับคุณภาพการศึกษาไทย พ.ศ.2573				
กรอบการวิจัย	สรุปผลของการประกันคุณภาพ (Quality Assurance)	สรุปผลของการรับรองฯ (Accreditation)	แผนแม่บทการพัฒนา ยุทธศาสตร์ชาติ	ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
4. มาตรฐาน และเครื่องมือ	และสอดคล้องกับมาตรฐานแต่ละด้าน อาจอยู่ที่ประมาณ 5 ตัวบ่งชี้ที่ด้านอาจจะขึ้นอยู่กับคุณลักษณะตัวชี้ประเภทใดหรือตามขนาดขององค์ประกอบว่ามากหรือน้อย แต่ควรจะมีหลักคิดหรือเกณฑ์ที่กำหนดปริมาณของตัวบ่งชี้เพื่อให้ครอบคลุมมิติในการวัดคุณภาพของแต่ละองค์ประกอบหรือข้อกำหนดตัวบ่งชี้ที่สากลมากขึ้น มาตรฐานและเครื่องมือระดับสถาบัน ประกอบด้วย 13 ตัวบ่งชี้ ที่ลักษณะเป็นตัวบ่งชี้ของปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์ โดยบ่งชี้ว่าจะมาจากองค์ประกอบ 5 ด้านได้แก่ 1. การผลิตบัณฑิต มี 5 ตัวบ่งชี้ 2.การวิจัย มี 3 ตัวบ่งชี้	หลักสูตร ประมวลสรุป การรับรองหลักสูตรหรือคุณวุฒิ มาตรฐานเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ควรพิจารณาถึง 3 ลักษณะ ได้แก่ มาตรฐานด้านเกี่ยวกับบริหาร ด้านเกี่ยวกับผลลัพธ์และกระบวนการที่เป็นสมรรถนะ และผลลัพธ์ นอกจากนั้นก็เป็นมาตรฐานที่เป็นองค์ประกอบทั่วไปผนวกกับปริมาณตัวบ่งชี้ควรมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทการประเมินแต่ละด้านจากระบบของสหรัฐอเมริกาเราพบว่าปรากฏตัวบ่งชี้ถึงด้านละ 8 ตัวบ่งชี้ โดยประมาณหรือขั้นต่ำ การรับรองระดับสถาบันทั้ง 3 องค์การจากสำนักงานปลัด		หลักเกณฑ์ที่เหมาะสมควรพิจารณา เนื่องจากปัจจุบันเปิดกฎหมายหลายสาขา ควรเน้นวิชาเฉพาะ เช่น วิชาชีพ วิชาพิจารณาความอาญา วิชาลักษณะพยาน เพราะหลักสูตรและรายวิชาที่เรียนต้องเกี่ยวกับอาชีพพนายความ การรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาจะตรวจสอบหลักสูตรและลงพื้นที่ดูสถาบันการศึกษาเพื่อดูว่าพร้อมและความเหมาะสมของทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้อย่างหลาย เช่น ห้องสมุด ห้องศาลจำลอง รายวิชาหลักสูตรที่กำหนด การรับรองคุณวุฒิและวิทยฐานะสถาบัน มาตรฐานที่

การวิเคราะห์ประมวลสรุปเพื่อร่างระบบกำกับกับคุณภาพการศึกษาไทย พ.ศ.2573				
กรอบการวิจัย	สรุปผลของการประกันคุณภาพ (Quality Assurance)	สรุปผลของการรับรองฯ (Accreditation)	แผนแม่บทการพัฒนา ยุทธศาสตร์ชาติ	ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
4. มาตรฐาน และเครื่องมือ	3.การบริหารวิชาการ มี 1 ตัวบ่งชี้ 4.การทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม มี 1 ตัวบ่งชี้ 5.การบริหารจัดการ มี 3 ตัวบ่งชี้และอาเซียนประกอบด้วย 111 ตัวบ่งชี้ โดยแบ่งออกเป็น 4 หมวด/ระดับ 1: หมวดกลยุทธ องค์ กร 8 ด้าน / องค์ประกอบ มี 37 ตัวบ่งชี้ 2: หมวดระบบการประกันภายใน 4 ด้าน/องค์ประกอบ มี 19 ตัวบ่งชี้ 3: หมวดภารกิจ 3 ด้าน มี 9 ด้าน/องค์ประกอบ มี 39 ตัวบ่งชี้ 4: หมวดผลลัพธ์ 3 ด้าน มี 4 ด้าน/องค์ประกอบ มี 16 ตัวบ่งชี้ เทียบเคียง มาตรฐานและเครื่องมือของการประกันคุณภาพในระดับสถาบัน ตัวบ่งชี้มีมากกว่ากันอยู่ 1 หรือไม่ต่างกันมากนัก	กระทรวงฯ การรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เน้นพันธกิจ 4 ด้าน และความพร้อมการดำเนินงานทั้งด้านกายภาพ การเงิน การบริหารจัดการและวิชาการ สภากิจชีพ การรับรองวิทยฐานะเน้นด้านกายภาพ สารสนเทศ ทรัพยากร มนุษย์ การประกันคุณภาพ การเงินการบริหารจัดการ และสมาคมการรับรองวิทยฐานะสถาบันแห่งสหรัฐอเมริกา มีมติที่เหมือนกันคือเน้นภารกิจ องค์การและการบริหารจัดการ แตกต่างกันคือสหรัฐอเมริกา มีทั้งเรื่ององค์กร การบริหาร จั ด ก า ร ท ร ั พ ย า ก ร ประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ และภารกิจด้านการเรียนการ		เกี่ยวกับกฎระเบียบและกฎเกณฑ์รวมทั้งความเห็นของ คณ ะ ก ร ร ม ก า ร แ ล ะ อนุกรรมการที่เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นเครื่องมือในการพิจารณา แต่ปัญหาการรับรองคุณวุฒิ ได้แก่ การไม่สามารถเข้าถึงฐานข้อมูลของผู้ที่จบมาจากต่างประเทศ เกณฑ์หรือรายละเอียดไม่รอบด้านหรือสมบูรณ์พอ เช่น ขอบข่ายของการเรียนเป็นหน่วยได้หรือไม่ มีวิชาที่เฉพาะตรงตามที่เรากำหนดไหม การเข้าถึงข้อมูลทำได้ยาก
				ปัญหาส่วนใหญ่พบจาก การรับรองวุฒิต่างประเทศ เช่น นิติศาสตรเรียน 140 หน่วย ต่อ มา สำ นั ก
ร่างระบบการกำกับกับคุณภาพ การศึกษาระดับอุดมศึกษา ของไทย พ.ศ.2573				

การวิเคราะห์ประมวลสรุปเพื่อร่างระบบกำกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2573				
กรอบการวิจัย	สรุปผลของการประกันคุณภาพ (Quality Assurance)	สรุปผลของการรับรองฯ (Accreditation)	แผนแม่บทการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ	ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
4. มาตรฐานและเครื่องมือ	เมื่อเปรียบเทียบกับระดับสถาบันของไทยและอาเซียน ระบบไทยเฉลี่ยแล้วมีตัวบ่งชี้ประมาณด้านละ 3 ตัว ระดับอาเซียนนั้นเฉลี่ยแล้วประมาณ 5 ตัว ขึ้นอยู่กับการขอย่อยของระดับการประเมิน เช่น อาเซียนจะมีตัวประเมินอย่างจริงจังแต่หากพิจารณาดีแล้วการแบ่งแต่ละชั้นแต่ละหมวดก็มีความใกล้เคียงกัน และตัวบ่งชี้ที่มากนี้เนื่องจากหนึ่งตัวแปรวัดครบทุกกระบวนการแบบ PDCA จึงเห็นเป็นตัวช่วยอย่างมาก แต่แท้จริงเป็นเพียงการวัดเชิงกระบวนการของแต่ละตัวแปรนั้นเอง แตกต่างที่ระบบไทยนั้นยังเป็นตัวบ่งชี้แบบ (I,O,P) ประมวลสรุป ตัวบ่งชี้ที่	สอน เช่น นักศึกษา การเรียนการสอน หลักสูตร โดยตัวบ่งชี้ประมาณ 6-12 ตัว ประมวลสรุป การรับรองวิทยฐานะสถาบันทำให้ทราบถึงมิติที่เกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกันของการรับรองสถาบัน เช่น ประเด็นเกี่ยวกับองค์กร การบริหารจัดการ ทรัพยากร ผลลัพธ์และในส่วนมาตรฐานอื่นที่สอดคล้องและเกี่ยวกับการเรียน การสอน หรือ การดำเนินงานระดับหลักสูตร นั้นเองทำให้เห็นการเชื่อมกัน 2 ระดับทั้งระดับภารกิจองค์กร (การดำเนินงาน) และการกิจใน ระดับปฏิบัติการ (การจัดการเรียนการสอน)		ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (อว.) มากำหนดใหม่ประมาณ 120 หน่วยกิต จึงต้องดูละเอียดขึ้นถึงวิชาที่เรียน บางประเทศจะเรียนน้อยลงต่างประเทศเรียนใช้เวลา 2 ปีของไทยเรียน 3 ปีครึ่ง ประมาณ 120 หน่วยกิต โดยผู้จบที่ถือวุฒิมัธยมศึกษาที่จบมาจากต่างประเทศ เราก็จะนำวุฒิให้ (อว.) รับรองว่ามีศักดิ์และสิทธิ์ของปริญญา พร้อม กับศึกษาหลักสูตรเพิ่มเติมเกี่ยวกับรายวิชา บางวิชา 10 กว่าเครดิต ไม่รู้ว่าเขาเรียนอะไรบ้าง จึงต้องขอเอกสารเขาทั้งหมดบางครั้งที่ก็ต้องเข้าไปในเว็บไซต์ของ
				ร่างระบบการกำกับคุณภาพ การศึกษาระดับอุดมศึกษา ของไทย พ.ศ.2573

การวิเคราะห์ประมวลสรุปเพื่อร่างระบบกำกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2573				
กรอบการวิจัย	สรุปผลของการประกันคุณภาพ (Quality Assurance)	สรุปผลของการรับรองฯ (Accreditation)	แผนแม่บทการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ	ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
4. มาตรฐานและเครื่องมือ	เหมาะสมควมมีประมาณ 4 ตัวในแต่ละด้านอย่างน้อย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าจ้างตัวบ่งชี้เป็นแบบวัดเชิงกระบวนการพัฒนาแบบวงจรถัดไป PDCA หรือเป็นแบบ O, P) ขึ้นอยู่เหมาะสมในการวัดตัวแปรแต่ละด้าน ควรมีหลักเกณฑ์ที่แน่ชัดและสะท้อนถึงคุณภาพในสิ่งที่วัดจริงๆว่าเป็นกระบวนการหรือเป็นเชิงปัจจัย	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY		มหาวิทยาลัยนั้นเพื่อดูรายละเอียดของแต่ละวิชา
5. ระเบียบวิธีการ	วิธีการประเมินของการประกันคุณภาพระดับหลักสูตรไทยตัวบ่งชี้ มีการกำหนดวิธีการวัด	ระเบียบวิธีการและขั้นตอนการรับรองระดับหลักสูตรหรือคุณวุฒิทั้ง 4 องค์การ ได้แก่ โดย	* พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษา เอกชน (ฉบับที่ 3) พ.ศ.	กรอบด้านระเบียบวิธีการดำเนินงานเพื่อการยกระดับระบบกำกับคุณภาพ

กรอบการวิจัย	การวิเคราะห์ประมวลสรุปเพื่อร่างระบบกำกับคุณภาพการศึกษาไทย พ.ศ.2573				
	สรุปผลของการประกันคุณภาพ (Quality Assurance)	สรุปผลของการรับรองฯ (Accreditation)	แผนแม่บทการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ	ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา (ผู้ทรงคุณวุฒิ)	ร่างระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย พ.ศ.2573
5. ระเบียบวิธีการ	แบ่งเป็น 2 ลักษณะได้แก่ 1. ตัวบ่งชี้เชิงปริมาณจะมีเกณฑ์มาตรฐานในรูปจำนวน เช่น ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและตัวบ่งชี้ในเชิงคุณภาพ มีการระบุเกณฑ์เป็นข้อๆ เกณฑ์การประเมินคุณภาพ เกณฑ์การประเมินมีตั้งแต่ 1-5 ส่วนอาเซียนตัวบ่งชี้เป็นการเทียบสัดส่วนเชิงจำนวน เช่น ร้อยละ ค่าเฉลี่ย เทียบกับเกณฑ์มาตรฐานและเกณฑ์การประเมินมี 7 ระดับ	สำนักงานปลัดกระทรวงฯ ได้แก่ หลักสูตรปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา การรับรองคุณวุฒิของสำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ส่วนสภาวิชาชีพ สมาคมการรับรองระดับหลักสูตรของสหรัฐอเมริกา มีลักษณะความคล้ายคลึงกัน ได้แก่ 1.กฎเกณฑ์ที่กำหนดได้แก่ ใครสร้างหลักสูตรเป็นไปตามกรอบที่กำหนดหรือเอกสารหลักฐานควรครบตามมาตรฐานทางวิชาการ ทั้งระเบียบการขอขึ้นและการคัดกรองเอกสารตามความถูกต้องเบื้องต้น หลักสูตรที่สถาบันการศึกษาจัดทำขึ้นได้มาตรฐานและได้รับการรับรองจากหน่วยงานตามกฎหมายเกณฑ์เป็นสากล สถาบันเป็น	2562 เป็นต้นที่นำมาใช้คือหลักการควบคุมติดตามและตรวจจอบการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเพื่อให้เกิดการอ้างรักษามาตรฐานการศึกษา โดยกฎกระทรวงการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกำหนดให้	กระบวนการและวิธีการได้แก่ การแต่งตั้งผู้ประเมินตามระบบบัญชี การกำหนดรอบการประเมิน ประชุมคณะกรรมการประเมินตามดำเนินการประเมินตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่กำหนด รายงานระบบฐานข้อมูล CHE QA Online เพื่อเตรียมความพร้อมในการประเมินภายนอกต่อไป ด้านปัญหาหรืออุปสรรค ได้แก่ ผู้ประเมินไม่สามารถไปทำการประเมินในภาวะวิกฤตหรือฉุกเฉิน เช่น ภาวะโรคระบาดหรือลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมได้ จึงเป็นสภาวะออนไลน์จึงมีข้อจำกัดสามารถลงลึกหรือเห็นร่องรอยได้หรือรับฟัง	การศึกษาระดับอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2573 อาจจะมีหลายองค์ประกอบ เช่น งบประมาณ อาจต้องมีหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบหน้าที่การจัดสรรงบประมาณเพื่อความสะดวกและระเบียบให้การดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพการดำเนินงานอาจจะต้องมีการกำหนดกฎเกณฑ์ระเบียบที่กำหนดกฎเกณฑ์ระเบียบที่นำเชื่อถือและได้มาตรฐานเชิงการตรวจสอบและระเบียบอื่นที่เกี่ยวข้องควรกำหนดลักษณะของคณะทำงาน สัดส่วนหน้าที่ตามแบบมาตรฐานและการดำเนินงานด้วยที่เหมาะสม

การวิเคราะห์ประมวลสรุปเพื่อร่างระบบกำกับคุณภาพการศึกษาไทย พ.ศ.2573				
กรอบการวิจัย	สรุปผลของการประกันคุณภาพ (Quality Assurance)	สรุปผลของการรับรองฯ (Accreditation)	แผนแม่บทการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ	ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
5. ระเบียบวิธีการ	การวัดบนหลักการใดและเกณฑ์เลือกตามความเหมาะสม วิธีการประเมินของการประกันคุณภาพระดับหลักสูตรไทย ตัวบ่งชี้ มีการกำหนดวิธีการวัดแบ่งเป็น 2 ได้แก่ 1. ตัวบ่งชี้เชิงปริมาณจะมีเกณฑ์มาตรฐานในรูปจำนวน เช่น ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและตัวบ่งชี้ในเชิงคุณภาพ มีการระบุเกณฑ์เป็นข้อๆ เกณฑ์การประเมินตั้งแต่ 1-5 ส่วนอาเซียนตัวบ่งชี้เป็นการเทียบสัดส่วนเชิงจำนวน เช่น ร้อยละ ค่าเฉลี่ย เทียบกับเกณฑ์มาตรฐานเชิงจำนวนและเกณฑ์การประเมินมี 7 ระดับ (การรับรู้ระดับคุณภาพเพื่อการพัฒนาย่อยได้) การเทียบเคียง วิธีการประเมิน	ดำเนินการเป็นคณะที่มีการกำหนดกฎเกณฑ์และทำงานร่วมกันและส่วนของผลการประเมินควรกำหนดเงื่อนไขกับระยะเวลาที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทการรับรอง การรับรองระดับสถาบันทั้ง 2 องค์การ โดยสำนักงานปลัดกระทรวงฯ การรับ ร อ ง วิ ท ย ฐ า น ะ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน สมาคมการรับรองวิทยฐานะ สถาบันอุดมศึกษาแห่งสหรัฐอเมริกา มีระเบียบวิธีการและขั้นตอนการรับรองที่ความคล้ายคลึงกัน ได้แก่ 1. ระบุเกณฑ์ตามกรอบที่กำหนดหรือเอกสารหลักฐานครบตามมาตรฐานทางวิชาการ 2. มีวิธีการหรือขั้นตอน เริ่มแต่การ		คะแนนแต่ไม่ได้เกิดการพัฒนา ก็มี ควรต้องมีการปรับปรุงวิธีการประเมินเนื่องจากสังคมมีการเปลี่ยนแปลงตลอด ระบบการเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพ เนื่องจากอาเซียนกำลังวางมาตรฐานอาเซียน ดังนั้นระบบควรสอดคล้องกับต่างประเทศให้มีความเป็นสากล ควรใช้ระบบประกันมาตรฐานจากระดับสากลมาเป็นตัวขับเคลื่อนรวมทั้งกฎระเบียบต้องเปลี่ยนเพื่อลดปัญหาอุปสรรคในการวางระบบคุณภาพ วิธีการควรเป็นไปเพื่อความสะดวกและรวดเร็วไม่เพิ่มความซับซ้อนเชิงระบบ หรือเป็นภาระแก่สถาบันให้ือระบบฐานความ

กรอบการวิจัย	การวิเคราะห์ประมวลสรุปเพื่อร่างระบบกำกับกับคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2573			
	สรุปผลของการประกันคุณภาพ (Quality Assurance)	สรุปผลของการรับรองฯ (Accreditation)	แผนแม่บทการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ	ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
5. ระเบียบวิธีการ	<p>ของการประกันคุณภาพระดับสถาบันของไทยและอาเซียน มีความต่างกันตรงที่ระดับคะแนนเกณฑ์การประเมิน คือ ไทย 5 ระดับ (คะแนน หมายถึงระดับคุณภาพ เช่น ดีมาก ปานกลาง) ลักษณะเป็น ตัวตั้งซึ่งปริมาณและคุณภาพ (แบบ I, O, P) ส่วนอาเซียน 7 ระดับ อันมองถึงระดับความสามารถในการปรับปรุง พัฒนา ส่วนตัวตั้งซึ่งปรับปรุงให้แบบเกณฑ์มาตรฐานแบบ สัดส่วนหรือจำนวน เพื่อการรับรู้ระดับคุณภาพเพื่อการ พัฒนาต่อยอดได้ประมวลสรุป วิธีการประเมินของการประกันคุณภาพระดับสถาบันของไทย และอาเซียน มีความโดดเด่นที่ แตกต่างกันขึ้นหลักการหรือ</p>	<p>ยื่นเอกสาร การตรวจสอบความถูกต้อง การตรวจเยี่ยม Site การประชุมสรุปและการแจ้งผล และการตรวจทาน 3 ผลการประเมิน กำหนดไว้ว่ามีระยะเวลา 5 ปี ควรมีเกณฑ์ กำหนดระยะเวลาเงื่อนไขการ รับรอง การปรับปรุงหรือ พัฒนาการดำเนินงานของ สถาบัน มิติที่เกี่ยวข้องต่อการ เปลี่ยนแปลงหรือผลกระทบ คุณภาพต่อการดำเนินการของ สถาบัน ประมวลสรุป ภาพลักษณ์ที่เด่นชัดของการรับรอง วิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษา เหม มีนกันคือมีการกำหนดระยะเวลา ในการรับรองสถาบัน ควรมี กฎเกณฑ์และเงื่อนไขที่สอดคล้อง กับ มา ต ร ร ฐ า น หรือ การ</p>	<p>รับผิดชอบต่อสาธารณะ และระบบฐานข้อมูลควรปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพ หลักการไม่ได้เปลี่ยนแปลงอะไรมากแต่ วิธีการควรปรับปรุงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและผลในการดำเนินงาน</p> <p>2.การรับรอง</p> <p>ด้านระเบียบวิธีการการรับรอง คุณวุฒิต่าง ๆ หรือข้อบังคับที่ไม่ได้มีมากมาย แต่ตัวระเบียบ กฎเกณฑ์หรือข้อบังคับ ทาง สภา ก็ได้ดำเนินการออก ระเบียบบ้างและออกโดยสภา ท น าย ค ว าม หรือ คณะกรรมการอำนวยความสะดวก สำนักวิชาว่าความ โดยเฉพาะ เรื่องข้อบังคับวิชาว่าความ ระเบียบ โดยกำหนดเป็น</p>	<p>ร่างระบบการกำกับกับคุณภาพ การศึกษาระดับอุดมศึกษา ของไทย พ.ศ.2573</p>

การวิเคราะห์ประมวลสรุปเพื่อร่างระบบกำกับกับคุณภาพการศึกษาไทย พ.ศ.2573				
กรอบการวิจัย	สรุปผลของการประกันคุณภาพ (Quality Assurance)	สรุปผลของการรับรองฯ (Accreditation)	แผนแม่บทการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ	ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
5. ระเบียบวิธีการ	หลักคิดที่เหมาะสมในการวัดทั้งเกณฑ์การประเมินผลทั้ง 5 และ 7 ระดับ (ระดับคุณภาพและระดับการพัฒนา) ข้อดีของอาเซียนการวัดเกณฑ์มาตรฐานเชิงจำนวนทำได้ง่ายและได้มาตรฐาน ก็ยังต้องชัดเจนว่าการวัดบนหลักการและเกณฑ์การวัดผลประเมินผลมีความเหมาะสม	ดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษา และโดยระเบียบการควรมีการระบุกฎเกณฑ์ ขั้นตอนหรือวิธีการรับรองควรให้ความสำคัญกับการตรวจเยี่ยมเพื่ออุดุดำเนินงานของสถาบัน (การตรวจสอบและการยืนยัน) และผลการประเมินหรือรอบเวลาที่ชัดเจนควรเป็นเงื่อนไขที่สอดคล้องคุณภาพของการดำเนินงานของสถาบัน		ระเบียบแบบกว้าง ๆ เนื่องจากส่วนใหญ่จะใช้ดุลยพินิจของกรรมการเป็นหลัก ดังนั้นปัญหาหรืออุปสรรคด้านระเบียบหรือวิธีการของระบบการรับรองคุณวุฒิและการรับรองวิทยฐานะสเถาบันภาพรวมแล้วก็ยังไม่เคยเจอปัญหาอะไร หรือการไม่เห็นด้วยกับระเบียบ การดำเนินการรับรองคุณวุฒิของสภานายความ
6. บริบท	บริบทการประกันคุณภาพระดับหลักสูตรของไทยมี 2 ลักษณะได้แก่ บริบทเชิงหลักการคือกรอบมาตรฐานการอบรมมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 เกณฑ์มาตรฐาน	บริบทของการรับรองระดับหลักสูตรและสถาบันเกี่ยวข้อง กับบริบท 2 ลักษณะที่มีผลต่อโดยตรงต่อการรับรองคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ได้แก่ บริบทเชิงหลักการหรือตัวบทกฎหมาย	* แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 บริบทเชิงประวัติศาสตร์ 20 ปี, จากยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี, เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) การปฏิรูป ประเทศ 37 วาระ,	กรอบด้านบริบทเพื่อการยก ร่างระบบกำกับกับคุณภาพ การศึกษาระดับอุดมศึกษา ไทย พ.ศ.2573 กำหนด บริบทตามกรอบในสอง ลักษณะ ได้แก่ 1) บริบทเชิง หลักการหรือกฎหมายของ

กรอบการวิจัย	การวิเคราะห์ประมวลสรุปเพื่อร่างระบบกำกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2573				
	สรุปผลของการประกันคุณภาพ (Quality Assurance)	สรุปผลของการรับรองฯ (Accreditation)	แผนแม่บทการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ	ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา (ผู้ทรงคุณวุฒิ)	ร่างระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย พ.ศ.2573
6. บริบท	หลักสูตร พ.ศ. 2548 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 12 และบริบทเชิงสังคม ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และความต้องการแรงงานและการพัฒนาประเทศส่วนอาเซียนมีเพียงบริบทตามต้องการเชิงสังคม ได้แก่ 1. ความต้องการและความประสงค์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2. การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต 3. ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	จะพบว่าทุกองค์กรได้มีกฎหมายรองรับเพื่อเป็นแนวปฏิบัติและการนำใช้ ทำให้เกิดอย่างมีประสิทธิภาพเชิงปฏิบัติตั้งแต่ที่แตกต่างกันคือบริบทเชิงสังคมหรือเกี่ยวข้องกับแนวโน้มการพัฒนาที่กลับพบในการรับรองหลักสูตรโดยสำนักงานปลัดกระทรวงฯ ซึ่งพบว่าการรับรองคุณภาพมีทิศทางแนวโน้มตามกรอบการพัฒนาบริบทที่ต้องคำนึงถึง ได้แก่ ความต้องการของตลาดแรงงาน ทักษะเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตลอดจนเน้นความต้องการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์ ทิศทางตามมุ่งเน้นการพัฒนาของประเทศไทย	Thailand 4.0 คือ ความสำเร็จในการแก้ปัญหา การพัฒนาประเทศที่ล้ำหน้าประเทศที่ปรับตัวเข้าปัญหาในด้านคุณภาพการศึกษา ความเหลื่อมล้ำ การแย่งชิงแรงงานทักษะด้านเทคโนโลยีในตลาดแรงงาน การเป็นสังคมสูงวัย วัยแรงงานลดลง การพัฒนาทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และการวิจัยอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ไม่ตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ นวัตกรรมไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2574) บริบทมาจากยุทธศาสตร์ชาติ 20	ระบบควรเป็นกลไกพัฒนามาตรฐานที่ยืดหยุ่นคล่องตัวและมีอิสระ สามารถปรับปรุงพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องสอดคล้องความต้องการและการเปลี่ยนแปลงแนวทางการพัฒนาประเทศ สอดคล้องกับการพัฒนาท่ามกลางสังคมความจำเป็นของประเทศ 2) บริบทเชิงสังคม ได้แก่ ด้านสังคมและวัฒนธรรม อาจจะเน้นความหลากหลาย เชื้อชาติ ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อสะท้อนการแก้ปัญหาความเสมอภาค เท่าเทียม ความเหลื่อมล้ำ 2) ด้านเศรษฐกิจ อาจจะเน้นเน้นคนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมและพัฒนามาตรฐานกำลังคนด้าน	

การวิเคราะห์ประมวลสรุปเพื่อร่างระบบกำกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2573				
กรอบการวิจัย	สรุปผลของการประกันคุณภาพ (Quality Assurance)	สรุปผลของการรับรองฯ (Accreditation)	แผนแม่บทการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ	ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
	<p>ตอบใจด้วยความต้องการแรงงานเพื่อการพัฒนาประเทศ แต่ในส่วนของการอาเซียนจะเพิ่มการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและการเน้นการตอบใจเพื่อสังคมหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และของไทยนั้นจะมีกฎหมายที่รองรับอย่างชัดเจนถือเป็นแนวปฏิบัติและทิศทางการพัฒนาที่มีทิศทางตามแผนแม่บทการพัฒนาของชาติ ประมวลสรุป ด้านหลักสูตรควรมีความชัดเจนในตัวบทกฎหมายหรือบริบทเชิงหลักการ เป็นการให้อำนาจและแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน ถูกต้องตามกฎหมาย แต่บริบทเชิงสังคมก็มี</p>	<p>เหมือนกันนั่นก็คืออำนาจหน้าที่เชิงกฎหมายเฉพาะ เพื่อการนำไปใช้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีกรอบข้อกำหนดกฎเกณฑ์ การดำเนินงานที่ชัดเจน และการดำเนินการที่เกี่ยวกับสังคม ความต้องการพัฒนาของสังคม แนวโน้มการพัฒนาที่กลับพบในการรับรองหลักสูตรโดยสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ ซึ่งมีทิศทางแนวโน้มการพัฒนาว่า การรับรองคุณภาพนั้น บริบทหนึ่งที่ต้องคำนึงถึงและพิจารณา คือ ความเกี่ยวข้องที่จุดมุ่งเน้นหรือทักษะที่สังคมต้องการ เช่น ตลาดแรงงาน ทักษะเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต วิทยาศาสตร์ ความมุ่งเน้นการพัฒนาของประเทศ</p>	<p>ปี พ.ศ. 2560-2579, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564), ไทยแลนด์ 4.0, การพัฒนาอย่างยั่งยืน ของสหประชาชาติ 2573 (SDGs: 2030), การเรียนรู้ทักษะของคนในศตวรรษที่ 21, การปฏิวัติดิจิทัล, ประชากรสู่สังคมสูงวัย</p>	<p>ร่างระบบการกำกับคุณภาพ การศึกษาระดับอุดมศึกษา ของไทย พ.ศ.2573</p>
6. บริบท				<p>เศรษฐกิจเพื่อการพัฒนาประเทศ เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก สร้างนวัตกรรมและนวัตกรรมเพื่อพัฒนา และแก้ปัญหา เศรษฐกิจ เน้นการผลิตกำลังคนให้ได้มาตรฐานสากล ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม อาจส่งเสริมปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้อะไร และการดำเนินงานสถาบัน สอดรับ การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและนวัตกรรม เน้นการวิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรมด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เศรษฐกิจและสังคม ด้านสุขภาพและความปลอดภัย ควรเน้นถึงการตอบใจต่อการเปลี่ยนแปลง</p>

การวิเคราะห์ประมวลสรุปเพื่อร่างระบบกำกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2573				
กรอบการวิจัย	สรุปผลของการประกันคุณภาพ (Quality Assurance)	สรุปผลของการรับรองฯ (Accreditation)	แผนแม่บทการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ	ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
6. บริบท	<p>ความสำคัญในแง่ของการแนวทางหรือกำหนดแนวปฏิบัติเชิงการพัฒนาเป็นไปตามโจทย์หรือทิศทางความต้องการพัฒนาสังคม ครอบคลุมการพิจารณาในเรื่องนี้และ Update บริบทเชิงสังคมเสมอๆ ทั้งระดับโลก ทวีปภูมิภาคและชาติเพื่อปรับปรุงตามความต้องการของสังคมได้ทันทั่วทั้ง การประกันคุณภาพสถาบันกับบริบท 2 ลักษณะ ได้แก่ บริบทเชิงหลักการหรือกฎหมายพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 ประกาศกระทรวงเรื่องมาตรฐานการอุดมศึกษา 2561 แผนยุทธศาสตร์ชาติ</p>	 <p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY</p>		
				<p>ร่ำระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย พ.ศ.2573</p> <p>และความต้องการของสังคม การแก้ไขปัญหาด้านสังคม โครงสร้างสังคม โรคอุบัติใหม่ และภัยธรรมชาติ ด้านการเรียนรู้ ควรคำนึงถึงความต้องการเรียนรู้และทักษะที่จำเป็น เท่าทันและการเปลี่ยนแปลงของยุค ทักษะสากล ด้านหลักประกันคุณภาพการศึกษา เสมอภาค เท่าเทียม ลดความเหลื่อมล้ำ เรียนรู้ตลอดชีวิตศตวรรษที่ 21 ความเป็นเลิศระดับสากล วิชาการที่เข้าถึงได้ การศึกษาเพื่อสร้างความมั่นคงของชาติ งานวิจัยแก้ปัญหาสร้างนวัตกรรม บริการวิชาการตามความต้องการของประเทศ การเคลื่อนย้าย</p>

การวิเคราะห์ประมวลสรุปเพื่อร่างระบบกำกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2573				
กรอบการวิจัย	สรุปผลของการประกันคุณภาพ (Quality Assurance)	สรุปผลของการรับรองฯ (Accreditation)	แผนแม่บทการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ	ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
6. บริบท	และเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรและกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติและบริบทเชิงสังคมหรือความต้องการพัฒนา ได้แก่ ความต้องการแก้ไขปัญหา พัฒนาของสังคมและการพัฒนาประเทศ ส่วนอาเซียนมีเพียงบริบทเชิงสังคมเท่านั้น เช่น ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เน้นแนวทางเพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และเน้นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เทียบเคียง ระดับสถาบันมีบริบทเช่นเดียวกันกับระดับหลักสูตรคือบริบทไทยมีทั้งบริบทเชิงหลักการที่เป็นกรอบด้านกฎหมายอย่าง	 <p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY</p>		
				ร่างระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย พ.ศ.2573
				ผู้เรียนและแรงงาน มาตรฐานคุณวุฒิที่ทั่วโลกยอมรับ

การวิเคราะห์ประมวลสรุปเพื่อร่างระบบกำกับคุณภาพการศึกษาไทย พ.ศ.2573				
กรอบการวิจัย	สรุปผลของการประกันคุณภาพ (Quality Assurance)	สรุปผลของการรับรองฯ (Accreditation)	แผนแม่บทการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ	ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
6. บริบท	ชัดเจนเป็นปทัสฐานและบริบทเชิงสังคมที่เป็นทิศทางความต้องการการแก้ไขปัญหการพัฒนาและการแข่งขันของประเทศไทย ประมวลสรุป ด้านสถาบันควรมีความชัดเจน บริบทเชิงหลักการ เป็นแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน ถูกต้องตามกฎหมาย แต่บริบทเชิงสังคมก็มีความสำคัญอย่างมากในการเป็นแนวทางหรือแนวปฏิบัติเพื่อพัฒนาเป็นไปตามโจทย์หรือความต้องการพัฒนาสังคม ระดับสถาบันควรตอบโจทย์กันและกันควรพิจารณาสองมิตินี้ บริบทที่ควรเสริมกันในเรื่องที่ขาดหายไปเพื่อความสะดวกสมบูรณ์	 <p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY</p>	 <p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY</p>	 <p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY</p>
				ร่างระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาไทย พ.ศ.2573

กรอบการวิจัย	การวิเคราะห์ประมวลสรุปเพื่อร่างระบบกำกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2573			
	สรุปผลของการประกันคุณภาพ (Quality Assurance)	สรุปผลของการรับรองฯ (Accreditation)	แผนแม่บทการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ	ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
7. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียการประกันคุณภาพระดับหลักสูตรของไทยคือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้ใช้บัณฑิต 2. บัณฑิตโดยมี 1 ตัวบ่งชี้ประเด็นเกี่ยวกับการดำเนินงานทำของบัณฑิตและความพึงพอใจของสถานประกอบการส่วนอาเซียนให้ความสำคัญโดยตรงต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและตอบโต้ยุทธศาสตร์พัฒนาหรือความต้องการของสังคมหลักการมีส่วนร่วมของคณาจารย์ 7 ด้านและ 8 ตัวบ่งชี้จากแนวคิด UNESCO ตามปฏิญญาโล การอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 องค์ประกอบจากผู้มีส่วนร่วม	การรับรองคุณภาพระดับหลักสูตรและสถาบันที่ดำเนินงานทั้ง 5 องค์การนั้นไม่พบประเด็นเกี่ยวกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ยกเว้นระบบของสหรัฐอเมริกาที่ได้ให้แนวคิดหรือการคำนึงถึงผู้ประกอบการในการรับคนเข้าทำงาน ผู้บริโภคหรือผู้ที่เข้ามาศึกษา ผู้จบการศึกษาหรือบัณฑิตที่สามารถขอใบอนุญาตนในการประกอบวิชาชีพ ประมวลสรุป การรับรองคุณภาพการศึกษา นั้นมีความจำเป็นที่จะต้องมองมิติถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเชิงระบบ ไม่ว่าจะเป็นการคำนึงถึงผู้ประกอบการในการรับคนเข้าทำงาน ผู้บริโภคหรือผู้ที่เข้ามาศึกษา ผู้จบการศึกษา หรือ	* มาตราฐานการจัดการศึกษา การศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2565 หลักการที่กล่าวไว้ในด้านมาตรฐานการดำเนินการเพื่อคุณภาพได้แก่ จัดทำกลยุทธ์ตามวิสัยทัศน์ จัดให้มีกระบวนการมีส่วนร่วมผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องปรับปรุงการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการ และสร้างภาพพจน์พอใจผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสียติดตามทวนและปรับปรุงแผนและผลการดำเนินการให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ประเมินความต้อง การด้านอัตรากำลังและขีด	ร่างระบบการกำกับคุณภาพ การศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย พ.ศ.2573
				กรอบด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่จะยกย่องระบบกำกับคุณภาพ การศึกษา ระดับอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 กำหนดว่าควรให้ทุกภาคีเครือข่ายได้มีบทบาทหน้าที่และดำเนินการร่วมกัน อาจจะมีการดำเนินการดำเนินงานร่วมกัน ดังนี้ 1) ด้านผู้รับผิดชอบ (หน่วยงานกลาง) อาจจะเป็นผู้กำหนดนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนความพร้อมในการบริหารจัดการ ร่วมสร้างมาตรฐาน จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินงานร่วมกันไม่ว่าจะเป็นการกำหนดนโยบาย วางแผนประเมินและการปรับปรุง

การวิเคราะห์ประมวลสรุปเพื่อร่างระบบกำกับคุณภาพการศึกษาไทย พ.ศ.2573					
กรอบการวิจัย	สรุปผลของการประกันคุณภาพ (Quality Assurance)	สรุปผลของการรับรองฯ (Accreditation)	แผนแม่บทการพัฒนา ยุทธศาสตร์ชาติ	ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา (ผู้ทรงคุณวุฒิ)	ร่างระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย พ.ศ.2573
7. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	ของแรงงานตามความคาดหวังของสังคมอย่างเห็นได้ชัดเจน ประมวลสรุป การประกันคุณภาพหลักสูตรนั้นควรคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการเนื่องจากบัณฑิตที่จบไปต้องออกไปเป็นแรงงานทำงานให้แก่องค์กรหรือสังคม ดังนั้นสังคมหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรเข้ามามีส่วนในการกำหนดความคาดหวังหรือความต้องการในฐานะผู้ใช้บัณฑิตด้วย การประกันคุณภาพระดับสถาบันของไทยพบประเด็นเกี่ยวกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่อาจเขียนให้ความสำคัญต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือตอบ		จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ใช้กับทุกสถานศึกษาอย่างทั่วถึงและเป็นธรรมข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง การติดตาม แจ้งแก่สาธารณชนไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน 3. การประเมินคุณภาพภายในควรสร้างวัฒนธรรมคุณภาพทั้งการเรียน การสอน การวิจัย การให้บริการและบริหาร ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเผยแพร่ต่อสาธารณะ 4. ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้ตลอดชีวิต ถ่ายโอนหน่วยกิต และการเคลื่อนย้ายผู้เรียนและแรงงาน กรอบมาตรฐานคุณวุฒิและร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายใน	เท่าเทียมกันระหว่างรัฐและเอกชนหรือเป็นระบบเดียวกัน ซึ่งต้องพิจารณาทิศทางจากต่างประเทศ อีกรายระบบการรับรองนั้นควรมีมาตรฐานเดียวกันทั้งระบบสอดคล้องกับต่างประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มอาเซียน เพราะมีนักศึกษาที่ไทยและคนไทยก็เรียนต่างประเทศ ดังนั้นคุณวุฒิหรือการรับรองวิทยฐานะสถาบันควรมีความใกล้เคียงกันได้ เพื่อให้ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของมาตรฐาน ควรสร้างความใกล้เคียงและสอดคล้องกัน การแก้ไขปัญหานี้มาจากสภาวิชาชีพมีความเชี่ยวชาญ เข้าใจปัญหา จึงควรมีอำนาจหน้าที่	ตั้ง องค์ การ ของ ภา ค คุ ด ส า ห ก ร ร ม แ ล ะ ก ิ จ ร ร ม ค ำ เ นื น ง า น ค ว ร ท ำ ร ่วม กั น ท ุ ก ขั น ต ่อ น ภา ค ประช า ข น อ าจ จ ะ มี ต ัว แ ท น ประช า ข น เ ซ้ ม ก ำ มี ส ่ว น ร ่วม แ ล ะ มี บ ั ท พ าท รั ว ม ั จ ิ จ ทั ย ห รื อ ค ว า ม ค ำ ด ห วั ง แ ล ะ พ ั ท ณ ำ ค ุ ณ ภา พ ร ่วม กั น ท ุ ก กระบวนการ

การวิเคราะห์ประมวลสรุปเพื่อร่างระบบกำกับกับคุณภาพการศึกษาไทย พ.ศ.2573					
กรอบการวิจัย	สรุปผลของการประกันคุณภาพ (Quality Assurance)	สรุปผลของการรับรองฯ (Accreditation)	แผนแม่บทการพัฒนา ยุทธศาสตร์ชาติ	ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา (ผู้ทรงคุณวุฒิ)	ร่างระบบการกำกับกับคุณภาพ การศึกษาระดับอุดมศึกษา ของไทย พ.ศ.2573
	โจทย์การพัฒนาหรือความ ต้องการของสังคม ตาม หลักการมีส่วนร่วมเริ่มตั้งแต่ การออกแบบระบบการ ประกันคุณภาพ เริ่มจาก ความต้องการของผู้มีส่วน เกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมในทุก กระบวนการ เทียบเคียง จุดมุ่งหมายของการประกัน คุณภาพระดับสถาบันนั้นมีความเหมือนกันตรงที่ว่าทั้ง ไทยและอาเซียนก็ตอบ โจทย์ในบริบท ประมวลสรุป การประกันคุณภาพระดับ สถาบันควรให้ความสำคัญถึง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วน ได้ส่วนเสียด้วยเนื่องจาก บัณฑิตที่จบต้องเข้าไปสู่ ตลาดแรงงานดังนั้นการให้ผู้	 <p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY</p>	และภายนอกเพื่อพัฒนา เกณฑ์และมาตรฐานจาก การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วน ได้ส่วนเสีย * แผนด้านการอุดมศึกษา เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564-2570 ตี ๑ องค์ประกอบและผู้มีส่วนได้ ส่วน เสีย ที่ ปรากฏใน ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาศักยภาพคนผลิตบัณฑิต และพัฒนาแรงงานให้ สอดคล้องกับความต้องการ ของตลาด แรงงาน ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริม ระบบนิเวศวิจัยอุดมศึกษา ต้องมีระบบนิเวศที่เอื้อต่อ การสร้างองค์ความรู้ ยุทธศาสตร์ที่ 3 การ	การรับรองวิชาชีพ เนื่องจาก เข้าใจและลึกซึ้งในเงื่อนไขและ องค์ประกอบต่างๆ ของ วิชาชีพเฉพาะได้ดีกว่าแต่ปัญหาด้านบริบทการเปลี่ยนแปลง เช่น ศาสตร์หรือวิชาชีพ หลากหลายขึ้น ก็ควรมีการ รับรองอาชีพพหุหลายเฉพาะใน แบบที่หลากหลายเฉพาะทาง หรือความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน มากขึ้น ระบบการรับรอง คุณวุฒิและระบบการรับรอง วิทยฐานะสถาบันที่เหมาะสม และสอดคล้องในอนาคตต้อง พิจารณารอบด้านมากขึ้น โดยเฉพาะการรับรองวุฒิต่างประเทศ ควรประสานกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน ต่างประเทศ เพื่อการตรวจสอบ ง่ายขึ้น ควรใช้ระบบเทคโนโลยี	
7. ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย					

การวิเคราะห์ประมวลสรุปเพื่อร่างระบบกำกับคุณภาพการศึกษาไทย พ.ศ.2573				
กรอบการวิจัย	สรุปผลของการประกันคุณภาพ (Quality Assurance)	สรุปผลของการรับรองฯ (Accreditation)	แผนแม่บทการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ	ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
7. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	<p>ส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการด้านการดำเนินการของสถาบันจะดำเนินการดีที่ทำให้เห็นตามความสถาบันได้ติดตามความคาดหวังและเป็นการตอบโจทยี่สังคมได้อย่างแท้จริง</p>	 <p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY</p>	<p>จัดระบบอุดมศึกษาใหม่ สร้างศักยภาพและสมรรถนะตามอัตลักษณ์เป็นสถาบันการศึกษาชั้นนำระบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพปรับปรุงโครงสร้างการตรวจสอบและควบคุมคุณภาพคุณภาพควบคู่กับสภาวิชาชีพ สมาคมอาจารย์และรับฟังผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จัดอันดับมหาวิทยาลัยระดับโลก เพื่อการพัฒนาสถาบันให้ศูนย์กลางการศึกษาของภูมิภาคและนานาชาติ มีการแลกเปลี่ยนบุคลากร สร้างบทบาทระดับภูมิภาคและเวทีโลกที่เอื้อต่อการแข่งขันของประเทศ</p>	<p>มาใช้ในงานเป็นเครื่องมือการวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศแทนดุลยพินิจของกรรมการเทคโนโลยีอาจจะเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพกว่า บริบทการรับรองคุณวุฒิและวิทยฐานะสถาบัน จะมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อตอบโจทย์การเปลี่ยนแปลงของสังคม หากมีผลการวิจัยออกมาชี้ว่ามีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพผลลัพธ์ไม่ต่างกันการรับรองก็อาจจะปรับเปลี่ยนไปตาม ข้อเสนอในอนุญัตติ ตัวบ่งชี้ เกณฑ์การรับรองอาจเปลี่ยนแปลงไป</p>
ร่างระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาไทย พ.ศ.2573				

สรุปผลการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ข้อเสนอแนะและปรับปรุงระบบการกำกับคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 โดยผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ

การวิจัยเรื่องอนาคตภาพระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยปี พ.ศ. 2573 เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่ 3) เพื่อนำเสนออนาคตภาพระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยปี พ.ศ. 2573 ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

ผู้วิจัยได้นำผลสรุปการวิจัยเรื่องแผนแม่บทยุทธศาสตร์และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษา สรุปผลการวิเคราะห์ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถาบันอุดมศึกษาไทยและอาเซียน สรุปผลการวิเคราะห์ระบบการรับรองคุณวุฒิและวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาไทยและสหรัฐอเมริกา รวมทั้งสรุปผลแนวทางการพัฒนาระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 โดยผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญเพื่อร่างกรอบระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2573 หลังจากนั้นได้ใช้การประชุมกลุ่มด้วยเครื่องมือคือแนวคำถามเพื่อขอข้อเสนอแนะการพัฒนารูปแบบระบบการกำกับคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2573 โดยการประชุมกลุ่มย่อยผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group Discussion) ในระยะนี้เพื่อใช้เป็นกระบวนการพัฒนาระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 เพื่อให้ได้สรุปข้อเสนอแนะปรับปรุงและพัฒนาระบบคุณภาพและมาตรฐานการของสถาบันอุดมศึกษาไทยเพื่อนำมาใช้ปรับปรุงพัฒนาต่อไปให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กลุ่มเป้าหมายการวิจัย (Group Participant) ขั้นตอนนี้เพื่อให้ได้บทสรุปข้อเสนอแนะอนาคตภาพของระบบการกำกับคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2573 โดยกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มเป้าหมายโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจงเอาเกณฑ์คุณสมบัติและประสบการณ์ของกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ มีคุณวุฒิหรือการศึกษาที่เกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษา มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับระบบการกำกับคุณภาพทางการศึกษา มีประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับการกำกับคุณภาพการศึกษามากกว่า 10 ปี มีผลงานและอยู่ในองค์กรเกี่ยวกับการขับเคลื่อนและพัฒนานโยบายด้านการกำกับคุณภาพการศึกษาทั้งของไทยและต่างประเทศ

ดังนั้นการดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยได้ขอหนังสือเพื่อเรียนเชิญผู้ร่วมประชุม โดยได้นัดหมายผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญก่อนล่วงหน้า ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยและรายละเอียดการร่างระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยปี พ.ศ.2573 ผู้วิจัยได้กำหนดการดำเนินการประชุม โดยใช้เวลาประมาณ 1.30 - 2 ชั่วโมง พร้อมกับขออนุญาตบันทึกการประชุมทั้งภาพและเสียงเพื่อป้องกันการตกหล่นของข้อมูลและสามารถทวนซ้ำข้อสรุปผลการสนทนากลุ่ม โดยจัดการประชุมแบบออนไลน์ผ่านโปรแกรม Zoom Meeting ข้อสรุปผลการสนทนากลุ่มจะเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพหรือถ้อยคำที่เป็นลักษณะข้อสรุปประกอบความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ จะได้สรุปเป็นประเด็นรวบยอดของข้อสรุปในแต่ละด้านพร้อมทั้งนำเสนอข้อสรุปที่ได้ ด้วยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis) หรือเป็นลักษณะการบรรยายประกอบเหตุผล เกี่ยวกับข้อเสนอแนะปรับปรุงร่างระบบการกำกับคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2573

โดยวันและเวลาของการดำเนินการจัดประชุมคือวันที่ 28 สิงหาคม 2565 เวลา 17.00 -19.00 น. ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญที่ยินดีเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) มีรายนามดังต่อไปนี้

1. นายวันนี นันทศิริ (ผู้ช่วยปลัดกระทรวงอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม)
2. น.ส.นุชนภา รื่นอบเชย (ที่ปรึกษาด้านมาตรฐานการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวง
อุดมศึกษาวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม)
3. ดร.พีรพงศ์ ตรีเกียรติ (สำนักงานประกันคุณภาพ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์)
4. รศ.ดร. ภาวนี นรัตถรักษา (ผู้ทรงคุณวุฒิการประกันคุณภาพ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าพระนครเหนือ)
5. รศ.เพ็ญรัตน์ หงส์วิทยากร (รองเลขาธิการที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.)

**สรุปข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงร่างอนาคตภาพระบบกำกับคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาไทย
พ.ศ.2573 โดยการระดมความเห็นจากทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ**

ศักยภาพบัณฑิตและแรงงานตรงตามตลาดแรงงาน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมกำหนดหลักสูตรกับทุกภาคส่วน สร้างการยอมรับบนเวทีโลก ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกและเน้นความเป็นเลิศระดับนานาชาติ ระดับสถาบันจัดการศึกษาสอดคล้องกับการพัฒนากำลังคน วิจัยแก้ปัญหาและสร้างนวัตกรรมตอบโจทย์ประเทศ พัฒนามาตรฐานร่วมกับรัฐ เอกชนและอุตสาหกรรม ผู้เรียนเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก ผลงานวิจัยและนวัตกรรมร่วมมือกับต่างชาติ สร้างคุณค่าเศรษฐกิจของประเทศ การบริการวิชาการที่สอดคล้องความต้องการของประเทศ เอกลักษณ์ความเป็นไทยคุณธรรมและจริยธรรม การบริหารจัดการที่มีมาตรฐาน ยึดหยุ่น คล่องตัว อิสระ ตามพันธกิจวิสัยทัศน์และ ธรรมนูญอภิปาล อัตลักษณ์เป็นสถาบัน สนับสนุนเน้นจุดหมาย พันธกิจ ยุทธศาสตร์ ศักยภาพและ มาตรฐานของสถาบัน ศูนย์การศึกษาภูมิภาคและนานาชาติ มีบทบาทระดับภูมิภาคและโลก

❖ จุดมุ่งหมาย

ความมั่นใจแก่สาธารณชน พิทักษ์ผลประโยชน์ของผู้เรียน ส่งเสริมคุณภาพและมาตรฐานสากล ยึดหยุ่นทันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ความต้องการสังคม เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้และการจัดการองค์การ สมรรถนะของผู้เรียน มีคุณธรรมและความรับผิดชอบ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ยกระดับคุณภาพและศักยภาพของมนุษย์ให้สมบูรณ์สร้างนวัตกรรมเพื่อการแข่งขันเวทีโลกและสากล สอดคล้องกับการพัฒนาของสังคมโลก เป็นกำลังแรงงานที่มีคุณภาพทัดเทียมกับนานาชาติสามารถขับเคลื่อนพัฒนาประเทศ พลเมืองเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ ครอบคลุมเสมอภาค เท่าเทียม ลดความเหลื่อมล้ำ ให้มีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ตอบโจทย์ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เน้นลักษณะการรับรองคุณภาพ การตรวจสอบและให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดร่วมกัน การสร้างเครือข่ายคุณภาพและมาตรฐาน ความกลมกลืนและมาตรฐานสากล เชื่อมโยงสู่นานาชาติ กำลังคนมีมาตรฐานทัดเทียมกับสากลพร้อมกับเชื่อมโยงเพื่อการเคลื่อนย้ายกำลังคนระหว่างประเทศ

2. ด้านองค์ประกอบ

❖ ตัวแทนภาคประชาสังคม

ควรเน้นบทบาทและหน้าที่จากตัวแทนภาคประชาสังคมอย่างชัดเจนจากการมีส่วนร่วมและความเป็นเจ้าของ รูปแบบที่ดำเนินงานเป็นรูปธรรม ลักษณะเป็นตัวแทนภาคประชาสังคมเพื่อสะท้อนการดำเนินงานเพื่อตอบสนองต่อความคาดหวังจากสังคม การดำเนินงานอย่างอิสระ การมีส่วนร่วมตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การประเมินและพัฒนาคุณภาพร่วมกัน

❖ สถาบันอุดมศึกษา

ควรเน้นการมีส่วนร่วมตัวแทนทุกภาคส่วน เพื่อตอบสนองความต้องการของทุกภาคส่วนได้อย่างเป็นรูปธรรม ส่งเสริมการดำเนินงานแบบบูรณาการร่วมกันเป็นกลไกคณะเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน การดำเนินงานทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การวางแผนไปจนถึงการประเมินปรับปรุงพัฒนาร่วมกัน

❖ หน่วยงานกลาง (กระทรวงฯ)

ควรกำหนดนโยบายสนับสนุนส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษามีความพร้อมการบริหารตามมาตรฐาน การศึกษาจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินงานและมีแพลตฟอร์ม ส่งเสริมการดำเนินงานจากทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมกำหนดนโยบาย การวางแผน ประเมินและปรับปรุงสนับสนุนและพัฒนาร่วมกัน

❖ ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ

ควรเน้นการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานภาครัฐในเป้าหมายการผลิตกำลังคน ตามความต้องการของสังคม ควรมีลักษณะการดำเนินงานร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาอย่างใกล้ชิดแบบ Co-Creation เน้นความเป็นเจ้าของ

<p style="text-align: center;">สรุปข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงร่างอนาคตภาพระบบกำกับคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2573 โดยการระดมความเห็นจากทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ</p>
<p>ร่วมกันหรือลักษณะ Co-ownership โดยให้สิทธิ์และเสรีภาพแก่ภาครัฐร่วมกำหนดนโยบาย การวางแผน ประเมิน และปรับปรุงพัฒนาาร่วมกัน</p> <p style="text-align: center;">❖ ตัวแทนภาคเอกชน</p> <p>ควรเน้นการมีส่วนร่วมจากภาคเอกชนหรือภาคอุตสาหกรรม เน้นการผลิตกำลังคนตามความต้องการของ สังคมแบบ Co-ownership ตอบสนองต่อความต้องการแรงงานภาคอุตสาหกรรมเพื่อการพัฒนาประเทศ การ ดำเนินงานลักษณะเน้นนวัตกรรมตอบโจทย์ต่อความต้องการแรงงานภาคเอกชนหรือภาคอุตสาหกรรมเพื่อการ พัฒนาประเทศ แบบกิจกรรม ให้เสรีภาพแก่ตัวแทนภาคอุตสาหกรรมได้มีส่วนร่วมกำหนดนโยบาย การวางแผน ประเมินและพัฒนาคุณภาพ</p>
<p>3. ด้านมาตรฐานและเครื่องมือ</p> <p style="text-align: center;">❖ ระดับหลักสูตร</p> <p>ระดับหลักสูตร ควรมียุทธศาสตร์ที่ครอบคลุมทั้ง 7 ด้านและตัวบ่งชี้ประมาณ 10 ตัวบ่งชี้ต่อด้าน ประกอบด้วยด้านที่มีมิติต่อไปนี้ ด้านพันธกิจและการบริหารจัดการ ด้านหลักสูตรการเรียนการสอนและการวัดผล ด้านนักศึกษา ด้านอาจารย์ ด้านศักยภาพทรัพยากรสิ่งอำนวยความสะดวกที่สนับสนุนการเรียนรู้ ด้านการเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ต่อสาธารณะ ส่วนเครื่องมือการวัด เกณฑ์การวัดและเกณฑ์การประเมิน สามารถแบ่งเป็นสอง ลักษณะไม่ว่าจะเป็นเกณฑ์การวัดตัวบ่งชี้ลักษณะเชิงคุณภาพและปริมาณ เกณฑ์การประเมินอาจจะมีค่าเป็น คะแนนห้าระดับได้</p> <p style="text-align: center;">❖ ระดับสถาบัน</p> <p>ระดับสถาบัน เห็นว่าควรมียุทธศาสตร์ที่ครอบคลุม 7 ด้านและตัวบ่งชี้่ออาจจะมีประมาณ 7 ตัวบ่งชี้ต่อด้าน ประกอบด้วยด้านที่มีมิติต่อไปนี้ ด้านพันธกิจและเป้าหมาย ด้านธรรมาภิบาล ด้านการบริหารจัดการและพัฒนา ด้านการจัดการคุณภาพ ด้านประสิทธิภาพและผลการจัดการศึกษา ด้านประสิทธิภาพและผลการวิจัย ด้านประสิทธิภาพและผลการบริการวิชาการ ส่วนเครื่องมือการวัด เกณฑ์การวัดและเกณฑ์การประเมิน สามารถ แบ่งเป็นสองลักษณะไม่ว่าจะเป็นเกณฑ์การวัดตัวบ่งชี้ลักษณะเชิงคุณภาพและปริมาณ เกณฑ์การประเมินอาจจะมี ค่าเป็นคะแนนที่สามารถใช้วัดผลได้ชัดเจนมากขึ้น</p>
<p>4. ด้านการดำเนินการ</p> <p style="text-align: center;">❖ งบประมาณ</p> <p>ควรมีหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบ กำหนดจุดมุ่งหมายและหน้าที่ ควรจัดสรร งบประมาณเพื่อความสะดวก และคล่องตัวของระบบการกำกับคุณภาพการศึกษา การส่งเสริมและพัฒนาให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล</p> <p style="text-align: center;">❖ กระบวนการที่เกี่ยวข้อง</p> <p>ควรกำหนดกฎเกณฑ์ระเบียบที่มีมาตรฐานวิชาการที่ชัดเจน เพื่อการตรวจสอบเอกสารหลักฐานตาม รวมทั้งระเบียบการยื่นและการคัดกรองด้วยระบบที่มีมาตรฐานและน่าเชื่อถือ</p> <p style="text-align: center;">❖ ขั้นตอนการตรวจสอบ</p> <p>ควรมีคณะทำงานที่เชี่ยวชาญ ควรตามสัดส่วน ให้มีบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจนแบบมาตรฐานสากลทั้งการ ปฏิบัติงานและการประเมิน การตรวจสอบ การเยี่ยมเยือน สร้างวิธีการ เทคนิคกระบวนการ ตรวจสอบมีมาตรฐาน และสอดคล้องกับการประเมิน การประชุมสรุปและการแจ้งผล การตรวจทานให้เหมาะสมสอดคล้องกับประจักษ์ หลักฐาน</p>

<p style="text-align: center;">สรุปข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงร่างอนาคตภาพระบบกำกับคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2573 โดยการระดมความเห็นจากทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ</p>
<p style="text-align: center;">❖ ขั้นตอนการกำกับติดตาม</p> <p style="text-align: center;">ระยะการรับรองกฎเกณฑ์การปรับปรุงควรมีความสมเหตุสมผล เวลาเพียงพอต่อการปรับปรุงและพัฒนาการกำกับติดตามสอดรับการเปลี่ยนแปลงยุคสมัยบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป</p>
<p>5. ด้านบริบท</p> <p style="text-align: center;">❖ บริบทเชิงหลักการ (กฎหมายและระเบียบข้อบังคับ)</p> <p>บริบทด้านกฎหมายระเบียบข้อบังคับและเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับระบบการกำกับคุณภาพ ควรยืดหยุ่น คล่องตัวและอิสระ สามารถปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับความต้องการและการเปลี่ยนแปลงของสังคม ตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ คล้องตามหลักการของการประเมินติดตาม ตรวจสอบ การบริหารจัดการกลไกพัฒนา มาตรฐานที่ยืดหยุ่นคล่องตัวและมีอิสระ มาตรฐานการศึกษาชาติที่ตอบโจทย์ประเทศ รองรับการเปลี่ยนแปลงและ ตรงตามต้องการ หลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขการกำกับมาตรฐาน การควบคุมกำกับดูแลมาตรฐานสอดคล้องกับ การพัฒนากำลังคนตามความจำเป็นของประเทศ เน้นสมรรถนะ กำลังคนด้านการวิจัยและนวัตกรรมสร้างมูลค่า เศรษฐกิจและการแข่งขันของประเทศ</p> <p style="text-align: center;">❖ บริบทเชิงสังคม (การพัฒนาสังคมและการเปลี่ยนแปลงของสังคม)</p> <p style="text-align: center;">ด้านสังคมและวัฒนธรรม</p> <p>ควรเน้นบริบทที่ยืดหยุ่น ปรับปรุงพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องทันท่วงที ควรเน้นถึงความต้องการและการเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรม ความหลากหลายด้านเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดด้านคุณภาพการศึกษา ความเสมอภาค เท่าเทียม เป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำ เน้นคนเป็นศูนย์กลาง พัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เน้นจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติสอดคล้องกับการพัฒนา กำลังคน</p> <p style="text-align: center;">ด้านเศรษฐกิจ</p> <p>ควรส่งเสริมและพัฒนาปรับปรุงมาตรฐานกำลังคน ตอบโจทย์การพัฒนาเศรษฐกิจ มุ่งเน้นการพัฒนา ประเทศและเท่าทันการเปลี่ยนแปลงระหว่างประเทศ สอดคล้องกับการพัฒนาแรงงานให้มีคุณภาพตอบโจทย์ความ ต้องการของประเทศ เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางพัฒนาและต่อเนื่องตลอดชีวิต การพัฒนากำลังคนด้านการวิจัยและ นวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเศรษฐกิจและแข่งขันของประเทศ เน้นการผลิตกำลังคนตามความต้องการแก้ปัญหา เศรษฐกิจของประเทศ เน้นการผลิตกำลังคนภาคอุตสาหกรรมของประเทศ คุณวุฒิมีความเป็นสากลและมาตรฐาน อาชีพให้ได้ตามมาตรฐานสากล</p> <p style="text-align: center;">ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม</p> <p>บริบทควรคำนึงถึงการส่งเสริมปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้และการดำเนินงานสถาบันตามความ ต้องการของสังคมและสอดรับการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม เน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อ ตอบโจทย์ของประเทศการวิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรมโดยเฉพาะประเด็นความต้องการด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การเน้นผลิตนวัตกรรมตามความต้องการของประเทศ การพัฒนากำลังคนด้านการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้าง มูลค่าทางเศรษฐกิจและการแข่งขัน ส่งเสริมการวิจัยสร้างนวัตกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม</p> <p style="text-align: center;">ด้านการเรียนรู้</p> <p>ควรคำนึงถึงความยืดหยุ่น การเปลี่ยนแปลงและความต้องการของประเทศ ตอบโจทย์การเรียนรู้และ ทักษะที่จำเป็น เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทักษะในสังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง พลเมืองมีทักษะความสามารถตาม มาตรฐานสากล ด้านหลักประกันคุณภาพการศึกษาที่ครอบคลุม เสมอภาค เท่าเทียม ลดความเหลื่อมล้ำ การเรียนรู้ ตลอดชีวิต การพัฒนาศักยภาพคนไทย การเรียนรู้ตลอดชีวิต ทักษะในศตวรรษที่ 21 การเทียบโอนหน่วยกิต ความ</p>

สรุปข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงร่างอนาคตภาพระบบกำกับคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2573 โดยการระดมความเห็นจากทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ

เป็นเลิศระดับสากล เน้นคนเป็นศูนย์กลางพัฒนา พัฒนาต่อเนื่องตลอดชีวิต การบริการวิชาการที่เข้าถึงได้ การศึกษาเพื่อสร้างความมั่นคงของชาติสอดคล้องกับการพัฒนากำลังคน ผลิตรายงานวิจัยแก้ปัญหาตามความจำเป็นของประเทศ ส่งเสริมการวิจัยสร้างนวัตกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ผลลัพธ์การเรียนรู้และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ กรอบคุณวุฒิได้มาตรฐานสากล ลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิต การวิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรม บริการวิชาการตามความต้องการของประเทศ การบริหารจัดการตามมาตรฐานที่ยืดหยุ่นคล่องตัวเป็นอิสระ การเคลื่อนย้ายผู้เรียนและแรงงาน มาตรฐานคุณวุฒิที่ทั่วโลกยอมรับ

ด้านสุขภาพและความปลอดภัย

ควรเน้นถึงความยืดหยุ่น การปรับปรุง พัฒนาต่อเนื่องและสอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของสังคมและความต้องการของประเทศ เน้นการแก้ไขปัญหาด้านสังคมหรือการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคม ประชากร โรคอุบัติใหม่ อุบัติภัยและภัยพิบัติทางธรรมชาติ

6. ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

❖ **ผู้รับผิดชอบ (หน่วยงานกลาง)**

หน่วยงานกลาง ควรออกนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนด้านความความร่วมมือในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลและสร้างมาตรฐานแก่สถาบันอุดมศึกษา ส่งเสริมและการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินงานระหว่างสถาบันอุดมศึกษาทุกภาคส่วน ส่งเสริมกิจกรรมทุกภาคส่วนดำเนินงานร่วมกันทั้งกำหนดนโยบาย วางแผน ประเมินและการปรับปรุงคุณภาพอย่างเป็นรูปธรรม

❖ **สถาบันอุดมศึกษา**

ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน ตอบสนองความต้องการทุกภาคส่วน ทำงานแบบบูรณาการร่วมกัน เพื่อตอบสนองความต้องการผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือเกี่ยวข้อง ส่งเสริมกิจกรรมการดำเนินงานระดับในทุกระดับร่วมกันเพื่อครอบคลุมการวางแผน กำหนดผลลัพธ์ การประเมินและการปรับปรุงคุณภาพ

❖ **ผู้ใช้บัณฑิต**

ภาครัฐ

เน้นการมีส่วนร่วมกับภาครัฐเพื่อการผลิตกำลังคนและตอบสนองความต้องการแรงงานเพื่อพัฒนาประเทศการมีส่วนร่วมทำงานแบบ Co-creation เน้นความเป็นเจ้าของร่วมกันทั้งประโยชน์และส่วนได้ส่วนเสียระหว่างภาครัฐและสถาบันอุดมศึกษา ครอบคลุมถึงกำหนดนโยบาย วางแผน การประเมิน การปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพ

ภาคเอกชน

ภาคเอกชนควรเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะ Co-ownership เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม สอดคล้องทิศทางการความต้องการแรงงานภาคอุตสาหกรรมบริการ การดำเนินงานควรมีลักษณะร่วมกันระหว่างภาคเอกชนที่สะท้อนความต้องการแรงงานและพัฒนาคุณภาพพร้อมกับประโยชน์หรือส่วนได้ส่วนเสียร่วมกัน การดำเนินงานครอบคลุมถึงกำหนดนโยบาย วางแผน การประเมิน การปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพ

ภาคประชาสังคม

เน้นการมีส่วนร่วมและความเป็นเจ้าของร่วมกัน ภาคประชาสังคมให้เข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาท การตอบสนองความต้องการและความคาดหวังแรงงานและการพัฒนาคุณภาพร่วมกัน รูปแบบการดำเนินงานลักษณะการมีตัวแทนภาคประชาชน ที่สะท้อนประโยชน์และส่วนได้ส่วนเสียและรับรู้ถึงความคาดหวังและความต้องการคุณภาพกำลังคนร่วมกัน กิจกรรมการมีส่วนร่วมการดำเนินงานตั้งแต่กำหนดนโยบาย วางแผน กำหนดผลลัพธ์ การประเมิน การปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพ

ตอนที่ 6 การพัฒนาระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย

6.1 รายละเอียดตอนาตภาพระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย

พ .ศ .2573 (Quality supervision model for higher education institution in 2030)

ด้านหลักการ
<p>หลักการ</p> <p>ระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาเพื่อควบคุมคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามมาตรฐานสากล มีความยืดหยุ่น ตอบโจทย์ต่อการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของสังคม เป็นการเรียนรู้ทุกช่วงวัยและตลอดชีวิต ส่งเสริม ศาสตร์บูรณาการ ตอบโจทย์ระดับปัจเจกมีลักษณะ Non-Degree เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้และสมรรถนะของบัณฑิต เป็นเรียนรู้ลักษณะ Up-Skills, Re-Skills, New-Skills มีลักษณะเป็น Digital University การศึกษาทางไกล Online Learning ตอบโจทย์ด้านความปลอดภัยและความเจริญของเทคโนโลยี ดำเนินการที่ครอบคลุมทั้งระดับหลักสูตรและระดับสถาบัน โดยยึดหลักความเป็นอิสระความรับผิดชอบต่อสังคมและความมีธรรมาภิบาล</p>
<p>ระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาที่ให้ความสำคัญหรือเน้นการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ทั้งด้านความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญ และปัญญา รองรับการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตามบริบทสังคมโลกเพื่อเป็นกำลังแรงงานขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้ทัดเทียมกับนานาชาติ ให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว</p>
<p>ระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาเพื่อมวลมหาชน ตามแนวคิดความเป็นสากล ที่ส่งเสริมการเข้าถึงคุณภาพการศึกษาอย่างทั่วถึง เท่าเทียม และเป็นธรรม เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม เป็นการจัดการศึกษาที่ไร้ขีดจำกัดด้านสถานที่ ด้านเวลา ด้านงบประมาณ</p>
<p>ระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาเพื่อเน้นหลักการมีส่วนร่วมทั้งร่วมจัดและส่งเสริมคุณภาพและมาตรฐานจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา การจัดการเรียนการสอนลักษณะ Co-Creation พัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานประกอบการ (การมีส่วนร่วมจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) การควบคุมคุณภาพจึงเป็นไปในลักษณะการรับรองคุณภาพการศึกษาเพื่อการตรวจสอบและให้เป็นไปตามมาตรฐานหรือเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนดขึ้นร่วมกัน</p>

ด้านหลักการ
<p>หลักการ</p> <p>ระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาเพื่อสร้างความกลมกลืนและการยอมรับในมาตรฐานการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ทั้งการผลิตและพัฒนากำลังคน การเทียบเคียงคุณวุฒิแรงงาน พัฒนารอบคุณวุฒิตามมาตรฐานเป็นระบบที่สร้างความเชื่อมโยงสู่นานาชาติเพื่อเข้าถึงมาตรฐานระดับสากล เป็นระบบที่ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันและองค์กรระดับนานาชาติ</p>
<p>มโนทัศน์</p> <p>ผลผลิตจากการศึกษามีคุณภาพตามเจตนารมณ์ของการจัดการศึกษา บัณฑิตมีลักษณะที่พึงประสงค์ตามผลลัพธ์การเรียนรู้ สมรรถนะของผู้เรียน คุณธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคมพร้อมต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการเปลี่ยนแปลงโลกศตวรรษที่ 21 เกิดความมั่นใจในการจัดการศึกษาของสถาบัน ด้วยมาตรฐานและคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ของการบริหารองค์กร เป็นสถานศึกษาหรือทรัพยากรที่มีมาตรฐานตอบโจทย์ต่อความต้องการพัฒนาประเทศและสังคมโลก</p>
<p>แรงงานหรือกำลังคนที่มีศักยภาพสมรรถนะ มีความรู้ มีความสามารถ ความต้องการแรงงานตามมาตรฐานสากลซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรม การสร้างนวัตกรรมที่ตอบโจทย์ต่อการพัฒนาและการแก้ปัญหาเชิงเศรษฐกิจและสังคม พร้อมกับการขับเคลื่อนพัฒนาประเทศ สอดคล้องกับการพัฒนาของบริบทสังคมโลก สามารถแข่งขันเป็นที่ยอมรับในเวทีโลก มีมาตรฐานเทียบเท่ากับนานาชาติ</p>
<p>การศึกษาเพื่อมวลมหาชนและมีความเป็นสากล เพื่อพิทักษ์สิทธิความเป็นมนุษย์ ลดความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษา และแก้ปัญหาสังคมได้อย่างมีคุณภาพ มีเสมอภาค ครอบคลุม เป็นธรรม เท่าเทียม ขจัดข้อจำกัดการเข้าถึงและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม</p>
<p>การศึกษามีคุณภาพและได้มาตรฐานการจัดการศึกษา สาธารณชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกิดความมั่นใจในคุณภาพการจัดการศึกษาและการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาได้มีคุณภาพและได้มีมาตรฐาน ความต้องการของประเทศสามารถนำไปสู่การพัฒนาได้อย่างยั่งยืน เป็นลักษณะการรับรองคุณภาพการศึกษา ตอบโจทย์ต่อความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) ทุกภาคส่วนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับประโยชน์ร่วมกันอย่างแท้จริง จากภาพการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องหรือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p>
<p>บัณฑิตและกำลังแรงงาน มีศักยภาพและมาตรฐานการทำงาน ด้านคุณวุฒิและอาชีพตามมาตรฐานสากล มีเครือข่ายด้านคุณภาพเกิดความกลมกลืนและการยอมรับมาตรฐานระหว่างกัน เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการเคลื่อนย้ายแรงงานในระดับสากล</p>

ด้านหลักการ
จุดมุ่งหมาย
<p>เพื่อสร้างความมั่นใจแก่สาธารณชนด้านการจัดการศึกษาและพิทักษ์ผลประโยชน์ของผู้เรียน พร้อมกับการส่งเสริมคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตามมาตรฐานสากล ตามความยืดหยุ่นหรือความเจริญของเทคโนโลยีการสื่อสาร และความต้องการของสังคม เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ และผลลัพธ์การจัดการองค์กร สมรรถนะของผู้เรียนมีคุณธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคม ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีทักษะในศตวรรษที่ 21</p>
<p>เพื่อยกระดับคุณภาพและศักยภาพของมนุษย์ให้สมบูรณ์แบบทั้งความรู้ ทักษะสมรรถนะ สามารถสร้างนวัตกรรมเพื่อการแข่งขันบนเวทีโลกและสากล สอดคล้องกับการพัฒนาของบริบทสังคมโลกพร้อมกับเป็นกำลังแรงงานที่มีคุณภาพทัดเทียมกับนานาชาติ พร้อมกับการขับเคลื่อนพัฒนาประเทศ</p>
<p>เพื่อส่งเสริมให้พลเมืองได้เข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเสมอภาค ครอบคลุมเป็นธรรม เท่าเทียม ขจัดข้อก้ำกัฏการเข้าถึงและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม</p>
<p>เพื่อส่งเสริมคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องหรือ วัตถุประสงค์เครือข่าย ตอบโจทย์ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ทุกภาคส่วน) มีลักษณะเป็นไปเพื่อรับรองคุณภาพการศึกษา เพื่อการตรวจสอบและให้เป็นไปตามมาตรฐานหรือเกณฑ์ที่กำหนดร่วมกัน</p>
<p>เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในการสร้างเครือข่ายคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา สร้างความกลมกลืนและได้มาตรฐานสากล เชื่อมโยงสู่นานาชาติได้ ได้กำลังคนที่มีมาตรฐานทัดเทียมกับสากลพร้อมกับเชื่อมโยงกับระบบคุณภาพระดับสากล อันจะเป็นประโยชน์ในการเคลื่อนย้ายกำลังคนระหว่างประเทศ</p>

ด้านองค์ประกอบ	
ตัวแทนภาคประชาสังคม	
ควรเน้นถึงหลักการ การมีส่วนร่วมและความเป็นเจ้าของ จากตัวแทนภาคประชาสังคม เพื่อให้มีบทบาทและหน้าที่เป็นส่วนหนึ่งของระบบ สามารถตอบสนองต่อความต้องการของภาคประชาสังคมอย่างเป็นรูปธรรม	
มีรูปแบบการดำเนินงานที่เน้นการดำเนินงานร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรมและกิจลักษณะจากตัวแทนภาคประชาสังคม สะท้อนการดำเนินงานเพื่อตอบโจทย์ต่อความคาดหวังและความต้องการของสังคม	
มีกิจกรรมการดำเนินงานที่ให้อิสระและบทบาทแก่ตัวแทนภาคประชาสังคมที่สามารถสะท้อนผลการดำเนินงานและการมีส่วนร่วมกิจกรรมตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน ไปจนถึงการประเมินเพื่อการพัฒนาคุณภาพร่วมกัน	
สถาบันอุดมศึกษา	
ควรเน้นหลักการมีส่วนร่วมของตัวแทนหน่วยงานทุกภาคส่วน เพื่อตอบสนองความต้องการของทุกภาคส่วนได้อย่างเป็นรูปธรรม	
ควรส่งเสริมรูปแบบการดำเนินงานอย่างการบูรณาการจากทุกภาคส่วน ในการดำเนินงานร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรมและเป็นกิจลักษณะเพื่อตอบโจทย์ต่อความต้องการของผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากทุกภาคส่วน	
ควรส่งเสริมกิจกรรมการดำเนินงานให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การวางแผนไปจนถึงการประเมินและปรับปรุงพัฒนาคุณภาพร่วมกัน	
หน่วยงานกลาง (กระทรวงฯ)	
หน่วยงานกลางควรกำหนดนโยบายสนับสนุนและส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษามีความพร้อมในการบริหารจัดการให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษา	
ควรจัดสภาพแวดล้อมให้มีลักษณะการสร้างแพลตฟอร์มที่เอื้อต่อการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา	
ควรส่งเสริมกิจกรรมการดำเนินงานจากทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมทั้งการกำหนดนโยบาย การวางแผน ไปจนถึงการประเมินและปรับปรุงพัฒนาคุณภาพร่วมกัน	

ด้านองค์ประกอบ	
ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ	
ควรเน้นถึงหลักการ การมีส่วนร่วมจากตัวแทนของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อเป้าหมายการผลิตกำลังคนตามความต้องการของสังคม	
รูปแบบการดำเนินงานจากตัวแทนภาครัฐ ควรมีลักษณะการดำเนินงานร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาอย่างใกล้ชิดแบบ Co-Creation และสร้างความเป็นเจ้าของร่วมกันหรือลักษณะ Co-Ownership	
รูปแบบกิจกรรมการดำเนินงาน โดยให้สิทธิและเสรีภาพแก่หน่วยงานภาครัฐ สามารถร่วมกำหนดนโยบายการวางแผน ไปจนถึงการประเมินและปรับปรุงพัฒนาคุณภาพร่วมกัน	
ตัวแทนภาคเอกชน	
ควรเน้นถึงหลักการ การมีส่วนร่วมของตัวแทนจากภาคเอกชนหรือภาคอุตสาหกรรม ได้มีบทบาทที่มีลักษณะเน้นการผลิตกำลังคนตามความต้องการของสังคมแบบ Co-Ownership ตอบสนองต่อความต้องการแรงงานภาคเอกชนหรือภาคอุตสาหกรรมเพื่อการพัฒนาประเทศ	
รูปแบบการดำเนินงานของตัวแทนภาคเอกชนหรือภาคอุตสาหกรรม มีการดำเนินงานร่วมกันในลักษณะเน้น นวัตกรรม ตอบโจทย์ต่อความต้องการแรงงานภาคเอกชนหรือภาคอุตสาหกรรมในการพัฒนาประเทศ	
มีแบบกิจกรรมการดำเนินงาน โดยให้เสรีภาพแก่ตัวแทนจากภาคเอกชนหรือภาคอุตสาหกรรม ได้มีส่วนร่วมกำหนดนโยบาย การวางแผน ไปจนถึงการประเมินและปรับปรุงพัฒนาคุณภาพร่วมกัน	

ด้านมาตรฐานและเครื่องมือ	
ระดับหลักสูตร	
	องค์ประกอบ
	1) ด้านพันธกิจและการบริหารจัดการ
	2) ด้านหลักสูตรการเรียนการสอนและการวัดผล
	3) ด้านนักศึกษา
	4) ด้านอาจารย์
	5) ด้านศักยภาพทรัพยากรสิ่งอำนวยความสะดวกที่สนับสนุนการเรียนรู้
	6) ด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ต่อสาธารณะ
	ตัวบ่งชี้
	1) ด้านพันธกิจและการบริหารจัดการ
	ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีพันธกิจและแผนยุทธศาสตร์ที่แสดงถึงวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาอย่างชัดเจน
	ตัวบ่งชี้ที่ 2 พันธกิจและปรัชญามีความสอดคล้องกับค่านิยมและเป้าหมายขององค์กร
	ตัวบ่งชี้ที่ 3 พันธกิจและแผนยุทธศาสตร์นำไปปฏิบัติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและขับเคลื่อนความก้าวหน้า
	ตัวบ่งชี้ที่ 4 มีการใช้ระบบการศึกษาทางไกลสอดคล้องกับพันธกิจ ปรัชญา เป้าหมายองค์กรและการศึกษา
	ตัวบ่งชี้ที่ 5 นโยบายด้านสวัสดิการของแก่บุคลากรและเจ้าหน้าที่ที่มีความครอบคลุมสอดคล้องกับนโยบายองค์กร วัตถุประสงค์และผลลัพธ์

ด้านมาตรฐานและเครื่องมือ	
ระดับหลักสูตร	
	ตัวบ่งชี้
	1) ด้านพันธกิจและการบริหารจัดการ
	ตัวบ่งชี้ที่ 6 มีนโยบายและแนวปฏิบัติที่สร้างความมั่นใจในการทำงานและการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและความเป็นธรรม
	ตัวบ่งชี้ที่ 7 ผู้บริหารมีคุณสมบัติทางวิชาการและประสบการณ์ตามเกณฑ์ขององค์กร มีกระบวนการคัดเลือกและการประเมินผู้บริหาร
	ตัวบ่งชี้ที่ 8 ผู้บริหาร อาจารย์ เจ้าหน้าที่และตัวแทนนักศึกษามีส่วนร่วมกิจกรรมการบริหารและมีช่องทางในการร้องเรียนและได้รับการแก้ปัญหา
	ตัวบ่งชี้ที่ 9 ผู้บริหารมีอำนาจ ความรับผิดชอบ การพัฒนาหลักสูตร มีเวลา งบประมาณและทรัพยากร
	ตัวบ่งชี้ที่ 10 มีความร่วมมือและส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการและสร้างประโยชน์ต่อชุมชน
	2) ด้านหลักสูตรการเรียนการสอนและการวัดผล
	ตัวบ่งชี้ที่ 1 หลักสูตรมีโครงสร้างที่เหมาะสม สมบูรณ์ มีการบูรณาการที่ทันสมัย มีรายวิชาครบถ้วน
	ตัวบ่งชี้ที่ 2 การออกแบบหลักสูตรสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง รายวิชา มาตรฐาน และสมรรถนะนำไปสู่ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรและเส้นทางอาชีพ
	ตัวบ่งชี้ที่ 3 หลักสูตรมีตัวเลือกสำหรับนักศึกษาวิชาที่สร้างความสมดุลระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ ทักษะ สมรรถนะและความสำเร็จของผลลัพธ์การเรียนรู้

ด้านมาตรฐานและเครื่องมือ	
ระดับหลักสูตร	
	ตัวบ่งชี้
2) ด้านหลักสูตรการเรียนการสอนและการวัดผล	
	ตัวบ่งชี้ที่ 4 หลักสูตรได้รับการปรับปรุงและพัฒนาจากการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
	ตัวบ่งชี้ที่ 5 หลักสูตรถูกปรับปรุงพัฒนาเป็นระยะๆ เพื่อความทันสมัยและมีเป็นปัจจุบัน
	ตัวบ่งชี้ที่ 6 วางระบบผู้สอนและมีการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการเสริมทักษะการเรียนรู้ภาษาและเทคโนโลยี
	ตัวบ่งชี้ที่ 7 การเรียนรู้แบบปฏิบัติจริงหรือการจัดการเรียนเชิงรุก มีกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการสอนและวิธีการมีความเหมาะสมสอดคล้องกับผลการเรียนรู้
	ตัวบ่งชี้ที่ 8 จัดการเรียนรู้แบบ Onsite และ Online ตามความต้องการของผู้เรียนสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย
	ตัวบ่งชี้ที่ 9 กระบวนการเรียนการสอนมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังความต้องการของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
	ตัวบ่งชี้ที่ 10 ส่งเสริมการฝึกประสบการณ์ภายนอกเพื่อสร้างประสบการณ์และความเชี่ยวชาญ
	ตัวบ่งชี้ที่ 11 มีระบบการประเมินที่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง การประเมินเพื่อพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง
	ตัวบ่งชี้ที่ 12 การประเมินอยู่ในรูปคะแนน มีกฎเกณฑ์ ระยะเวลา ความเที่ยงตรงที่ยึดถือ
	ตัวบ่งชี้ที่ 13 การประเมินที่หลากหลายสะท้อนความสามารถและการวัดผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร

ด้านมาตรฐานและเครื่องมือ	
ระดับหลักสูตร	
	ตัวบ่งชี้
2) ด้านหลักสูตรการเรียนการสอนและการวัดผล	
	ตัวบ่งชี้ที่ 14 กระบวนการประเมินนักศึกษา มีการทบทวนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สอดคล้องกับผล การเรียนรู้ที่คาดหวัง การเรียนการสอนและความเป็นธรรม
	ตัวบ่งชี้ที่ 15 มีการประเมินประสิทธิภาพและคุณภาพของหลักสูตรเพื่อปรับปรุงพัฒนาการศึกษา และนำผลการประเมินไปปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอน
	ตัวบ่งชี้ที่ 16 อัตราการผ่าน ออกกลางคัน เวลาการจบการศึกษา ได้รับการติดตามและปรับปรุง
	ตัวบ่งชี้ที่ 17 คุณภาพและมาตรฐานของบัณฑิตเป็นไปตามลักษณะที่พึงประสงค์ บรรลุตามผล การเรียนรู้ที่คาดหวังและทักษะต่างๆ ติดตามความสำเร็จหรือผลลัพธ์ของหลักสูตรตามความต้องการของผู้ มีส่วนได้ส่วนเสีย
	ตัวบ่งชี้ที่ 18 การได้งานทำ การประกอบอาชีพ การพัฒนาตนเอง ความสำเร็จในสายอาชีพ
	ตัวบ่งชี้ที่ 19 ความพึงพอใจจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง
	ตัวบ่งชี้ที่ 20 ผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ได้รับการติดตามและมีการปรับปรุงพัฒนา
3) ด้านนักศึกษา	
	ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีนโยบาย กฎเกณฑ์และขั้นตอนของการรับนักศึกษา
	ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีการแจ้งและสื่อสารกับนักศึกษาถึงนโยบาย กิจกรรมและข้อกำหนดการสำเร็จ การศึกษา
	ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีนโยบายการช่วยเหลือทางการเงิน
	ตัวบ่งชี้ที่ 4 มีระบบการจัดการกับข้อร้องเรียน

ด้านมาตรฐานและเครื่องมือ	
ระดับหลักสูตร	
	ตัวบ่งชี้
3) ด้านนักศึกษา	
	ตัวบ่งชี้ที่ 5 มีการวางแผนด้านการสนับสนุนด้านวิชาการ
	ตัวบ่งชี้ที่ 6 มีกิจกรรมส่งเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ ความรู้ ความสามารถทางปัญญาและวิชาชีพ
	ตัวบ่งชี้ที่ 7 มีการให้คำปรึกษาอย่างมืออาชีพทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ
	ตัวบ่งชี้ที่ 8 มีการพัฒนาระบบบริการนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
	ตัวบ่งชี้ที่ 9 มีการติดตามผลความก้าวหน้าของนักศึกษาด้านวิชาการและให้คำแนะนำการแก้ปัญหา
	ตัวบ่งชี้ที่ 10 มีการประเมินความสามารถบุคลากรและการบริการช่วยเหลือนักศึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพจากข้อเสนอแนะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
4) ด้านอาจารย์	
	ตัวบ่งชี้ที่ 1 คุณภาพอาจารย์ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งวิชาการ ผลงานตีพิมพ์เผยแพร่ การอ้างอิงที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์
	ตัวบ่งชี้ที่ 2 อาจารย์เพียงพอต่อการบริหารและการส่งเสริมพัฒนาหลักสูตร
	ตัวบ่งชี้ที่ 3 อาจารย์มีประสิทธิภาพงานวิชาการและหน้าที่รับผิดชอบ การสอน การวิจัยและบริการวิชาการ
	ตัวบ่งชี้ที่ 4 อาจารย์มีส่วนเกี่ยวข้องเพียงพอต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษาและหลักสูตร

ด้านมาตรฐานและเครื่องมือ	
ระดับหลักสูตร	
	ตัวบ่งชี้
	4) ด้านอาจารย์
	ตัวบ่งชี้ที่ 5 การบริหารงานอาจารย์ทั้งการรับ การแต่งตั้ง การจัดสรร เหมาะสมกับ ประสบการณ์ คุณวุฒิและความสามารถ ด้วยระบบคุณธรรม
	ตัวบ่งชี้ที่ 6 ส่งเสริมและพัฒนาอาจารย์อย่างต่อเนื่องทั้งด้านเทคโนโลยีการเรียนการสอนและ การอบรมตามความต้องการ
	ตัวบ่งชี้ที่ 7 วางแผนบุคลากรเรื่องส่งเสริมความสำเร็จทางวิชาการ ให้เห็นสิทธิ์และประโยชน์ การทำงานและการเกษียณอายุงาน
	ตัวบ่งชี้ที่ 8 การประเมินผลการปฏิบัติงานอาจารย์เพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษาและให้ รางวัลส่งเสริมกำลังใจและมีความสุข ความพึงพอใจและก้าวหน้าในหน้าที่การงาน
	ตัวบ่งชี้ที่ 9 อาจารย์มีสมรรถนะ ศักยภาพและความเชี่ยวชาญ ผลงานเชิงประจักษ์ได้รับการ ยอมรับตามศาสตร์ของหลักสูตร
	ตัวบ่งชี้ที่ 10 อาจารย์เป็นต้นแบบที่ดีและเหมาะสมด้านคุณธรรมและวิชาชีพ

ด้านมาตรฐานและเครื่องมือ	
ระดับหลักสูตร	
	ตัวบ่งชี้
5) ด้านศักยภาพทรัพยากรสิ่งอำนวยความสะดวกที่สนับสนุนการเรียนรู้	
	ตัวบ่งชี้ที่ 1 โครงสร้างพื้นฐานที่ส่งเสริมการจัดเรียนการสอนมีความเพียงพอและมีประสิทธิภาพ
	ตัวบ่งชี้ที่ 2 วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนมีความเพียงพอและมีประสิทธิภาพ
	ตัวบ่งชี้ที่ 3 เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้และห้องสมุดดิจิทัล มีความครอบคลุมและเข้าถึงได้ สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ตอบโจทย์ความต้องการของบุคลากรและนักศึกษา
	ตัวบ่งชี้ที่ 4 ระบบเทคโนโลยีการสื่อสารและเครือข่ายคอมพิวเตอร์ สามารถเข้าถึงได้และใช้ประโยชน์เพื่อการเรียนการสอน การวิจัยและการบริการวิชาการ ตอบโจทย์ต่อความต้องการของบุคลากรและนักศึกษา
	ตัวบ่งชี้ที่ 5 งบประมาณเพียงพอ สร้างความมั่นใจต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษา
	ตัวบ่งชี้ที่ 6 การบริหารงานเพื่อให้สิ่งสนับสนุนเพียงพอ เหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอนตามความพึงพอใจของอาจารย์และนักศึกษา
	ตัวบ่งชี้ที่ 7 การประเมินและปรับปรุงคุณภาพสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ
	ตัวบ่งชี้ที่ 8 การประเมินศักยภาพเจ้าหน้าที่ ที่ให้บริการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกยังสามารถตอบโจทย์ต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ
	ตัวบ่งชี้ที่ 9 กำหนดมาตรฐานด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อคุณภาพชีวิตและการเรียนรู้ สุขภาวะ ความปลอดภัยและความสะดวกของผู้ที่มีความต้องการพิเศษ

ด้านมาตรฐานและเครื่องมือ	
ระดับหลักสูตร	
	ตัวบ่งชี้
	6) ด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ต่อสาธารณะ
	ตัวบ่งชี้ที่ 1 ข้อมูลการจัดการศึกษา ผลลัพธ์การจัดการศึกษา กิจกรรม การสำเร็จการศึกษา ถูกเผยแพร่และเข้าถึงได้ พร้อมกับการมีภาพเทศน์มาเสมอ
	ตัวบ่งชี้ที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตร คุณสมบัติผู้เข้าศึกษา ค่าใช้จ่าย สิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยี รวมถึงสถานะการรับรองหลักสูตรและการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงคุณภาพ ควรเผยแพร่และเข้าถึงได้เพื่อความถูกต้อง ความโปร่งใสและให้ประชาชนสามารถตัดสินใจในการเข้ารับการศึกษา
	ตัวบ่งชี้ที่ 3 หลักสูตรแสดงถึงความมุ่งมั่นในการปรับปรุงพัฒนา การสื่อสารและความสัมพันธ์ที่ดีกับหน่วยงานการรับรองมาตรฐาน รวมถึงการปฏิบัติตามระเบียบนโยบายต่างๆ
	ตัวบ่งชี้ที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตร รายวิชา คุณสมบัติอาจารย์และผลงาน ถูกประชาสัมพันธ์ เผยแพร่และสามารถเข้าถึงได้
	ตัวบ่งชี้ที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับพันธกิจ องค์กร แผนยุทธศาสตร์และกิจกรรมการดำเนินงาน ถูกประชาสัมพันธ์เผยแพร่สู่สาธารณะ
	ตัวบ่งชี้ที่ 6 ฐานข้อมูลเกี่ยวกับนักศึกษาต้องสามารถเข้าถึงได้
	ตัวบ่งชี้ที่ 7 รายงานการประเมินหลักสูตรเพื่อการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนควรถูกเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และสามารถเข้าถึงได้
	เครื่องมือการวัด
	เกณฑ์การวัด (แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ เกณฑ์การวัดตัวบ่งชี้ลักษณะเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ)
	เกณฑ์การประเมิน (เกณฑ์การประเมินคุณภาพคะแนนตั้งแต่ 1-5)

ด้านมาตรฐานและเครื่องมือ	
ระดับสถาบัน	
	องค์ประกอบ
	1) ด้านพันธกิจและเป้าหมาย
	2) ด้านธรรมาภิบาล
	3) ด้านการบริหารจัดการและพัฒนา
	4) ด้านการจัดการคุณภาพ
	5) ด้านประสิทธิภาพและผลการจัดการศึกษา
	6) ด้านประสิทธิภาพและผลการวิจัย
	7) ด้านประสิทธิภาพและผลการบริการวิชาการ
	ตัวบ่งชี้
	1) ด้านพันธกิจและเป้าหมาย
	ตัวบ่งชี้ที่ 1 สถาบันมีปรัชญาวิสัยทัศน์และพันธกิจที่ชัดเจนและดำเนินการตามภารกิจตามเอกลักษณ์ของสถาบัน
	ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้นำมีวิสัยทัศน์และภารกิจที่ตอบโจทย์ความต้องการของสังคมและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
	ตัวบ่งชี้ที่ 3 สถาบันกำหนดภารกิจและเป้าหมายอย่างชัดเจน สอดคล้องกับพันธกิจและมีการประเมินเป็นระยะๆ เพื่อให้แน่ใจว่าบรรลุผลได้
	ตัวบ่งชี้ที่ 4 มีการทบทวนปรัชญาวิสัยทัศน์ พันธกิจและแผนยุทธศาสตร์ของสถาบันว่ายังตอบโจทย์ความต้องการของสังคมและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
	ตัวบ่งชี้ที่ 5 สถาบันให้สังคมเข้ามามีส่วนร่วมการพัฒนาเพื่อปรับปรุงภารกิจของสถาบัน
	ตัวบ่งชี้ที่ 6 พันธกิจและวัตถุประสงค์ของสถาบันมีความเหมาะสมต่อการจัดการศึกษา สอดคล้องกับมาตรฐานของสถาบันและทิศทางการพัฒนา

ด้านมาตรฐานและเครื่องมือ	
ระดับสถาบัน	
	ตัวบ่งชี้
	2) ด้านธรรมาภิบาล
	ตัวบ่งชี้ที่ 1 สถาบันมีการวางแผน นโยบาย โครงสร้างการบริหารจัดการด้านระบบธรรมาภิบาลรวมทั้งแนวปฏิบัติของค่านิยมที่ดี การสรรหาคน การดำเนินทางวินัย การไม่เลือกปฏิบัติในภูมิหลังที่หลากหลาย
	ตัวบ่งชี้ที่ 2 สถาบันมีการส่งเสริมวัฒนธรรมและคุณค่าที่พึงามซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และภารกิจ ของสถาบัน
	ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีนโยบายเชิงคุณธรรมและจริยธรรมที่ครอบคลุมทั้งนักศึกษา บุคลากร สาธารณะ และนโยบายเรื่องร้องทุกข์เพื่อความยุติธรรม
	ตัวบ่งชี้ที่ 4 สถาบันมีกรรมการและที่ปรึกษาคอยดูแลรับผิดชอบด้านความโปร่งใสและความยุติธรรมทั้ง การจ้างงาน ความขัดแย้งในผลประโยชน์
	ตัวบ่งชี้ที่ 5 สถาบันมีระบบธรรมาภิบาลที่อำนวยความสะดวกให้ภารกิจและวัตถุประสงค์บรรลุผลสำเร็จ
	ตัวบ่งชี้ที่ 6 สถาบันออกแบบองค์กรที่มีโครงสร้างและการกำกับดูแลด้วยระบบธรรมาภิบาลที่มีมาตรฐานทั้งภารกิจในการสอน การวิจัยและการบริการวิชาการ
	ตัวบ่งชี้ที่ 7 สถาบันมีการเผยแพร่ข้อมูลอย่างโปร่งใสต่อสาธารณชน มีความซื่อสัตย์ในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร
	ตัวบ่งชี้ที่ 8 สถาบันได้มีการปฏิบัติตามนโยบาย ข้อบังคับของรัฐด้านคุณธรรมและจริยธรรม
	3) ด้านการบริหารจัดการและพัฒนา
	ตัวบ่งชี้ที่ 1 สถาบันมีการกำหนดนโยบายด้านการจัดการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการเพื่อให้มีประสิทธิภาพตอบโจทย์ต่อความต้องการของสังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
	ตัวบ่งชี้ที่ 2 สถาบันมีแผนการจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายของการจัดการศึกษา การวิจัยและการบริการวิชาการ
	ตัวบ่งชี้ที่ 3 สถาบันมีการสื่อสารและใช้การมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อการขับเคลื่อนวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ของสถาบัน มีแผนการจัดทำความร่วมมือกับเครือข่ายภายนอก
	ตัวบ่งชี้ที่ 4 สถาบันมีการวางแผนทรัพยากรบุคคล งบประมาณ กายภาพและเทคโนโลยีเพื่อสนองต่อภารกิจของสถาบัน

ด้านมาตรฐานและเครื่องมือ	
ระดับสถาบัน	
	ตัวบ่งชี้
	3) ด้านการบริหารจัดการและพัฒนา
	ตัวบ่งชี้ที่ 5 มีกระบวนการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ตัวบ่งชี้ เป้าหมาย การปรับปรุงเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถาบัน
	ตัวบ่งชี้ที่ 6 ผู้นำมีบทบาทและความรับผิดชอบ การตัดสินใจเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของสถาบัน
	ตัวบ่งชี้ที่ 7 มีการประเมินผลและการปรับปรุงด้านทรัพยากรบุคคล งบประมาณ กายภาพและเทคโนโลยีเพื่อสนองต่อภารกิจของสถาบัน
	ตัวบ่งชี้ที่ 8 การจัดการผลการปฏิบัติงานรวมถึงให้รางวัล การยกย่องเพื่อชักจูงและสนับสนุนภารกิจของสถาบัน
	ตัวบ่งชี้ที่ 9 ทบทวนภาวะผู้นำและโครงสร้างการจัดการเพื่อปรับปรุงให้บรรลุประสิทธิภาพของสถาบัน
	ตัวบ่งชี้ที่ 10 มีการทบทวนและปรับปรุงความร่วมมือกับเครือข่ายเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์พันธกิจและเป้าหมายของสถาบัน
	4) ด้านการจัดการคุณภาพ
	ตัวบ่งชี้ที่ 1 การวางแผน นโยบาย กระบวนการและการทบทวนข้อมูลสารสนเทศเพื่อช่วยตัดสินใจการบริหารจัดการคุณภาพ
	ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีมาตรการ การส่งเสริมนโยบายและกระบวนการจัดการคุณภาพในการวางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อหาแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด
	ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีนโยบาย แผนกลยุทธ์และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อตอบสนองกลยุทธ์เป้าหมายคุณภาพของสถาบัน
	ตัวบ่งชี้ที่ 4 มีแผนระยะสั้นและยาวที่เป็นตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพและเป้าหมายของสถาบัน
	ตัวบ่งชี้ที่ 5 มีแผน การจัดการคุณภาพการศึกษาที่ครอบคลุมไปถึงบุคคลและทรัพยากร
	ตัวบ่งชี้ที่ 6 มีการตรวจสอบและการพัฒนาปรับปรุงเกณฑ์ตัวบ่งชี้เพื่อสะท้อนคุณภาพการบริหารจัดการและนำสู่แนวทางปฏิบัติที่ดี

ด้านมาตรฐานและเครื่องมือ	
ระดับสถาบัน	
	ตัวบ่งชี้
	4) ด้านการจัดการคุณภาพ
	ตัวบ่งชี้ที่ 7 มีกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ การปรับปรุงตัวบ่งชี้ของประสิทธิภาพและเป้าหมาย
	ตัวบ่งชี้ที่ 8 มีการประเมินระบบการจัดการคุณภาพอย่างสม่ำเสมอโดยผู้เชี่ยวชาญทั้งกระบวนการและผลลัพธ์เพื่อปรับปรุงให้บรรลุเป้าหมายสถาบัน
	5) ด้านประสิทธิภาพและผลการจัดการศึกษา
	ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีแผน นโยบาย หลักเกณฑ์และการปรับปรุงด้านการรับนักศึกษา
	ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีการวางแผน การพัฒนาและการปรับปรุงเกี่ยวกับหลักสูตร
	ตัวบ่งชี้ที่ 3 การเรียนการสอนเน้นการมีส่วนร่วม ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
	ตัวบ่งชี้ที่ 4 มีการวางแผน การบริหารจัดการและการปรับปรุงด้านการสนับสนุนผู้เรียน
	ตัวบ่งชี้ที่ 5 มีการวางแผนการประเมินและการปรับปรุงผู้เรียน
	ตัวบ่งชี้ที่ 6 กำกับติดตามการออกกลางคัน
	ตัวบ่งชี้ที่ 7 กำกับติดตามด้านเวลาการสำเร็จการศึกษา
	ตัวบ่งชี้ที่ 8 กำกับติดตามการได้งานและความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต
	ตัวบ่งชี้ที่ 9 ผลการบริหารจัดการจัดการหลักสูตร คุณภาพอาจารย์และการบริการนักศึกษา

ด้านมาตรฐานและเครื่องมือ	
ระดับสถาบัน	
	ตัวบ่งชี้
	6) ด้านประสิทธิภาพและผลการวิจัย
	ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีระบบกลไก การบริหารงาน การพัฒนาและตัวบ่งชี้คุณภาพงานวิจัย
	ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีการจัดเก็บและการปรับปรุงพัฒนาด้านทรัพย์สินทางปัญญา สิทธิบัตร ลิขสิทธิ์ งานวิจัย
	ตัวบ่งชี้ที่ 3 กลยุทธ์การหาแหล่งทุนการวิจัย
	ตัวบ่งชี้ที่ 4 นโยบายส่งเสริมความร่วมมือกับเครือข่ายหรือพันธมิตรการวิจัย
	ตัวบ่งชี้ที่ 5 จำนวนผลงานวิจัยของบุคลากรและนักศึกษา
	ตัวบ่งชี้ที่ 6 ผลงานวิจัยหรืองานวิชาการที่ตีพิมพ์และการอ้างอิงนำไปใช้ประโยชน์
	ตัวบ่งชี้ที่ 7 ผลการสนับสนุนการวิจัย

ด้านมาตรฐานและเครื่องมือ	
ระดับสถาบัน	
	ตัวบ่งชี้
7) ด้านประสิทธิภาพและผลการบริการวิชาการ	
	ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีนโยบาย แนวทางและแผนการบริการวิชาการจากการมีส่วนร่วมชุมชนเพื่อประโยชน์สาธารณะ
	ตัวบ่งชี้ที่ 2 แผนการบริการวิชาการตอบสนองต่อวิสัยทัศน์และพันธกิจของสถาบัน
	ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีการวัดและกำกับติดตามผลงานบริการวิชาการต่อการมีส่วนร่วมของสังคม
	ตัวบ่งชี้ที่ 4 มีการปรับปรุงแก้ไขการบริการวิชาการเพื่อให้ออกมาตอบสนองความต้องการของสังคม
	ตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลงานบริการวิชาการที่มีส่วนร่วมและสร้างคุณูปการแก่สังคม
	ตัวบ่งชี้ที่ 6 ความสำเร็จหรือผลลัพธ์จากการมีส่วนร่วมและความพึงพอใจของสังคม
	ตัวบ่งชี้ที่ 7 ผลกระทบต่อนักศึกษาและบุคลากรจากการมีส่วนร่วมการบริการวิชาการแก่สังคม
เครื่องมือการวัด	
	เกณฑ์การวัด (แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ เกณฑ์การวัดตัวบ่งชี้ลักษณะเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ)
	เกณฑ์การประเมิน (เกณฑ์การประเมินคุณภาพคะแนนตั้งแต่ 1-5)

ด้านการดำเนินงาน	
	งบประมาณ
	ควรมีหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบ โดยกำหนดจุดมุ่งหมายและบทบาทหน้าที่เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผล
	ควรจัดสรรงบประมาณการ การดำเนินงานเพื่อความสะดวกและคล่องตัวของระบบการกำกับคุณภาพการศึกษา
	ควรมีหน่วยงานส่งเสริมและพัฒนาเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
	ขั้นตอนการทบทวนตรวจสอบ
	การกำหนดกฎเกณฑ์ระเบียบอย่างชัดเจนในการตรวจสอบเอกสารหรือหลักฐานตามมาตรฐานวิชาการ
	มีระเบียบการยื่นและการคัดกรองเบื้องต้นตามมาตรฐานและน่าเชื่อถือ
	ขั้นตอนดำเนินการตรวจสอบ
	มีคณะทำงาน/ ความเชี่ยวชาญ/ สัดส่วนบุคคล กำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจนตามมาตรฐานสากลในการปฏิบัติงานทั้งการประเมินและการตรวจสอบ การเยี่ยมเยือนเพื่อประเมินตามสภาพจริง
	วิธีการ เทคนิค กระบวนการ ตรวจสอบ มีมาตรฐานและความเหมาะสมสอดคล้องกับการประเมิน
	การประชุมสรุปและการแจ้งผล มีการตรวจทานให้ความเหมาะสมสอดคล้องกับหลักฐานเชิงประจักษ์
	ขั้นตอนการกำกับและติดตาม
	ระยะเวลาการรับรอง พร้อมทั้งกฎเกณฑ์การปรับปรุงพัฒนาสมเหตุสมผล มีเวลาพอต่อการปรับปรุงและพัฒนา
	ระยะเวลาการกำกับติดตามมีความเหมาะสม และสอดคล้องการเปลี่ยนแปลงยุคสมัยและสอดคล้องกับบริบทที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพทางการศึกษา

ด้านบริบท	
	บริบทเชิงหลักการ
	<p>บริบทด้านกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับและเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ควรมีความยืดหยุ่น คล่องตัวและอิสระ สามารถปรับปรุงพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องและทันทั่วทั้งเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทความต้องการและการเปลี่ยนแปลงของสังคมและมุ่งการตอบโจทย์การพัฒนาของประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับบริบทเชิงหลักการจากกฎกระทรวงเรื่องการประกันคุณภาพ 2561 (โดยเฉพาะประเด็นการดำเนินงาน การประเมินติดตาม ตรวจสอบ แต่ละระดับและประเภทของการจัดการศึกษา) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องมาตรฐานการอุดมศึกษา 2561(โดยเฉพาะประเด็นการบริหารจัดการกลไกพัฒนามาตรฐานที่ยืดหยุ่นคล่องตัวและมีอิสระและแนวคิดมาตรฐานการศึกษาชาติเพื่อตอบโจทย์ของประเทศ รองรับการเปลี่ยนแปลงและสอดคล้องกับความต้องการ) พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2562 (โดยเฉพาะประเด็นด้านหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการรับรองเพื่อกำกับมาตรฐาน) พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ.2562 (โดยเฉพาะการจัดการศึกษาตามมาตรฐานและการควบคุมกำกับดูแลมาตรฐานและสอดคล้องกับการพัฒนากำลังคนพร้อมกับแก้ไขปัญหาความจำเป็นของประเทศ) แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2560-2574) (โดยเฉพาะการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเน้นสมรรถนะ พัฒนากำลังคนด้านการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและการแข่งขันของประเทศ)</p>
	บริบทเชิงสังคม
	ด้านสังคมและวัฒนธรรม
	<p>ระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ควรพิจารณาถึงบริบทที่ยืดหยุ่น สามารถปรับปรุงพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องและทันทั่วทั้งที่ สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงและความต้องการพัฒนาตามทิศทางของประเทศ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ควรเน้นถึงบริบทความต้องการและการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรม ที่หลากหลายทั้งด้านเชื้อชาติ ภาษา ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ UNESCO education 2030 (โดยเฉพาะประเด็นด้านคุณภาพการศึกษา เข้าถึงอย่างเสมอภาค เท่าเทียม เป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (เน้นคนเป็นศูนย์กลางพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต) แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2574) (เน้นจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ) พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ.2562 (การศึกษาที่สอดคล้องกับการพัฒนากำลังคน ลดความเหลื่อมล้ำและแก้ปัญหาสังคม)</p>

ด้านบริบท	
	บริบทเชิงสังคม
	ด้านเศรษฐกิจ
	<p>ระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ควรส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพกำลังคน เพื่อต่อการปรับปรุงมาตรฐานกำลังคน ตอบโจทย์ทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจ จุดมุ่งเน้นการพัฒนาประเทศและเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับบริบทของหลักการจากแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 (โดยเฉพาะการพัฒนาแรงงานให้มีคุณภาพตอบโจทย์ความต้องการของประเทศ) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (เน้นคนเป็นศูนย์กลางพัฒนาและพัฒนาต่อเนื่องตลอดชีวิต) แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2560-2574) (เน้นการพัฒนากำลังคนด้านการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและการแข่งขันของประเทศ) แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ (พ.ศ.2564-2570) (เน้นการผลิตกำลังคนตามความต้องการแก้ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ ส่งเสริมการวิจัยสร้างนวัตกรรมให้เกิดคุณค่าทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อการแข่งขันของประเทศ) กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (Thailand : NQF) (เน้นการผลิตกำลังคนภาคอุตสาหกรรมของประเทศ การเรียนรู้ตลอดชีวิต กรอบคุณวุฒิสากลและพัฒนามาตรฐานอาชีพตามมาตรฐานสากล)</p>
	ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม
	<p>ระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ควรคำนึงถึงบริบทที่ยืดหยุ่นและการเปลี่ยนแปลงที่เอื้อต่อการส่งเสริม ปรับปรุงและพัฒนาทั้งการเรียนรู้และการดำเนินงานของสถาบันตามความต้องการของสังคมและสอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงด้าน เทคโนโลยีและนวัตกรรม ซึ่งสอดคล้องกับบริบทของหลักการจากยุทธศาสตร์ชาติ 2561-2580 (โดยเฉพาะประเด็นความต้องการด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 (โดยเฉพาะการเน้นผลิตนวัตกรรมตามความต้องการของประเทศ) แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2560-2574) (เน้นการพัฒนากำลังคนด้านการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและการแข่งขันของประเทศ) แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ (พ.ศ.2564-2570) (ส่งเสริมการวิจัยสร้างนวัตกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องมาตรฐานการอุดมศึกษา 2561 (เน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อตอบโจทย์ของประเทศ การวิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรม)</p>

ด้านบริบท	
	บริบทเชิงสังคม
	ด้านการเรียนรู้
	<p>ระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ควรพิจารณาถึงบริบทที่ยืดหยุ่น สามารถปรับปรุงพัฒนาต่อเนื่องและทันทั่วทั้งที่ สอดรับกับบริบทการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของประเทศ ตอบโจทย์การเรียนรู้และทักษะที่จำเป็น เท่าทันและการเปลี่ยนแปลงทักษะในโลกยุคใหม่ เพื่อให้พลเมืองได้เรียนรู้ทักษะความสามารถตามมาตรฐานสากล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด UNESCO, education 2030 (โดยเฉพาะประเด็นด้านหลักประกันคุณภาพการศึกษาที่ครอบคลุม เข้าถึงอย่างเสมอภาค เท่าเทียม เป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต) ยุทธศาสตร์ชาติ 2561-2580 (โดยเฉพาะประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนไทย การเรียนรู้ตลอดชีวิต ทักษะในศตวรรษที่ 21 การเทียบโอนหน่วยกิตและความต้องการด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561-2580 (โดยเฉพาะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทักษะในศตวรรษที่ 21 การเทียบโอนหน่วยกิต ความเป็นเลิศด้านการศึกษาาระดับสากล) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (เน้นคนเป็นศูนย์กลางพัฒนา พัฒนาต่อเนื่องตลอดชีวิต การบริการวิชาการที่ทุกคนเข้าถึงได้) แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2560-2574) (เน้นจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของชาติ การเรียนรู้ตลอดชีวิตสอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 การศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียม เน้นสมรรถนะ เสมอภาค และลดความเหลื่อมล้ำ) พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ.2562 (การศึกษาที่สอดคล้องกับการพัฒนากำลังคน การศึกษาตลอดชีวิต ผลิตรายงานวิจัยแก้ปัญหาตามความจำเป็นของประเทศ) แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนาากำลังคนของประเทศ (พ.ศ.2564-2570) (เน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมการวิจัยสร้างนวัตกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ) กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (Thailand : NQF) (เน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต การสะสมเทียบโอนหน่วยกิต ผลลัพธ์การเรียนรู้และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ กรอบคุณวุฒิสากลและพัฒนามาตรฐานอาชีพสากล) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องมาตรฐานการอุดมศึกษา 2561 (เน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อตอบโจทย์ของประเทศ ลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิต ทักษะศตวรรษที่ 21 เรียนรู้ตลอดชีวิต การวิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรม บริการวิชาการตามความต้องการของประเทศ การบริหารจัดการกลไกมาตรฐานการศึกษาที่ยืดหยุ่นคล่องตัวเป็นอิสระทางวิชาการ) Semeo Rilled (เน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต การโอนหน่วยกิต การเคลื่อนย้ายผู้เรียนและแรงงาน มาตรฐานและการยอมรับคุณวุฒิ)</p>
	ด้านสุขภาพและความปลอดภัย
	<p>ระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ควรพิจารณาถึงบริบทที่ยืดหยุ่น สามารถปรับปรุง พัฒนาต่อเนื่องและทันทั่วทั้งที่ สอดรับกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของสังคมและความต้องการของประเทศ เพื่อตอบโจทย์การแก้ไขปัญหาด้านสังคมหรือการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคม ประชากร โรคอุบัติใหม่ และภัยพิบัติทางธรรมชาติ</p>

ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	
	ผู้รับผิดชอบ (หน่วยงานกลาง)
	หน่วยงานกลางควรกำหนดนโยบายเพื่อการส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษามีความพร้อมด้านการบริหารและการจัดการและได้ตามมาตรฐานการอุดมศึกษา การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและผล
	หน่วยงานกลางควรส่งเสริมและการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินงานร่วมกันระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภาคส่วนอื่นๆ
	หน่วยงานกลางควรส่งเสริมกิจกรรมให้ทุกภาคส่วนสามารถทำงานร่วมกันทั้งด้านการกำหนดนโยบาย วางแผน ประเมินและการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพร่วมกัน การดำเนินงานร่วมกันและเป็นรูปธรรม
	สถาบันอุดมศึกษา
	สถาบันอุดมศึกษาควรส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เพื่อตอบสนองความต้องการหรือประโยชน์ของทุกภาคส่วนได้อย่างแท้จริง
	สถาบันอุดมศึกษาควรส่งเสริมการดำเนินงานที่มีลักษณะการบูรณาการจากทุกภาคส่วนเพื่อทำงานร่วมกันอย่างเป็นกิจลักษณะเป็นรูปธรรมเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของทั้งผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือเกี่ยวข้อง
	สถาบันอุดมศึกษาควรส่งเสริมกิจกรรมการดำเนินงานทั้งระดับหลักสูตรและระดับสถาบัน เพื่อให้ครอบคลุมทั้งการวางแผน กำหนดผลลัพธ์ การประเมิน และการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพร่วมกัน
	ผู้ใช้บัณฑิต
	ภาครัฐ
	ควรเน้นการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐเพื่อมีส่วนร่วมในการผลิตกำลังคนและตอบโจทย์ความต้องการแรงงานตามกรอบทิศทางการพัฒนาประเทศ
	ควรเน้นรูปแบบการมีส่วนร่วมการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐและสถาบันอุดมศึกษาแบบ Co-Creation หรือในลักษณะการสร้างความเป็นเจ้าของร่วมกัน ความเกี่ยวข้องผลประโยชน์และส่วนร่วมในส่วนได้ส่วนเสียร่วมกัน
	ควรเน้นให้หน่วยงานภาครัฐ มีส่วนร่วมกิจกรรมการดำเนินงานตั้งแต่ต้นจนจบ ทั้งการกำหนดนโยบาย วางแผน การประเมิน การปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพร่วมกัน

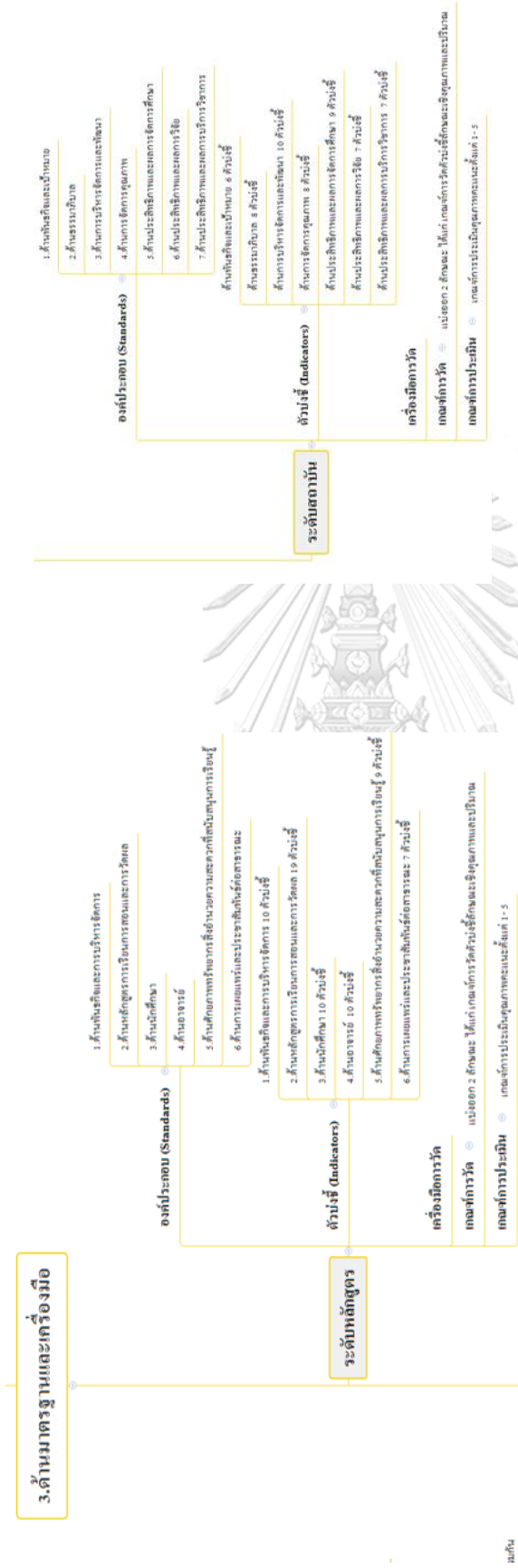
ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	
	ผู้ใช้บัณฑิต
	ภาคเอกชน
	ควรให้ภาคเอกชนหรือภาคอุตสาหกรรมได้เข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะ Co-Ownership ที่เน้นการตอบโจทย์ความต้องการของสังคม ตามทิศทางและความต้องการแรงงานในภาคอุตสาหกรรมและบริการของประเทศ
	ควรมีรูปแบบการดำเนินงานมีลักษณะการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานภาคเอกชนที่สะท้อนและประโยชน์หรือส่วนได้ส่วนเสีย ความต้องการกำลังคนและพัฒนาคุณภาพร่วมกัน
	ควรให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการดำเนินงานทั้งการกำหนดนโยบาย การวางแผน การกำหนดผลลัพธ์ที่ต้องการร่วมกัน การประเมินและการปรับปรุงพัฒนาาร่วมกัน
	ภาคประชาสังคม
	ควรเน้นหลักการมีส่วนร่วมและเน้นความเป็นเจ้าของร่วมกัน ได้ภาคประชาสังคมได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งและมีบทบาท เพื่อตอบโจทย์ความต้องการและความคาดหวังกำลังคนด้านการพัฒนาประเทศ
	ควรมีรูปแบบการดำเนินงานร่วมกันในลักษณะมีส่วนร่วมตัวแทนภาคประชาชน ที่สะท้อนและรับรู้ถึงประโยชน์หรือส่วนได้ส่วนเสีย ความคาดหวังและความต้องการด้านการพัฒนาคุณภาพกำลังคนร่วมกัน
	ควรเน้นถึงกิจกรรมการมีส่วนร่วมการดำเนินงาน ทั้งการกำหนดนโยบาย การวางแผน การกำหนดผลลัพธ์ที่ต้องการ การประเมิน การปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพร่วมกัน

6.2.1 แสดงถึงองค์ประกอบของระบบด้านหลักการ

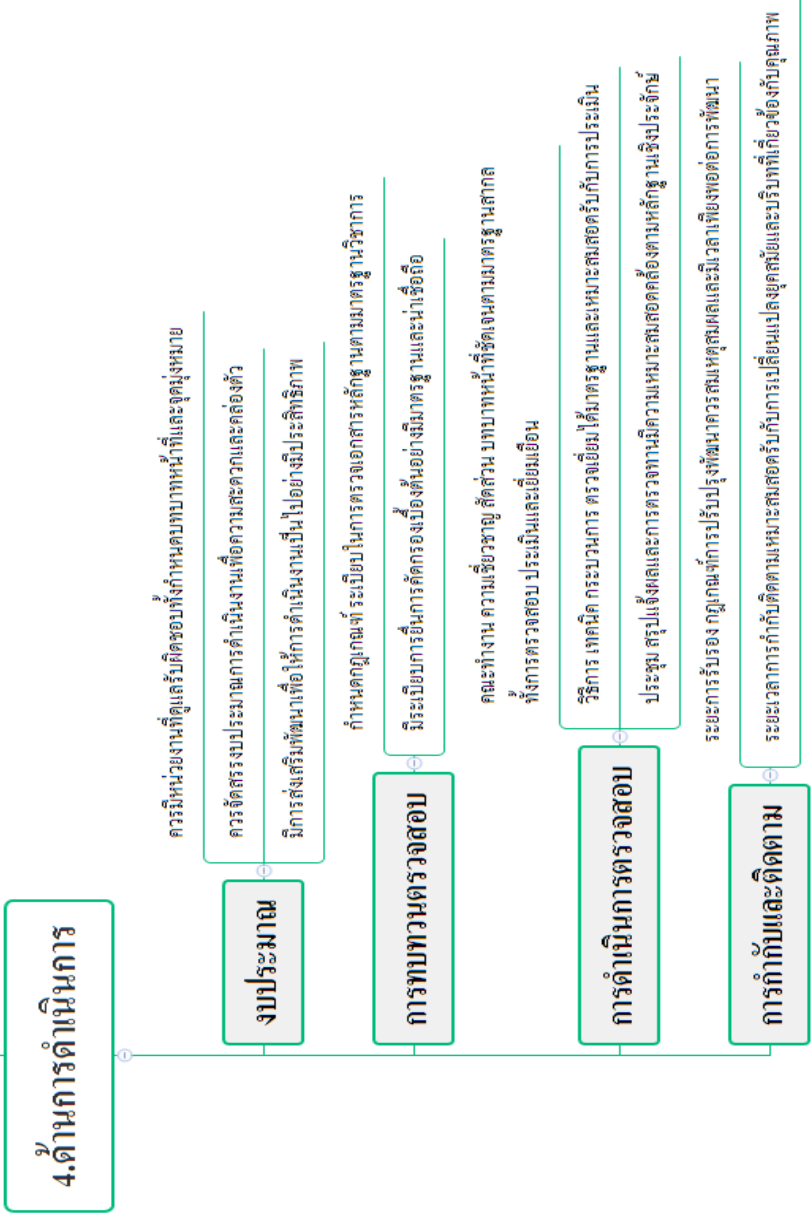

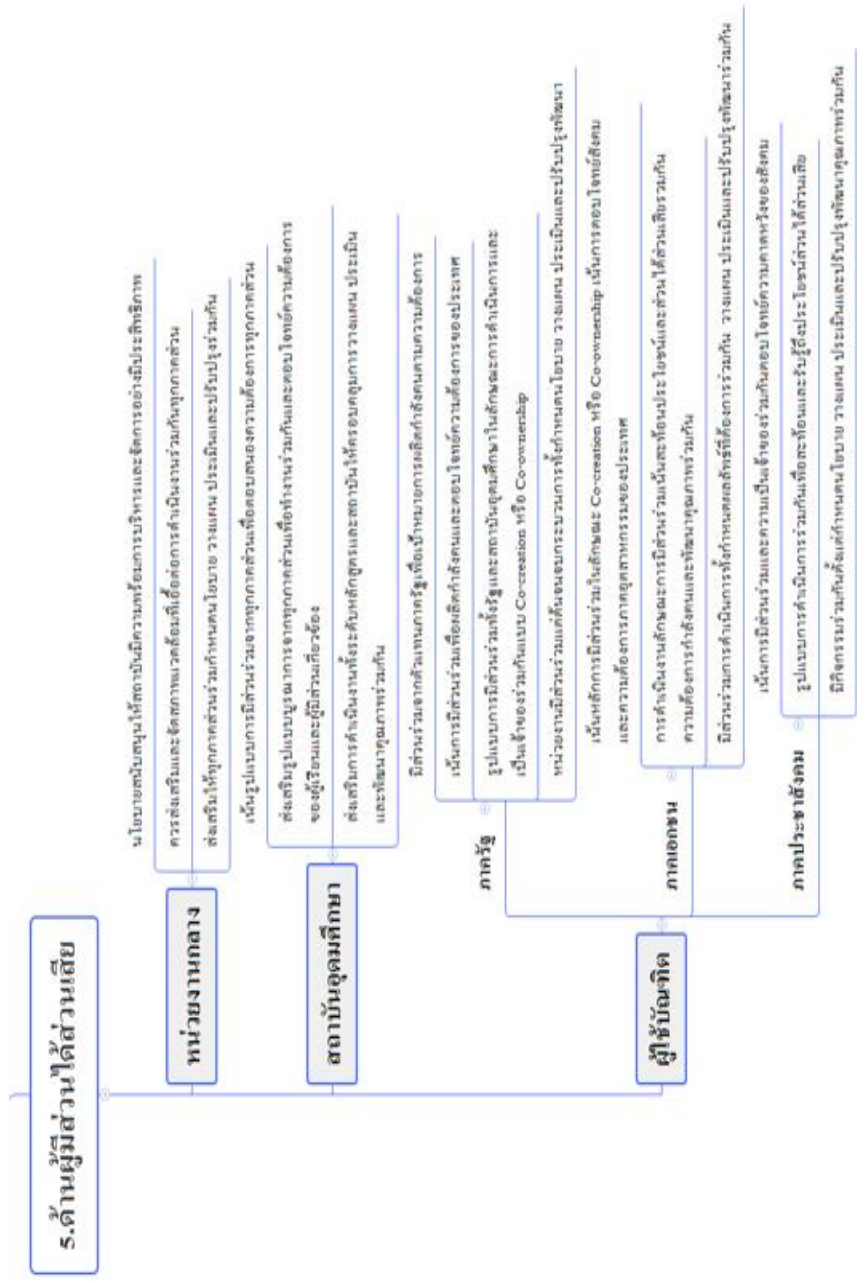
6.2.3 แสดงถึงองค์ประกอบของระบบด้านมาตรฐานและเครื่องมือ

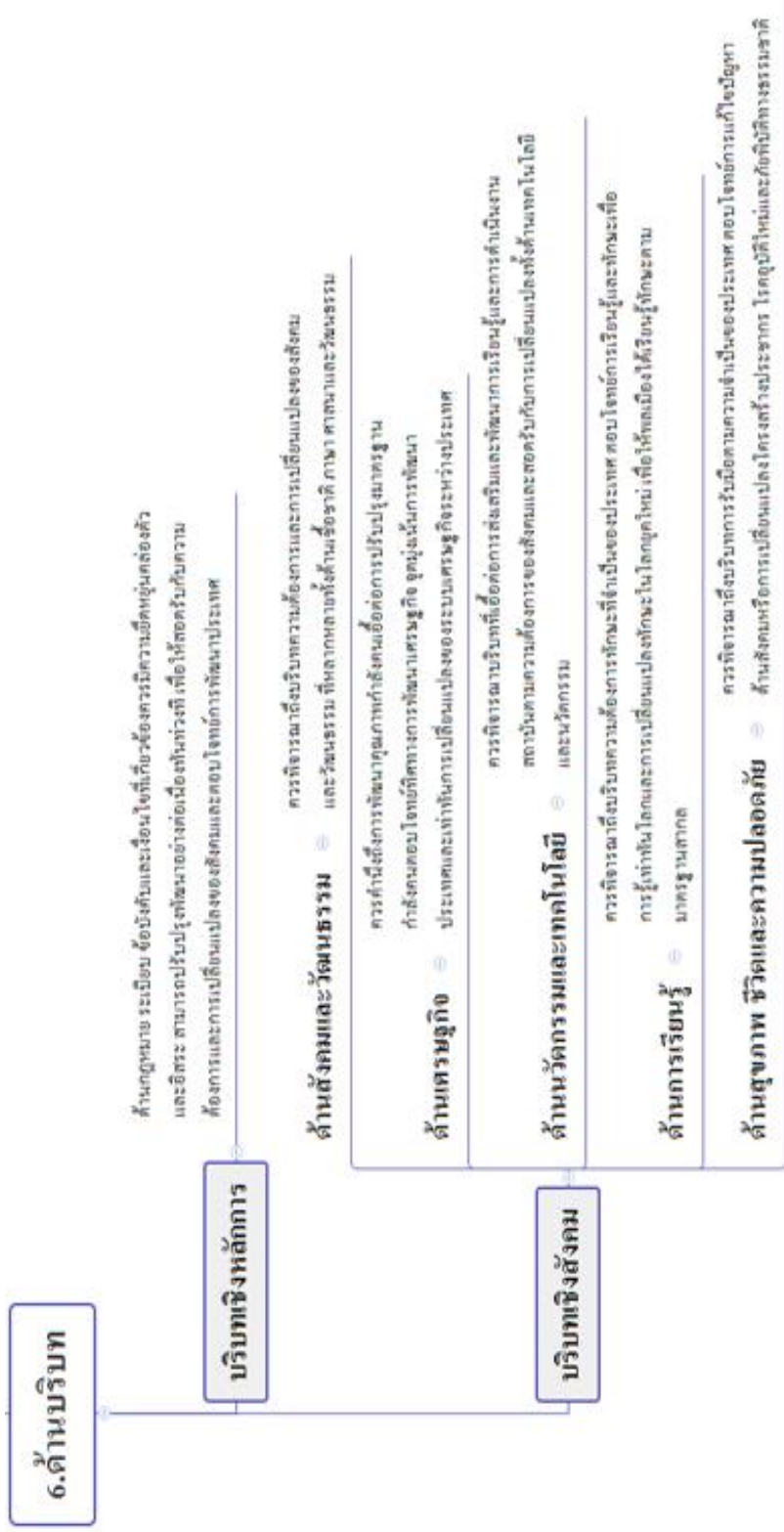
6.2.4 แสดงถึงองค์ประกอบระบบด้านการดำเนินงาน

6.2.5 แสดงถึงองค์ประกอบระบบด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

6.2.6 แสดงถึงองค์ประกอบระบบด้านบริษัท

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องอนาคตภาพระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 โดยการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการทั้งสิ้น 3 วัตถุประสงค์ ได้แก่ 1) เพื่อวิเคราะห์ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ 2) เพื่อวิเคราะห์ระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ 3) เพื่อนำเสนออนาคตภาพระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 โดยบทนี้จะสรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลพร้อมกับให้ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์และการวิจัยครั้งต่อไปเพื่อให้ครอบคลุมและให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดังนั้นสรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอตามรายวัตถุประสงค์ต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยและอาเซียน

1. หลักการ

1) หลักการของการประกันคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตรของไทยถูกรัฐกำหนดตามกรอบมาตรฐาน ส่วนอาเซียนถูกกำหนดขึ้นตามความต้องการหรือตอบโจทยสังคมตามความคาดหวังของตลาดแรงงานและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ความต่างกันคือหลักสูตรของอาเซียนจะมีการกระบวนการที่เน้นผลลัพธ์วงจรแบบ PDCA เน้นผลลัพธ์เพื่อการปรับปรุงพัฒนา 2) หลักการของการประกันคุณภาพระดับสถาบันของไทยถูกกำหนดขึ้นตามกรอบที่รัฐกำหนดตอบโจทยภารกิจสถาบัน หลักการของอาเซียนระดับสถาบันจะให้ความสำคัญกับความต้องการของสังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ใช้วิธีการเชิงประจักษ์ เช่น ทดสอบ ประเมิน ปรับปรุงและแบ่งปันเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของสถาบันโดยจะให้ความสำคัญกับระดับและเน้นผลลัพธ์เพื่อการปรับปรุงพัฒนา

2. จุดมุ่งหมาย

1) จุดมุ่งหมายการประกันคุณภาพระดับหลักสูตรของไทยนั้นดำเนินการตามกรอบตามที่กฎหมายกำหนดเป็นเครื่องมือการรับรองและสร้างความเชื่อมั่นในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ส่วนอาเซียนเน้นถึงการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและการเพิ่มคุณภาพการเรียนการสอนยกระดับความเชี่ยวชาญ พัฒนากรอบมาตรฐานและสอดคล้องกัน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสมาชิกอาเซียนเป็นประโยชน์ต่อเครือข่ายและมาตรฐานวิชาการร่วมกันในการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและคณาจารย์ 2) จุดมุ่งหมายระดับสถาบันทั้งไทยและอาเซียนต่างตอบโจทยการพัฒนาของตน แต่ของไทยเห็นได้ชัดจากการถูกกำหนดตามกรอบมาตรฐาน พันธกิจของสถาบันอุดมศึกษาที่รัฐกำหนด ส่วนอาเซียนมุ่งพัฒนาองค์กรให้เป็นสากล เน้นการเชื่อมโยงประเทศในสมาชิกกลุ่มอาเซียน ส่งเสริมเศรษฐกิจและการเคลื่อนย้ายนักศึกษาและคณาจารย์

3. องค์ประกอบ

1) องค์ประกอบของระบบการประกันคุณภาพของไทยมี 6 องค์ประกอบ ส่วนอาเซียนมี 8 องค์ประกอบ มีความลดหลั่นอยู่ 2 องค์ประกอบ ได้แก่ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ผลผลิตและผลลัพธ์

องค์ประกอบที่ต่างกันนั้นจะสะท้อนผลลัพธ์การเรียนรู้และผลผลิตเชิงของระบบการประกันคุณภาพ มาจากการผลิตบัณฑิต หากพิจารณาหรือเทียบเคียง องค์ประกอบเหล่านี้มีอยู่ในประเด็นในหลักสูตร ของไทย แต่เนื่องจากระบบของอาเซียนนั้นจะเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ (Outcome Base Learning) 2 องค์ประกอบของระบบการประกันคุณภาพระดับสถาบันของไทยมี 5 องค์ประกอบ ส่วนอาเซียนมี 25 องค์ประกอบ ซึ่งมีบริบทคล้ายคลึงกันในเรื่อง การบริหารจัดการ การจัดการศึกษา การวิจัยและ บริการวิชาการ แต่ของไทยจะมีองค์ประกอบด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ส่วนอาเซียนจะเน้นความ เป็นสากลในแต่ละระดับชั้นองค์กร ได้แก่ ระดับกลยุทธ์องค์กร ระบบประกันคุณภาพใน การกิจและ ผลลัพธ์ของสถาบัน

4. มาตรฐานและเครื่องมือ

1) ระดับหลักสูตรของไทย มี 6 ด้าน 14 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) มาตรฐานหลักสูตรมี 1 ตัวบ่งชี้ 2) บัณฑิตมี 2 ตัวบ่งชี้ 3) นักศึกษามี 3 ตัวบ่งชี้ 4) อาจารย์มี 3 ตัวบ่งชี้ 5) หลักสูตรมี 4 ตัวบ่งชี้ 6) สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้มี 1 ตัวบ่งชี้ ส่วนอาเซียนมี 8 ด้าน 53 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ผลการเรียนรู้ที่ คาดหวังมี 5 ตัวบ่งชี้ 2) โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตรมี 7 ตัวบ่งชี้ 3) กลยุทธ์เกี่ยวกับการเรียน และการสอน มี 6 ตัวบ่งชี้ 4) การประเมินผู้เรียนมี 7 ตัวบ่งชี้ 5) บุคลากรสายวิชาการมี 8 ตัวบ่งชี้ 6) การบริการและสนับสนุนนักศึกษามี 6 ตัวบ่งชี้ 7) สิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐานมี 9 ตัวบ่งชี้ 8) ผลผลิตและผลลัพธ์มี 5 ตัวบ่งชี้ ดังนั้นระดับหลักสูตรตัวบ่งชี้มากกว่ากันอยู่ 3 ตัวบ่งชี้หรือ เป็นหนึ่งเท่าของไทยและอาเซียน เฉลี่ยแล้วตัวบ่งชี้ของไทยมีประมาณ 3 ตัวบ่งชี้ส่วนอาเซียนมี ประมาณ 6 ตัวต่อด้าน ผวนกับตัวบ่งชี้เป็นลักษณะปัจจัย กระบวนการและผลลัพธ์ ตัวบ่งชี้มากที่สุด ของไทยอยู่ที่องค์ประกอบด้านหลักสูตร ส่วนอาเซียนเป็นหลักสูตรและการประเมินผู้เรียน 2) ระดับ สถาบันของไทยประกอบด้วย 5 ด้าน 13 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) การผลิตบัณฑิตมี 5 ตัวบ่งชี้ 2) การวิจัยมี 3 ตัวบ่งชี้ 3) การบริการวิชาการมี 1 ตัวบ่งชี้ 4) การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมมี 1 ตัวบ่งชี้ 5) การบริหารจัดการมี 3 ตัวบ่งชี้ ส่วนอาเซียนมี 111 ตัวบ่งชี้ แบ่งเป็น 4 หมวด ได้แก่ หมวดกลยุทธ์ องค์กร 8 องค์ประกอบมี 37 ตัวบ่งชี้ หมวดระบบการประกันภายใน 4 องค์ประกอบมี 19 ตัวบ่งชี้ 3 หมวดภารกิจมี 9 องค์ประกอบมี 39 ตัวบ่งชี้ หมวดผลลัพธ์มี 4 องค์ประกอบมี 16 ตัวบ่งชี้ ในระดับ สถาบัน ตัวบ่งชี้มีมากกว่ากันอยู่ 1 และไม่ต่างกันมากนัก ของไทยเฉลี่ยแล้วมีตัวบ่งชี้ประมาณ องค์ประกอบละ 3 ตัว ส่วนอาเซียนมีประมาณ 5 ตัวทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การแบ่งย่อยของระดับองค์กร อาเซียนมีตัวบ่งชี้มากก็จริงแต่หากพิจารณาการแบ่งหมวดก็มีลักษณะใกล้เคียงกัน จำนวนที่มาก เนื่องจากเป้าตัวบ่งชี้ที่วัดเชิงกระบวนการ PDCA แตกต่างที่ระบบของไทยเป็นแบบ (I-P-O) เป็นตัว บ่งชี้ทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณ

5. ระเบียบวิธีการ

1) การประเมินของการประกันคุณภาพระดับหลักสูตรของไทยและอาเซียนมีความต่างกัน ตรงที่ระดับคะแนนเกณฑ์การประเมินคือของไทยมี 5 ระดับ (ระดับคุณภาพ เช่น ดีมาก ปานกลาง) เป็นลักษณะเป็นตัวบ่งชี้ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (I-P-O) ส่วนอาเซียนมี 7 ระดับ ซึ่งมองถึง ระดับความสามารถการปรับปรุงและพัฒนา ส่วนตัวบ่งชี้ที่เป็นเกณฑ์มาตรฐานแบบสัดส่วนหรือ จำนวน 2) ส่วนระดับสถาบันของไทยและอาเซียน แตกต่างกันตรงที่ระดับคะแนนเกณฑ์การประเมิน

คือไทยมี 5 ระดับ (หมายถึงระดับคุณภาพ เช่น ดีมาก ปานกลาง) ลักษณะตัวบ่งชี้เป็นทั้งปริมาณและคุณภาพ (I-P-O) ส่วนอาเซียนมี 7 ระดับ ซึ่งมองถึงระดับความสามารถการปรับปรุงและพัฒนา ส่วนตัวบ่งชี้ก็เป็นแบบเกณฑ์มาตรฐานแบบสัดส่วนหรือจำนวนเป็นไปเพื่อรับรู้ระดับคุณภาพการพัฒนาต่อยอด

6. บริบท

1) บริบทของหลักการประกันคุณภาพระดับหลักสูตรของไทยมี 2 ลักษณะ ได้แก่ บริบทเชิงหลักการหรือการดำเนินงานเป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร พ.ศ. 2548 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ส่วนบริบทเชิงสังคม ความต้องการพัฒนานั้นเป็นไปตามความต้องการของสังคม ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ความต้องการแรงงานและการพัฒนาประเทศ ส่วนอาเซียนมีเพียงบริบทความต้องการเชิงสังคม ได้แก่ 1) ความต้องการและความประสงค์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2) การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต 3) ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 2) ส่วนบริบทของหลักการประกันคุณภาพระดับสถาบันของไทยมี 2 ลักษณะ ได้แก่ บริบทเชิงหลักการด้านกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 ประกาศกระทรวงเรื่องมาตรฐานการอุดมศึกษา 2561 แผนยุทธศาสตร์ชาติและเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรและกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติและบริบทเชิงสังคมหรือความต้องการพัฒนา ได้แก่ ความต้องการแก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคมของประเทศ ส่วนอาเซียนมีเพียงบริบทเชิงสังคม ได้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เน้นแนวทางพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

7. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

1) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของการประกันคุณภาพระดับหลักสูตรของไทยให้ความสำคัญเฉพาะผลลัพธ์สุดท้ายของบัณฑิตที่สำเร็จออกไปแล้วหรือความพึงพอใจในฐานะผู้ใช้บัณฑิต อาเซียนนั้นได้ให้ความสำคัญโดยตรงต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและตอบโจทย์การพัฒนาหรือความต้องการของสังคม เป็นสิ่งที่ตอบโจทย์ความต้องการหรือกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ ซึ่งถือว่าเป็นระบบที่ตอบโจทย์ความต้องการของแรงงานตามความคาดหวังของสังคมอย่างเห็นได้ชัด 2) ส่วนระดับสถาบันของไทยไม่พบประเด็นเกี่ยวกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แต่อาเซียนให้ความสำคัญต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือตอบโจทย์การพัฒนาหรือความต้องการของสังคม ตามหลักการมีส่วนร่วมเริ่มตั้งแต่การออกแบบระบบการประกันคุณภาพ ที่เป็นความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและการมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการของระบบ

ระบบการรับรองคุณวุฒิและการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาไทยและสหรัฐอเมริกา

1.หลักการ

1) การรับรองคุณวุฒิหรือหลักสูตรทั้ง 4 องค์กรของไทย โดยสำนักงานปลัดกระทรวงฯ สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) สภาวิชาชีพและสมาคมการรับรองหลักสูตรแห่งสหรัฐอเมริกานั้นมีความคล้ายคลึงกัน คือเกิดจากบทบัญญัติอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย แต่ความแตกต่างที่วัตถุประสงค์ ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงฯ เพื่อเป็นแนวทางการบริหารและพัฒนาหลักสูตรให้มี

ประสิทธิภาพตามมาตรฐานที่กำหนด การรับรองคุณวุฒิของสำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) เป็นหลักเกณฑ์วิธีการรับรองคุณวุฒิเพื่อบรรจุแต่งตั้งข้าราชการ ตำแหน่งและค่าตอบแทน สภาวิชาชีพเป็นการควบคุมมาตรฐานและจรรยาบรรณการประกอบวิชาชีพ ส่วนสมาคมการรับรองหลักสูตรแห่งสหรัฐอเมริกา มีข้อกำหนดระเบียบกฎเกณฑ์การรับรองมาตรฐานหลักสูตรเพื่อควบคุมมาตรฐานอุดมศึกษาให้ไปทิศทางเดียวกัน 2) การรับรองวิทยฐานะระดับสถาบันของ 2 องค์กร ไม่ว่าจะเป็นส่วนของการรับรองวิทยฐานะสถาบัน โดยสำนักงานปลัดกระทรวงฯ เพื่อเป็นการควบคุมมาตรฐานการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและสมาคมการรับรองวิทยฐานะสถาบันแห่งสหรัฐอเมริกา เป็นการควบคุมมาตรฐานและคุณภาพทางการศึกษาให้เป็นไปทิศทางเดียวกันผ่านตัวเชื่อมคือองค์กรกลางเพื่อวางบรรทัดฐานควบคุมมาตรฐานการศึกษาของรัฐต่าง ๆ และส่งเสริมมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา

2. จุดมุ่งหมาย

1) การรับรองคุณวุฒิหลักสูตรทั้ง 4 องค์กร โดยสำนักงานปลัดกระทรวงฯ สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) สภาวิชาชีพ และการรับรองหลักสูตรของสหรัฐอเมริกา วัตถุประสงค์การรับรองที่เหมือนกัน คือการเน้นคุณภาพหรือมาตรฐานที่เกิดกับตัวบุคคล เช่น สำนักงานปลัดกระทรวงฯ มีเป้าหมายเพื่อต้องการกำลังคนที่มีคุณภาพ ศักยภาพตามกรอบมาตรฐานในเชิงวิชาการ และความรู้ การรับรองคุณวุฒิของสำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) มีเป้าหมายต้องการข้าราชการที่มีความรู้ ความสามารถตามมาตรฐานที่กำหนด สภาวิชาชีพมีเป้าหมายเพื่อควบคุมมาตรฐานทางวิชาชีพ สมาคมการรับรองหลักสูตรแห่งสหรัฐอเมริกา มีเป้าหมายการคุ้มครองผู้บริโภคในการตัดสินใจรับผู้ประกอบการเข้าทำงาน มีคุณภาพในการเทียบโอนสิทธิ์การศึกษา คุ้มครองบัณฑิตในการขอใบประกอบวิชาชีพ งบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลกลางเพื่อช่วยเหลือนักศึกษา ความมั่นใจในหลักสูตรของสถาบันการศึกษา 2) ส่วนการรับรองวิทยฐานะระดับสถาบันทั้ง 2 องค์กรทั้งการรับรองวิทยฐานะสถาบันเพื่อธำรงรักษามาตรฐานคุณภาพให้เป็นไปตามที่รัฐกำหนดและการรับรองวิทยฐานะระดับสถาบันแห่งสหรัฐอเมริกา มีเป้าหมายเพื่อมั่นใจในคุณภาพสถาบันการศึกษาและปรับปรุงคุณภาพระบบอุดมศึกษา

3. องค์ประกอบ

1) การรับรองคุณวุฒิหรือหลักสูตรทั้ง 4 องค์กรของไทย โดยสำนักงานปลัดกระทรวงฯ แบ่งเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ หลักสูตรปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา การรับรองคุณวุฒิของสำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) เป็นการรับรองวุฒิทั้งในประเทศและต่างประเทศ สภาวิชาชีพก็รับรอง 2 ลักษณะทั้งระดับหลักสูตรและวิทยฐานะสถาบัน ส่วนสมาคมการรับรองแห่งสหรัฐอเมริกา มีระดับหลักสูตร 2) การรับรองวิทยฐานะระดับสถาบันทั้ง 2 องค์กร โดยสำนักงานปลัดกระทรวงฯ การรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีองค์ประกอบ 2 อย่าง ได้แก่ ด้านศักยภาพความพร้อมการจัดการศึกษา ด้านการดำเนินงานตามภารกิจ ส่วนสมาคมการรับรองวิทยฐานะแห่งสหรัฐอเมริกามีระดับสถาบัน

4. มาตรฐานและเครื่องมือ

1) การรับรองระดับหลักสูตรหรือคุณวุฒิทั้ง 4 องค์กรของไทย ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงฯ เน้นเกี่ยวกับองค์ประกอบหลักสูตร 11 องค์ประกอบ การรับรองคุณวุฒิของสำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) เน้นเกี่ยวกับกฎเกณฑ์การรับรองคุณสมบัติตำแหน่งและอัตราเงินเดือน ซึ่งจะพิจารณาจากองค์ประกอบของหลักสูตรตามแนวทางของสำนักงานปลัดกระทรวงฯ การรับรองมาตรฐานวิชาชีพโดยสภาวิชาชีพ ได้แก่ สมาคมวิชาชีพสถาปนิก มีการรับรองหลักสูตรจะเน้นองค์ประกอบหลักสูตร 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) นักศึกษา 2) อาจารย์ 3) หลักสูตร 4) โครงสร้างหลักสูตร ส่วนแพทย์จะพิจารณาทั้ง หลักสูตร พันธกิจ การประเมินผล นิสิต อาจารย์และการบริหารจัดการ ส่วนสมาคมรับรองหลักสูตรแห่งสหรัฐอเมริกา ได้แก่ สมาคมวิชาชีพพยาบาลและนักจิตวิทยา มีองค์ประกอบประมาณด้านละ 5-6 ด้าน สิ่งที่คล้ายคลึงกันคือมีด้านศักยภาพการบริหารและองค์ประกอบ ด้านผลลัพธ์ เป้าหมายสมรรถนะ ทั้งแนวปฏิบัติเพื่อการสื่อสาร นอกจากนั้นไม่แตกต่างกัน เช่น นักศึกษา หลักสูตร บุคลากร และทรัพยากร ตัวบ่งชี้ขั้นต่ำมีประมาณ 8 ตัว มากสุดในประเด็นขององค์กร การบริหารและหลักสูตร 2) ส่วนการรับรองวิทยฐานะสถาบัน ทั้งจากสำนักงานปลัดกระทรวงฯ การรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเน้นพันธกิจ 4 ด้าน ได้แก่ ความพร้อม การดำเนินงานทั้งด้านกายภาพ การเงิน การบริหารจัดการและวิชาการ สภาวิชาชีพ การรับรองวิทยฐานะของไทยเน้นด้านกายภาพ สารสนเทศ ทรัพยากรมนุษย์ การประกันคุณภาพ การเงิน การบริหารจัดการ และสมาคมการรับรองวิทยฐานะสถาบันแห่งสหรัฐอเมริกา มีสิ่งที่คล้ายกันคือเน้นภารกิจองค์กรและการบริหารจัดการ ส่วนที่แตกต่างกันคือสหรัฐอเมริกา มีเรื่ององค์กร การบริหารจัดการ ทรัพยากร ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลและภารกิจด้านการเรียนการสอน เช่น นักศึกษา การเรียนการสอน หลักสูตร ตัวบ่งชี้ประมาณ 6-12 ตัวบ่งชี้

5. ระเบียบวิธีการ

1) ระเบียบวิธีการในการรับรองระดับหลักสูตร/คุณวุฒิของไทย ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงฯ มีหลักสูตรปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา การรับรองคุณวุฒิของสำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) สมาคมการรับรองระดับหลักสูตรแห่งสหรัฐอเมริกา มีลักษณะความคล้ายกัน ได้แก่ 1. กฎเกณฑ์ที่กำหนด โครงสร้างหลักสูตรเป็นไปตามกรอบที่กำหนดหรือเอกสารหลักฐานครบตามมาตรฐานวิชาการ การขอขึ้นและการคัดกรองเอกสารถูกต้องเบื้องต้น หลักสูตรของแต่ละสถาบันการศึกษาต้องได้มาตรฐานและการรับรองจากหน่วยงานตามกฎหมาย เกณฑ์เป็นสากล สถาบันเป็นที่ยอมรับ 2. วิธีการขั้นตอน ได้แก่ การยื่นเอกสาร การตรวจสอบความถูกต้อง การตรวจเยี่ยม การประชุมสรุปการแจ้งผล และการตรวจทาน 3. ผลการประเมิน มีระยะเวลา 5 ปี 2) ส่วนการรับรองวิทยฐานะระดับสถาบันของทั้ง 2 องค์กร โดยสำนักงานปลัดกระทรวงฯ เรื่องการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและสมาคมการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาแห่งสหรัฐอเมริการะเบียบวิธีการการรับรองที่ความคล้ายกัน ได้แก่ 1. กฎเกณฑ์ตามกรอบที่กำหนดหรือเอกสารหลักฐานตามมาตรฐานวิชาการ 2. วิธีการขั้นตอนตั้งแต่การยื่นเอกสาร การตรวจสอบความถูกต้อง การตรวจเยี่ยม site การประชุมสรุป การแจ้งผลและการตรวจทาน 3. ผลการประเมินมีระยะเวลา 5 ปี

6. บริบท

บริบทของการรับรองระดับหลักสูตรและวิทยฐานะระดับสถาบันมี 2 บริบทที่มีผลโดยตรงต่อการรับรองคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษา ได้แก่ บริบทเชิงหลักการหรือตัวบทกฎหมาย พบว่าทุกองค์กรได้มีกฎหมายรองรับเป็นแนวปฏิบัติและการนำใช้ ทำให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ เชิงปฏิบัติแต่ที่แตกต่าง คือบริบทเชิงสังคมหรือเกี่ยวข้องกับแนวโน้มการพัฒนาว่าในการรับรองหลักสูตร โดยสำนักงานปลัดกระทรวงฯ พบว่าการรับรองคุณภาพมีทิศทางแนวโน้มตามกรอบการพัฒนาบริบทที่ต้องคำนึงถึง ได้แก่ ความต้องการของตลาดแรงงาน ทักษะเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต จุดเน้นความต้องการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์ การพัฒนาของประเทศ

7. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

การรับรองคุณภาพระดับหลักสูตรและระดับสถาบัน ที่ดำเนินงานโดย 5 องค์กร นั้นไม่พบประเด็นที่กล่าวถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ยกเว้นระบบของสหรัฐอเมริกาที่มีแนวคิดหรือการคำนึงถึงผู้ประกอบการในการรับคนเข้าทำงาน ผู้บริโภคหรือผู้ที่เข้ามามีการศึกษา ผู้จบการศึกษาหรือบัณฑิตสามารถขอใบอนุญาตในการประกอบวิชาชีพ

อนาคตภาพระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยปี พ.ศ. 2573

อนาคตระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 เพื่อลดความซ้ำซ้อนแก้ปัญหาความหลากหลายเชิงระบบ เป็นการลดภาระหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภาพรวมของระบบการกำกับใหม่มีลักษณะผลระบบการประกันคุณภาพการศึกษา (Quality assurance) และการรับรองมาตรฐานคุณภาพ (Accreditation) ควรเป็นระบบเปิดมีหลักการพัฒนาจากการเชื่อมโยงประสานคุณลักษณะที่คล้ายคลึง เทียบเคียง สาระร่วมกัน (Core value) มีกฎหมายมารองรับการปฏิบัติที่ชัดเจนและมีการนำใช้อย่างมีประสิทธิภาพตามแนวมาตรฐานตามที่กำหนด โดยพิจารณา ลักษณะ ได้แก่ กรอบมาตรฐานที่กำหนดขึ้นบนหลักการ พิจารณาจากความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและความคาดหวังเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของสังคม (Inside-out และ Outside-in) ควรพิจารณาความต้องการของสังคมและการเปลี่ยนแปลงของสังคมเป็นฐานการออกแบบและพัฒนา เห็นภาพการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงผลลัพธ์ที่ดีขึ้น) ลักษณะเป็นระบบเปิดกรอบการดำเนินงานมีทั้งระดับหลักสูตรและระดับสถาบัน ภาพอนาคตของระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 ควรมีลักษณะต่อไปนี้

1. ด้านหลักการ

1.1) หลักการ คือการจัดการศึกษาตามมาตรฐานสากล รองรับการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของสังคม ที่เน้นพัฒนาศักยภาพมนุษย์เพื่อเป็นกำลังขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศเป็น การศึกษาเพื่อมวลมหาชนสามารถเข้าถึงอย่างเท่าเทียม ทัวถึง ลดความเหลื่อมล้ำและเน้นการมีส่วนร่วมจากจุตภาคีเครือข่ายเพื่อสร้างคุณภาพและมาตรฐาน การจัดการศึกษาที่สร้างเครือข่ายคุณภาพ มาตรฐานสากลและเชื่อมโยงสู่นานาชาติ

1.2) มโนทัศน์ คือบัณฑิตมีคุณภาพและมาตรฐานสากลตามเจตนารมณ์ของการจัดการศึกษา แรงงานหรือกำลังคนมีศักยภาพ สมรรถนะตามความต้องการและได้มาตรฐานสากล ประชาชนเข้าถึง

คุณภาพการศึกษาอย่างเท่าเทียมตามสิทธิ์ความเป็นมนุษย์ ลดความเหลื่อมล้ำ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมั่นใจ ในคุณภาพและมาตรฐาน สามารถตอบโจทย์ความต้องการทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องบัณฑิตมีมาตรฐาน และแรงงานสามารถเคลื่อนย้ายในระดับสากล

1.3) ขอบข่าย 1) ระดับหลักสูตร เน้นการตอบโจทย์ผู้เรียน ผลลัพธ์การเรียนรู้และลักษณะที่พึงประสงค์ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาคุณภาพพร้อมกับเครือข่ายจุฬาคี บัณฑิตและแรงงาน มีคุณภาพและมาตรฐานเท่าทันการเปลี่ยนแปลงสังคมโลก ตอบสนองความต้องการของตลาดและความจำเป็นในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ 2) ระดับสถาบันจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความจำเป็นของประเทศร่วมกับภาครัฐ เอกชนและภาคอุตสาหกรรม ผลิตงานวิจัยและนวัตกรรมที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศ บริการวิชาการที่ตอบโจทย์สังคม การบริหารจัดการที่ยืดหยุ่น คล่องตัว มีอิสระ และมีธรรมาภิบาล การสร้างอัตลักษณ์และมาตรฐานสู่การเป็นสถาบันชั้นนำระดับภูมิภาคและสากล

1.4) จุดมุ่งหมาย คือสร้างความมั่นใจแก่สาธารณชนและพหุภาคีประโยชน์ผู้เรียน ส่งเสริมคุณภาพและมาตรฐานสากล ยกระดับคุณภาพ สมรรถนะและศักยภาพของมนุษย์ให้สมบูรณ์มีคุณภาพในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ พลเมืองสามารถเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม ลดความเหลื่อมล้ำ สร้างคุณภาพมาตรฐานจากส่วนร่วมของจุฬาคี ตอบโจทย์ความต้องการของสังคมอย่างแท้จริง สร้างมาตรฐานระดับสากลและสามารถเคลื่อนย้ายกำลังคนสู่นานาชาติ

2. ด้านองค์ประกอบ

1) ภาคประชาชน เน้นการมีส่วนร่วมและความเป็นเจ้าเพื่อสนองตอบความต้องการได้อย่างแท้จริง รูปแบบการดำเนินการร่วมกันเป็นรูปธรรมและกิจจะลักษณะ ตอบโจทย์ความคาดหวังของสังคมร่วมกันตั้งแต่กำหนดนโยบายวางแผนและประเมินและปรับปรุงพัฒนาาร่วมกัน

2) สถาบันอุดมศึกษา เน้นหลักการมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนเพื่อตอบสนองความต้องการได้อย่างเป็นรูปธรรม รูปแบบการดำเนินการแบบบูรณาการจากทุกภาคส่วนเพื่อตอบโจทย์ผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยให้ทุกภาคส่วนร่วมกันกำหนดนโยบาย วางแผน ประเมินและพัฒนาาร่วมกัน

3) กระทรวงฯ กำหนดนโยบายสนับสนุนส่งเสริมให้สถาบันมีความพร้อมการบริหารจัดการตามมาตรฐานการอุดมศึกษา ควรจัดสภาพแวดล้อมและสร้างรูปแบบเพื่อเอื้อต่อการดำเนินงานของสถาบัน

4) ตัวแทนภาครัฐ มีส่วนร่วมจากตัวแทนภาครัฐเพื่อเป้าหมายการผลิตกำลังคนตามความต้องการ รูปแบบการดำเนินงานร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาอย่างใกล้ชิดแบบ Co-creation หรือ Co-ownership ให้สิทธิ์และเสรีภาพในการร่วมกำหนดนโยบาย วางแผน ประเมิน ปรับปรุงพัฒนาาร่วมกัน

5) ตัวแทนภาคเอกชน เน้นหลักการมีส่วนร่วมภาคเอกชนหรืออุตสาหกรรมบริการแบบ Co-creation หรือ Co-ownership เพื่อตอบสนองความต้องการในการพัฒนาประเทศ การดำเนินงานลักษณะการมีส่วนร่วม เน้นนวัตกรรมเพื่อตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ เน้นการมีส่วนร่วมทั้งกำหนดนโยบาย วางแผน ประเมินและปรับปรุงพัฒนาคุณภาพาร่วมกัน

3. ด้านมาตรฐานและเครื่องมือ

1) ระดับหลักสูตรมีองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1.ด้านพันธกิจและการบริหารจัดการ 10 ตัวบ่งชี้ 2.ด้านหลักสูตรการเรียนการสอนและการวัดผล 19 ตัวบ่งชี้ 3.ด้านนักศึกษา 10 ตัวบ่งชี้ 4.ด้านอาจารย์ 10 ตัวบ่งชี้ 5.ด้านศักยภาพทรัพยากรสิ่งแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนรู้ 9 ตัวบ่งชี้ 6.ด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ต่อสาธารณะ 7 ตัวบ่งชี้ และเครื่องมือการวัด เกณฑ์การวัดและเกณฑ์การประเมินแบ่งออก 2 ลักษณะ ได้แก่ เกณฑ์การวัดตัวบ่งชี้ลักษณะเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เกณฑ์การประเมินคุณภาพตั้งแต่ 1-5 2) ระดับสถาบัน มีองค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ด้านพันธกิจและเป้าหมาย 6 ตัวบ่งชี้ 2) ด้านธรรมาภิบาล 8 ตัวบ่งชี้ 3) ด้านการบริหารจัดการและพัฒนา 10 ตัวบ่งชี้ 4) ด้านการจัดการคุณภาพ 8 ตัวบ่งชี้ 5) ด้านประสิทธิภาพและผลการจัดการศึกษา 9 ตัวบ่งชี้ 6) ด้านประสิทธิภาพและผลการวิจัย 7 ตัวบ่งชี้ 7) ด้านประสิทธิภาพและผลการบริการวิชาการ 7 ตัวบ่งชี้ เครื่องมือการวัด เกณฑ์การวัดและเกณฑ์การประเมินแบ่งออก 2 ลักษณะ ได้แก่ เกณฑ์การวัดตัวบ่งชี้ลักษณะเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เกณฑ์การประเมินคุณภาพตั้งแต่ 1-5

4.ด้านการดำเนินการ

1) งบประมาณ ได้แก่ ควรมีหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบกำหนดบทบาท หน้าที่และจุดมุ่งหมายควรจัดสรรงบประมาณการดำเนินงานเพื่อความสะดวกและคล่องตัว มีการส่งเสริมพัฒนา เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2) การทบทวนตรวจสอบ ได้แก่ กำหนดกฎเกณฑ์ ระเบียบในการตรวจเอกสารหลักฐานตามมาตรฐานวิชาการ มีระเบียบการยื่นการคัดกรองเบื้องต้นอย่างมีมาตรฐานและน่าเชื่อถือ

3) การดำเนินการตรวจสอบ ได้แก่ คณะทำงาน ความเชี่ยวชาญ สัดส่วน บทบาทหน้าที่ ชัดเจนตามมาตรฐานสากล ทั้งการตรวจสอบ ประเมินและเยี่ยมเยียน วิธีการ เทคนิค กระบวนการ ตรวจเยี่ยมได้มาตรฐานและเหมาะสมสอดคล้องกับการประเมิน ประชุม สรุปแจ้งผลและการตรวจทาน มีความเหมาะสมสอดคล้องตามหลักฐานเชิงประจักษ์

4) การกำกับและติดตาม ได้แก่ ระยะเวลาการรับรอง กฎเกณฑ์การปรับปรุงพัฒนาควร สมเหตุสมผลและมีเวลาเพียงพอต่อการพัฒนา ระยะเวลาการกำกับติดตามเหมาะสมสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงยุคสมัยและบริบทที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพ

5.ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

1) หน่วยงานกลาง ได้แก่ นโยบายสนับสนุนให้สถาบันมีความพร้อมการบริหารและจัดการ อย่างมีประสิทธิภาพ ควรส่งเสริมและจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินงานร่วมกันทุกภาคส่วน ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนร่วมกำหนดนโยบาย วางแผน ประเมินและปรับปรุงร่วมกัน

2) สถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ เน้นรูปแบบการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนเพื่อตอบสนองความต้องการทุกภาคส่วน ส่งเสริมรูปแบบบูรณาการจากทุกภาคส่วนเพื่อทำงานร่วมกันและตอบโจทย์ ความต้องการของผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องส่งเสริมการดำเนินงานทั้งระดับหลักสูตรและสถาบันให้ ครอบคลุมการวางแผน ประเมินและพัฒนาคุณภาพร่วมกัน

3) ผู้ใช้บัณฑิต ภาครัฐ ได้แก่ มีส่วนร่วมจากตัวแทนภาครัฐเพื่อเป้าหมายการผลิตกำลังคน ตามความต้องการ เน้นการมีส่วนร่วมเพื่อผลิตกำลังคนและตอบโจทย์ความต้องการของประเทศ การ มีส่วนร่วมทั้งรัฐและสถาบันอุดมศึกษาลักษณะการดำเนินการและเป็นเจ้าของร่วมกันแบบ co-

creation หรือ co-ownership หน่วยงานมีส่วนร่วมแต่ต้นจนจบกระบวนการทั้งกำหนดนโยบาย วางแผน ประเมินและปรับปรุงพัฒนา ภาคเอกชนเน้นความร่วมมือลักษณะ co-creation หรือ co-ownership เน้นการตอบโจทย์สังคมและความต้องการภาคอุตสาหกรรมของประเทศ การดำเนินงาน ลักษณะการมีส่วนร่วมเน้นสะท้อนประโยชน์และส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันความต้องการกำลังคนและพัฒนาคุณภาพร่วมกัน มีส่วนร่วมการดำเนินการทั้งกำหนดผลลัพธ์ที่ต้องการร่วมกัน วางแผน ประเมินและปรับปรุงพัฒนาร่วมกัน ภาคประชาสังคม ได้แก่ ควรเน้นการมีส่วนร่วมและความเป็นเจ้าของร่วมกันตอบโจทย์ความคาดหวังของสังคม การดำเนินการร่วมกันเพื่อสะท้อนและรับรู้ถึงประโยชน์ส่วนได้ส่วนเสีย มีกิจกรรมร่วมกันตั้งแต่กำหนดนโยบาย วางแผน ประเมินและปรับปรุงพัฒนาคุณภาพร่วมกัน

6.ด้านบริบท

1) บริบทเชิงหลักการ คือด้านกฎหมายระเบียบข้อบังคับและเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องควรมีความยืดหยุ่นคล่องตัวและอิสระ สามารถปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่องทันทางที่เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการการเปลี่ยนแปลงของสังคมและตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ 2) บริบทเชิงสังคม ได้แก่ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ควรพิจารณาถึงบริบทความต้องการและการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลายทั้งเชื้อชาติ ภาษา ศาสนาและวัฒนธรรม ด้านเศรษฐกิจควรคำนึงถึงการพัฒนาคุณภาพกำลังคนเอื้อต่อการปรับปรุงมาตรฐาน กำลังคนตอบโจทย์ทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจ เน้นการพัฒนาประเทศ เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี ควรพิจารณาบริบทที่เอื้อต่อการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้และการดำเนินงาน สถาบันตามความต้องการของสังคมและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีและนวัตกรรม ด้านการเรียนรู้ควรพิจารณาความต้องการทักษะที่จำเป็นของประเทศ ตอบโจทย์การเรียนรู้และทักษะเพื่อการรู้เท่าทันโลกและการเปลี่ยนแปลงทักษะในโลกยุคใหม่ เพื่อให้พลเมืองได้มีทักษะตามมาตรฐานสากล ด้านสุขภาพชีวิตและความปลอดภัย ควรพิจารณาถึงบริบทการรับมือตามความจำเป็นของประเทศ ตอบโจทย์การแก้ไขปัญหาด้านสังคมหรือการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร โรคอุบัติใหม่และภัยพิบัติทางธรรมชาติ

การอภิปรายผล

ด้านระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยและอาเซียน

1) หลักการระดับหลักสูตรของไทยถูกกำหนดตามกรอบมาตรฐานที่รัฐกำหนด ส่วนอาเซียน ถูกกำหนดขึ้นจากความต้องการหรือตอบโจทย์ความต้องการพัฒนาสังคม ตามความคาดหวังของตลาดแรงงานและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่ต่างกันคือหลักสูตรของอาเซียนจะมีการออกแบบกระบวนการที่เน้นผลลัพธ์ 2) จุดมุ่งหมายการประกันคุณภาพระดับหลักสูตรของไทยนั้นดำเนินการตามกรอบที่กฎหมายกำหนดเสมือนเครื่องมือการรับรองและสร้างความเชื่อมั่นในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ส่วนอาเซียนเน้นถึงการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและเน้นถึงการเพิ่มคุณภาพการเรียนการสอนยกระดับความเชี่ยวชาญ พัฒนารอบมาตรฐานและสอดคล้องกัน เน้นเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสมาชิกอาเซียน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อเครือข่ายและมาตรฐานวิชาการ เพื่อแลกเปลี่ยนนักศึกษาและคณาจารย์ 3) องค์ประกอบของการประกันคุณภาพของไทยมี 6 องค์ประกอบ ส่วนอาเซียนมี 8

องค์ประกอบ มีความลดหลั่นอยู่ 2 องค์ประกอบ ส่วนการประกันคุณภาพระดับสถาบันของไทย มี 5 องค์ประกอบ อาเซียนมี 25 องค์ประกอบ ซึ่งมีบริบทคล้ายคลึงกันในเรื่องการบริหารจัดการ การจัดการศึกษา การวิจัยและบริการวิชาการ 4) มาตรฐานและเครื่องมือ ระดับหลักสูตรของไทยมี 14 ตัวบ่งชี้ ส่วนอาเซียนมี 53 ตัวบ่งชี้ ระดับสถาบันประกอบด้วย 13 ตัวบ่งชี้ และอาเซียนประกอบด้วย 111 ตัวบ่งชี้แบ่งออกเป็น 4 หมวด 5) ระเบียบวิธีการประเมินของการประกันคุณภาพระดับหลักสูตรของไทยและอาเซียนมีความต่างกันตรงที่ระดับคะแนนเกณฑ์การประเมิน คือ ไทย 5 ระดับ ตัวบ่งชี้เป็นตัวบ่งชี้ทั้งปริมาณและคุณภาพ ส่วนอาเซียน 7 ระดับ ส่วนระดับสถาบันของไทยและอาเซียน มีความต่างกันตรงที่ระดับคะแนนเกณฑ์การประเมิน คือไทย 5 ระดับ เป็นตัวบ่งชี้ทั้งปริมาณและคุณภาพ ส่วนอาเซียน 7 ระดับ 6) บริบทการประกันคุณภาพระดับหลักสูตรของไทย ได้แก่ บริบทเชิงหลักการหรือกฎหมายและบริบทเชิงสังคมหรือความต้องการพัฒนา 7.ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของอาเซียนนั้นได้ให้ความสำคัญโดยตรงต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและตอบโจทย์การพัฒนาหรือความต้องการของสังคม ตอบโจทย์ความต้องการหรือกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ ซึ่งเป็นระบบที่ตอบโจทย์ความต้องการของแรงงานและความคาดหวังของสังคมอย่างชัดเจน

สรุปผลการวิจัยด้านระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยและอาเซียน โดยข้อค้นจากการศึกษาพบว่ามี 2 ลักษณะตามกรอบการศึกษา ได้แก่

1) กรอบระดับหลักสูตร 1) ด้านหลักการ นอกเหนือจากถูกกำหนดโดยอำนาจรัฐตามกฎหมายแล้ว หลักการควรเป็นระบบแบบเปิด มีความยืดหยุ่น สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตามความต้องการของสังคม ไม่ว่าจะเป็นความต้องการของผู้เรียนและตอบโจทย์ความคาดหวังของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สามารถเห็นภาพกระบวนการปรับปรุงพัฒนาและผลลัพธ์ที่ชัดเจนขึ้น 2) ด้านจุดมุ่งหมาย นอกเหนือจากการดำเนินการตามกรอบที่กฎหมายกำหนดหรือเป็นเครื่องมือสร้างความเชื่อมั่นคุณภาพการศึกษา ควรมุ่งเน้นการสร้าง เพิ่มและยกระดับคุณภาพ ความเชี่ยวชาญ ให้ความสำคัญกับเครือข่ายความร่วมมือมาตรฐานวิชาการเพื่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกันและการเคลื่อนย้ายในระบบของผู้เรียนและผู้สอน 3) ด้านองค์ประกอบ ควรมีประมาณ 6-8 องค์ประกอบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าใช้หลักการใดออกแบบ แต่ประเด็นที่สนใจคือควรเน้นไปที่ระบบที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้และผลผลิต บางองค์ประกอบควรขยายกรอบเพื่อให้ครอบคลุมมากขึ้น โดยอาจจะเป็นผลผลิตบัณฑิตหรือมุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ 4) ด้านมาตรฐานและเครื่องมือ ไทยมีมาตรฐาน 6 ด้าน 14 ตัวบ่งชี้ และอาเซียน มีมาตรฐาน 8 ด้าน 53 ตัวบ่งชี้ เฉลี่ยแล้วของไทยมีประมาณ 3 ตัวบ่งชี้ ส่วนอาเซียนมีประมาณ 6 ตัวบ่งชี้ต่อด้าน พิจารณาแล้วเห็นว่าตัวบ่งชี้จะมากกว่ากันอยู่ 3 ตัวบ่งชี้หรือหนึ่งเท่า ตัวบ่งชี้มากที่สุดของไทยอยู่ที่องค์ประกอบด้านหลักสูตร ส่วนอาเซียนจะอยู่ที่หลักสูตรและการประเมินผู้เรียน 5) ด้านระเบียบวิธีการ การประเมินของไทยและอาเซียนต่างกันตรงที่ระดับคะแนนเกณฑ์การประเมินคือของไทยมี 5 ระดับ (ระดับคุณภาพ) เป็นตัวบ่งชี้เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ส่วนอาเซียนมี 7 ระดับ เน้นมองถึงระดับความสามารถในการปรับปรุงพัฒนา ตัวบ่งชี้เป็นเกณฑ์สัดส่วนมาตรฐาน 6) ด้านบริบท บริบทของไทย ได้แก่ บริบทเชิงหลักการจะดำเนินการตามกรอบตัวบทกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับ บริบทเชิงสังคม ความต้องการของสังคม ได้แก่ ทักษะเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 ความต้องการแรงงานเพื่อการพัฒนาประเทศ ส่วนอาเซียนเน้นความต้องการเชิงสังคม ได้แก่ ความต้องการของผู้มี

ส่วนได้ส่วนเสีย การเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต ทักษะการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 7) ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ของไทยให้ความสำคัญเฉพาะผลลัพธ์สุดท้ายของบัณฑิต ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต ควรให้ความสำคัญโดยตรงต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและตอบโจทย์ความต้องการและความคาดหวังของสังคม อย่างชัดเจน

2) กรอบระดับสถาบัน 1) ด้านหลักการ นอกเหนือจากหลักการที่ถูกกำหนดโดยอำนาจตามกฎหมายของกรอบภารกิจสถาบัน หลักการควรเป็นแบบเปิด มีความยืดหยุ่น สามารถปรับปรุงพัฒนาตามความต้องการของสังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอาจอิงแนวทางเชิงประจักษ์เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของสถาบัน อาจจะมีหลักการดำเนินงานแต่ละระดับชั้นองค์กรและเน้นผลลัพธ์เชิงปรับปรุงพัฒนา 2) ด้านจุดมุ่งหมายนอกเหนือจากดำเนินการตามกรอบพันธกิจหรือมาตรฐานแล้ว ควรมุ่งเน้นปรับปรุงองค์กรเป็นสากล เชื่อมโยงกับคุณภาพและมาตรฐานระหว่างสถาบันเพื่อการส่งเสริมเศรษฐกิจ การเคลื่อนย้ายนักศึกษาและคณาจารย์ 3) ด้านองค์ประกอบของไทย มี 5 องค์ประกอบ ส่วนอาเซียนมี 25 องค์ประกอบ ซึ่งบริบทคล้ายคลึงกันในการบริหารจัดการ การจัดการศึกษา การวิจัยและบริการวิชาการ แต่ไทยมีด้านการธำรงอัตลักษณ์ด้านวัฒนธรรม ควรพัฒนาเพิ่มความเป็นสากลขององค์กรหรืออาจแบ่งระดับชั้นการดำเนินงานของสถาบัน 4) ด้านมาตรฐานและเครื่องมือ ไทยมี 5 ด้าน 13 ตัวบ่งชี้ ส่วนอาเซียนมี 111 ตัวบ่งชี้แบ่งเป็น 4 หมวดระดับสถาบัน ตัวบ่งชี้มีจำนวนไม่ต่างกันมากนัก โดยของไทยเฉลี่ยแล้วมีตัวบ่งชี้ประมาณองค์ประกอบละ 3 ตัว ส่วนอาเซียนมี 5 ตัว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการแบ่งย่อยระดับองค์กร อาเซียนมีตัวบ่งชี้มาก หากพิจารณาการแบ่งหมวดก็มีจำนวนที่ใกล้เคียงกัน จำนวนที่มากเนื่องจากเป็นตัวบ่งชี้ที่วัดเชิงกระบวนการ PDCA ซึ่งต่างจากของไทยเป็นแบบ I-P-O โดยตัวบ่งชี้เป็นทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณ 5) ด้านระเบียบวิธีการ การประเมินของไทยและอาเซียนต่างกันตรงที่ระดับคะแนนเกณฑ์การประเมินคือของไทยมี 5 ระดับ (ระดับคุณภาพ) เป็นตัวบ่งชี้เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ส่วนอาเซียนมี 7 ระดับ ซึ่งมองถึงระดับความสามารถการปรับปรุงพัฒนา ตัวบ่งชี้เป็นเกณฑ์สัดส่วนมาตรฐาน 6) ด้านบริบท บริบทของไทย ได้แก่ บริบทเชิงหลักการตามกรอบตัวบทกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับ บริบทเชิงสังคม ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ความต้องการแรงงานเพื่อพัฒนาประเทศ ส่วนอาเซียนเน้นความต้องการเชิงสังคม ได้แก่ ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต 7) ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อาเซียนให้ความสำคัญต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือตอบโจทย์การพัฒนาหรือความต้องการของสังคม เน้นการมีส่วนร่วมในการออกแบบพัฒนาระบบตามความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ซึ่งผลการวิจัยด้านระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยและอาเซียน ได้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาของอนันต์ อันทวิสิน เสาวนีย์ กานต์เดชารักษ์และสุรีย์ กาญจนวงศ์ (2561 : 55-56) ซึ่งทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องโมเดลความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศกับประสิทธิผลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย โดยผลการศึกษาพบว่าองค์ประกอบของการประกันคุณภาพที่เป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษาประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ การนำองค์กร การวางแผนกลยุทธ์ การมุ่งผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การวัดวิเคราะห์และการจัดการความรู้ การมุ่งเน้นบุคลากรและ

ระบบปฏิบัติการและการพัฒนาองค์กร ซึ่งพบว่าปัจจัยที่สำคัญเหล่านี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสถาบันได้ ซึ่งประเด็นที่สอดคล้องกันในเรื่องการมุ่งผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งข้อค้นพบของกรอบที่ใช้ในการพัฒนาจากระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยและอาเซียน ระดับหลักสูตรและสถาบันนั้นต่างพบว่าควรให้ความสำคัญกับผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งพบข้อสรุปจากผลการวิจัยในกรอบทั้งระดับหลักสูตรและสถาบันในด้าน 1) ด้านหลักการ 2) ด้านองค์ประกอบ 3) ด้านบริบทเชิงสังคม ความต้องการของสังคมที่กล่าวถึงเรื่องความต้องการแรงงานเพื่อการพัฒนาประเทศ เน้นความต้องการเชิงสังคมและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ควรให้ความสำคัญโดยตรงต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและตอบโจทย์ความต้องการและความคาดหวังของสังคม ซึ่งป้องกันว่าทิศทางการพัฒนาความเป็นเลิศหรือของระบบประกันคุณภาพให้เกิดประสิทธิภาพและผลในอนาคตนั้นต่างก็มุ่งประเด็นด้านผลลัพธ์ของผู้เรียนและระบบรวมไปทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบทั้งสิ้น

ข้อสรุปสอดคล้องในเชิงการส่งเสริมประเด็นด้านคุณภาพและการแข่งขันในผลข้อค้นพบของ ศิริพงศ์ รักใหม่ สิริฉันท สติกรกุล เทชพาหพงษ์และพันธ์ศักดิ์ พลสารมัย (2562 : 251) จากงานวิจัยเรื่อง แนวโน้มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน: ทางเลือกแห่งอนาคต พบว่าภาพแนวโน้มอนาคตของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในอีก 10 ปีข้างหน้า ข้อค้นพบจากการวิจัยได้ว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนอยู่รอดได้ท่ามกลางการแข่งขันสูงอนาคต ได้แก่ ปัจจัยด้านคุณภาพหรือพัฒนาคุณภาพทุกด้านและเสริมพัฒนาการและแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากสิ่งที่ข้อค้นพบนี้ได้ใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมด้านคุณภาพหรือมิติคุณภาพลักษณะแนวทางการพัฒนาสถาบัน โดยหลักการควรยึดหยุ่น เป็นการดำเนินงานและเน้นผลลัพธ์ ให้ความสำคัญต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและต้องตอบโจทย์การพัฒนาหรือความต้องการของสังคมอย่างแท้จริง เน้นการมีส่วนร่วมออกแบบพัฒนาระบบคุณภาพจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องและมีมติการแข่งขัน สิ่งที่จะเสริมได้จากข้อค้นพบคือ เป้าหมายคือควรมุ่งเน้นการปรับปรุงองค์กรให้เป็นสากล เชื่อมโยงกับคุณภาพและมาตรฐานระหว่างสถาบันเพื่อการพัฒนาคุณภาพรวมกันทั้งเคลื่อนย้ายนักศึกษาและคณาจารย์ สามารถปรับปรุงพัฒนาตามความต้องการของสังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมุ่งสร้างแรงงานเพื่อพัฒนาประเทศ

ด้านการรับรองคุณวุฒิและการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาไทยและสหรัฐอเมริกา

1) หลักการการรับรองมีความคล้ายคลึงกันคือมีบทบัญญัติอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายแต่มีความแตกต่างกันที่วัตถุประสงค์ ส่วนการรับรองวิทยฐานะระดับสถาบันเป็นการควบคุมมาตรฐานการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและควบคุมมาตรฐานและคุณภาพทางการศึกษาให้เป็นไปทิศทางเดียวกัน 2) จุดมุ่งหมายของการรับรองที่เหมือนกันคือเน้นคุณภาพหรือมาตรฐานที่เกิดกับตัวบุคคล ระดับสถาบันเพื่อธำรงรักษามาตรฐานคุณภาพให้เป็นไปตามที่รัฐกำหนด สร้างความมั่นใจในคุณภาพสถาบันการศึกษาและปรับปรุงคุณภาพระบบอุดมศึกษา 3) องค์ประกอบการรับรองคุณวุฒิหรือหลักสูตรมี 2 ลักษณะ ได้แก่ หลักสูตรปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษาส่วนระดับสถาบันพิจารณาจากองค์ประกอบ 2 ประการ 4) มาตรฐานและเครื่องมือการรับรองระดับหลักสูตรหรือคุณวุฒิเน้นเกี่ยวกับกฎเกณฑ์การรับรอง การรับรองมาตรฐานวิชาชีพโดยสภาวิชาชีพ (กรณีสมาคมวิชาชีพ

สถาปนิกและแพทย์) จะเน้นองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบและสมาคมรับรองหลักสูตรสหรัฐอเมริกา (กรณีสมาคมวิชาชีพพยาบาลและนักจิตวิทยา) มีองค์ประกอบประมาณ 5-6 ด้าน สิ่งที่เหมาะสมกันคือ ด้านศักยภาพการบริหาร องค์ประกอบด้านผลลัพธ์ เป้าหมายสมรรถนะ แนวปฏิบัติเพื่อการสื่อสาร ตัวบ่งชี้ขั้นต่ำประมาณ 8 ตัว มีมากที่สุดเรื่ององค์การบริหารและหลักสูตร ส่วนการรับรองสถาบัน เน้นพันธกิจ 4 ด้านและความพร้อมการดำเนินงานด้านกายภาพ การเงิน การบริหารจัดการและวิชาการ สภาวิชาชีพการรับรองวิทยฐานะเน้นด้านกายภาพ สารสนเทศ ทรัพยากรมนุษย์ การประกันคุณภาพ การเงินการบริหารจัดการและสมาคมการรับรองวิทยฐานะสถาบันแห่งสหรัฐอเมริกา คล้ายกันคือเน้นภารกิจองค์กรและการบริหารจัดการ ส่วนที่แตกต่างกันคือสหรัฐอเมริกามีเรื่ององค์การบริหารจัดการ ทรัพยากร ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลและภารกิจด้านการเรียนการสอน เช่น นักศึกษา การเรียนการสอน หลักสูตร ตัวบ่งชี้ประมาณ 6-12 ตัว วิธีการขั้นตอนการรับรองระดับ หลักสูตร/คุณวุฒิ มีลักษณะความคล้ายกัน ได้แก่ 1) กฎเกณฑ์ที่กำหนด 2) วิธีการขั้นตอน 3) ผลการประเมินมีระยะเวลา 5 ปี ระเบียบวิธีการมีความคล้ายกัน ได้แก่ 1) ระบุกฎเกณฑ์ตามกรอบที่กำหนด หรือเอกสารหลักฐานตามมาตรฐานวิชาการ 2) มีวิธีการขั้นตอน การยื่นเอกสาร การตรวจสอบความถูกต้อง การตรวจเยี่ยม site การประชุมสรุป การแจ้งผล และการตรวจทาน 3) ผลการประเมินมีระยะเวลา 5 ปี 6) บริบท 2 ลักษณะที่มีผลโดยตรงต่อการรับรองคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ได้แก่ บริบทเชิงหลักการหรือตัวบทกฎหมาย บริบทเชิงสังคมหรือแนวโน้มการพัฒนา 7) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การรับรองคุณภาพระดับหลักสูตรและสถาบันนั้นไม่พบประเด็นที่กล่าวถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ยกเว้นระบบของสหรัฐอเมริกาที่ได้ให้แนวคิดหรือการคำนึงถึงผู้ประกอบการในการรับคนเข้าทำงาน ผู้บริโภคหรือผู้ที่เข้ามาศึกษา ผู้จบการศึกษาหรือบัณฑิตสามารถขอใบอนุญาตในการประกอบวิชาชีพ

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยด้านระบบการรับรองคุณวุฒิและการรับรองวิทยฐานะ ระดับอุดมศึกษาของไทยและสหรัฐอเมริกา โดยข้อค้นพบจากการศึกษาพบว่า มี 2 ลักษณะตามกรอบประเด็นที่ศึกษา ได้แก่ 1. กรอบระดับหลักสูตร 1) ด้านหลักการ การรับรองคุณวุฒิหรือหลักสูตรทั้งของไทยและสหรัฐอเมริกานั้นมีความคล้ายคลึงกันคือเกิดจากบทบัญญัติตามกฎหมายแต่วัตถุประสงค์การรับรองมีความหลากหลาย ได้แก่ เพื่อแนวทางการบริหารและพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ เป็นหลักเกณฑ์วิธีการรับรองคุณวุฒิเพื่อบรรจุแต่งตั้งข้าราชการ ตำแหน่งและค่าตอบแทน เป็นการควบคุมมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ ข้อกำหนดระเบียบกฎเกณฑ์การรับรองมาตรฐานเพื่อควบคุมมาตรฐานอุดมศึกษาให้มีทิศทางเดียวกัน 2) ด้านจุดมุ่งหมาย จุดมุ่งหมายการรับรองที่คล้ายกันคือการเน้นคุณภาพหรือมาตรฐานที่เกิดกับตัวบุคคล เช่น เป้าหมายเพื่อต้องการกำลังคนที่มีคุณภาพตามกรอบมาตรฐานเชิงวิชาการและความรู้ ต้องการข้าราชการที่มีความรู้ การควบคุมมาตรฐานทางวิชาชีพ เป้าหมายการคุ้มครองผู้บริโภคในการตัดสินใจ ผู้ประกอบการรับเข้าทำงาน มีคุณภาพในการเทียบโอนสิทธิ์การศึกษา คุ้มครองบัณฑิตในการขอใบประกอบวิชาชีพ งบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลกลางเพื่อช่วยเหลือนักศึกษา ความมั่นใจในหลักสูตรของสถาบันการศึกษา 3) ด้านองค์ประกอบ การรับรองคุณวุฒิหรือหลักสูตรมีหลายลักษณะ ได้แก่ ระดับของหลักสูตรปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา รูปแบบการรับรองวุฒิทั้งในและต่างประเทศ สภาวิชาชีพรับรองทั้งระดับหลักสูตร

และวิทยาลัยนาระสถาบัน ส่วนอเมริกาก็เป็นสมาคมการรับรองหลักสูตรแห่งสหรัฐอเมริกา 4) ด้านมาตรฐานและเครื่องมือ การรับรองระดับหลักสูตรหรือคุณวุฒิมีหลายลักษณะ ได้แก่ องค์ประกอบของหลักสูตร 11 องค์ประกอบ เน้นเกี่ยวกับกฎเกณฑ์การรับรองคุณสมบัติตำแหน่งและอัตราเงินเดือน การรับรองมาตรฐานวิชาชีพเน้นองค์ประกอบหลักสูตร 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) นักศึกษา 2) อาจารย์ 3) หลักสูตร 4) โครงสร้างหลักสูตร ส่วนแพทย์จะพิจารณาทั้งหลักสูตร พันธกิจ การประเมินผล นิสิต อาจารย์และการบริหารจัดการ ส่วนสมาคมรับรองหลักสูตรแห่งสหรัฐอเมริกา มีองค์ประกอบประมาณด้านละ 5-6 ด้าน สิ่งที่คล้ายคลึงกันคือมีด้านศักยภาพการบริหาร ด้านผลลัพธ์ เป้าหมายสมรรถนะ แนวปฏิบัติเพื่อการสื่อสาร สิ่งที่ไม่แตกต่างกัน เช่น นักศึกษา หลักสูตร บุคลากร และทรัพยากร ตัวบ่งชี้ขั้นต่ำมีประมาณ 8 ตัวมีมากสุดในประเด็นขององค์กร การบริหารและหลักสูตร 5) ด้านระเบียบวิธีการนั้นมีความคล้ายกันเรื่อง 1. กฎเกณฑ์ที่กำหนด โครงสร้างหลักสูตรเป็นไปตามกรอบหรือเอกสารหลักฐานตามมาตรฐานวิชาการ การยื่นและการคัดกรองเบื้องต้น หลักสูตรแต่ละสถาบันการศึกษาต้องได้มาตรฐานและการรับรองจากหน่วยงานตามกฎหมาย เกณฑ์เป็นสากล 2. วิธีการขั้นตอน ได้แก่ การยื่นเอกสาร การตรวจสอบความถูกต้อง การตรวจเยี่ยม การประชุมสรุปการแจ้งผล และการตรวจทาน 3. ผลการประเมินมีระยะเวลา 5 ปี 6) ด้านบริบทของระดับหลักสูตรมี 2 บริบท ได้แก่ บริบทเชิงหลักการหรือตัวบทกฎหมายคือมีกฎหมายรองรับเป็นแนวปฏิบัติและการนำไปใช้ทำให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพแต่ที่แตกต่าง การรับรองมีแนวโน้มตามกรอบการพัฒนาที่ต้องคำนึงถึง ได้แก่ ความต้องการของตลาดแรงงาน ทักษะเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต จุดเน้นความต้องการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์ การพัฒนาประเทศ 7) ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การรับรองระดับหลักสูตรนั้นไม่พบประเด็นที่กล่าวถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ยกเว้นระบบของสหรัฐอเมริกาที่มีแนวคิดหรือการคำนึงถึงผู้ประกอบการในการรับคนเข้าทำงาน ผู้บริโภคหรือผู้ที่เข้ามาศึกษา ผู้จบการศึกษาหรือบัณฑิตสามารถขอใบอนุญาตในการประกอบวิชาชีพ

2.กรอบระดับสถาบัน 1) ด้านหลักการ การรับรองวิทยฐานะระดับสถาบัน มีหลักการเพื่อเป็นการควบคุมมาตรฐานการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและสมาคมการรับรองวิทยฐานะสถาบันแห่งสหรัฐอเมริกา เป็นการควบคุมมาตรฐานและคุณภาพทางการศึกษาให้เป็นไปตามทิศทางเดียวกันผ่านองค์กรกลางเพื่อวางบรรทัดฐานควบคุมมาตรฐานการศึกษามลรัฐ และส่งเสริมมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา 2) ด้านจุดมุ่งหมาย การรับรองวิทยฐานะระดับสถาบันจุดมุ่งหมายเพื่อธำรงรักษามาตรฐานคุณภาพให้เป็นไปตามที่รัฐกำหนดและมีเป้าหมายเพื่อมั่นใจในคุณภาพสถาบันการศึกษาและปรับปรุงคุณภาพระบบอุดมศึกษา 3) ด้านองค์ประกอบ การรับรองวิทยฐานะระดับสถาบัน มีองค์ประกอบที่คล้ายกัน 2 อย่าง ได้แก่ ด้านศักยภาพความพร้อมการจัดการศึกษาและการดำเนินงานตามภารกิจ 4) ด้านมาตรฐานและเครื่องมือ การรับรองวิทยฐานะสถาบัน พันธกิจ 4 ด้าน ได้แก่ ความพร้อมการดำเนินงานทั้งด้านกายภาพ การเงิน การบริหารจัดการและวิชาการ สภาวิชาชีพการรับรองวิทยฐานะของไทยเน้นด้านกายภาพ สารสนเทศ ทรัพยากรมนุษย์ การประกันคุณภาพ การเงิน การบริหารจัดการและสมาคมการรับรองวิทยฐานะสถาบันแห่งสหรัฐอเมริกา สิ่งที่คล้ายกันคือเน้นภารกิจองค์กร การบริหารจัดการ ส่วนที่แตกต่างคือสหรัฐอเมริกา มีเรื่ององค์กร การบริหารจัดการ ทรัพยากร ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล และภารกิจด้านการเรียนการสอน เช่น นักศึกษา การเรียน

การสอน หลักสูตร ตัวบ่งชี้ประมาณ 6-12 ตัวบ่งชี้ 5) ด้านระเบียบวิธีการ การรับรองวิทยฐานะระดับสถาบัน มีความคล้ายกัน ได้แก่ 1. กฎเกณฑ์ตามกรอบที่กำหนดหรือเอกสารหลักฐานตามมาตรฐานวิชาการ 2. ขั้นตอนตั้งแต่การยื่นเอกสาร การตรวจสอบความถูกต้อง การตรวจเยี่ยม Site visit การประชุมสรุป การแจ้งผลและการตรวจทาน 3. ผลการประเมิน มีระยะเวลา 5 ปี 6) ด้านบริบทได้แก่ บริบทเชิงหลักการเชิงตัวบทกฎหมายคือมีกฎหมายรองรับเป็นแนวปฏิบัติ ทำให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ที่แตกต่าง การรับรองมีทิศทางแนวโน้มตามกรอบการพัฒนาต้องคำนึงถึง ได้แก่ ความต้องการของตลาดแรงงาน ทักษะเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต จุดเน้นความต้องการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์ของการพัฒนาประเทศ 7) ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การรับรองคุณภาพระดับสถาบันนั้นไม่พบประเด็นที่กล่าวถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ยกเว้นระบบของสหรัฐอเมริกาที่มีแนวคิดหรือการคำนึงถึงผู้ประกอบการในการรับคนเข้าทำงาน ผู้บริโภคหรือผู้ที่เข้ามาศึกษา ผู้จบการศึกษาหรือบัณฑิตสามารถขอใบอนุญาตในการประกอบวิชาชีพ

ข้อค้นพบจากผลการวิจัยเกี่ยวกับระบบการรับรองคุณวุฒิและการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาไทยและสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะด้านจุดมุ่งหมายจุดของการรับรองคุณภาพคือการเน้นคุณภาพหรือมาตรฐานที่เกิดกับตัวบุคคล เช่น เป้าหมายเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคในการตัดสินใจผู้ประกอบการรับเข้าทำงาน มีคุณภาพในการเทียบโอนสิทธิ์การศึกษา คุ้มครองบัณฑิตในการขอใบประกอบวิชาชีพ งบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลกลางเพื่อช่วยเหลือนักศึกษา ความมั่นใจในหลักสูตรของสถาบันการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของอัลเบอร์ตา ดับเบิลยู บาร์เรต (Albertha W. Barrette, 2020) วิจัยเรื่องพลังแห่งการรับรองมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษาแห่งสหรัฐอเมริกา พบว่ากระทรวงศึกษาธิการแห่งสหรัฐอเมริกา ได้ให้ความช่วยเหลืองบประมาณทางการเงินหรือทุนการศึกษาแก่นักศึกษามากกว่า 125 พันล้านดอลลาร์ต่อปีเพื่อช่วยให้นักศึกษาเรียนต่อระดับที่สูงขึ้น การรับรองมาตรฐานการศึกษาต้องมั่นใจว่าสถาบันอุดมศึกษาให้การศึกษามีคุณภาพแก่ผู้เรียน ดังนั้นเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ระบบการรับรองวิทยฐานะต้องรับรองคุณภาพทางวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการประกันคุณภาพและการปรับปรุงสถาบันอุดมศึกษาและเป็นการปฏิบัติตามข้อกำหนดของรัฐบาล ผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และผู้เรียนสามารถรับรู้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อื่น ๆ เพื่อเสริมความเข้าใจให้ดีขึ้น และสนับสนุนการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาสหรัฐอเมริกา ความเข้าใจดังกล่าวมีประโยชน์ต่อผู้บริหารสถาบัน ที่จะสามารถช่วยพัฒนากลยุทธ์ให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพทางวิชาการและดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพหรือการปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพเพื่อสนับสนุนภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา รวมทั้งระบบการรับรองวิทยฐานะ ยังขาดความรู้เกี่ยวกับการใช้ นโยบายและกระบวนการหรือขั้นตอนการรับรองคุณภาพและการปรับปรุงสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งตามข้อกำหนดของรัฐบาล และความจำเป็นในการพัฒนากลยุทธ์ให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพทางวิชาการ การดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพหรือปรับปรุงหลักสูตรและคุณภาพเพื่อสนับสนุนภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา

ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลการวิจัยของ Dalal J. Muhtadi (2013 : 10) การวิจัยเรื่องประโยชน์และค่าใช้จ่ายของการรับรองหลักสูตรระดับปริญญาตรีการศึกษาด้านการแพทย์เพื่อ

นำไปสู่ปริญญาด้านแพทยศาสตรในสหรัฐอเมริกา พบว่าการรับรองคุณภาพมีค่าใช้จ่ายที่สูง ข้อเสนอเพื่อการทำงานร่วมกันทั้งแนวนอนและแนวตั้ง ความยืดหยุ่นของหน่วยงานที่รับรอง มีวัฒนธรรมแห่งความไว้วางใจ การทำงานร่วมกันและการสื่อสารที่เปิดเผย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยโดยเฉพาะด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่ควรให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมาร่วมกำหนดคุณภาพและมาตรฐานร่วมกันเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ มีแนวคิดที่มีประโยชน์ต่อผู้ประกอบการในการรับคนเข้าทำงาน ผู้บริโภคหรือผู้ที่เข้ามาศึกษา ผู้จบการศึกษาหรือบัณฑิตสามารถขอใบอนุญาตในการประกอบวิชาชีพ

ด้านอนาคตภาพระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573

อนาคตระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยในอนาคต พ.ศ. 2573 ประกอบไปด้วย 1) หลักการ มโนทัศน์ ขอบข่ายได้และจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความมั่นใจแก่สาธารณชนและพิทักษ์ประโยชน์ผู้เรียนส่งเสริมคุณภาพและมาตรฐานสากล ยกย่องคุณภาพและศักยภาพของมนุษย์ให้สมบูรณ์ ขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ส่งเสริมเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ตอบโจทย์ความต้องการของสังคม ส่งเสริมมาตรฐานระดับสากลและประโยชน์ต่อการเคลื่อนย้ายกำลังคน 2) ด้านองค์ประกอบ มีหลายองค์ประกอบ ได้แก่ ภาคประชาชน สถาบันอุดมศึกษา กระทรวงฯ ตัวแทนภาครัฐ และตัวแทนภาคเอกชน 3) ด้านมาตรฐานและเครื่องมือ แบ่งออกเป็น 1) ระดับหลักสูตร มีองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1.ด้านพันธกิจและการบริหารจัดการ 10 ตัวบ่งชี้ 2.ด้านหลักสูตรการเรียนการสอนและการวัดผล 19 ตัวบ่งชี้ 3.ด้านนักศึกษา 10 ตัวบ่งชี้ 4.ด้านอาจารย์ 10 ตัวบ่งชี้ 5.ด้านศักยภาพทรัพยากรสิ่งอำนวยความสะดวกที่สนับสนุนการเรียนรู้ 9 ตัวบ่งชี้ 6.ด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ต่อสาธารณะ 7 ตัวบ่งชี้ เครื่องมือการวัด เกณฑ์การวัดและเกณฑ์การประเมิน แบ่งออก 2 ลักษณะ ได้แก่ เกณฑ์การวัดตัวบ่งชี้ลักษณะเชิงคุณภาพและปริมาณ เกณฑ์การประเมินคุณภาพคะแนนตั้งแต่ 1-5 และ 2) ระดับสถาบันมีองค์ประกอบตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1.ด้านพันธกิจและเป้าหมาย 6 ตัวบ่งชี้ 2.ด้านธรรมาภิบาล 8 ตัวบ่งชี้ 3.ด้านการบริหารจัดการและพัฒนา 10 ตัวบ่งชี้ 4.ด้านการจัดการคุณภาพ 8 ตัวบ่งชี้ 5.ด้านประสิทธิภาพและผลการจัดการศึกษา 9 ตัวบ่งชี้ 6.ด้านประสิทธิภาพและผลการวิจัย 7 ตัวบ่งชี้ 7.ด้านประสิทธิภาพและผลการบริการวิชาการ 7 ตัวบ่งชี้ เครื่องมือการวัด เกณฑ์การวัดและเกณฑ์ การประเมินแบ่งออก 2 ลักษณะ ได้แก่ เกณฑ์การวัดตัวบ่งชี้ลักษณะเชิงคุณภาพและปริมาณ เกณฑ์การประเมินคุณภาพคะแนนตั้งแต่ 1-5 4. การดำเนินการ 1) งบประมาณ 2) การทบทวนตรวจสอบ 3) การดำเนินการตรวจสอบ 4) การกำกับและติดตาม ด้านบริบทแบ่งออกเป็นบริบทเชิงหลักการ ได้แก่ ด้านกฎหมายระเบียบข้อบังคับและเงื่อนไขที่เกี่ยวข้อง ควรมีความยืดหยุ่นคล่องตัวและอิสระ สามารถปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่องได้ทันท่วงทีเพื่อให้อัดรับกับความต้องการและการเปลี่ยนแปลงของสังคมและตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ บริบทเชิงสังคม ได้แก่ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านเศรษฐกิจ ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี ด้านสุขภาพชีวิตและความปลอดภัย ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ 1) หน่วยงานกลาง 2) สถาบันอุดมศึกษา 3) ผู้ใช้บัณฑิต ประกอบด้วย ภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม

ข้อค้นพบเกี่ยวกับอนาคตภาพระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2573 รูปแบบในอนาคตมีความสอดคล้องและพ้องกับแนวทางการพัฒนาในงานวิจัยของ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2559: 195-196) ข้อค้นพบในการวิจัยเรื่องแนวโน้มภาพอนาคต การศึกษาและการเรียนรู้ของไทยในปี พ.ศ.2573 พบว่าความสำเร็จของการศึกษาและการเรียนรู้ จุดหมายต้องตอบสนององกระแสดังโลก ทั้งทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เน้นที่คุณภาพของผลลัพธ์ และผลผลิตของการศึกษาให้ความสำคัญกับคุณภาพการศึกษาที่เป็นเลิศเพื่อสร้างความทั่วถึงและเท่าเทียม เน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประยุกต์นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ใช้ภาษาที่หลากหลาย เป็นภาคีเครือข่ายการขับเคลื่อนโดยยึดคุณภาพและความโปร่งใส ภาพอนาคตควรเห็นระบบบริหารที่ชัดเจนและคล่องตัว หลักการการจัดการศึกษาแข็งแกร่งมีคุณภาพและมีพลวัตและแข่งขันได้ เน้นความเท่าเทียมและทั่วถึง เรียนรู้ได้ตลอดชีวิตและใช้นวัตกรรมขับเคลื่อน การศึกษามีคุณภาพในระดับโลกได้รับการยอมรับ ซึ่งมีประเด็นที่พ้องกันและเป็นไปในทิศทางเดียวกันในด้านหลักการ มโนทัศน์ ขอบข่ายได้และจุดมุ่งหมายของระบบเน้นความมั่นใจแก่สาธารณชน ส่งเสริมคุณภาพและมาตรฐานสากล ส่งเสริมเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ตอบโจทย์ความต้องการของสังคม ส่งเสริมมาตรฐานระดับสากลและประโยชน์ต่อการเคลื่อนย้ายกำลังคน และบริบท ทั้งกฎหมายระเบียบข้อบังคับและเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องควรมีความยืดหยุ่นคล่องตัวและอิสระ สามารถปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้สอดคล้องกับความต้องการและการเปลี่ยนแปลงของสังคมและตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ บริบทเชิงสังคม ได้แก่ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านเศรษฐกิจ ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี ด้านสุขภาพชีวิตและความปลอดภัย

ข้อค้นพบงานนี้ในประเด็นเรื่องหลักการ มโนทัศน์ ขอบข่ายและจุดมุ่งหมายโดยเฉพาะ ประเด็นการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ตอบโจทย์ความต้องการของสังคม ส่งเสริมคุณภาพและมาตรฐานสากลระดับสากลเพื่อประโยชน์ต่อการเคลื่อนย้ายกำลังแรงงาน และด้านบริบทควรความยืดหยุ่นคล่องตัวและอิสระ สามารถปรับปรุงพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการและการเปลี่ยนแปลงของสังคมและตอบโจทย์การพัฒนาประเทศเชิงสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ นวัตกรรมและเทคโนโลยี สุขภาพชีวิตและความปลอดภัย ก็มีส่วนพ้องและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทนง ทองภูเบศร์และคณะ (2562 : 4-5) ข้อค้นพบจากเรื่องอนาคตภาพของรูปแบบการประเมินและการประกันคุณภาพ การศึกษายานนอกระดับอุดมศึกษาทศวรรษหน้า พบว่าสถาบันอุดมศึกษาควรเน้นเรื่องกระบวนทัศน์ของสถาบันอุดมศึกษาที่เปลี่ยนจากฐานทฤษฎีสู่ฐานปฏิบัติ และเสริมความร่วมมือกับองค์กรอื่นเพื่อเสริมการพัฒนาสู่ความเป็นสากลทั้งหมดล้วนเป็นแนวโน้มรูปแบบการประกันคุณภาพอุดมศึกษายุคดิจิทัลที่ต้องปรับตัวเข้าสู่สมดุใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับยุคสมัย ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ด้านองค์ประกอบและด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่เสนอว่าควรมีการบูรณาการ ประสานและดำเนินการร่วมกันแบบระบบภาคีเครือข่ายจากหลายภาคส่วน ได้แก่ ภาคประชาชน สถาบันอุดมศึกษา กระทรวงฯ ตัวแทนภาครัฐ และตัวแทนภาคเอกชน ในบทบาทด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งจากตัวแทนหน่วยงานกลาง สถาบันอุดมศึกษา ผู้ใช้บัณฑิตทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมก็สอดคล้องในแนวการส่งเสริมแนวทางการแก้ปัญหาจากผลการวิจัยของ เอกศิริ นิยมศิลป์และศรดา สมพอง (2562 : 251) วิจัยเรื่องการค้ากับดูแลมาตรฐานคุณภาพสถาบันอุดมศึกษาโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแล้วเห็นความไม่เสถียรการจัดตั้งองค์การจากหลายปัจจัย ผนวกกับ

องค์กรไม่ได้รับการยอมรับจากสถาบันอุดมศึกษา ด้วยการใช้อำนาจพร้อมกับสัมพันธภาพเป็นเชิงบวกบาทหน้าที่มากกว่าปรองดองสมานฉันท์ ด้วยปัญหาด้านมาตรฐานคุณภาพของไทยที่ถดถอย ขาดความร่วมมือที่ดีในการทำงานร่วมกัน เห็นว่าควรมีการลดทอนบทบาทให้อยู่ในฐานะผู้อำนวยความสะดวก มิใช่ผู้กำกับดูแลหรือใช้อำนาจเหนือ ดังนั้นการบูรณาการประสานและดำเนินการร่วมกันแบบระบบภาคีเครือข่ายก็เป็นการเสริมแนวทางที่พึงประสงค์ด้านการกำกับดูแลเกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพให้เกิดการยอมรับในบทบาทหน้าที่ในฐานะขององค์กรกลาง การดำรงตนเป็นที่พึ่งและที่ปรึกษาและร่วมมือในการขับเคลื่อนระบบและกลไกการอุดมศึกษา

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1) ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

1.1) สามารถนำองค์ความรู้และแนวทางการพัฒนาระบบกำกับคุณภาพการศึกษา อันเป็นกรณีศึกษา ได้สาระเชิงองค์ความรู้ของทั้งระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและการรับรองมาตรฐานการศึกษา ซึ่งวิเคราะห์ประมวลและเทียบเคียงในระบบบริบทไทย อาเซียนและสหรัฐอเมริกา สามารถใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้หรืองานเชิงวิชาการจะเป็นประโยชน์ต่อแวดวงวิชาการของการอุดมศึกษาทั้งบริบทอาเซียน เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนามาตรฐานและคุณภาพของระบบคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาทุกประเทศได้

1.2) สามารถนำรูปแบบอนาคตภาพระบบกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 หรือรูปแบบที่พัฒนาขึ้นนี้ นำไปใช้หรือเสนอแก่หน่วยงานกลาง (ต้นสังกัด) ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบการกำกับติดตามด้านมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อเป็นตัวแบบ (พิมพ์เขียว) ในการปรับปรุงพัฒนา หรือต่อยอดของระบบเพื่อการกำกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา

1.3) สามารถนำรูปแบบอนาคตภาพระบบกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 หรือรูปแบบที่พัฒนาขึ้นนี้ ไปนำเสนอแก่สถาบันการศึกษาหรือมหาวิทยาลัยในฐานะผู้ปฏิบัติ เพื่อใช้เป็นแนวทางหรือนำไปบูรณาการต่อยอดพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันได้ เพื่อสร้างความเป็นอิสระเชิงบริหารและวิชาการและอำนาจด้านการพัฒนาระบบที่ตอบโจทย์สังคมและสอดคล้องกับบริบทแต่ละที่ของสถาบันอุดมศึกษา พร้อมกับเป็นการพัฒนามาตรฐานและคุณภาพให้ทัดเทียมหรือเทียบเคียงกับระบบที่เป็นมาตรฐานระดับสากล

1.4) สามารถใช้เป็นตัวแบบเสริมแนวทางในการขับเคลื่อนการแก้ไข ปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนา หรืออาจนำไปสู่การประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนารอบมาตรฐานของระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา อันเป็นการส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงประสิทธิภาพ ความคล่องตัว เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง เพื่อความตระหนักรู้และปรับตัวให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของระบบและประโยชน์สูงสุด พร้อมกับตอบโจทย์ความสมบูรณ์ในอนาคตอันใกล้ได้

2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1) ควรมีการศึกษาวิจัยต่อยอดด้านการพัฒนาระบบหรือรูปแบบของการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาโดยมีการนำระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของกลุ่มเครือข่ายยุโรป

(EU) มาเป็นหนึ่งระบบในการวิเคราะห์ร่วมเพื่อจะได้รับทราบถึงจุดเด่นจุดด้อยของระบบในทุกทวีป เพื่อวิเคราะห์สรุปประมวลเทียบเคียงมาตรฐานให้เป็นสากลเพื่อให้สอดคล้องกับทุกบริบทของทุกประเทศในโลกหรือให้เข้าถึงการเป็นสากลอย่างแท้จริง

2.2) ควรมีการศึกษาวิจัยแบบวรรณกรรมเชิงระบบ (systematic review) เกี่ยวกับแผนพัฒนาระดับสากล แผนแม่บทการพัฒนา แผนยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาการศึกษาระดับสากล รวมทั้งแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดหรือพัฒนามาตรฐานและคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อสกัดนำองค์ความรู้ที่ได้มาเป็นองค์ประกอบด้านมิติด้านการออกแบบระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้ครอบคลุมในบริบทความเป็นสากลมากขึ้น

2.3) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบเชิงการพัฒนาในหลาย ๆ บริบทอันเกี่ยวกับการพัฒนาระบบหรือรูปแบบของการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาที่เหมาะสมและสอดคล้องเพื่อนาตหรือการก้าวสู่ระบบที่เป็นมาตรฐานสากล (Global Standard) โดยเฉพาะกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน (Asian Community) หรือประเทศที่ทรงอิทธิพล เช่น ประเทศจีน เพื่อเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างของระบบในแต่ละสังคมหรือประเทศ พร้อมกับแนวทาง ทิศทางและแนวโน้มหรือรูปแบบระบบกำกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาว่าเหมือนหรือต่างกันอย่างไร

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กรอบคุณวุฒิแห่งชาติสำหรับอุดมศึกษาในประเทศไทย. (ม.ป.ป.). แหล่งที่มา (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ วันที่ 28 มกราคม 2560.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2549). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2549.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). กฎกระทรวงว่าด้วยการขอให้รับรองและการรับรองวิทยฐานะของ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2551.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2551.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). กฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพ การศึกษา พ.ศ. 2553. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 127 ตอนที่ 23 ก วันที่ 2 เมษายน 2553. หน้า 22-35.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). กฎกระทรวงการขอให้รับรองและการรับรองวิทยฐานะ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2558. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 132 ตอนที่ 53 ก ลงวันที่ 21 พฤษภาคม 2558. หน้า 103.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2558. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 132 ตอนพิเศษ 295 ง. ลงวันที่ 2558. หน้า 2-30.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 132 ตอนที่ 43 ก. ลงวันที่ 13 พฤศจิกายน 2558. หน้า 10-24.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). กฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพ การศึกษา พ.ศ. 2561. ราชกิจจานุเบกษา ตอนพิเศษ 199 ง. ลงวันที่ 17 สิงหาคม 2561 หน้า 19-21.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561. สืบค้นจาก: www.mua.go.th/users/he-commission/doc/law/ministry%20law/1-1%20standard.pdf.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องมาตรฐานการอุดมศึกษา 2561.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561. ราชกิจจานุเบกษา ตอนพิเศษ 199 ง. ลงวันที่ 17 สิงหาคม 2561 หน้า 19-21.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562.

ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 136 ตอนที่ 57 ก. ลงวันที่ 1 พฤษภาคม 2562. หน้า 61-65.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562. ราช

- กิจจานุเบกษา ตอนพิเศษ 199 ง. ลงวันที่ 17 สิงหาคม 2561 หน้า 19-21.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2525). **พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ.2525**.
- ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 117 ตอนที่ 10 ก, 2543 หน้า 2-9.
- กองบริการการศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย. (2543). **มาตรฐานกิจการนักศึกษา**.
- กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2561). **แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564-2570**. สำนักปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม : กรุงเทพฯ. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 132 ตอนพิเศษ 199 ง. ลงวันที่ 17 สิงหาคม 2561. หน้า 19-21.
- การศึกษา: การสร้างประชาคมอาเซียน.** (2558). แหล่งที่มา (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2560.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ และคณะ. (2548). **รายงานการวิจัย การสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ ตั้งแต่ พ.ศ. 2542-2547**. รายงานการวิจัยเสนอต่อสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับอุดมศึกษา คณะอนุกรรมการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา. (2558). **คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2557**. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ และคณะ. (2548). **ดัชนีบ่งชี้และเกณฑ์ประเมินคุณภาพด้านการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม**. รายงานการวิจัยเสนอต่อสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สแควร์ปริ้นซ์ 93 จำกัด.
- ดาวิชา ศรีธัญรัตน์. (2559). **AUN-QA Guidebook**. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (เอกสารอัดสำเนา).
- ทอง ทองภูเบศร์ และคณะ. (2562). **อนาคตภาพของรูปแบบการประเมินและการประกันคุณภาพ การศึกษาภายนอกในระดับอุดมศึกษาทศวรรษหน้า**. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- ประยุทธ์ จันทร์โอชา. (2558). **ความสำคัญของการศึกษาไปสู่ประเทศประชาคมอาเซียน**. แหล่งที่มา (ออนไลน์): สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2560.
- แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545-2559).** (2545). กรุงเทพฯ: สกส.
- แพทยสภา. (2547). **กระบวนการพิจารณารับรองหลักสูตรและสถาบันผลิตแพทย์ตามหลักสูตร แพทยศาสตรบัณฑิต พ.ศ. 2547**. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 121 ตอนที่ 134 ง, 2547 หน้า 37-41.
- แพทยสภา. (2547). **การขอเปิดดำเนินการหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตและรับรองสถาบันผลิตแพทย์ (สำหรับสถาบันเปิดดำเนินการใหม่. พ.ศ. 2561**. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 136 ตอนที่ 57 ก.ลงวันที่ 1 พฤษภาคม 2562. หน้า 61-65.
- แพทยสภา. (2561). **ประกาศแพทยสภาเรื่องหลักเกณฑ์การขอเปิดดำเนินการหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตและรับรองสถาบันผลิตแพทย์ (สำหรับสถาบันเปิดดำเนินการใหม่, 2561).**

- ไพฑูรย์ สีนารัตน์. (2549). **กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย**. รายงานการวิจัยเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
- มติชนออนไลน์. (2558). **เปิดปัญหาการศึกษาไทย 3 ข้อใหญ่ สมศ.พบสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไม่ผ่านรับรองร้อยละ 37**. สืบค้นจาก: <https://www.kroobannok.com/76723>.
- ลักษณ สมานสินธุ์. (2558). **การนำเสนอแผนที่น่าสนใจสำหรับมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การเป็นมหาวิทยาลัยระดับโลก**. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท สาขาวิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจิตร ศรีสอาน. (2518). **หลักการอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- ศิริพงศ์ รักใหม่ สิริฉันท สิริกุล เตชพาหพงษ์ และพันธ์ศักดิ์ พลสารมัย. (2562). **แนวโน้มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน: ทางเลือกแห่งอนาคต**. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี วิทยาลัยดุสิตธานี, 13(1), 251.
- สตติ วงศ์เกียรติขจร. (2559). **อุดมศึกษาเวียดนาม**. (ออนไลน์) สืบค้นเมื่อ 22 พฤษภาคม 2559 แหล่งที่มา: <http://www.posttoday.com/biz/aec/column/434292>
- สถาปนิก. (2547). **ข้อบังคับสภาสถาปนิกว่าด้วยการรับรองปริญญาอนุปริญญาและประกาศนียบัตรการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ. 2547**. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 120 ตอนที่ 68 ง, 2546 หน้า 68-72.
- สถาปนิก. (2553). **ระเบียบคณะกรรมการสภาสถาปนิกว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการตรวจสอบและการรับรองปริญญาระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2553**. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 120 ตอนที่ 68 ง, 2546: 68-72.
- สำนักงานข้าราชการพลเรือน. (2525). **พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551**. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอนที่ 22 ก, 2551 หน้า 3-6.
- สำนักงานข้าราชการพลเรือน. (2542). **คู่มือการพิจารณาคุณวุฒิผู้สำเร็จการศึกษาจากสหรัฐอเมริกาและแคนาดา**. สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลภาครัฐ กลุ่มหลักสูตรและคุณวุฒิศูนย์สรรหาและเลือกสรร สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.).
- สำนักงานข้าราชการพลเรือน. (2547). **คู่มือพิจารณาคุณวุฒิผู้สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศ**. กลุ่มหลักสูตรและคุณวุฒิ ศูนย์สรรหาและเลือกสรร สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.).
- สำนักงานข้าราชการพลเรือน. (2551). **สาระสำคัญในการปรับปรุงพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551**. กรุงเทพฯ: สำนักงานข้าราชการพลเรือน.
- สำนักงานข้าราชการพลเรือน. (2561). **รายงานประจำปี 2562 สำนักงาน ก.พ.**: กลุ่มงานรับรองคุณวุฒิศูนย์สรรหาและเลือกสรร สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2550). **พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 (ฉบับที่ 1) แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550**.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2553). **คู่มือการกำหนดสมรรถนะในราชการพลเรือน :**

คู่มือสมรรถนะหลัก. นนทบุรี : บริษัทประชุมช่าง จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564).** กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการ ยุทธศาสตร์ชาติสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). **ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580).** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการ ยุทธศาสตร์ชาติสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.** กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). **แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561-2580.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). **รายงานการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบเรื่อง การดำเนินงานด้านนโยบายการศึกษาระดับชาติในกลุ่มประเทศอาเซียนบวกสาม.**

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). **แนวโน้มภาพอนาคตการศึกษาและการเรียนรู้ของไทยในปี พ.ศ.2573.** กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (Thailand: NQF).** กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579.** กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.**

อภินันต์ อันทวีสิน เสาวนีย์ กานต์เดชารักษ์ และ สุรีย์ กาญจนวงศ์. (2561). **โมเดลความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศกับประสิทธิภาพของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย.** วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท สาขา บริหารการศึกษา คณะวิทยาการ มหาวิทยาลัยคริสเตียน.

อรสา ภาวิมล. (2552). **การพัฒนาระบบการจัดการความรู้ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาสำหรับสถาบันอุดมศึกษาไทย.** วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท สาขาวิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุทุมพร จามรมาน. (2543). **ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพระดับอุดมศึกษา.** กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.

เอกศิริ นิยมศิลป์ และ ศรุตฯ สมพอง. (2562). **การกำกับดูแลมาตรฐานคุณภาพสถาบันอุดมศึกษาโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.** วารสาร มจร. สังคมศาสตร์ปริทรรศน์.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 8(3), 251.

สัมภาษณ์ วันนี นันทศิริ, ผู้อำนวยการสำนักงานมาตรฐานการอุดมศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวง
อุดมศึกษา, 13 กันยายน 2564.

สัมภาษณ์ นุชนภา รื่นอบเชย, ปรัชชาด้านมาตรฐานการอุดมศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงการ
อุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.), 15 กันยายน 2564.

สัมภาษณ์ ทศไทย ไชยแขวง, คณะกรรมการสภาพนายความ, 1 กันยายน 2564.

สัมภาษณ์ วิรัตน์ รัตนกร, คณะกรรมการบริหารสภาสถาปนิก, 1 กันยายน 2564.

สัมภาษณ์ มุกดาวรรณ เอี้ยววิจิตรจารุ, สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.), 2 กันยายน 2564.

สัมภาษณ์ Sonny Ramaswamy, ประธานสมาคมการรับรองวิทยฐานะวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย
ประจำภูมิภาคตะวันตกเฉียงเหนือแห่งสหรัฐอเมริกา Northwest Commission on
Colleges and Universities (NWCCU), 30 กันยายน 2564.

ภาษาอังกฤษ

Accreditation Commission for Education in Nursing. (2020). **Accreditation manual: section III Standards and criteria baccalaureate**. Accreditation Commission for Education in Nursing: Atlanta GA. (The United States of America).

Accreditation Council for Pharmacy Education. (2015). **Accreditation standards and key elements for the professional program in pharmacy leading to the doctor of pharmacy degree**. Accreditation Council for Pharmacy

Education Chicago, Illinois. (The United States of America).

Alani, R.A. and Ilusanya, G. (2008). Accreditation outcomes, quality of and access to university education in Nigeria. **Quality Assurance in Education**, 16(3), 301-312.

American Council of Education. (2002). **The condition of education in 2002**. U.S. Department of Education: Washington, D.C. (The United States of America).

American Psychological Association. (2021). **Standards of Accreditation for Health Service Psychology and accreditation Operating Procedures**. American Psychological Association: Washington, DC. (The United States of America).

ASEAN University Network-Quality Assurance (AUN-QA) https://en.wikipedia.org/wiki/ASEAN_University_Network-Quality_Assurance.

ASEAN University Network-Quality Assurance (AUN-QA) official website.

ASEAN University Network (AUN). (2016). **The Manual for the Implementation of the AUN-QA Guidelines**. Retrieved from <http://www.aunsec.org/guidelineforaunqa.php>.

ASEAN University Network Quality Assurance (AUN-QA). (2016). **Guide to AUN-QA Assessment at Institutional Level version 2.0**. Bangkok: Chulalongkorn University.

ASEAN University Network Quality Assurance (AUN-QA). (2020). **Guide to AUN-QA**

Assessment at Institutional Level version 4.0. Bangkok: Chulalongkorn University.

Atwell, R. and Rogers, J. (n.d.). **Independence, Accreditation, and the Public Interest, Special Report on Accreditation.**

AUN Secretariat. (2014). **Guidelines for AUN Quality Assessment and Assessors & Framework of AUN-QA Strategic Action Plan 2012-2015.** Retrieved from: <https://office.kmitl.ac.th/oag/wp-content/uploads/2021/01/%E0%B8%84%E0%B8%B9%E0%B9%88%E0%B8%A1%E0%B8%B7%E0%B8%AD-Guidelines-for-AUN-Quality-Assessment-and-Assessors-2012-2015.pdf>.

Barrette, A.W. (2020). **Power of Accreditation in U.S. Higher education.** Ph.D. dissertation, Faculty of Education, Graduate School of The University of Alabama.

Bernhard, A. (2012). Quality Assurance in an International Higher Education Area: A summary of a case-study approach and comparative analysis. **Tertiary Education and Management**, 18(2), 153-169.

Cayuso, J.R. (2015). **An examination of the relationship between accreditation and learning outcomes assessment standards in English language programs.** Ph.D. dissertation, Faculty of Education, University of Miami.

Council for Higher Education Accreditation. (2006).

Council for Higher Education Accreditation. (2019). **Annual report of the Council for Higher Education Accreditation's activities and accomplishments in 2019-2020.** Council for Higher Education Accreditation: Washington, D.C. (The United States of America).

Council for Higher Education Accreditation. (2021). **Recognition of accrediting organization policy and procedures.** Council for Higher Education Accreditation: Washington, D.C. (The United States of America)

Council for Higher Education Accreditation (CHEA). (2015). **Quality Assurance in Higher Education.** Retrieved from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1132941.pdf>.

Eaton, J.S. (2015). **The Future of Accreditation?** : March 24, 2008, Inside Higher Ed.

Eaton, J.S. (2015). **An Overview of US Accreditation.** Revised November 2015. Council for Higher Education Accreditation.

Higher Learning Commission. (2021). **HLC Policy Book.** Higher Learning Commission Chicago, Illinois. (The United States of America).

Hou, A.Y.-C., Ince, M., Tsai, S. and Chiang, C.L. (2015). Quality assurance of quality

- assurance agencies from an Asian perspective: regulation, autonomy and accountability. **Asia Pacific Education Review**, 16(1), 95-106.
- Mackinnon, K.R., Walker, S.H. and Davis, D. (2000). **Benchmarking Manual for Australia Universities**. Higher Education Division, Department of Education. Training and Youth Affairs.
- Middle States Commission on Higher education. (2015). **Standards for Accreditation and Requirements of Affiliation replaces**. Philadelphia, PA. (The United States of America): Middle States Commission on Higher education.
- Muhtadi, D.J. (2013). **The benefits and costs of accreditation of undergraduate medical education programs leading to the md degree in the United States and its territories**. Ph.D. dissertation, Faculty of the USC ROSSIER, School of education, University of southern California.
- New England Commission of Higher Education. (2021). **Standards for Accreditation New England Commission of Higher Education**. Burlington, MA : New England Commission of Higher Education. (The United States of America).
- Ng, P.T. (2007). Quality assurance in the Singapore education system in an era of diversity and innovation. **Educational Research for Policy and Practice**, 6(3), 235-247.
- Nicholson, K. (2011). **Quality assurance in higher education: A review of the literature**. Retrieved March, 23, 2011.
- Noaman, A.Y., Ragab, A.H.M., Madbouly, A.I., Khedra, A.M. and Fayoumi, A.G. (2017). Higher education quality assessment model: towards achieving educational quality standard. **Studies in Higher Education**, 42(1), 23-46.
- San Bernardino County Department of Public Health. (2017). **Performance Management and Quality Improvement Plan**. Retrieved from: <https://wp.sbcounty.gov/wp-content/uploads/sites/7/2017/03/PMQI-Plan.pdf>.
- Seameo Rihed. (2565). Retrieved from: <https://rihed.seameo.org/>.
- U.S. Department of Education Office of Postsecondary Education Accreditation Group. (2020). **Accreditation handbook in accordance with 34 CFR Part 602: The Secretary's Recognition of Accrediting Agencies**. U.S. Department of Education: Washington, D.C. (The United States of America)
- U.S. Senate. (n.d.). **Abuses in Federal Student Aid Programs, Permanent Subcommittee on Investigations**. Report 102-58, May 17, 1991, Washington, D.C.
- UNESCO. (2016). **Incheon Declaration and Framework for Action for the**

implementation of Sustainable Development Goal 4. UNESCO Headquarters.
Wellman, J. (n.d.). Recognition of Accreditation Organizations: A Comparison of
Policy & Practice of Voluntary Accreditation and The United States
Department of Education.

ภาคผนวก
เครื่องมือในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์

เรื่องอนาคตภาพระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573

ชื่อ-สกุล
อาชีพ/ตำแหน่ง
หน้าที่รับผิดชอบ
วันที่.....เดือน..... พ.ศ.
ระยะเวลาในการสัมภาษณ์
สถานที่สัมภาษณ์.....
ผู้สัมภาษณ์นายวุฒิภูมิ จุฬางกูร.....

คำชี้แจงของแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์นี้จัดทำขึ้นเพื่องานวิจัยเรื่อง “อนาคตภาพระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573” ของนิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คุณประโยชน์ของการวิจัยนี้เพื่อเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการพัฒนาระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยในอนาคต (พ.ศ. 2573) ดังนั้นการให้สัมภาษณ์จึงไม่มีผลกระทบเชิงลบใด ๆ ทั้งสิ้น โดยการวิจัยนี้ได้กำหนดกรอบผลการศึกษาออกเป็น 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ, องค์ประกอบ, ระเบียบวิธีการ, มาตรฐานและเครื่องมือ และบริบทที่เกี่ยวข้อง การเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วยแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมขององค์กรเพื่อการศึกษาในระดับนานาชาติ แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อตอบโจทย์กระแสและทิศทางการเปลี่ยนแปลงบริบทสังคมโลก ได้แก่ การสร้างระบบเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาและการจัดการเรียนการสอนออนไลน์/การศึกษาทางไกล

โดยรอบการสัมภาษณ์ในการวิจัยนี้ ประกอบด้วย 4 ส่วนดังต่อไปนี้

1. ข้อคำถามเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา
2. ข้อคำถามเกี่ยวกับระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษา
3. ข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573

4. ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาและปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

1. หลักการของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

1.1 หลักการของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษามีหลักการอย่างไร (แนวคิด, ภารกิจ, จุดมุ่งหมาย หรือวัตถุประสงค์และด้านอื่น ๆ)

.....

.....

หลักการของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษามีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างไร (แนวคิด, ภารกิจ, จุดมุ่งหมาย หรือวัตถุประสงค์ และด้านอื่น ๆ)

.....

.....

1.3 หลักการของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ควรปรับปรุงหรือแก้ไขอย่างไรเพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด (แนวคิด, ภารกิจ, จุดมุ่งหมาย หรือวัตถุประสงค์ และด้านอื่น ๆ)

.....

.....

1.4 หลักการของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาหากต้องการตอบโจทย์การพัฒนาหรือความต้องการในอนาคต ปี พ.ศ. 2573 ควรมีหลักการอย่างไร (แนวคิด, ภารกิจ, จุดมุ่งหมาย หรือวัตถุประสงค์และด้านอื่น ๆ)

.....

.....

2. องค์ประกอบของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

2.1 องค์ประกอบของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาประกอบด้วยอะไรบ้าง

.....

.....

2.2 องค์ประกอบของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษามีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างไร

.....

.....

2.3 องค์ประกอบของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาควรปรับปรุงหรือแก้ไขอย่างไร เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

.....

.....

2.4 องค์ประกอบของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาหากต้องการตอบโจทย์การพัฒนาหรือความต้องการในอนาคต พ.ศ. 2573 ควรมีแนวทางอย่างไร

.....

.....

3. ระเบียบวิธีการดำเนินการของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

3.1 ระเบียบวิธีการดำเนินการของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษามีระเบียบวิธีการดำเนินการอย่างไร

.....

.....

3.2 ระเบียบวิธีการดำเนินการของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษามีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างไร

.....

.....

3.3 ระเบียบวิธีการดำเนินการของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาควรปรับปรุงหรือแก้ไขอย่างไร เพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

.....

.....

3.4 ระเบียบวิธีการดำเนินการของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา หากต้องการพัฒนาหรือตอบโจทย์ความต้องการในอนาคต พ.ศ. 2573 ระเบียบวิธีการดำเนินการควรเป็นอย่างไร

.....

.....

4. มาตรฐานและเครื่องมือที่ใช้ในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

4.1 มาตรฐานและเครื่องมือของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา มีมาตรฐานอย่างไร

.....

.....

4.2 มาตรฐานและเครื่องมือของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษามีปัญหา หรืออุปสรรคอย่างไร

.....

.....

4.3 มาตรฐานและเครื่องมือของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาควร ปรับปรุงหรือแก้ไขอย่างไรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

.....

.....

4.4 มาตรฐานและเครื่องมือของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา หาก ต้องการตอบใจยุทธการพัฒนาหรือความต้องการในอนาคต พ.ศ. 2573 มาตรฐานและเครื่องมือควร เป็นอย่างไร

.....

.....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5. บริบทที่เกี่ยวข้องกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

5.1 บริบทที่เกี่ยวข้องกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วยด้านใดบ้าง และมีรายละเอียดอย่างไร (ด้านการบังคับใช้ทางกฎหมาย, ด้านสังคมและ ด้านอื่น ๆ)

.....

.....

5.2 บริบทที่เกี่ยวข้องกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษามีปัญหา หรืออุปสรรคอย่างไร

.....

.....

5.3 บริบทที่เกี่ยวข้องกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาควรปรับปรุงหรือแก้ไขอย่างไร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

.....

.....

5.4 บริบทที่เกี่ยวข้องกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาหากต้องการตอบโจทย์การพัฒนาและความต้องการในอนาคต พ.ศ. 2573 บริบทที่เกี่ยวข้องควรมีอะไรบ้างและเกี่ยวข้องอย่างไร

.....

.....

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษา

1. หลักการของระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษา

1.1 หลักการของระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษามีหลักการอย่างไร (แนวคิด, ภารกิจ, จุดมุ่งหมาย, วัตถุประสงค์ และด้านอื่น ๆ)

.....

.....

1.2 หลักการของระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษามีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างไร (แนวคิด, ภารกิจ, จุดมุ่งหมาย, วัตถุประสงค์ และด้านอื่น ๆ)

.....

.....

1.3 หลักการของระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาควรปรับปรุงหรือแก้ไขอย่างไรเพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด (แนวคิด, ภารกิจ, จุดมุ่งหมาย, วัตถุประสงค์ และด้านอื่นๆ)

.....

.....

1.4 หลักการของระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาควรมีหลักการอย่างไรหากต้องการตอบโจทย์การพัฒนาหรือความต้องการในอนาคต พ.ศ. 2573 (แนวคิด, ภารกิจ, จุดมุ่งหมาย, วัตถุประสงค์ และด้านอื่น ๆ)

.....

.....

2. องค์ประกอบของระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษา

2.1 องค์ประกอบระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของ
สถาบันอุดมศึกษาประกอบด้วยองค์ประกอบอะไรบ้าง

.....

.....

2.2 องค์ประกอบของระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษา
มีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างไร

.....

.....

2.3 องค์ประกอบของระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของ
สถาบันอุดมศึกษา ควรปรับปรุงหรือแก้ไขอย่างไรเพื่อให้ระบบมีความสมบูรณ์ มีประสิทธิภาพและ
ประสิทธิผลสูงสุด

.....

.....

2.4 องค์ประกอบของระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของ
สถาบันอุดมศึกษาหากต้องการพัฒนาหรือตอบโจทย์การพัฒนาหรือความต้องการในอนาคต พ.ศ.
2573 ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

3. ระเบียบวิธีการดำเนินการของระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของ
สถาบันอุดมศึกษา

3.1 ระเบียบวิธีการของระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษา
เป็นอย่างไร

.....

.....

3.2 ระเบียบวิธีการของระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของ
สถาบันอุดมศึกษามีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างไร

.....

.....

3.3ระเบียบวิธีการของระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของ
สถาบันอุดมศึกษา ควรปรับปรุงหรือแก้ไขอย่างไร เพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

.....

.....

3.4 ระเบียบวิธีการของระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของ
สถาบันอุดมศึกษา หากต้องการพัฒนาหรือตอบโจทย์ความต้องการในอนาคต พ.ศ. 2573 ระเบียบ
วิธีการควรเป็นอย่างไร

.....

.....

4. มาตรฐานและเครื่องมือที่ใช้ในระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของ
สถาบันอุดมศึกษา

4.1 มาตรฐานและเครื่องมือของระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของ
สถาบันอุดมศึกษา มีอะไรบ้าง และรายละเอียดเป็นอย่างไร

.....

.....

4.2 มาตรฐานและเครื่องมือของระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของ
สถาบันอุดมศึกษา มีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างไร

.....

.....

4.3 มาตรฐานและเครื่องมือของระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของ
สถาบันอุดมศึกษา ควรปรับปรุงและแก้ไขอย่างไร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

.....

.....

4.4 มาตรฐานและเครื่องมือของระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของ
สถาบันอุดมศึกษา หากต้องการ ตอบโจทย์การพัฒนาหรือความต้องการในอนาคต พ.ศ.2573

มาตรฐานและเครื่องมือควรเป็นอย่างไร

.....

.....

5. บริบทที่เกี่ยวข้องกับระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษา

5.1 บริบทระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วยด้านใดบ้างและมีรายละเอียดอย่างไร (ด้านกฎหมาย, สังคม และด้านอื่น

.....

.....

5.2 บริบทของระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษา มีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างไร

.....

.....

5.3 บริบทของระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษา ควรปรับปรุงหรือแก้ไขอย่างไร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

.....

.....

5.4 บริบทของระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษา หากต้องการตอบโจทย์การพัฒนาหรือความต้องการในอนาคต พ.ศ. 2573 บริบทที่เกี่ยวข้องควรมีอะไรบ้างและเกี่ยวข้องอย่างไร

.....

.....

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573

จากการที่บริบทของสังคมโลกเปลี่ยนแปลง หรือพลวัตการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงเชิงสังคมที่กลายเป็นพหุวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของเชื้อชาติและวัฒนธรรมที่หลากหลาย (Multiculturalism Society) ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตมนุษย์จากวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Technology Disruption) สภาพการณ์หลังภาวะการระบาดของโรคอุบัติใหม่ (Post Covid-2019) และทิศทางการพัฒนาด้านการศึกษาของสังคมโลก (Global Education Goal) ด้านการพัฒนาศึกษาเพื่อให้ทุกคนได้เข้าถึงการศึกษาอย่างเท่าเทียมและมีคุณภาพ ลดความเหลื่อมล้ำของสังคมด้านการศึกษา (Social Gap) เป็นผลให้เกิดแนวคิดการเปลี่ยนแปลงต่อการจัดการศึกษาแบบใหม่ ซึ่งกลายเป็นแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อตอบโจทย์กระแสและทิศทางการเปลี่ยนแปลงบริบทของสังคมโลก ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบการวิจัยเกี่ยวกับระบบกำกับคุณภาพการศึกษาสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 เพื่อตอบโจทย์กระแสทิศทางการเปลี่ยนแปลงบริบทของสังคมโลก

1. หลักการของระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 จากกระแสการเปลี่ยนแปลงและความต้องการพัฒนาของสังคมตามบริบทโลกดังกล่าว

1.1 หลักการของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาที่เหมาะสมกับอนาคต (พ.ศ. 2573) ควรเป็นอย่างไร

1.2 หลักการของระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาที่เหมาะสมในอนาคต (พ.ศ. 2573) ควรเป็นอย่างไร

2. องค์ประกอบของระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 จากกระแสการเปลี่ยนแปลงสังคมและความต้องการพัฒนาตามบริบทโลกดังกล่าว

2.1 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการพัฒนาในอนาคตควรมีองค์ประกอบอะไรบ้าง

2.2 ระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการพัฒนาในอนาคตควรมีองค์ประกอบอะไรบ้าง

3. ระเบียบวิธีการของระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573
จากกระแสการเปลี่ยนแปลงสังคมและความต้องการพัฒนาตามบริบทโลกดังกล่าว

3.1 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ระเบียบวิธีการควรเป็นอย่างไร

3.2 ระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษา ระเบียบวิธีการควรเป็นอย่างไร

.....
.....
.....

4. มาตรฐานและเครื่องมือของระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 จากกระแสการเปลี่ยนแปลงสังคมและความต้องการพัฒนาตามบริบทโลกดังกล่าว

4.1 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา มาตรฐานและเครื่องมือควรเป็นอย่างไร

4.2 ระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษา มาตรฐานและเครื่องมือควรเป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....

5. บริบทที่เกี่ยวข้องกับระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573
จากกระแสการเปลี่ยนแปลงสังคมและความต้องการพัฒนาตามบริบทโลกดังกล่าว

5.1 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาบริบทที่เกี่ยวข้องควรมีอะไรบ้างและเกี่ยวข้องอย่างไร

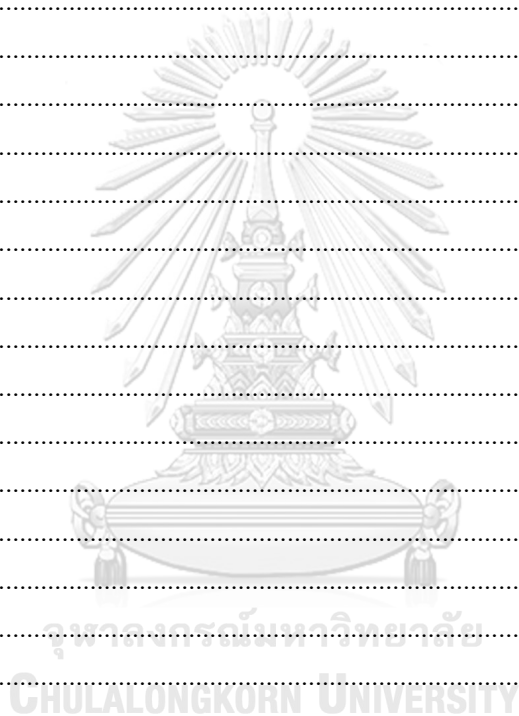
5.2 ระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษา บริบทที่เกี่ยวข้องควรมีอะไรบ้างและเกี่ยวข้องอย่างไร

.....
.....
.....
.....

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

4.1 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

4.2 ระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษา

INTERVIEW FORM
FUTURE SCENARIOS OF QUALITY SUPERVISION SYSTEMS
OF THAI HIGHER EDUCATION 2030

Name: _____

Occupation: _____

Responsibility: _____

Date: _____ Time: _____ Place: _____

Interviewer: _____ Wutthiphum
 Jurangkool _____

Instruction for Interview Form

This interview form was created for the Ph.D. dissertation titled 'Future Scenarios of Quality Supervision Systems of Thai Higher Education 2030' for the doctoral candidate in the Doctor of Philosophy program in Higher Education, Department of Management Policy and Educational Leadership in Education, Faculty of Education, Chulalongkorn University.

The benefit of this dissertation will be to formulate a government policy of quality supervision systems of Thai higher education by 2030. The conceptual framework of this research is divided into five aspects: Principles, Components, Methods of Operation, Standards, and Tools, and Contexts.

The interview framework of this research is divided into four parts:

1. The guideline questions about quality assurance in higher education.
2. The guideline questions about the accreditation in higher education.
3. The general questions for educational management in response to the changing trends in the context of the global society.
4. The suggestions about the development of quality assurance and accreditation in higher education.

PART 1 QUALITY ASSURANCE IN HIGHER EDUCATION

1. Principles of the quality assurance (QA) system in higher education

1.1 What are the principles of the quality assurance system in higher education?

.....

.....

1.2 What are the challenges regarding the principles of the quality assurance system in higher education?

.....

.....

1.3 What principles of the quality assurance system in higher education should be adjusted or updated in response to the efficiency and effectiveness?

.....

.....

1.4 What principles of the quality assurance system in higher education should be developed to meet the need of development in the future direction by 2030?

.....

.....

2. Components of the quality assurance system in higher education

2.1 What are the components of the quality assurance system in higher education?

.....

.....

2.2 What are the challenges regarding the components of the quality assurance system in higher education?

.....

.....

2.3 What components of the quality assurance system in higher education should be adjusted or updated in response to the efficiency, effectiveness, and completeness?

.....

.....

2.4 What components of the quality assurance system in higher education should be developed in response to meet the need of development in the future direction by 2030?

.....

.....

3. Methods of operation of the quality assurance system in higher education

3.1 What are the methods of operation of the quality assurance system in higher education?

.....

.....

3.2 What are the challenges regarding the methods of operation of the quality assurance system in higher education?

.....

.....

3.3 What methods of operation of the quality assurance system in higher education should be adjusted or updated in response to the efficiency, effectiveness?

.....

.....

3.4 What methods of operation of the quality assurance system in higher education should be developed in response to meet the need for development in the future direction by 2030?

and why?

.....

.....

4. Standards and tools of the quality assurance system in higher education

4.1 What are the standards and tools of the quality assurance system in higher education?

.....

.....

4.2 What are the challenges regarding the standards and tools of the quality assurance system in higher education?

.....

.....

4.3 What standards and tools of the quality assurance system in higher education should be adjusted or updated in response to the efficiency, effectiveness, and completeness?

.....

.....

4.4 What standards and tools of the quality assurance system in higher education should be developed in response to meet the need of development in the future direction by 2030?

.....

.....

5. Context relevant to the quality assurance system in higher education

5.1 What are the contexts of the quality assurance system in higher education?

.....

.....

5.2 What are the challenges regarding the contexts of the quality assurance system in higher education?

.....

.....

5.3 What contexts of the quality assurance system in higher education should be adjusted or updated in response to the efficiency, effectiveness, and completeness?

.....

.....

5.4 What contexts of the quality assurance system in higher education should be developed in response to meet the need of development in the future direction by 2030?

.....

.....

PART 2 ACCREDITATION IN HIGHER EDUCATION (Qualification certification and educational accreditation)

1. Principles of accreditation in higher education

1.1 What are the principles of accreditation in higher education (qualification certification and educational accreditation)?

.....

.....

1.2 What are the challenges regarding accreditation principles in higher education (qualification certification and educational accreditation)?

.....

.....

1.3 What principles of accreditation in higher education (qualification certification and educational accreditation?) should be adjusted or updated in response to the efficiency, effectiveness, and completeness?

.....

.....

1.4 What principles of accreditation in higher education (qualification certification and educational accreditation?) should be developed to meet the need for development in the future direction by 2030?

.....

.....

2. Components of accreditation in higher education (Qualification certification and educational accreditation)

2.1 What are the components of accreditation in higher education (qualification certification and educational accreditation)?

2.2 What are the challenges regarding the components of accreditation in higher education (qualification certification and educational accreditation)?

2.3 What components of accreditation in higher education (qualification certification and educational accreditation) Should be adjusted or updated in response to the efficiency, effectiveness, and completeness?

2.4 What components of accreditation in higher education (qualification certification and educational accreditation) Should be developed to meet the need for development in the future direction by 2030?

3. Methods of operation of accreditation in higher education (Qualification certification and educational accreditation)

3.1 What are the methods of operation of accreditation in higher education (qualification certification and educational accreditation)?

3.2 What are the challenges regarding the methods of operation of accreditation in higher education? (Qualification certification and educational accreditation)

3.3 What methods of operation of accreditation in higher education (qualification certification and educational accreditation) should be adjusted or updated in response to the efficiency effectiveness and completeness?

3.4 What methods of operation of accreditation in higher education (qualification certification and educational accreditation) should be developed to meet the need for development in the future direction by 2030?

.....

.....

4. Standards and tools of accreditation in higher education (qualification certification and educational accreditation)

4.1 What are the standards and tools of accreditation in higher education (qualification certification and educational accreditation)?

.....

.....

4.2 What are the challenges regarding the standards and tools of accreditation in higher education (qualification certification and educational accreditation)?

.....

.....

4.3 What standards and tools of accreditation in higher education (qualification certification and educational accreditation) should be adjusted or updated in response to the efficiency, effectiveness, and completeness?

.....

.....

4.4 What standards and tools of accreditation in higher education (qualification certification and educational accreditation) should be developed to meet the need for development in the future direction by 2030?

.....

.....

5. Relevant contexts of accreditation in higher education (qualification certification and institutional accreditation)

5.1 What are relevant contexts of accreditation in higher education (qualification certification and educational accreditation)?

.....

.....

5.2 What are the challenges regarding the relevant contexts of accreditation in higher education (qualification certification and educational accreditation)?

.....

.....

5.3 What relevant contexts of accreditation in higher education (qualification certification and educational accreditation) should be adjusted or updated in response to the efficiency, effectiveness, and completeness?

.....

.....

5.4 What relevant contexts of accreditation in higher education (qualification certification and educational accreditation) should be developed to meet the need for development in the future direction by 2030?

.....

.....

PART 3 DEVELOPMENT ON QUALITY SUPERVISION SYSTEMS OF THAI HIGHER EDUCATION IN 2030

1. The principles for supervision systems of Thai higher education

1.1 What would be the principles of quality assurance in higher education should be developed in response to meet the need of development in the future direction by 2030?

1.2 What would be the principles of accreditation in higher education should be Developed in response to meet the need of development in the future direction by 2030?

.....

.....

2. The components for supervision systems of Thai higher education

2.1 What would be the components of quality assurance in higher education should be developed in response to meet the need of development in the future direction by 2030?

2.2 What would be the components of accreditation in higher education should be developed in response to meet the need of development in the future direction by 2030?

.....

.....

.....

3. The methods of supervision systems of Thai higher education

3.1 What would be the methods of quality assurance in higher education should be developed in response to meet the need of development in the future direction by 2030?

3.2 What would be the methods of accreditation in higher education should be developed in response to meet the need of development in the future direction by 2030?

.....

.....

.....

.....

กรอบการวิเคราะห์เอกสารชั้นรอง
ด้านระบบการประกันคุณภาพคุณภาพการศึกษา

กรอบการศึกษา	กรอบการวิเคราะห์ระบบการประกันคุณภาพคุณภาพการศึกษา				
	ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ของไทย (OHEC)		Asian University Network- Quality Assurance (AUN- QA)		สรุปภาพรวม
	ระดับหลักสูตร	ระดับสถาบัน	ระดับหลักสูตร	ระดับสถาบัน	
1.ด้านหลักการ					
2.ด้าน องค์ประกอบ					
3.ด้านระเบียบ /วิธีการ					
4.ด้านมาตรฐาน และเครื่องมือ					
5.ด้านบริบท					

กรอบการวิเคราะห์เอกสารชั้นรอง
ด้านระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะ

กรอบการศึกษา	กรอบการวิเคราะห์ระบบการรับรองคุณวุฒิและระบบการรับรองวิทยฐานะ				
	สำนักงาน ปลัดกระทรวง อุดมศึกษา	สำนักงาน คณะกรรมการ ข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)	สมาคมวิชาชีพ (การรับรองคุณวุฒิ/ วิชาชีพ)	สมาคมการรับรอง หลักสูตรแห่ง สหรัฐอเมริกา	สรุปภาพรวม
1.ด้านหลักการ					
2.ด้านองค์ประกอบ					
3.ด้านระเบียบ /วิธีการ					
4.ด้านมาตรฐาน และเครื่องมือ					
5.ด้านบริบท					
	การรับรองหลักสูตร การรับรองวิทยฐานะสถาบัน สถาบันอุดมศึกษาเอกชน	การรับรองคุณวุฒิ	การรับรองคุณวุฒิ/วิชาชีพ	- ระดับหลักสูตร (สมาคมการรับรองหลักสูตรแห่ง สหรัฐอเมริกา) (ACEN), (ACPE) & (APA)	

กรอบการวิเคราะห์เอกสารชั้นรอง
ด้านแผนแม่บทยุทธศาสตร์และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษา

แผนแม่บทยุทธศาสตร์และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษา													
กรอบการศึกษา	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	ข้อสรุป
1.ด้านหลักการ													
2.ด้านองค์ประกอบ													
3.ด้านระเบียบ/วิธีการ													
4.ด้านมาตรฐานและเครื่องมือ													
5.ด้านบริบท													
	1.Sustainable	2. ยุทธศาสตร์ชาติ 2561-	3. แผนแม่บทภายใต้	4. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ	5. แผนการศึกษาแห่งชาติ	6.มาตรฐานการจัด	7. พระราชบัญญัติ	8. แผนด้านการอุดมศึกษา	9. กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ	10.ประกาศกระทรวงการ	11. กฎกระทรวงศึกษาธิการ	12. SEAMEO RIHED	

กรอบคำถามเพื่อขอข้อเสนอแนะการพัฒนารูปแบบระบบการกำกับคุณภาพของ
สถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573

โดยการวิธีการประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ (focus group discussion)

ชื่อ-สกุล

อาชีพ/ตำแหน่ง

หน้าที่รับผิดชอบ.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ระยะเวลาในการสัมภาษณ์.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

ผู้สัมภาษณ์ นายวุฒิภูมิ จุฬางกูร.....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

กรอบคำถามเพื่อขอข้อเสนอแนะการพัฒนารูปแบบระบบการกำกับคุณภาพ

ของสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573

โดยการวิธีการประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ (focus group discussion)

1. หลักการเกี่ยวกับระบบการกำกับคุณภาพการศึกษา

1.1 มโนทัศน์

1.1.1 มโนทัศน์ของระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาที่ร่างขึ้นนั้น มีมโนทัศน์ที่ครอบคลุมและสมบูรณ์หรือไม่ หรือต้องเพิ่มเติมหรือปรับปรุงอะไร

1.1.2 มโนทัศน์ของระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาที่ร่างขึ้นนั้น มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 ในอนาคตหรือไม่ หรือต้องเพิ่มเติมปรับปรุงอะไร

1.1.3 มโนทัศน์ของระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาที่ร่างขึ้นนั้น สามารถนำไปใช้จริงกับสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 ในอนาคตหรือไม่ หรือต้องเพิ่มเติมปรับปรุงอะไร

1.2 หลักการ

1.2.1 หลักการของระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาที่ร่างขึ้นนั้น มีหลักการที่ครอบคลุมและสมบูรณ์หรือไม่ หรือต้องเพิ่มเติมอะไรบ้าง

1.2.2 หลักการของระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาที่ร่างขึ้นนั้น มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 ในอนาคตหรือไม่ หรือต้องเพิ่มเติมปรับปรุงอะไร

1.2.3 หลักการของระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาที่ร่างขึ้นนั้น สามารถนำไปใช้จริงกับสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 ในอนาคตหรือไม่ หรือต้องเพิ่มเติมปรับปรุงอะไร

1.3 ภารกิจหลัก

1.3.1 ภารกิจของระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาที่ร่างขึ้นนั้น มีภารกิจที่ครอบคลุมและสมบูรณ์หรือไม่ หรือต้องปรับปรุงเพิ่มเติมอะไร

1.3.2 ภารกิจของระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาที่ร่างขึ้นนั้น มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 ในอนาคตหรือไม่ หรือต้องเพิ่มเติมปรับปรุงอะไร

1.3.3 ภารกิจของระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาที่ร่างขึ้นนั้น สามารถนำไปใช้จริงกับสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 ในอนาคตหรือไม่ หรือต้องปรับปรุงเพิ่มเติมอะไร

1.4 จุดมุ่งหมาย

1.4.1 จุดมุ่งหมายของระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาที่ร่างขึ้นนั้น มีจุดมุ่งหมายที่ครอบคลุมและสมบูรณ์หรือไม่ หรือต้องปรับปรุงเพิ่มเติมอะไร

1.4.2 จุดมุ่งหมายของระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาที่ร่างขึ้นนั้น มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 ในอนาคตหรือไม่ หรือต้องเพิ่มเติมปรับปรุงอะไร

1.4.3 จุดมุ่งหมายของระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาที่ร่างขึ้นนั้น สามารถนำไปใช้จริงกับสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 ในอนาคตหรือไม่ หรือต้องปรับปรุงเพิ่มเติมอะไร

2. องค์ประกอบระบบการกำกับคุณภาพการศึกษา

2.1 กลุ่มบุคคล

2.1.1 กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาที่ร่างขึ้นนั้น มีความครอบคลุมและสมบูรณ์หรือไม่ หรือต้องปรับปรุงเพิ่มเติมอะไร

2.1.2 กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาที่ร่างขึ้นนั้น มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 ในอนาคตหรือไม่ หรือต้องเพิ่มเติมปรับปรุงอะไร

2.1.3 กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาที่ร่างขึ้นนั้น สามารถนำไปใช้จริงกับสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 ในอนาคตหรือไม่ หรือต้องปรับปรุงเพิ่มเติมอะไร

2.2 หน่วยงานหรือตัวแทน

2.2.1 หน่วยงานหรือตัวแทนที่เกี่ยวข้องกับระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาที่ร่างขึ้นนั้น มีความครอบคลุมและสมบูรณ์หรือไม่ หรือต้องปรับปรุงเพิ่มเติมอะไร

2.2.2 หน่วยงานหรือตัวแทนที่เกี่ยวข้องกับระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาที่ร่างขึ้นนั้น มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 ในอนาคตหรือไม่ หรือต้องเพิ่มเติมปรับปรุงอะไร

2.2.3 หน่วยงานหรือตัวแทนที่เกี่ยวข้องกับระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาที่ร่างขึ้นนั้น สามารถนำไปใช้จริงกับสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 ในอนาคตหรือไม่ หรือต้องปรับปรุงเพิ่มเติมอะไร

3. ระเบียบวิธีการดำเนิน

3.1 งบประมาณ

3.1.1 งบประมาณแทนที่เกี่ยวข้องกับระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาที่ร่างขึ้นนั้น มีความครอบคลุมและสมบูรณ์หรือไม่ หรือต้องปรับปรุงเพิ่มเติมอะไร

3.1.2 งบประมาณที่เกี่ยวข้องกับระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาที่ร่างขึ้นนั้น มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 ในอนาคตหรือไม่ หรือต้องเพิ่มเติมปรับปรุงอะไร

3.1.3 งบประมาณที่เกี่ยวข้องกับระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาที่ร่างขึ้นนั้น สามารถนำไปใช้จริงกับสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 ในอนาคตหรือไม่ หรือต้องปรับปรุงเพิ่มเติมอะไร

3.2 กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการทบทวนการตรวจสอบ

3.2.1 กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการทบทวนการตรวจสอบของระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาที่ร่างขึ้นนั้น มีความครอบคลุมและสมบูรณ์หรือไม่ หรือต้องปรับปรุงเพิ่มเติมอะไร

3.2.3 กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการทบทวนการตรวจสอบของระบบการกำกับ
คุณภาพการศึกษาที่ร่างขึ้นนั้น สามารถนำไปใช้จริงกับสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 ในอนาคต
หรือไม่ หรือต้องปรับปรุงเพิ่มเติมอะไร

3.3.1 ขั้นตอนการดำเนินการตรวจสอบที่เกี่ยวข้องกับระบบการกำกับคุณภาพ
การศึกษาที่ร่างขึ้นนั้น มีความครอบคลุมและสมบูรณ์หรือไม่ หรือต้องปรับปรุงเพิ่มเติมอะไร

3.3.3 ขั้นตอนการดำเนินการตรวจสอบที่เกี่ยวข้องกับระบบการกำกับคุณภาพ การศึกษาที่ร่างขึ้นนั้น สามารถนำไปใช้จริงกับสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 ในอนาคตหรือไม่ หรือต้องปรับปรุงเพิ่มเติมอะไร

3.4.1 ขั้นตอนการกำกับติดตามที่เกี่ยวข้องกับระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาที่
ร่างขึ้นนั้น มีความครอบคลุมและสมบูรณ์หรือไม่ หรือต้องปรับปรุงเพิ่มเติมอะไร

3.4.3 ขั้นตอนการกำกับติดตามที่เกี่ยวข้องกับระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาที่
ร่างขึ้นนั้น สามารถนำไปใช้จริงกับสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 ในอนาคตหรือไม่ หรือต้อง
ปรับปรุงเพิ่มเติมอะไร

4.1 องค์ประกอบของมาตรฐานและเครื่องมือที่ใช้

4.1.1 องค์ประกอบของมาตรฐานและเครื่องมือที่ใช้กับระบบการกำกับคุณภาพ
การศึกษาที่ร่างขึ้นนั้น มีความครอบคลุมและสมบูรณ์หรือไม่ หรือต้องปรับปรุงเพิ่มเติมอะไร

4.1.2 องค์ประกอบของมาตรฐานและเครื่องมือที่ใช้กับระบบการกำกับคุณภาพ การศึกษาที่ร่างขึ้นนั้น มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 ใน อนาคตหรือไม่ หรือต้องเพิ่มเติมปรับปรุงอะไร

4.1.3 องค์ประกอบของมาตรฐานและเครื่องมือที่ใช้กับระบบการกำกับคุณภาพ การศึกษาที่ร่างขึ้นนั้น สามารถนำไปใช้จริงกับสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 ในอนาคตหรือไม่ หรือต้องปรับปรุงเพิ่มเติมอะไร

5. บริบทที่เกี่ยวข้องกับระบบการกำกับคุณภาพการศึกษา

5.1 บริบทเชิงหลักการ (กฎหมายและระเบียบข้อบังคับ)

5.1.1 บริบทเชิงหลักการ (กฎหมายและระเบียบข้อบังคับ) เกี่ยวข้องกับระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาที่ร่างขึ้นนั้น มีความครอบคลุมและสมบูรณ์หรือไม่ หรือต้องปรับปรุงเพิ่มเติมอะไร

5.1.2 บริบทเชิงหลักการ (กฎหมายและระเบียบข้อบังคับ) เกี่ยวข้องกับระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาที่ร่างขึ้นนั้น มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 ในอนาคตหรือไม่ หรือต้องเพิ่มเติมปรับปรุงอะไร

5.1.3 บริบทเชิงหลักการ (กฎหมายและระเบียบข้อบังคับ) เกี่ยวข้องกับระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาที่ร่างขึ้นนั้น สามารถนำไปใช้จริงกับสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 ในอนาคตหรือไม่ หรือต้องปรับปรุงเพิ่มเติมอะไร

5.2 บริบทเชิงสังคม (การพัฒนาสังคมและการเปลี่ยนแปลงเชิงสังคม)

5.2.1 บริบทเชิงสังคม (การพัฒนาสังคมและการเปลี่ยนแปลงเชิงสังคม) ที่เกี่ยวข้อง
กับระบบ
การกำกับคุณภาพการศึกษาที่ร่างขึ้นนั้น มีความครอบคลุมและสมบูรณ์หรือไม่ หรือต้องปรับปรุง
เพิ่มเติมอะไร

5.2.2 บริบทเชิงสังคม (การพัฒนาสังคมและการเปลี่ยนแปลงเชิงสังคม) ที่เกี่ยวข้อง
กับระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาที่ร่างขึ้นนั้น มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับ
สถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 ในอนาคตหรือไม่ หรือต้องเพิ่มเติมปรับปรุงอะไร

5.2.3 บริบทเชิงสังคม (การพัฒนาสังคมและการเปลี่ยนแปลงเชิงสังคม) ที่เกี่ยวข้อง
กับระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาที่ร่างขึ้นนั้น สามารถนำไปใช้จริงกับสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ.
2573 ในอนาคตหรือไม่ หรือต้องปรับปรุงเพิ่มเติมอะไร

6. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับระบบการกำกับคุณภาพการศึกษา

6.1 ผู้รับผิดชอบ

6.1.1 ผู้รับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาที่ร่างขึ้นนั้น มีความครอบคลุมและสมบูรณ์หรือไม่ หรือต้องปรับปรุงเพิ่มเติมอะไร

6.1.2 ผู้รับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาที่ร่างขึ้นนั้น มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 ในอนาคตหรือไม่ หรือต้อง
เพิ่มเติมปรับปรุงอะไร

6.1.3 ผู้รับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาที่ร่างขึ้นนั้น สามารถนำไปใช้จริงกับสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 ในอนาคตหรือไม่ หรือต้องปรับปรุงเพิ่มเติม
อะไร

6.2 สถาบันอุดมศึกษา

6.2.1 สถาบันอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาที่ร่างขึ้น
นั้น มีความครอบคลุมและสมบูรณ์หรือไม่ หรือต้องปรับปรุงเพิ่มเติมอะไร

6.2.2 สถาบันอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาที่ร่างขึ้นนั้น มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 ในอนาคตหรือไม่ หรือต้องเพิ่มเติมปรับปรุงอะไร

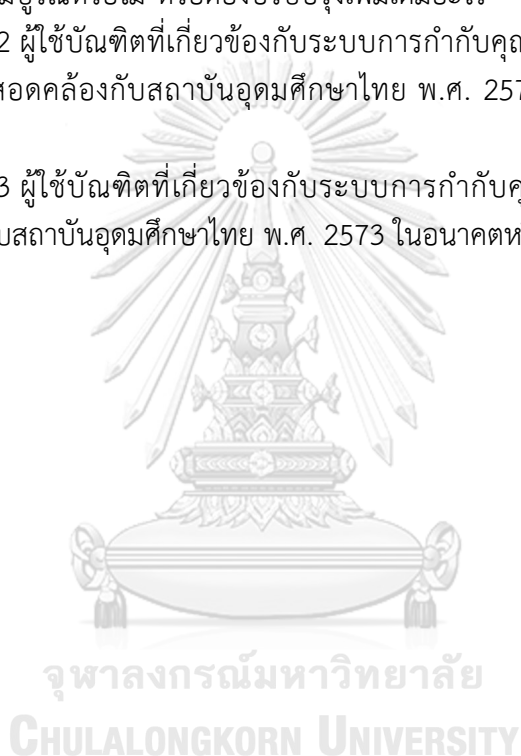
6.2.3 สถาบันอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาที่ร่างขึ้นนั้น สามารถนำไปใช้จริงกับสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 ในอนาคตหรือไม่ หรือต้องปรับปรุงเพิ่มเติมอะไร

6.3 ผู้ใช้บัณฑิต

6.3.1 ผู้ใช้บัณฑิตที่เกี่ยวข้องกับระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาที่ร่างขึ้นนั้น มีความครอบคลุมและสมบูรณ์หรือไม่ หรือต้องปรับปรุงเพิ่มเติมอะไร

6.3.2 ผู้ใช้บัณฑิตที่เกี่ยวข้องกับระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาที่ร่างขึ้นนั้น มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 ในอนาคตหรือไม่ หรือต้องเพิ่มเติมปรับปรุงอะไร

6.3.3 ผู้ใช้บัณฑิตที่เกี่ยวข้องกับระบบการกำกับคุณภาพการศึกษาที่ร่างขึ้นนั้น สามารถนำไปใช้จริงกับสถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2573 ในอนาคตหรือไม่ หรือต้องปรับปรุงเพิ่มเติมอะไร

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล

นายวุฒิภูมิ จุฬางกูร

วุฒิการศึกษา

นิติศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถานที่ทำงาน

ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร บริษัทสายการบินนกแอร์จำกัด (มหาชน)

